

Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ: 2013-2016

Παρατηρητήριο για τα Θέματα Καταγραφής
και Αντιμετώπισης της Μαθητικής Διαρροής, ΙΕΠ

ΑΘΗΝΑ 2017

**Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ
ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ: 2013-2016

Παρατηρητήριο για τα θέματα καταγραφής και
αντιμετώπισης της μαθητικής διαρροής, ΙΕΠ

ΑΘΗΝΑ 2017

Η παρούσα μελέτη/έρευνα εκπονήθηκε από τα στελέχη του «Παρατηρητηρίου για τα θέματα καταγραφής και αντιμετώπισης της μαθητικής διαρροής» του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, στο πλαίσιο της επενδυτικής προτεραιότητας 10.1 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020», η οποία αφορά τη: «Μείωση και πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτική νηπιακή, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς επίσης και σε τυπικές, μη τυπικές και άτυπες δυνατότητες εκπαίδευσης για την επανένταξη στην εκπαίδευση και την κατάρτιση», σε σχέση με την Πράξη «**Επιστημονική υποστήριξη σχεδιασμού εξειδίκευσης δράσεων ΠΕΣ**».

Παρακαλούμε η αναφορά στην παρούσα εργασία να γίνεται ως:

Παπαδοπούλου, Ε., Καραγιάννη, Ε., Καρναβάς, Β., Κουτίδου, Ε., Καπετανάκης, Ι. (2017). *Η Μαθητική Διαρροή στην Ελληνική Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής - Παρατηρητήριο για τα θέματα καταγραφής και αντιμετώπισης της Μαθητικής Διαρροής.

<http://www.iep.edu.gr/index.php/el/paratiritirio-gia-ti-mathitiki-diarroi>

ISBN 978-618-80089-5-3 (PDF)

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ - ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ:

Παπαδοπούλου Ελένη	Σύμβουλος Γ΄ Φιλολόγων, κλ. ΠΕ02, Προϊσταμένη Παρατηρητηρίου Μαθητικής Διαρροής, ΙΕΠ
Καραγιάννη Ελένη	Εισηγήτρια Δημοτικής Εκπαίδευσης, κλ. ΠΕ70, ΙΕΠ
Καρναβάς Βασίλειος	Σύμβουλος Β΄ Δημοτικής Εκπαίδευσης, κλ. ΠΕ70, ΙΕΠ
Κουτίδου Ευαγγελία	Σύμβουλος Γ΄ Κοινωνικών Επιστημών, κλ. ΠΕ02 & ΠΕ13, ΙΕΠ
Καπετανάκης Ιωάννης	Στέλεχος Παρατηρητηρίου Μαθητικής Διαρροής, κλ. ΠΕ19, ΙΕΠ

Σημείωση: Όπου διατυπώνονται απόψεις στην παρούσα μελέτη αποτελούν απόψεις των συγγραφέων και όχι απαραίτητα επίσημες θέσεις του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΙΕΠ.....	7
ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ/ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ	9
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ.....	11
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	13
ABSTRACT.....	13

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ: ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	15
Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ: ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ.....	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ – ΟΡΙΣΜΟΙ	27
ΑΙΤΙΑΚΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΒΑΡΥΝΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΔ	30
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΔ: ΒΑΣΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ AD HOC ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ.....	33
A. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	33
B. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΔ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ AD HOC ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ.....	34

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΕΡΕΥΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	37
ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	40
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	40
ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	41
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	44
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΒΑΘΜΙΔΕΣ	57
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	58
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
A. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-2014)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	61
A.1. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ.....	61
A.1.1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ.....	62
A.1.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ	66
A.1.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ	68
A.1.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	69
A.1.5. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	71
A.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ.....	72
A.2.1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	72
A.2.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ.....	76
A.2.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ.....	78
A.2.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	81
A.2.5. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ.....	83
A.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ.....	86
A.3.1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ	86
A.3.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ	89
A.3.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΦΥΛΟ	91
A.3.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	95
A.3.5. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	98
A.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ - ΣΥΝΟΨΗ.....	103

B. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-2014)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	105
B.1. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ.....	105
B.1.1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	107
B.1.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ	111
B.1.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ	113
B.1.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	115
B.1.5. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ.....	116
B.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ.....	118
B.2.1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	118
B.2.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ	125
B.2.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ	127
B.2.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	130
B.2.5. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	131
B.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ	133
B.3.1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ.....	133
B.3.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ	139
B.3.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΦΥΛΟ	140
B.3.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	142
B.3.5. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ.....	143
B.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ - ΣΥΝΟΨΗ	146

Γ. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-2014)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	147
Γ.1. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	148
Γ.1.1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	148
Γ.1.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ	153
Γ.1.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ	155
Γ.1.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	156
Γ.1.5. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	159
Γ.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	166
Γ.2.1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	166
Γ.2.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ.....	171
Γ.2.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ.....	173
Γ.2.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	175
Γ.2.5. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	176
Γ.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ	177
Γ.3.1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ	177
Γ.3.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ	182
Γ.3.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΦΥΛΟ	183
Γ.3.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	186
Γ.3.5. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	187
Γ.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ - ΣΥΝΟΨΗ	190

Δ. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-2014)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	191
Δ.1. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (ΕΠΑΛ) ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	192
Δ.1.1 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ.....	192
Δ.1.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ.....	197
Δ.1.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ	198
Δ.1.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	199
Δ.1.5. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	201
Δ.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (ΕΠΑΛ) ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚ. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ...	202
Δ.2.1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	202
Δ.2.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ.....	207
Δ.2.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ.....	209
Δ.2.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	211
Δ.2.5. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	213
Δ.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (ΕΠΑΛ) ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ.....	214
Δ.3.1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ	215
Δ.3.2. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ.....	217
Δ.3.3. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΦΥΛΟ.....	218
Δ.3.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	219
Δ.3.5. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	221
Δ.4. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (ΕΠΑΛ) – ΣΥΝΟΨΗ	223

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΑΝΑ ΒΑΘΜΙΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	226
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΙ ΦΥΛΟ	226
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	226
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ.....	226
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ	227
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΑΝΑ ΝΟΜΟ	228
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ.....	228

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΚΑΙ ΠΡΩΩΡΗΣ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	229
---	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΜΕΤΡΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΓΕΝΙΚΑ	235
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ	236
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ	238
I. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	238
II. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ.....	239
III. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΕΤΡΩΝ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ.....	240
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	243
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	245
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	249

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΙΕΠ

Ο σχεδιασμός εκπαιδευτικής πολιτικής προϋποθέτει γνώση του πεδίου και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του. Προϋποθέτει, επομένως, τη συστηματική και επικαιροποιημένη χαρτογράφηση των κοινωνικών παραμέτρων που διαμορφώνουν και διαφοροποιούν το εκπαιδευτικό πεδίο.

Στοιχειώδης κοινωνική δικαιοσύνη και άρα ουσιαστική ισότητα ευκαιριών στην εκπαίδευση σημαίνουν μέριμνα της πολιτείας για τις κοινωνικές κατηγορίες, των οποίων η πρόσβαση σε μορφωτικά αγαθά και παιδεία είναι περιορισμένη. Σημαίνουν, λοιπόν, διεξοδική μελέτη των παραγόντων που περιορίζουν αυτή την πρόσβαση και πολιτικές αντιστάθμισης και άρσης των εμποδίων.

Ο πιο κρίσιμος και συχνά αποσιωπώμενος τέτοιος παράγοντας είναι η μαθητική διαρροή, κατανεμημένη άνισα στα κοινωνικά στρώματα και τις ομάδες του πληθυσμού και προερχόμενη από ποικίλες και σύνθετες αιτίες, από αιτίες μη αναμενόμενες ακόμη και για τον εξειδικευμένο ερευνητή. Η διαρροή δεν είναι πάντα «ορατή», δεν είναι σταθερή χωρικά και χρονικά, δεν αφορά πάντα τις ίδιες ομάδες, δεν εξελίσσεται με κανονικούς και προβλέψιμους ρυθμούς.

Το γεγονός ότι η Ελλάδα διακρίνεται από χαμηλά ποσοστά μαθητικής διαρροής σε σύγκριση με χώρες ανάλογης οικονομικής ανάπτυξης και ανάλογης πολιτισμικής παράδοσης δεν επιτρέπει κανενός είδους εφησυχασμό. Ήδη εξαιτίας της αδιαφάνειας, αστάθειας αλλά και άνισης κατανομής του φαινομένου, η σχολική «κανονικότητα» μιας ομάδας δεν αντιστοιχεί στην πορεία μιας άλλης. Η ανάσχεση των διαφοροποιημένων ρευμάτων της διαρροής, όπως και η με κάθε δυνατό παιδαγωγικό και πολιτικό μέσο εξασφάλιση απρόσκοπτης παρακολούθησης του σχολείου από όλα τα παιδιά σχολικής ηλικίας που ζουν στη χώρα, όπου και αν ζουν, από όπου και αν προέρχονται, όποιες και αν είναι οι συνθήκες ζωής τους, είναι πρωταρχική δημοκρατική ευθύνη και επιταγή. Και άλλωστε στα «μικρά νούμερα», στις ιδιαίτερες μειονότητες, στις ευάλωτες ομάδες και στις στατιστικά παραβλέψιμες ανθρώπινες «εξαιρέσεις» κρίνεται η δημοκρατική ευαισθησία μιας κοινωνίας.

Λόγοι όπως οι παραπάνω περιγράφουν το πρωταρχικό ενδιαφέρον του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής και του ειδικού του Παρατηρητηρίου, για τη μελέτη της μαθητικής διαρροής στην ελληνική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Για να την περιορίσει και δυνάμει να την σταματήσει πλήρως, η ελληνική πολιτεία πρέπει να τη γνωρίζει, να έχει πλήρη εικόνα των δυσδιάκριτων και φαινομενικά ελάχιστων απωλειών. Και σε αυτή την ανάγκη απαντά η παρούσα έκθεση.

Η σημερινή μελέτη του *Παρατηρητηρίου για τα θέματα καταγραφής και αντιμετώπισης της Μαθητικής Διαρροής* του ΙΕΠ έρχεται να καλύψει ένα πολύ κρίσιμο κενό, καθώς η προηγούμενη είχε εκδοθεί το 2008 και αποτιμούσε δεδομένα των ετών 2003-2004. Τα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα που καταγράφονται εδώ και αφορούν την περίοδο 2013-2016 παρέχουν λεπτομερή και αξιόπιστα στοιχεία, επιτρέπουν συγκρίσεις και τροφοδοτούν τεκμηριωμένες προτάσεις δημοκρατικής εκπαιδευτικής πολιτικής.

Η πολιτεία, οι φορείς της εκπαίδευσης και οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν πλέον μια πλήρη χαρτογράφηση και ανάλυση της μαθητικής διαρροής, επί των οποίων μπορούν να θεμελιωθούν όχι μόνο ρυθμίσεις και πολιτικές πρωτοβουλίες, αλλά και περαιτέρω έρευνα.

Το αξιοσημείωτα χαμηλό ποσοστό μαθητικής διαρροής σε περίοδο κοινωνικής και οικονομικής κρίσης μάς υπενθυμίζει την πολιτισμική ιδιαιτερότητα της αξίας που προσδίδει η ελληνική οικογένεια στην εκπαίδευση των παιδιών της, όπως και τις κατακτήσεις μιας σταθερά δημοκρατικής οργάνωσης της δημόσιας εκπαίδευσης. Οι φορείς της αντιστέκονται στις επιπτώσεις της κρίσης, υπερασπίζονται το δικαίωμα και την ουσία της μόρφωσης, επιδεικνύοντας μια στάση που αξίζει κάθε δυνατή στήριξη. Η σχετική επιτυχία δεν επιτρέπεται, όμως, να μας αφήνει να ξεχάσουμε όσους εκ των πραγμάτων αποκλείονται, τα παιδιά που για πολλούς και διαφορετικούς – προσδιορίσιμους – λόγους δεν ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση και κάποια, έστω και ελάχιστα που δεν την αρχίζουν καν. Καμιά εξαίρεση δεν μπορεί να είναι αποδεκτή, ούτε ένα παιδί έξω από το σχολείο.

Αθήνα, Μάιος 2017

Γεράσιμος Κουζέλης
Πρόεδρος του ΙΕΠ
Καθηγητής ΕΚΠΑ

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ/ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Η παρούσα έκδοση βασίζεται στην παραδοχή ότι η μαθητική διαρροή αποτελεί ακόμη και σήμερα ένα από τα πιο επίμονα και πολυπαραγοντικά εκπαιδευτικά προβλήματα σε παγκόσμια κλίμακα. Συχνά η μαθητική διαρροή συσχετίζεται με τη διαχείριση του ανθρώπινου κεφαλαίου και κατά συνέπεια με την οικονομική ανάπτυξη κάθε χώρας. Πέρα όμως από την οικονομική διάσταση του φαινομένου, πρόκειται για ένα μείζον εκπαιδευτικό, κοινωνικό και πολιτικό ζήτημα. Στο πλαίσιο αυτό, η εργασία έχει ως στόχο να αναδείξει θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις του ζητήματος, καταρχάς, με τη θεωρητική επισκόπηση της πλέον πρόσφατης βιβλιογραφίας και, στη συνέχεια, με την περιγραφική παρουσίαση δεδομένων απογραφικής έρευνας στο σύνολο της δημόσιας ελληνικής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η σκοποθεσία και η προβληματική της έρευνας αυτής συνδέεται άρρηκτα με την εφαρμογή του Στρατηγικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων για την αντιμετώπιση της Πρόωρης Εγκατάλειψης του Σχολείου στο πλαίσιο της ευρύτερης συνεκτικής ευρωπαϊκής πολιτικής για την Ευρώπη του 2020. Ως εκ τούτου, η παρούσα μελέτη υιοθετεί μια ολιστική οπτική για την παρουσίαση και για την πρόληψη του φαινομένου, πριν από την παγίωσή του σε συντελεσμένο γεγονός.

Κεντρική επιλογή υπήρξε να τεθούν το θεωρητικό και το πρακτικό μέρος ως οι βασικοί θεματικοί πυλώνες που υποστηρίζουν τη σύνδεση της θεωρητικής διερεύνησης του φαινομένου με την αποτύπωση της πραγματικής του διάστασης, με απώτερο σκοπό την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων και την κατάθεση σχετικών προτάσεων. Στο επίκεντρο του θεωρητικού και ερευνητικού ενδιαφέροντος βρίσκονται ζητήματα μεθοδολογικής προσέγγισης του φαινομένου που παραπέμπουν σε ανάγκη για περαιτέρω ανανέωση των ερευνών και πιθανή αναπροσαρμογή της μεθοδολογίας. Επομένως, βάσει ενός σαφούς θεωρητικού πλαισίου, η εργασία αυτή αποσκοπεί να αποτελέσει μία ολοκληρωμένη ποσοτική έρευνα για την παρουσίαση του προβλήματος της μαθητικής διαρροής σε όλο το φάσμα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Ιδιαίτερα όσον αφορά τη διατύπωση των όρων του ερευνητικού σχεδιασμού, αυτή έγινε με βάση την πρότερη εμπειρία, αλλά και τη συνεκτίμηση των νέων δεδομένων σε ζητήματα μεθοδολογίας της έρευνας. Στο πλαίσιο αυτό, η έρευνα αποσκοπεί να ικανοποιήσει έναν σημαντικό στόχο: να εφαρμοστούν οι κανόνες μιας στέρεης μεθόδου, με βασικότερο μέλημα το αίτημα για επιστημονική και αξιόπιστη τεκμηρίωση. Ειδικότερα, δεδομένου ότι η συγκρότηση του ερευνώμενου πληθυσμού έγινε μέσω ηλεκτρονικής επεξεργασίας, με την αξιοποίηση των ΤΠΕ, η παρούσα εργασία αναδεικνύει τα ζητήματα της αναζήτησης και της κριτικής επεξεργασίας των ερευνητικών πηγών, συντελώντας στην κατά το δυνατόν πληρέστερη και αξιόπιστη παρουσίαση της μαθητικής διαρροής.

Επιπρόσθετα, βάσει ποσοτικών στοιχείων επιχειρείται να τεθεί ένα βασικό πλαίσιο προβληματισμού, με έμφαση στη χωροταξική, ανθρωπογεωγραφική και κοινωνική διάσταση του φαινομένου, σε μια εποχή που η πολιτική της συμπερίληψης στην εκπαίδευση αποτελεί βασικό ζητούμενο και στην Ελλάδα. Επομένως, εξετάζοντας απογραφικά δεδομένα από τη δημόσια ελληνική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η έρευνα επιχειρεί να διερευνήσει και να παρουσιάσει την υφιστάμενη κατάσταση, καθώς και να αποτελέσει μια χρήσιμη συνεισφορά

κυρίως στον χώρο της εκπαιδευτικής πολιτικής. Παράλληλα, η παρούσα έρευνα, αφού πρώτα αποτυπώνει μια αρκετά ευρεία εικόνα για την ευρωπαϊκή κοινοτική και την ελληνική πολιτική για την αντιμετώπιση του προβλήματος, αναδεικνύει τον σύνθετο προβληματισμό για τη συσχέτιση της μαθητικής διαρροής και της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου.

Γενικότερα, η μελέτη αυτή επιχειρεί να συμβάλει: (α) στην επιστημονική τεκμηρίωση της εκπαιδευτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση της μαθητικής διαρροής στο παρόν και στο εγγύς μέλλον και (β) στον σχεδιασμό πολιτικών που θα ρυθμίζουν πιο αποτελεσματικά τα σύνθετα ζητήματα που αναφύονται, σε ό,τι αφορά την καταγραφή της, με τον μέγιστο βαθμό αποτελεσματικότητας. Εν κατακλείδι, η μελέτη του Παρατηρητηρίου για τα θέματα καταγραφής και αντιμετώπισης της μαθητικής διαρροής του ΙΕΠ φιλοδοξεί να αποτελέσει χρήσιμη πηγή ανατροφοδότησης για την υλοποίηση νέων μελετών και ερευνών στο μέλλον.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι στην παρούσα μελέτη καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε να δοθεί μια εύληπτη και σαφής εικόνα του φαινομένου, με τη χρήση των προσφορότερων κάθε φορά πινάκων και διαγραμμάτων, κατά την παρουσίαση των ερευνητικών αποτελεσμάτων, επιτρέποντας στον αναγνώστη να εστιάσει σε βασικά σημεία, χωρίς να κουράζει με την έκθεση αυτή. Συγκεκριμένα, ιδιαίτερο αναγνωστικό ενδιαφέρον προκαλούν τόσο τα θεωρητικά ζητήματα τα οποία αναπτύσσονται στο Α' μέρος και προσφέρουν την απαραίτητη επιστημονική τεκμηρίωση, όσο και το Β' μέρος όπου αναπτύσσονται ζητήματα μεθοδολογίας και παρατίθεται η καθεαυτό έρευνα σε όλο το εύρος της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με περίοδο αναφοράς την τριετία 2013-2016.

Λόγω του πλήθους των δεδομένων και της πολυσέλιδης έκτασης της εργασίας, κρίθηκε σκόπιμο για πρακτικούς λόγους να συνοδεύεται από την [επιτελική σύνοψη](#) της (executive summary), στην οποία περιλαμβάνονται τα σημαντικότερα στοιχεία της παρούσας μελέτης και συνιστούν την επιτομή της έρευνας. Με τον τρόπο αυτόν, καθίσταται δυνατό να καλυφθούν οι ανάγκες για τους περισσότερους δυνητικούς αναγνώστες: από τον ειδικό και τον επαρκή έως τον απλώς ενδιαφερόμενο και καθημερινό αναγνώστη.

Η ερευνητική/συγγραφική ομάδα
Ελένη Παπαδοπούλου
Ελένη Καραγιάννη
Βασίλειος Καρναβάς
Ευαγγελία Κουτίδου
Ιωάννης Καπετανάκης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΔΒΜ	Δια Βίου Μάθηση
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΚ	Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση
ΕΚ	Επαγγελματική Κατάρτιση
ΕΚΟ	Ευάλωτες Κοινωνικά/-ές Ομάδες
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΠΑΛ	Επαγγελματικό Λύκειο
ΕΠΑΣ	Επαγγελματική Σχολή
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ELET	Early Leaving from Education and Training
ESL	Early School Leaving
ΕΣΥΕ	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας
EUROSTAT	European Statistical (Office)
ΙΕΡ	Institute of Educational Policy
ΙΕΠ	Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
ISCED	International Standard Classification of Education
ΙΤΥΕ	Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων
ΜΔ	Μαθητική Διαρροή
Ν.	Νόμος
NAP	National Action Plan
NEETs	Not in Education, Employment, Training (person)s
NUTS	Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques (Εδαφικές Στατιστικές Μονάδες)
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
OSD	Observatory for Identifying and Tackling Student Dropout Issues, ΙΕΠ
ΟΤΑ	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΕΕΚ	Πρόωρη Εγκατάλειψη της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης
ΠΕΣ	Πρόωρη Εγκατάλειψη του Σχολείου
Π.Ι.	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
PISA	Programme for International Student Assessment
ΠΜΔ	Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής (ΙΕΠ)
ΣΔΕ	Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας
ΣΕΚ	Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση
ΣΕΚ	Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ν. 4186/2013)
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣΠΑ	Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΤΕΕ	Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VET	Vocational Education and Training
Υ.Α.	Υπουργική Απόφαση
ΥΠΠΕΘ	Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
ΥΠΕΣ	Υπουργείο Εσωτερικών

Περίληψη

Η μαθητική διαρροή (ΜΔ) θεωρείται σήμερα ένα από τα πιο επίμονα εκπαιδευτικά προβλήματα σε παγκόσμια κλίμακα, με αρνητικές επιπτώσεις για την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Στο πλαίσιο αυτό, η εργασία του *Παρατηρητηρίου για τα θέματα καταγραφής και αντιμετώπισης της Μαθητικής Διαρροής (ΠΜΔ)* έχει ως στόχο να καταδείξει θεωρητικές και πρακτικές πλευρές του ζητήματος, κατ' αρχάς, με τη επισκόπηση της πλέον πρόσφατης βιβλιογραφίας και, στη συνέχεια, με την περιγραφική παρουσίαση απογραφικής έρευνας, η οποία διεξήχθη στο σύνολο της δημόσιας ελληνικής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, συμπληρώνοντας ένα σημαντικό κενό στην εκπαιδευτική έρευνα κατά την τελευταία δεκαετία. Η σκοποθεσία και η προβληματική της έρευνας αυτής συνδέεται άρρηκτα με την εφαρμογή του Στρατηγικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων για την αντιμετώπιση της Πρόωρης Εγκατάλειψης του Σχολείου (ΠΕΣ), στο πλαίσιο της ευρύτερης συνεκτικής ευρωενωσιακής πολιτικής για την Ευρώπη του 2020. Ως εκ τούτου, η παρούσα μελέτη υιοθετεί μια ολιστική οπτική για την καταγραφή και για την πρόληψη του φαινομένου, πριν παγιωθεί σε συντελεσμένο γεγονός και αποτελέσει τροχοπέδη για την «κοινωνία της γνώσης και της μάθησης».

Abstract

Early School Leaving (ESL) is currently considered one of the most persistent problems of Education worldwide, with negative implications for economic growth and social cohesion. In this context, the present study of the *Observatory for Identifying and Tackling Student Dropout Issues (OSD)* aims to investigate both theoretical and practical aspects concerning this issue. First, it offers an overview of recent literature, second it presents census surveys conducted in the totality of Greek public primary and secondary schools. It thus aims to fill a significant gap in education research over the last decade. The aims, objectives and rationale of this research are closely linked with the implementation of the Strategic Planning of the Greek Ministry of Education, Research and Religious Affairs towards tackling Early School Leaving (ESL) within the broader policy for social cohesion for Europe 2020. Accordingly, this study takes a holistic view aimed at recording and preventing this phenomenon, before it becomes a major impediment towards the consolidation of a European knowledge society.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ: ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Εισαγωγή

Στη συζήτηση που διεξάγεται σήμερα για την εκπαίδευση διεθνώς, κυριαρχεί η άποψη ότι, σε μια ραγδαία μεταβαλλόμενη οικονομία που ακολουθεί τον ρυθμό της παγκοσμιοποίησης, κρίνεται απαραίτητο να εφοδιαστούν οι άνθρωποι με όλες τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, ώστε να προσαρμόζονται με επιτυχία στη ρευστή και ιδιαίτερα πολύπλοκη πραγματικότητα, η οποία περιστρέφεται γύρω από τις κεντρικές έννοιες της παραγωγικότητας και του οικονομικού ανταγωνισμού¹. Πρώτη πολιτική προτεραιότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μια «Νέα ώθηση στην απασχόληση, την ανάπτυξη και τις επενδύσεις», μέσα από μια «εκπαίδευση υψηλής ποιότητας για όλους» και με «Νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη»², εντός του πλαισίου των «Στόχων της βιώσιμης Ανάπτυξης» των Ηνωμένων Εθνών, και ειδικότερα του στόχου για ποιοτική εκπαίδευση³. Την ίδια στιγμή, ωστόσο, τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης αντιμετωπίζουν τη μεγάλη πρόκληση της εξασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτική εκπαίδευση, ιδίως όσον αφορά τη συμμετοχή στο εκπαιδευτικό σύστημα ατόμων από μειονεκτούσες ομάδες και από διαφορετικά περιβάλλοντα⁴. Είναι βέβαιο ότι η συμμετοχή σε ένα και το αυτό για όλους εκπαιδευτικό σύστημα δε σημαίνει κατ' ανάγκη ότι προσφέρονται οι ίδιες ευκαιρίες σε όλους.

---

¹ Mouzelis, N. (1998). Multi-cultural Europe: conceptualising complexity on the socio-cultural and educational levels. Στο A. M. Kazamias & M. G. Spillan (eds). *Education and the Structuring of the European Space*. Athens: Sirios.

² Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2016β). *Νέο Θεματολόγιο Δεξιοτήτων για την Ευρώπη. Συνεργασία για την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, της απασχολησιμότητας και της ανταγωνιστικότητας*. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. COM (2016) [381 τελικό, 10.06.2016].

³ UN General Assembly. (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015 (Διαθέσιμο στο: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E Ανασύρθηκε στις: 10.01.2017). Στην Ατζέντα 2030 των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (Sustainable Development Goals/SDG's), η οποία προωθεί την ενσωμάτωση και των τριών διαστάσεων της βιώσιμης ανάπτυξης, κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική, ο τομέας της εκπαίδευσης αναφέρεται στον Στόχο 4 (SDG 4) για Ποιοτική Εκπαίδευση, ο οποίος περιγράφεται ως εξής: «Διασφαλίζουμε ισότιμη και ποιοτική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και προάγουμε ευκαιρίες διά βίου μάθησης για όλους».

⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή/Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. (2015). *Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020). Νέες προτεραιότητες για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης* [(2015/C 417/04), 15.12.2015].

Αντίθετα, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές ανισότητες, ακόμη και όσον αφορά την ποιότητα της εκπαίδευσης εντός του ίδιου εκπαιδευτικού συστήματος.

Στο πλαίσιο αυτό, στοιχείο κλυδωνισμού και αποσταθεροποίησης των εκπαιδευτικών πολιτικών για κοινωνική ένταξη αποτελεί η Μαθητική Διαρροή. Το ζητούμενο της κοινωνικής συμπερίληψης (social inclusion) στο εκπαιδευτικό σύστημα φαίνεται σήμερα να μην έχει καλυφθεί επαρκώς. Για τον λόγο αυτόν, το σχολείο εξακολουθεί να αποτελεί την αιχμή του δόρατος που στοχεύει στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των πολλαπλών προκλήσεων των σύγχρονων κοινωνιών, καθώς και στην άρση των καταστάσεων οι οποίες δυνητικά ωθούν διάφορες πληθυσμιακές ομάδες σε κοινωνικό αποκλεισμό (social exclusion).

Υπό αυτό το πρίσμα, στην παρούσα μελέτη, το φαινόμενο της Μαθητικής Διαρροής (εφεξής ΜΔ) τίθεται, προσεγγίζεται και εξετάζεται σε συνάρτηση κυρίως με την κομβική έννοια της ισότητας στην εκπαίδευση⁵. Η ΜΔ αποτυπώνεται και ερμηνεύεται, σε αναφορά προς το πεδίο της επίσημης διαβαθμισμένης τυπικής εκπαίδευσης, και ειδικότερα της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ως μία ουσιαστική συνιστώσα της Πρόωρης Εγκατάλειψης της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης (ΠΕΕΚ)⁶, όπως θα εξηγηθεί αναλυτικά στη συνέχεια.

Κατά καιρούς, χρησιμοποιούνται διαφορετικοί ορισμοί και ποικιλία σχετικών όρων για τη διαρροή των μαθητών/τριών από το εκπαιδευτικό σύστημα (dropouts), ανάλογα με την έμφαση, η οποία δίνεται σε επιμέρους παραμέτρους του φαινομένου που σχετίζονται με τα αίτια, τις συνθήκες, τη διάρκεια, τη βαθμίδα εκπαίδευσης, τη χρονική στιγμή της διαρροής. Στην εκπαιδευτική γλώσσα, ο όρος «διαρροή» συχνά αναφέρεται στους νέους εκείνους, οι οποίοι δεν ολοκληρώνουν την εκπαίδευση που ορίζεται ως η ελάχιστη αναγκαία εκπαιδευτική προαπαίτηση στην κοινωνία όπου ζουν. Ένας δεύτερος ορισμός της «διαρροής» αναφέρεται στους νέους εκείνους, οι οποίοι δεν ολοκληρώνουν τον κύκλο εκπαίδευσης που έχουν ξεκινήσει. Υπό μία έννοια ο όρος θεωρείται ευρύτερος, εφόσον περιλαμβάνει και άτομα που διακόπτουν τις σπουδές τους σε ανώτερες εκπαιδευτικές βαθμίδες, ώστε εμπεριέχει και τη σπουδαστική διαρροή γενικότερα⁷.

Πέρα, όμως, από κάθε επιστημονικό ή τεχνοκρατικό ορισμό, μαθητική διαρροή σημαίνει την αποστέρηση της δυνατότητας ολοκλήρωσης του σχολείου, το οποίο βρίσκεται στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής πολιτικής για την επίτευξη πολλαπλών στόχων και συνιστά την αναγκαία συνθήκη για την προσωπική, κοινωνική, πολιτική, πολιτιστική και οικονομική εξέλιξη.

Ειδικότερα, βάσει των σκοπών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας, το σύγχρονο σχολείο καλείται να εξασφαλίσει την κατοχύρωση των δικαιωμάτων των μαθητών/τριών στη μόρφωση και στην κοινωνική και επαγγελματική ένταξη, δίνοντας στους/στις μαθητές/τριες τη δυνατότητα να κατακτούν γνώσεις, να καλλιεργούν δεξιότητες και ικανότητες, να διαμορφώνουν αξίες και στάσεις. Η εκπαίδευση αποσκοπεί στην «ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών, ώστε, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά, ... να γίνονται ελεύθεροι,

⁵ Σχετικά με τις δυσκολίες στην εννοιολογική διερεύνηση του όρου Μαθητική Διαρροή, *Infra*, σ. 25.

⁶ *Infra*, σσ. 25-27.

⁷ Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2006). *Η Μαθητική Διαρροή στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ)*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

υπεύθυνοι, δημοκρατικοί πολίτες, ... να αναπτύσσουν δημιουργική και κριτική σκέψη και αντίληψη συλλογικής προσπάθειας και συνεργασίας, ώστε να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και με την υπεύθυνη συμμετοχή τους να συντελούν αποφασιστικά στην πρόοδο του κοινωνικού συνόλου...»⁸.

Εφόσον, λοιπόν, σκοπός του σχολείου είναι να αναπτύσσει την υποκειμενική ικανότητα των ατόμων για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνικής ζωής, να διαμορφώνει δημοκρατικούς, αυτόνομους και ικανούς πολίτες, αλλά και να συμβάλλει στην κατοχύρωση των δημοκρατικών θεσμών και στην καλλιέργεια του πολιτισμού, τότε γίνεται κατανοητό γιατί το σχολείο αποτελεί τον βασικότερο μοχλό της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης σε παγκόσμια κλίμακα.

Η ΜΔ αποτελεί ένα παγκόσμιο αρνητικό εκπαιδευτικό φαινόμενο με διαχρονική διαδρομή και σχετίζεται κυρίως με τις οικονομικοκοινωνικές ανισότητες, την αλληλεπίδραση μεταξύ σχολικής και οικογενειακής κουλτούρας, αλλά και με το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα και τους συντελεστές του. Σχετίζεται, πολύ περισσότερο, με το ζήτημα του κοινωνικού αποκλεισμού⁹, ο οποίος συναρθρώνεται σε έναν αυτοτροφοδοτούμενο φαύλο κύκλο με άλλα αρνητικά φαινόμενα, όπως είναι το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, το έλλειμμα δημοκρατικότητας, η κοινωνική παραβατικότητα, η μειονεκτική επαγγελματική αποκατάσταση, η ανεργία, η φτώχεια.

Κατά συνέπεια, το δικαίωμα ορισμένων ατόμων για εκπαίδευση και κατ' επέκταση για μια αξιοπρεπή ζωή περιορίζεται σημαντικά από έναν συνδυασμό παραγόντων, οι οποίοι υπερβαίνουν τα όρια του σχολείου. Γι' αυτόν τον λόγο, το σχολείο καλείται σήμερα να διασπάσει τον διαγενεακό κύκλο της υστέρησης και της μειονεξίας και να αντιμετωπίσει τις εκπαιδευτικές ανισότητες, οι οποίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τη σχολική αποτυχία και με τη μαθητική διαρροή. Η χάραξη μιας συντονισμένης, πολυεπίπεδης, βιώσιμης και με διάρκεια εκπαιδευτικής πολιτικής αποτελεί την εναλλακτική προσέγγιση για την πρόληψη και τον περιορισμό των πολλαπλών και συσσωρευόμενων μειονεκτημάτων στην εκπαιδευτική εμπειρία του ανθρώπου και στις δυνατότητές του για μια αξιοπρεπή ζωή, όπως επίσης και για

---

⁸ Ν. 1566/1985 άρ. 1 (ΦΕΚ 167 τ. Α', 30-09-1985).

⁹ Για έναν ορισμό της έννοιας του κοινωνικού αποκλεισμού, που αποτελεί σημείο αναφοράς στις σχετικές επιστημονικές συζητήσεις, με άξονα τέσσερα βασικά στοιχεία – την πολλαπλή (απο)στέρηση (“multiple deprivation”), τη σχετικότητα (“relativity”), τη δράση (“agency”) και τη δυναμική (“dynamics”) – βλ.: Richardson, L. & Le Grand, J., “Outsider and Insider Expertise: The Response of Residents of Deprived Neighbourhoods to an Academic Definition of Social Exclusion”, *Social Policy and Administration*, 36(5), 2002, σ. 498. Ο ορισμός αυτός προτάθηκε από τον Α. Β. Atkinson, στα πλαίσια της δράσης που έχει αναλάβει το Κέντρο για την Ανάλυση του Κοινωνικού Αποκλεισμού, που συστήθηκε το 1997 στη Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Λονδίνου (LSE) (βλ. επίσης το διαδικτυακό τόπο: <http://sticerd.lse.ac.uk/case/>). Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει ο Γ. Τσιάκαλος (1998): «Ο κοινωνικός αποκλεισμός δεν σημαίνει μόνο ανεπαρκές εισόδημα. Υπερβαίνει ακόμη και τη συμμετοχή στην εργασιακή ζωή, εκδηλώνεται σε τομείς όπως η στέγαση, η εκπαίδευση, η υγεία και η πρόσβαση σε υπηρεσίες. Θίγει όχι μόνο άτομα που έχουν υποστεί σοβαρή οπισθοδρόμηση, αλλά και κοινωνικές ομάδες, ιδιαίτερα σε αστικές και αγροτικές περιοχές, οι οποίες αποτελούν αντικείμενο διάκρισης, διαχωρισμού ή εξασθένισης των παραδοσιακών μορφών των κοινωνικών σχέσεων. Γενικότερα, η επισήμανση των ρωγμών στον κοινωνικό ιστό υποδηλώνει κάτι περισσότερο από κοινωνική ανισότητα και συνεπακόλουθα ενέχει τον κίνδυνο μιας διπλής ή κατακερματισμένης κοινωνίας ...». Βλ. σχετικά: Τσιάκαλος, Γ. (1998). Κοινωνικός αποκλεισμός: ορισμοί, πλαίσιο και σημασία. Στο Κ. Κασιμάτη (Επιμ.), *Κοινωνικός αποκλεισμός: η ελληνική εμπειρία*. Αθήνα: Gutenberg.

την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων και συνακόλουθα για τη διεύρυνση της κοινωνικής ένταξης και την επίτευξη της κοινωνικής συνοχής.

Στο πρώτο θεωρητικό μέρος της παρούσας μελέτης, πριν από την παρουσίαση μερικών βασικών διαστάσεων του φαινομένου της Μαθητικής Διαρροής (ορισμοί, αίτια, συνέπειες, τρόποι αντιμετώπισης), κρίνεται σκόπιμο να παρουσιαστούν συνοπτικά ορισμένα σημεία σχετικά με την εκπαιδευτική πολιτική που ακολουθείται διεθνώς αλλά και στη χώρα μας σε σχέση με τη ΜΔ κατά την τελευταία εικοσαετία, με έμφαση στα πιο πρόσφατα δεδομένα.

Στο δεύτερο μέρος της μελέτης, το ερευνητικό, παρουσιάζονται τα ποσοτικά δεδομένα τα οποία αποτυπώνουν τη φοίτηση των μαθητών/τριών και τη μαθητική διαρροή στο σύνολο της χώρας (πλην ελάχιστων εξαιρέσεων), καθώς και συνοπτική ερμηνεία τους, με βάση απογραφική έρευνα που αφορά το χρονικό διάστημα 2013-2016, και ειδικότερα τα τρία αντίστοιχα σχολικά έτη. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από ομάδα εργασίας του Παρατηρητηρίου του ΙΕΠ για τα θέματα καταγραφής και αντιμετώπισης της μαθητικής διαρροής, βάσει των δεδομένων του διαδικτυακού πληροφοριακού συστήματος myschool.

Η Εκπαιδευτική Πολιτική σε σχέση με τη Μαθητική Διαρροή: Βασικά Σημεία

Διεθνές Επίπεδο

Στο πεδίο της άσκησης πολιτικής για την εκπαίδευση διεθνώς, προβάλλεται ως κεντρικό αίτημα η επαναπροσέγγιση και ο ανασχεδιασμός της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, προκειμένου αυτές να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες συνθήκες ζωής και τις προκλήσεις που αυτές γεννούν. Γενικά, είναι δυνατό να υποστηριχθεί ότι η εκπαιδευτική πολιτική που ασκείται, τόσο στο επίπεδο υπερεθνικών οργανισμών όσο και στο επίπεδο των επιμέρους εθνικών κρατών, όπως και στη χώρα μας, περιστρέφεται γύρω από το παγκόσμιο αίτημα για συμπεριληπτική και ποιοτική «Εκπαίδευση για όλους» (Education For All - EFA), όπως διακηρύσσεται από την Unesco. Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται σταθερά για τα πιο ευάλωτα και μη προνομιούχα παιδιά με την ευθύνη της εκπαιδευτικής πολιτικής των επιμέρους χωρών για τη διασφάλιση της εκπαίδευσης ως δημόσιου αγαθού, ιδίως κατά το στάδιο της μετα-υποχρεωτικής εκπαίδευσης¹⁰.

Την ίδια στιγμή, σε ένα πλαίσιο εξέτασης της αποτελεσματικότητας και της συγκρισιμότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων, ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και την Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ) στρέφει την προσοχή του τα τελευταία χρόνια στις αναδυόμενες γνώσεις και τις δεξιότητες, οι οποίες απαιτούνται προκειμένου τα άτομα και τα έθνη να εξασφαλίσουν κοινωνική και οικονομική ευημερία. Ειδικότερα, μετά την αναγνώριση του παγκόσμιου στόχου της Αειφόρου Ανάπτυξης, ο οποίος αφορά την εκπαίδευση, δηλαδή την εκπαίδευση με όρους ένταξης και ποιότητας ίσης για όλους, καθώς και με ευκαιρίες δια βίου μάθησης για όλους, στην έκθεσή του για το 2016, ο ΟΟΣΑ υπογραμμίζει την έμφαση που πρέπει να δίνεται στα οφέλη της εκπαίδευσης, όχι τόσο στα προσόντα που πιστοποιεί η εκπαιδευτική διαδικασία,

---

¹⁰ Unesco. (2015). *Rethinking Education. Towards a global common good?* Paris: Unesco.

όσο στην απόκτηση δεξιοτήτων και χαρακτηριστικών της προσωπικότητας που εξασφαλίζουν την ευτυχία των ανθρώπων και την ευημερία των κοινωνιών¹¹.

Τέλος, η εκπαιδευτική πολιτική στον ευρωπαϊκό χώρο εμπλουτίζεται και από τις πρωτοβουλίες του Συμβουλίου της Ευρώπης, που αφορούν γενικότερα την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη δημοκρατία και την ανάπτυξη της πολιτισμικής ταυτότητας της Ευρώπης, αναπτύσσοντας ένα πλήθος από πρωτοβουλίες στο πεδίο της εκπαίδευσης οι οποίες προάγουν την ιδιότητα του πολίτη στη δημοκρατία και τον διαπολιτισμικό διάλογο¹².

Ευρωπαϊκό Επίπεδο

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) έχει αναγνωριστεί εδώ και αρκετά χρόνια η στρατηγική αξία της οικονομίας της γνώσης και της σωστής επένδυσης σε αυτήν, ώστε να εξασφαλιστεί βιώσιμη ανάπτυξη και περαιτέρω κοινωνική συνοχή μέσα στο σύγχρονο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Σε αυτό το πλαίσιο, είχε τεθεί ως στρατηγικός στόχος το 2002 «να καταστεί η ΕΕ έως το 2010 η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη ανάπτυξη, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή»¹³. Μάλιστα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Παιδείας ήδη από το 2003 θεωρεί την «πρόωρη αποχώρηση από το σχολείο» ως το μεγαλύτερο από τα παρεμβαλλόμενα εμπόδια για την κοινωνική ένταξη και, ως εκ τούτου, για την απασχολησιμότητα των νέων, ενώ συγχρόνως τονίζει τον κεντρικό ρόλο του ίδιου του σχολείου, των εκπαιδευτικών, των στελεχών της εκπαίδευσης, των γονέων και όλων των ενδιαφερόμενων μερών (με έμφαση και στις ανεπίσημες και άτυπες μορφές μάθησης)¹⁴.

Ανάλογα, κεντρική θέση κατέχει η Εκπαίδευση και στη «μετά τη Λισαβόνα» Στρατηγική, καθώς, μετά την περάτωση του Προγράμματος Εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΚ) 2010», εφαρμόζεται δυναμικά το τρέχον – για την παρούσα δεκαετία – στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση «Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΚ) 2020».

Αναδρομικά, η στρατηγική για την Ευρώπη 2020 διαμορφώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2010, προκειμένου να τεθούν οι στόχοι για την αντιμετώπιση της κρίσης, που έπληξε τις χώρες της ΕΕ, και να εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και για την επίτευξη οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής. Στη στρατηγική για την Ευρώπη 2020, τρεις προτεραιότητες κατέχουν κεντρική θέση:

¹¹ OECD. (2016). *Education at a Glance 2016: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing. Η συγκεκριμένη έκθεση επικαλείται τα αποτελέσματα της Συνόδου της Γ.Σ. του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη τον Σεπτέμβριο του 2015, η οποία υιοθέτησε το σχετικό Ψήφισμα σχετικά με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, Στόχος 4: Ποιοτική Εκπαίδευση (βλ. υποσημείωση αριθ. 3).

¹² Ενδεικτικά μπορεί να αναφερθεί ένα σχετικό πρόγραμμα της περιόδου 2014-2017, διαθέσιμο στο: http://www.coe.int/t/dg4/education/Source/competences/CDC_en.pdf Ανασύρθηκε στις: 20.12.2016).

¹³ European Commission/Directorate General for Education and Culture. (2002). *Education and Training in Europe: diverse systems, shared goals for 2010. The Work Programme on the future objectives of education and training systems*. Brussels: European Commission.

¹⁴ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. (2003). Ψήφισμα του Συμβουλίου της 25^{ης} Νοεμβρίου 2003 σχετικά με το ότι «Το σχολείο πρέπει να γίνει ένα ανοιχτό περιβάλλον μάθησης για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της πρόωρης αποχώρησης από το σχολείο και της δυσφορίας των νέων και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης» [(2003/C 295/02), 5.12.2003].

– Έξυπνη ανάπτυξη – με την ανάπτυξη μιας οικονομίας που βασίζεται στη γνώση και την καινοτομία.

– Βιώσιμη ανάπτυξη – με την προώθηση μιας πιο αποτελεσματικής στη χρησιμοποίηση των πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας.

– Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς – με την ενίσχυση μιας οικονομίας με υψηλό ποσοστό απασχόλησης που εξασφαλίζει οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή.

Οι παραπάνω προτεραιότητες που αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοενισχύονται εκφράστηκαν από την ΕΕ μέσω των εξής πέντε πρωταρχικών στόχων:

1. Μείωση του ποσοστού Πρόωρης Εγκατάλειψης του Σχολείου και αύξηση του ποσοστού ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

2. Αύξηση των επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη.

3. Αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στις ηλικίες 20-64.

4. Μείωση του αριθμού των ατόμων σε κατάσταση ή σε κίνδυνο φτώχειας ή αποκλεισμού.

5. Αύξηση της συμμετοχής των Ανανεώσιμων Πηγών στο ενεργειακό ισοζύγιο, μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και μείωση των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου.

Ο στόχος που αναφέρεται στη συμμετοχή στην εκπαίδευση αφορά το πρόβλημα των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα τη σχολική εκπαίδευση, μειώνοντας το ποσοστό τους σε 10% το 2020 από το 15% του 2010, αυξάνοντας παράλληλα το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 30-34 ετών που έχει ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση από 31% σε τουλάχιστον 40% το 2020. Ο στόχος αυτός που σχετίζεται με την εκπαίδευση είναι αλληλένδετος και με όλους τους στόχους που έθεσε η στρατηγική «Ευρώπη 2020». Για παράδειγμα, τα καλύτερα επίπεδα εκπαίδευσης συμβάλλουν στην απασχολησιμότητα και, κατ' επέκταση, η αύξηση των ποσοστών απασχόλησης συντελεί στη μείωση της φτώχειας. Παράλληλα, οι ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση συμβάλλουν στην επίτευξη οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και στην έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς.

Η στοχοθεσία όσον αφορά την εκπαίδευση απορρέει από το γεγονός ότι οι διαπιστώσεις για τις χώρες της ΕΕ ήταν αρνητικές. Πιο συγκεκριμένα, το ένα τέταρτο του συνόλου των μαθητών αντιμετωπίζει δυσκολίες στην ανάγνωση και ένας στους επτά νέους εγκαταλείπει την εκπαίδευση και την κατάρτιση πολύ πρόωρα. Επίσης, περίπου το 50% φτάνει σε μεσαίο επίπεδο δεξιοτήτων, αλλά το δυναμικό αυτό συχνά δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Η Σύσταση του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2011 αναφερόταν στην υποχρέωση των χωρών μελών να θέσουν σε εφαρμογή μία ολοκληρωμένη στρατηγική για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ), η οποία έπρεπε να περιέχει σαφείς, συγκεκριμένους και μετρήσιμους στόχους και σημεία αναφοράς για κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης και ομάδα ηλικιών, με χρονοδιαγράμματα εφαρμογής και εργαλεία για την παρακολούθηση της προόδου. Έπρεπε επίσης, σύμφωνα με τη Σύσταση, να εφαρμοστεί μία ολοκληρωμένη στρατηγική για τη μεταφορά πόρων και ευκαιριών στις πιο μειονεκτικές περιοχές με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των εδαφικών ανισοτήτων.

Στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Παρακολούθηση της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης» (2015), αναφέρεται ότι η εκπαίδευση και η κατάρτιση μπορούν να συμβάλουν στην πρόληψη και στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, στην

προώθηση του αμοιβαίου σεβασμού και στην οικοδόμηση μιας ανοικτής και δημοκρατικής κοινωνίας, στην οποία στηρίζεται η ενεργός συμμετοχή στα κοινά¹⁵. Στην ίδια έκθεση της Επιτροπής διαπιστώνεται ότι το ζήτημα της εγκατάλειψης του σχολείου εξακολουθεί να υφίσταται ως ένα από τα σοβαρά προβλήματα. Ειδικότερα, το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, το οποίο αφορά νέους από 18 έως 24 ετών, οι οποίοι δεν έχουν ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ανέρχεται σήμερα στο 11,1%. Ενώ έχει σημειωθεί ικανοποιητική πρόοδος προς την επίτευξη του κοινού πρωταρχικού στόχου της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», εξακολουθούν να υπάρχουν πάνω από 4,4 εκατ. ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο στην Ευρώπη, πράγμα που σημαίνει μεγαλύτερο κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού και χαμηλότερη συμμετοχή στα κοινά.

Γίνεται, λοιπόν, φανερό ότι οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκπαίδευση αναφέρονται μόνο μερικώς σε ποσοτικούς στόχους, όπως είναι η απασχολησιμότητα, η ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού ή η τεχνολογική πιστοποίηση στο πλαίσιο του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Πέρα από την αγορά και τους νόμους της, οι πολιτικές αυτές αναφέρονται και σε αξίες με δύσκολα μετρήσιμα αποτελέσματα, τα οποία συνδέονται με την κοινωνική ένταξη και με τη συνειδητοποίηση της ιδιότητας του πολίτη και δε στοχεύουν μόνο στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας στην οικονομία.

Με αυτήν την οπτική, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έχει πολύ πρόσφατα δεσμευτεί να σχεδιάσει μια «εκπαίδευση υψηλής ποιότητας για όλους» και ενέκρινε το «Νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη»¹⁶, προσαρμόζοντάς το στις νεοαναδυόμενες ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας, προκειμένου να δώσει ώθηση στην απασχόληση, την ανάπτυξη και τις επενδύσεις. Συγχρόνως όμως προτίθεται να παράσχει στήριξη και καθοδήγηση στα κράτη μέλη για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και των κοινών αξιών μέσω της εκπαίδευσης¹⁷. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί, ωστόσο, το γεγονός ότι οι μαθητές/τριες που προέρχονται από ευάλωτο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον υπεραντιπροσωπεύονται μεταξύ των μαθητών που εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις. Ειδικότερα, μάλιστα, η Επιτροπή τονίζει ότι «η υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση αποτελεί αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο για την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης, μπορεί να συμβάλει στη μείωση τόσο της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου όσο και των χαμηλών επιδόσεων και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην υπέρβαση των εκπαιδευτικών μειονεκτημάτων, καθώς παρέχει σε παιδιά από ευάλωτο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον καλύτερες ευκαιρίες για ανοδική κοινωνική κινητικότητα».

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση η οποία υπογραμμίζει τα βασικά επιτεύγματα των «Εγγυήσεων για τη νεολαία» από την έναρξή τους, το 2013, έως σήμερα και αντλεί διδάγματα για το πώς μπορούν να βελτιωθούν οι προσπάθειες της ΕΕ και των κρατών μελών για την κατάρτιση εθνικών προγραμμάτων για τις Εγγυήσεις για τη νεολαία, ώστε να προσφέρεται σε κάθε νέο η δυνατότητα ποιοτικής απασχόλησης, συνεχούς εκπαίδευσης,

¹⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή/Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. (2015), *op.cit.*

¹⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2016β), *op.cit.*

¹⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2016δ). *Βελτίωση και Εκσυγχρονισμός της Εκπαίδευσης – Εκπαίδευση υψηλής ποιότητας για όλους*. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. COM (2016) [941 τελικό, 07.12.2016].

μαθητείας ή κατάρτισης εντός τεσσάρων μηνών από τη στιγμή που καθίσταται άνεργος ή εξέρχεται από την επίσημη εκπαίδευση¹⁸.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πολύ πρόσφατα διατύπωσε τη γενική θέση ότι η ποιότητα της διδασκαλίας και της σχολικής διοίκησης είναι καθοριστικής σημασίας ώστε ναπραχθούν τα κοινωνικά αποτελέσματα της εκπαίδευσης. Η έμφαση, ωστόσο, για μια ακόμη φορά δόθηκε στους μαθητές που εν δυνάμει διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να εγκαταλείψουν το σχολείο: «Οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη μετάδοση γνώσεων και κοινών αξιών και στην παροχή στήριξης στους μαθητές που προέρχονται από ευάλωτο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον»¹⁹. Η θέση αυτή βρίσκεται σε πλήρη αντιστοιχία με τα πορίσματα Ομάδας Εργασίας επί της Εκπαιδευτικής Πολιτικής για τα Σχολεία (2014-15), στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΚ 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχετικά με το θέμα προτεραιότητας «πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου»²⁰. Στο βασικό αυτό κείμενο πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μια «ολιστική» προσέγγιση του σχολείου για την αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ) τίθεται ως βασική πρόταση πολιτικής, δεδομένου ότι το σχολείο δεν μπορεί να λειτουργήσει μεμονωμένα, καθώς υπάρχουν εξωτερικοί παράγοντες που επηρεάζουν το επίπεδο εμπλοκής και επιτυχίας του μαθητή. Ως εκ τούτου, απαιτείται μία «ολιστική προσέγγιση του σχολείου», στο πλαίσιο της οποίας ολόκληρη η σχολική κοινότητα (οι διευθυντές σχολείων, το διδακτικό και το υπόλοιπο προσωπικό του σχολείου, οι μαθητές, οι γονείς και η οικογένεια γενικότερα) συμμετέχει σε συνεκτικές, συλλογικές και συνεργατικές δράσεις, σε στενή συνεργασία με ενδιαφερόμενα μέρη εκτός σχολείου και την ευρύτερη κοινότητα. Σε γενικές γραμμές, το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία και η ανάπτυξη ενός σταθερού δικτύου συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων θεωρείται καθοριστικός παράγοντας επιτυχίας²¹.

Συγχρόνως, όμως, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι ο τρόπος ανάπτυξης των οικείων συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης βρίσκεται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ μπορεί να συμβάλει εποικοδομητικά στις πολιτικές επιλογές των φορέων λήψης αποφάσεων των κρατών μελών παρέχοντας συγκριτικά στοιχεία, ενισχύοντας τη βάση τεκμηρίωσης, πραγματοποιώντας ανάλυση και συγκριτική αξιολόγηση και προωθώντας την αμοιβαία μάθηση και την ανταλλαγή γνώσεων σχετικά με ορθές πρακτικές.

---

¹⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2016α). *Εγγυήσεις για τη νεολαία και Πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων: τρία χρόνια μετά*. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. COM (2016) [646 τελικό, 04.10.2016].

¹⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2016δ), *op. cit.*

²⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ΓΔ Εκπαίδευσης και Πολιτισμού. (2015). *Μια ολιστική προσέγγιση του σχολείου για την αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Μηνύματα εκπαιδευτικής πολιτικής*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πρόκειται για τα πορίσματα της Ομάδας για την Εκπαιδευτική Πολιτική για τα Σχολεία (2014-15), στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΚ 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

²¹ European Commission/EACEA/Eurydice/Cedefop. (2014). *Tackling Early Leaving from Education and Training in Europe. Strategies, Policies and Measures*. Eurydice and Cedefop Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Εθνικό Επίπεδο: Ελλάδα

Η μαθητική διαρροή αποτελεί αποσταθεροποιητικό παράγοντα, ο οποίος δυσχεραίνει και αποτρέπει την επίτευξη του στρατηγικού στόχου της κοινωνικής ένταξης, τον οποίο θέτει η εκπαιδευτική πολιτική. Σε ολόκληρη την Ευρώπη, όπως και στη χώρα μας, η «διαδικασία του αποκλεισμού» συγκεκριμένων πιο ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων του πληθυσμού βρίσκεται στο επίκεντρο του προβληματισμού κατά την άσκηση της εκπαιδευτικής πολιτικής. Το σύνθετο φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού αναδεικνύεται μέσα από τα κείμενα της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής, που το προσδιορίζουν συχνά με αρκετά αναλυτικό τρόπο και σε αντιστοιχία με τις πολιτικές που ασκούνται. Άλλωστε γύρω από τις πολιτικές που αφορούν την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική συνοχή συναρθρώνονται συνήθως όλοι οι βασικοί στόχοι της στρατηγικής της ΕΕ για την εκπαίδευση, πολύ περισσότερο μάλιστα το ζήτημα της πρόληψης και περιστολής της μαθητικής διαρροής που αποτελεί αντικείμενο πραγμάτευσης στην παρούσα μελέτη.

Στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και στο πλαίσιο της γενικής εκπαίδευσης λαμβάνεται διαχρονικά και σταθερά μέριμνα για την παροχή εκπαίδευσης σε νέους/νέες με εκπαιδευτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές ή μορφωτικές ιδιαιτερότητες μέσα από την άσκηση της εκπαιδευτικής πολιτικής. Για παράδειγμα, στις σχολικές τάξεις του γενικού σχολείου κατά καιρούς εισάγονται και λειτουργούν αντισταθμιστικοί θεσμοί προκειμένου να στηριχθούν εκπαιδευτικά μαθητές/τριες οι οποίοι/ες, στη διαδικασία της σχολικής προσαρμογής και μάθησης, αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες. Συγχρόνως έχουν θεσπιστεί και λειτουργούν ειδικοί τύποι σχολείων και εκπαιδευτικοί θεσμοί, ο σκοπός λειτουργίας των οποίων συνδέεται με τη διαχείριση φαινομένων, όπως είναι η μαθητική διαρροή, η χαμηλή πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και χαμηλοί κοινωνικοοικονομικοί δείκτες.

Ειδικότερα, είτε πρόκειται για τον γενικό μαθητικό πληθυσμό είτε για τα παιδιά των παλιννοστούντων ή των πολιτών τρίτων χωρών είτε για μαθητές/τριες με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μπορεί να γίνει λόγος για θεσμούς, όπως είναι οι τάξεις υποδοχής ή τα φροντιστηριακά τμήματα, τα τμήματα ένταξης μαθητών/τριών με μαθησιακές δυσκολίες, οι σχολικές μονάδες της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, οι Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, καθώς επίσης, πιο πρόσφατα, οι δομές υποδοχής για την εκπαίδευση των προσφύγων (ΔΥΕΠ) εντός των σχολικών μονάδων της Γενικής Εκπαίδευσης ή τα σχολικά κέντρα αντισταθμιστικής εκπαίδευσης, κυρίως ως προς την Ενισχυτική Διδασκαλία²².

Η έννοια της «Αντισταθμιστικής Εκπαίδευσης», όπως εισάγεται στον πρόσφατο Ν. 4368/2016 (άρθρο 26, ΦΕΚ 21 τ. Α'/21-2-2016), αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στη διδασκαλία που έχει ως σκοπό «την επανένταξη των μαθητών/τριών στη διαδικασία μάθησης και τη

---

²² Για το σχετικό θεσμικό πλαίσιο, βλ. ενδεικτικά: Ν. 2413/1996, άρ. 34-37 «Η ελληνική παιδεία στο εξωτερικό, η διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις», Υ.Α. Φ10/20/Γ1/708 (ΦΕΚ 1789 τ. Β'/28-09-1999) «Ίδρυση και Λειτουργία Τάξεων Υποδοχής και Φροντιστηριακών Τμημάτων», Ν. 3699/2008 «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ΕΕΑ)» άρ. 3 παρ. 2 (ΦΕΚ 199 τ. Α'/02-10-2008), Ν. 3879/2010, άρ. 26 «Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις», Υ.Α. 180647/ΓΔ4/2016 (ΦΕΚ 3502 τ. Β'/31-10-2016) «Ίδρυση, οργάνωση, λειτουργία, συντονισμός και πρόγραμμα εκπαίδευσης των Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων (Δ.Υ.Ε.Π.), κριτήρια και διαδικασία στελέχωσης των εν λόγω δομών», Υ.Α. 169770/Δ2/2016 (ΦΕΚ 3406, τ. Β'/21-10-2016) «Οργάνωση και Λειτουργία σχολικών κέντρων αντισταθμιστικής εκπαίδευσης ως προς την Ενισχυτική Διδασκαλία για το σχολικό έτος 2016 – 2017».

βελτίωση της απόδοσής τους, ώστε να ολοκληρώσουν την υποχρεωτική εκπαίδευση, να μειωθεί η μαθητική διαρροή και η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου». Οι στόχοι αυτοί της αντισταθμιστικής εκπαίδευσης εξειδικεύονται ανάλογα με τον εκάστοτε τύπο του εκπαιδευτικού θεσμού (π.χ. ενισχυτική διδασκαλία ή πρόσθετη διδακτική στήριξη) και αναφέρονται είτε στην αύξηση των ποσοστών πρόσβασης στη δεύτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή στην τριτοβάθμια είτε στην παραμονή ευάλωτων ομάδων εντός των εκπαιδευτικών διαδικασιών.

Σε αυτό το πλαίσιο στόχων εντάσσονται οι προτάσεις της δημόσιας διαβούλευσης για την παιδεία που διεξάγεται όλο το τελευταίο χρονικό διάστημα, από τις οποίες μπορούν να παρουσιαστούν ενδεικτικά ορισμένα σημεία. Στα πορίσματα του «Εθνικού και Κοινωνικού Διαλόγου για την Παιδεία», υπογραμμίστηκε ο κοινωνικός ρόλος της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ), ο οποίος συνδέεται άμεσα με τον περιορισμό της επίδρασης των κοινωνικών ανισοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, αναγνωρίστηκε ότι η ΕΕΚ, προετοιμάζοντάς ένα μεγάλο μέρος του μαθητικού δυναμικού με κατάλληλο τρόπο για την άσκηση συγκεκριμένου επαγγέλματος, εξασφαλίζει το μορφωτικό υπόβαθρο που είναι αναγκαίο για την αποτελεσματική συμμετοχή τους στα κοινωνικά δρώμενα και τους συγκρατεί σε τυπικές εκπαιδευτικές δομές. Με αυτήν την έννοια «η ΕΕΚ συμβάλλει –υπό προϋποθέσεις– στη μείωση της σχολικής διαρροής»²³.

Επίσης, στις πρόσφατες προτάσεις της Διαρκούς Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής, υπογραμμίζεται ότι η αναβάθμιση της Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης αποτελεί μονόδρομο για «την προσέλκυση, ενσωμάτωση, διατήρηση και ενδυνάμωση των μαθητών/τριών που προέρχονται από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και είναι επίφοβες ως προς το ενδεχόμενο εγκατάλειψης του σχολικού περιβάλλοντος (σχολική διαρροή)». Στο ίδιο κείμενο γίνεται ειδική αναφορά και στην αναδιοργάνωση και την αναβάθμιση της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, που έχει στόχο να συμβάλει «στην άρση των εμποδίων στη μάθηση, των διακρίσεων και των πρακτικών αποκλεισμού και της περιθωριοποίησης των εν λόγω μαθητών/τριών και κατά συνέπεια στη μείωση ή και εξάλειψη του φαινομένου της σχολικής διαρροής/πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου». Τέλος, οι δύο περιοχές της εκπαίδευσης που προαναφέρθηκαν, σε άμεση σχέση με την ίση πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων στα μορφωτικά αγαθά, είναι δυνατόν να θεωρηθούν «στη βάση ενός οράματος για το είδος της σχολικής εκπαίδευσης που επιθυμεί η κοινωνία να προσφέρει το σχολείο στον τόπο μας», σε αναφορά προς ένα συνεκτικό και ενιαίο για την εκπαίδευση από το Νηπιαγωγείο μέχρι και το Λύκειο «Εθνικό Σχολικό Πρόγραμμα Σπουδών» (ΕΣΠΣ)²⁴.

Μέτρα εκπαιδευτικής πολιτικής, όπως αυτά που προαναφέρθηκαν, εντάσσονται σε ένα γενικότερο ευρωπαϊκό πλαίσιο, εντός του οποίου οι στόχοι της στρατηγικής για την Ευρώπη 2020 μετασηματίζονται σε εθνικούς στόχους και απαιτούν εθνικά σχέδια δράσης. Για τον λόγο αυτόν, ενσωματώθηκαν στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ελλάδα και στο

²³ Εθνικός και Κοινωνικός Διάλογος για την Παιδεία, Πορίσματα, 27 Μαΐου 2016. Βλ. σχετικά τον διαδικτυακό τόπο: <http://dialogos.minedu.gov.gr/>

²⁴ Διαρκής Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής, Εθνικός και Κοινωνικός Διάλογος για την Παιδεία. Διαπιστώσεις, Προτάσεις και Χρονοδιαγράμματα Υλοποίησης, Αθήνα, Μάιος 2016. Βλ. σχετικά τον διαδικτυακό τόπο: <https://www.minedu.gov.gr/eidiseis/20336-18-05-16-ethnikos-dialogos-oi-protaseis-tis-diarkoys-epitropis-morfotikon-ypotheseon>.

Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020. Παράλληλα, οι εθνικοί στόχοι στον τομέα της εκπαίδευσης εξειδικεύτηκαν στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση (ΑΝΑΔΕΔΒΜ), το οποίο συμβάλλει αποφασιστικά στην επίτευξή τους.

Ειδικότερα για την Ελλάδα, η τιμή - στόχος για το ποσοστό της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ) στην Ελλάδα έχει τεθεί στο 9,7%. Ως τιμή βάσης - αναφοράς τέθηκε το 11,4%, ποσοστό στο οποίο μετρήθηκε η ΠΕΣ το έτος 2012. Το συγκεκριμένο ποσοστό είναι σημαντικά μικρότερο από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για τα έτη 2011 και 2010 τα ποσοστά της ΠΕΣ στην Ελλάδα ήταν 13,1% και 13,7% αντίστοιχα. Αυτό σημαίνει ότι τα τελευταία χρόνια, παρά την κρίση και τα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής, το ποσοστό της ΠΕΣ παρουσιάζει τάση μείωσης, γεγονός που μέσα στην όλη αρνητική οικονομική συγκυρία αποδεικνύεται θετικό. Επισημαίνεται ότι τα παραπάνω ποσοστά υπολογίστηκαν βάσει του δείκτη για την Πρόωρη Εγκατάλειψη του Σχολείου (εφεξής ΠΕΣ) και σύμφωνα με τη μεθοδολογία μέτρησης της ΠΕΣ από τη Eurostat και την Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛΣΤΑΤ.

Σύμφωνα με την πρόσφατη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²⁵, «τα ποσοστά της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και της ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σημείωσαν σημαντική βελτίωση και είναι πλέον καλύτερα από τον μέσο όρο της ΕΕ [...] Στην Ελλάδα το ποσοστό της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου μειώθηκε από 9 % το 2014 σε 7,9 % το 2015, πολύ κάτω από τον μέσο όρο του 11 % της ΕΕ των 28 το 2015. Οι διαφορές μεταξύ των φύλων είναι ευδιάκριτες, καθώς το 2015 το ποσοστό της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου για τους άνδρες ανήλθε σε 9,5 % ενώ για τις γυναίκες σε 6,4 %. Ωστόσο, η διαφορά μειώθηκε από τις 4,9 ποσοστιαίες μονάδες (πμ) που ήταν το 2014 στις 3,1 πμ το 2015 και βρίσκεται πολύ κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ των 28. Για τους μαθητές που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό η κατάσταση εμφανίζεται δύσκολη, καθώς οι μαθητές αυτοί εμφανίζουν τετραπλάσιο σχεδόν ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου σε σύγκριση με τους μαθητές που έχουν γεννηθεί στο εσωτερικό της χώρας (24,1 % έναντι 6,8 % το 2015)».

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην ίδια έκθεση: «Η Ελλάδα εξακολουθεί να εφαρμόζει το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου. Μάλιστα, την περίοδο αυτή αναπτύσσεται περαιτέρω το σύστημα για τη συλλογή και ανάλυση στοιχείων σχετικά με τη μαθητική διαρροή. Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και το παρατηρητήριό του για τη μαθητική διαρροή θα αναλύσουν τα δεδομένα και τους δείκτες. Σκοπός είναι η λήψη διορθωτικών, αντισταθμιστικών και υποστηρικτικών μέτρων σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο (ελληνική κυβέρνηση 2016)». Επίσης, στην έκθεση αναφέρεται ότι το ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ θα ολοκληρώσει την εφαρμογή του κομβικού συστήματος πληροφορικής «myschool» και θα εκσυγχρονίσει τη διαδικασία συλλογής δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό, λοιπόν, εντάσσεται και η παρούσα μελέτη.

---

²⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2016γ). Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης του 2016 – Ελλάδα. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ

Θεωρητική διερεύνηση του φαινομένου – Ορισμοί

Η έλλειψη απόλυτης ταύτισης μεταξύ των φορέων, οι οποίοι ασχολούνται με το ζήτημα της μαθητικής διαρροής, ως προς την εννοιολόγησή της έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη και διαφορετικών τρόπων υπολογισμού της.

Όπως προαναφέρθηκε, ως μαθητική διαρροή, εν γένει, θεωρείται η μη ολοκλήρωση, από κάποιους νέους, μιας εκπαιδευτικής βαθμίδας την οποία έχουν αρχίσει. Πιο συγκεκριμένα, ζητούμενο για τους/τις μαθητές/τριες είναι η ολοκλήρωση της εκπαίδευσης που ορίζεται κάθε φορά από την νόρμα, ως ελάχιστη αναγκαία εκπαιδευτική απαίτηση, στην κοινωνία όπου ζουν. Τυπική νόρμα στη Ευρωπαϊκή Ένωση (και στην Ελλάδα) είναι η ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου της (υποχρεωτικής) δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης²⁶. Ανεξάρτητα από αυτό, διαρροή μπορεί να καταγραφεί σε όλες τις βαθμίδες, σε όλες τις τάξεις, ανά περιοχή, ανά φύλο κ.λπ., και από κάθε μέτρηση είναι δυνατό να εξαχθούν ενδιαφέροντα και αξιοποιήσιμα αποτελέσματα προς την κατεύθυνση της βελτίωσης του ευρύτερου στόχου για κοινωνική συνοχή.

Στη διεθνή βιβλιογραφία μπορεί κανείς να συναντήσει εναλλακτικούς όρους περιγραφής φαινομένων συναφών της «Πρόωρης Εγκατάλειψης του Σχολείου» (ΠΕΣ – ESL- Early School Leaving). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρησιμοποιεί συχνά στα κείμενά της τον όρο «Πρόωρη Εγκατάλειψη της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης» (ΠΕΕΚ - ELET - Early Leaving from Education and Training), «σχολική διαρροή» (school dropout) ή «μαθητική διαρροή» (students dropout), διακοπτόμενη μάθηση (interrupted learning), καθώς και τον όρο «Εκτός Εκπαίδευσης, Απασχόλησης ή Κατάρτισης» (ΕΕΑΚ - NEET - Not in Education, Employment or Training). Πολλά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης χρησιμοποιούν διαφορετικούς τρόπους για να περιγράψουν το φαινόμενο, προσαρμοσμένους σε πολλές περιπτώσεις στα εθνικά πλαίσια εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης.

Ένας τυπικός ορισμός, ο οποίος υιοθετείται από τους κοινοτικούς θεσμούς εκκινεί από το κριτήριο αναφοράς του Συμβουλίου Υπουργών Παιδείας της Ε.Ε. και της EUROSTAT και εξασφαλίζει μια ομοιογένεια και συγκρισιμότητα δεδομένων μεταξύ χωρών της Ε.Ε., αναφέρει ως πρόωρη σχολική πλέον εγκατάλειψη (early school leavers) τους/τις νέους/νέες που έχουν ολοκληρώσει το πολύ τον κατώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, είναι σε ηλικία 18-24 και δε βρίσκονται εντός δομής εκπαίδευσης ή κατάρτισης²⁷.

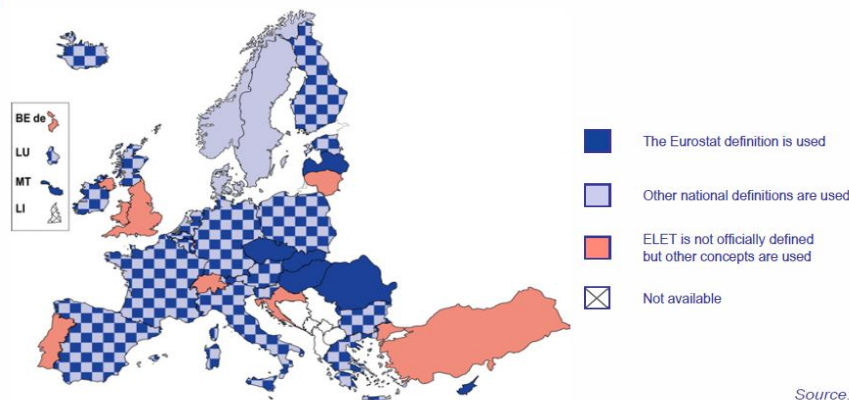
²⁶ Βλ. Π.Ι. (2006), *op. cit.*

²⁷ Σχετικά με το θέμα προτεραιότητας «πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου», οι όροι «πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου (ΠΕΣ)» και «πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΠΕΕΚ)» αναφέρονται σε έναν κοινό ορισμό για τους μαθητές που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, όπως και τα άτομα ηλικίας από 18 έως 24 ετών που έχουν ολοκληρώσει το πολύ την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0, 1, 2 or 3c short) και δε

Οι εθνικές διαφοροποιήσεις στον ορισμό της ΠΕΣ μεταξύ των κρατών – μελών της Ε.Ε. αλλά και μεταξύ των χωρών του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 1²⁸.

Διάγραμμα 1 – Εθνικοί Ορισμοί της ΠΕΣ 2013/14

Figure 1.2: National definitions of early leavers, 2013/14

Explanatory note

The Eurostat definition considers all 18-24 year-olds with only lower secondary education or less who are no longer in education or training to be early leavers. National definitions vary from country to country.

Source: Eurydice.

Πηγή: European Commission/EACEA/Eurydice/Cedefop, 2014.

Ένας γενικός θεωρητικός ορισμός για τη μαθητική διαρροή θα μπορούσε να είναι: *Η εγκατάλειψη μιας οποιασδήποτε βαθμίδας εκπαίδευσης, στην οποία έχει εισέλθει ο «μαθητής», πριν να την ολοκληρώσει.*

Πιο συγκεκριμένος/εστιασμένος ορισμός θα μπορούσε να είναι: *Η εγκατάλειψη του σχολείου πριν από τη συμπλήρωση της θεωρούμενης, από το εκάστοτε εκπαιδευτικό σύστημα, ως «υποχρεωτικής» σχολικής βαθμίδας.*

Παραπλεύρως με αυτόν τον ορισμό, επειδή η περίοδος της μόρφωσης-κατάρτισης των νέων ανθρώπων πλέον έχει επιμηκυνθεί, βρίσκεται σε χρήση ο συμπληρωματικός όρος NEETs για συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Με τον όρο αυτό, δηλώνονται οι νέοι/νέες, ηλικίας 16-24 ετών (κατά άλλους και κυρίως τον ΟΟΣΑ 15-29), που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης. Πρόκειται για μια νέα κοινωνική κατηγορία, η οποία αποκαλείται NEETs (Not in Education, Employment or Training) και αφορά όλους όσους βρίσκονται στο σύγχρονο κοινωνικό περιθώριο, οι οποίοι δεν καταγράφονται σε κάποια επίσημη στατιστική του κράτους σε σχέση με την εκπαίδευση, την κατάρτιση ή την απασχόληση. Αποτελούν ωστόσο μια σύγχρονη κοινωνική πληγή καθώς πρόκειται για μια κατηγορία νέων ανθρώπων, οι οποίοι, εκτός του ότι καθίστανται παροπλισμένοι σε ατομικό επίπεδο, περιθωριοποιούνται στην πιο ζωτική φάση

συμμετέχουν πλέον στην τυπική ή τη μη-τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση. Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ΓΔ Εκπαίδευσης και Πολιτισμού. (2015), *op. cit.*

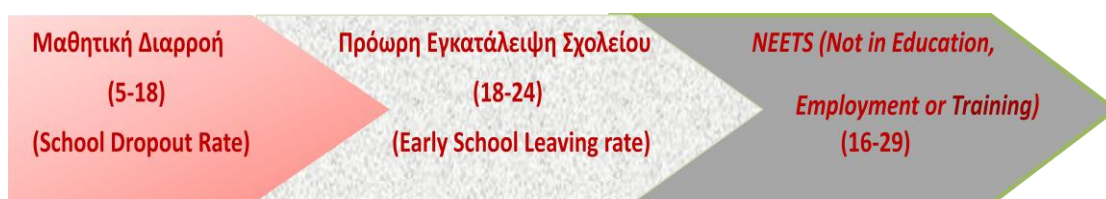
Με βάση αυτόν τον ορισμό εξάγεται και ο σχετικός δείκτης διευρωπαϊκής σύγκρισης τον οποίο χρησιμοποιεί (συνθέτει) και η ΕΛΣΤΑΤ (Διαθέσιμο στο:

http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&rcode=t2020_40&plugin=1 Ανασύρθηκε στις: 15.02.2017).

²⁸ Μια σημαντική διαπίστωση της κοινής αναφοράς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του δικτύου Eurydice (Ευρυδική) και του CEDEFOP, από την οποία αντλήθηκε το παραπάνω διάγραμμα, είναι ότι σε όλα τα κράτη-μέλη, για τα οποία υπάρχουν αξιοποιήσιμα στοιχεία η συλλογή των δεδομένων που αφορούν την ΠΕΣ γίνεται κατά κύριο λόγο σε κεντρικό επίπεδο και στην πλειοψηφία των χωρών φτάνει και έως το επίπεδο του σχολείου. Σε κάθε περίπτωση φαίνεται ότι είναι σημαντικό τα δεδομένα να συλλέγονται όσο το δυνατόν εγγύτερα στις εξεταζόμενες ομάδες-στόχους. Βλ. σχετικά: European Commission/EACEA/Eurydice/Cedefop. (2014), *op.cit.*

της κοινωνικής τους διαδρομής. Οι επίσημες στατιστικές δίνουν υψηλά ποσοστά των NEETs σε χώρες όπως η Ισπανία (21,1%), η Ιταλία (22,7%), η Βουλγαρία (24,6%), ενώ στην Ελλάδα το ποσοστό αυτό καταγράφεται σε 23,2%, με αύξηση από το 2008 μέχρι το 2011 της τάξης του 54,7%²⁹.

Κλείνοντας αυτόν τον κύκλο εννοιολογικής διερεύνησης, κατά σειρά προηγείται η μαθητική διαρροή, η οποία κατά βάση αφορά τη διακοπή της φοίτησης του/της μαθητή/τριας στο εκπαιδευτικό σύστημα και μπορεί να μην έχει απολύτως μόνιμο χαρακτήρα, ακολουθεί η πρόωγη εγκατάλειψη του σχολείου, που περιλαμβάνει τα άτομα ηλικίας 18 μέχρι 24 ετών (early school leavers), και υπερκαλύπτεται από τον όρο των NEETS, που αναφέρεται στους/στις νέους/νέες ηλικίας μέχρι και 29 ετών. Οι τρεις αναφερόμενοι ορισμοί σε κάποια χρονικά σημεία επικαλύπτονται. Η μαθητική διαρροή είναι το στάδιο όπου οι καταγραφές μπορούν να είναι πολύ πιο ακριβείς, λόγω της δυνατότητας απογραφικών καταγραφών, και η περαιτέρω διερεύνηση δύναται να δείξει ότι τα ποσοστά της μπορούν να είναι προβλεπτικά για τα μελλοντικά ποσοστά των μεταγενέστερων σταδίων εγκατάλειψης της φοίτησης.

Από τα παραπάνω και με βάση την πολυπαραγοντικότητα του φαινομένου, γίνεται φανερό ότι δεν είναι δυνατό να υπάρξει ένας μοναδικός ορισμός που να περιγράφει πλήρως την ανεπαρκή συμμετοχή του/της μαθητή/τριας στις εκπαιδευτικές δομές για ικανό χρόνο, με σκοπό την επιτυχημένη είσοδο στην αγορά εργασίας με τα ελάχιστα προσόντα, τα οποία αποτελούν συγχρόνως τη βάση για τις μελλοντικές ευκαιρίες μάθησης και κατάρτισης. Ως εκ τούτου, συμπληρωματικά και κατά περίπτωση μπορούν να χρησιμοποιούνται διάφοροι ορισμοί, οι οποίοι αποδίδουν την ετερογένεια της εκπαιδευτικής πραγματικότητας.

Για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας και για λόγους ακριβολογίας, με δεδομένο ότι δίνεται έμφαση στη διαρροή του/της μαθητή/τριας από το σχολείο μετά τη εγγραφή του/της σε αυτό, επειδή το παιδί λαμβάνει την ιδιότητα του/της μαθητή/τριας από τη στιγμή που εγγράφεται στο σχολείο από την ηλικία από 5 ετών και άνω (νόμιμη ηλικία) και εξακολουθεί να την έχει σε όλη τη διάρκεια της πορείας του/της στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επομένως, μαθητική διαρροή είναι η απομάκρυνση του/της μαθητή/τριας από το εκπαιδευτικό σύστημα (Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση), σε μία δεδομένη στιγμή μετά την εγγραφή του/της. Εναλλακτικά στη βιβλιογραφία χρησιμοποιείται και ο όρος «σχολική διαρροή».

²⁹ Φωτόπουλος, Ν. (2013). Το πρόβλημα των NEETs και η ελληνική πραγματικότητα. Αναζητώντας λύσεις στη Ελλάδα του Μνημονίου. Στο Ν. Παπαδάκης (Επιμ.). *Βαρόμετρο Απόπλων: Οι NEETs (Young People Not in Education, Employment or Training) στην Ελλάδα*. Αθήνα: Σιδέρης. Ο όρος NEETs είχε εισαχθεί στη βιβλιογραφία και σε πολιτικό επίπεδο στο Ηνωμένο Βασίλειο στα τέλη της δεκαετίας του 1990 (συγκεκριμένα το 1999).

Αιτιακοί και Επιβαρυντικοί Παράγοντες του φαινομένου της ΜΔ

Το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής οφείλεται σε πολλούς παράγοντες και η «εγκατάλειψη» είναι μια μακροπρόθεσμη διαδικασία «απεμπλοκής» από το σχολείο και τα μαθητικά δρώμενα που αρχίζει ήδη πολύ νωρίς, στις πρώτες ακόμη τάξεις της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Στη διεθνή βιβλιογραφία υπάρχουν διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις στην κατηγοριοποίηση των αιτιακών παραγόντων του φαινομένου. Συχνά διακρίνονται τρεις ομάδες παραγόντων της μαθητικής διαρροής, οι οποίοι αφορούν τους μαθητές που διατρέχουν τον «κίνδυνο» να διαρρεύσουν³⁰:

- Οι παράγοντες που συνδέονται με την οικογένεια του νέου και χαρακτηρίζονται κοινωνικοί/οικογενειακοί. Σε αυτούς συγκαταλέγονται: η χαμηλή κοινωνικοοικονομική στάθμη της οικογένειας, η διαφορετική φυλή και εθνική καταγωγή, η υποεπίδοση των αδελφών, η οικογενειακή κινητικότητα, η έλλειψη στήριξης του νέου από τους γονείς, οι μειωμένες εκπαιδευτικές προσδοκίες των γονέων, η αρνητική στάση ή αδιαφορία των γονέων, η αστάθεια του οικογενειακού περιβάλλοντος, η μονογονεϊκή οικογένεια, η δυσκολία εύρεσης εργασίας.
- Οι παράγοντες που σχετίζονται με το σχολείο και την εμπειρία του νέου και χαρακτηρίζονται «σχολικοί παράγοντες κινδύνου», όπως είναι: η υποεπίδοση, οι πολλές απουσίες (το λεγόμενο σκασιαρχείο), τα προβλήματα πειθαρχίας και συμπεριφοράς, η επιβολή ποινών, οι συγκρούσεις με συμμαθητές/τριες ή οι προβληματικές σχέσεις με εκπαιδευτικούς, η προηγούμενη κακή σχολική επίδοση, η συχνή αλλαγή σχολείου, η έλλειψη ενδιαφέροντος και εμπλοκής του/της μαθητή/τριας στην εκπαιδευτική διαδικασία, η επανάληψη τάξης.
- Οι υποκειμενικοί/ατομικοί παράγοντες του «διαρρέοντος» που προκύπτουν, είτε ως συνέπεια των ενδοπροσωπικών ελλειμμάτων τα οποία άπτονται της ανάπτυξης των ατομικών ικανοτήτων και ενδιαφερόντων και του ιδιαίτερου «προφίλ» και των ρυθμών μάθησης του/της κάθε μαθητή/τριας, είτε ως αποτέλεσμα των ενδοατομικών συγκρούσεων που αντιμετωπίζει ο άνθρωπος σε διάφορα στάδια της ζωής του.

Ανάμεσα στους αιτιακούς παράγοντες της Μαθητικής Διαρροής, εκείνοι που περισσότερο εντοπίζονται και μελετώνται από την εκπαιδευτική κοινότητα, ώστε να αντιμετωπιστούν πιο αποτελεσματικά, είναι αυτοί που σχετίζονται με το ίδιο το σχολείο. Ωστόσο, τα αίτια που σχετίζονται με το σχολείο δεν μπορούν να απομονωθούν από τους παράγοντες που χαρακτηρίζονται κοινωνικοί ή υποκειμενικοί, καθώς η μαθητική διαρροή εμφανίζεται ως αποτέλεσμα μιας διαδικασίας αργής, η οποία εκκινεί από μια πρώιμη «γνωστική διαρροή», ενώ συγχρόνως λαμβάνει χώρα μέσα σε ένα πλαίσιο αλληλεπίδρασης ανάμεσα στους μαθητές

---

³⁰ De Witte, K., Cabus, S., Thyssen, G., Groot, W. & Van den Brink, H. M. (2013). A critical review of the literature on school dropout. *Educational Research Review* 10, 13–28 και Fortin, L., Royer, É., Potvin, P, Marcotte, D. & Yergeau, É. (2004). La prédiction du risque de décrochage scolaire au secondaire : facteurs personnels, familiaux et scolaires. *Revue canadienne des sciences du comportement*, 36 (3), 219-231.

και τον θεσμό του σχολείου, την τάξη, τους εκπαιδευτικούς, τα αναλυτικά προγράμματα ή ακόμα τους τύπους της αξιολόγησης των μαθητών/τριών³¹.

Από τη συνοπτική έκθεση των αιτιακών και των επιβαρυντικών παραγόντων του φαινομένου της ΜΔ, οι οποίοι εμφανίζονται συχνότερα στη σχετική βιβλιογραφία, γίνεται φανερό ότι εν δυνάμει ή εν τοις πράγμασι διαρρέοντες/ουσες μαθητές/τριες ενδέχεται να είναι όσοι/όσες προέρχονται από οικογένειες που εμφανίζουν χαρακτηριστικά κοινωνικού αποκλεισμού³² ή κοινωνικής ευπάθειας («ευάλωτες κοινωνικές/ά ομάδες»), και ιδιαίτερα αυτές που εμφανίζουν ιδιαίτερα εθνοπολιτισμικά χαρακτηριστικά. Επιπρόσθετα, η εκπαιδευτική έρευνα βρίσκει τους/τις μαθητές/τριες αυτούς/ές να εμφανίζουν «ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», αλλά με μια όχι συνήθη έννοια του όρου. Πρόκειται δηλαδή για μαθητές/τριες με «σύνθετες γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες, παραβατική συμπεριφορά λόγω κακοποίησης, γονεϊκής παραμέλησης και εγκατάλειψης ή λόγω ενδοοικογενειακής βίας»³³. Οι μαθητές/τριες αυτοί/ές, ενώ διεκδικούν ίσες ευκαιρίες για πλήρη συμμετοχή και συνεισφορά στην κοινωνία, ανεξάρτητη διαβίωση, οικονομική αυτάρκεια και αυτονομία, υπόκεινται περισσότερο στον κίνδυνο να διαρρεύσουν από το εκπαιδευτικό σύστημα. Υπάρχουν, επομένως, ευάλωτοι πληθυσμοί που διατρέχουν μεγαλύτερο ή μικρότερο κίνδυνο να οδηγηθούν σε αποκλεισμό από τον συλλογικό, τον επαγγελματικό και κοινωνικό βίο ή, σύμφωνα με μια άλλη παραδοσιακή έννοια της κοινωνιολογίας, να περιθωριοποιηθούν, και μάλιστα όχι από προσωπική «επιλογή»³⁴.

Τις περισσότερες φορές οι παράγοντες που θέτουν σε κίνηση τη διαδικασία περιθωριοποίησης είναι η συσσώρευση κοινωνικών ελλειμμάτων, όπως είναι οι φτωχές και διαλυμένες οικογένειες, η σχολική αποτυχία, η έλλειψη μόρφωσης και η ανεργία. Ο κίνδυνος, όμως, της κατωφερικής δυναμικής του κοινωνικού αποκλεισμού υφίσταται ακόμα και για τα άτομα που φαίνονται καταρχάς ενσωματωμένα στην κοινωνία με σταθερή εργασία, αν εξαναγκαστούν στην ανεργία. Μάλιστα κάτι τέτοιο καθίσταται επίκαιρο ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης. Πολύ περισσότερο, ο κοινωνικός και οικονομικός αποκλεισμός ενδέχεται να αναπαράγεται μέσα σε έναν φαύλο κύκλο, όπου η εργασία, η στέγαση και η εκπαίδευση είναι οι τρεις χώροι στους οποίους βρίσκουν πρόσφορο έδαφος, για να εγκλωβίσουν τα άτομα οι μηχανισμοί του επονομαζόμενου «θεσμικού ρατσισμού»³⁵.

---

³¹ Bautier, E. (2003). *Décrochage scolaire. Genèse et logique des parcours: Prévenir les ruptures scolaires*. *VEI enjeux*, 132, 30-45.

³² Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών/Δ. Μπαλούρδος, Ν. Σαρρής, Α. Τραμουντάνης & Μ. Χρυσάκης (Επιμ.). (2014). *Ευάλωτες Κοινωνικά Ομάδες και διακρίσεις στην αγορά εργασίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.

³³ Για τον συγκεκριμένο προσδιορισμό της έννοιας «ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», βλ. άρ. 3 παρ. 2 Ν. 3699/2008 (ΦΕΚ 199 τ. Α'/02-10-2008).

³⁴ Schnapper, D. (2008). *Η κοινωνική ενσωμάτωση: Μια σύγχρονη προσέγγιση*. Αθήνα: Κριτική.

³⁵ Wieviorka, M. (1995). *The Arena of Racism*. London: Sage Publications. Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει ο Michel Wieviorka στον θεσμικό ρατσισμό, πρόκειται για μια συγκαλυμμένη μορφή ρατσισμού, που «εμφυτεύεται» στις καθημερινές πρακτικές και τη λειτουργία των κοινωνικών θεσμών (π.χ. εκπαίδευση), λαμβάνοντας τη μορφή ενός αναπόδραστου μηχανισμού.

Συνέπειες της μαθητικής διαρροής

Οι συνέπειες της ΜΔ είναι δυνατόν να κατηγοριοποιηθούν σε τρία επίπεδα:

- **Προσωπικό επίπεδο:** Οι δυνατότητες ένταξης στην αγορά εργασίας των διαρρεόντων νέων περιορίζονται σημαντικά, ενώ αναστέλλεται η προοπτική για βελτίωση της ποιότητας ζωής τους στο μέλλον. Παράλληλα, στους εν λόγω νέους αναπτύσσονται και καλλιεργούνται αισθήματα πικρίας, υστέρησης (γνώσεων, τεχνογνωσίας, ικανοτήτων) και αποτυχίας, τα οποία αναιρούν και ακυρώνουν τη δραστηριοποίηση για υπέρβαση των δυσκολιών και την κινητοποίηση προς εναλλακτικές οδούς επαγγελματικής κατάρτισης. Υπό αυτές τις συνθήκες, η δυνατότητά τους να ενταχθούν στην αγορά εργασίας περιορίζεται στην εξεύρεση κακοπληρωμένων θέσεων ή στην υποαπασχόληση, χωρίς εγγύηση για την εξασφάλιση των σημαντικών κοινωνικών αγαθών, της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης. Επίσης, στις ίδιες συνθήκες, ελλοχεύει ο κίνδυνος της παραίτησης και εγκατάλειψης της προσπάθειας για συνεχή αυτοβελτίωση και προσωπική ανάπτυξη.
- **Κοινωνικό επίπεδο:** Οι νέοι χωρίς κατάρτιση αποτελούν αιτία αύξησης του ποσοστού της ανεργίας. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τα πρόσφατα (Σεπτέμβριος του 2016) στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με βάση τα οποία: «Στις πληθυσμιακές ομάδες με χαμηλού επιπέδου προσόντα (επίπεδα ISCED 0-2), το ποσοστό απασχόλησης ανήλθε σε 48,5 % το 2015, κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ των 28. Στις πληθυσμιακές ομάδες με μεσαίου επιπέδου προσόντα (επίπεδα ISCED 3-4), το ποσοστό απασχόλησης ανήλθε σε 56,4 % το 2015 και ήταν πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Στις πληθυσμιακές ομάδες με υψηλού επιπέδου προσόντα (επίπεδα ISCED 5-8), το ποσοστό απασχόλησης ανήλθε σε 68,7 % το 2015»³⁶. Τα θετικά στοιχεία του δυναμικού αυτών των νέων παραμένουν ανεκμετάλλευτα και αναξιοποίητα από την κοινωνία, ενώ ο κίνδυνος υιοθέτησης αντικοινωνικών ή εγκληματικών συμπεριφορών εκ μέρους τους εμφανίζεται αυξημένος.
- **Οικονομικό επίπεδο:** Οι επιπτώσεις αυτές γίνονται αισθητές τόσο στο άτομο όσο και την κοινωνία. Η μαθητική διαρροή μειώνει σε πολλές περιπτώσεις τις δυνατότητες για απόκτηση εισοδήματος, ενώ και στην περίπτωση εξασφάλισής του, αυτό είναι χαμηλότερο συγκριτικά από εκείνο του ειδικευμένου εργατικού δυναμικού ή των πτυχιούχων. Προκύπτει επίσης για την κοινωνία η ανάγκη πραγματοποίησης συμπληρωματικών δαπανών (επιδόματα ανεργίας, επιδόματα για τη σχολική επανένταξη, επιδόματα απορίας κ.λπ.).

Το πρόβλημα της μαθητικής διαρροής, όπως και αν ερμηνευθεί, είτε ως κοινωνικό ή ατομικό φαινόμενο είτε ως έκφραση αδυναμιών του εκπαιδευτικού συστήματος, χαρακτηρίζεται από πολυπλοκότητα και συνθετότητα και επηρεάζεται από μία σωρεία ατομικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών παραγόντων. Τόσο τα αίτια που οδηγούν στην εμφάνιση αυτού του φαινομένου, όσο και οι επιπτώσεις τους πρέπει να αναζητηθούν σε πολλά και διαφορετικά επίπεδα.

---

³⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016γ), *op. cit.*

Αντιμετώπιση της ΜΔ: Βασικό Πλαίσιο Πολιτικής, Θεωρητικές Προσεγγίσεις και ad hoc Παρεμβάσεις

Η αντιμετώπιση της ΜΔ αναπτύσσεται γύρω από τρεις κεντρικές έννοιες: Πρόληψη, Παρέμβαση για υποστήριξη και Αντιστάθμιση για την επανένταξη ή την επάνοδο στην εκπαίδευση³⁷. Γύρω από αυτούς τους βασικούς άξονες περιστρέφονται τόσο τα μέτρα εκπαιδευτικής πολιτικής όσο και το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο υπακούουν.

Α. Γενικό Πλαίσιο Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής

Το σχολείο είναι αυτό που μπορεί να διαχειριστεί, αλλά κυρίως να προλάβει τη μαθητική διαρροή, με τον όρο ότι προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες, εστιάζοντας μεταξύ άλλων στην αυξανόμενη ποικιλομορφία μεταξύ των μαθητών/τριών, η οποία προσδιορίζεται από πολλούς και σύνθετους παράγοντες. Απαιτείται όχι μόνο η προσαρμογή των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, αλλά και μεγαλύτερη ποικιλία όσον αφορά τη διδασκαλία και τη μάθηση, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες όλων των μαθητών/τριών³⁸. Προσεγγίζοντάς το με αυτούς τους όρους, το σχολείο θεωρείται ως ένας θεσμός ανοικτός στην κοινωνία που αλλάζει, καθώς επίσης και συμπεριληπτικός για όλους τους μαθητές. Έτσι, ως αυτόνομος οργανισμός μάθησης και εξασφαλίζοντας το κατάλληλο «κλίμα», δύναται να προλαμβάνει ή τουλάχιστον να ελέγχει και να χειρίζεται τους παράγοντες που μπορεί να οδηγούν στη λεγόμενη σχολική αποτυχία ή την υποεπίδοση, και, ως εκ τούτου, στην εγκατάλειψη του σχολείου³⁹. Η υπόθεση, η οποία επιβεβαιώνεται από την πλούσια εκπαιδευτική έρευνα για το αποτελεσματικό σχολείο⁴⁰, ότι το σχολείο και ο εκπαιδευτικός μπορούν να λειτουργήσουν ως αντισταθμιστικοί παράγοντες στις αρχικές διαφορές των επιδόσεων μεταξύ των μαθητών/τριών, ιδιαίτερα εκείνων με διαφορετικό κοινωνικό και οικονομικό υπόβαθρο ή/και διαφορετικά εθνοπολιτισμικά χαρακτηριστικά, μπορεί να θεωρηθεί πρωταρχική για την ανάληψη δράσης κατά της ΜΔ.

Ωστόσο, με την αντιμετώπιση ή καλύτερα με την πρόληψη της μαθητικής διαρροής συνδέεται ασφαλώς και η γενικότερη συζήτηση για τις λεγόμενες «ευάλωτες κοινωνικά/-ές ομάδες» (ΕΚΟ), για το ποιοι παράγοντες τις καθιστούν «ευάλωτες» (ή «ευπαθείς») και πώς

---

³⁷ ΥΠΠΕΘ, ΕΥΕ/ΥΠΠΕΘ, ΙΕΠ. (2015). Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ) στην Ελλάδα στο πλαίσιο του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020».

³⁸ Tomlinson, C. (1999). *The Differentiated Classroom: Responding to the Needs of All Learners*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

³⁹ Για ένα πρόσφατο έργο που αναφέρεται γενικότερα στη συμπεριληπτική εκπαίδευση ως απάντηση στη σχολική αποτυχία, αλλά και για την πολυσημία του όρου «σχολική διαρροή», καθώς και για τους μηχανισμούς πρόληψης και αντιστάθμισης που υπάρχουν, με βάση την πρόσφατη επιστημονική βιβλιογραφία, βλ.: Hardouin, M. (2013). Danielle Zay, L'Éducation inclusive. Une réponse à l'échec scolaire?, *Les dossiers des sciences de l'éducation*, 30, 187-191.

⁴⁰ Ενδεικτικά μπορούν να αναφερθούν: Teddlie, C. & Reynolds, D. (2000). *The International Handbook of School Effectiveness Research*. London: Falmer Press, Townsend, T. (2007). *International Handbook of School Effectiveness and Improvement*. Dordrecht, the Netherlands: Springer και Kyriakides, L. & Creemers, B.P.M. (2011). Can Schools Achieve Both Quality and Equity? Investigating the Two Dimensions of Educational Effectiveness. *Journal of Education for Students Placed at Risk (JESPAR)*, 16(4), 237-254.

μπορούν να διαμορφωθούν οι όροι για την άμβλυση αυτής της κατάστασης⁴¹. Εάν στη μαθητική διαρροή εξωθούνται παιδιά προερχόμενα από οικογένειες που χαρακτηρίζονται ως κοινωνικά «μειονεκτούσες», τότε είναι βέβαιο ότι το ζήτημα αυτό υπερβαίνει τα όρια μέσα στα οποία ασκείται η εκπαιδευτική πολιτική, παραπέμπει στην άρση καταστάσεων που δυνητικά ωθούν διάφορες πληθυσμιακές ομάδες σε κοινωνικό αποκλεισμό και εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο άσκησης της κοινωνικής πολιτικής.

B. Αντιμετώπιση της ΜΔ: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και ad hoc Παρεμβάσεις

Η βασική θεωρητική προσέγγιση που επικρατεί διεθνώς στην επιστημονική κοινότητα, όσον αφορά τις παρεμβάσεις και την αντιμετώπιση του ζητήματος της ΜΔ, έχει ως πυρήνα της την αλληλεπίδραση των παραγόντων που εμπλέκονται και τη συνεργασία των ενδιαφερόμενων μερών για ένα τόσο πολυδιάστατο ζήτημα. Γύρω από αυτήν την έννοια, λοιπόν, περιστρέφεται και η πρόσφατη πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την «ολιστική» προσέγγιση του σχολείου για την αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ), όπως περιγράφηκε παραπάνω⁴².

Ειδικότερα, σε πρόσφατες επιστημονικές έρευνες σχετικά με την αντιμετώπιση της ΜΔ, αναγνωρίζονται τέσσερις βασικές κατηγορίες παραγόντων που δρουν και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους:

- οι ίδιοι οι νέοι, δηλαδή οι μαθητές/τριες,
- οι γονείς και οι οικογένειες,
- οι επαγγελματίες που δρουν γύρω από το σχολείο και, τέλος,
- οι επαγγελματίες/οι φορείς της κοινωνικής πολιτικής, υπηρεσίες, οργανισμοί ή ενώσεις που λειτουργούν σε ποικίλους τομείς⁴³.

Τέτοιες έρευνες μας πληροφορούν σχετικά με την οπτική και τις απόψεις των ειδικών εκείνων που συνδέονται στενά και παρακολουθούν τους/τις διαρρέοντες/ουσες μαθητές/τριες, οι οποίες συντελούν στην ανάλυση των συνθηκών που επικρατούν στο πλαίσιο της σχολικής κοινότητας σχετικά με τους/τις μαθητές/τριες, για τους/τις οποίους/ες λέγεται συνήθως ότι «παραβλέπουν τις απαγορεύσεις» και «δεν αγαπούν το σχολείο»⁴⁴.

Επιπρόσθετα, όσον αφορά τις σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στη διεύθυνση των σχολείων και στις οικογένειες των μαθητών/τριών, οι οποίοι/ες «διαρρέουν» και εμφανίζουν χαρακτηριστικά, όπως του «ταραξία» ή του «σκασιάρχη/απόντα», αυτές τις διαπερνούν συνεχείς επαφές που αποσκοπούν να πληροφορήσουν, να κατευθύνουν, να ελέγξουν ή να τιμωρήσουν, δημιουργώντας μία τυπολογία σχέσεων είτε τυπικών-θεσμικών είτε πιο

---

⁴¹ Ahmed, M. (2010). Economic dimensions of sustainable development, the fight against poverty and educational responses. *International Review of Education*, 56(2/3), 235-253.

⁴² Supra, σ. 18.

⁴³ Guigue, M. (2013). *Les déchirements des institutions éducatives. Jeux d'acteurs face au décrochage scolaire*. Paris: L'Harmattan.

⁴⁴ Guigue, M. (2015). S'accrocher et décrocher. Contextes éducatifs et comportements d'élèves en difficulté. *Les Cahiers Dynamiques*, 1 (63), 61-67.

προσωπικών και εξατομικευμένων⁴⁵. Εξίσου σημαντικός αναδεικνύεται και ο ρόλος των ίδιων των εκπαιδευτικών, οι οποίοι συγκροτούν ένα πλέγμα σχέσεων εμπιστοσύνης και υποστήριξης με τους/τις μαθητές/τριες οι οποίοι διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να διαρρεύσουν, βοηθώντας τους/τις μεταξύ άλλων να αναπτύξουν την ικανότητα να προστατεύουν τον εαυτό τους από διάφορες αρνητικές συμπεριφορές ή εμπειρίες, αλλά και να καλλιεργούν την αυτοπεποίθησή τους, να θέτουν στόχους, να διαχειρίζονται το άγχος ή να διαμορφώνουν εσωτερικά κίνητρα συμπεριφοράς και αξίες⁴⁶.

Από την πλευρά των επαγγελματιών που παρεμβαίνουν, έχει μελετηθεί, επίσης, ο ρόλος είτε των παραγόντων της εκπαίδευσης, όπως των σχολικών συμβουλων, είτε των επαγγελματιών, όπως των κοινωνικών λειτουργών ή των ψυχολόγων, όπως και οι απόψεις τους σχετικά με τα αίτια της ΜΔ, τα οποία πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητες της εκπαιδευτικής πολιτικής⁴⁷. Επίσης, ιδιαίτερα έχουν μελετηθεί δράσεις που έχουν εφαρμοστεί για την περιστολή της ΜΔ, οι οποίες μπορεί να συνδέονται στενά με το τοπικό επίπεδο της κοινότητας, όπου συχνά αναδεικνύεται η σημασία των ατομικών στρατηγικών και πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουν τα μέλη μιας κοινότητας, στο πλαίσιο συλλογικών μηχανισμών ή μιας εκστρατείας ενάντια στη σχολική διαρροή⁴⁸. Άλλες δράσεις κατά της ΜΔ σχετίζονται με τα εξωσχολικά εκπαιδευτικά προγράμματα, καθώς και με εκπαιδευτικές δραστηριότητες ή με προγράμματα από τους χώρους του αθλητισμού ή του πολιτισμού⁴⁹. Ζητήματα επίσης κεντρικού ενδιαφέροντος για πολλούς ερευνητές αποτελούν σταθερά τα διαφορετικά εθνοπολιτισμικά χαρακτηριστικά του υπό μελέτη μαθητικού πληθυσμού⁵⁰.

Πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία συμβάλλουν στη μείωση της ΜΔ, ειδικότερα στο πλαίσιο της κοινότητας αλλά και με μεγαλύτερη εμβέλεια, έχουν εφαρμοστεί εδώ και αρκετές δεκαετίες, διεθνώς αλλά και στη χώρα μας⁵¹. Οι στόχοι είναι πολλαπλοί και

---

⁴⁵ Guigue, M. (2014). La démultiplication des relations collège-famille face à des élèves décrocheurs. *Education et sociétés*, 2 (34), 87-101.

⁴⁶ Reddy, R., Rhodes, J. E., Mulhall, P. (2003). The influence of teacher support on student adjustment in the middle school years: A latent growth curve study. *Development and Psychopathology*, 15, 119–138 και Croninger, R.G. & Lee, V.E. (2001). Social capital and dropping out of high school: Benefits to at-risk students of teachers' support and guidance. *Teachers College Record*, 103, 548-581.

⁴⁷ Williams White, S. & Kelly, F. D. (2010). Best Practices: The School Counselor's Role in School Dropout Prevention. *Journal of Counseling & Development*, 88, 227-235 και Eged, J. C., David McIntosh, E. D. & Bull. S. K. (1998). School psychologists' perceptions of priorities for dealing with the dropout problem. *Psychology in the Schools*, 35 (2), 153-162.

⁴⁸ Flavier, E., Moussay, S. & Méard, J. (2015). Les initiatives individuelles au cœur des dispositifs collectifs locaux de prévention du décrochage scolaire. *Les dossiers des sciences de l'éducation*, 33, 175-190.

⁴⁹ Ενδεικτικά βλ.: Beauregard, M. & Ouellet, G. (1995). Élaboration et mise à l'essai d'un programme de prévention du décrochage scolaire axé sur les activités parascolaires. *Loisir et Société* 18 (2), 373-394 και Pastur, T. & Foucart, J. (2014). Football, Etudes, Familles, Anderlecht (FEFA) ou le sport comme alternative au décrochage scolaire. *Asbl « FEFA »*. Belgique : Faculte des Sciences de la Motricite Universite Libre de Bruxelles.

⁵⁰ Για προγράμματα παρέμβασης που έχουν εφαρμοστεί ειδικότερα στις Η.Π.Α., ιδιαίτερα σε μαθητικούς πληθυσμούς με εθνοπολιτισμικές ιδιαιτερότητες, καθώς και σε σχέση με τη μετάβαση σε επόμενη βαθμίδα εκπαίδευσης μετά από το Γυμνάσιο, εντελώς ενδεικτικά, βλ: Reyes, O. & Jason, A. L. (1991). An Evaluation of a High School Dropout Prevention Program. *Journal of Community Psychology*, 19, 221-230.

⁵¹ Ενδεικτικά αναφέρονται από το ΕΣΠΑ 2014-2020, το πρόγραμμα «Ένταξη και εκπαίδευση των μουσουλμανοπαίδων», πράξη υλοποιούμενη από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.) σε σύμπραξη με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.), που θα διανύσει την πέμπτη φάση του, καθώς επίσης το πρόγραμμα «Ένταξη και εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» από το Ε.Κ.Π.Α.με συμπράττοντες φορείς το Α.Π.Θ. και το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (Π.Θ.).

καλύπτουν ένα εύρος αναγκών του εκάστοτε πληθυσμού στόχου. Ενδεικτικά μπορούν να αναφερθούν η ενίσχυση της πρόσβασης, της παραμονής και της συστηματικής φοίτησης στην προσχολική αγωγή και η ομαλή μετάβαση στο Δημοτικό Σχολείο, στο Γυμνάσιο αλλά και στην ανώτερη δευτεροβάθμια γενική και επαγγελματική εκπαίδευση, παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης των μαθητών/τριών, η υποστήριξη μαθητών/τριών που έχουν εγκαταλείψει πρόωρα το σχολείο, η εφαρμογή παρεμβατικών προγραμμάτων πρωτογενούς και δευτερογενούς πρόληψης, η επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση των στελεχών εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών και σχετικές υποστηρικτικές δράσεις. Όλα τα παραπάνω, πάντως, ανάλογα με τον τρόπο που τίθενται κάθε φορά, αναπτύσσονται γύρω από τον τριπλό άξονα: πρόληψη, παρέμβαση, αντιστάθμιση.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΕΡΕΥΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπιμότητα και αναγκαιότητα της έρευνας

Η παρούσα μελέτη βασίζεται σε επίσημη έρευνα πρωτογενών δεδομένων για τη Μαθητική Διαρροή (ΜΔ), η οποία διεξάγεται με πρωτοβουλία του Παρατηρητηρίου για τα θέματα καταγραφής και αντιμετώπισης της Μαθητικής Διαρροής (ΠΜΔ) του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ). Η έρευνα αυτή καταγράφει τη μαθητική διαρροή των μαθητών/τριών που γράφτηκαν στην Α΄ και στη Δ΄ τάξη Δημοτικού Σχολείου, καθώς και στην Α΄ τάξη Γυμνασίου, Γενικού και Επαγγελματικού Λυκείου, κατά το σχολικό έτος 2013-2014, δηλαδή δέκα ακριβώς χρόνια μετά την τέταρτη και τελευταία απογραφική έρευνα που είχε διεξαχθεί σχετικά με τη Μαθητική Διαρροή για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Η έρευνα αφορά τρία σχολικά έτη, δηλαδή από το σχολικό έτος 2013-14 έως και το σχ. έτος 2015-2016, και παρακολουθεί για τρία συνεχή έτη τους συγκεκριμένους μαθητές/τριες, δεδομένου ότι υιοθετεί τη μέθοδο της κοόρτης (ή «γενιάς») μαθητών/τριών, δηλαδή δεν αποκλίνει ως προς τη βασική μεθοδολογία της από τη σειρά των τεσσάρων ερευνών⁵² του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Π.Ι.). Επισημαίνουμε, λοιπόν, ότι λόγοι συγκρισιμότητας με το παρελθόν επέβαλαν τον σχεδιασμό της παρούσας έρευνας κατ' αναλογία με τις έρευνες του Π.Ι., καθώς, από το 2008 και μετά, δεν υπήρξε άλλη σχετική απογραφική έρευνα με πρωτογενή δεδομένα για τη μαθητική διαρροή στις βαθμίδες της ελληνικής εκπαίδευσης.

Αναδιφώντας στο παρελθόν, πολύ επιγραμματικά αναφέρουμε ότι τη δεκαετία του '90 οι έρευνες για τη σχολική διαρροή συστηματοποιήθηκαν σε επίπεδο επικράτειας και ανατέθηκαν στον επιτελικό φορέα Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Στο πλαίσιο των δράσεων του Τμήματος Ερευνών Τεκμηρίωσης και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας του Π.Ι. λειτούργησε το Παρατηρητήριο Μετάβασης στην Εκπαίδευση και την Αγορά Εργασίας Μαθητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, το οποίο εκπόνησε σειρά ερευνών με υποκείμενα κυρίως μαθητές/τριες Γυμνασίων, και στη συνέχεια και Λυκείων και των τότε ΤΕΕ. Έγιναν τέσσερις κύριες διαδοχικές απογραφικές έρευνες. Στην πρώτη (1994) καταγράφηκε ποσοτικά η διαρροή των μαθητών/τριών της Α΄ Γυμνασίου των ετών 1987 ως και 1991. Συμπληρωματικά ακολούθησε ποιοτική έρευνα (συνεντεύξεις), για να ανιχνευτούν οι λόγοι και οι συνθήκες που οδηγούσαν τους συγκεκριμένους/ες μαθητές/τριες σε διαρροή από τις σχολικές δομές. Η δεύτερη (2000-

---

⁵² Βλ. <http://www.pi-schools.gr/programs/par/p5.html>

2001) ήταν πανομοιότυπη μεθοδολογικά της προηγούμενης, ώστε να καταστεί δυνατή η συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων. Αφορούσε τη γενιά (cohort) των μαθητών/τριών 1997-98. Με την ίδια μεθοδολογία υλοποιήθηκαν και οι άλλες δύο σχετικές έρευνες (το 2006 και το 2008), οι οποίες αφορούσαν τη γενιά των μαθητών/τριών 2000-2001 και 2003-4 αντίστοιχα και είχαν την ιδιαιτερότητα ότι επεκτάθηκαν στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Λύκειο – ΤΕΕ).

Κρίνεται σκόπιμο να παρατηρηθεί ότι οι έρευνες του Π.Ι. είχαν αποτυπώσει με την απογραφική μέθοδο δεδομένα μόνο από τη δευτεροβάθμια γενική και επαγγελματική εκπαίδευση. Από τη μελέτη των ερευνών αυτών προκύπτει ότι κύριοι στόχοι τους ήταν αρχικά να καταγραφεί με σχετική ακρίβεια το μέγεθος της σχολικής διαρροής και να διερευνηθεί η κατανομή του σε σχέση με διάφορες παραμέτρους (τάξη, φύλο, νομός, αστικότητα κ.λπ.), να διερευνηθεί η διαχρονική εξέλιξή του και σε τρίτη φάση να γίνει (αν και όπου αυτό ήταν δυνατόν) κάποια αντιπαραβολή με ανάλογα στοιχεία στον χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως προς τη διαδικασία, στις τρεις πρώτες έρευνες μαθητικής διαρροής του Παρατηρητηρίου Μετάβασης, τα ζητούμενα στοιχεία καταχωρίζονταν από κάθε σχολείο σε έντυπο Πίνακα Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής, ο οποίος στη συνέχεια διαβιβαζόταν δια της υπηρεσιακής οδού στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αυτός ο τρόπος υλοποίησης της έρευνας αποδείχθηκε στην πράξη δυσλειτουργικός και χρονοβόρος. Για τον λόγο αυτόν, η τέταρτη και τελευταία έρευνα μαθητικής διαρροής έγινε μέσω διαδικτύου (web survey). Τα σχολεία εισήγαγαν τα ζητούμενα στοιχεία σε φόρμα εισαγωγής ηλεκτρονικού υπολογιστή και τα απέστειλαν απευθείας στο Π.Ι.. Με τον τρόπο αυτό, ελαχιστοποιήθηκε η περίπτωση λαθών, εφόσον υπήρχε πρόβλεψη για μη αποδοχή από το σύστημα αντιφατικών στοιχείων.

Από το 2008 όμως μέχρι σήμερα, έχει περάσει σχεδόν μία δεκαετία, κατά την οποία οι τεχνολογικές δυνατότητες έχουν επεκταθεί σημαντικά, ενώ, όπως είναι γνωστό, από το σχολικό έτος 2013-2014 το Υπουργείο Παιδείας διαθέτει το πληροφοριακό σύστημα myschool, τη διαχείριση του οποίου έχει το ΙΤΥΕ – «Διόφαντος», θεσμικός φορέας του ΥΠΠΕΘ για θέματα ΤΠΕ. Το myschool αποτελεί ένα διαδικτυακό πληροφοριακό σύστημα, το οποίο ενημερώνεται καθημερινά από τους/τις διευθυντές/ντριες και τους/τις εκπαιδευτικούς για τη διοικητική υποστήριξη των σχολείων, και περιέχει πλήθος πληροφοριών σχετικά με τα σχολεία, τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις μαθητές/τριες. Ως πληροφοριακό σύστημα το myschool δε σχεδιάστηκε εξ αρχής και ad hoc για την καταγραφή της μαθητικής διαρροής, αλλά με πολλαπλή στοχοθεσία. Με δεδομένο, όμως, ότι εξασφαλίζει πρωτογενή στοιχεία μεταξύ άλλων και για το μαθητικό δυναμικό, κρίθηκε ότι δύναται να αξιοποιηθεί για την καταγραφή και παρακολούθηση της μαθητικής διαρροής, με την κατάλληλη παραμετροποίηση που προτείνεται από το ΙΕΠ.

Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι η παρούσα χρονική συγκυρία συμπίπτει με την προγραμματική περίοδο 2014-2020 και την εκπλήρωση της στρατηγικής για την Ευρώπη του 2020. Στο πλαίσιο αυτό, το ΙΕΠ συνεργάζεται με την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» και το ΙΤΥΕ «Διόφαντος» για θέματα παρακολούθησης και αντιμετώπισης του φαινομένου της Πρόωρης Εγκατάλειψης του Σχολείου (ΠΕΣ), η οποία συναρτάται με τη μαθητική διαρροή και περιλαμβάνει κάθε μορφή εγκατάλειψης της τυπικής εκπαίδευσης και

της κατάρτισης, πριν από την ολοκλήρωση της ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3). Σημειώνεται ότι η χρηματοδότηση μέσω προγραμμάτων ΕΣΠΑ τελεί υπό την προϋπόθεση της εκπλήρωσης του εκ των προτέρων όρου (αιρεσιμότητα), ο οποίος συνίσταται στην ύπαρξη συγκεκριμένου στρατηγικού πλαισίου πολιτικής από την πλευρά του Υπουργείου Παιδείας για τη μείωση των ποσοστών πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, στο ευρύτερο πλαίσιο των βασικών αρχών για την Παιδεία (άρθρο 165) της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Όπως προαναφέρθηκε, ο εθνικός στόχος στο πλαίσιο της Ευρώπης 2020 είναι το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα τη σχολική εκπαίδευση να γίνει μικρότερο του 9,7%. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, το Υπουργείο, σε συνεργασία με τους αρμόδιους εποπτευόμενους φορείς του, εφαρμόζει μία συνεκτική, ολοκληρωμένη και τεκμηριωμένη πολιτική για την καταπολέμηση της ΠΕΣ, η οποία περιλαμβάνει μέτρα πρόληψης, παρέμβασης και αντιστάθμισης και καλύπτει όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τα μέτρα αυτά με τη μορφή ολοκληρωμένων πράξεων στην πλειονότητά τους ήδη χρηματοδοτούνται ή δύνανται να ενταχθούν μελλοντικά σε χρηματοδοτικό σχέδιο από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση (ΕΠΑΝΑΔΒΜ). Στο πλαίσιο αυτό, η σύσταση του Παρατηρητηρίου για τη Μαθητική Διαρροή αποτέλεσε μία θεσμική οριζόντια παρέμβαση για την επιστημονική υποστήριξη και την υλοποίηση του στρατηγικού πλαισίου, ενώ το αντικείμενο εργασιών του και οι μελέτες/έρευνες που διεξάγει, με αφορμή την παρούσα, προσφέρουν την απαραίτητη επιστημονική τεκμηρίωση των παρεπόμενων δράσεων για την αντιμετώπιση της ΜΔ και κατ' επέκταση της ΠΕΣ.

Επισημαίνουμε, εξάλλου, ότι στις χώρες που ήδη εφαρμόζουν στρατηγική για τη μείωση της ΠΕΣ έχουν αναπτυχθεί πληροφοριακά συστήματα ειδικά σχεδιασμένα για την καταγραφή της μαθητικής διαρροής. Για τον λόγο αυτό, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, υλοποιείται από το ΙΤΥΕ Διόφαντος η Πράξη «Ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων που αφορούν την αντιμετώπιση του φαινομένου της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης», με γνώμονα την πληρέστερη καταγραφή δεδομένων τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν από το ΙΕΠ για τον υπολογισμό της μαθητικής διαρροής. Σύμφωνα με την «Έκθεση Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης του 2016» (Νοέμβριος 2016), όπως προαναφέρθηκε, «την περίοδο αυτή αναπτύσσεται περαιτέρω το σύστημα για τη συλλογή και ανάλυση στοιχείων σχετικά με τη μαθητική διαρροή [...] Το ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ θα ολοκληρώσει την εφαρμογή του κομβικού συστήματος πληροφορικής myschool και θα εκσυγχρονίσει τη διαδικασία συλλογής δεδομένων [...] Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και το παρατηρητήριό του για τη μαθητική διαρροή θα αναλύσουν τα δεδομένα και τους δείκτες»⁵³. Επομένως, τα στοιχεία που αφορούν τη διακύμανση του μαθητικού δυναμικού και διάφορες παράμετροι (φοίτηση, κινητικότητα-μετεγγραφές, διακοπή φοίτησης, διαρροή) καταχωρίζονται από τις σχολικές μονάδες και, ως εκ τούτου, αποτυπώνονται στο πληροφοριακό σύστημα myschool. Από το σύστημα αυτό, τα δεδομένα αναζητούνται μέσω στοχευμένων εργαλείων και αντλούνται, και, στη συνέχεια, τυγχάνουν περαιτέρω επεξεργασίας από το Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής. Στο πλαίσιο αυτό, τον Νοέμβριο

---

⁵³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2016γ), *op. cit.*

του 2016 υπογράφηκε πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ ΙΕΠ και ΙΤΥΕ σχετικά με τις αρμοδιότητές τους αναφορικά με το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής στον τομέα της Προσχολικής, Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Καρπός της εν λόγω συνεργασίας αποτελεί η παρούσα έρευνα.

Στόχοι της έρευνας

Στο πλαίσιο της τρέχουσας έρευνας, με βάση τη σκοποθεσία των παλαιότερων ερευνών του Π.Ι., αλλά και, πέρα από αυτήν, λόγω των νέων αντικειμενικών συνθηκών, κρίθηκε σκόπιμο:

- να προσδιοριστεί το μέγεθος της μαθητικής διαρροής σε κάθε εξεταζόμενο τύπο σχολείου,
- να καλυφθεί – όσο το δυνατόν – όλο το φάσμα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος (από την πρωτοβάθμια και την κατώτερη δευτεροβάθμια, δηλαδή την υποχρεωτική, μέχρι και την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, για τους περισσότερους τύπους σχολείων),
- να προσδιοριστεί η κατανομή αυτής της διαρροής ως προς διάφορες ποιοτικές παραμέτρους,
- να διερευνηθούν θεωρητικά βασικές διαστάσεις του φαινομένου της Μαθητικής Διαρροής και να παρουσιαστούν συνοπτικά ορισμένα σημεία εκπαιδευτικής πολιτικής,
- να συμπληρωθεί το υπάρχον κενό στην εκπαιδευτική έρευνα κατά την τελευταία δεκαετία, όσον αφορά τις απογραφικές μελέτες για τη μαθητική διαρροή,
- να διαπιστωθεί αν τα σύγχρονα δεδομένα αναπαράγουν ή ανατρέπουν τα παλαιότερα,
- να γίνουν επιμέρους συγκρίσεις με ευρήματα παλαιότερων ερευνών, ώστε να διαπιστωθεί η διαχρονική εξέλιξη του φαινομένου της μαθητικής διαρροής ως προς διάφορες μεταβλητές (π.χ. φύλο, διοικητική περιφέρεια, κ.τ.λ.),
- να συγκριθεί αδρομερώς η μαθητική διαρροή στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση με τη μαθητική διαρροή άλλων χωρών (κυρίως της Ευρωπαϊκής Ένωσης),
- να εξαχθούν συμπεράσματα για την υφιστάμενη κατάσταση όσον αφορά τη μαθητική διαρροή,
- να διατυπωθούν προτάσεις εκπαιδευτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση της μαθητικής διαρροής, βάσει των επικαιροποιημένων ποσοτικών δεδομένων (πρακτικός προσανατολισμός της έρευνας).

Καινοτομίες της έρευνας

Πέρα από το γεγονός ότι η παρούσα έρευνα ακολουθεί τη βασική μεθοδολογία των τεσσάρων ερευνών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, καινοτόμα στοιχεία που τη χαρακτηρίζουν, ως προς τη σκοποθεσία και τη διαδικασία υλοποίησης, είναι τα εξής:

- Η αξιοποίηση πρωτογενών στοιχείων από το πληροφοριακό σύστημα myschool, το οποίο συμπληρώνεται από τους/τις ίδιους/ες τους/τις διευθυντές/ντριες των σχολικών

μονάδων και δύναται να προσφέρει θέαση πολύ κοντά στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, ενώ αποτελεί ένα ζωντανό εργαλείο, το οποίο αποτυπώνει σε πραγματικό χρόνο (on line) το συνεχώς μεταβαλλόμενο πεδίο της σχολικής πραγματικότητας.

- Η άντληση δεδομένων σε πανελλαδικό επίπεδο για το μεγαλύτερο μέρος των σχολικών μονάδων και ειδικά για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, η οποία μέχρι πρότινος κινούνταν σε «αχαρτογράφητα νερά», με βάση μια γενική εντύπωση ότι η μαθητική διαρροή στην Π.Ε. είναι μηδαμινή, χωρίς όμως αυτό να τεκμηριώνεται εμπειρικά.
- Η διερεύνηση της συσχέτισης της μαθητικής διαρροής, με πρόσθετες παραμέτρους (εκτός από: τάξη, φύλο, διοικητική περιφέρεια, νομό, αστικότητα): το έτος γέννησης των μαθητών/τριών (ηλικία) και την ιθαγένεια⁵⁴.

Ζητήματα μεθοδολογίας της έρευνας

Η έρευνα αυτή σχεδιάστηκε από τα στελέχη του Παρατηρητηρίου για τη μαθητική διαρροή του ΙΕΠ καταρχήν σύμφωνα με το πρότυπο των παλαιότερων ερευνών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, οι οποίες αποτελούν σημεία αναφοράς για τα ελληνικά δεδομένα, ως απογραφικές μελέτες με πλήθος στοιχείων για την αποτύπωση του φαινομένου. Πέρα, όμως, από τη δεδομένη ανάγκη για διεξαγωγή συνεχιζόμενων «follow up» ερευνών για λόγους συγκρισιμότητας, η παρούσα έρευνα δεν ακολουθεί τυφλά την παράδοση των ερευνών αυτών, αλλά πρωτοτυπεί ως προς συγκεκριμένα στοιχεία που θα εκτεθούν παρακάτω. Επίσης, δεν είναι άσκοπο να σημειωθεί ότι το Παρατηρητήριο έχει επικεντρώσει την προσοχή του προς την ανανέωση και την αναπροσαρμογή της μεθοδολογίας σε επόμενες έρευνες, όπου απαιτείται, κατά τρόπο που θα αποβεί προσφορότερος για την παρακολούθηση της μαθητικής διαρροής.

Πρόκειται, λοιπόν, για μία κατά κύριο λόγο **ποσοτική έρευνα με ποιοτικές προεκτάσεις**, η οποία, εντός της περιοχής του εκπαιδευτικού συστήματος, επιχειρεί να εκτιμήσει το μέγεθος της διαρροής των μαθητών/τριών από το εκπαιδευτικό σύστημα. Παράλληλα, ως παράπλευρο σκέλος της παρακολούθησης της διαρροής, καθίσταται δυνατή η παρακολούθηση και της κανονικής ροής της φοίτησης των μαθητών/τριών, η οποία οδηγεί σε πρόσθετα συμπεράσματα για την πορεία και την εξέλιξη του μαθητικού δυναμικού. Εκ των πραγμάτων, στην έρευνα αυτή η διαρροή αντιμετωπίζεται ως συντελεσμένο γεγονός για λόγους αξιοπιστίας, αφού αφορά δεδομένα για τη γενιά μαθητών 2013-14 μέχρι και την ολοκλήρωση της σχολικής χρονιάς 2015-16. Η θεώρηση της διαρροής ως εξελικτικής διαδικασίας (διαρροή από χρονιά σε χρονιά, τάση για διαρροή εντός της σχολικής χρονιάς) θα αποτελέσει το αντικείμενο νέας μελέτης.

Περαιτέρω, στην έρευνα αυτήν επιχειρείται ο **συνδυασμός συγχρονικής και διαχρονικής θεώρησης** του φαινομένου. Καταρχάς, σχεδιάστηκε κατά τρόπο ώστε να παρακολουθηθεί η πορεία των μαθητών/τριών σε τρία διαδοχικά σχολικά έτη (από το 2013-14) και, ως

---

⁵⁴ Για την παράμετρο αυτήν, τα στοιχεία δεν παρατίθενται στην παρούσα έρευνα, λόγω ανεπαρκούς πληθυσμωσής των δεδομένων και διαπιστωμένης ανάγκης για περαιτέρω επεξεργασία.

αποτέλεσμα, παρέχονται στοιχεία που αφορούν πρόσφατα δεδομένα, μέχρι και του προηγούμενου σχολικού έτους (2015-16) σχετικά με τη μαθητική διαρροή. Όσον αφορά τον χρόνο εκπόνησης και δημοσίευσης της παρούσας έρευνας, γίνεται σαφές ότι δεν ήταν δυνατόν αυτή να ξεκινήσει νωρίτερα, παρά μόνο για το διάστημα από την έναρξη λειτουργίας του myschool κατά το σχ. έτος 2013-2014 μέχρι το πέρας του σχ. έτους 2015-2016, προκειμένου να συμπληρωθεί η τριετία που απαιτείται για τη χρήση της μεθόδου της «κούρτης» μαθητών, οπότε και τα στοιχεία που παρουσιάζονται να είναι συγκρίσιμα με εκείνα της προηγούμενης έρευνας του Π.Ι.. Με τον τρόπο αυτόν, υπηρετείται ο σκοπός της παρακολούθησης και της αξιολόγησης της μαθητικής διαρροής στη χώρα μας με όρους συνέχειας της μελέτης του φαινομένου.

Ειδικότερα, η αποτύπωση της μαθητικής διαρροής με τη **μέθοδο της κούρτης**, πέρα από τη δυνατότητα σύγκρισης με δεδομένα παρόμοιων παλαιότερων ερευνών, εξασφαλίζει σημαντικά πλεονεκτήματα. Στον χώρο της εκπαιδευτικής έρευνας, η κούρτη χαρακτηρίζεται ως «ένα πολύ χρήσιμο βασικό εργαλείο περιγραφής μιας κατάστασης ... ως ένας αξιόπιστος «ανιχνευτής» που μπορεί να βοηθήσει στη συγκρότηση επιστημονικών υποθέσεων εργασίας είτε ως ένα βασικό εργαλείο ανάλυσης της εκπαιδευτικής πραγματικότητας και ως συντελεστής συγκρότησης εκπαιδευτικών παρεμβάσεων (πολιτικής)⁵⁵». Από την άλλη, υφίστανται και έχουν κατά καιρούς δει το φως της δημοσιότητας μελέτες ή αναφορές, οι οποίες κάνουν λόγο για μαθητική διαρροή, παρακολουθώντας το φαινόμενο σε εγγύτερη χρονική βάση, δηλαδή από χρονιά σε χρονιά ή ακόμη και εντός του ίδιου σχολικού έτους, βάσει των διακοπών φοίτησης των μαθητών/τριών. Οι προσεγγίσεις αυτές παρουσιάζουν πιο πρόσφατα και εντελώς συγχρονικά (ταυτόχρονα) δεδομένα, αλλά τα στοιχεία τους δεν επιβεβαιώνονται πάντοτε σε βάθος χρόνου. Με άλλα λόγια, το πλεονέκτημα της κούρτης συνίσταται στο γεγονός ότι αποτυπώνει την υφιστάμενη κατάσταση με επίκαιρα στοιχεία, ενώ παράλληλα επιτρέπει τη διαχρονική διάσταση στην ανάλυση (σε βάθος τριετίας). Το γεγονός αυτό κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό, λόγω της συνεχούς κινητικότητας των μαθητών/τριών και του ευμετάβλητου χαρακτήρα του μαθητικού δυναμικού. Στο πλαίσιο αυτό, η πορεία των μαθητών/τριών παρακολουθείται όχι απλώς από χρονιά σε χρονιά, βάσει των διακοπών φοίτησης, οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν σε εσφαλμένα συμπεράσματα για τη μαθητική διαρροή (αφού διακοπή και διαρροή δεν ταυτίζονται απαραίτητα), αλλά σε βάθος τριετίας, με κριτήριο την ολοκλήρωση ή μη μίας εκπαιδευτικής βαθμίδας από τους/τις μαθητές/τριες (ή κατά το ήμισυ όσον αφορά το δημοτικό). Για τον λόγο αυτόν, η συγκεκριμένη μεθοδολογία υποστηρίζει επαρκέστερα τους σκοπούς της έρευνας, σε σχέση με μονοδιάστατες συγχρονικές θεωρήσεις.

Κατά τον σχεδιασμό της παρούσας έρευνας, ανεξάρτητα από τις προηγούμενες έρευνες του Π.Ι., βασική επιλογή του Παρατηρητηρίου ήταν να αποφασίσει για την έκταση των μονάδων του πληθυσμού που θα ερευνηθεί. Λόγω της ανομοιογένειας του μαθητικού πληθυσμού και της ανάγκης για εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων, προκρίθηκε η επιλογή της πλήρους καταγραφής δεδομένων του μαθητικού πληθυσμού (φοίτηση-διαρροή) με τη μορφή **απογραφικής έρευνας** και με σκοπό την παρακολούθηση της διαρροής σε όλες τις μονάδες

---

⁵⁵ Σταμέλος, Γ. (2002). *Προσπάθεια ιχνηλασίας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος γ'*. Αθήνα: Ψηφίδα.

του ερευνώμενου μαθητικού πληθυσμού. Στο πλαίσιο αυτό, μετά τη μελέτη των δεδομένων, για τα οποία υπάρχει πρόβλεψη καταγραφής στο σύστημα και που καταχωρίζονται από τους χειριστές του συστήματος, ζητήθηκε η συλλογή και η παροχή στοιχείων όσο το δυνατό μεγαλύτερου εύρους σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του μαθητικού πληθυσμού (τάξη, φύλο, αστικότητα, έτος γέννησης ιθαγένεια, διοικητική περιφέρεια, νομός). Οι μεταβλητές: «τάξη, φύλο, διοικητική περιφέρεια, νομός, αστικότητα» είχαν τεθεί και στις παλαιότερες έρευνες του Π.Ι. και για τον λόγο αυτό διατηρήθηκαν και στην παρούσα. Σε αυτές προστέθηκαν το έτος γέννησης των μαθητών/τριών και η ιθαγένεια, η οποία όμως λόγω ανεπαρκούς πληθυσμωσής των δεδομένων δεν αποτυπώνεται στην παρούσα μελέτη, αλλά θα συμπεριληφθεί σε επόμενη.

Ως προς τη διαδικασία άντλησης των δεδομένων, η έρευνα πρωτοτυπεί ως προς το γεγονός ότι υλοποιήθηκε **βάσει πρωτογενών στοιχείων**, τα οποία είναι καταχωρισμένα, αντλήθηκαν και παρασχέθηκαν από το myschool, βάσει κριτηρίων που τέθηκαν για τη συλλογή τους, και στη συνέχεια έτυχαν **ιδίας επεξεργασίας** από το Παρατηρητήριο του ΙΕΠ. Αναλυτικότερα, τα στοιχεία αυτά αντλήθηκαν από τη Βάση Δεδομένων του myschool (Δεκέμβριος 2016) και εστάλησαν ηλεκτρονικά από την ομάδα εργασίας του ΙΤΥΕ Διόφαντος στην ομάδα του ΠΜΔ του ΙΕΠ (κατόπιν συνεργασίας των δυο ομάδων), ενώ στη συνέχεια έγινε από την ομάδα του ΠΜΔ επιπλέον επεξεργασία, σύμφωνα με τις ανάγκες, τους περιορισμούς και τις παραμέτρους της έρευνας, με παράλληλη αξιοποίηση εκτεταμένων στατιστικών στοιχείων της online πλατφόρμας του myschool (Ιανουάριος 2017). Γεγονός είναι ότι μέχρι το 2013 δεν υπήρχε στη διάθεση του Υπουργείου Παιδείας μία λειτουργικά ενιαία υπολογιστική πλατφόρμα, αλλά μόνο επιμέρους υφιστάμενες μηχανογραφικές εφαρμογές (όπως e-school, e-datacenter, survey), γεγονός με προφανείς αρνητικές συνέπειες τόσο για τη διοίκηση της εκπαίδευσης όσο και για την επιστημονική έρευνα σχετικά με θέματα εκπαίδευσης, και πάνω από όλα για τη λήψη αποτελεσματικών μέτρων εκπαιδευτικής πολιτικής.

Βασική τομή, λοιπόν, που συντελείται με την έρευνα αυτήν αποτελεί το γεγονός ότι για πρώτη φορά τα στοιχεία που αφορούν τον μαθητικό πληθυσμό και τις εξεταζόμενες σχολικές μονάδες προέρχονται από το «ζωντανό» διαδικτυακό πληροφοριακό σύστημα myschool . Το σύστημα αυτό αποτελεί μηχανογραφικό εργαλείο καθημερινής διοικητικής υποστήριξης των σχολικών μονάδων της επικράτειας και των υψηλότερων διοικητικά εκπαιδευτικών δομών, υποστηρίζεται από το ΙΤΥΕ/Διόφαντος και ενημερώνεται καθημερινά σε σταθερή βάση από τις ίδιες τις σχολικές μονάδες, από το σχ. έτος 2013-2014 και εξής. Κατά τον σχεδιασμό της έρευνας, επιλέχθηκε εμπρόθετα το έτος έναρξης εφαρμογής του myschool να αποτελέσει το πρώτο έτος αναφοράς της έρευνας, με δεδομένο ότι κρίθηκε σκόπιμο να αντληθούν δεδομένα από όλο το φάσμα πληροφοριών που διατίθενται στο σύστημα, από την έναρξη ισχύος του και εξής, ώστε να εξασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή πληροφόρηση. Είναι γεγονός, βέβαια, ότι η εφαρμογή ενός συστήματος των ΤΠΕ σε τόσο μεγάλη έκταση (σε όλη την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση) εμφανίζει αναμενόμενα προβλήματα αρχικής προσαρμογής και πρακτικές δυσλειτουργίες που επηρεάζουν την ποιότητα των δεδομένων. Η διαπίστωση αυτή

προκάλεσε την εν μέρει αναπροσαρμογή της μεθοδολογίας της τρέχουσας έρευνας και τον επαναπροσδιορισμό του μελετώμενου πληθυσμού, όπως θα φανεί παρακάτω⁵⁶.

Ωστόσο, αποτελεί κοινό τόπο να αναφερθεί ότι η **αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών** επιφέρει ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση χρόνου, χρήματος και ανθρώπινων πόρων, ενώ ανοίγει νέους ορίζοντες για την προσφορότερη αξιοποίησή τους προς όφελος της εκπαιδευτικής έρευνας και διαδικασίας. Επομένως, με την αξιοποίηση της τεχνολογίας του ΙΤΥΕ/Διόφαντος από τη μία πλευρά και της εμπειρογνωμοσύνης του ΙΕΠ από την άλλη, παρέχεται η δυνατότητα για διαχρονική και συγχρονική παρακολούθηση ενός τόσο πολύπλοκου, πολυδιάστατου και πολυπαραγοντικού φαινομένου, όπως είναι αυτό της μαθητικής διαρροής. Σε σχέση με τα παραπάνω, το παρόν πόνημα, ως προς τα θέματα: α) της εστιασμένης άντλησης και της παροχής στοιχείων του myschool και β) της περαιτέρω αξιοποίησης και επεξεργασίας τους, αποτελεί προϊόν συλλογικής εργασίας, στην οποία μετείχαν, όσον αφορά το σημείο (α), ομάδα εργασίας από πλευράς ΙΤΥΕ/Διόφαντος, την οποία απαρτίζουν οι: Β. Δελής, Ν. Ρενιέρη, Ι. Παπαϊωάννου, Ε. Κατσαρός και Κ. Γρατσίας, και όσον αφορά το σημείο (β) η ομάδα του Παρατηρητηρίου για τη Μαθητική Διαρροή από πλευράς ΙΕΠ, την οποία στελεχώνουν οι: Ε. Παπαδοπούλου (Προϊσταμένη του Παρατηρητηρίου), Ε. Καραγιάννη, Β. Καρναβάς, Ε. Κουτίδου και Ι. Καπετανάκης.

Στρατηγικές διασφάλισης εγκυρότητας της έρευνας

Όπως συνήθως συμβαίνει σε έρευνες μεγάλης έκτασης, στις οποίες εμπλέκονται πολλά και διαφορετικά άτομα (όπως καταχωριστές, ερευνητές, κ.τ.λ.), αυξάνεται η πιθανότητα λάθους. Για τον λόγο αυτόν, καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια ώστε να αποσοβηθούν πιθανά λάθη (τόσο δομικά της έρευνας όσο και της εκτέλεσής της) και, συνακόλουθα, να μην πληγεί η ποιότητα των συλλεγόμενων στοιχείων και η αξία των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από αυτά.

Κρίνεται αναγκαίο να αναφερθεί ότι, στην προσπάθεια αποφυγής σφαλμάτων που θα επηρέαζαν την ποιότητα της έρευνας, ο σχεδιασμός της έγινε εξαρχής με ιδιαίτερη προσοχή, ενώ η υλοποίησή της απαιτήσε την εφαρμογή ελέγχων και επαληθεύσεων, ώστε τα ενδεχόμενα λάθους, αν όχι να εκμηδενιστούν, τουλάχιστον να περιοριστούν σε μεγάλο βαθμό. Στις ανάλογες έρευνες, οι έλεγχοι αυτοί απαιτούν πρόσθετο κόστος σε χρήμα, χρόνο και ανθρώπινους πόρους, και για τον λόγο αυτό συνήθως παραλείπονται, παρότι αποδεικνύονται ιδιαίτερα χρήσιμοι. Με γνώμονα, όμως, τη διασφάλιση της ποιότητας των αποτελεσμάτων, πραγματοποιήθηκαν όλοι οι απαραίτητοι έλεγχοι και επανακαθορίστηκε ο μελετώμενος πληθυσμός, για τους λόγους που θα εκτεθούν παρακάτω (βλ. κεφάλαιο: «Περιορισμοί της έρευνας»).

---

⁵⁶ Λόγω της μεγάλης ακρίβειας που απαιτείται κατά τη διεξαγωγή μίας επιστημονικής έρευνας, από τη μία μεριά, και λόγω της σχετικά βραχυπρόθεσμης εφαρμογής της πληροφοριακής πλατφόρμας, από την άλλη, ανέκυψαν ορισμένα ζητήματα, ιδιαίτερα κατά την πρώτη χρονιά εφαρμογής, ως προς την καταχώριση των δεδομένων και, ως εκ τούτου, ως προς την αποτύπωση αξιόπιστων πληροφοριών, τα οποία συνοψίζονται παρακάτω στο κεφάλαιο «Περιορισμοί της έρευνας».

Πιο συγκεκριμένα, μετά την παραλαβή των αρχικών δεδομένων σχετικά με τη μαθητική διαρροή και πριν από τη συγγραφή της μελέτης και τη δημοσιοποίηση των στοιχείων, έγιναν συγκρίσεις δεδομένων από διάφορες πηγές με τα κανονικώς παραχθέντα από το σύστημα, έλεγχοι επιβεβαίωσης και διασταυρώσεις, ούτως ώστε να περιοριστεί η έκταση πιθανών λαθών και να εξασφαλιστεί η ποιότητα των αποτελεσμάτων (έλεγχοι εγκυρότητας δεδομένων). Οι έλεγχοι αυτοί οδήγησαν σε επαναπροσδιορισμό του διερευνώμενου μαθητικού πληθυσμού, καθώς και σε αφαίρεση ορισμένων σχολικών μονάδων, στις οποίες εντοπίστηκαν προβλήματα δεδομένων. Με αυτόν τον τρόπο, διασφαλίστηκε η μέγιστη δυνατή ακρίβεια στην επεξεργασία που έγινε και, επομένως, ο μεγαλύτερος δυνατός βαθμός αξιοπιστίας για τα αποτελέσματα που προέκυψαν. Πάντως, ο εξεταζόμενος πληθυσμός των σχολικών μονάδων είναι τόσο μεγάλος σε σχέση με τα σημεία αστοχίας/σφάλματος, ώστε η στατιστική απόκλιση κρίνεται αμελητέα.

Διαδικασία συλλογής και ανάλυση δεδομένων

Κατά τον σχεδιασμό της παρούσας εκπαιδευτικής έρευνας για την περιγραφική παρουσίαση της μαθητικής διαρροής, όπως προαναφέρθηκε, ζητήθηκαν και αξιοποιήθηκαν δεδομένα από το πληροφοριακό σύστημα myschool, τα οποία έτυχαν περαιτέρω επεξεργασίας από το Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής. Πιο συγκεκριμένα, η αποτύπωση των σχετικών στοιχείων για την κοόρτη των μαθητών/τριών 2013-16, οι οποίοι/ες γράφτηκαν στην Α΄ τάξη ημερησίων σχολείων της δημόσιας πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά το σχολικό έτος 2013-2014, υφίσταται στο πληροφοριακό σύστημα myschool, από το πρώτο έτος έναρξης της εφαρμογής του (2013-14) (αφού είχε προηγηθεί η καταχώρισή τους σε επίπεδο σχολικής μονάδας). Μετά τη συλλογή των στοιχείων από την ομάδα του myschool (Δεκέμβριος 2016) και την επεξεργασία τους από την ομάδα του Παρατηρητηρίου (Ιανουάριος 2017), στο Β΄ μέρος της μελέτης, επιχειρείται η παρουσίαση της μαθητικής διαρροής απογραφικά για την **Πρωτοβάθμια** και τη **Δευτεροβάθμια** Εκπαίδευση και ειδικότερα ανά τύπο σχολείου:

- Δημοτικό (δύο κοόρτες: Α΄-Γ΄ Δημοτικού και Δ΄-Στ΄ Δημοτικού),
- Γυμνάσιο,
- Γενικό Λύκειο/ΓΕΛ και
- Επαγγελματικό Λύκειο/ΕΠΑΛ.

Επισημαίνεται ότι η έρευνα αφορά τη δημόσια ελληνική εκπαίδευση, λόγω έλλειψης στοιχείων για την ιδιωτική⁵⁷ κατά την τελευταία τριετία. Επίσης, λόγω της εφαρμογής του πληροφοριακού συστήματος κατά τα τρία τελευταία χρόνια, κρίθηκε σκόπιμο, όσον αφορά το Δημοτικό Σχολείο να παρακολουθηθούν ξεχωριστά δύο κοόρτες τριών σχολικών ετών, δηλαδή μία για τις τάξεις Α΄-Γ΄ Δημοτικού και μία δεύτερη για τις τάξεις Δ΄-Στ΄ Δημοτικού, ώστε να μην υπάρξει κενό στα δεδομένα και να μην αφηθεί ένα μεγάλο μέρος του μαθητικού πληθυσμού εκτός μελέτης. Από την άλλη, η εφαρμογή της κοόρτης δεν κρίθηκε πρόσφορη για τη συμπερίληψη του νηπιαγωγείου στη μελέτη, παρά το γεγονός ότι το πληροφοριακό σύστημα διαθέτει σχετικά στοιχεία και παρόλο που η προσχολική εκπαίδευση αποτελεί πλέον μέρος της

---

⁵⁷ Το σχολικό έτος 2016-17 αποτελεί το πρώτο έτος εφαρμογής του myschool στα ιδιωτικά σχολεία.

πρωτοβάθμιας και υποχρεωτικής εκπαίδευσης, όσον αφορά το δεύτερο έτος φοίτησης στο νηπιαγωγείο.

Κριτήρια ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης των ερευνητικών δεδομένων – Χαρακτηριστικά του ερευνώμενου μαθητικού πληθυσμού

Κατ' αντιστοιχία με τη μεθοδολογική ανάλυση των ερευνών του Π.Ι., στην παρούσα έρευνα δίνεται έμφαση στη συγχρονική θεώρηση της μαθητικής διαρροής και δευτερευόντως στη διαχρονική. Η προσέγγιση αυτή υπαγορεύεται κατά κύριο λόγο από το γεγονός ότι το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της παρούσας έρευνας και των παλαιότερων κρίνεται αρκετά μεγάλο και κατά τη διάρκειά του συνέβησαν σημαντικές αλλαγές στη χώρα (προ μνημονίου και μετά μνημόνιο εποχή). Επίσης, η σύγκριση με το παρελθόν δεν καθίσταται δυνατή όσον αφορά την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, λόγω έλλειψης παλαιότερων δεδομένων, και όσον αφορά την τυπική επαγγελματική εκπαίδευση (ΕΠΑΛ), λόγω των δομικών αλλαγών που έχουν εντωμεταξύ συντελεστεί. Για τους λόγους αυτούς, η σύγκριση με το παρελθόν θεωρείται σκόπιμη και επιθυμητή, αλλά είναι λογικό, λόγω των σύγχρονων κοινωνικοοικονομικών δεδομένων, το ενδιαφέρον να στρέφεται πρώτιστα στην αποτύπωση της τρέχουσας πραγματικότητας. Εξάλλου, πέρα από τις όποιες θεωρητικές προσεγγίσεις, η έρευνα λαμβάνει σαφή πρακτικό προσανατολισμό με απώτερο σκοπό την τεκμηρίωση εκπαιδευτικών πολιτικών όσον αφορά το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής. Στο πλαίσιο αυτό, η συγχρονική παρουσίαση της μαθητικής διαρροής αποδεικνύεται ως η ικανή και αναγκαία συνθήκη για την αποτύπωση της κατάστασης και την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Για την πληρέστερη απεικόνιση του φαινομένου, τα πρωτογενή δεδομένα που αντλήθηκαν από το myschool και παρασχέθηκαν στο Παρατηρητήριο ταξινομήθηκαν με βάση τρία κομβικά κριτήρια: 1. την **επικράτεια**, 2. τη **διοικητική περιφέρεια** και 3. τον **νομό**, τα οποία προσφέρουν θέαση στη χαρτογραφική διάσταση του φαινομένου. Σε καθένα από τα επίπεδα αυτά, δηλαδή σε επίπεδο: 1. επικράτειας (NUTS1), 2. διοικητικής περιφέρειας (NUTS2) και 3. νομού (NUTS3), επιμερίζονται περαιτέρω και εξετάζονται διαδοχικά οι ακόλουθες παράμετροι: 1) **σχολική τάξη**, 2) **φύλο**, 3) **αστικότητα**, 4) **ηλικία**. Με τον τρόπο αυτόν, καθίσταται δυνατή η προσπέλαση του φαινομένου παραγωγικά, για καθένα από τα επίπεδα των εδαφικών στατιστικών μονάδων (NUTS 1, 2, 3), από το γενικότερο πλαίσιο της χωροταξικής διαίρεσης στην ειδικότερη διάσταση των επιμέρους κριτηρίων της ανάλυσης. Από τη μια μεριά, η πρόταση σε κάθε υποενότητα της μαθητικής διαρροής βάσει χωρικών κριτηρίων εμφανίζει τη γενική εικόνα του φαινομένου σε επίπεδο χώρας, διοικητικής περιφέρειας και νομού. Από την άλλη, η περαιτέρω διερεύνηση των μεταβλητών της σχολικής τάξης, του φύλου, της αστικότητας και της ηλικίας και, κυρίως, η επαναληπτικότητα της προσέγγισης των μεταβλητών αυτών στις επιμέρους γεωγραφικές διαιρέσεις επιτρέπει τη σε βάθος ανάλυση του φαινομένου. Με τον τρόπο αυτόν, εξυπηρετείται επαρκέστερα η παρουσίαση της μαθητικής διαρροής κατά την τριετία 2013-16, τόσο ποσοτικά όσο και, ως έναν βαθμό, ποιοτικά.

Σημειώνουμε ότι οι παράμετροι: «τάξη, φύλο, διοικητική περιφέρεια, νομός, αστικότητα» είχαν τεθεί και αποτυπωθεί στις παλαιότερες έρευνες του Π.Ι. και διατηρήθηκαν και στην

παρούσα. Παρόλ' αυτά, όσον αφορά τις παραπάνω επιμέρους παραμέτρους, κρίνεται σκόπιμο να επισημανθούν τα εξής:

α) Κατά την παρουσίαση της μαθητικής διαρροής σε **διοικητικές περιφέρειες** (επίπεδο NUTS2, β' βαθμός τοπικής αυτοδιοίκησης), τηρήθηκε η διοικητική διαίρεση της Ελλάδας, όπως διαμορφώθηκε από το Πρόγραμμα Καλλικράτης (Ν. 3852/2010, ΦΕΚ 87/Α/2010, Κεφ. Β', Άρθρο 3).

β) Ο διοικητικός διαχωρισμός σε **νομούς** (επίπεδο NUTS3) εξακολουθεί να τηρείται στην παρούσα έρευνα, γιατί κρίνεται πρακτικός λόγω γεωγραφικού και ιστορικού περιεχομένου, παρόλο που από 1/1/2011 οι παλιές «νομαρχίες» αντιστοιχούν πλέον στις «**περιφερειακές ενότητες**».

γ) Όσον αφορά την **αστικότητα**, ζητήθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ η σχετική πληροφόρηση. Σύμφωνα με την κατάταξη των σχολικών μονάδων που απεστάλη, διατηρήθηκε η παλαιότερη κατάταξη της ΕΣΥΕ⁵⁸, η οποία ίσχυε και στις έρευνες του Π.Ι. Σύμφωνα με αυτήν, αγροτικές χαρακτηρίζονται οι περιοχές που έχουν μέχρι 1.999 κατοίκους, ημιαστικές από 2.000 μέχρι 10.000 και αστικές από 10.000 και πάνω. Προφανώς αυτός ο ποσοτικός διαχωρισμός προέρχεται από την εποχή που, λόγω των συνθηκών ζωής, κάτοικοι περιοχών με έως 2.000 κατοίκους είχαν συγκεκριμένο επαγγελματικό, οικονομικό και κοινωνικό προφίλ. Εν τω μεταξύ, μετά τον Καλλικράτη, κοινότητες ή μικροί δήμοι συγχωνεύτηκαν διοικητικά, και, ως εκ τούτου, κρίνεται δύσκολο οι αγροτικές και οι ημιαστικές περιοχές, όπως τις ορίζει πληθυσμιακά η ΕΣΥΕ, να αποτελούν αυτοδιοικητικές οντότητες. Γι' αυτό, η αστικότητα (σε αγροτικές και ημιαστικές περιοχές) ορίζεται σύμφωνα με τον συνολικό πληθυσμό της εγγύς περιοχής (που τις περισσότερες φορές ήταν σύμφωνος με την προηγούμενη του Καλλικράτη διοικητική διαίρεση) και όχι αποκλειστικά σύμφωνα με τη διοικητική διαίρεση σε ΟΤΑ, που εφαρμόζεται σήμερα. Με τον τρόπο αυτόν, προσεγγίζεται ακριβέστερα αυτό που κατ' ουσία εννοεί ο χαρακτηρισμός «αγροτική» ή «ημιαστική» περιοχή. Παρόλ' αυτά, το γεωργοκτηνοτροφικό επαγγελματικό προφίλ, που κάποτε επικρατούσε σε περιοχές μικρότερες των 2.000 κατοίκων, σήμερα έχει μεταβληθεί και η παράμετρος της αστικότητας επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την απόσταση της κάθε περιοχής από κάποιο μεγάλο αστικό κέντρο. Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι σε δεύτερο χρόνο και σε επόμενη μελέτη, χρειάζεται να διερευνηθεί η μαθητική διαρροή σε συνάρτηση με την ανεξάρτητη μεταβλητή της «ικανής απόστασης μιας περιοχής από τα αστικά κέντρα», έτσι ώστε να εντοπιστεί πληθυσμός από πραγματικά «αγροτικές» περιοχές, οι οποίες δεν προσδιορίζονται πλέον μόνο από το τυπικό χαρακτηριστικό του συνολικού αριθμού των κατοίκων.

δ) Κατά την ανάλυση, δίνεται έμφαση στην **έμφυλη διάσταση** της μαθητικής διαρροής, γιατί «στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ο παράγοντας φύλο διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο, ο οποίος περιθωριοποιείται και λανθάνει, όταν υπάρχει εμμονή αποκλειστικά και μόνο στον εθνικό μέσο όρο. Επιπλέον, η παράμετρος φύλο φαίνεται να συσχετίζεται με την περιφερειακή διάσταση της εκπαίδευσης⁵⁹».

---

⁵⁸ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος. (1994). *Λεξικό των Δήμων, Κοινοτήτων και Οικισμών των Ελλάδος*. Αθήνα: ΕΣΥΕ.

⁵⁹ Σταμέλος, Γ. (Επιμ.). (2002). *Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Πρώτη και δεύτερη βαθμίδα. Δομές και ποσοτικά δεδομένα*. Αθήνα: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας.

Καινοτόμα στοιχεία που προστέθηκαν στην παρούσα έρευνα είναι το **έτος γέννησης** (ηλικία των μαθητών/τριών) και η **ιθαγένεια**, η παρουσίαση της οποίας, όμως, όπως προαναφέρθηκε, δεν ολοκληρώθηκε στο πλαίσιο της παρούσας λόγω ελλιπών δεδομένων. Όσον αφορά το έτος γέννησης των μαθητών/τριών, στις προηγούμενες έρευνες, η καταγραφή αφορούσε τη γενιά των μαθητών/τριών της Α΄ τάξης που γράφτηκαν στο Μητρώο μαθητών κατά το πρώτο σχολικό έτος, αφού ζητούνταν να «αναγραφεί ο αριθμός των απολυτηρίων των μαθητών, τα οποία στάλθηκαν στο Γυμνάσιο από το Δημοτικό ή με μετεγγραφή στην Α΄ τάξη από άλλα Γυμνάσια». Επρόκειτο για μία γενιά συμ-μαθητών/τριών που καταχωρίστηκαν στο Μητρώο Μαθητών, όχι απαραίτητα συνομηλικών, αφού γινόταν λόγος για μετεγγραφές από άλλα Γυμνάσια. Για τον λόγο αυτό, θεωρήθηκε σκόπιμο, κατά τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας, η μαθητική διαρροή ανά τάξη φοίτησης να συναρτηθεί με την ηλικία των μαθητών/τριών.

Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν μαθητές/τριες, κατανεμημένα ως προς το έτος γέννησής τους, από το οποίο συνάγεται η ηλικία τους χρονολογικά. Η προσέγγιση αυτή προέκυψε από το γεγονός ότι η μαθητική διαρροή δεν αφορά μόνο τους/τις μαθητές/-τριες που έχουν συμπληρώσει (ή διανύουν) το αντίστοιχο έτος της ηλικίας τους κατά την εγγραφή τους στην Α΄ τάξη μίας σχολικής βαθμίδας (δηλαδή πέντε-έξι ετών για το Δημοτικό, έντεκα-δώδεκα για το Γυμνάσιο και δεκατεσσάρων-δεκαπέντε για το Λύκειο). Οι μαθητές/-τριες αυτοί/ές αποτελούν τη βασική ηλικιακή ομάδα μιας υπό μελέτη Γενιάς Μαθητών/τριών (κοόρτης), αλλά όχι τη μοναδική, αφού ο όρος «Γενιά» αφορά συμμαθητές/τριες και όχι κατ' ανάγκη συνομηλικούς/ες. Για παράδειγμα, στην παρούσα έρευνα, η πλειονότητα των μαθητών/τριών που είναι εγγεγραμμένοι σε μία τάξη γεννήθηκαν ένα συγκεκριμένο έτος, δηλαδή το 2007 για την Α΄ Δημοτικού, το 2001 για την Α΄ Γυμνασίου και το 1998 για την Α΄ ΓΕΛ/ΕΠΑΛ. Από την επισκόπηση των καταγεγραμμένων στοιχείων στο πληροφοριακό σύστημα, προκύπτει ότι στην ίδια τάξη συνυπάρχουν μαθητές/τριες μικρότερης ηλικίας σε μικρό ποσοστό, αλλά και μεγαλύτερης ηλικίας (μέχρι και έξι χρόνια). Κατ' ουσίαν πρόκειται για μαθητές/τριες, οι οποίοι/ες είναι εγγεγραμμένοι στην Α΄ τάξη κάθε σχολικής βαθμίδας, σε μεγαλύτερη ηλικία από την προβλεπόμενη, για διαφόρους λόγους. Ενδέχεται μάλιστα οι μαθητές/τριες να μην προσέρχονται για φοίτηση στο σχολείο, αλλά να εγγράφονται αυτοδίκαια στις επόμενες σχολικές χρονιές⁶⁰.

Με άλλα λόγια, στην παρούσα έρευνα παρουσιάζονται στοιχεία για μαθητές/τριες που φοιτούν σε τάξη, η οποία δεν είναι ανάλογη της ηλικίας τους χρονολογικά. Πιο συγκεκριμένα, παρατίθενται και σχολιάζονται πίνακες με μαθητές/τριες γεννημένους/-ες από 6 έτη νωρίτερα ($v-6$) έως και 1 έτος μετά ($v+1$) από το έτος της «αναμενόμενης» ηλικίας φοίτησης στην τάξη (όπου v είναι η «κανονική» ηλικία φοίτησης χρονολογικά). Επομένως, κατά την παρουσίαση των δεδομένων, λαμβάνεται υπόψη και η παράμετρος της «χρονολογικής» ηλικίας των μαθητών/τριών σε σχέση με τη «σχολική» τους ηλικία. Παρόλ' αυτά, στο παρόν στάδιο της έρευνας, δεν κατέστη δυνατή η αναζήτηση των αιτίων που καθορίζουν τη μεταβλητή αυτήν (αν δηλαδή σχετίζεται με τη αδυναμία προαγωγής και την επανάληψη τάξης, με τη φοίτηση αλλοδαπών μαθητών ή με εγγραφή μετά από διακοπή φοίτησης ορισμένων ετών).

---

⁶⁰ Cf. την με αρ. 232/1/32/Γ2/1082/30-06-1982 Εγκύκλιο του ΥΠ.Ε.Π.Θ., σύμφωνα με την οποία «Στο Γυμνάσιο, όπου η φοίτηση είναι υποχρεωτική (Π.Δ.731/81), οι μαθητές εγγράφονται αυτεπάγγελτα μέχρι να συμπληρώσουν το 16ο έτος της ηλικίας τους».

Εργαλεία συλλογής δεδομένων

Ειδικότερα, για τη συλλογή των σχετικών στοιχείων από τους τέσσερις τύπους σχολείου καταρτίστηκαν και απεστάλησαν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς την ομάδα εργασίας του myschool πέντε Πίνακες Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής, με όσο το δυνατό συμβατή δομή μεταξύ τους, ώστε να υπάρχει δυνατότητα συγκρίσεων. Οι πίνακες αυτοί ακολουθούν εν πολλοίς τους πίνακες της τελευταίας έρευνας του Π.Ι. (έρευνα 2008) και για την οικονομία της έρευνας δεν περιγράφονται αναλυτικά εδώ, αλλά επισυνάπτονται στο Παράρτημα⁶¹. Για λόγους σαφήνειας, όμως, κρίνεται σκόπιμο να παρουσιαστούν αναλυτικά ως παράδειγμα μόνον οι Πίνακες του Γυμνασίου.

Επισημαίνεται ότι η δομή του Πίνακα καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής στο Γυμνάσιο και στο Γενικό Λύκειο ακολουθεί, για λόγους συγκρισιμότητας, τους αντίστοιχους πίνακες που χρησιμοποιήθηκαν από το Π.Ι. για την έρευνα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ας σημειωθεί ότι οι πίνακες αυτοί ήταν με τη σειρά τους σε γενικές γραμμές συμβατοί με τους πίνακες που χρησιμοποίησε η Μ. Δρεττάκη για τη συγκέντρωση παρόμοιων στοιχείων για τα σχολικά έτη 1980/81, 1981/82 και 1982/83⁶². Με τον τρόπο αυτό, δίνεται η δυνατότητα για συγκρίσεις σε βάθος χρόνου, με στόχο τη διαπίστωση της διαχρονικής εξέλιξης του φαινομένου.

Η ίδια λογική τηρήθηκε και στους πίνακες που καταρτίστηκαν εξ αρχής για το Δημοτικό Σχολείο και για τα Επαγγελματικά Λύκεια. Πιο συγκεκριμένα, για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση/Δημοτικό Σχολείο, κρίθηκε απαραίτητο να δημιουργηθούν δύο κοόρτες. Η πρώτη αφορά την κοόρτη από την Α΄ ως Γ΄ Δημοτικού και η δεύτερη την κοόρτη των τάξεων Δ΄-Στ΄ για τα σχολικά έτη 2013-16, εφόσον για τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο υφίστανται ποσοτικά δεδομένα στην πλατφόρμα myschool. Από την άλλη, για τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ), ελήφθη ιδιαίτερη μέριμνα ώστε να γίνουν όλες οι αναγκαίες προσαρμογές λόγω των δομικών διαφορών των τότε ΤΕΕ με τα σημερινά ΕΠΑΛ. Επίσης, ελήφθησαν υπ΄ όψιν και οι αλλαγές που έχουν συμβεί κατά την τελευταία τριετία στη νομοθεσία για τα ΕΠΑΛ και την Επαγγελματική Εκπαίδευση, χρονικό διάστημα το οποίο συμπίπτει με την παρακολούθηση της κοόρτης των ΕΠΑΛ (πρβ. Ν. 4186/2013 και Ν. 4386/Α/11-05-2016 για τα ΕΠΑΛ). Επισημαίνεται, τέλος, ότι στην ανάλυση που γίνεται για τα Δημοτικά Σχολεία και τα ΕΠΑΛ δε γίνονται επισταμένες συγκρίσεις με το παρελθόν, λόγω έλλειψης στοιχείων για τα Δημοτικά και λόγω δομικών διαφορών ΤΕΕ και ΕΠΑΛ.

Επομένως, εργαλεία της έρευνας ήταν οι εξής πίνακες:

1. Πίνακες Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Δημοτικού: (α) για τις τάξεις Α΄ έως Γ΄ Δημοτικού και (β) για τις τάξεις Δ΄-Στ΄ για τα σχολικά έτη 2013-16 (βλ. Παράρτημα).
2. Πίνακας Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Γυμνασίου (βλ. Παράρτημα).
3. Πίνακας Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής ΓΕΛ (βλ. Παράρτημα).
4. Πίνακας Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής ΕΠΑΛ (βλ. Παράρτημα).

---

⁶¹ Infra, βλ. Παράρτημα.

⁶² Δρεττάκη, Μ. (1993). *Η εγκατάλειψη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και παράγοντες που σχετίζονται μ΄ αυτήν*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Τα χρησιμοποιηθέντα έντυπα για τους υπόλοιπους τύπους σχολείων παρατίθενται στο Παράρτημα, ενώ για μία λεπτομερέστερη παρουσίασή τους παρατίθεται ενδεικτικά η περιγραφή των πινάκων του Γυμνασίου.

Όσον αφορά το Γυμνάσιο, στο πληροφοριακό σύστημα myschool καταχωρίζονται κάθε σχολική χρονιά στην Α΄ τάξη οι μαθητές των οποίων τα απολυτήρια έχουν αποσταλεί αυτεπάγγελτα από τα Δημοτικά σχολεία της περιοχής, καθώς και εκείνοι που ζήτησαν μετεγγραφή από το Γυμνάσιο, όπου είχε αρχικά σταλεί το απολυτήριό τους. Ακολουθεί η καταχώριση των μαθητών που μετεγγράφηκαν από άλλα Γυμνάσια στη Β΄ και Γ΄ τάξη.

Παρόμοια είναι η λογική καταχώρισης και στο myschool του Γενικού και του Επαγγελματικού Λυκείου, με τη διαφορά ότι εδώ δεν υπάρχουν αυτεπάγγελτες εγγραφές.

Στον Πίνακα Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Γυμνασίου (βλ. Παράρτημα) ζητήθηκαν κατά στήλες στοιχεία για τις εξής κατηγορίες μαθητών:

ΣΤΗΛΕΣ

ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ (myschool)

A. Μαθητές της Α΄ τάξης που γράφτηκαν στη σχολική μονάδα το σχολικό έτος 2013-14. Συγκεκριμένα, ζητήθηκε να καταγραφεί ο αριθμός των μαθητών/τριών, που στο Γυμνάσιο (από το Δημοτικό ή με μετεγγραφή στην Α΄ τάξη από άλλα Γυμνάσια) καταχωρίστηκαν στο myschool.

ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ Α΄, Β΄, Γ΄ ΤΑΞΗ

Μαθητές που μετεγγράφηκαν σε άλλα Γυμνάσια:

B. Κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου.

Γ. Αφού πρώτα απορρίφθηκαν στην Α΄ ή Β΄ τάξη (μία ή περισσότερες φορές).

Δ. Αφού πρώτα προάχθηκαν στη Β΄ ή Γ΄ τάξη.

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ

E. Μαθητές που δε φοίτησαν καθόλου.

ΣΤ. Μαθητές που φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στην Α΄ τάξη, αλλά διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο, ή φοίτησαν στην Α΄ τάξη, δεν προβιβάστηκαν στη Β΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο (Διαρροή στην Α΄ τάξη).

Z. Μαθητές που πήραν προαγωγή για τη Β΄ τάξη, αλλά δε φοίτησαν καθόλου, ή διέκοψαν τη φοίτηση στη Β΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο, ή φοίτησαν, δεν προβιβάστηκαν στη Γ΄ τάξη και εγκατέλειψαν το σχολείο (Διαρροή στη Β΄ τάξη).

H. Μαθητές που πήραν προαγωγή για τη Γ΄ τάξη, αλλά δε φοίτησαν καθόλου, ή διέκοψαν τη φοίτηση στη Γ΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο χωρίς να προσέλθουν στις απολυτήριες εξετάσεις (Διαρροή στη Γ΄ τάξη).

ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ (ΤΡΙΕΤΗΣ ΦΟΙΤΗΣΗ ΣΤΟ ΙΔΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ)

Θ. Μαθητές που πήραν το απολυτήριο Γυμνασίου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου (Κανονική φοίτηση).

Ο όρος «κανονική φοίτηση» απαντά στις έρευνες του Π.Ι. και τηρήθηκε για λόγους συγκρισιμότητας στην παρούσα. Για να μη συγχέεται με τον όρο «φοίτησαν κανονικά», ο οποίος επίσης χρησιμοποιείται στους πίνακες, κρίνεται απαραίτητο να διευκρινιστεί ότι ο όρος «κανονική φοίτηση» ουσιαστικά δηλώνει τη φοίτηση των μαθητών/τριών κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης τριετίας στο σχολείο (π.χ. 2013-16), δηλ. σημαίνει ότι οι μαθητές/τριες

παρέμειναν ενεργοί σε κάποια τάξη του σχολείου στη διάρκεια της τριετίας, χωρίς ποτέ να διαρρεύσουν.

Από την άλλη μεριά, ο όρος «φοίτησαν κανονικά» υποδηλώνει κάτι διαφορετικό: αναφέρεται, όχι μόνο στους/στις μαθητές/τριες του σχολείου που φοίτησαν κανονικά για τρία χρόνια στο σχολείο, αλλά και αυτούς που στη διάρκεια της 2^{ης} ή 3^{ης} χρονιάς της συγκεκριμένης τριετίας (2013-16), μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο. Για μεθοδολογικούς λόγους, θεωρήθηκε ότι οι μαθητές/τριες αυτοί/ές ακολούθησαν «κανονική φοίτηση» στο νέο τους σχολείο (Υπόθεση Α, αντίστοιχη της μεθοδολογίας του Π.Ι.).

Επομένως, ο πραγματικός αριθμός των μαθητών/τριών που «γράφηκαν κανονικά» στο σχολείο προσδιορίζεται με αφαίρεση των στοιχείων της Β' στήλης από τα στοιχεία της Α' [γράφηκαν κανονικά = Α' στήλη - Β' στήλη]. Η ανάλυση των στοιχείων των Πινάκων Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Γυμνασίου βασίστηκε στην παρακάτω σχέση:

Γράφηκαν κανονικά = Φοίτησαν κανονικά + Μαθητική Διαρροή
Γράφηκαν κανονικά = Α' στήλη - Β' στήλη
Φοίτησαν κανονικά = Θ' στήλη + Γ' στήλη + Δ' στήλη
Μαθητική διαρροή = Ε' στήλη + ΣΤ' στήλη + Ζ' στήλη + Η' στήλη

Όπως και στις παλαιότερες έρευνες του Π.Ι., δεν ελέγχεται η σχολική πορεία⁶³ των μαθητών/τριών που μετεγγράφηκαν σε άλλα Γυμνάσια, αφού πρώτα απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη μία ή περισσότερες φορές (στήλη Γ'), καθώς και των μαθητών/τριών που μετεγγράφηκαν σε άλλα Γυμνάσια, αφού πρώτα πήραν προαγωγή για τη Β' ή τη Γ' τάξη (στήλη Δ'). Ασφαλώς οι μαθητές/τριες αυτοί/ές, σε ένα μικρό έστω ποσοστό, εγκαταλείπουν το Γυμνάσιο, πριν ολοκληρώσουν την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Επειδή, όμως, η πιθανότητα να τελειώσουν το σχολείο είναι μεγάλη, για λόγους συγκρισιμότητας με τις έρευνες του παρελθόντος, θεωρήθηκε ότι οι μαθητές/τριες φοίτησαν κανονικά στο νέο σχολείο τους⁶⁴ και, για τον λόγο αυτό, συναθροίστηκαν στη στήλη «φοίτησαν κανονικά». Επομένως, για μεθοδολογικούς λόγους, η διαρροή παρακολουθείται εντοπισμένη ανά σχολείο και όχι από σχολείο σε σχολείο.

Παρόλ' αυτά, για την επίτευξη υψηλότερου βαθμού αξιοπιστίας ως προς την προσέγγιση της πραγματικότητας, κρίνεται μεθοδολογικά ορθό να υπολογιστεί ένα ποσοστό διαρροής και για τους μετεγγραφέντες μαθητές. Στο πλαίσιο αυτό, είναι δυνατό να υπολογιστεί το ίδιο ποσοστό διαρροής στους μετεγγραφέντες μαθητές με αυτό που καταγράφηκε στο σύνολο του υπόλοιπου μαθητικού πληθυσμού. Η υπόθεση ότι οι μαθητές/τριες που μετεγγράφηκαν παρουσιάζουν στο νέο τους σχολείο ίσο ποσοστό διαρροής με τους μαθητές/τριες που δεν μετεγγράφηκαν εφαρμόστηκε στις έρευνες του Π.Ι. ως Υπόθεση Β⁶⁵. Με αυτήν την προσαρμογή, τα ποσοστά της διαρροής εμφανίστηκαν ελαφρώς αυξημένα σε όλους τους

⁶³ Η πρόσφατη θεσμοθέτηση του Ενιαίου Αριθμού Μαθητή από το Υπουργείο Παιδείας θα εξασφαλίσει πλήρως την παρακολούθηση της πορείας όλων των μαθητών/τριών. Βλ. Ν. 4452/Α/2017, Άρθρο 7, παρ. 1.

⁶⁴ Στο σημείο αυτό, ακολουθείται η ίδια υπόθεση εργασίας για την εκτίμηση της μαθητικής διαρροής με τη μεθοδολογία του Π.Ι., η οποία χαρακτηρίζεται ως Υπόθεση Α', βλ. Π.Ι. (2006), ορ. cit.

⁶⁵ Βλ. Π.Ι. (2006), ορ. cit., σχετικά με την Υπόθεση Β', κεφ. Γ1.2, Γ2.2 και Γ3.2.

τύπους σχολικών μονάδων. Όμοια, η Υπόθεση Β' εφαρμόστηκε και ελέγχθηκε στα δεδομένα της παρούσας έρευνας, με αποτέλεσμα τα ποσοστά της μαθητικής διαρροής να εμφανίζονται ελαφρώς διαφοροποιημένα προς τα άνω. Η προσέγγιση αυτή θεωρείται πιο κοντινή προς την πραγματικότητα, χωρίς όμως να την αντικατοπτρίζει πλήρως. Ούτως ή άλλως με τη θεσμοθέτηση του Ενιαίου Αριθμού Μαθητή, στις επόμενες έρευνες του Παρατηρητηρίου θα καταστεί δυνατή η παρακολούθηση της πορείας του/της μαθητή/τριας εντός του εκπαιδευτικού συστήματος με απόλυτη αξιοπιστία, χωρίς να υπάρχει ανάγκη να γίνονται παραδοχές, οι οποίες σε κάθε περίπτωση έχουν αρνητική επίπτωση στην ακρίβεια των εκτιμήσεων και των υπολογισμών.

Τέλος, στον Πίνακα Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Γυμνασίου, για καθεμία από τις παραπάνω κατηγορίες έπρεπε να καταγραφεί, εκτός του συνολικού αριθμού των περιπτώσεων, και ο αριθμός αγοριών και κοριτσιών για την προσέγγιση της έμφυλης διάστασης της μαθητικής διαρροής.

Τρόπος παρουσίασης των δεδομένων

Η παρουσίαση και η ανάλυση των δεδομένων γίνεται στο Δεύτερο Κεφάλαιο του Δεύτερου Μέρους της παρούσας μελέτης, με τίτλο «Αποτελέσματα της έρευνας», το οποίο απαρτίζεται από δύο μέρη: 1. Το 1^ο μέρος της έρευνας: Παρουσίαση της κοόρτης μαθητών/τριών 2013-2016 και 2. Το 2^ο μέρος της έρευνας: Γενικά Συμπεράσματα.

Το 1^ο μέρος της έρευνας δομείται σε επιμέρους υποκεφάλαια για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, τα οποία επιμερίζονται σε επιμέρους υποενότητες.

Στις επιμέρους υποενότητες παρουσιάζεται η μαθητική διαρροή στο Δημοτικό (σε δύο κοόρτες Α'-Γ' Δημοτικού και Δ'-Στ' Δημοτικού), στο Γυμνάσιο, στο Γενικό Λύκειο/ΓΕΛ και στο Επαγγελματικό Λύκειο/ΕΠΑΛ, αντίστοιχα.

Αρχικά, πριν από τους πίνακες που εστιάζουν σε επιμέρους εκφάνσεις της μαθητικής διαρροής, προτάσσεται ένας πίνακας με γενικά στοιχεία όσον αφορά τη φοίτηση και τη διαρροή των μαθητών/τριών ανά τύπο σχολικής μονάδας. Στη συνέχεια, η παρουσίαση δεν ακολουθεί τη δομή των ερευνών του Π.Ι., αλλά, με έμφαση στη συγχρονική θεώρηση, η μαθητική διαρροή προσεγγίζεται με βάση τρία κομβικά κριτήρια: 1. ανά την επικράτεια, 2. ανά διοικητική περιφέρεια και 3. ανά νομό, στα οποία εξετάζονται διαδοχικά οι εξής παράμετροι: 1) τάξη, 2) φύλο, 3) αστικότητα, 4) ηλικία. Η παρουσίαση των στοιχείων της παρούσας έρευνας γίνεται σε επιμέρους θεματικούς πίνακες, τους οποίους ακολουθεί συχνά η διαγραμματική αποτύπωση των στοιχείων, προκειμένου να αποτυπωθούν κατά τρόπο παραστατικότερο τα παραπάνω ποιοτικά στοιχεία. Με αυτόν τον τρόπο παρουσίασης, επιτυγχάνεται η σε βάθος επεξεργασία των αποτελεσμάτων της έρευνας για την εκπόνηση χρήσιμων συγκρίσεων, με αποτέλεσμα την πληρέστερη κατανόηση των ποσοτικών δεδομένων και την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων. Δίνεται μάλιστα η δυνατότητα, ώστε η παρουσίαση να συμπληρώνεται σταδιακά με μια ανακεφαλαιωτική συνοπτική εικόνα.

Πιο αναλυτικά, καθεμία από τις ενότητες στις οποίες παρουσιάζονται τα δεδομένα από κάθε τύπο σχολικής μονάδας (Δημοτικό, Γυμνάσιο, ΓΕΛ, ΕΠΑΛ) αποτελείται από τρεις υποενότητες (επικράτεια, περιφέρεια, νομός), με σκοπό τον τοπικό εντοπισμό της μαθητικής διαρροής. Οι

υποενότητες αυτές δομούνται σε επιμέρους παραγράφους, όπου παρουσιάζονται διαδοχικά οι παραπάνω παράμετροι: 1) τάξη, 2) φύλο, 3) αστικότητα, 4) ηλικία, με σκοπό να δοθεί η γενική εικόνα του φαινομένου, στο σύνολο της χώρας, στις διοικητικές περιφέρειες και στους νομούς, υπό το πρίσμα διαφορετικών μεγεθών. Για τη διευκόλυνση των συγκρίσεων ομοειδών ευρημάτων μεταξύ των τεσσάρων διαφορετικών τύπων σχολείου, υπάρχει αντιστοιχία περιεχομένου στα υποκεφάλαια που έχουν τον ίδιο καταληκτικό αριθμό. Ως αποτέλεσμα, τηρείται μία σαφής διάρθρωση των επιμέρους κεφαλαίων, η οποία αποτυπώνει σταδιακά και αποκαλύπτει διαδοχικά το σύνολο ειδικών παραμέτρων, εκκινώντας από το επίπεδο της επικράτειας, περνώντας σε αυτό της περιφέρειας και καταλήγοντας σε επίπεδο νομού. Τα κεφάλαια για τους διάφορους τύπους σχολικών μονάδων κλείνει με τη σχετική σύνοψη και τα εξαγόμενα συμπεράσματα.

Ορισμένες διευκρινίσεις για τους πίνακες που κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν είναι οι εξής:

Στην κορυφή των στηλών, όπου παρατίθενται απόλυτες συχνότητες, υπάρχει το σύμβολο N.

Οι σχετικές συχνότητες αναγράφονται με *πλάγια γράμματα* και στην κορυφή των αντίστοιχων στηλών αναγράφεται το %.

Για τη διευκόλυνση των συγκρίσεων ομοειδών ευρημάτων μεταξύ των τεσσάρων διαφορετικών τύπων σχολείου (Δημοτικό, Γυμνάσιο, ΓΕΛ, ΕΠΑΛ) καταβλήθηκε προσπάθεια να υπάρχει αντίστοιχη ονομασία και αρίθμηση στους πίνακες. Η πλήρης αντιστοίχιση δεν κατέστη δυνατή, π.χ. λόγω της έλλειψης στοιχείων συγκριτικών για τα Δημοτικά Σχολεία και τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ).

Στοιχεία από παλαιότερες έρευνες μαθητικής διαρροής στους συγκριτικούς πίνακες που έπονται των κεφαλαίων για το Γυμνάσιο και το Γενικό Επαγγελματικό Λύκειο αναγράφονται γραμμοσκιασμένα.

Καθορισμός και παρουσίαση του ερευνώμενου μαθητικού πληθυσμού

Η παρούσα έρευνα αφορά τη δημόσια ελληνική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στον εξεταζόμενο πληθυσμό, όπως προαναφέρθηκε, δε συμπεριλαμβάνονται τα ιδιωτικά σχολεία, λόγω έλλειψης στοιχείων⁶⁶ για όλη τη χρονική περίοδο αναφοράς (2013-16). Επίσης, δε συμπεριλαμβάνονται τα νηπιαγωγεία, παρά την υποχρεωτική προσχολική εκπαίδευση και την ύπαρξη σχετικών στοιχείων στο πληροφοριακό σύστημα, λόγω μεθοδολογικών περιορισμών για την εφαρμογή της κοόρτης. Οι περιορισμοί αυτοί αναμένεται να εκλείψουν πλήρως μετά τη θέσπιση του Ενιαίου Αριθμού Μαθητή/τριας (Ν. 4452/Α/2017, Άρθρο 7, παρ. 1).

Επίσης, από την έρευνα εξαιρέθηκαν περιορισμένες κατηγορίες σχολείων για διαφορετικούς λόγους, είτε λόγω της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας τους (εσπερινά, εκκλησιαστικά) είτε επειδή ο τρόπος καταγραφής δεδομένων δεν εξασφάλιζε το επιθυμητό επίπεδο ακρίβειας (σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής). Παράλληλα, αφαιρέθηκαν από τον μελετώμενο πληθυσμό συγκεκριμένες κατηγορίες μαθητών/τριών, οι οποίοι/ες στο σύστημα χαρακτηρίζονται από «διακοπή φοίτησης», αλλά η διακοπή δε συνιστά διαρροή και, επομένως, δεν πρέπει να

⁶⁶ Το σχολικό έτος 2016-17 αποτελεί το πρώτο έτος εφαρμογής του myschool στα ιδιωτικά σχολεία.

συνυπολογιστεί. Συγκεκριμένα, δεν περιλήφθηκαν μαθητές/τριες που διέκοψαν λόγω θανάτου, μαθητές/τριες που διέκοψαν για να συνεχίσουν τη φοίτηση σε σχολείο του εξωτερικού, μαθητές/τριες με μεγαλύτερη ηλικιακή απόσταση των έξι ετών (πριν) και του ενός έτους (μετά) από την κανονική τάξη φοίτησης (N-6 έως N+1) σύμφωνα με την ηλικία τους, μαθητές/τριες που διέκοψαν για να συμμετάσχουν σε πρόγραμμα International Baccalaureate ή σε ιδιωτική σχολική μονάδα ή σε σχολική μονάδα άλλου εκπαιδευτικού φορέα (άλλου Υπουργείου). Οι εξαιρέσεις αυτές υπολογίζονται ότι αποτελούν ποσοστό χαμηλότερο του 0,5% του πληθυσμού ανά κοόρτη.

Στην έρευνα, βάσει των δεδομένων του πληροφοριακού συστήματος myschool, από το σύνολο των 7.530 σχολικών μονάδων της δημόσιας πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που λειτουργούσαν κατά το σχολικό έτος 2013-2014 στην επικράτεια, εξετάστηκαν δεδομένα από την πλειονότητά τους, δηλαδή από 7.504 σχολεία, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τους παρακάτω πίνακες. Η διαφορά εξηγείται λόγω της αφαίρεσης σχολικών μονάδων, όπως αναφέρεται στο επόμενο κεφάλαιο «Μεθοδολογικοί Περιορισμοί της έρευνας», επειδή κατά τους ελέγχους διαπιστώθηκε εσφαλμένη εισαγωγή στοιχείων στο σύστημα, με αποτέλεσμα να εξαγονται ακραίες τιμές.

Ειδικότερα, στα σχολεία αυτά από τους 399.329 μαθητές/τριες που κατά το σχολικό έτος 2013-14 ήταν εγγεγραμμένοι συγκεκριμένα:

- στην Α' και στη Δ' τάξη των Δημοτικών σχολείων (κοόρτες Δημοτικού σχολείου),
  - στην Α' τάξη των ημερήσιων Γυμνασίων (κοόρτη Γυμνασίου)
  - στην Α' τάξη των ημερήσιων Γενικών και Επαγγελματικών Λυκείων (κοόρτες ΓΕΛ και ΕΠΑΛ)
- συμμετείχαν στην έρευνα 398.414 μαθητές/τριες.

ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ & ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ								
		Μαθητικό Δυναμικό στο σύνολο της χώρας (Σχολικό έτος 2013-14) *			Συμμετείχαν στην έρευνα μαθητικής διαρροής			
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ								
ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	Αριθμός σχολείων	Εγγεγραμμένοι πρώτης τάξης το 2013-'14			Αριθμός σχολείων	Εγγεγραμμένοι πρώτης τάξης το 2013-'14		
		Αγόρια	Κορίτσια	Σύνολο		Αγόρια	Κορίτσια	Σύνολο
Δημοτικά (Α-Β-Γ)	4.380	52.136	48.875	101.011	4.354	51.916	48.684	100.600
Δημοτικά (Δ-Ε-Στ)	4.389	49.670	46.839	96.509	4.373	49.568	46.746	96.314
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ								
ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	Αριθμός σχολείων	Εγγεγραμμένοι πρώτης τάξης το 2013-'14			Αριθμός σχολείων	Εγγεγραμμένοι πρώτης τάξης το 2013-'14		
		Αγόρια	Κορίτσια	Σύνολο		Αγόρια	Κορίτσια	Σύνολο
Ημερήσια Γυμνάσια	1.651	54.409	48.810	103.219	1.649	54.379	48.760	103.139
Ημερήσια ΓΕΛ	1.165	37.152	41.426	78.578	1.161	37.119	41.362	78.481
Ημερήσια ΕΠΑΛ	325	14.003	6.009	20.012	321	13.918	5.962	19.880
ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		207.370	191.959	399.329		206.900	191.514	398.414
* Στοιχεία myschool								

Τα ανωτέρω ποσοτικά δεδομένα σχολικών μονάδων και μαθητικού δυναμικού επαληθεύονται σε γενικές γραμμές από τα στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το σχολικό έτος 2013-14 μετά από τις αναγκαίες διασταυρώσεις που έγιναν.

Στο σημείο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να παρατεθούν οι ακόλουθοι πίνακες, οι οποίοι αντλήθηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ, για λόγους διασταύρωσης στοιχείων. Τα στοιχεία αυτά σχετικά με την εκπαίδευση είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ (www.statistics.gr) και αφορούν την έναρξη και τη λήξη της σχολικής χρονιάς. Ειδικότερα, τα στοιχεία έναρξης αφορούν ορισμένα εκπαιδευτικά μεγέθη που καταγράφονται στην αρχή της χρονιάς (κατά την εβδομάδα από 14 Οκτωβρίου μέχρι 18 Οκτωβρίου 2013), βάσει στατιστικών δελτίων. Η συμπλήρωση των δελτίων γινόταν σε δύο αντίτυπα, που το ένα αποστέλλοταν στην ΕΛΣΤΑΤ (Διεύθυνση Κοινωνικών Στατιστικών – Τμήμα Στατιστικών Εκπαίδευσης), ενώ το άλλο τηρούνταν στο αρχείο της αντίστοιχης Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Τα στοιχεία λήξης συμπληρώνονταν σε δύο αντίτυπα ειδικά διαμορφωμένων στατιστικών δελτίων, κατά τη λήξη του σχολικού έτους, εκ των οποίων το ένα παρέμενε στο αρχείο της σχολικής μονάδας και το άλλο επιστρεφόταν στην ΕΛΣΤΑΤ, για την Περιφερειακή Ενότητα Αττικής, και στις αντίστοιχες Υπηρεσίες Στατιστικής των νομών, για τις υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες.

ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ Α/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ (ΣΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΣΧ.ΕΤΟΥΣ 2013-14)						
ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	Αριθμός σχολείων	Εγγεγραμμένοι πρώτης τάξης το 2013-'14			Σύνολο Μαθητών	%
		Αγόρια	Κορίτσια	Σύνολο		
Δημοτικά (Α)	4.379	52.606	49.120	101.726	589.967	17,24
Δημοτικά (Δ)		49.902	46.826	96.728		16,40
Ημερήσια Γυμνάσια	1.582	54.375	48.377	102.752	291.458	35,25
Ημερήσια ΓΕΛ	1.142	37.091	41.080	78.171	222.441	35,14
Ημερήσια ΕΠΑΛ	324	15.314	6.660	21.974	112.869	19,47
ΣΥΝΟΛΟ		209.288	192.063	401.351	1.216.735	32,99
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (στην έναρξη)						

ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ Α/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ (ΣΤΗ ΛΗΞΗ ΣΧ.ΕΤΟΥΣ 2013-14)						
ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	Αριθμός σχολείων	Εγγεγραμμένοι πρώτης τάξης το 2013-'14			Σύνολο Μαθητών	%
		Αγόρια	Κορίτσια	Σύνολο		
Δημοτικά (Α-Β-Γ)	4.313	52.095	48.789	100.884	586.111	17,21
Δημοτικά (Δ-Ε-Στ)		49.439	46.603	96.042		16,39
Ημερήσια Γυμνάσια	1.625	53.276	47.886	101.162	291.458	34,71
Ημερήσια ΓΕΛ	1.145	36.693	40.907	77.600	222.441	34,89
Ημερήσια ΕΠΑΛ	323	14.003	6.039	20.042	89.621	22,36
ΣΥΝΟΛΟ		205.506	190.224	395.730	1.189.631	33,26

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (στη λήξη)

Οι διαφορές που παρατηρούνται οφείλονται στο γεγονός ότι από την έρευνα εξαιρέθηκαν ορισμένοι τύποι σχολείου (εσπερινά, ειδικής αγωγής, εκκλησιαστικά), λόγω των υφιστάμενων διαφορών με τα λοιπά σχολεία και, ως εκ τούτου, λόγω της αδυναμίας διεξαγωγής συγκρίσεων για ποικίλους λόγους (διαφορετική διάρκεια σπουδών, ανεπάρκεια δεδομένων, κ.ά.). Σημειώνουμε, πάντως, ότι οι τύποι σχολείων που εξαιρέθηκαν στην παρούσα έρευνα είναι λιγότεροι σε σχέση με παλαιότερες έρευνες (π.χ. δεν εξαιρέθηκαν τα διαπολιτισμικά, μουσικά, μειονοτικά).

Η διασταύρωση των στοιχείων καθίσταται ευχερέστερη με τους ακόλουθους συγκριτικούς πίνακες για το σύνολο των σχολικών μονάδων και του μαθητικού πληθυσμού κατά το σχολικό έτος 2013-14, οι οποίοι αποδεικνύουν τη σχετικότητα, ως έναν βαθμό, των στατιστικών της εκπαίδευσης, γεγονός που κρίνεται λογικό λόγω της έντονης κινητικότητας και της μεταβλητότητας που την χαρακτηρίζουν, αφού πρόκειται για μία «ζωντανή» συμμετοχική διαδικασία.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ					
ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	ΤΑΞΗ	ΕΛΣΤΑΤ ΕΝΑΡΞΗ	ΕΛΣΤΑΤ ΛΗΞΗ	myschool	Πηγή: myschool (Επεξεργασία: Παρατηρητήριο ΙΕΠ)
ΔΗΜΟΤΙΚΑ	Α' ΤΑΞΗ	4.379	4.313	4.380	4.354
ΔΗΜΟΤΙΚΑ	Δ' ΤΑΞΗ			4.389	4.373
ΓΥΜΝΑΣΙΑ	Α' ΤΑΞΗ	1.582	1.625	1.651	1.649
ΓΕΛ	Α' ΤΑΞΗ	1.142	1.145	1.165	1.161
ΕΠΑΛ	Α' ΤΑΞΗ	324	323	325	321

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ					
ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	ΤΑΞΗ	ΕΛΣΤΑΤ ΕΝΑΡΞΗ	ΕΛΣΤΑΤ ΛΗΞΗ	myschool	Πηγή: myschool (Επεξεργασία: Παρατηρητήριο ΙΕΠ)
ΔΗΜΟΤΙΚΑ	Α' ΤΑΞΗ	101.726	100.884	101.011	100.600
ΔΗΜΟΤΙΚΑ	Δ' ΤΑΞΗ	96.728	96.042	96.509	96.314
ΓΥΜΝΑΣΙΑ	Α' ΤΑΞΗ	102.752	101.162	103.219	103.139
ΓΕΛ	Α' ΤΑΞΗ	78.171	77.600	78.578	78.481
ΕΠΑΛ	Α' ΤΑΞΗ	21.974	20.042	20.012	19.880

Ωστόσο, από την έκθεση των παραπάνω πινάκων και τη διασταύρωση των ποσοτικών μεγεθών της εκπαίδευσης από περισσότερες πηγές (myschool, ΕΛΣΤΑΤ), διαπιστώνεται ότι ο συνολικός διερευνώμενος πληθυσμός των σχολικών μονάδων και των μαθητών/τριών είναι τόσο μεγάλος σε σχέση με τα σημεία αστοχίας/σφάλματος, ώστε, μετά από τις προσαρμογές που έγιναν, η απόκλιση των στατιστικών μεγεθών που προκύπτουν κρίνεται ως αμελητέα.

Μεθοδολογικοί περιορισμοί της έρευνας σε όλες τις βαθμίδες

Στη χρησιμοποιούμενη μεθοδολογία καταγραφής, με τη βοήθεια της αξιόπιστης και συνεχώς επικαιροποιούμενης ψηφιακής πλατφόρμας (myschool), είναι προφανές ότι περιορίζονται τα προβλήματα ακρίβειας που εμφανίζονταν σε προηγούμενες καταγραφές, στις οποίες μεσολαβούσε ο ανθρώπινος παράγοντας σε διάφορα στάδια. Επιπλέον, μετά τη θέσπιση του Ενιαίου Αριθμού Μαθητή/τριας (Ν. 4452/Α/2017, Άρθρο 7, παρ. 1) και την αναμενόμενη ενσωμάτωσή του στο πληροφοριακό σύστημα, θα καταστεί δυνατή η συμπερίληψη στον μελετώμενο πληθυσμό ορισμένων κατηγοριών σχολικών μονάδων και μαθητών/τριών (ιδιωτικά σχολεία, νηπιαγωγεία, σχολικές μονάδες άλλου Υπουργείου, κ.τ.λ.), οι οποίες κατ' ανάγκη εξαιρέθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας. Παρά τη μεγάλη βελτίωση που συντελέστηκε, λοιπόν, τόσο σε επίπεδο εξοικονόμησης χρόνου όσο και ανθρώπινων πόρων, δεν κατέστη δυνατό να εκλείψουν εντελώς ορισμένοι τεχνικοί περιορισμοί, οι οποίοι στον μέγιστο δυνατό βαθμό έχουν εντοπιστεί και αντιμετωπιστεί.

Οι τεχνικοί αυτοί περιορισμοί παρατηρούνται κυρίως στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, ενώ στη Δευτεροβάθμια η κατάσταση παρουσιάζεται σαφώς βελτιωμένη. Οι περιορισμοί αυτοί προέκυψαν λόγω ορισμένων ακραίων τιμών σε διάφορα πεδία σε ένα σύνολο δεδομένων. Αντιπροσωπευτικά, ορισμένοι περιορισμοί που ανιχνεύτηκαν ως προς την ακρίβεια των στοιχείων είναι οι παρακάτω: απουσία καταγραφής μεταβολών σε κάποιες σχολικές μονάδες, κατάργηση ή συγχώνευση σχολικών μονάδων, διπλοεγγραφές μαθητών/τριών, εμφανιζόμενα υψηλά ποσοστά μετεγγραφών με παράλληλα μηδενικά ποσοστά κανονικής φοίτησης, ασυνέχεια στη λειτουργία Λυκειακών τάξεων Γυμνασίων.

Στο καθορισμένο χρονοδιάγραμμα της εργασίας, οι ανωτέρω περιπτώσεις των παραπάνω ανακολουθιών, που επηρεάζουν περισσότερο το τελικό δείγμα, εντοπίστηκαν και είτε διορθώθηκαν, όπου ήταν δυνατόν, είτε, σε λιγότερες περιπτώσεις, εντάχθηκαν στις εξαιρέσεις από τον τελικό ερευνώμενο πληθυσμό.

Γενική διαπίστωση, πάντως, αποτελεί ότι η στατιστική της εκπαίδευσης αποτελεί ένα πολύ σύνθετο έργο, λόγω της συνεχώς μεταβαλλόμενης σχολικής πραγματικότητας. Ειδικότερα, η παραγωγή στατιστικών για ένα τόσο σημαντικό και ευαίσθητο θέμα, όπως είναι η μαθητική διαρροή, αποτελεί μία ιδιαιτέρως πολύπλοκη και απαιτητική διαδικασία. Η εμπειρία της παρούσας έρευνας αποδεικνύει ότι η μαθητική διαρροή αποτελεί ένα πολυπαραγοντικό ζήτημα και, ως εκ τούτου, η επίτευξη του μέγιστου βαθμού ακρίβειας κρίνεται απαραίτητη, περισσότερο ίσως από κάθε άλλη έρευνα, επειδή τα εξαγόμενα αποτελέσματα αφορούν την εκπαιδευτική πορεία των μαθητών/τριών και τη χάραξη πολιτικών για τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Χρονοδιάγραμμα της έρευνας

Ως απόρροια όλων όσα εκτέθηκαν παραπάνω, ο σχεδιασμός και η εκτέλεση της έρευνας μπορεί να θεωρηθεί επιτυχής, γιατί περιόρισε σημαντικά το κόστος ανθρώπινων πόρων και τον χρόνο, έγινε χωρίς χρηματοδότηση και σχεδιάστηκε-υλοποιήθηκε-επανασχεδιάστηκε και συγγράφηκε στο χρονικό διάστημα Νοεμβρίου 2016-Μαρτίου 2017. Ακολουθεί σχηματικά το χρονοδιάγραμμα της έρευνας:

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ					
Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΓΥΜΝΑΣΙΟ, ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ)					
ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	2016		2017		
	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ
Υπογραφή πρωτοκόλλου συνεργασίας ΙΕΠ - ΙΤΥΕ Διόφαντος					
Σχεδιασμός έρευνας					
Συνεργασία ομάδων ΙΕΠ – ΙΤΥΕ					
Αποστολή δεδομένων από myschool					
Στατιστική επεξεργασία – Έλεγχοι					
Επαναπροσδιορισμός μελετώμενου πληθυσμού					
Εκ νέου στατιστική επεξεργασία					
Συγγραφή αναφοράς αποτελεσμάτων					
Ανακοίνωση μελέτης - Διάχυση ενημέρωσης					

Προοπτικές της έρευνας

Μετά από την ολοκλήρωση της παρούσας έρευνας με τις όποιες παρατηρήσεις, διαπιστώσεις, επιφυλάξεις, είναι λογικό να έχουν δρομολογηθεί τα επόμενα βήματα για την πληρέστερη παρακολούθηση και αντιμετώπιση της μαθητικής διαρροής. Με το δεδομένο αυτό και με την υλοποίηση της Πράξης «Επιστημονική υποστήριξη σχεδιασμού εξειδίκευσης δράσεων ΠΕΣ» από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, ο προγραμματισμός του Παρατηρητηρίου στρέφεται προς τα παρακάτω:

- Περιγραφική κάλυψη για όλο το μαθητικό πληθυσμό (νηπιαγωγείο, ειδικά σχολεία, ΕΠΑΣ), η οποία θα καταστεί ευχερής μετά από τη θεσμοθέτηση του Ενιαίου Αριθμού Μαθητή.

- Θεώρηση της διαρροής ως εξελικτικής και δυναμικής διαδικασίας (διαρροή από χρονιά σε χρονιά, τάση για διαρροή εντός της ίδιας σχολικής χρονιάς) και αναπροσαρμογή της μεθοδολογίας, ώστε το φαινόμενο να παρακολουθείται σε εγγύτερη χρονική βάση και, ει δυνατόν, εν τη γενέσει του, τη στιγμή δηλαδή που οι μαθητές/τριες τείνουν να διαρρεύσουν (pupils at risk), υπό το πρίσμα ότι η μαθητική διαρροή αποτελεί συνεχιζόμενη διαδικασία και όχι απλώς ένα συντελεσμένο γεγονός, «μια μακροπρόθεσμη διαδικασία «απεμπλοκής» από το σχολείο και τα μαθησιακά δρώμενα, που αρχίζει συχνά πολύ νωρίς, ήδη από τις πρώτες τάξεις της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης»⁶⁷.
- Επαναπροσδιορισμός και οριστικοποίηση του δείκτη μαθητικής διαρροής και επιμέρους δεικτών.
- Διεξοδική σύγκριση της μαθητικής διαρροής στην ελληνική εκπαίδευση με τη μαθητική διαρροή άλλων χωρών (κυρίως της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και με την Πρόωρη Εγκατάλειψη του Σχολείου, συσχέτιση του δείκτη μαθητικής διαρροής με τον δείκτη της ΠΕΣ (Eurostat).
- Ποιοτικές έρευνες για τη διερεύνηση των αιτιών της μαθητικής διαρροής με συμμετοχή διοικητικών και επιστημονικών στελεχών της εκπαίδευσης, εκπαιδευτικών, γονέων, στελεχών των τοπικών κοινωνιών κ.λπ.
- Συσχέτιση της μαθητικής διαρροής με σύγχρονα κοινωνικά φαινόμενα (οικονομική κρίση, κοινωνικές ανισότητες, ρατσισμός, έμφυλη βία, σχολικός εκφοβισμός/bullying κ.λπ.).
- Έρευνες για τη συσχέτιση του φαινομένου της μαθητικής διαρροής με τη σχολική υποεπίδοση και αποτυχία, τις απουσίες, τα προβλήματα συμπεριφοράς, την επανάληψη τάξης, την έλλειψη συμμετοχής στο μάθημα, την παραβατικότητα, καθώς και με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού PISA (Programme for International Student Assessment), κ.ά.

---

⁶⁷ Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2006), *op. cit.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

A. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (Γενιά Μαθητών/τριών: 2013-2014)

Εισαγωγή

Στους Πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα ποσοτικά στοιχεία του μαθητικού πληθυσμού που αποτυπώνουν τη φοίτηση και τη διαρροή, ως προς τη Γενιά Μαθητών/τριών 2013-2014, στο δημόσιο Δημοτικό Σχολείο. Μέσα από την ενδελεχή διερεύνηση και τη συστηματική ανάλυση των πινάκων αυτών, τεκμαίρεται η υφιστάμενη κατάσταση όσον αφορά το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής στην υποχρεωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση (πλην προσχολικής, επίπεδο ISCED1).

Πριν από τους πίνακες που εστιάζουν στη γεωγραφική κατανομή και σε επιμέρους εκφάνσεις της μαθητικής διαρροής, προτάσσεται ένας πίνακας με γενικά στοιχεία όσον αφορά τη φοίτηση και τη διαρροή των μαθητών/τριών. Στη συνέχεια, η παρουσίαση της μαθητικής διαρροής στο Δημοτικό Σχολείο ακολουθεί την εξής σειρά: αρχικά γίνεται η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης σε όλη τη χώρα σχετικά με τη μαθητική διαρροή. Στη συνέχεια, αναλύονται επιμέρους παράμετροι για το σύνολο της επικράτειας και συγκεκριμένα οι εξής: «Τάξη», «Φύλο», «Αστικότητα», «Ηλικία», με σκοπό να δοθεί η γενική εικόνα του φαινομένου στο σύνολο της χώρας υπό το πρίσμα διαφορετικών μεταβλητών. Η ίδια πορεία ακολουθείται αναλογικά στο στενότερο γεωγραφικά πεδίο της διοικητικής περιφέρειας, όπου παρουσιάζονται διαδοχικά οι ίδιες ακριβώς παράμετροι. Ακολούθως, το ίδιο σχήμα τηρείται στο ακόμη στενότερο πλαίσιο του νομού. Το κεφάλαιο για το Δημοτικό Σχολείο κλείνει με τη σχετική σύνοψη και τα εξαγόμενα συμπεράσματα.

A.1. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο Δημοτικό Σχολείο στην επικράτεια

Το σχολικό έτος 2013-2014 λειτουργούσαν στην ελληνική επικράτεια 4.380 δημόσια Δημοτικά Σχολεία (με τάξεις Δ' - Στ' 4.389)⁶⁸ με 101.011 μαθητές/τριες εγγεγραμμένους/ες στην Α' τάξη και 96.509 μαθητές/τριες εγγεγραμμένους/ες στην Δ' (Γενιά μαθητών/τριών 2013-2014)⁶⁹.

Στην παρούσα έρευνα περιλήφθηκαν Δημοτικά Σχολεία, Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Δημοτικά Σχολεία Ευρωπαϊκής Παιδείας, Δημοτικά Σχολεία Μειονοτικής Εκπαίδευσης, Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία, Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία Μειονοτικής Εκπαίδευσης, Ολοήμερα Πειραματικά ενταγμένα ή μη στο Πανεπιστήμιο, Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία ενταγμένα ή μη στο Πανεπιστήμιο. Από την έρευνα

⁶⁸ Στοιχεία πλατφόρμας myschool (Ιανουάριος 2017).

⁶⁹ Στοιχεία πλατφόρμας myschool (Ιανουάριος 2017).

εξαιρέθηκαν, για διαφορετικούς λόγους, περιορισμένες ειδικές κατηγορίες σχολείων και συγκεκριμένες κατηγορίες μαθητών⁷⁰.

Λήφθηκαν τελικά στοιχεία από 4.354 Δημοτικά σχολεία στην ομάδα Α΄-Γ΄ τάξεων (4.373 στην ομάδα Δ΄- Στ΄), ποσοστό κάλυψης υψηλότερο από το 99%, και μελετήθηκε σε βάθος τριετίας η πορεία 99.984 μαθητών/τριών εγγεγραμμένων στην Α΄ τάξη και 95.805 μαθητών/τριών εγγεγραμμένων στην Δ΄ τάξη (σχολικής «γενιάς» 2013-2014), αναφορικά με το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής.

Τα στοιχεία των Δημοτικών Σχολείων παρουσιάζονται σε κάθε ενότητα παράλληλα σε δύο ομάδες. Η μια ομάδα περιλαμβάνει τους/τις μαθητές/τριες που κινούνται στην τριετία από την Α΄ έως την Γ΄ τάξη και η άλλη τους/τις μαθητές/τριες που κινούνται από την Δ΄ ως τη Στ΄ τάξη. Αυτός ο τρόπος καταγραφής είναι η πιο συνήθης έως τώρα χρησιμοποιούμενη μεθοδολογία (κοόρτης) δηλαδή της εξέτασης κοινής ομάδας μαθητών/τριών που εκκινούν από το ίδιο χρονικό σημείο τη σχολική διαδρομή και παρακολουθούνται για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, καθώς περνάνε από τάξη σε τάξη⁷¹. Το σημείο, στο οποίο προφανώς δίνεται προτεραιότητα με αυτή τη μεθοδολογία, είναι η παρακολούθηση διαχρονικά της ίδιας ομάδας μαθητών/τριών θέτοντας σε χαμηλότερη προτεραιότητα την χρονική εγγύτητα του παρατηρητή με το μελετώμενο φαινόμενο. Ως διάστημα παρακολούθησης επιλέχτηκε εδώ η τριετία για διάφορους λόγους. Μια πρακτική αιτία είναι το ότι ως φορέας παροχής πρωτογενών δεδομένων επιλέχτηκε το Πληροφοριακό σύστημα συλλογής στοιχείων της εκπαίδευσης «myschool» (ITYE ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ), το οποίο ξεκίνησε τη γενικευμένη λειτουργία του το έτος 2013.

Τα αποτελέσματα αναφέρονται χωριστά στη διαρροή της κάθε ομάδας τριών τάξεων και από αυτά μπορεί να εξαχθεί συνθετικά η εικόνα της γενικής διαρροής στην εξάχρονη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Η παρουσίαση ακολουθεί την εξής διάρθρωση: αρχικά γίνεται η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης σχετικά με τη μαθητική διαρροή στο σύνολο της επικράτειας. Στη συνέχεια, το φαινόμενο εξετάζεται ως προς την τάξη, το φύλο, την αστικότητα και το έτος γέννησης των μαθητών/τριών. Η ίδια πορεία ακολουθείται στο στενότερο γεωγραφικά πλαίσιο της διοικητικής περιφέρειας και στο ακόμη στενότερο του νομού. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με τη σχετική σύνοψη.

A.1.1. Γενικά για τη Μαθητική Διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο στην επικράτεια

Στον πίνακα A.1.1.1 παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα στοιχεία (απόλυτες συχνότητες) που συγκεντρώθηκαν από τα Δημοτικά. Ο πίνακας A.1.1.1 έχει την ίδια δομή με τον πίνακα καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής και στις υπόλοιπες βαθμίδες, ώστε τα κεφαλαία γράμματα σε κάθε στήλη του να παραπέμπουν σε αντίστοιχες στήλες των έτερων πινάκων καταγραφής. Για

---

⁷⁰ Εξαιρέθηκαν γενικά από την έρευνα, για διαφορετικούς λόγους σχολεία ειδικής αγωγής, εκκλησιαστικά, εσπερινά κ.λπ. Επισημαίνεται ότι δεν υπολογίστηκαν στη διαρροή οι ακόλουθες καταχωρίσεις στο πληροφοριακό σύστημα myschool που χαρακτηρίζονται ως «διακοπή φοίτησης»: μαθητές που διέκοψαν για συγκεκριμένο λόγο (π.χ. θάνατο), μαθητές με διακοπή για σχολείο του εξωτερικού, μαθητές με μεγάλη ηλικιακή απόσταση (N-6 έως N+1) από την κανονική τάξη φοίτησης σύμφωνα με την ηλικία τους, μαθητές που μετεγγράφηκαν σε ιδιωτικά σχολεία κ.λπ. Οι εξαιρέσεις αυτές αποτελούν αμελητέο ποσοστό του δείγματος ανά κοόρτη.

⁷¹ Σχετικά με τη μεθοδολογία της κοόρτης, βλ. Σταμέλος Γ. (2002), *op. cit.*

λόγους συντομίας τα στοιχεία που αναφέρονται στη μαθητική διαρροή αναγράφονται συγκεντρωτικά για όλες τις τάξεις σε μία μόνο στήλη (E+ΣΤ+Ζ).

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.1.1.1: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΠΟ 3.454 ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)							
ΤΑΞΕΙΣ Α'-Β' Γ'	ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ	ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ				ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ
	Α. Γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών (Α' τάξη Δημοτικού)	Β. Μετεγγράφηκαν σε άλλα Δημοτικά στην αρχή του πρώτου χρόνου	Γ. Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλα Δημοτικά	Δ. Προάχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλα Δημοτικά	Ε+ΣΤ+Ζ Μαθητική Διαρροή (Α', Β', Γ' τάξης)	Η. Προήχθησαν στη Δ' τάξη ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη	
	100.600	616	274	6.828	1.788	91.094	
ΤΑΞΕΙΣ Δ'-Ε' Στ'	Γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών (Δ' τάξη Δημοτικού)	Μετεγγράφηκαν σε άλλα Δημοτικά στην αρχή του πρώτου χρόνου	Απορρίφθηκαν στη Δ' ή Ε' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλα Δημοτικά	Προάχθηκαν στην Ε' ή Στ' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλα Δημοτικά	Ε+ΣΤ+Ζ Μαθητική Διαρροή (Δ', Ε', Στ' τάξης)	Η. Αποφοίτησαν από την Στ' ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη	
96.314	509	56	5.432	1.577	88.740		

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στον πίνακα Α.1.1.2 η πρώτη στήλη αναφέρεται στους/στις μαθητές/τριες που γράφτηκαν κανονικά και προκύπτουν από τον πίνακα Α.1.1.1 με αφαίρεση της Β από την Α στήλη. Στον πίνακα αυτό αναγράφονται και τα ποσοστά επί του συνόλου των κανονικά εγγραφέντων/εισών μαθητών/τριών.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.1.1.2: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)										
ΤΑΞΕΙΣ Α' - Β'-Γ'	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ				ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ	
	ΣΤΗΛΕΣ Α-Β (του Πιν. Α.1.1.1) Γράφτηκαν Κανονικά		Γ. Παρέμειναν στην Α' ή Β' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλα Δημοτικά		Δ. Προάχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλα Δημοτικά		Ε+ΣΤ+Ζ Μαθητική Διαρροή (Α', Β', Γ' τάξης)		Η. Προάχθηκαν στη Δ' τάξη ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη (Α', Β', Γ')	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	99.984	100%	274	0,27	6.828	6,83	1.788	1,79	91.094	91,11
ΤΑΞΕΙΣ Δ' - Ε'-Στ'	ΣΤΗΛΕΣ Α-Β (του Πιν. Α.1.1.1) Γράφτηκαν Κανονικά		Γ. Παρέμειναν στη Δ' ή Ε' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλα Δημοτικά		Δ. Προάχθηκαν στην Ε' ή Στ' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλα Δημοτικά		Ε+ΣΤ+Ζ Μαθητική Διαρροή (Δ', Ε', Στ' τάξης)		Η. Αποφοίτησαν από την Στ' τάξη ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη (Δ', Ε', Στ')	
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
95.805	100%	56	0,06	5.432	5,67	1.577	1,65	88.740	92,63	

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Για την εξεταζόμενη γενιά μαθητών/τριών 2013-2104, δηλαδή μαθητών/τριών που παρουσιάζονται εγγεγραμμένοι/ες στην Α' (ή στην Δ') τάξη Δημοτικού το σχολικό έτος 2013-2014 ποσοστό 0,27% από αυτούς που γράφτηκαν κανονικά παρέμειναν στην Α' ή Β' (0,06% παρέμειναν στην Δ' - Ε' τάξη αντίστοιχα) και μετεγγράφηκαν σε άλλα Δημοτικά. Επίσης, ποσοστό 6,83% από τους κανονικά εγγραφέντες μετεγγράφηκε σε άλλα Δημοτικά, αφού πήρε πρώτα προαγωγή για τη Β' ή Γ' τάξη (5,67% μετεγγράφηκε, αφού πήρε προαγωγή για την Ε' ή Στ' τάξη). Λόγω δυσκολίας παρακολούθησης της πορείας αυτών των μαθητών/τριών, θεωρήθηκε ότι φοίτησαν κανονικά στο νέο τους σχολείο και επομένως αθροίστηκαν στη στήλη της κανονικής φοίτησης (Πίνακας Α.1.1.3).

Υπάρχει παρόλ' αυτά η μεθοδολογική παραδοχή ότι θα μπορούσε να εφαρμοστεί και σε αυτούς τους/τις μαθητές/τριες το γενικό ποσοστό της διαρροής και το αποτέλεσμα να αθροιστεί στην κύρια διαρροή αυξάνοντας το ποσοστό της⁷². Επομένως, για την επίτευξη υψηλότερου βαθμού εμπιστοσύνης ως προς την προσέγγιση της πραγματικότητας, κρίνεται μεθοδολογικά ορθό να υπολογιστεί ένα ποσοστό διαρροής και για τους μετεγγραφέντες μαθητές. Στο πλαίσιο αυτό, δύναται να υπολογιστεί το ίδιο ποσοστό διαρροής στους μετεγγραφέντες μαθητές με αυτό που καταγράφηκε στο σύνολο του υπόλοιπου μαθητικού πληθυσμού. Με αυτή την προσαρμογή, το ποσοστό της διαρροής διαμορφώνεται για την κοόρτη Α' - Γ' στο 1,93% (μεταβολή τιμής κατά 0,14 και ποσοστιαία μεταβολή 7,65%) και για την κοόρτη Δ' - Στ' στο 1,75% (μεταβολή τιμής κατά 0,10 και ποσοστιαία μεταβολή 6,08%).

Πάντως, επειδή και στην περίπτωση αυτή επιτυγχάνεται προσέγγιση της πραγματικότητας, χωρίς όμως να αποτυπώνεται η ίδια η πραγματικότητα, για λόγους σύγκρισης και με παλαιότερες καταγραφές, σύμφωνα με την αρχική μεθοδολογία, ο γενικός δείκτης διαρροής για τις δύο κοόρτες του δημοτικού σχολείου εξάγεται χωρίς τον συνυπολογισμό των μετεγγραφών και ως γενικό ποσοστό θεωρείται το 1,79% για την κοόρτη Α' - Γ' και το 1,65% για την κοόρτη Δ' - Στ'⁷³.

Συμπερασματικά, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία (Πίνακας Α.1.1.3) από τους/τις 99.984 μαθητές/τριες της γενιάς μαθητών/τριών 2013-14 που γράφτηκαν κανονικά στην Α' Δημοτικού οι 98.196 (98,21%) φοίτησαν κανονικά, ενώ 1.788 μαθητές/τριες διέρρευσαν (1,79%). Αντίστοιχα από τους 95.805 (100%) μαθητές/τριες της γενιάς μαθητών/τριών 2013-14 που γράφτηκαν κανονικά στην Δ' Δημοτικού οι 94.228 (98,35%) φοίτησαν κανονικά ενώ 1.577 μαθητές/τριες διέρρευσαν (1,65%).

Αν ληφθούν υπόψη κάποιες ιδιαίτερες παράμετροι που συνδέονται με το προφίλ των διαρρεόντων, τα ευρισκόμενα ποσοστά μπορούν να χαρακτηριστούν σχετικά χαμηλά, χωρίς να θεωρείται ότι δεν υπάρχει το περιθώριο και η ανάγκη για περαιτέρω αποκλιμάκωσή τους.

---

⁷² Βλ. Υπόθεση Β, Π.Ι. (2006), *op. cit.*

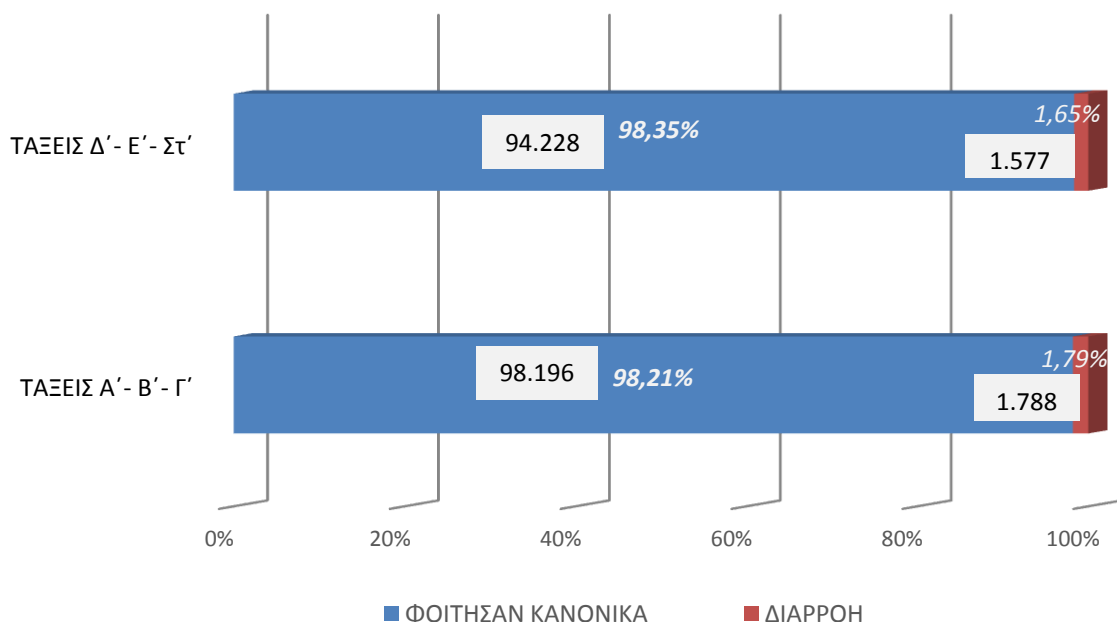
⁷³ Η προσέγγιση αυτή παρέχει τη δυνατότητα αδρής σύγκρισης με παλαιότερες έρευνες καταγραφής της μαθητικής διαρροής που διεξήχθησαν από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, αλλά και με σύγχρονα στοιχεία άλλων βαθμίδων που περιλαμβάνονται στην παρούσα εργασία. Στις προηγούμενες εργασίες καταγραφής της μαθητικής διαρροής, περιλήφθηκαν μόνον οι βαθμίδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.1.1.3: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	N	%
ΤΑΞΕΙΣ Α'-Β'-Γ'	99.984	100%	98.196	98,21	1.788	1,79
ΤΑΞΕΙΣ Δ'-Ε'-Στ'	95.805	100%	94.228	98,35	1.577	1,65

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.1.1.3: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

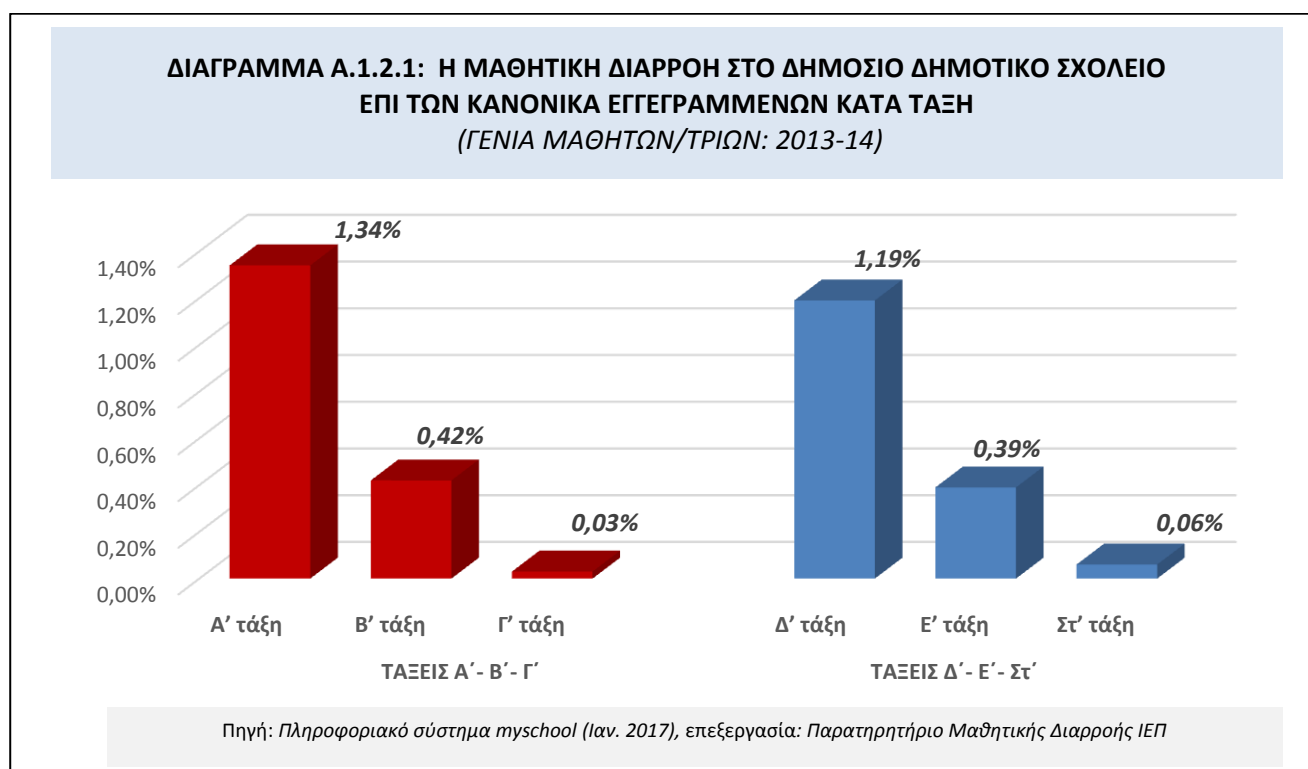
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

A.1.2. Η Μαθητική Διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο στην επικράτεια κατά τάξη

Από τα δεδομένα (Πίνακες A.1.2.1 και A.1.2.2), στην πρώτη κοόρτη (Α' - Γ') η μαθητική διαρροή παρουσιάζεται υψηλότερη στην Α' τάξη (1,34%). Στις επόμενες δύο τάξεις ελαττώνεται σταδιακά και φτάνει στην Γ' τάξη στο 0,03%. Παρόμοια, στη δεύτερη κοόρτη (Δ' - Στ') η μαθητική διαρροή παρουσιάζεται υψηλότερη στην Δ' τάξη (1,19%) και προοδευτικά ελαττώνεται, φτάνοντας στην Στ' στο 0,06%. Συνεπώς, εξάγεται το συμπέρασμα ότι στην Α' και στην Δ' τάξη (πρώτο έτος και στις δύο χρησιμοποιούμενες κοόρτες) εμφανίζεται περίπου το 75% της συνολικής διαρροής της κάθε ομάδας μαθητών/τριών.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.1.2.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)										
ΤΑΞΕΙΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ					
	N	%	N	%	Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη	
					N	%	N	%	N	%
ΤΑΞΕΙΣ Α'-Β'-Γ'	99.984	100%	98.196	98,21	1.344	1,34	415	0,42	29	0,03
ΤΑΞΕΙΣ Δ'-Ε'-Στ'	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		Δ' τάξη		Ε' τάξη		Στ' τάξη	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ΤΑΞΕΙΣ Δ'-Ε'-Στ'	95.805	100%	94.228	98,35	1.142	1,19	378	0,39	57	0,06

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

**ΠΙΝΑΚΑΣ Α.1.2.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΡΡΕΥΣΑΝ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

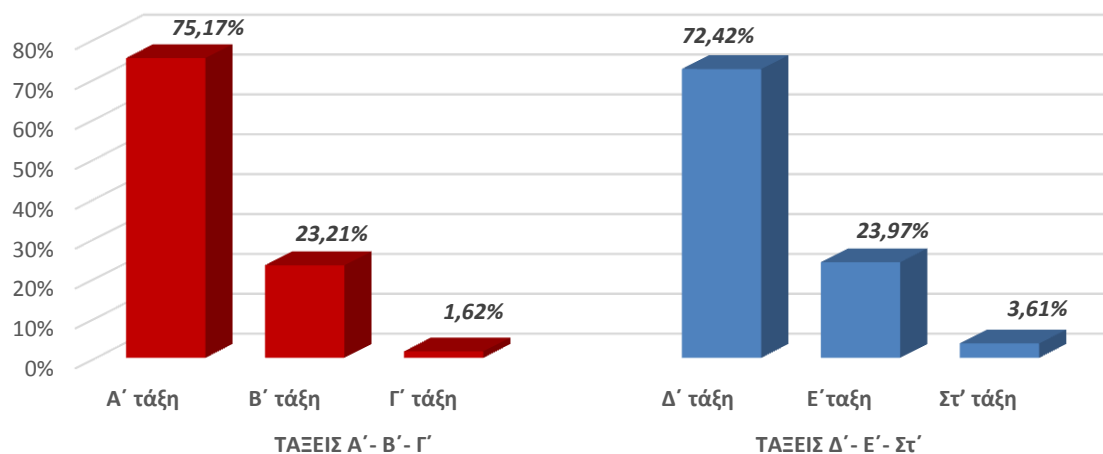
ΤΑΞΕΙΣ Α'-Β'-Γ'	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ					
			Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	1.788	100%	1.344	75,17	415	23,21	29	1,62

ΤΑΞΕΙΣ Δ'-Ε'-Στ'	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		Δ' τάξη		Ε' τάξη		Στ' τάξη	
			N	%	N	%	N	%
	N	%	N	%	N	%	N	%
	1.577	100%	1.142	72,42	378	23,97	57	3,61

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα *myschool* (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.1.2.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΡΡΕΥΣΑΝ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

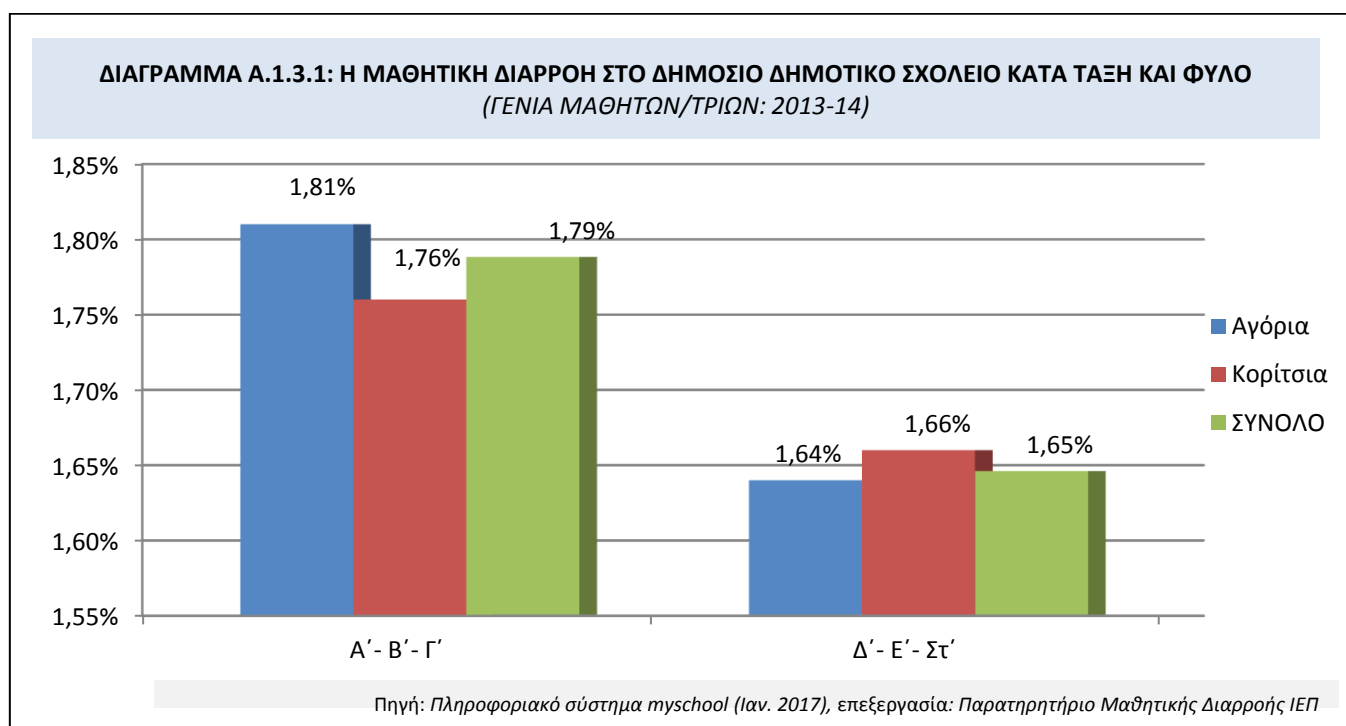
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα *myschool* (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Α.1.3. Η Μαθητική Διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο στην επικράτεια κατά φύλο

Στις δυο χρησιμοποιούμενες κοόρτες (Πίνακας Α.1.3.1), δεν εμφανίζεται μεγάλη διαφορά στα ποσοστά των κανονικά εγγεγραμμένων μαθητών/τριών κατά φύλο. Παρόμοια, δεν παρατηρείται ιδιαίτερη διαφορά στα ποσοστά της διαρροής κατά φύλο και στις δύο κοόρτες. Η παρατηρούμενη διαφορά περιορίζεται σε 1-2 μονάδες στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο. Παρόμοια κατανομή εμφανίζεται στα ποσοστά της διαρροής κατά φύλο εντός κάθε τάξης.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.1.3.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)													
ΤΑΞΕΙΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ			ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ						ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
						Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ΤΑΞΕΙΣ Α'-Β'-Γ' ΚΑΙ ΦΥΛΟ	Αγόρια	51.593	100%	50.659	98,19	703	1,36	216	0,42	15	0,03	934	1,81
	Κορίτσια	48.391	100%	47.537	98,24	641	1,32	199	0,41	14	0,03	854	1,76
	ΣΥΝΟΛΟ	99.984	100%	98.196	98,21	1.344	1,34	415	0,42	29	0,03	1.788	1,79
ΤΑΞΕΙΣ Δ'-Ε'-Στ' ΚΑΙ ΦΥΛΟ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ			ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		Δ' τάξη		Ε' τάξη		Στ' τάξη		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	Αγόρια	49.282	100%	48.476	98,36	590	1,20	186	0,38	30	0,06	806	1,64
	Κορίτσια	46.523	100%	45.752	98,34	552	1,19	192	0,41	27	0,06	771	1,66
	ΣΥΝΟΛΟ	95.805	100%	94.228	98,35	1.142	1,19	378	0,39	57	0,06	1.577	1,65

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

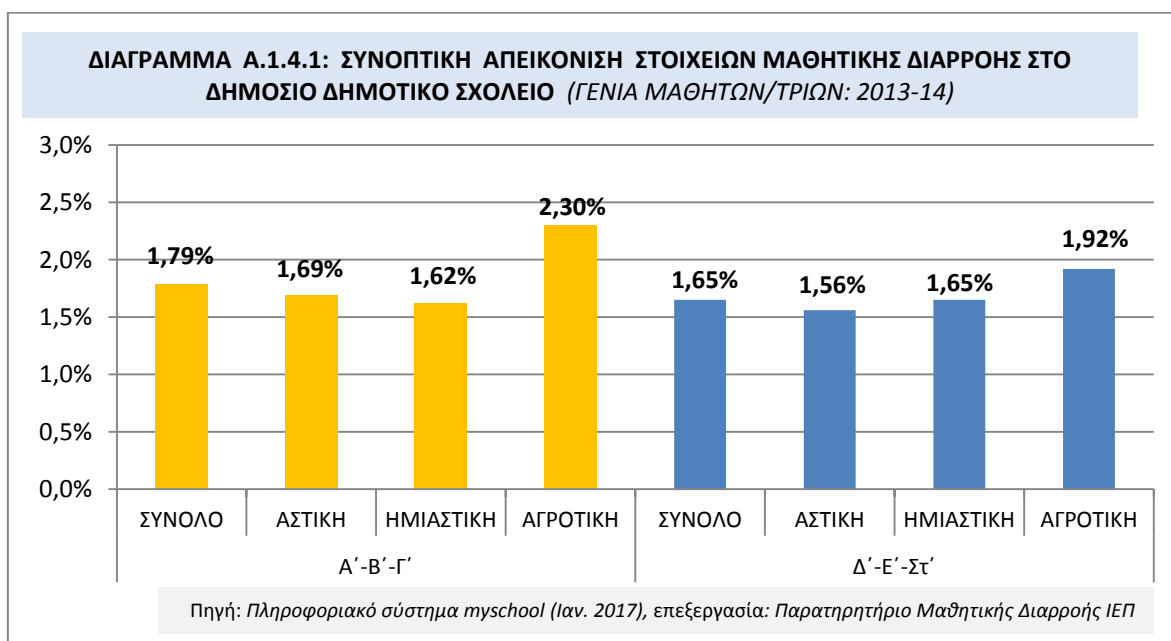
Α.1.4. Η Μαθητική Διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο στην επικράτεια κατά αστικότητα

Σημαντικός δημογραφικός παράγοντας που λαμβάνεται ευρέως υπόψη σε κοινωνικές έρευνες είναι η αστικότητα. Αυτή η συμπερίληψη, όταν αποκαλύπτει διαφοροποιήσεις στα εξεταζόμενα φαινόμενα κατά αστικότητα, οδηγεί σε πιο εξειδικευμένη έρευνα και σε ακριβέστερα στοχευμένες δράσεις.

Όσον αφορά το φαινόμενο της διαρροής, και στις δύο εξεταζόμενες κοόρτες στο σύνολο της επικράτειας, διαπιστώνεται (Πίνακας Α.1.4.1) ότι οι αστικές και ημιαστικές περιοχές βρίσκονται σχετικά κοντά ως προς το ποσοστό της διαρροής και κάτω από το γενικό ποσοστό. Με υψηλότερη διαρροή εμφανίζονται οι αγροτικές περιοχές και μάλιστα με ποσοστό υψηλότερο από το γενικό περίπου κατά 30% (κοόρτη Α'-Β'-Γ').

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.1.4.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)				
ΤΑΞΕΙΣ	ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	N	%
Α'-Β'-Γ'	ΑΣΤΙΚΗ	63.284	1.068	1,69
	ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ	18.330	297	1,62
	ΑΓΡΟΤΙΚΗ	18.370	423	2,30
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	99.984	1.788	1,79
<hr/>				
ΤΑΞΕΙΣ	ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	N	%
Δ'-Ε'-Στ'	ΑΣΤΙΚΗ	60.158	940	1,56
	ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ	17.816	294	1,65
	ΑΓΡΟΤΙΚΗ	17.831	343	1,92
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	95.805	1.577	1,65

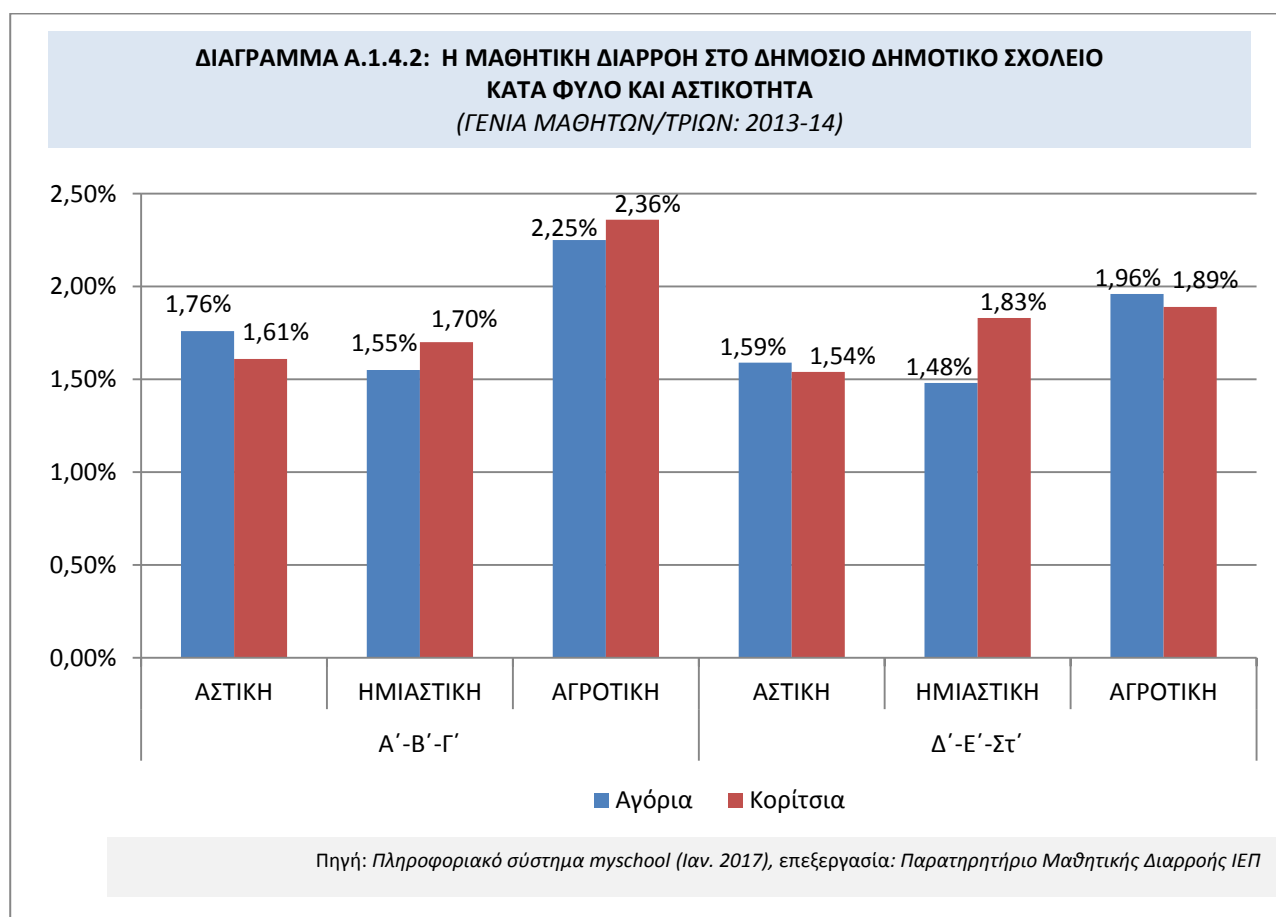
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Παρόμοια κατανομή παρατηρείται, στις περισσότερες περιπτώσεις (Πίνακας Α.1.4.2), όταν μελετηθεί η διαρροή συνδυαστικά κατά αστικότητα και φύλο.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.1.4.2 : Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)										
ΤΑΞΕΙΣ	ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΓΟΡΙΑ			ΚΟΡΙΤΣΙΑ			ΣΥΝΟΛΟ		
		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
			N	%		N	%		N	%
Α' Β' Γ'	ΑΣΤΙΚΗ	32.759	577	1,76	30.525	491	1,61	63.284	1068	1,69
	ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ	9.445	146	1,55	8.885	151	1,70	18.330	297	1,62
	ΑΓΡΟΤΙΚΗ	9.389	211	2,25	8.981	212	2,36	18.370	423	2,30
	ΣΥΝΟΛΟ	51.593	934	1,81	48.391	854	1,76	99.984	1.788	1,79
Δ' Ε' Στ'	ΑΣΤΙΚΗ	30.948	491	1,59	29.210	449	1,54	60.158	940	1,56
	ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ	9.132	135	1,48	8.684	159	1,83	17.816	294	1,65
	ΑΓΡΟΤΙΚΗ	9.202	180	1,96	8.629	163	1,89	17.831	343	1,92
	ΣΥΝΟΛΟ	49.282	806	1,64	46.523	771	1,66	95.805	1.577	1,65

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

A.1.5. Η Μαθητική Διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο στην επικράτεια κατά έτος γέννησης

Το έτος γέννησης των μαθητών/τριών του ερευνώμενου πληθυσμού θεωρήθηκε από την αρχή ως σημαντικός παράγοντας για τη μαθητική διαρροή. Γι' αυτό περιλήφθηκαν μαθητές/τριες, οι οποίοι/ες έχουν γεννηθεί από έξι έτη νωρίτερα απ' την κανονική ηλικία για την κάθε τάξη έως ένα έτος αργότερα (από $v-6$ έως $v+1$). Τα αποτελέσματα το επιβεβαίωσαν. Έτος γέννησης πολύ διαφορετικό από αυτό που θα αντιστοιχούσε «κανονικά» στους/στις μαθητές/τριες, που βρίσκονται σε μία από τις τάξεις της κάθε κοόρτης, φανερώνει κατά κύριο λόγο επαναλήψεις τάξης και συνδέεται με το φαινόμενο της σχολικής αποτυχίας, η οποία με τη σειρά της σχετίζεται με τη μαθητική διαρροή.

Στις δύο κοόρτες (Πίνακας A.1.5.1) όσο αποκλίνει το έτος γέννησης από την «κανονική» ηλικία φοίτησης των μαθητών/τριών κατά τάξη, όπως είναι αναμενόμενο, τόσο ο αριθμός τους (ανά έτος γέννησης) μειώνεται. Αντίστροφα, η διαρροή, όσο απομακρύνεται το έτος γέννησης από το «κανονικό» έτος φοίτησης, ποσοστιαία αυξάνεται. Το χαμηλότερο επίπεδο διαρροής παρατηρείται στους μαθητές/τριες που βρίσκονται στις τάξεις της κοόρτης «κανονικά», δηλαδή σύμφωνα με την ηλικία τους. Για παράδειγμα, στην κοόρτη Α' - Γ' με γενικό ποσοστό διαρροής 1,79%, για τους/τις μαθητές/τριες της Α' τάξης που είναι στην «κανονική» ηλικία (έτος γενν. 2007), το ποσοστό διαρροής πέφτει στο 0,87%, ενώ γι' αυτούς/ές που απέχουν 5 έτη (έτος γενν. 2002) ανεβαίνει στο 40,43%. Ανάλογη κατανομή παρατηρείται και στην κοόρτη Δ' - Στ'.

Το φαινόμενο αυτό απαιτεί περαιτέρω έρευνα ώστε να τεκμηριωθεί με ασφάλεια η θεωρητική παραδοχή που συνδέει τη μαθητική διαρροή με το φαινόμενο της σχολικής «αποτυχίας». Αξιοσημείωτο είναι, πάντως, ότι, ενώ ποσοστιαία, όσο απομακρύνεται κανείς από το «κανονικό» έτος φοίτησης, το φαινόμενο παρουσιάζεται οξύ, επί της ουσίας δεν επηρεάζει ιδιαίτερα τον μαθητικό πληθυσμό, διότι αφορά σχετικά περιορισμένο αριθμό μαθητών/τριών.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.1.5.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)										
ΤΑΞΕΙΣ	ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ N	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ							
			Α' ΤΑΞΗ		Β' ΤΑΞΗ		Γ' ΤΑΞΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
			N	%	N	%	N	%	N	%
Α'- Β'- Γ'	2008	72	12	16,67	0	0,00	0	0,00	12	16,67
	2007	95.339	834	0,87	315	0,33	13	0,01	1.162	1,22
	2006	3.712	276	7,44	60	1,62	10	0,27	346	9,32
	2005	525	104	19,81	23	4,38	1	0,19	128	24,38
	2004	181	53	29,28	12	6,63	1	0,55	66	36,46
	2003	78	32	41,03	2	2,56	2	2,56	36	46,15
	2002	47	19	40,43	1	2,13	2	4,26	22	46,81
	2001	30	14	46,67	2	6,67	0	0,00	16	53,33
	ΣΥΝΟΛΟ	99.984	1.344	1,34	415	0,42	29	0,03	1.788	1,79

	ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ N	Δ' ΤΑΞΗ		Ε' ΤΑΞΗ		Στ' ΤΑΞΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
			N	%	N	%	N	%	N	%
Δ'- Ε'- Στ'	2005	67	10	14,93	0	0,00	0	0,00	10	14,93
	2004	90.811	572	0,63	248	0,27	40	0,04	860	0,95
	2003	3.851	264	6,86	62	1,61	6	0,16	332	8,62
	2002	681	123	18,06	30	4,41	5	0,73	158	23,20
	2001	227	82	36,12	18	7,93	1	0,44	101	44,49
	2000	96	38	39,58	12	12,50	5	5,21	55	57,29
	1999	48	32	66,67	6	12,50	0	0,00	38	79,17
	1998	24	21	87,50	2	8,33	0	0,00	23	95,83
	ΣΥΝΟΛΟ	95.805	1.142	1,19	378	0,39	57	0,06	1.577	1,65

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

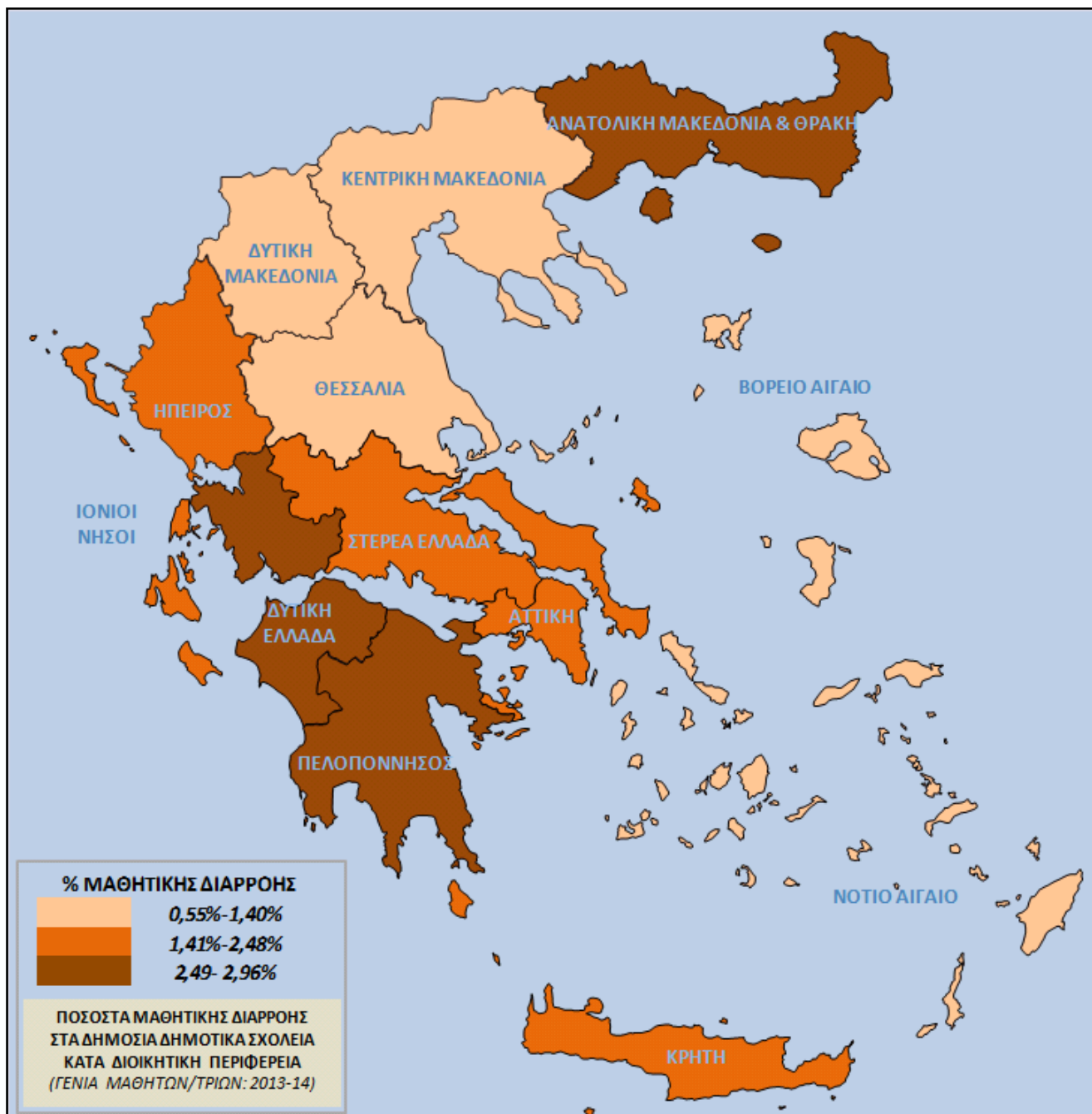
Α.2. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο Δημοτικό Σχολείο κατά διοικητική περιφέρεια

Α.2.1. Γενικά για τη Μαθητική Διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο κατά διοικητική περιφέρεια

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.2.1.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)		
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΤΑΞΕΙΣ Α' -Β' -Γ'	ΤΑΞΕΙΣ Δ' -Ε' -Στ'
	ΠΟΣΟΣΤΑ ΔΙΑΡΡΟΗΣ %	
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	2,96	2,68
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,09	1,14
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,55	0,35
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1,00	1,44
ΗΠΕΙΡΟΥ	1,88	1,62
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1,29	1,87
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2,88	1,97
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2,37	1,92
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2,48	2,01
ΑΤΤΙΚΗΣ	1,89	1,79
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1,37	1,51
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1,40	1,29
ΚΡΗΤΗΣ	1,78	1,47
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1,79	1,65

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

**ΧΑΡΤΗΣ 1: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ
ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

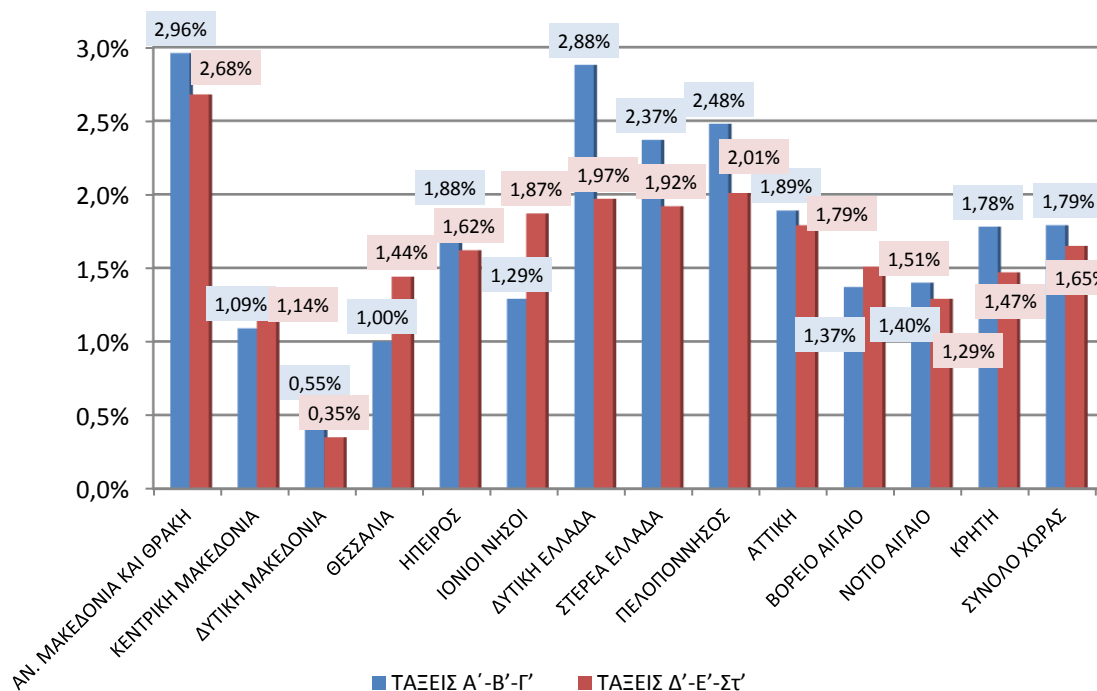
Πηγές: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), <https://www.d-maps.com>, επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

.ΠΙΝΑΚΑΣ Α.2.1.2: ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ % ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΘΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΤΑΞΕΙΣ Α'-Β'-Γ'	ΤΑΞΕΙΣ Δ'-Ε'-Στ'
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	1,17	1,03
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	-0,70	-0,51
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	-1,23	-1,29
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	-0,79	-0,21
ΗΠΕΙΡΟΥ	0,10	-0,02
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	-0,49	0,22
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1,10	0,33
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,58	0,27
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,69	0,36
ΑΤΤΙΚΗΣ	0,10	0,14
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	-0,42	-0,14
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	-0,39	-0,36
ΚΡΗΤΗΣ	-0,01	-0,17

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.2.1.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα Myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Εξετάζοντας τα ποσοστά της μαθητικής διαρροής ανά διοικητική περιφέρεια (Πίν. Α.2.1.1, Α.2.1.2), παρατηρείται αισθητή διαφοροποίηση μεταξύ τους. Συγκεκριμένα, στην κοόρτη Α΄- Γ΄, ενώ το γενικό ποσοστό διαρροής στην επικράτεια καταγράφεται 1,79%, στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης το ποσοστό ανέρχεται στο 2,96% (ποσοστιαία διαφορά μεγαλύτερη από 50%). Ταυτόχρονα στη Δυτική Μακεδονία, το ποσοστό της μαθητικής διαρροής και στις δύο κοόρτες δεν ξεπερνά το 0,55%. Συνολικά, ως περιφέρειες με την υψηλότερη διαρροή στην κοόρτη Α΄- Γ΄ παρουσιάζονται της Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης και της Δυτικής Ελλάδας, ενώ με τη χαμηλότερη της Δυτικής Μακεδονίας και της Θεσσαλίας. Παρεμφερής είναι η εικόνα και στην κοόρτη των τάξεων Δ΄ - Στ΄ με υψηλότερη διαρροή κι εδώ στις περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης και Πελοποννήσου και χαμηλότερη στη Δυτική Μακεδονία και την Κεντρική Μακεδονία.

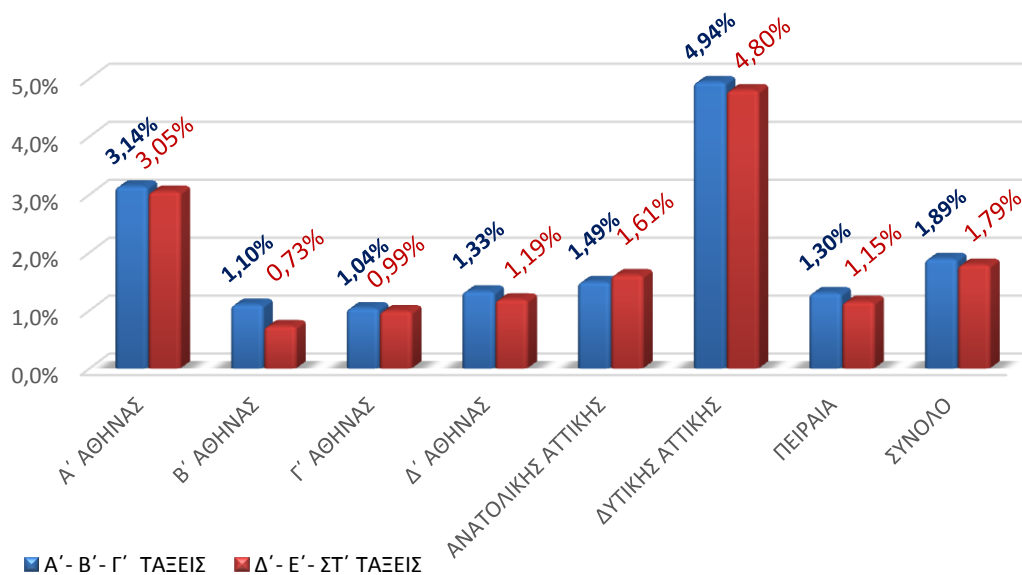
Η περιφέρεια Αττικής (στην οποία συμπεριλαμβάνεται και η περιοχή της πρωτεύουσας) παρουσιάζει ποσοστό μαθητικής διαρροής που δεν απέχει πολύ από τον μέσο όρο της κάθε κοόρτης, αλλά στο εσωτερικό της, λόγω του μεγέθους και της διακριτής διαστρωμάτωσής της παρουσιάζει έντονες διαφοροποιήσεις ανά εκπαιδευτική διοικητική διαίρεση, όπως αναλυτικότερα θα δειχθεί παρακάτω. Εξετάζεται ιδιαίτερα ανά εκπαιδευτική διοικητική διαίρεση, επειδή ποσοστιαία περιλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της επικράτειας. Και στις δύο κοόρτες (Πίνακας Α.2.1.3) η περιοχή της Δυτικής Αττικής εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό διαρροής, το οποίο είναι υπερδιπλάσιο του ποσοστού των περιοχών με χαμηλή διαρροή (Β΄- Γ΄ Αθήνας). Ακολουθεί σε ποσοστό διαρροής η περιοχή της Α΄ Αθήνας (κέντρο Αθηνών).

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.2.1.3: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		ΤΑΞΕΙΣ Α΄ ΩΣ Γ΄						ΤΑΞΕΙΣ Δ΄ ΩΣ ΣΤ΄					
		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ΑΘΗΝΑ	Α΄ ΑΘΗΝΑΣ	6.819	100%	6.605	96,86	214	3,14	6.650	100%	6.447	96,95	203	3,05
	Β΄ ΑΘΗΝΑΣ	4.803	100%	4.750	98,90	53	1,10	4.395	100%	4.363	99,27	32	0,73
	Γ΄ ΑΘΗΝΑΣ	4.608	100%	4.560	98,96	48	1,04	4.455	100%	4.411	99,01	44	0,99
	Δ΄ ΑΘΗΝΑΣ	4.143	100%	4.088	98,67	55	1,33	4.019	100%	3.971	98,81	48	1,19
ΑΝΑΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ		5.364	100%	5.284	98,51	80	1,49	5.024	100%	4.943	98,39	81	1,61
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		2.125	100%	2.020	95,06	105	4,94	1.915	100%	1.823	95,20	92	4,80
ΠΕΙΡΑΙΑ		4.626	100%	4.566	98,70	60	1,30	4.159	100%	4.111	98,85	48	1,15
ΣΥΝΟΛΟ		32.488	100%	31.873	98,11	615	1,89	30.617	100%	30.069	98,21	548	1,79

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα *myschool* (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.2.1.3: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Α.2.2. Η Μαθητική Διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο κατά διοικητική περιφέρεια και τάξη

Εξετάζοντας (Πίνακας Α.2.2.1) το φαινόμενο της διαρροής ανά περιφέρεια χωριστά σε κάθε τάξη, παρατηρείται ότι η γενική εικόνα της επικράτειας ανωτέρω διατηρείται σχεδόν παρόμοια και εντός της κάθε τάξης. Ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι, στις πρώτες τάξεις της κάθε κοόρτης, εμφανίζεται και το μεγαλύτερο ποσοστό της τριετούς διαρροής. Σύμφωνα με το επίπεδο διαρροής στην Α' τάξη όλων των περιφερειών, εμφανίζεται με υψηλότερο ποσοστό η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και ακολουθεί της Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης. Όσον αφορά τη διαρροή στη Β' τάξη (όπου ήδη τα απόλυτα ποσά είναι περιορισμένα) εξακολουθεί να εμφανίζεται πρώτη η ίδια περιφέρεια, ακολουθούμενη αυτή τη φορά από την Ήπειρο. Στη Γ' τάξη τα ποσά είναι ιδιαίτερα χαμηλά και δε συντρέχει λόγος περαιτέρω σχολιασμού.

Παρόμοια κατανομή παρατηρείται και στην κοόρτη Δ' - Στ', όπου και στη Δ' και στην Ε' τάξη βρίσκεται πρώτη σε διαρροή η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, ακολουθούμενη στη Δ' τάξη από τη Δυτική Ελλάδα και στην Ε' από τα Ιόνια νησιά.

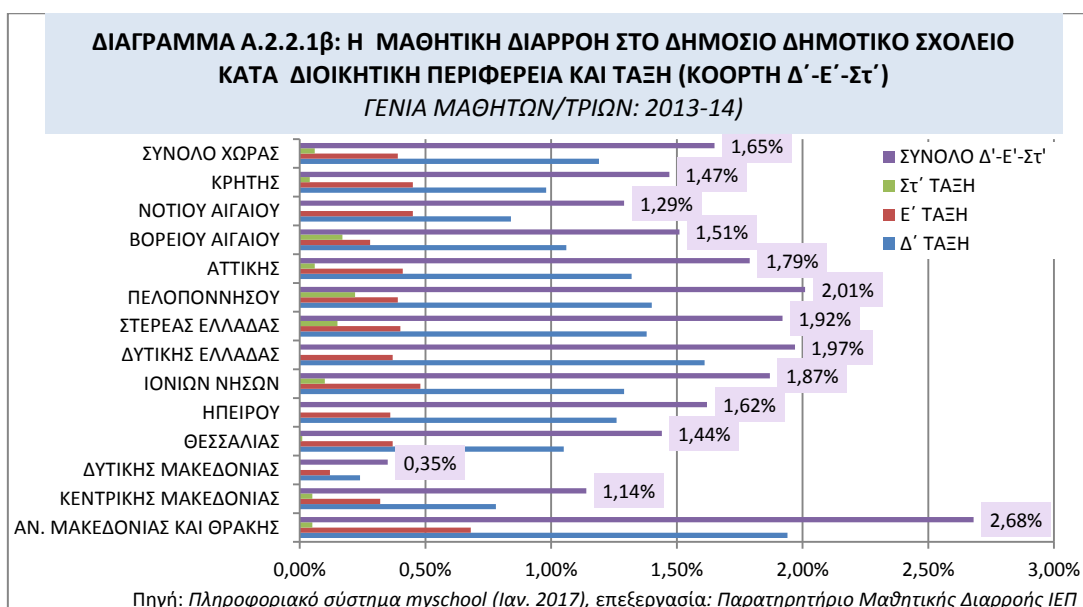
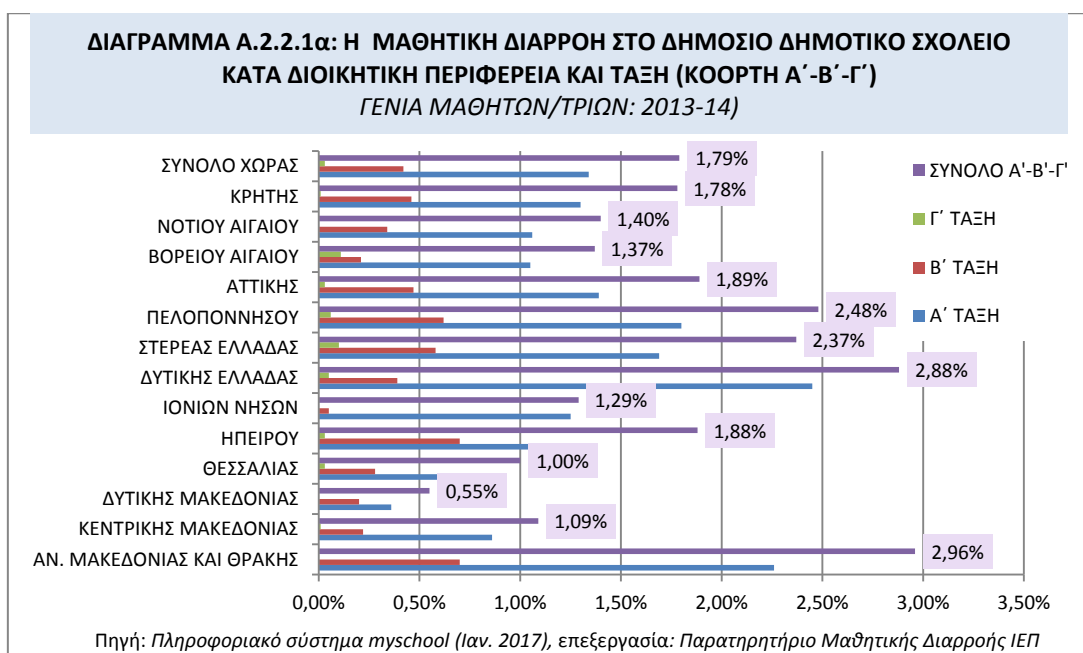
**ΠΙΝΑΚΑΣ Α.2.2.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

ΤΑΞΕΙΣ Α'-Β'-Γ'												
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ							
					Α' ΤΑΞΗ		Β' ΤΑΞΗ		Γ' ΤΑΞΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	5.887	100%	5.713	97,04	133	2,26	41	0,70	0	0	174	2,96
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	17.937	100%	17.742	98,91	154	0,86	39	0,22	2	0,01	195	1,09
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.528	100%	2.514	99,45	9	0,36	5	0,20	0	0	14	0,55
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	6.831	100%	6.763	99,00	47	0,69	19	0,28	2	0,03	68	1,00
ΗΠΕΙΡΟΥ	2.865	100%	2.811	98,12	33	1,15	20	0,70	1	0,03	54	1,88
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2.087	100%	2.060	98,71	26	1,25	1	0,05	0	0	27	1,29
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	6.656	100%	6.464	97,12	163	2,45	26	0,39	3	0,05	192	2,88
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4.856	100%	4.741	97,63	82	1,69	28	0,58	5	0,10	115	2,37
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5.320	100%	5.188	97,52	96	1,80	33	0,62	3	0,06	132	2,48
ΑΤΤΙΚΗΣ	32.488	100%	31.873	98,11	451	1,39	154	0,47	10	0,03	615	1,89
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.899	100%	1.873	98,63	20	1,05	4	0,21	2	0,11	26	1,37
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3.499	100%	3.450	98,60	37	1,06	12	0,34	0	0	49	1,40
ΚΡΗΤΗΣ	7.131	100%	7.004	98,22	93	1,30	33	0,46	1	0,01	127	1,78
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	99.984	100%	98.196	98,21	1.344	1,34	415	0,42	29	0,03	1.788	1,79

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΤΑΞΕΙΣ Δ'-Ε'-Στ'												
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ							
					Δ' ΤΑΞΗ		Ε' ΤΑΞΗ		Στ' ΤΑΞΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	5.713	100%	5.560	97,32	111	1,94	39	0,68	3	0,05	153	2,68
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	17.142	100%	16.947	98,86	133	0,78	54	0,32	8	0,05	195	1,14
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.543	100%	2.534	99,65	6	0,24	3	0,12	0	0	9	0,35
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	6.669	100%	6.573	98,56	70	1,05	25	0,37	1	0,01	96	1,44
ΗΠΕΙΡΟΥ	2.770	100%	2.725	98,38	35	1,26	10	0,36	0	0	45	1,62
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2.089	100%	2.050	98,13	27	1,29	10	0,48	2	0,10	39	1,87
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	6.539	100%	6.410	98,03	105	1,61	24	0,37	0	0	129	1,97
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4.794	100%	4.702	98,08	66	1,38	19	0,40	7	0,15	92	1,92
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5.084	100%	4.982	97,99	71	1,40	20	0,39	11	0,22	102	2,01
ΑΤΤΙΚΗΣ	30.617	100%	30.069	98,21	405	1,32	124	0,41	19	0,06	548	1,79
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.787	100%	1.760	98,49	19	1,06	5	0,28	3	0,17	27	1,51
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3.335	100%	3.292	98,71	28	0,84	15	0,45	0	0	43	1,29
ΚΡΗΤΗΣ	6.723	100%	6.624	98,53	66	0,98	30	0,45	3	0,04	99	1,47
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	95.805	100%	94.228	98,35	1.142	1,19	378	0,39	57	0,06	1.577	1,65

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Α.2.3. Η Μαθητική Διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο κατά διοικητική περιφέρεια και φύλο

Η παράμετρος του φύλου κρίνεται σημαντική και γι' αυτό η συμπερίληψή της αποκτά ιδιαίτερη σημασία κατά την αποτύπωση της μαθητικής διαρροής. Σε προηγούμενη παράγραφο (Α.1.3.) φαίνεται ότι στο σύνολο της επικράτειας δεν παρατηρείται ως προς τη διαρροή ιδιαίτερη διαφοροποίηση μεταξύ μαθητών και μαθητριών. Μελετώντας το φαινόμενο κατά διοικητική περιφέρεια (Πίνακες Α.2.3.1 – Α.2.3.2) παρατηρείται ότι η ίδια εικόνα διατηρείται στην πλειοψηφία των περιφερειών. Μεγαλύτερη διαφορά στην κοόρτη Α'-Γ' εμφανίζεται στην περιφέρεια της Πελοποννήσου (όπου τα κορίτσια διαρρέουν κατά 50% περισσότερο από τα αγόρια) και στο Νότιο Αιγαίο (όπου τα αγόρια διαρρέουν κατά 33% περισσότερο από τα κορίτσια).

Στην κούρτη Δ' - Στ' η μεγαλύτερη ποσοστιαία διαφορά (σχεδόν 50%) παρατηρείται στη Δυτική Μακεδονία με μεγαλύτερη διαρροή των αγοριών και στην Πελοπόννησο όπου τα κορίτσια φαίνεται να διαρρέουν περίπου 30% περισσότερο από τα αγόρια.

Στις περιπτώσεις, πάντως, που οι διαφορές εμφανίζονται υψηλές, αφορούν μικρό κατά κανόνα αριθμό μαθητών/τριών.

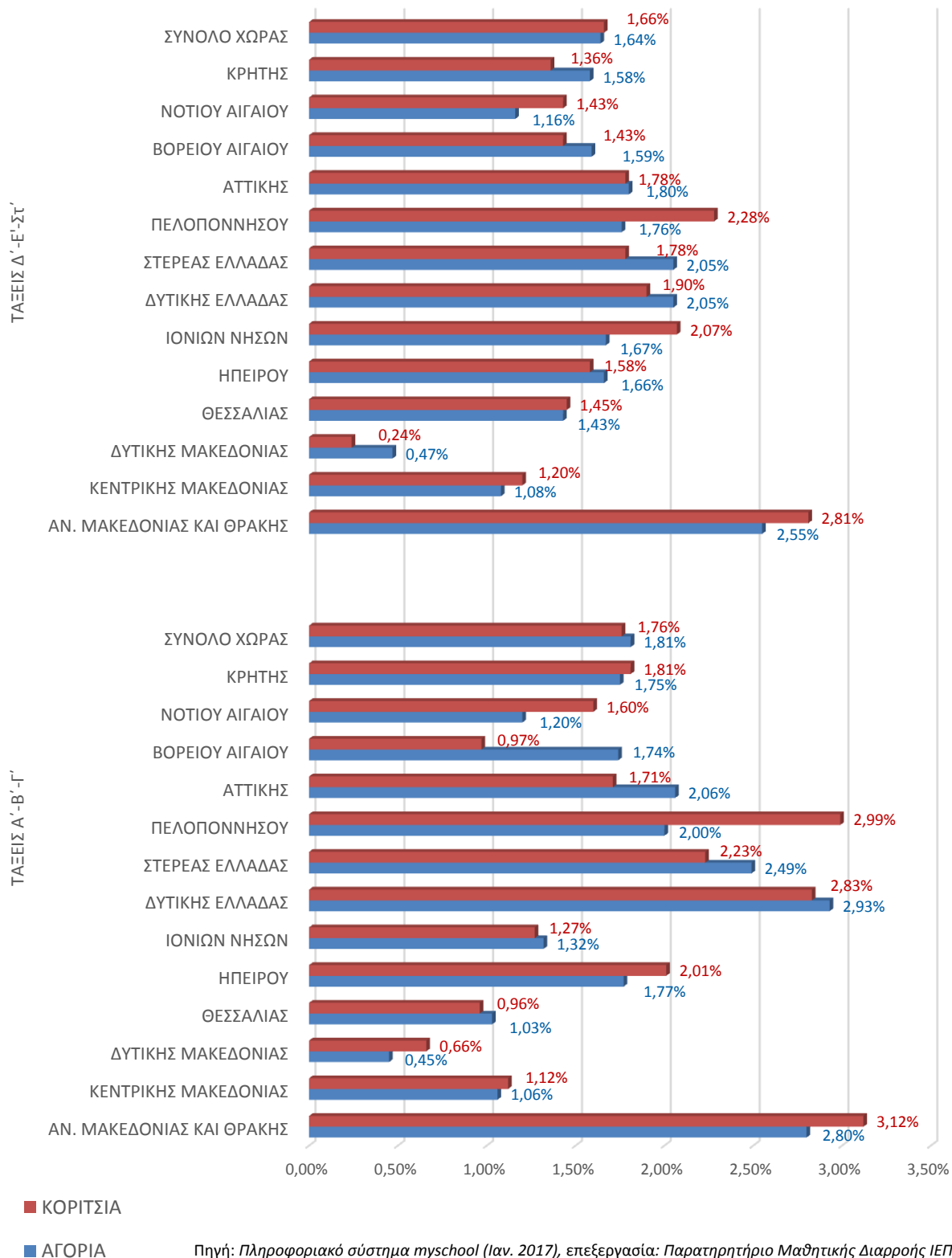
ΠΙΝΑΚΑΣ Α.2.3.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)						
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΤΑΞΕΙΣ Α'-Β'-Γ' (ΚΟΟΡΤΗ Α'-Γ')					
	ΑΓΟΡΙΑ			ΚΟΡΙΤΣΙΑ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	N	%	N	N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	3.005	84	2,80	2.882	90	3,12
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	9.175	97	1,06	8.762	98	1,12
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.319	6	0,45	1.209	8	0,66
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3.497	36	1,03	3.334	32	0,96
ΗΠΕΙΡΟΥ	1.522	27	1,77	1.343	27	2,01
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1.060	14	1,32	1.027	13	1,27
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3.516	103	2,93	3.140	89	2,83
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2.527	63	2,49	2.329	52	2,23
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2.748	55	2,00	2.572	77	2,99
ΑΤΤΙΚΗΣ	16.855	347	2,06	15.633	268	1,71
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	975	17	1,74	924	9	0,97
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.747	21	1,20	1.752	28	1,60
ΚΡΗΤΗΣ	3.647	64	1,75	3.484	63	1,81
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	51.593	934	1,81	48.391	854	1,76

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.2.3.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)						
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΤΑΞΕΙΣ Δ'-Ε'-Στ' (ΚΟΟΡΤΗ Δ'-Στ')					
	ΑΓΟΡΙΑ			ΚΟΡΙΤΣΙΑ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	N	%	N	N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	2.937	75	2,55	2.776	78	2,81
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	8.790	95	1,08	8.352	100	1,20
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.282	6	0,47	1.261	3	0,24
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3.425	49	1,43	3.244	47	1,45
ΗΠΕΙΡΟΥ	1.443	24	1,66	1.327	21	1,58
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1.076	18	1,67	1.013	21	2,07
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3.322	68	2,05	3.217	61	1,90
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2.488	51	2,05	2.306	41	1,78
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2.672	47	1,76	2.412	55	2,28
ΑΤΤΙΚΗΣ	15.764	284	1,80	14.853	264	1,78
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	878	14	1,59	909	13	1,43
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.724	20	1,16	1.611	23	1,43
ΚΡΗΤΗΣ	3.481	55	1,58	3.242	44	1,36
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	49.282	806	1,64	46.523	771	1,66

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.2.3: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

A.2.4. Η Μαθητική Διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο κατά διοικητική περιφέρεια και αστικότητα

Εξετάζοντας τη μαθητική διαρροή κατά αστικότητα επιμερισμένη στις δεκατρείς διοικητικές περιφέρειες (Πίνακες Α.2.4.1 – Α.2.4.2), παρατηρείται ότι η κατανομή στο μεγαλύτερο μέρος της εμφανίζεται παρόμοια με τον τρόπο που εμφανίζεται ως προς την αστικότητα στο σύνολο της επικράτειας (βλ. υποενότητα Α.1.5.). Οι αστικές με τις ημιαστικές περιοχές βρίσκονται κατά κανόνα σχετικά κοντά ως προς το ποσοστό της διαρροής σχεδόν σε όλες τις περιφέρειες και κάτω από το γενικό ποσοστό, ενώ οι αγροτικές περιοχές εμφανίζονται στην πλειοψηφία τους με τη διαρροή σε υψηλότερο επίπεδο από τις δύο άλλες και πάνω από το γενικό ποσοστό. Πιο έντονο παρατηρείται το φαινόμενο της υψηλότερης διαρροής στις αγροτικές περιοχές στις περιφέρειες της Δυτικής Ελλάδας, της Ανατ. Μακεδονίας-Θράκης και των Ιονίων νήσων. Στις περιφέρειες που το μοτίβο δεν ισχύει, αυτό οφείλεται κατά κανόνα στον μικρό αριθμό μαθητών/τριών στις εκάστοτε αστικότητες στις συγκεκριμένες περιφέρειες.

Σε γενικές γραμμές μπορεί με βάση τα ευρήματα της καταγραφής να υποστηριχθεί ότι μεταξύ των αστικότητων υπάρχει διαφοροποίηση και σε επίπεδο περιφέρειας, όχι όμως με απόλυτα συστηματικό τρόπο. Η αστικότητα με την υψηλότερη διαρροή κατά κανόνα είναι η αγροτική.

**ΠΙΝΑΚΑΣ Α.2.4.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΤΑΞΕΙΣ Α' - Β' - Γ')											
	ΑΣΤΙΚΗ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ			ΑΓΡΟΤΙΚΗ			ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ N	%	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ N	%	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ N	%	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	3.164	106	3,35	859	13	1,51	1.864	55	2,95	5.887	174	2,96
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	10.420	82	0,79	4.352	43	0,99	3.165	70	2,21	17.937	195	1,09
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.395	6	0,43	396	5	1,26	737	3	0,41	2.528	14	0,55
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	4.220	46	1,09	1.422	7	0,49	1.189	15	1,26	6.831	68	1,00
ΗΠΕΙΡΟΥ	1.200	29	2,42	703	9	1,28	962	16	1,66	2.865	54	1,88
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	631	5	0,79	390	3	0,77	1.066	19	1,78	2.087	27	1,29
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3.490	66	1,89	1.213	65	5,36	1.953	61	3,12	6.656	192	2,88
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.866	39	2,09	1.850	40	2,16	1.140	36	3,16	4.856	115	2,37
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2.166	27	1,25	1.425	31	2,18	1.729	74	4,28	5.320	132	2,48
ΑΤΤΙΚΗΣ	29.458	580	1,97	2.707	32	1,18	323	3	0,93	32.488	615	1,89
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	646	14	2,17	417	2	0,48	836	10	1,20	1.899	26	1,37
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.170	13	1,11	1.070	16	1,50	1.259	20	1,59	3.499	49	1,40
ΚΡΗΤΗΣ	3.458	55	1,59	1.526	31	2,03	2.147	41	1,91	7.131	127	1,78
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	63.284	1.068	1,69	18.330	297	1,62	18.370	423	2,30	99.984	1.788	1,79

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

**ΠΙΝΑΚΑΣ Α.2.4.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΤΑΞΕΙΣ Δ' - Ε' - ΣΤ')											
	ΑΣΤΙΚΗ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ			ΑΓΡΟΤΙΚΗ			ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%		N	%		N	%		N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	2.901	81	2,79	905	15	1,66	1.907	57	2,99	5.713	153	2,68
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	9.931	101	1,02	4.094	45	1,10	3.117	49	1,57	17.142	195	1,14
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.391	5	0,36	441	1	0,23	711	3	0,42	2.543	9	0,35
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	4.025	72	1,79	1.411	13	0,92	1.233	11	0,89	6.669	96	1,44
ΗΠΕΙΡΟΥ	1.181	9	0,76	667	6	0,90	922	30	3,25	2.770	45	1,62
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	637	7	1,10	423	9	2,13	1.029	23	2,24	2.089	39	1,87
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3.499	49	1,40	1.218	40	3,28	1.822	40	2,20	6.539	129	1,97
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.759	30	1,71	1.883	38	2,02	1.152	24	2,08	4.794	92	1,92
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2.104	31	1,47	1.370	27	1,97	1.610	44	2,73	5.084	102	2,01
ΑΤΤΙΚΗΣ	27.678	481	1,74	2.658	65	2,45	281	2	0,71	30.617	548	1,79
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	590	10	1,69	413	6	1,45	784	11	1,40	1.787	27	1,51
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.196	14	1,17	985	7	0,71	1.154	22	1,91	3.335	43	1,29
ΚΡΗΤΗΣ	3.266	50	1,53	1.348	22	1,63	2.109	27	1,28	6.723	99	1,47
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	60.158	940	1,56	17.816	294	1,65	17.831	343	1,92	95.805	1.577	1,65

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

A.2.5. Η Μαθητική Διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο κατά διοικητική περιφέρεια και έτος γέννησης

Η εικόνα που παρατηρήθηκε παραπάνω αναφορικά με τη συσχέτιση του έτους γέννησης των μαθητών/τριών με το φαινόμενο της διαρροής (βλ. ενότητα A.1.5) εμφανίζεται παρόμοια, αν η παράμετρος αυτή εξεταστεί και ανά περιφέρεια (Πίνακες A2.5.1 – A.2.5.2). Όσο δηλαδή απομακρύνεται κανείς από το «κανονικό» έτος γέννησης ανά τάξη, ο αριθμός των μαθητών/τριών που καταγράφεται και εντός κάθε περιφέρειας μειώνεται. Παράλληλα και αντίστροφα το ποσοστό της διαρροής αυξάνεται. Αυτή η εικόνα διατηρείται παρόμοια στις δύο κοόρτες. Όπως αναφέρθηκε ήδη, στις περιπτώσεις που η διαρροή παρατηρείται ιδιαίτερα αυξημένη, θεωρείται ότι δεν επηρεάζει ιδιαίτερα τον γενικό δείκτη, διότι αναφέρεται σε μικρό σχετικά αριθμό μαθητών/τριών.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.2.5.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ

(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΣΤΙΣ Α΄ - Β΄ - Γ΄ ΤΑΞΕΙΣ																	
	ΣΥΝΟΛΟ		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ Ν	ΔΙΑΡΡΟΗ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	5.887	2,96	1	100	8	75,00	13	76,92	25	60,00	83	33,73	276	15,94	5.480	1,28	1	0,00
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	17.937	1,09	8	37,50	11	36,36	18	22,22	16	43,75	64	18,75	461	4,12	17.345	0,83	14	14,29
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.528	0,55	0		0		0		0		3	0,00	46	0,00	2.477	0,52	2	50,00
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	6.831	1,00	2	0,00	1	0,00	1	0,00	5	20,00	31	9,68	291	6,19	6.500	0,71	0	
ΗΠΕΙΡΟΥ	2.865	1,88	0		0		2	50,00	1	0,00	4	25,00	53	1,89	2.804	1,82	1	0,00
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2.087	1,29	1	0,00	1	0,00	0		1	0,00	9	22,22	78	5,13	1.994	1,05	3	0,00
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	6.656	2,88	12	83,33	16	50,00	13	38,46	32	34,38	81	24,69	354	9,89	6.138	1,61	10	40,00
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4.856	2,37	3	33,33	1	100	3	100	17	23,53	34	26,47	197	8,12	4.587	1,77	14	0,00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5.320	2,48	0		3	66,67	5	60,00	19	31,58	39	30,77	236	12,71	5.018	1,57	0	
ΑΤΤΙΚΗΣ	32.488	1,89	2	50,00	5	20,00	18	44,44	47	38,30	117	28,21	1.311	10,37	30.980	1,34	8	37,5
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.899	1,37	0		0		2	50,00	1	100	6	0,00	68	8,82	1.820	0,93	2	50,00
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3.499	1,40	0		0		2	0,00	3	0,00	14	14,29	94	10,64	3.375	1,10	11	0,00
ΚΡΗΤΗΣ	7.131	1,78	1	0,00	1	0,00	1	100	14	21,43	40	15,00	247	10,93	6.821	1,30	6	16,67
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	99.984	1,79	30	53,33	47	46,81	78	46,15	181	36,46	525	24,38	3.712	9,32	95.339	1,22	72	16,67

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.2.5.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΣΤΙΣ Δ' - Ε' - Στ' ΤΑΞΕΙΣ																	
	ΣΥΝΟΛΟ		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005	
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ Ν	ΔΙΑΡΡΟΗ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %	ΓΚ Ν	Δ %
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	5.713	2,68	4	100	4	100	5	100	31	64,52	79	36,71	288	11,46	5.294	1,02	8	50,00
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	17.142	1,14	5	100	5	40,00	11	36,36	20	35,00	79	15,19	525	7,24	16.493	0,77	4	0,00
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.543	0,35	0		1	0,00	1	0,00	1	0,00	5	20,00	61	1,64	2.473	0,28	1	0,00
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	6.669	1,44	3	100	8	75,00	10	30,00	20	50,00	67	14,93	280	5,36	6.275	0,76	6	16,67
ΗΠΕΙΡΟΥ	2.770	1,62	0		0		1	0,00	1	0,00	8	25,00	68	2,94	2.689	1,45	3	66,67
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2.089	1,87	1	100	1	100	2	100	6	66,67	8	12,5	90	3,33	1.981	1,36	0	
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	6.539	1,97	5	80,00	11	81,82	19	42,11	44	31,82	88	19,32	353	7,93	6.010	0,80	9	11,11
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4.794	1,92	0		5	80,00	6	50,00	12	41,67	33	30,3	199	6,53	4.536	1,23	3	33,33
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5.084	2,01	1	100	2	100	8	100	15	33,33	52	23,08	240	10,83	4.762	1,01	4	0,00
ΑΤΤΙΚΗΣ	30.617	1,79	3	100	9	88,89	25	72,00	57	52,63	193	23,83	1.289	11,25	29.027	1,02	14	7,14
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.787	1,51	1	100	0		0		0		6	33,33	62	8,06	1.717	1,11	1	0,00
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3.335	1,29	1	100	0		0		5	40,00	12	16,67	119	2,52	3.197	1,09	1	0,00
ΚΡΗΤΗΣ	6.723	1,47	0		2	100	8	50,00	15	26,67	51	27,45	277	7,22	6.357	0,87	13	0,00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	95.805	1,65	24	95,83	48	79,17	96	57,29	227	44,49	681	23,20	3.851	8,62	90.811	0,95	67	14,93

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

A.3. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο Δημοτικό Σχολείο κατά νομό

A.3.1. Γενικά για τη μαθητική διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο κατά νομό

Θεωρήθηκε σκόπιμη η εξέταση της μαθητικής διαρροής και κατά νομό, επειδή μεταξύ αυτών των διοικητικών διαιρέσεων της ελληνικής επικράτειας υπάρχουν διαφοροποιήσεις σε άλλα πεδία, όπως είναι το οικονομικό, το πληθυσμιακό κ.λπ. Από την επισκόπηση των στοιχείων (Πίνακας A.3.1.1) για τη γενιά μαθητών/τριών 2013-14 και για τις δύο ομάδες τάξεων που εξετάζονται ξεχωριστά, οι πρώτες γενικές διαπιστώσεις είναι:

Καταγράφεται σημαντική διαφοροποίηση των ποσοστών μαθητικής διαρροής μεταξύ των νομών. Σημειώνεται ότι το σύνολο των νομών που καταγράφονται είναι 54, επειδή ο νομός Αττικής δεν εξετάζεται ως ενιαίο σύνολο, αλλά διακρίνεται σε επιμέρους διαιρέσεις (Αθήνα, Πειραιάς, Ανατολική Αττική, Δυτική Αττική). Με την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης», οι νομοί ταυτίζονται σε γενικές γραμμές με τις περιφερειακές ενότητες. Παρόλα αυτά, στην παρούσα έρευνα, η μητροπολιτική περιφέρεια Αττικής δε διακρίνεται σε όλες τις επιμέρους περιφερειακές της ενότητες, αλλά γίνεται ξεχωριστή αναφορά μόνο στις περιοχές της Αθήνας, του Πειραιά, της Ανατολικής και της Δυτικής Αττικής, κατ' αντιστοιχία με τις παλαιότερες νομαρχίες και κατ' αναλογία με τις έρευνες του Π.Ι. Οι νομοί στη στήλη ταξινομούνται κατά αλφαβητική σειρά στους παρακάτω πίνακες.

Στο σύνολο των 54 περιοχών (νομών), στους 22 νομούς για την κοόρτη Α' - Γ' και στους 20 νομούς για την κοόρτη Δ' - Στ', παρουσιάζεται μαθητική διαρροή υψηλότερη από τον γενικό μέσο όρο.

Η υψηλότερη διαρροή τόσο στις τάξεις Α' - Γ' όσο και στις τάξεις Δ' - Στ', εμφανίζεται στους νομούς Ξάνθης και Δυτικής Αττικής, ενώ επίσης υψηλή διαρροή καταγράφεται στους νομούς Ηλείας και Φωκίδας (κοόρτη Α' - Γ') και Ροδόπης (κοόρτη Δ' - Στ').

Η χαμηλότερη διαρροή στην επικράτεια παρατηρείται στους νομούς Τρικάλων, Καστοριάς και Φλώρινας (κοόρτη Α' - Γ') και αντίστοιχα Καστοριάς, Δράμας (κοόρτη Δ' - Στ').

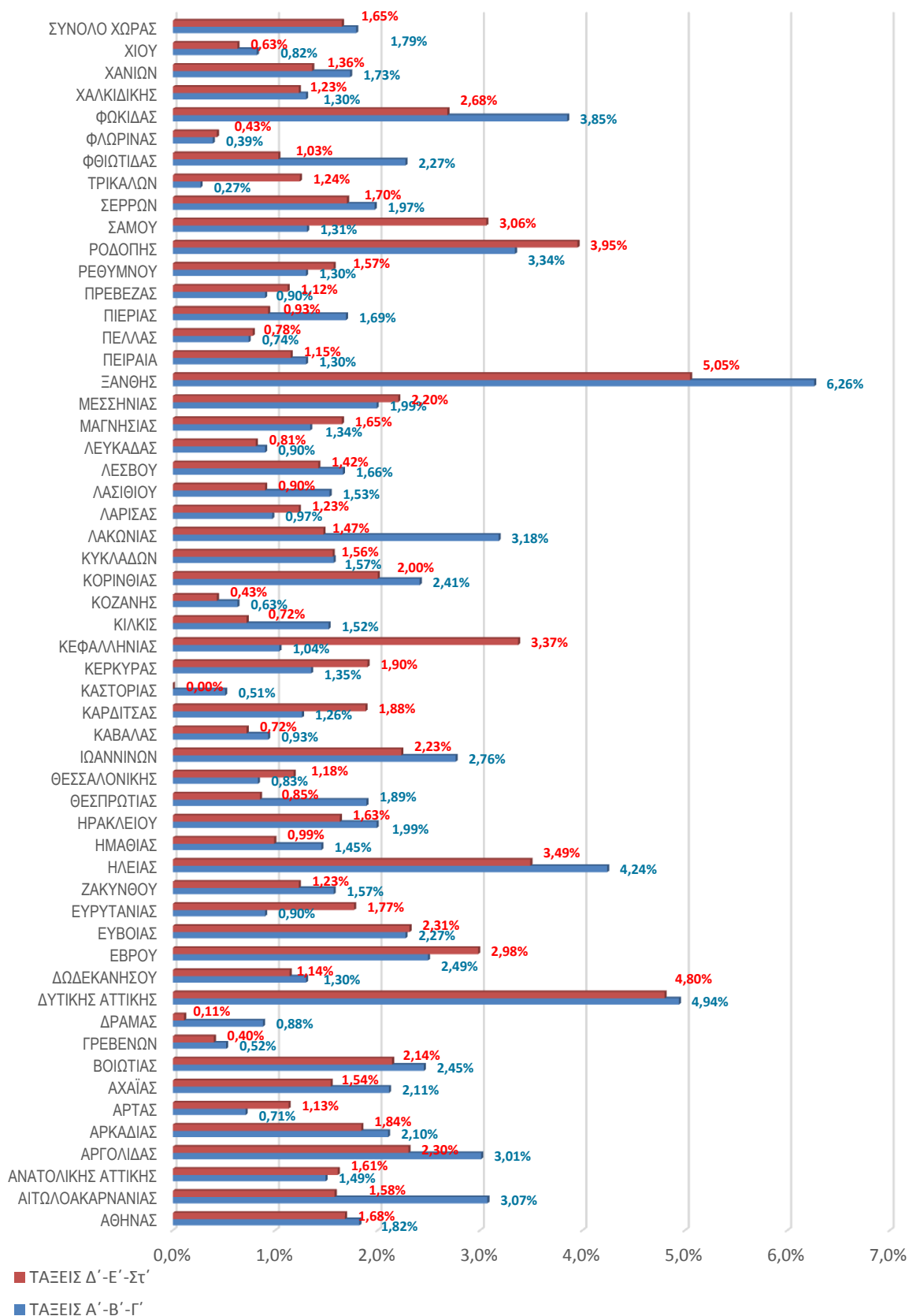
ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.1.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ

(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΝΟΜΟΙ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΙΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΙΣ	
	ΣΤΗΝ Α' ΤΑΞΗ	Α'-Β'-Γ' ΤΑΞΕΙΣ	ΣΤΗ Δ' ΤΑΞΗ	Δ'-Ε'-ΣΤ' ΤΑΞΕΙΣ	
	N	%	N	%	
1	ΑΘΗΝΑΣ	20.373	1,82	19.519	1,68
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	2.019	3,07	2.085	1,58
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	5.364	1,49	5.024	1,61
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	996	3,01	913	2,30
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	668	2,10	707	1,84
6	ΑΡΤΑΣ	561	0,71	533	1,13
7	ΑΧΑΪΑΣ	3.129	2,11	3.051	1,54
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1.141	2,45	1.029	2,14
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	191	0,52	249	0,40
10	ΔΡΑΜΑΣ	800	0,88	885	0,11
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	2.125	4,94	1.915	4,80
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	2.161	1,30	2.114	1,14
13	ΕΒΡΟΥ	1.403	2,49	1.276	2,98
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	1.979	2,27	2.036	2,31
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	111	0,90	113	1,77
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	446	1,57	487	1,23
17	ΗΛΕΙΑΣ	1.508	4,24	1.403	3,49
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	1.582	1,45	1.508	0,99
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3.617	1,99	3.367	1,63
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	370	1,89	354	0,85
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	10.549	0,83	9.927	1,18
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1.378	2,76	1.348	2,23
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	1.293	0,93	1.258	0,72
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	874	1,26	958	1,88
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	396	0,51	417	0,00
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1.036	1,35	998	1,90
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	384	1,04	356	3,37
28	ΚΙΛΚΙΣ	724	1,52	694	0,72
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	1.434	0,63	1.408	0,43
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1.494	2,41	1.350	2,00
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1.338	1,57	1.221	1,56
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	755	3,18	748	1,47
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	2.886	0,97	2.763	1,23
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	785	1,53	780	0,90
35	ΛΕΣΒΟΥ	1.027	1,66	987	1,42
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	221	0,90	248	0,81
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.942	1,34	1.822	1,65
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1.407	1,99	1.366	2,20
39	ΞΑΝΘΗΣ	1.374	6,26	1.307	5,05
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	4.626	1,30	4.159	1,15
41	ΠΕΛΛΑΣ	1.344	0,74	1.415	0,78
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	1.240	1,69	1.189	0,93
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	556	0,90	535	1,12
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	999	1,30	956	1,57
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	1.017	3,34	987	3,95
46	ΣΑΜΟΥ	382	1,31	327	3,06
47	ΣΕΡΡΩΝ	1.421	1,97	1.351	1,70
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1.129	0,27	1.126	1,24
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1.365	2,27	1.355	1,03
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	507	0,39	469	0,43
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	260	3,85	261	2,68
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1.077	1,30	1.058	1,23
53	ΧΑΝΙΩΝ	1.730	1,73	1.620	1,36
54	ΧΙΟΥ	490	0,82	473	0,63
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	99.984	1,79	95.805	1,65	

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.1.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Α.3.2. Η Μαθητική Διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο κατά νομό και τάξη

Στην εξέταση της μαθητικής διαρροής κατά νομό και τάξη, παρατηρείται ότι η συνολική εικόνα της επικράτειας όπου η υψηλότερη διαρροή σε κάθε κοόρτη εμφανίζεται στο πρώτο της έτος (Πίνακες Α.3.2.1 – Α.3.2.2) διατηρείται και στο επίπεδο των νομών σχεδόν στο σύνολό τους. Επίσης, διαπιστώνεται ότι οι νομοί που παρουσίαζαν την υψηλότερη διαρροή στην επικράτεια, στο σύνολο της χώρας διατηρούν αυτό το χαρακτηριστικό όταν εξεταστούν και σε επίπεδο τάξης (ειδικότερα στο πρώτο έτος-πρώτη τάξη από τον τριετή κύκλο της κάθε κοόρτης).

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.2.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)						
Α/Α	ΝΟΜΟΙ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ	ΦΟΙΤΗΣΑΝ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		
		ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΚΑΝΟΝΙΚΑ	Α' τάξη	Β' τάξη	Γ' τάξη
		N	%	%	%	%
1	ΑΘΗΝΑΣ	20.373	98,18	1,32	0,47	0,03
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	2.019	96,93	2,77	0,30	0,00
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	5.364	98,51	1,16	0,30	0,04
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	996	96,99	2,01	1,00	0,00
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	668	97,90	1,50	0,45	0,15
6	ΑΡΤΑΣ	561	99,29	0,53	0,00	0,18
7	ΑΧΑΪΑΣ	3.129	97,89	1,76	0,29	0,06
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1.141	97,55	1,49	0,79	0,18
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	191	99,48	0,52	0,00	0,00
10	ΔΡΑΜΑΣ	800	99,13	0,75	0,13	0,00
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	2.125	95,06	3,76	1,13	0,05
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	2.161	98,70	1,11	0,19	0,00
13	ΕΒΡΟΥ	1.403	97,51	1,85	0,64	0,00
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	1.979	97,73	1,62	0,51	0,15
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	111	99,10	0,90	0,00	0,00
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	446	98,43	1,35	0,22	0,00
17	ΗΛΕΙΑΣ	1.508	95,76	3,45	0,73	0,07
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	1.582	98,55	1,26	0,19	0,00
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3.617	98,01	1,52	0,47	0,00
20	ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	370	98,11	0,54	1,35	0,00
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	10.549	99,17	0,64	0,18	0,01
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1.378	97,24	1,89	0,87	0,00
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	1.293	99,07	0,54	0,39	0,00
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	874	98,74	0,57	0,69	0,00
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	396	99,49	0,25	0,25	0,00
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1.036	98,65	1,35	0,00	0,00
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	384	98,96	1,04	0,00	0,00
28	ΚΙΛΚΙΣ	724	98,48	1,10	0,28	0,14
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	1.434	99,37	0,42	0,21	0,00
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1.494	97,59	2,01	0,33	0,07
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1.338	98,43	0,97	0,60	0,00
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	755	96,82	2,38	0,79	0,00
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	2.886	99,03	0,80	0,14	0,03
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	785	98,47	1,40	0,13	0,00

35	ΛΕΣΒΟΥ	1.027	98,34	1,27	0,19	0,19
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	221	99,10	0,90	0,00	0,00
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.942	98,66	0,82	0,46	0,05
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1.407	98,01	1,28	0,64	0,07
39	ΞΑΝΘΗΣ	1.374	93,74	5,09	1,16	0,00
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	4.626	98,70	0,86	0,41	0,02
41	ΠΕΛΛΑΣ	1.344	99,26	0,45	0,30	0,00
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	1.240	98,31	0,97	0,73	0,00
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	556	99,10	0,36	0,54	0,00
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	999	98,70	0,80	0,40	0,10
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	1.017	96,66	2,36	0,98	0,00
46	ΣΑΜΟΥ	382	98,69	1,05	0,26	0,00
47	ΣΕΡΡΩΝ	1.421	98,03	1,97	0,00	0,00
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1.129	99,73	0,27	0,00	0,00
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1.365	97,73	1,61	0,66	0,00
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	507	99,61	0,20	0,20	0,00
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	260	96,15	3,85	0,00	0,00
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1.077	98,70	1,11	0,19	0,00
53	ΧΑΝΙΩΝ	1.730	98,27	1,10	0,64	0,00
54	ΧΙΟΥ	490	99,18	0,61	0,20	0,00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		99.984	98,21	1,34	0,42	0,03

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.2.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)						
Α/Α	ΝΟΜΟΙ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ	ΦΟΙΤΗΣΑΝ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		
		ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΚΑΝΟΝΙΚΑ	Δ' τάξη	Ε' τάξη	Στ' τάξη
		N	%	%	%	%
1	ΑΘΗΝΑΣ	19.519	98,32	1,21	0,43	0,04
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	2.085	98,42	1,06	0,53	0,00
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	5.024	98,39	1,09	0,36	0,16
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	913	97,70	1,64	0,66	0,00
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	707	98,16	1,13	0,42	0,28
6	ΑΡΤΑΣ	533	98,87	0,94	0,19	0,00
7	ΑΧΑΪΑΣ	3.051	98,46	1,28	0,26	0,00
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1.029	97,86	1,26	0,58	0,29
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	249	99,60	0,40	0,00	0,00
10	ΔΡΑΜΑΣ	885	99,89	0,11	0,00	0,00
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.915	95,20	4,23	0,42	0,16
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	2.114	98,86	0,71	0,43	0,00
13	ΕΒΡΟΥ	1.276	97,02	1,65	1,18	0,16
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	2.036	97,69	1,87	0,39	0,05
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	113	98,23	1,77	0,00	0,00
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	487	98,77	1,23	0,00	0,00
17	ΗΛΕΙΑΣ	1.403	96,51	3,14	0,36	0,00
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	1.508	99,01	0,73	0,27	0,00
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3.367	98,37	1,10	0,53	0,00

20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	354	99,15	0,28	0,56	0,00
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	9.927	98,82	0,84	0,29	0,05
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1.348	97,77	1,78	0,45	0,00
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	1.258	99,28	0,32	0,32	0,08
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	958	98,12	0,94	0,94	0,00
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	417	100,00	0,00	0,00	0,00
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	998	98,10	1,30	0,60	0,00
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	356	96,63	1,69	1,12	0,56
28	ΚΙΛΚΙΣ	694	99,28	0,29	0,43	0,00
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	1.408	99,57	0,28	0,14	0,00
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1.350	98,00	1,63	0,22	0,15
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1.221	98,44	1,06	0,49	0,00
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	748	98,53	0,80	0,40	0,27
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	2.763	98,77	0,90	0,33	0,00
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	780	99,10	0,51	0,26	0,13
35	ΛΕΣΒΟΥ	987	98,58	0,81	0,30	0,30
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	248	99,19	0,81	0,00	0,00
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.822	98,35	1,26	0,33	0,05
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1.366	97,80	1,46	0,37	0,37
39	ΞΑΝΘΗΣ	1.307	94,95	3,90	1,15	0,00
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	4.159	98,85	0,77	0,36	0,02
41	ΠΕΛΛΑΣ	1.415	99,22	0,64	0,14	0,00
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	1.189	99,07	0,34	0,50	0,08
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	535	98,88	0,93	0,19	0,00
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	956	98,43	0,94	0,42	0,21
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	987	96,05	3,44	0,51	0,00
46	ΣΑΜΟΥ	327	96,94	2,45	0,61	0,00
47	ΣΕΡΡΩΝ	1.351	98,30	1,04	0,52	0,15
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1.126	98,76	1,15	0,09	0,00
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1.355	98,97	0,59	0,22	0,22
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	469	99,57	0,21	0,21	0,00
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	261	97,32	1,92	0,77	0,00
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1.058	98,77	0,95	0,28	0,00
53	ΧΑΝΙΩΝ	1.620	98,64	0,99	0,37	0,00
54	ΧΙΟΥ	473	99,37	0,63	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		95.805	98,35	1,19	0,39	0,06

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Α.3.3. Η Μαθητική Διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο κατά νομό και φύλο

Εξετάζοντας τη μαθητική διαρροή κατά νομό και φύλο των μαθητών/τριών (Πίνακες Α.3.3.1 και Α.3.3.2) προκύπτει ότι τα αγόρια παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά διαρροής από τα κορίτσια στους 24 απ' τους 54 νομούς. Οι διαφορές δεν είναι σημαντικές και, όπου παρουσιάζονται υψηλότερες, είναι σχετικά δίχως μεγάλη πρακτική αξία, διότι εμφανίζονται μεταξύ νομών με πολύ χαμηλά συνολικά ποσοστά διαρροής, άρα αφορούν ιδιαίτερα μικρό

αριθμό μαθητών/τριών. Ως νομοί με μεγαλύτερη απόσταση μεταξύ αγοριών και κοριτσιών εμφανίζονται της Θεσπρωτίας, της Αρκαδίας και της Αργολίδας (κοόρτη Α' - Γ'), με υψηλότερη διαρροή των κοριτσιών. Παρόμοια εικόνα παρουσιάζεται και στην κατανομή της κοόρτης Δ' - Στ'.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.3.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)							
ΝΟΜΟΙ	ΑΓΟΡΙΑ			ΚΟΡΙΤΣΙΑ			
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		
	N	N	%	N	N	%	
A/A	ΤΑΞΕΙΣ Α' - Β' - Γ'						
1	ΑΘΗΝΑΣ	10.621	214	2,01	9.752	156	1,60
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	1.067	32	3,00	952	30	3,15
3	ΑΝΑΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	2.794	46	1,65	2.570	34	1,32
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	479	11	2,30	517	19	3,68
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	364	5	1,37	304	9	2,96
6	ΑΡΤΑΣ	301	1	0,33	260	3	1,15
7	ΑΧΑΪΑΣ	1.665	36	2,16	1.464	30	2,05
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	604	15	2,48	537	13	2,42
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	104	0	0,00	87	1	1,15
10	ΔΡΑΜΑΣ	408	1	0,25	392	6	1,53
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.061	53	5,00	1.064	52	4,89
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1.071	11	1,03	1.090	17	1,56
13	ΕΒΡΟΥ	723	16	2,21	680	19	2,79
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	1.014	24	2,37	965	21	2,18
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	61	0	0,00	50	1	2,00
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	225	4	1,78	221	3	1,36
17	ΗΛΕΙΑΣ	784	35	4,46	724	29	4,01
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	821	11	1,34	761	12	1,58
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.872	37	1,98	1.745	35	2,01
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	206	2	0,97	164	5	3,05
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5.412	45	0,83	5.137	43	0,84
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	723	22	3,04	655	16	2,44
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	662	4	0,60	631	8	1,27
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	454	8	1,76	420	3	0,71
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	200	1	0,50	196	1	0,51
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	515	8	1,55	521	6	1,15
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	211	1	0,47	173	3	1,73
28	ΚΙΛΚΙΣ	356	3	0,84	368	8	2,17
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	731	5	0,68	703	4	0,57

30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	790	17	2,15	704	19	2,70
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	676	10	1,48	662	11	1,66
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	412	12	2,91	343	12	3,50
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	1.463	15	1,03	1.423	13	0,91
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	399	5	1,25	386	7	1,81
35	ΛΕΣΒΟΥ	529	12	2,27	498	5	1,00
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	109	1	0,92	112	1	0,89
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	994	11	1,11	948	15	1,58
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	703	10	1,42	704	18	2,56
39	ΞΑΝΘΗΣ	707	48	6,79	667	38	5,70
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	2.379	34	1,43	2.247	26	1,16
41	ΠΕΛΛΑΣ	669	6	0,90	675	4	0,59
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	644	10	1,55	596	11	1,85
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	292	2	0,68	264	3	1,14
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	519	5	0,96	480	8	1,67
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	505	15	2,97	512	19	3,71
46	ΣΑΜΟΥ	208	3	1,44	174	2	1,15
47	ΣΕΡΡΩΝ	713	16	2,24	708	12	1,69
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	586	2	0,34	543	1	0,18
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	698	19	2,72	667	12	1,80
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	284	0	0,00	223	2	0,90
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	150	5	3,33	110	5	4,55
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	560	6	1,07	517	8	1,55
53	ΧΑΝΙΩΝ	857	17	1,98	873	13	1,49
54	ΧΙΟΥ	238	2	0,84	252	2	0,79
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		51.593	934	1,81	48.391	854	1,76

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.3.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΦΥΛΟ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΝΟΜΟΙ		ΑΓΟΡΙΑ			ΚΟΡΙΤΣΙΑ		
		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	N	%	N	N	%
A/A	ΤΑΞΕΙΣ Δ' - Ε' - Στ'						
1	ΑΘΗΝΑΣ	10.042	176	1,75	9.477	151	1,59
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	1.063	18	1,69	1.022	15	1,47
3	ΑΝΑΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ	2.627	39	1,48	2.397	42	1,75
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	479	10	2,09	434	11	2,53
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	384	4	1,04	323	9	2,79
6	ΑΡΤΑΣ	277	2	0,72	256	4	1,56
7	ΑΧΑΪΑΣ	1.551	24	1,55	1.500	23	1,53
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	548	15	2,74	481	7	1,46
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	122	1	0,82	127	0	0,00
10	ΔΡΑΜΑΣ	467	1	0,21	418	0	0,00
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	969	46	4,75	946	46	4,86
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1.097	11	1,00	1.017	13	1,28
13	ΕΒΡΟΥ	629	20	3,18	647	18	2,78
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	1.049	26	2,48	987	21	2,13
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	65	0	0,00	48	2	4,17
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	238	3	1,26	249	3	1,20
17	ΗΛΕΙΑΣ	708	26	3,67	695	23	3,31
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	799	8	1,00	709	7	0,99
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.747	29	1,66	1.620	26	1,60
20	ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	178	1	0,56	176	2	1,14
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5.022	48	0,96	4.905	69	1,41
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	709	18	2,54	639	12	1,88
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	637	3	0,47	621	6	0,97
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	486	8	1,65	472	10	2,12
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	208	0	0,00	209	0	0,00
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	531	10	1,88	467	9	1,93
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	186	3	1,61	170	9	5,29
28	ΚΙΛΚΙΣ	361	4	1,11	333	1	0,30
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	713	4	0,56	695	2	0,29
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	700	14	2,00	650	13	2,00
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	627	9	1,44	594	10	1,68
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	388	8	2,06	360	3	0,83
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	1.409	20	1,42	1.354	14	1,03

34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	401	3	0,75	379	4	1,06
35	ΛΕΣΒΟΥ	460	7	1,52	527	7	1,33
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	121	2	1,65	127	0	0,00
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	950	16	1,68	872	14	1,61
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	721	11	1,53	645	19	2,95
39	ΞΑΝΘΗΣ	670	28	4,18	637	38	5,97
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	2.126	23	1,08	2.033	25	1,23
41	ΠΕΛΛΑΣ	741	4	0,54	674	7	1,04
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	620	10	1,61	569	1	0,18
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	279	3	1,08	256	3	1,17
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	479	8	1,67	477	7	1,47
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	534	23	4,31	453	16	3,53
46	ΣΑΜΟΥ	170	5	2,94	157	5	3,18
47	ΣΕΡΡΩΝ	710	13	1,83	641	10	1,56
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	580	5	0,86	546	9	1,65
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	689	7	1,02	666	7	1,05
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	239	1	0,42	230	1	0,43
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	137	3	2,19	124	4	3,23
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	537	8	1,49	521	5	0,96
53	ΧΑΝΙΩΝ	854	15	1,76	766	7	0,91
54	ΧΙΟΥ	248	2	0,81	225	1	0,44
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		49.282	806	1,64	46.523	771	1,66
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ							

A.3.4. Η Μαθητική Διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο κατά νομό και αστικότητα

Η εικόνα της μαθητικής διαρροής στους νομούς κατά αστικότητα (Πίνακες A.3.4.1 και A.3.4.2) δεν παρουσιάζει μεγάλη διαφορά από την εικόνα στο σύνολο της περιφέρειας. Οι αγροτικές περιοχές παρουσιάζουν κατά κανόνα υψηλότερη ποσοστιαία διαρροή εντός των περισσότερων νομών, σε σχέση με τις ημιαστικές ή τις αστικές. Στην αξιολόγηση αυτού του δεδομένου πρέπει να συνυπολογιστεί ότι στις αγροτικές περιοχές ο απόλυτος αριθμός των μαθητών/τριών είναι κατά κανόνα χαμηλότερος απ' αυτόν στις αστικές. Επομένως, με λίγους διαρρέοντες μαθητές εμφανίζονται υψηλά ποσοστά.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.4.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

(ΤΑΞΕΙΣ: Α' - Β' - Γ' ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΝΟΜΟΙ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ								
	ΑΣΤΙΚΗ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ			ΑΓΡΟΤΙΚΗ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%		N	%		N	%
ΑΘΗΝΑΣ	20.130	368	1,83	243	2	0,82	0	0	
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	947	21	2,22	412	21	5,10	660	20	3,03
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	3.441	57	1,66	1.697	20	1,18	226	3	1,33
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	449	1	0,22	149	12	8,05	398	17	4,27
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	405	8	1,98	119	0	0,00	144	6	4,17
ΑΡΤΑΣ	280	2	0,71	55	0	0,00	226	2	0,88
ΑΧΑΪΑΣ	1.967	34	1,73	428	20	4,67	734	12	1,63
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	560	14	2,50	338	8	2,37	243	6	2,47
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	142	0	0,00	13	1	7,69	36	0	0,00
ΔΡΑΜΑΣ	470	2	0,43	219	3	1,37	111	2	1,80
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.688	96	5,69	425	9	2,12	12	0	0,00
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1.066	13	1,22	626	6	0,96	469	9	1,92
ΕΒΡΟΥ	900	19	2,11	247	4	1,62	256	12	4,69
ΕΥΒΟΙΑΣ	699	20	2,86	825	11	1,33	455	14	3,08
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0	0		89	1	1,12	22	0	0,00
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	211	4	1,90	0	0		235	3	1,28
ΗΛΕΙΑΣ	576	11	1,91	373	24	6,43	559	29	5,19
ΗΜΑΘΙΑΣ	921	6	0,65	135	2	1,48	526	15	2,85
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.960	38	1,94	767	15	1,96	890	19	2,13
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	0	0		214	4	1,87	156	3	1,92
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	7.349	58	0,79	2.436	24	0,99	764	6	0,79
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	658	24	3,65	286	4	1,40	434	10	2,30
ΚΑΒΑΛΑΣ	542	1	0,18	351	4	1,14	400	7	1,75
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	468	8	1,71	218	0	0,00	188	3	1,60
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	160	2	1,25	110	0	0,00	126	0	0,00
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	420	1	0,24	66	1	1,52	550	12	2,18
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0	0		199	1	0,50	185	3	1,62
ΚΙΛΚΙΣ	328	4	1,22	182	0	0,00	214	7	3,27
ΚΟΖΑΝΗΣ	887	4	0,45	213	2	0,94	334	3	0,90
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	470	7	1,49	565	13	2,30	459	16	3,49
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	104	0	0,00	444	10	2,25	790	11	1,39
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	221	7	3,17	210	5	2,38	324	12	3,70
ΛΑΡΙΣΑΣ	1.859	20	1,08	634	3	0,47	393	5	1,27
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	400	7	1,75	157	1	0,64	228	4	1,75
ΛΕΣΒΟΥ	382	12	3,14	176	0	0,00	469	5	1,07
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	0	0		125	1	0,80	96	1	1,04
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.198	18	1,50	394	4	1,02	350	4	1,14
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	621	4	0,64	382	1	0,26	404	23	5,69
ΞΑΝΘΗΣ	752	71	9,44	12	0	0,00	610	15	2,46
ΠΕΙΡΑΙΑ	4.199	59	1,41	342	1	0,29	85	0	0,00
ΠΕΛΛΑΣ	544	3	0,55	275	0	0,00	525	7	1,33
ΠΙΕΡΙΑΣ	641	10	1,56	303	4	1,32	296	7	2,36

ΠΡΕΒΕΖΑΣ	262	3	1,15	148	1	0,68	146	1	0,68
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	516	5	0,97	24	1	4,17	459	7	1,53
ΡΟΔΟΠΗΣ	458	12	2,62	30	2	6,67	529	20	3,78
ΣΑΜΟΥ	0	0		195	2	1,03	187	3	1,60
ΣΕΡΡΩΝ	637	1	0,16	398	9	2,26	386	18	4,66
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	695	0	0,00	176	0	0,00	258	3	1,16
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	607	5	0,82	456	13	2,85	302	13	4,30
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	206	0	0,00	60	2	3,33	241	0	0,00
ΦΩΚΙΔΑΣ	0	0		142	7	4,93	118	3	2,54
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	0	0		623	4	0,64	454	10	2,20
ΧΑΝΙΩΝ	582	5	0,86	578	14	2,42	570	11	1,93
ΧΙΟΥ	264	2	0,76	46	0	0,00	180	2	1,11
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	63.284	1.068	1,69	18.330	297	1,62	18.370	423	2,30

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.4.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
(ΤΑΞΕΙΣ: Δ' - Ε' - Στ' - ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΝΟΜΟΙ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ								
	ΑΣΤΙΚΗ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ			ΑΓΡΟΤΙΚΗ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%		N	%		N	%
ΑΘΗΝΑΣ	19.273	325	1,69	246	2	0,81	0	0	
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	973	12	1,23	443	12	2,71	669	9	1,35
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	3.149	54	1,71	1.687	25	1,48	188	2	1,06
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	431	5	1,16	132	4	3,03	350	12	3,43
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	412	7	1,70	133	4	3,01	162	2	1,23
ΑΡΤΑΣ	274	3	1,09	29	0	0,00	230	3	1,30
ΑΧΑΪΑΣ	1.948	20	1,03	435	17	3,91	668	10	1,50
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	480	11	2,29	321	9	2,80	228	2	0,88
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	178	0	0,00	47	1	2,13	24	0	0,00
ΔΡΑΜΑΣ	503	0	0,00	231	1	0,43	151	0	0,00
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.494	57	3,82	410	35	8,54	11	0	0,00
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1.066	14	1,31	585	2	0,34	463	8	1,73
ΕΒΡΟΥ	815	18	2,21	257	10	3,89	204	10	4,90
ΕΥΒΟΙΑΣ	668	17	2,54	866	15	1,73	502	15	2,99
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0	0		83	1	1,20	30	1	3,33
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	202	2	0,99	0	0		285	4	1,40
ΗΛΕΙΑΣ	578	17	2,94	340	11	3,24	485	21	4,33
ΗΜΑΘΙΑΣ	877	4	0,46	131	2	1,53	500	9	1,80
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.806	29	1,61	677	13	1,92	884	13	1,47
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	0	0		206	2	0,97	148	1	0,68
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	6.986	80	1,15	2.206	31	1,41	735	6	0,82
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	650	6	0,92	268	3	1,12	430	21	4,88
ΚΑΒΑΛΑΣ	493	5	1,01	362	1	0,28	403	3	0,74
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	539	10	1,86	205	4	1,95	214	4	1,87
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	167	0	0,00	108	0	0,00	142	0	0,00
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	435	5	1,15	65	0	0,00	498	14	2,81

ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0	0		193	7	3,63	163	5	3,07
ΚΙΛΚΙΣ	297	4	1,35	188	0	0,00	209	1	0,48
ΚΟΖΑΝΗΣ	862	5	0,58	230	0	0,00	316	1	0,32
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	443	9	2,03	528	11	2,08	379	7	1,85
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	130	0	0,00	400	5	1,25	691	14	2,03
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	217	1	0,46	223	1	0,45	308	9	2,92
ΛΑΡΙΣΑΣ	1.682	25	1,49	660	5	0,76	421	4	0,95
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	427	5	1,17	158	1	0,63	195	1	0,51
ΛΕΣΒΟΥ	342	8	2,34	199	0	0,00	446	6	1,35
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	0	0		165	2	1,21	83	0	0,00
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.124	24	2,14	377	4	1,06	321	2	0,62
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	601	9	1,50	354	7	1,98	411	14	3,41
ΞΑΝΘΗΣ	663	52	7,84	7	2	28,57	637	12	1,88
ΠΕΙΡΑΙΑ	3.762	45	1,20	315	3	0,95	82	0	0,00
ΠΕΛΛΑΣ	555	2	0,36	294	2	0,68	566	7	1,24
ΠΙΕΡΙΑΣ	627	8	1,28	289	1	0,35	273	2	0,73
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	257	0	0,00	164	1	0,61	114	5	4,39
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	476	9	1,89	25	0	0,00	455	6	1,32
ΡΟΔΟΠΗΣ	427	6	1,41	48	1	2,08	512	32	6,25
ΣΑΜΟΥ	0	0		156	5	3,21	171	5	2,92
ΣΕΡΡΩΝ	589	3	0,51	370	4	1,08	392	16	4,08
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	680	13	1,91	169	0	0,00	277	1	0,36
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	611	2	0,33	455	8	1,76	289	4	1,38
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	184	0	0,00	56	0	0,00	229	2	0,87
ΦΩΚΙΔΑΣ	0	0		158	5	3,16	103	2	1,94
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	0	0		616	5	0,81	442	8	1,81
ΧΑΝΙΩΝ	557	7	1,26	488	8	1,64	575	7	1,22
ΧΙΟΥ	248	2	0,81	58	1	1,72	167	0	0,00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	60.158	940	1,56	17.816	294	1,65	17.831	343	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Α.3.5. Η Μαθητική διαρροή στο Δημοτικό Σχολείο κατά νομό και έτος γέννησης

Η εικόνα της μαθητικής διαρροής ανά έτος γέννησης των μαθητών/τριών (Πίνακες Α.3.5.1 – Α.3.5.2) εντός του κάθε νομού δεν παρουσιάζει κάποια ιδιαίτερη διαφοροποίηση από την γενική εικόνα ανά έτος γέννησης στο σύνολο της επικράτειας. Η γενική τάση που παρατηρείται εδώ είναι ότι όσο απομακρύνεται κανείς από το «κανονικό» έτος γέννησης των μαθητών/τριών σύμφωνα με την τάξη που φοιτούν, ο αριθμός τους προοδευτικά μειώνεται και αντίστροφα το ποσοστό της διαρροής τους αυξάνεται. Σε επίπεδο νομών (πλην εξαιρέσεων που αφορούν κατηγορίες με πολύ λίγους μαθητές) το χαμηλότερο ποσοστό διαρροής παρατηρείται στους/στις μαθητές/τριες που βρίσκονται στο αντίστοιχο έτος φοίτησης σύμφωνα με την ηλικία τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.5.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ

(ΤΑΞΕΙΣ Α' - Β' - Γ': ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΝΟΜΟΙ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ																	
	ΣΥΝΟΛΟ		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ (N)	ΔΙΑΡΡΟΗ %	N	Δ %	N	Δ %	N	Δ %	N	Δ %	N	Δ %	N	Δ %	N	Δ %	N	Δ %
ΑΘΗΝΑΣ	20.373	1,82	0		1		5	40,00	10	30,00	44	34,09	786	11,58	19.523	1,32	4	50,00
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	2.019	3,07	8	75,00	9	55,56	6	66,67	9	66,67	19	5,26	97	5,15	1.867	1,71	4	75,00
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	5.364	1,49	0		0		2	50,00	5	40,00	14	14,29	195	6,67	5.146	1,20	2	0,00
ΑΡΤΑΣ	561	0,71	0		0		2	50,00	0		0		16	0,00	543	0,55	0	
ΑΧΑΪΑΣ	3.129	2,11	4	100	2	50,00	3	0,00	11	27,27	35	25,71	151	4,64	2.922	1,44	1	0,00
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	191	0,52	0		0		0		0		0		1	0,00	190	0,53	0	
ΔΡΑΜΑΣ	800	0,88	0		1	0,00	0		0		6	50,00	44	4,55	749	0,27	0	
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	2.125	4,94	2	50,00	4	25,00	11	45,45	25	44,00	51	31,37	169	14,20	1.863	2,52	0	
ΕΒΡΟΥ	1.403	2,49	0		2	50,00	3	66,67	2	100	17	17,65	62	6,45	1.317	1,75	0	
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	446	1,57	0		0		0		1	0,00	1	100	24	8,33	420	0,95	0	
ΗΛΕΙΑΣ	1.508	4,24	0		5	40,00	4	25,00	12	16,67	27	37,04	106	21,70	1.349	1,85	5	20,00
ΗΜΑΘΙΑΣ	1.582	1,45	1	0,00	0		2	100	2	50,00	13	0,00	84	3,57	1.480	1,15	0	
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	370	1,89	0		0		0		0		1	100	9	0,00	360	1,67	0	
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	10.549	0,83	2	50,00	3	33,33	6	0,00	7	85,71	31	22,58	219	5,02	10.277	0,58	4	50,00
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1.378	2,76	0		0		0		0		2	0,00	16	6,25	1.360	2,72	0	
ΚΑΒΑΛΑΣ	1.293	0,93	0		0		1	100	2	50,00	5	60,00	32	0,00	1.253	0,56	0	
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	874	1,26	0		0		0		0		2	0,00	33	6,06	839	1,07	0	
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	396	0,51	0		0		0		0		1	0,00	7	0,00	388	0,52	0	
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1.036	1,35	0		1	0,00	0		0		4	25,00	30	3,33	998	1,20	3	0,00
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	384	1,04	1	0,00	0		0		0		2	0,00	13	7,69	368	0,82	0	
ΚΟΖΑΝΗΣ	1.434	0,63	0		0		0		0		1	0,00	32	0,00	1.399	0,57	2	50,00
ΛΑΡΙΣΑΣ	2.886	0,97	1	0,00	1	0,00	1	0,00	5	20,00	19	10,53	139	6,47	2.720	0,59	0	
ΛΕΣΒΟΥ	1.027	1,66	0		0		1	100	1	100	5	0,00	41	7,32	977	1,13	2	50,00
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	221	0,90	0		0		0		0		2	0,00	11	0,00	208	0,96	0	
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.942	1,34	0		0		0		0		5	20,00	92	7,61	1.845	0,98	0	
ΞΑΝΘΗΣ	1.374	6,26	0		2	100	4	100	15	73,33	30	40,00	96	34,38	1.227	1,96	0	
ΠΕΙΡΑΙΑ	4.626	1,30	0		0		0		7	28,57	8	0,00	161	4,97	4.448	1,10	2	50,00
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	556	0,90	0		0		0		1	0,00	1	0,00	12	0,00	541	0,92	1	0,00
ΡΟΔΟΠΗΣ	1.017	3,34	1	100	3	100	5	60,00	6	16,67	25	28,00	42	11,90	934	1,50	1	0,00

ΣΑΜΟΥ	382	1,31	0		0		1	0,00	0		0		13	7,69	368	1,09	0	
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1.129	0,27	1	0,00	0		0		0		5	0,00	27	0,00	1.096	0,27	0	
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	507	0,39	0		0		0		0		1	0,00	6	0,00	500	0,40	0	
ΧΙΟΥ	490	0,82	0		0		0		0		1	0,00	14	14,29	475	0,42	0	
ΚΙΛΚΙΣ	724	1,52	1	0,00	0		1	100	1	0,00	2	50,00	19	0,00	700	1,29	0	
ΠΕΛΛΑΣ	1.344	0,74	0		0		4	0,00	2	0,00	3	0,00	33	3,03	1.292	0,70	10	0,00
ΠΙΕΡΙΑΣ	1.240	1,69	0		1	100	0		1	0,00	1	0,00	35	0,00	1.202	1,66	0	
ΣΕΡΡΩΝ	1.421	1,97	4	50,00	6	33,33	5	20,00	3	0,00	11	36,36	53	5,66	1.339	1,19	0	
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1.077	1,30	0		1	0,00	0		0		3	0,00	18	5,56	1.055	1,23	0	
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3.617	1,99	1	0,00	1	0,00	1	100	8	25,00	23	13,04	108	13,89	3.471	1,44	4	25,00
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	785	1,53	0		0		0		2	0,00	4	50,00	34	8,82	745	0,94	0	
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	999	1,30	0		0		0		2	0,00	8	12,50	21	9,52	966	1,04	2	0,00
ΧΑΝΙΩΝ	1.730	1,73	0		0		0		2	50,00	5	0,00	84	8,33	1.639	1,34	0	
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	2.161	1,30	0		0		2	0,00	3	0,00	9	22,22	57	10,53	2.079	0,96	11	0,00
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1.338	1,57	0		0		0		0		5	0,00	37	10,81	1.296	1,31	0	
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	996	3,01	0		1	100	0		2	100	4	25,00	48	16,67	941	1,91	0	
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	668	2,10	0		0		0		1	0,00	4	25,00	37	8,11	626	1,60	0	
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1.494	2,41	0		1	0,00	5	60,00	4	25,00	19	26,32	76	15,79	1.389	1,08	0	
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	755	3,18	0		0		0		1	0,00	3	100	22	13,64	729	2,47	0	
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1.407	1,99	0		1	100	0		11	27,27	9	22,22	53	7,55	1.333	1,35	0	
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1.141	2,45	0		0		0		3	0,00	10	10,00	50	8,00	1.077	2,14	1	0,00
ΕΥΒΟΙΑΣ	1.979	2,27	2	50,00	1	100	2	100	9	33,33	13	23,08	73	10,96	1.867	1,45	12	0,00
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	111	0,90	0		0		0		0		0		5	0,00	106	0,94	0	
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1.365	2,27	1	0,00	0		1	100	4	25,00	8	50,00	60	3,33	1.290	1,78	1	0,00
ΦΩΚΙΔΑΣ	260	3,85	0		0		0		1	0,00	3	33,33	9	22,22	247	2,83	0	
ΣΥΝΟΛΑ	99.984	1,79	30	53,33	47	46,81	78	46,15	181	36,46	525	24,38	3.712	9,32	95.339	1,22	72	16,67

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.5.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ

(ΤΑΞΕΙΣ Δ' - Ε' - Στ': ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΝΟΜΟΙ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ																	
	ΣΥΝΟΛΟ		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005	
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ (N)	ΔΙΑΡΡΟΗ %	N	Δ %	N	Δ %	N	Δ %	N	Δ %	N	Δ %	N	Δ %	N	Δ %	N	Δ %
ΑΘΗΝΑΣ	19.519	1,68	1	100	2	100	7	28,57	15	46,67	94	19,15	763	13,37	18.630	1,05	7	0,00
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	2.085	1,58	0		2	50,00	2	100	15	26,67	28	17,86	98	5,10	1.937	0,83	3	0,00
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	5.024	1,61	0		2	50,00	3	100	5	40,00	22	22,73	206	6,31	4.783	1,19	3	0,00
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	913	2,30	0		0		1	100	3	66,67	4	0,00	45	13,33	858	1,40	2	0,00
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	707	1,84	1	100	1	100	0		3	0,00	10	20,00	29	6,90	663	1,06	0	
ΑΡΤΑΣ	533	1,13	0		0		0		0		3	33,33	11	9,09	519	0,77	0	
ΑΧΑΪΑΣ	3.051	1,54	1	0,00	2	100	3	33,33	14	42,86	29	24,14	149	8,05	2.847	0,63	6	16,67
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1.029	2,14	0		1	0,00	1	100	1	0,00	10	30,00	57	5,26	958	1,57	1	0,00
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	249	0,40	0		0		0		0		1	100	4	0,00	244	0,00	0	
ΔΡΑΜΑΣ	885	0,11	0		0		0		0		5	0,00	33	0,00	847	0,12	0	
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.915	4,80	2	100	5	100	13	92,31	28	64,29	52	42,31	138	13,77	1.676	0,84	1	0,00
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	2.114	1,14	1	100	0		0		3	66,67	12	16,67	73	1,37	2.024	0,89	1	0,00
ΕΒΡΟΥ	1.276	2,98	0		2	100	1	100	8	50,00	19	15,79	66	7,58	1.180	1,95	0	
ΕΥΒΟΙΑΣ	2.036	2,31	0		4	100	1	0,00	3	66,67	13	38,46	75	10,67	1.939	1,39	1	100
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	113	1,77	0		0		0		0		0		2	0,00	110	1,82	1	0,00
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	487	1,23	0		0		0		1	0,00	1	0,00	26	3,85	459	1,09	0	
ΗΛΕΙΑΣ	1.403	3,49	4	100	7	85,71	14	35,71	15	26,67	31	16,13	106	10,38	1.226	1,14	0	
ΗΜΑΘΙΑΣ	1.508	0,99	0		0		2	0,00	2	100	15	6,67	88	2,27	1.400	0,71	1	0,00
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3.367	1,63	0		2	100	5	60,00	12	16,67	28	25,00	148	6,08	3.159	1,01	13	0,00
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	354	0,85	0		0		0		1	0,00	1	0,00	8	0,00	344	0,87	0	
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	9.927	1,18	5	100	3	33,33	5	40,00	13	30,77	49	16,33	262	10,31	9.589	0,73	1	0,00
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1.348	2,23	0		0		1	0,00	0		3	33,33	31	3,23	1.311	1,98	2	100
ΚΑΒΑΛΑΣ	1.258	0,72	0		0		0		4	25,00	5	40,00	60	0,00	1.189	0,50	0	
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	958	1,88	0		0		1	100	3	33,33	16	18,75	67	7,46	870	0,92	1	0,00
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	417	0,00	0		1	0,00	0		1	0,00	0		6	0,00	409	0,00	0	
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	998	1,90	1	100	1	100	2	100	4	75,00	6	16,67	49	4,08	935	0,96	0	

ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	356	3,37	0		0		0		1	100	1	0,00	7	0,00	347	3,17	0	
ΚΙΛΚΙΣ	694	0,72	0		0		0		0		1	0,00	22	4,55	671	0,60	0	
ΚΟΖΑΝΗΣ	1.408	0,43	0		0		1	0,00	0		4	0,00	39	0,00	1.363	0,44	1	0,00
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1.350	2,00	0		0		3	100	4	25,00	14	42,86	70	11,43	1.258	0,72	1	0,00
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1.221	1,56	0		0		0		2	0,00	0		46	4,35	1.173	1,45	0	
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	748	1,47	0		1	100	2	100	2	0,00	8	25,00	25	4,00	710	0,70	0	
ΛΑΡΙΣΑΣ	2.763	1,23	0		4	50,00	9	22,22	14	50,00	30	10,00	101	1,98	2.603	0,65	2	50,00
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	780	0,90	0		0		0		1	0,00	4	25,00	35	5,71	740	0,54	0	
ΛΕΣΒΟΥ	987	1,42	1	100	0		0		0		6	33,33	28	3,57	951	1,05	1	0,00
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	248	0,81	0		0		0		0		0		8	0,00	240	0,83	0	
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.822	1,65	3	100	4	100	0		3	66,67	17	17,65	72	2,78	1.720	0,93	3	0,00
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1.366	2,20	0		0		2	100	3	66,67	16	12,50	71	12,68	1.273	1,18	1	0,00
ΞΑΝΘΗΣ	1.307	5,05	4	100	2	100	1	100	11	90,91	35	45,71	74	27,03	1.179	1,10	1	0,00
ΠΕΙΡΑΙΑ	4.159	1,15	0		0		2	50,00	9	33,33	25	4,00	182	6,04	3.938	0,79	3	33,33
ΠΕΛΛΑΣ	1.415	0,78	0		1	100	0		1	0,00	4	25,00	32	3,13	1.376	0,58	1	0,00
ΠΙΕΡΙΑΣ	1.189	0,93	0		0		1	0,00	0		5	0,00	51	3,92	1.132	0,80	0	
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	535	1,12	0		0		0		0		1	0,00	18	0,00	515	1,17	1	0,00
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	956	1,57	0		0		0		0		5	20,00	29	3,45	922	1,41	0	
ΡΟΔΟΠΗΣ	987	3,95	0		0		3	100	8	62,50	15	53,33	55	14,55	899	1,22	7	57,14
ΣΑΜΟΥ	327	3,06	0		0		0		0		0		12	16,67	315	2,54	0	
ΣΕΡΡΩΝ	1.351	1,70	0		1	0,00	3	66,67	4	25,00	4	50,00	44	6,82	1.295	1,16	0	
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1.126	1,24	0		0		0		0		4	25,00	40	15,00	1.082	0,65	0	
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1.355	1,03	0		0		3	66,67	6	50,00	6	33,33	55	1,82	1.285	0,47	0	
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	469	0,43	0		0		0		0		0		12	8,33	457	0,22	0	
ΦΩΚΙΔΑΣ	261	2,68	0		0		1	0,00	2	0,00	4	0,00	10	10,00	244	2,46	0	
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1.058	1,23	0		0		0		0		1	0,00	26	7,69	1.030	1,07	1	0,00
ΧΑΝΙΩΝ	1.620	1,36	0		0		3	33,33	2	100	14	35,71	65	12,31	1.536	0,39	0	
ΧΙΟΥ	473	0,63	0		0		0		0		0		22	9,09	451	0,22	0	
ΣΥΝΟΛΑ	95.805	1,65	24	95,83	48	79,17	96	57,29	227	44,49	681	23,20	3.851	8,62	90.811	0,95	67	14,93

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

A.4. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο Δημοτικό Σχολείο - Σύνοψη

Στην παρούσα έρευνα, για να καταγραφεί η διαρροή των μαθητών/τριών του Δημοτικού Σχολείου χρησιμοποιήθηκε η διαδεδομένη μεθοδολογία της κοόρτης. Στο Δημοτικό Σχολείο επιμερίστηκαν οι μαθητές/τριες σε δύο ομάδες, στην ομάδα των τάξεων Α'-Γ' και στην ομάδα των τάξεων Δ'-Στ'. Κάθε ομάδα ερευνήθηκε σε διάστημα τριετίας. Συνολικά αποτελέσματα για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση μπορούν να εξαχθούν με σύνθεση των ευρημάτων της κάθε κοόρτης.

Η μαθητική διαρροή στο δημόσιο Δημοτικό Σχολείο, όπως έχει καταγραφεί με την παρούσα έρευνα, κινείται σε χαμηλά ποσοστά και στις δύο μελετώμενες κοόρτες. Το γενικό ποσοστό φτάνει το 1,79% στις τάξεις Α'-Γ' και το 1,65 στις τάξεις Δ'-Στ'.

Μεταξύ των διοικητικών περιφερειών του ελληνικού κράτους παρατηρείται εμφανής διαφοροποίηση με κάποιες από αυτές να βρίσκονται αισθητά πάνω από το γενικό ποσοστό της επικράτειας. Υψηλότερη διαρροή εμφανίζεται και στις δύο κοόρτες στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (2,96% - 2,68%), ακολουθούμενη από τη Δυτική Ελλάδα (2,88% για την κοόρτη Α'-Γ') και την Πελοπόννησο (2,01% για την κοόρτη Δ'-Στ'). Το χαμηλότερο επίπεδο διαρροής παρατηρείται στη Δυτική Μακεδονία (0,55% - 0,35% ανά κοόρτη).

Σε επίπεδο νομού παρατηρούνται διαφοροποιήσεις, με υψηλότερη διαρροή στις δύο κοόρτες στους νομούς Ξάνθης (6,26% και 5,05% αντίστοιχα) και Δυτικής Αττικής (4,94% και 4,80% αντίστοιχα) σε ποσοστό τριπλάσιο του γενικού ποσοστού της επικράτειας. Η χαμηλότερη διαρροή παρατηρείται στους νομούς Τρικάλων, Φλώρινας (κοόρτη Α'-Γ') και Καστοριάς, Δράμας (κοόρτη Δ'-Στ').

Με τη μελέτη του φαινομένου ανά τάξη, παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό σε κάθε τριετία εμφανίζεται στην πρώτη τάξη (στην Α' και στην Δ') της κάθε κοόρτης, ενώ, όσο προχωρούν οι τάξεις, το ποσοστό διαρροής μειώνεται. Η ίδια κατανομή παρατηρείται αν εξεταστούν οι τάξεις σε επίπεδο περιφέρειας και νομού.

Το φύλο δε φαίνεται να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της μαθητικής διαρροής στην επικράτεια. Αν εξεταστεί στις περιφέρειες, παρατηρούνται μη συστηματικές διαφοροποιήσεις. Σε κάποιες περιφέρειες διαρρέουν περισσότερο τα αγόρια, ενώ σε άλλες τα κορίτσια. Για παράδειγμα, στην κοόρτη Α'-Γ' στην περιφέρεια της Πελοποννήσου τα κορίτσια διαρρέουν κατά 50% περισσότερο, ενώ στην κοόρτη Δ'-Στ' η μεγαλύτερη ποσοστιαία διαφορά παρατηρείται στη Δυτική Μακεδονία (50%) με μεγαλύτερη διαρροή των αγοριών.

Μέσα στην ομάδα των μαθητών/τριών που εξετάζονται για διάστημα τριετίας (κοόρτη) περιλαμβάνονται και κάποιοι/ες, κυρίως μεγαλύτερων ηλικιών, οι οποίοι/ες για διάφορους λόγους (επανάληψη τάξης κ.λπ.) παραμένουν στη συγκεκριμένη τάξη. Επιμερίζοντας το φαινόμενο της διαρροής ως προς την ημερομηνία γέννησης των μαθητών/τριών, παρατηρείται καταρχάς ότι όσο μεγαλύτερος/η είναι ο μαθητής/τρια σε σχέση με την αναμενόμενη ηλικία για κάθε τάξη, τόσο ο αριθμός των μαθητών/τριών μειώνεται. Ταυτόχρονα, όσο μεγαλύτερος/η είναι ο μαθητής/τρια σε σχέση με την «κανονική» ηλικία για κάθε τάξη, το ποσοστό διαρροής αυξάνεται δυσανάλογα. Το χαμηλότερο ποσοστό διαρροής παρουσιάζουν οι μαθητές/τριες που βρίσκονται ακριβώς στο «κανονικό» έτος γέννησης σύμφωνα με την τάξη τους. Το φαινόμενο

αυτό παρατηρείται και σε επίπεδο περιφέρειας και σε επίπεδο νομού, όπου καταγράφεται ικανός αριθμός μαθητών/τριών.

Η αστικότητα της περιοχής φοίτησης των μαθητών/τριών (όπως αυτή ορίζεται ανά σχολική μονάδα από την ΕΛΣΤΑΤ) φαίνεται να επηρεάζει το φαινόμενο της διαρροής. Στις δύο κοόρτες, σε επίπεδο επικράτειας, φαίνεται η αστική και ημιαστική περιοχή να βρίσκονται περίπου στο ίδιο επίπεδο και χαμηλότερο από το γενικό ποσοστό, ενώ αυξημένη παρουσιάζεται η διαρροή στις αγροτικές περιοχές. Αν εξεταστεί το φαινόμενο ανά περιφέρεια και νομό, στην πλειοψηφία τους παρουσιάζει την ίδια εικόνα.

Στη συνέχεια αυτής της πρώτης καταγραφής της μαθητικής διαρροής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, η οποία αποτυπώνει περιγραφικά την υφιστάμενη κατάσταση, πρέπει να ακολουθήσουν ποιοτικές έρευνες εστιασμένες στις γεωγραφικές περιοχές, όπου το πρόβλημα παρουσιάζεται πιο οξύ, και με βάση τα αποτελέσματα αυτών να σχεδιαστούν αντισταθμιστικές δράσεις.

B. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (Γενιά Μαθητών/τριών: 2013-2014)

Εισαγωγή

Στους Πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα ποσοτικά στοιχεία του μαθητικού πληθυσμού που αποτυπώνουν τη φοίτηση και τη διαρροή, ως προς τη Γενιά Μαθητών/τριών 2013-2014, στο ημερήσιο δημόσιο γυμνάσιο. Μέσα από την ενδελεχή διερεύνηση και τη συστηματική ανάλυση των πινάκων αυτών, τεκμαίρεται η υφιστάμενη κατάσταση όσον αφορά το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής στην υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή αλλιώς στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (επίπεδο ISCED2).

Πριν από τους πίνακες που εστιάζουν στη γεωγραφική κατανομή και σε επιμέρους εκφάνσεις της μαθητικής διαρροής, προτάσσεται ένας πίνακας με γενικά στοιχεία όσον αφορά τη φοίτηση και τη διαρροή των μαθητών/τριών. Στη συνέχεια, η παρουσίαση της μαθητικής διαρροής στο γυμνάσιο ακολουθεί την εξής σειρά: αρχικά γίνεται η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης σε όλη τη χώρα σχετικά με τη μαθητική διαρροή. Στη συνέχεια, αναλύονται επιμέρους παράμετροι για το σύνολο της επικράτειας και συγκεκριμένα οι εξής: «Τάξη», «Φύλο», «Αστικότητα», «Ηλικία», με σκοπό να δοθεί η γενική εικόνα του φαινομένου στο σύνολο της χώρας υπό το πρίσμα διαφορετικών μεταβλητών. Η ίδια πορεία ακολουθείται αναλογικά στο στενότερο γεωγραφικά πεδίο της διοικητικής περιφέρειας, όπου παρουσιάζονται διαδοχικά οι ίδιες ακριβώς παράμετροι. Ακολουθως, το ίδιο σχήμα τηρείται στο ακόμη στενότερο πλαίσιο του νομού. Το κεφάλαιο για το γυμνάσιο κλείνει με τη σχετική σύνοψη και τα εξαγόμενα συμπεράσματα.

Παράλληλα, η εκπόνηση ορισμένων συνολικών συγκρίσεων ανάμεσα στα στοιχεία, τα οποία αφορούν τις προηγούμενες έρευνες του Π.Ι., και σε αυτά που παρουσιάζει η παρούσα έρευνα για τη Γενιά Μαθητών 2013-14, αποσκοπεί στη διαχρονική παρακολούθηση του φαινομένου της ΜΔ. Σε κάθε περίπτωση, η συγκριτική αποτύπωση στοιχείων της ΜΔ σε βάθος περίπου μιας δεκαπενταετίας και σε χρονικό διάστημα που ορίζεται από πέντε Γενιές Μαθητών (2000-2013), αλλά και σε ακόμη μεγαλύτερο βάθος χρόνου (φτάνοντας μέχρι και τη δεκαετία του 1980) παρέχει μια εκτεταμένη διαχρονική θεώρηση.

B.1. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο στην επικράτεια

Το σχολικό έτος 2013-14 λειτουργούσαν 1.651 δημόσια ημερήσια Γυμνάσια με 103.219 μαθητές/τριες εγγεγραμμένους/ες στην Α' τάξη (Γενιά Μαθητών/τριών 2013-14) και συγκεκριμένα 54.409 αγόρια και 48.810 κορίτσια⁷⁴. Από αυτά, κατόπιν ελέγχων αξιοπιστίας των δεδομένων, επαληθεύτηκαν τα στοιχεία από 1.649 δημόσια ημερήσια Γυμνάσια με 103.139 μαθητές/τριες εγγεγραμμένους/ες στην Α' τάξη (Γενιά Μαθητών/τριών 2013-14) και συγκεκριμένα 54.379 αγόρια και 48.760 κορίτσια⁷⁵. Στον Πίνακα Β.1.1 παρουσιάζονται

⁷⁴ Στοιχεία myschool (Δεκέμβριος 2017).

⁷⁵ Στοιχεία myschool (Ιανουάριος 2017).

συγκεντρωτικά τα στοιχεία (απόλυτες συχνότητες) για τα 1.649 σχολεία (100%) και τους αρχικά εγγεγραμμένους/ες στο μητρώο 103.139 μαθητές/τριες. Ο Πίνακας αυτός ακολουθεί τη δομή του γενικού Πίνακα Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής στο Γυμνάσιο, ώστε τα κεφαλαία γράμματα σε κάθε στήλη του να παραπέμπουν στις αντίστοιχες στήλες του Πίνακα Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής (βλ. Παράρτημα). Επισημαίνεται ότι για λόγους συντομίας τα στοιχεία που αναφέρονται στη μαθητική διαρροή αναγράφονται συγκεντρωτικά για όλες τις τάξεις σε μία μόνο στήλη (E+ΣΤ+Ζ+Η).

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.1: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ (ΑΠΟ 1.649 ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ) (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)						
ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ	ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ				ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ
A. Γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών (Α' τάξη Γυμνασίου)	B. Μετεγγράφηκαν σε άλλα Γυμνάσια στην αρχή του πρώτου χρόνου	Γ. Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλα Γυμνάσια	Δ. Προάχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλα Γυμνάσια	E+ΣΤ+Ζ+Η Μαθητική Διαρροή (Α', Β', Γ' τάξης) Δε φοίτησαν καθόλου ή διέκοψαν τη φοίτηση		Θ. Πήραν το απολυτήριο ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη
103.139	692	1.367	3.860	4.338	92.882	
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ						

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.2: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ, ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)									
ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ				ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ	
ΣΤΗΛΕΣ Α-Β (του Πίνακα Β.1.1) Γράφτηκαν κανονικά		Γ. Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλα Γυμνάσια		Δ. Προάχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλα Γυμνάσια		E+ΣΤ+Ζ+Η Μαθητική Διαρροή (Δε φοίτησαν καθόλου+ Διαρροή Α', Β', Γ' τάξης)		Θ. Πήραν το απολυτήριο του γυμνασίου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου	
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
102.447	100%	1.367	1,33	3.860	3,77	4.338	4,23	92.882	90,66
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ									

Στον Πίνακα Β.1.2 η πρώτη στήλη αναφέρεται στους/στις μαθητές/τριες που γράφτηκαν κανονικά και προκύπτει από τον Πίνακα Β.1.1 με αφαίρεση της Β' από την Α' στήλη. Στον πίνακα αυτόν, αναγράφονται και τα ποσοστά επί του συνόλου των κανονικά εγγραφέντων μαθητών.

Από την εξέταση των στοιχείων του Πίνακα Β.1.2 προκύπτει ότι για την εξεταζόμενη γενιά μαθητών 2013-14 (δηλαδή μαθητές/τριες που γράφτηκαν στην Α' τάξη Γυμνασίου το σχολικό έτος 2013-14) ποσοστό 1,33% από αυτούς που γράφτηκαν κανονικά απορρίφθηκε στην Α' ή Β'

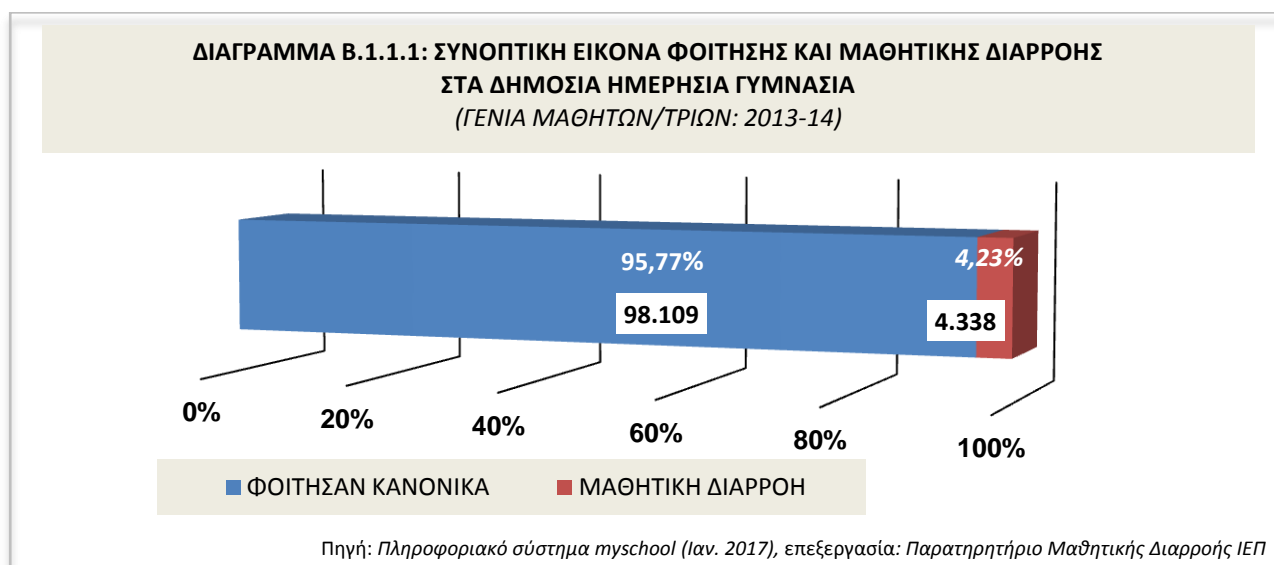

τάξη και μετεγγράφηκε σε άλλα Γυμνάσια. Επίσης, ποσοστό 3,76% από τους κανονικά εγγραφέντες μετεγγράφηκε σε άλλα Γυμνάσια, αφού προήχθη στη Β΄ ή Γ΄ τάξη. Η σχολική πορεία των μαθητών των δύο αυτών κατηγοριών είναι δύσκολο να διερευνηθεί και να εξακριβωθεί. Για τον λόγο αυτό και για να διευκολυνθεί η ανάλυση (το υπεισερχόμενο σφάλμα είναι πολύ μικρό), θεωρήθηκε ότι οι μαθητές/τριες αυτοί/ές φοίτησαν κανονικά στο νέο τους σχολείο (σύμφωνα με την υπόθεση που διατυπώθηκε και ακολουθήθηκε στις έρευνες του Π.Ι.) και, ως εκ τούτου, συναθροίστηκαν στη στήλη της κανονικής φοίτησης (βλ. παρακάτω Πίν. Β.1.1.1). Η απόκλιση αυτή θα εκμηδενιστεί μετά την εφαρμογή του Ενιαίου Αριθμού Μαθητή/τριας που πρόσφατα θεσμοθετήθηκε⁷⁶. Παρόλ' αυτά, βάσει ερευνητικής υπόθεσης, είναι δυνατό το γενικό ποσοστό διαρροής να εφαρμοστεί και στις μετεγγραφές, γεγονός που θα εκτεθεί στην επόμενη υποενότητα (Β.1.1.) και αυξάνει ως έναν βαθμό τα ποσοστά διαρροής. Για λόγους σύγκρισης με τις παλαιότερες έρευνες, πάντως, ο γενικός δείκτης διαρροής εξάγεται χωρίς τον συνυπολογισμό των μετεγγραφών.

Β.1.1. Γενικά για τη Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο στην επικράτεια

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.1.1: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)					
ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
N	%	N	%	N	%
102.447	100%	98.109	95,77	4.338	4,23

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα Β.1.1.1, από τους 102.447 (100%) μαθητές/τριες της γενιάς μαθητών/τριών 2013-14 που γράφτηκαν κανονικά στην Α΄ Γυμνασίου οι 98.109 (95,77%) φοίτησαν κανονικά, ενώ 4.338 μαθητές/τριες διέρρευσαν (4,23%). Από τον Πίνακα Β.1.1.1, προκύπτει ότι η μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο πανελλαδικά για τη γενιά των μαθητών/τριών 2013-14 είναι 4,23%.

⁷⁶ Ν. 4452/Α/2017, Άρθρο 7, παρ. 1.

Για την επίτευξη υψηλότερου βαθμού αξιοπιστίας ως προς την προσέγγιση της πραγματικότητας, κρίνεται μεθοδολογικά ορθό να υπολογιστεί ένα ποσοστό διαρροής και για τους μετεγγραφέντες μαθητές. Στο πλαίσιο αυτό, δύναται να υπολογιστεί το ίδιο ποσοστό διαρροής στους μετεγγραφέντες μαθητές με αυτό που καταγράφηκε στο σύνολο του υπόλοιπου μαθητικού πληθυσμού⁷⁷. Με αυτή την προσαρμογή, το ποσοστό της διαρροής διαμορφώνεται στο 4,46% (μεταβολή τιμής κατά 0,228 και ποσοστιαία μεταβολή 5,38%). Για λόγους τήρησης, όμως, της ίδιας μεθοδολογίας κατά την διερεύνηση και ανάλυση του φαινομένου σε ένα ευρύ χρονικό διάστημα (μέχρι και το 1987-88), προκειμένου τα ετήσια αποτελέσματα να είναι συγκρίσιμα, και επειδή και στην περίπτωση της Υπόθεσης Β' επιτυγχάνεται προσέγγιση της πραγματικότητας, χωρίς όμως να αποτυπώνεται η ίδια η πραγματικότητα, ως ποσοστό μαθητικής διαρροής για την υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφεται το 4,23%.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΒ.1: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 1997-2013)						
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	N	%
1987-88	140.690	100%	122.959	87,40	17.731	12,60
1989-90	139.261	100%	123.175	88,45	16.086	11,55
1991-92	140.658	100%	127.157	90,40	13.501	9,60
1997-98	111.389	100%	103.617	93,02	7.772	6,98
2000-01	108.320	100%	101.728	93,91	6.592	6,09
2003-04	100.271	100%	93.743	93,49	6.528	6,51
2013-14	102.447	100%	98.109	95,77	4.338	4,23

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Με τον παραπάνω πίνακα ΣΒ.1 διευκολύνεται η σύγκριση των στοιχείων της παρούσας έρευνας με τις παλαιότερες έρευνες καταγραφής της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο που διεξήχθησαν από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο το 1994, 2000, 2005, 2006 και αφορούσαν τις γενιές μαθητών 1987-88/1989-90/1991-92, 1997-98, 2000-01 και 2003-04 αντιστοίχως. Επίσης, τα στοιχεία που αντλούνται από τις έρευνες του Π.Ι. και ακόμη παλαιότερες, όπως είναι η έρευνα της Μ. Δρεττάκη, η οποία διεξήχθη στις αρχές της δεκαετίας του '80 με την ίδια μέθοδο, παρουσιάζονται στους πίνακες γραμμοσκιασμένα.

⁷⁷ Βλ. Υπόθεση Β., Π.Ι. (2006), op. cit.

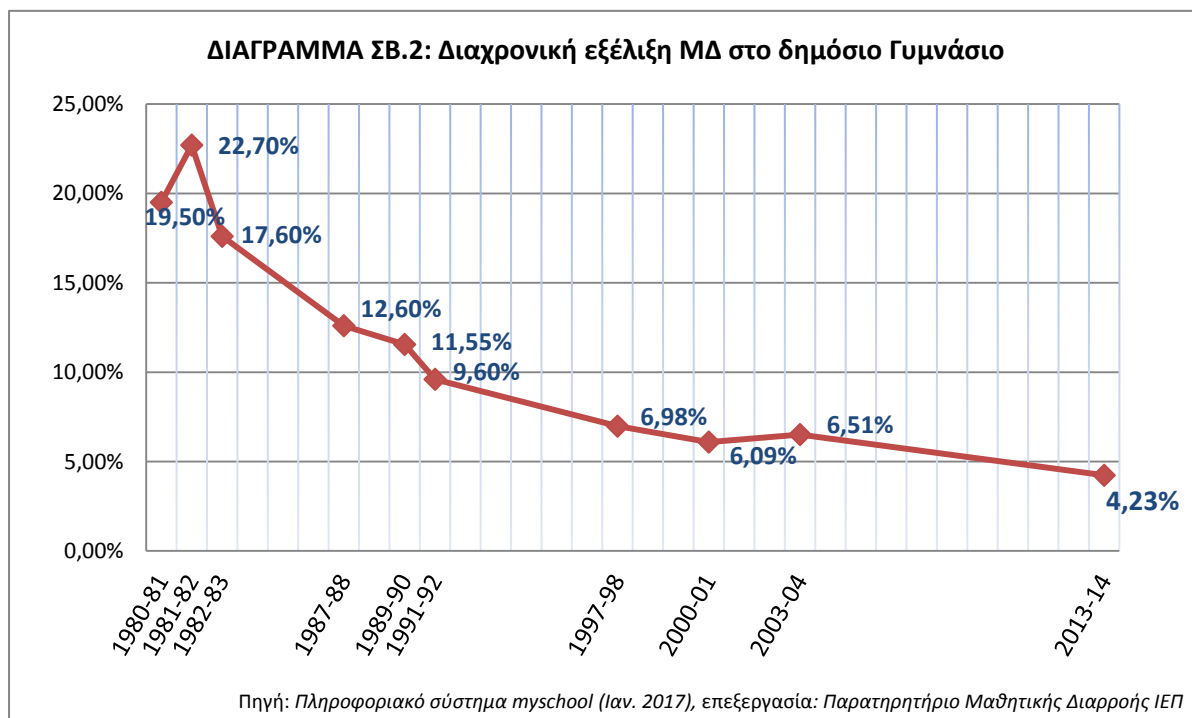
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΒ.2: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 1980-2013)	
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (%)
1980-81 ⁽¹⁾	19,50
1981-82 ⁽¹⁾	22,70
1982-83 ⁽¹⁾	17,60
1987-88 ⁽²⁾	12,60
1989-90 ⁽²⁾	11,55
1991-92 ⁽²⁾	9,60
1997-98 ⁽²⁾	6,98
2000-01 ⁽²⁾	6,09
2003-04 ⁽²⁾	6,51
2013-14 ⁽³⁾	4,23

(1) Στοιχεία έρευνας Μ. Δρεττάκη
 (2) Στοιχεία ερευνών Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
 (3) Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Με βάση τους δυο προηγούμενους πίνακες ΣΒ.1 και ΣΒ.2, μία πρώτη παρατήρηση είναι ότι ο αριθμός των μαθητών/τριών στα Γυμνάσια φαίνεται διαχρονικά και σταθερά να μειώνεται σε απόλυτες τιμές μέχρι το 2003-04, γεγονός που συνδέεται με το δημογραφικό πρόβλημα της χώρας. Σημειώνεται ότι ο αριθμός των μαθητών που «γράφτηκαν κανονικά» σε όλες τις εξεταζόμενες γενιές μαθητών μέχρι το 2003-04 ήταν κατά τι μικρότερος του πραγματικού, διότι: α) σε όλες τις έρευνες δε συμμετείχε το 100% των Γυμνασίων της χώρας και β) υπάρχει ένας αριθμός παιδιών που διαρρέουν εξαρχής από το εκπαιδευτικό σύστημα και δεν εγγράφονται σε σχολεία. Παρόλ' αυτά, στη γενιά 2013-14, εμφανίζεται μικρή αύξηση του μαθητικού δυναμικού. Η ερμηνεία αυτών των ποσοστών μπορεί να επιχειρηθεί μόνο με τη λεπτομερή γνώση του τρόπου και των συνθηκών της κάθε φορά καταγραφής, καθώς και των γενικότερων συνθηκών του εκπαιδευτικού συστήματος ανά εποχή.

Παράλληλα, φαίνεται διαχρονικά να μειώνεται ο απόλυτος αριθμός των μαθητών/τριών που εντοπίζονται ως διαρρεύσαντες/σες σε κάθε μαθητική γενιά, καθώς και το ποσοστό τους επί των κάθε φορά εγγεγραμμένων. Επομένως, ενώ στη μαθητική γενιά 1987-88 έχουμε ποσοστό διαρρευσάντων 12,6% επί των εγγεγραμμένων, 25 χρόνια αργότερα και μετά τη διαδοχική εξέλιξη μειούμενων ποσοστών, στη γενιά του 2013-14 το ποσοστό αυτό έχει μειωθεί κατά 65% και έχει καταλήξει στο 4,23%. Συγκριτικά με την τελευταία έρευνα καταγραφής του Π.Ι., στο σύνολο της χώρας η ΜΔ μειώθηκε από 6,51% σε 4,23% από το 2003, δηλαδή μειώθηκε κατά 35%.

Παρόλη τη θετική εξελικτική πορεία του φαινομένου, καθόσον βαίνει μειούμενο, η μαθητική διαρροή, ως αρνητικό εκπαιδευτικό και οικονομικοκοινωνικό φαινόμενο, εξακολουθεί να αφορά σε απόλυτους αριθμούς 4.338 μαθητές/τριες, οι οποίοι/ες δεν καταφέρνουν να ολοκληρώσουν τον κύκλο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

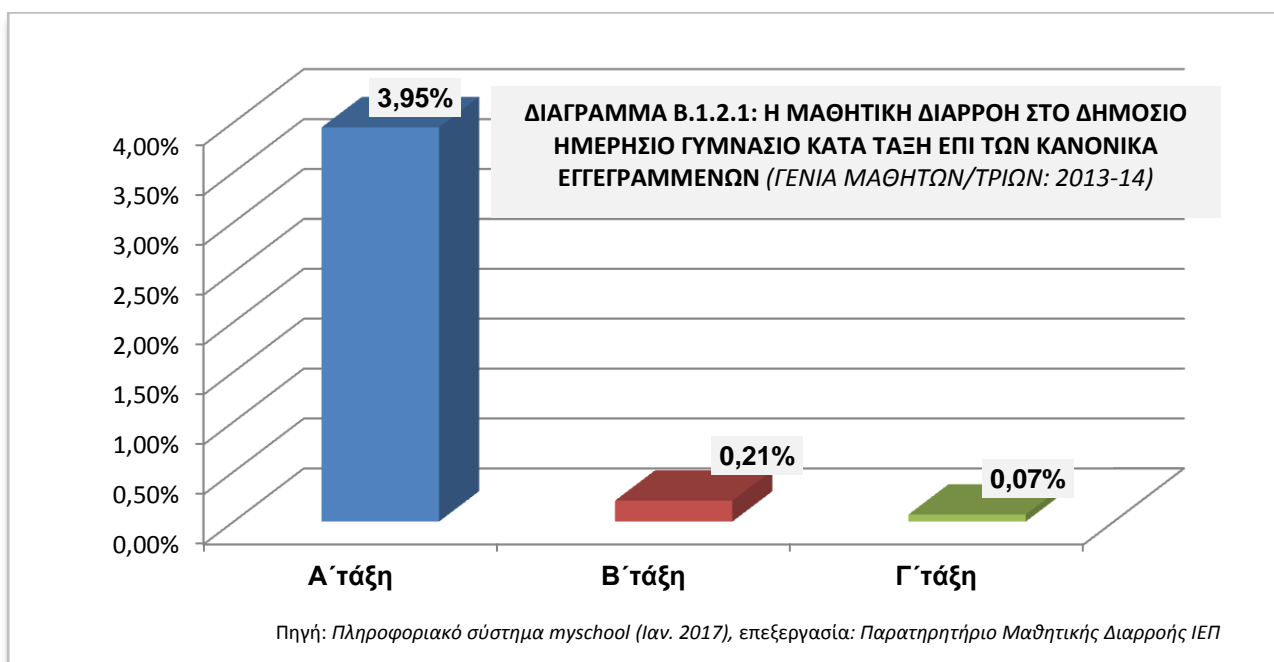
Από τη συγκριτική επισκόπηση των στοιχείων μαθητικής διαρροής της γενιάς μαθητών 2013-14 με τα στοιχεία των παλαιότερων ερευνών μαθητικής διαρροής, στους παραπάνω δύο πίνακες, αλλά και στο σχετικό διάγραμμα, φαίνεται παραστατικά η σχεδόν συνεχής μείωση του ποσοστού της μαθητικής διαρροής στο δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο, με μόνη εξαίρεση στη νέα χιλιετία τη μαθητική γενιά 2003-04, στην οποία παρατηρείται μια μικρή άνοδος σε σχέση με την προηγούμενη. Συγκεκριμένα, ενώ στις προηγούμενες έρευνες καταγραφής της μαθητικής διαρροής, που διεξήγαγε το Παρατηρητήριο Μετάβασης του Π.Ι., διαπιστώθηκε συνεχής μείωση του ποσοστού μαθητικής διαρροής [γενιά 1987-88: 12,6%, γενιά 1989-90: 11,55%, γενιά 1991-92: 9,6%, γενιά 1997-98: 6,98%, γενιά 2000-01: 6,09%], με εξαίρεση την έρευνα για τη γενιά 2003-04, στην οποία παρουσιάστηκε μικρή αύξηση του ποσοστού μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο [6,51%], με αποτέλεσμα να αναφέρεται ότι «τις δύο τελευταίες δεκαετίες του 20ου αιώνα η μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο σε εθνικό επίπεδο παρουσίασε σημαντική πτώση. Όμως αυτή η πτωτική τάση δε συνεχίστηκε κατά την πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα».

Πάντως, από τα νέα δεδομένα της παρούσας έρευνας δεν ενισχύεται περαιτέρω η άποψη αυτή, αλλά γίνεται εμφανές ότι η μαθητική διαρροή κυμαίνεται στο χαμηλότερο ποσοστό της τελευταίας τριακονταπενταετίας.

Β.1.2. Η Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο στην επικράτεια κατά τάξη

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.2.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)									
ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ					
				Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη	
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
102.447	100%	98.109	95,77	4.049	3,95	213	0,21	76	0,07

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

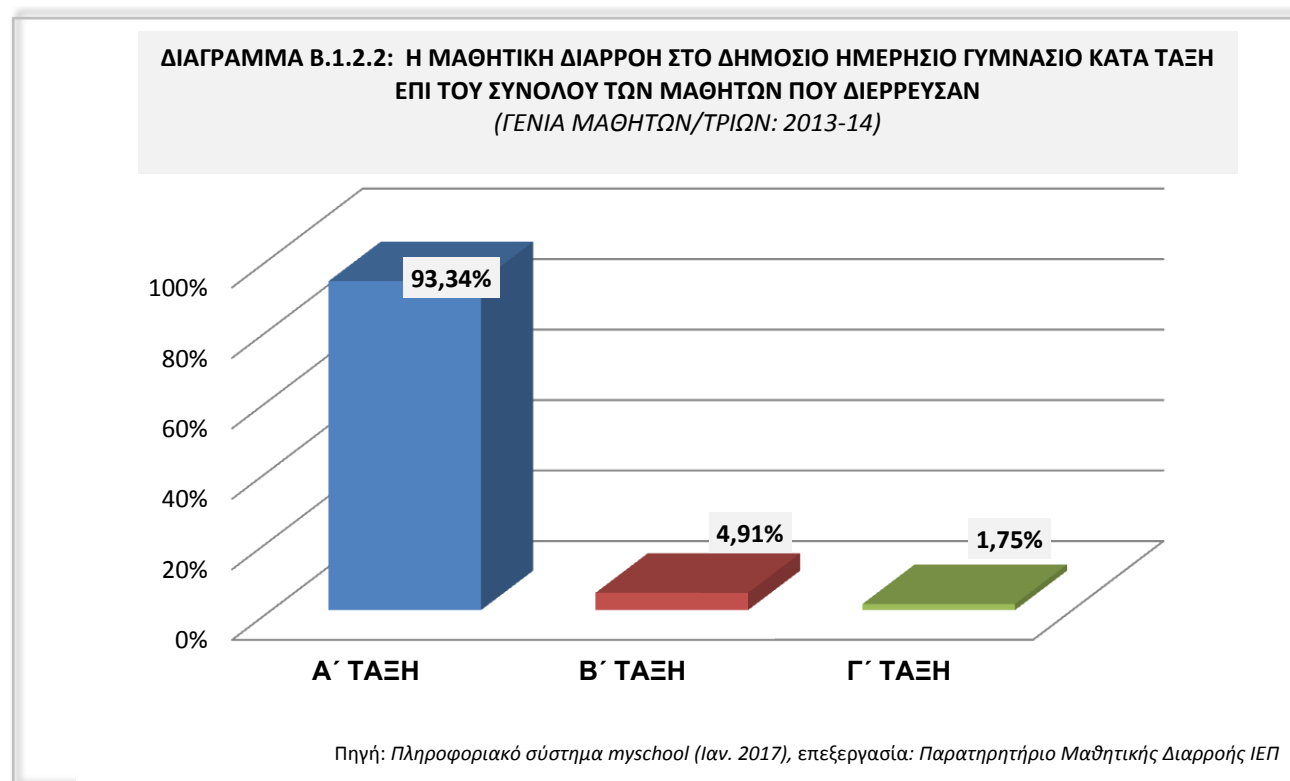
Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα Β.1.2.1, αλλά και στο σχετικό διάγραμμα, το μεγαλύτερο ποσοστό διαρροής εμφανίζεται στην Α' τάξη του Γυμνασίου. Μελετώντας τις προηγούμενες ανάλογες ερευνητικές εργασίες παρατηρείται το ίδιο φαινόμενο, αλλά όχι σε τόσο μεγάλο βαθμό. Αυτό συμβαίνει κατά κύριο λόγο, επειδή στις προηγούμενες μελέτες ήταν τεχνικά εφικτό να καταγραφούν ξεχωριστά οι μαθητές/τριες που δε φοίτησαν καθόλου στην Α' Γυμνασίου, δηλαδή εκείνοι/ες οι μαθητές/τριες, τα απολυτήρια των οποίων στάλθηκαν από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο της περιοχής τους, ακολούθησε η εγγραφή τους στο Μητρώο Μαθητών, αλλά οι ίδιοι δεν εμφανίστηκαν ποτέ. Συνεπώς, στην παρούσα έρευνα, η τόσο μεγάλη διαφορά της Α' τάξης, υψηλότερη σε σχέση με άλλες έρευνες, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στους μαθητές/τριες που τελειώνοντας το Δημοτικό Σχολείο δε συνεχίζουν στο Γυμνάσιο, λόγω της ολοκλήρωσης της πρώτης βαθμίδας εκπαίδευσης. Αυτοί/ες προφανώς χαρακτηρίζονται μέρος της διαρροής της Α' Γυμνασίου, αφού έχουν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), έστω και πριν από την αρχή της επόμενης σχολικής χρονιάς και βαθμίδας (ISCED 2). Ουσιαστικά η περίπτωση αυτή αποτελεί τη διαρροή «κατά τη μετάβαση» από τη μία βαθμίδα στην άλλη και

συγκεκριμένα, κατά τη μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο, εντός του πλαισίου της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, επί του συνόλου των 98.109 μαθητών/τριών του Γυμνασίου που φοίτησαν κανονικά, στην Α΄ τάξη διέρρευσαν 4.049 μαθητές/τριες, έναντι 213 μαθητών/τριών που διέρρευσαν στη Β΄ και 76 μαθητών/τριών που διέρρευσαν στη Γ΄ τάξη. Επομένως, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, δηλαδή σε ποσοστό 3,95%, οι μαθητές/τριες διαρρέουν στην Α΄ τάξη, ενώ η ΜΔ μειώνεται σημαντικά στη Β΄ τάξη σε ποσοστό 0,21% επί του συνόλου, για να φτάσει στη Γ΄ τάξη σε ποσοστό μόλις 0,07% επί του συνόλου των μαθητών/τριών, οι οποίοι/ες φοίτησαν κανονικά, αλλά δεν πήραν τελικά απολυτήριο Γυμνασίου και δεν ολοκλήρωσαν τον κύκλο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Το ποσοστό των μαθητών/τριών που φτάνουν στη Γ΄ τάξη και τελικά δεν παίρνουν απολυτήριο είναι ιδιαίτερα χαμηλό (γενιά μαθητών/τριών 2013-14: 0,07%).

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.2.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΡΡΕΥΣΑΝ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)							
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		Μ Α Θ Η Τ Ι Κ Η Δ Ι Α Ρ Ρ Ο Η Κ Α Τ Α Τ Α Ξ Η					
		Α΄ τάξη		Β΄ τάξη		Γ΄ τάξη	
N	%	N	%	N	%	N	%
4.338	100%	4.049	93,34	213	4,91	76	1,75

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Το φαινόμενο αυτό προκύπτει και από τον Πίνακα Β.1.2.2. Υπολογίζοντας το ποσοστό των διαρρεόντων ανά τάξη επί του συνόλου των διαρρεόντων, φαίνεται ακόμα περισσότερο ότι η διαρροή στην Α' τάξη, αθροιζόμενη με αυτούς που δεν έχουν φοιτήσει καθόλου στο Γυμνάσιο, αποτελούν το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος του συνόλου των διαρρεόντων μαθητών. Άρα, σχεδόν το σύνολο των μαθητών/τριών, περισσότεροι από 9 στους 10 μαθητές/τριες που διαρρέουν στο Γυμνάσιο, διαρρέουν στην Α' τάξη. Το ποσοστό διαρροής μειώνεται σε μεγάλο βαθμό στις τάξεις Β' και Γ' (ποσοστά επί του συνόλου της μαθητικής διαρροής: 93,34% στην Α' τάξη, έναντι 4,91% στη Β' τάξη και του ισχνού 1,75% στη Γ' τάξη).

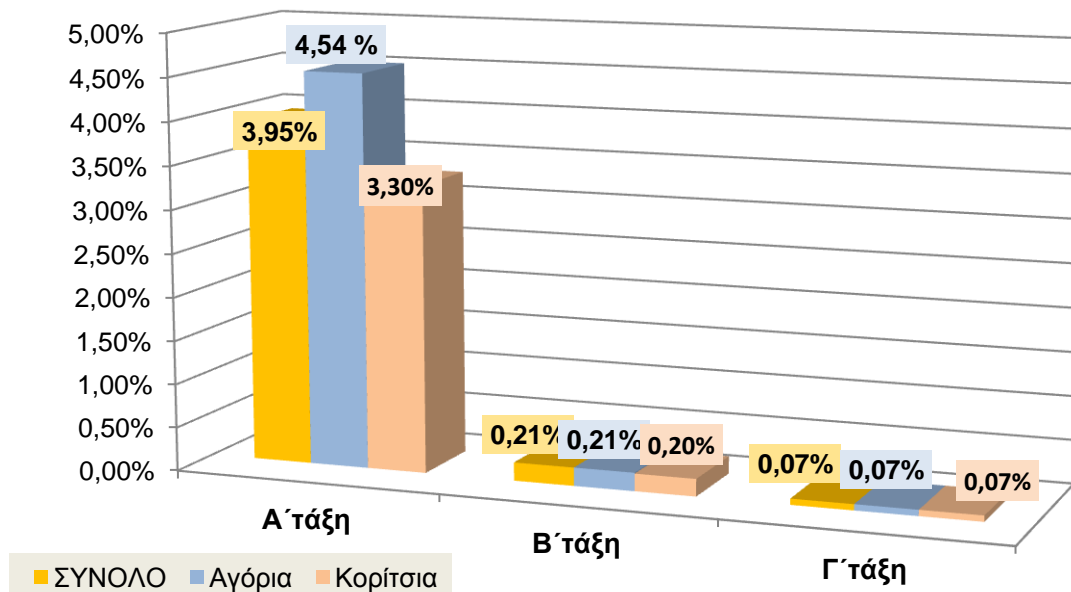
Επομένως, το συντριπτικό ποσοστό της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο συμβαίνει στην Α' τάξη (είτε πριν από την αρχή της, με τους μαθητές που δε φοιτούν καθόλου, είτε κατά τη διάρκειά της). Αντίθετα, η μαθητική διαρροή μειώνεται σημαντικά από την Α' προς τη Γ' τάξη. Κατά μία άλλη ανάγνωση, οι μαθητές/τριες που εγγράφονται, φοιτούν και ολοκληρώνουν την Α' γυμνασίου, ολοκληρώνουν σε συντριπτικό ποσοστό το Γυμνάσιο και την υποχρεωτική εκπαίδευση (μόνο το 6,66 % διαρρέει μέχρι τη Γ' γυμνασίου). Γεγονός αποτελεί ότι χρήζει περαιτέρω διερεύνησης και συσχέτισης με διάφορα ψυχοπαιδαγωγικά θέματα (π.χ. πιθανές δυσκολίες προσαρμογής στην ανώτερη βαθμίδα).

Β.1.3. Η Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο στην επικράτεια κατά φύλο

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.3.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΦΥΛΟ												
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)												
ΦΥΛΟ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ							
					Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Αγόρια	53.949	100%	51.347	95,18	2.447	4,54	115	0,21	40	0,07	2.602	4,82
Κορίτσια	48.498	100%	46.762	96,42	1.602	3,30	98	0,20	36	0,07	1.736	3,58
ΣΥΝΟΛΟ	102.447	100%	98.109	95,77	4.049	3,95	213	0,21	76	0,07	4.338	4,23

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.1.3.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΦΥΛΟ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά φύλο παρουσιάζονται στον Πίνακα Β.1.3.1 και το σχετικό διάγραμμα. Από την επισκόπησή τους, προκύπτει ότι, προκειμένου για τη γενιά μαθητών/τριών 2013-04:

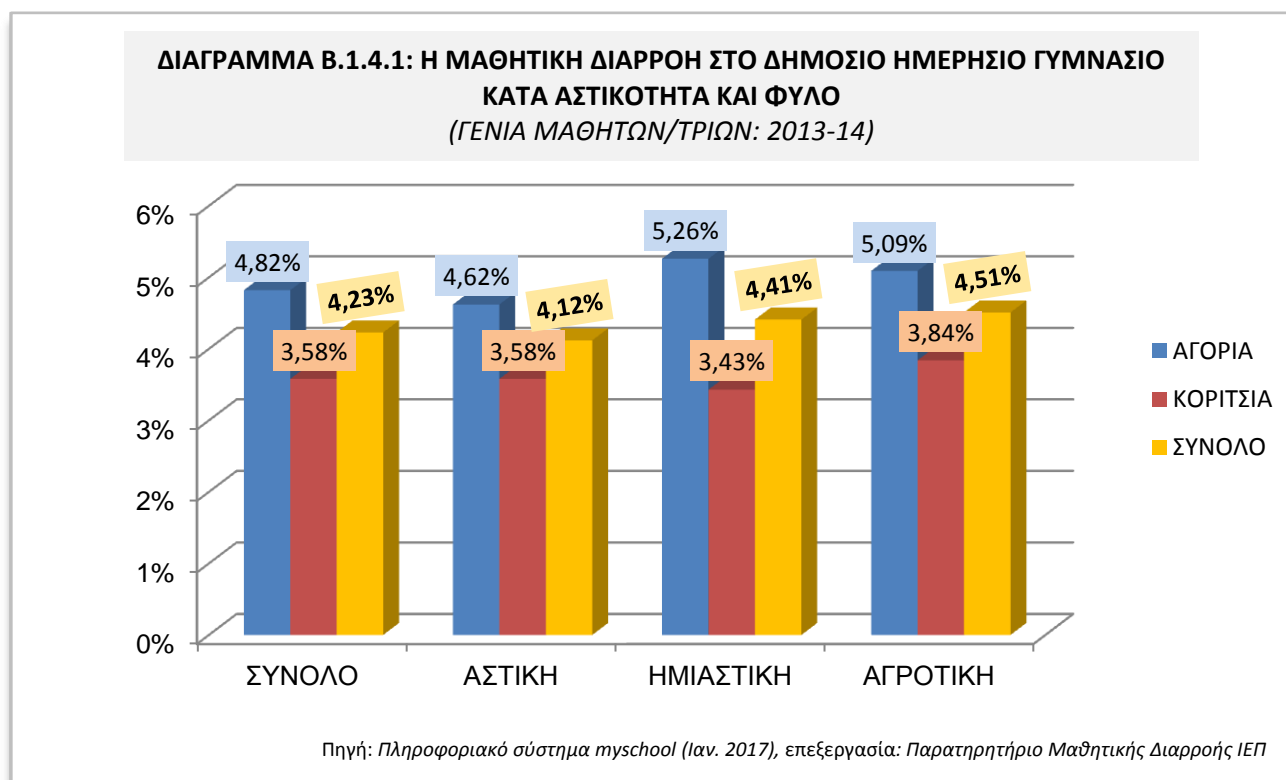
- ο αριθμός των αγοριών που εγγράφονται στο Γυμνάσιο είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των κοριτσιών (Πίνακας Β.1.3.1). Σε όλες τις περιπτώσεις, περίπου το 53% των εγγεγραμμένων είναι αγόρια και το 47% κορίτσια. Το ίδιο περίπου ποσοστό ίσχυε και στην τελευταία έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου,
- στη γενιά μαθητών/τριών 2013-14, επί των κανονικά εγγεγραμμένων αγοριών το ποσοστό μαθητικής διαρροής ανέρχεται σε 4,82%, ενώ επί των κανονικά εγγεγραμμένων κοριτσιών το ποσοστό αυτό μειώνεται σε 3,58% (Πίνακας Β.1.3.1). Υψηλότερο ποσοστό μαθητικής διαρροής για τα αγόρια διαπιστώνεται και σε όλες τις γενιές μαθητών/τριών που εξετάστηκαν στις προηγούμενες έρευνες. Επομένως, εξακολουθεί να είναι βάσιμος ο ισχυρισμός ότι τα αγόρια εγκαταλείπουν το Γυμνάσιο σε μεγαλύτερο ποσοστό από τα κορίτσια,
- στη γενιά μαθητών/τριών 2013-14, η διαφορά στα ποσοστά αγοριών – κοριτσιών που διαρρέουν παρουσιάζεται μεγαλύτερη στην Α' τάξη, ενώ εξομαλύνεται στις επόμενες Β' και Γ' τάξεις (Πίνακας Β.1.3.1),

Β.1.4. Η Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο στην επικράτεια κατά αστικότητα

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.4.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)									
ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΕΣ	ΑΓΟΡΙΑ			ΚΟΡΙΤΣΙΑ			ΣΥΝΟΛΟ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	N	%	N	N	%	N	N	%
ΑΣΤΙΚΗ	35.138	1.625	4,62	32.123	1.149	3,58	67.261	2.774	4,12
ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ	11.798	620	5,26	10.236	351	3,43	22.034	971	4,41
ΑΓΡΟΤΙΚΗ	7.013	357	5,09	6.139	236	3,84	13.152	593	4,51
ΣΥΝΟΛΟ	53.949	2.602	4,82	48.498	1.736	3,58	102.447	4.338	4,23

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά αστικότητα και φύλο παρουσιάζονται στον Πίνακα Β.1.4.1 και το σχετικό διάγραμμα. Από την παρατήρησή τους, προκύπτει ότι, προκειμένου για τη γενιά μαθητών/τριών 2013-04:

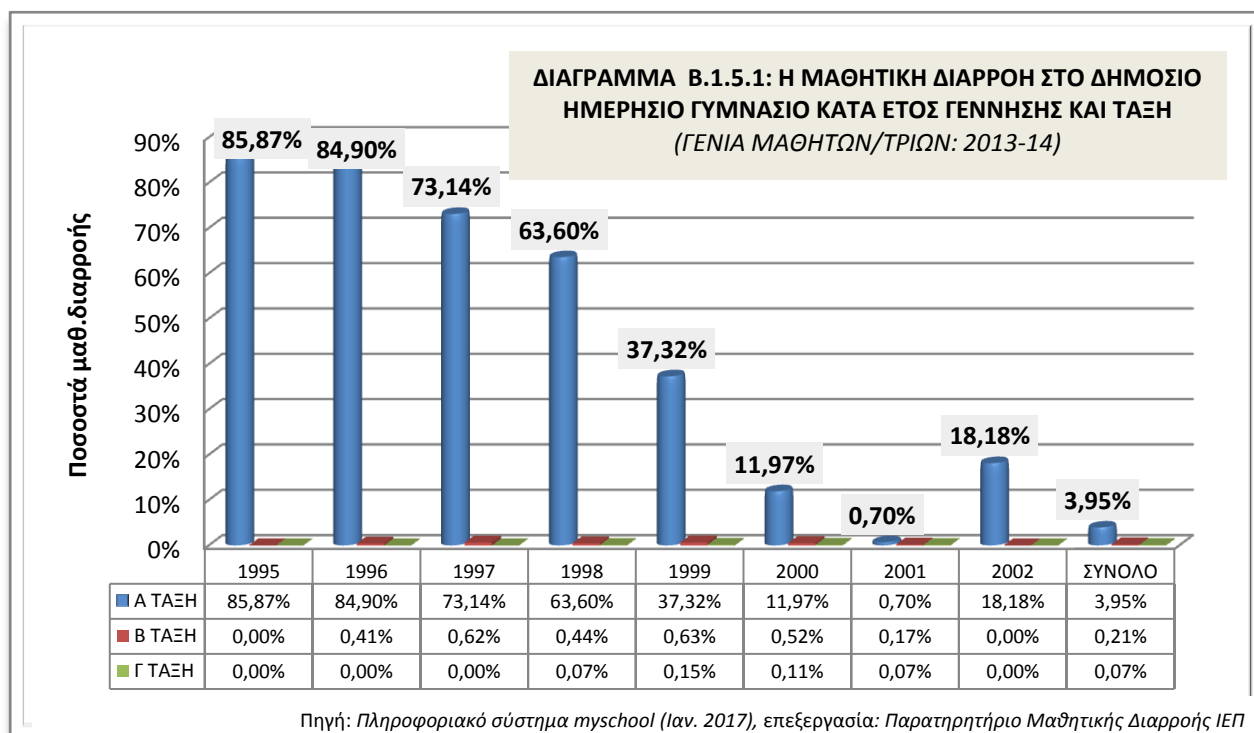
- τα αγόρια σε όλες τις περιοχές (αστικές, ημιαστικές, αγροτικές) διαρρέουν σε μεγαλύτερο ποσοστό από τα κορίτσια. Η διαφορά αυτή είναι μάλιστα μεγαλύτερη στις ημιαστικές και στις αγροτικές περιοχές (Πίνακας Β.1.4.1),
- το ποσοστό των αγοριών που διαρρέουν σε ημιαστικές (5,26%) και αγροτικές περιοχές (5,09%) υπερβαίνει αυτό των αστικών (4,62%),

- σε απόλυτους αριθμούς, υπερδιπλάσιος αριθμός αγοριών (1.625) διαρρέει από τις αστικές περιοχές σε σχέση με τις ημιαστικές (620) και τετραπλάσιος σε σχέση με τις αγροτικές (357),
- μικρές διαφορές παρατηρούνται στο ποσοστό διαρροής των κοριτσιών ανεξαρτήτως αστικής, ημιαστικής και αγροτικής περιοχής (3,58%, 3,43% και 3,84% αντίστοιχα).

Β.1.5. Η Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο στην επικράτεια κατά έτος γέννησης

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.5.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)									
ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ N	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ							
		Α ΤΑΞΗ		Β ΤΑΞΗ		Γ ΤΑΞΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
		N	%	N	%	N	%	N	%
1995	92	79	85,87	0	0,00	0	0,00	79	85,87
1996	245	208	84,90	1	0,41	0	0,00	209	85,31
1997	644	471	73,14	4	0,62	0	0,00	475	73,76
1998	1.379	877	63,60	6	0,44	1	0,07	884	64,10
1999	2.701	1.008	37,32	17	0,63	4	0,15	1029	38,10
2000	6.376	763	11,97	33	0,52	7	0,11	803	12,59
2001	90.977	637	0,70	152	0,17	64	0,07	853	0,94
2002	33	6	18,18	0	0,00	0	0,00	6	18,18
ΣΥΝΟΛΟ	102.447	4.049	3,95	213	0,21	76	0,07	4.338	4,23

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή, τα οποία συναρτούν το έτος γέννησης των μαθητών/τριών με την τάξη φοίτησης παρουσιάζονται στον Πίνακα Β.1.5.1 και το αντίστοιχο διάγραμμα.

Σύμφωνα με τη μεθοδολογική παραδοχή που έχει ήδη περιγραφεί⁷⁸, στην παρούσα μελέτη εξετάζονται μαθητές/τριες γεννημένοι/ες από 6 έτη νωρίτερα έως και 1 έτος μετά από το έτος της «αναμενόμενης» ηλικίας φοίτησης στην τάξη. Υπενθυμίζουμε ότι για την εν λόγω παράμετρο δεν υπάρχει μέτρο σύγκρισης με παλαιότερες έρευνες, καθώς δεν είχε διερευνηθεί πρωτύτερα. Κρίθηκε όμως σημαντικό, με βάση τα επίκαιρα δεδομένα, να διερευνηθεί, για τους εγγραφέντες μαθητές στην Α΄ τάξη Γυμνασίου, η συσχέτιση της διαρροής με το έτος γέννησής τους.

Στο πλαίσιο αυτό, η παρουσίαση της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο αφορά τους/τις μαθητές/τριες που είχαν συμπληρώσει (ή διένυαν) το 12ο έτος της ηλικίας τους κατά την εγγραφή τους στην Α΄ τάξη το σχ. έτος 2013-2014. Επομένως, οι μαθητές/τριες, που αποτελούν τη βασική ηλικιακή ομάδα της υπό μελέτη Γενιάς Μαθητών/τριών, είναι γεννημένοι/ες το 2001.

Από την επισκόπηση του σχετικού πίνακα και διαγράμματος, προκύπτει για τη γενιά μαθητών 2013-04 ορισμένες παρατηρήσεις. Στην Α΄ τάξη Γυμνασίου η πλειονότητα των εγγραφέντων μαθητών ανήκει στους γεννηθέντες το 2001. Παρόλα αυτά, στην ίδια τάξη συνυπάρχουν μαθητές μικρότερης ηλικίας σε πολύ μικρό ποσοστό, αλλά και μεγαλύτερης ηλικίας (μέχρι και έξι χρόνια). Το ποσοστό της διαρροής αυξάνει σημαντικά όσο μεγαλώνει η ηλικία των μαθητών/τριών. Κατ' ουσίαν πρόκειται για μαθητές/τριες οι οποίοι/ες εγγράφονται σε μεγαλύτερη ηλικία από την προβλεπόμενη για διαφόρους λόγους ή που κατά τη φοίτησή τους στο Δημοτικό επαναλαμβάνουν την ίδια τάξη μία ή περισσότερες φορές. Ενδέχεται μάλιστα οι μαθητές αυτοί να μην προσέρχονται για φοίτηση στο σχολείο, αλλά να εγγράφονται αυτοδίκαια στις επόμενες σχολικές χρονιές⁷⁹ και επομένως να έχουν ήδη διαρρέυσει. Με άλλα λόγια, μαθητές που φοιτούν σε τάξη όχι ανάλογη της χρονολογικής τους ηλικίας ή/και μαθητές που μένουν και επαναλαμβάνουν μία ή περισσότερες φορές μία σχολική τάξη διαρρέουν σε πολύ μεγάλο ποσοστό. Όσο περισσότερα είναι τα χρόνια που κάποιος είναι «στάσιμος», τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες να διαρρέυσει ή καλύτερα έχει ήδη διαρρέυσει.

Από την εξέταση των στοιχείων του Πίνακα Β.1.5.1, προκύπτει ότι από τους μαθητές/τριες της «κανονικής» ηλικίας φοίτησης διαρρέει ένα ελάχιστο ποσοστό, της τάξης του 0,70% στην Α΄ Γυμνασίου, ενώ αντίθετα όσο περισσότερο το έτος γέννησης των μαθητών/-τριών απέχει προς τα πίσω σε σχέση με το έτος γέννησης της βασικής ηλικιακής ομάδας, τόσο αυξάνεται το ποσοστό μαθητικής διαρροής. Ενδεικτικά, σημειώνεται ότι μετά από έξι χρόνια το ποσοστό των μαθητών/τριών που διαρρέουν υπερβαίνει το 85%.

Τα ευρήματα του τελευταίου πίνακα είναι σημαντικά από την άποψη της κατανόησης των αιτιών της διαρροής και του εντοπισμού των σημείων που το φαινόμενο παρουσιάζει μεγάλη ένταση. Ειδικότερα, οι 4 από τους 5 μαθητές που για τον οποιονδήποτε λόγο έχουν χάσει την κανονική σειρά φοίτησής τους, δε φοιτούν δηλαδή στην ίδια τάξη με τους συνομήλικούς τους, διαρρέουν. Αν δε ληφθεί υπόψη η συγκεκριμένη ομάδα μαθητών στον υπολογισμό της μαθητικής διαρροής, αν δηλ. υπολογιστεί η διαρροή στο πλήθος των μαθητών που εγγράφηκαν στο σχολείο με βάση την προβλεπόμενη ηλικία τους, το ποσοστό διαρροής από 4,23% περιορίζεται σημαντικά, σε 0,94%. Πάντως, ενώ το θέμα εμφανίζεται πολύ έντονο ποσοστιαία, σε απόλυτους αριθμούς αφορά σχετικά περιορισμένο αριθμό μαθητών/τριών.

---

⁷⁸ Supra, σ. 43.

⁷⁹ Πρβλ. Εγκύκλιο ΥΠ.Ε.Π.Θ. με αρ. 232/1/32/Γ2/1082/30-06-1982 «Στο Γυμνάσιο, όπου η φοίτηση είναι υποχρεωτική (Π.Δ.731/81), οι μαθητές εγγράφονται αυτεπάγγελα μέχρι να συμπληρώσουν το 16ο έτος της ηλικίας τους».

B.2. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά διοικητική περιφέρεια

B.2.1. Γενικά για τη Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο κατά διοικητική περιφέρεια

Στον παρακάτω πίνακα Β.2.1.1 και στους συναφείς Β.2.1.2 και Β.2.1.3, οι οποίοι είναι ταξινομημένοι κατά αύξουσα και φθίνουσα ταξινόμηση, καθώς και στο σχετικό διάγραμμα, γίνεται εμφανές ότι μεταξύ των διαφόρων διοικητικών περιφερειών (ή εδαφικών στατιστικών μονάδων επιπέδου NUTS2) της ελληνικής επικράτειας εμφανίζεται διαφορά ως προς το ποσοστό της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο. Αυτό αποτελεί διαχρονικό φαινόμενο, καθώς παρατηρείται, εκτός από τη μαθητική γενιά 2013-14 και στις γενιές 2001-03 και 2003-04. Στην πρόσφατη καταγραφή, την πρώτη θέση στη διαρροή φαίνεται ότι καταλαμβάνει η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης. Για τη γενιά 2013-14, ακολουθούν η Πελοπόννησος, η Δυτική Ελλάδα και η Θεσσαλία, ενώ τις τελευταίες θέσεις στην καταγραφή με τη χαμηλότερη διαρροή, παρουσιάζουν το Νότιο Αιγαίο, η Ήπειρος και η Δυτική Μακεδονία. Συνολικά τέσσερις στις δεκατρείς περιφέρειες βρίσκονται πάνω από τον εθνικό δείκτη της διαρροής για το γυμνάσιο και εννέα κάτω από αυτόν, μεταξύ των οποίων παρατηρείται ότι δύο περιφέρειες, η Αττική και η Κρήτη έχουν ακριβώς το ίδιο ποσοστό (4,15%), το οποίο βρίσκεται κάτω, αλλά σχετικά κοντά στον δείκτη της χώρας (4,23%). Η διαβάθμιση των ποσοστών από θετικό προς το αρνητικό αποτυπώνεται με τη διαφορετική φωτοσκίαση.

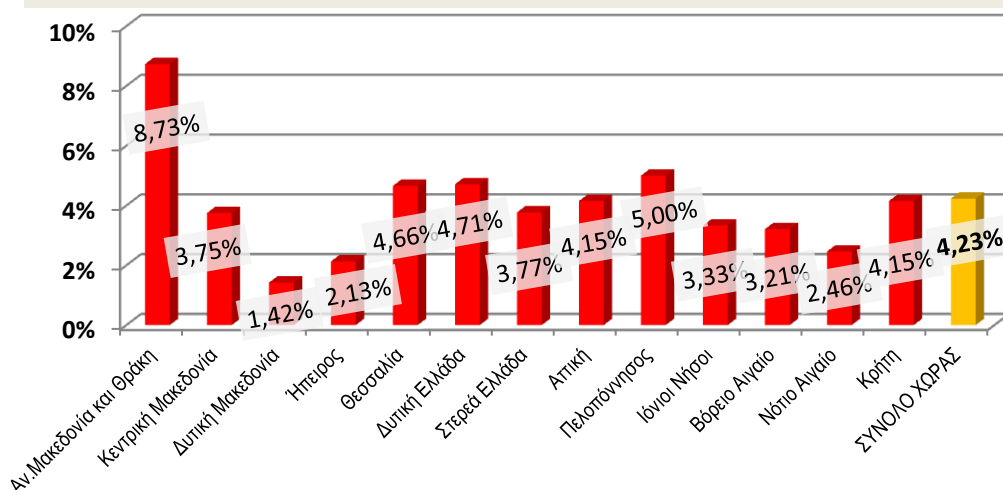
Ειδικότερα, αξίζει να σημειωθεί ότι παρουσιάζεται διακύμανση στο ποσοστό μαθητικής διαρροής μεταξύ των δεκατριών διοικητικών περιφερειών της χώρας (εύρος τιμών από 1,42% έως 8,73%). Η υψηλότερη μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο παρουσιάζεται στην Ανατολική Μακεδονία & Θράκη (8,73%), στην Πελοπόννησο (5%) και στη Δυτική Ελλάδα (4,71%). Αντιθέτως, η χαμηλότερη μαθητική διαρροή παρουσιάζεται στη Δυτική Μακεδονία (1,42%), στην Ήπειρο (2,13%). Η επόμενη αρνητική τιμή αφορά την περιφέρεια της Θεσσαλίας (4,66%) και ακολουθούν οι περιφέρειες της Αττικής (4,15%) και της Κρήτης (4,15%). Η περιφέρεια Αττικής (στην οποία συμπεριλαμβάνεται η περιοχή της πρωτεύουσας) παρουσιάζει ποσοστό μαθητικής διαρροής (4,15%) λίγο κάτω από τον συνολικό δείκτη της χώρας (4,23%) και πρέπει να εκτιμηθεί σε συνάρτηση με τον παρακάτω Πίνακα Β.2.1.4, στον οποίο αποτυπώνονται οι διοικητικές διαιρέσεις της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Αττικής, οι οποίες ακολουθούν τον χωρισμό κατά Καλλικράτη της διοικητικής περιφέρειας Αττικής σε περιφερειακές ενότητες (Π.Ε. Κεντρικού, Βόρειου, Δυτικού και Νότιου Τομέα Αθηνών, Π.Ε. Δυτικής Αττικής, Ανατολικής Αττικής, Πειραιώς και Νήσων).

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.1.1 Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)	
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΙΑΡΡΟΗΣ %
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	8,73
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3,75
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,42
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	4,66
ΗΠΕΙΡΟΥ	2,13
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	3,33
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4,71
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3,77
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5,00
ΑΤΤΙΚΗΣ	4,15
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3,21
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2,46
ΚΡΗΤΗΣ	4,15
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4,23
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ	

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.1.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14) ΣΕ ΑΥΞΟΥΣΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ	
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΙΑΡΡΟΗΣ %
Δυτική Μακεδονία	1,42
Ήπειρος	2,13
Νότιο Αιγαίο	2,46
Βόρειο Αιγαίο	3,21
Ιόνιοι Νήσοι	3,33
Κεντρική Μακεδονία	3,75
Στερεά Ελλάδα	3,77
Αττική	4,15
Κρήτη	4,15
Θεσσαλία	4,66
Δυτική Ελλάδα	4,71
Πελοπόννησος	5,00
Αν.Μακεδονία και Θράκη	8,73
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4,23
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ	

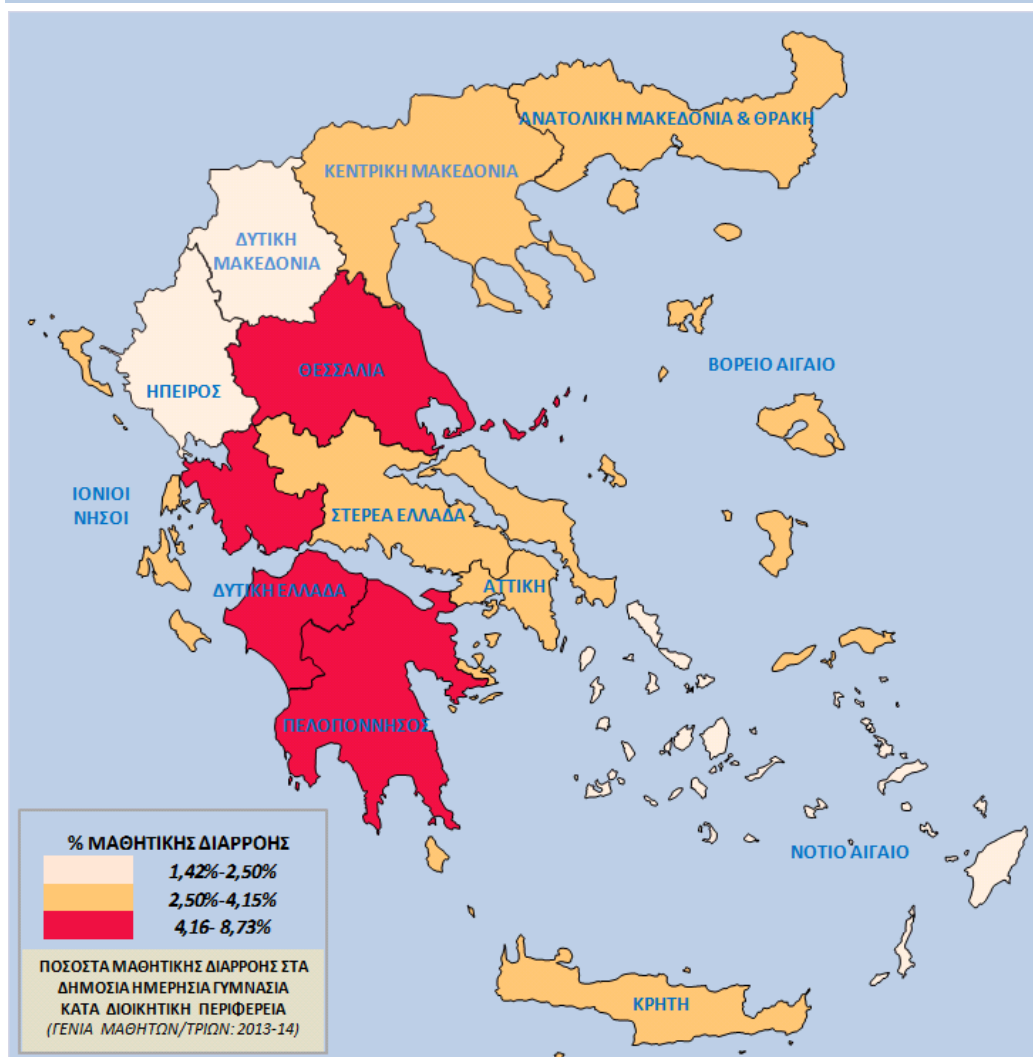
ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.1.3: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14) ΣΕ ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ	
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΙΑΡΡΟΗΣ %
Αν.Μακεδονία και Θράκη	8,73
Πελοπόννησος	5,00
Δυτική Ελλάδα	4,71
Θεσσαλία	4,66
Αττική	4,15
Κρήτη	4,15
Στερεά Ελλάδα	3,77
Κεντρική Μακεδονία	3,75
Ιόνιοι Νήσοι	3,33
Βόρειο Αιγαίο	3,21
Νότιο Αιγαίο	2,46
Ήπειρος	2,13
Δυτική Μακεδονία	1,42
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4,23
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ	

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.1.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ:2013-2014)

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

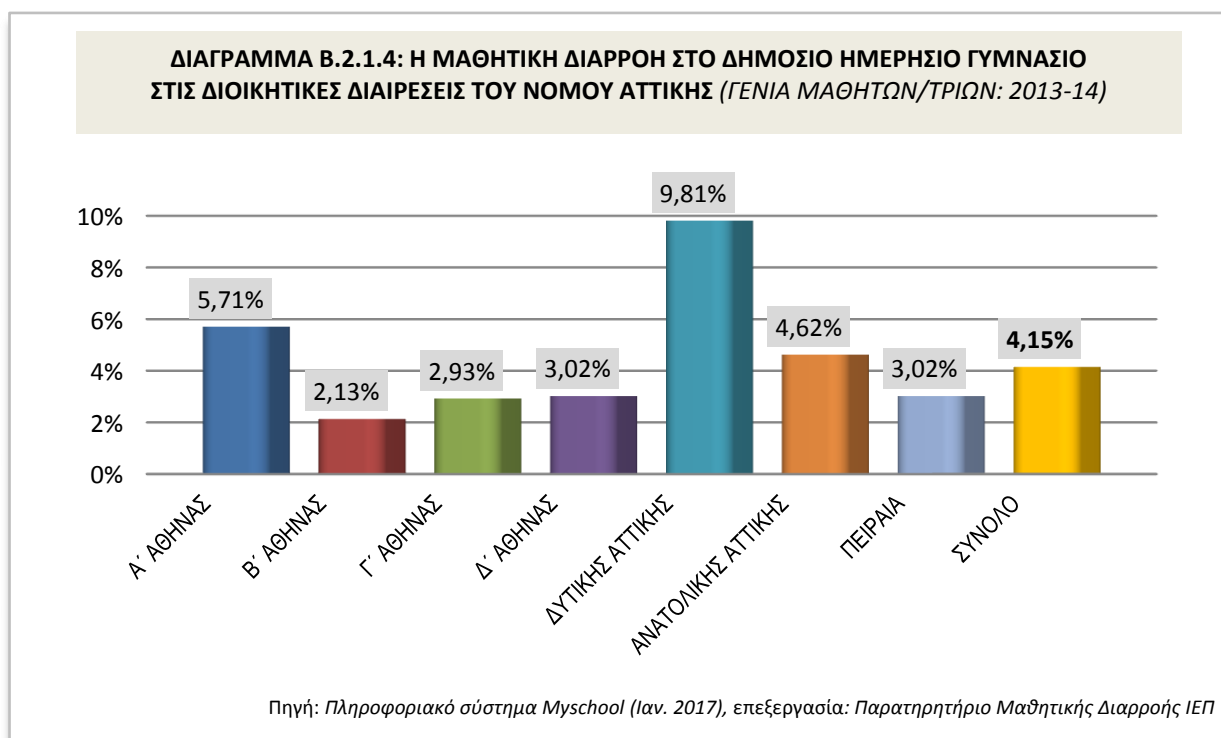
ΧΑΡΤΗΣ 2: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ:2013-14)

Πηγές: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), <https://www.d-maps.com>, επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.1.4: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)							
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%	N	%	N	%
ΑΘΗΝΑ	Α' ΑΘΗΝΑΣ	7.298	100%	6.881	94,29	417	5,71
	Β' ΑΘΗΝΑΣ	4.510	100%	4.414	97,87	96	2,13
	Γ' ΑΘΗΝΑΣ	4.669	100%	4.532	97,07	137	2,93
	Δ' ΑΘΗΝΑΣ	4.243	100%	4.115	96,98	128	3,02
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		5.242	100%	5.000	95,38	242	4,62
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		1.906	100%	1.719	90,19	187	9,81
ΠΕΙΡΑΙΑ		4.599	100%	4.460	96,98	139	3,02
ΣΥΝΟΛΟ		32.467	100%	31.121	95,85	1.346	4,15

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Από τον παραπάνω πίνακα Β.2.1.4 και το σχετικό διάγραμμα, εμφανίζεται ότι το ποσοστό μαθητικής διαρροής στη Δυτική Αττική ανέρχεται σε 9,81% και είναι υπερδιπλάσιο του συνολικού ποσοστού της περιφέρειας Αττικής, ενώ αρκετά αυξημένα και πάνω από το συνολικό ποσοστό του νομού (4,15%) εμφανίζονται τα ποσοστά της Α' Αθήνας (5,71%) και της Ανατολικής Αττικής (4,62%). Όμοια ποσοστά, τα οποία κινούνται κάτω από το συνολικό ποσοστό του νομού Αττικής, παρουσιάζουν οι περιοχές Δ' Αθήνας και Πειραιά (3,02%), ενώ ακόμη μικρότερα ποσοστά παρατηρούνται στη Γ' (2,93%) και στη Β' Αθήνας (2,13%).

Αξίζει να σημειωθεί όμως ότι από την περιοχή της Α' Αθήνας, όπου εμφανίζεται χαμηλότερο ποσοστό διαρροής έναντι της Δυτικής Αττικής (5,71% έναντι 9,81%), προέρχονται σε απόλυτους αριθμούς οι περισσότεροι από τους διαρρέοντες μαθητές (417 έναντι του συνόλου του νομού 1.346) με άλλα λόγια, ο ένας στους τρεις μαθητές που διαρρέουν στον νομό Αττικής προέρχεται από την περιοχή της Α' Αθήνας. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο σύνολο της Αττικής, οι μαθητές του κέντρου της Αθήνας (417) είναι υπερδιπλάσιοι αυτών που διαρρέουν από τη Δυτική Αττική (187).

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.1.5: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2000-01, 2003-04 και 2013-2014)			
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΙΑΡΡΟΗΣ %		
	ΓΕΝΙΑ 2000-2001	ΓΕΝΙΑ 2003-2004	ΓΕΝΙΑ 2013-2014
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	9,64	9,36	8,73
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5,71	5,54	3,75
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2,73	1,98	1,42
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3,46	4,28	4,66
ΗΠΕΙΡΟΥ	3,79	4,30	2,13
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	7,15	6,59	3,33
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	6,40	7,17	4,71
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4,13	5,69	3,77
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5,13	4,96	5,00
ΑΤΤΙΚΗΣ	6,57	7,77	4,15
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	6,91	4,77	3,21
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	6,65	5,89	2,46
ΚΡΗΤΗΣ	8,34	7,77	4,15
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	6,09	6,51	4,23

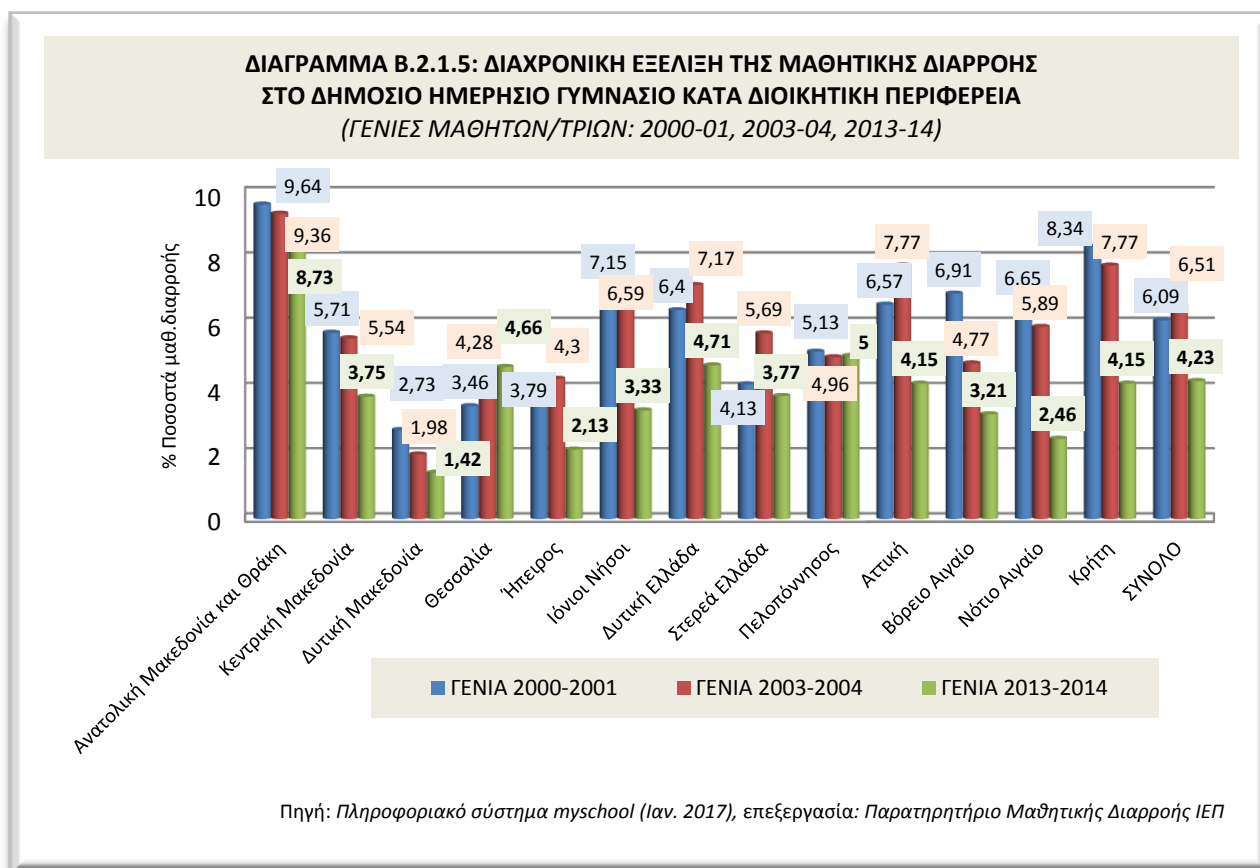
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.1.6: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΕ ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΓΕΝΙΑ 2013-14 (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)			
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΙΑΡΡΟΗΣ %		
	ΓΕΝΙΑ 2000-2001	ΓΕΝΙΑ 2003-2004	ΓΕΝΙΑ 2013-2014
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	9,64	9,36	8,73
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5,13	4,96	5,00
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	6,40	7,17	4,71
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3,46	4,28	4,66
ΑΤΤΙΚΗΣ	6,57	7,77	4,15
ΚΡΗΤΗΣ	8,34	7,77	4,15
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4,13	5,69	3,77
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5,71	5,54	3,75
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	7,15	6,59	3,33
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	6,91	4,77	3,21
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	6,65	5,89	2,46
ΗΠΕΙΡΟΥ	3,79	4,30	2,13
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2,73	1,98	1,42
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	6,09	6,51	4,23

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στους παραπάνω πίνακες Β.2.1.5 και Β.2.1.6 και στο διάγραμμα που ακολουθεί, γίνεται, επίσης, εμφανές ότι οι διαφορές ως προς το ποσοστό της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο μεταξύ των διοικητικών περιφερειών της ελληνικής επικράτειας αποτελούν φαινόμενο που μεταβάλλεται στο πέρασμα των χρόνων, με αποτέλεσμα άλλες περιφέρειες να εμφανίζουν τάσεις μείωσης, ενώ άλλες τάσεις αύξησης της διαρροής. Συγκριτικά με την τελευταία έρευνα του Π.Ι. που αφορούσε τη γενιά του 2003-04, διαπιστώνεται ότι, με βάση την παρούσα έρευνα, στις 11 από τις 13 περιφέρειες παρατηρείται μείωση της διαρροής και μόνο σε δύο (Πελοπόννησο και Θεσσαλία) παρατηρείται ποσοστιαία αύξηση του ποσοστού διαρροής κατά 0,8% και 8,9% αντίστοιχα.

Διαχρονικά, αλλά και στην πρόσφατη καταγραφή, την πρώτη θέση στη διαρροή φαίνεται ότι καταλαμβάνει η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, παρά τη μειωτική τάση που παρατηρείται (από 9,36% το 2003 σε 8,73% το 2013, ποσοστιαία μείωση 6,7%). Μεταξύ των περιφερειών με τα υψηλότερα ποσοστά παραμένει η Δυτική Ελλάδα (από 7,17% σε 4,71%), παρόλο που παρουσιάζει σημαντική τάση βελτίωσης σε σχέση με την τελευταία καταγραφή του Π.Ι. (κατά 2,46 σε απόλυτες τιμές, αλλά ποσοστιαία κατά 34,3%). Ακολουθούν οι περιφέρειες της Πελοποννήσου και της Θεσσαλίας, οι οποίες, όπως προαναφέρθηκε, είναι οι μόνες στις οποίες παρατηρείται αυξητική τάση σε σχέση με το 2003 (5% έναντι 4,96% και 4,28% έναντι 4,66% αντίστοιχα). Τις τελευταίες θέσεις στην καταγραφή με την χαμηλότερη διαρροή, παρουσιάζουν η Ήπειρος (4,30% το 2003 έναντι 2,13% το 2013) και η Δυτική Μακεδονία (1,98% το 2003 έναντι 1,42% το 2013). Αξιοσημείωτη είναι η τάση μείωσης της διαρροής στις περιφέρειες αυτές κατά 28,3% στη Δυτική Μακεδονία και κατά 50,5% στην Ήπειρο.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.1.7: ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΘΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
(ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΓΕΝΙΑ 2000-01	ΓΕΝΙΑ 2003-04	ΓΕΝΙΑ 2013-14
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΙΑΡΡΟΗΣ %		
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	3,55	2,85	4,50
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	-0,38	-0,97	-0,48
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	-3,36	-4,53	-2,81
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	-2,63	-2,23	0,42
ΗΠΕΙΡΟΥ	-2,30	-2,21	-2,10
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1,06	0,08	-0,90
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,31	0,66	0,48
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	-1,96	-0,82	-0,46
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	-0,96	-1,55	0,77
ΑΤΤΙΚΗΣ	0,48	1,26	-0,08
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,82	-1,74	-1,02
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,56	-0,62	-1,77
ΚΡΗΤΗΣ	2,25	1,26	-0,08

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Με κριτήριο την τάση μείωσης της διαρροής σε σχέση με το 2003, επισημαίνεται ότι τη μεγαλύτερη βελτίωση σε σχέση με τα ποσοστά του 2003 παρουσίασαν με τη σειρά οι περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Ηπείρου και Ιονίων Νήσων (ποσοστά βελτίωσης 58,2%, 50,5% και 49,5%). Σε αυτές δηλαδή τις περιφέρειες η μαθητική διαρροή μειώθηκε στο μισό και πλέον. Ακολουθούν οι περιφέρειες Αττικής και Κρήτης οι οποίες είναι αξιοσημείωτο ότι στις δύο χρονικές περιόδους εμφανίζουν τα ίδια ποσοστά, καθώς και σημαντική βελτίωση (από 7,77% σε 4,15% - βελτίωση 46,6%).

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.1.8: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ
(ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 1997/98, 2000-01, 2003-04 και 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΕΚΠ/ΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ	1997/98		2000/01		2003/04		2013/14	
	Αριθμοί και ποσοστά μαθητικής διαρροής							
	N	%	N	%	N	%	N	%
Α' ΑΘΗΝΑΣ	696	7,32	640	7,47	756	9,11	417	5,71
Β' ΑΘΗΝΑΣ	209	4,03	182	3,82	180	3,86	96	2,13
Γ' ΑΘΗΝΑΣ	411	6,96	285	5,23	385	7,14	137	2,93
Δ' ΑΘΗΝΑΣ	194	4,13	195	4,17	183	4,37	128	3,02
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	149	6,78	294	7,99	381	9,81	242	4,62
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	201	10,26	167	9,27	270	15,09	187	9,81
ΠΕΙΡΑΙΑ	404	7,42	518	8,99	441	8,5	139	3,02
ΣΥΝΟΛΟ	2.264	6,49	2.281	6,57	2.596	7,77	1346	4,15

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Η εικόνα των διαχρονικών μεταβολών που έλαβαν χώρα στη μητροπολιτική περιφέρεια Αττικής, κατά τις επιμέρους διοικητικές εκπαιδευτικές διαιρέσεις της, οι οποίες αντιστοιχούν σε γενικές γραμμές στις περιφερειακές ενότητες κατά Καλλικράτη, δίνεται στον παραπάνω πίνακα Β.2.1.8.

Με βάση τα στοιχεία του πίνακα, όλες οι εκπαιδευτικές μεταθετικές περιοχές του νομού Αττικής παρουσιάζουν βελτίωση, ως προς τα ποσοστά μαθητικής διαρροής, σε σχέση με τα δεδομένα της προηγούμενης δεκαετίας, γεγονός που αποτυπώνεται και στο συνολικό ποσοστό διαρροής του νομού (από το 2003/04 στο 2013/14: 7,77% και 4,15% αντίστοιχα).

Στην περιοχή της Δυτικής Αττικής επικεντρώνονται διαχρονικά τα υψηλότερα ποσοστά μαθητικής διαρροής (από το 1997/98, 2000/01, 2003/04, 2013/14 : 10,26%, 9,27%, 15,09% και 9,81% αντίστοιχα), ενώ στη Β' Αθήνας συγκεντρώνονται τα χαμηλότερα: (από το 1997/98, 2000/01, 2003/04, 2013/14 : 4,03%, 3,82%, 3,86% και 2,13% αντίστοιχα).

Παρόλα αυτά, στη Δυτική Αττική παρατηρείται κατά την τελευταία δεκαετία σαφής βελτίωση (από 15,09% το 2003 στο 9,81% το 2013, μείωση τιμής κατά 5,28 και ποσοστιαία βελτίωση κατά 35%).

Εντός της περιφέρειας Αττικής, υψηλά ποσοστά παρουσιάζει διαχρονικά η Α' Αθήνας, με σαφή βελτίωση κατά την τελευταία δεκαετία (από το 9,11% το 2003 στο 5,71% το 2013, βελτίωση κατά περίπου 35%).

Αντίστοιχη εικόνα παρατηρείται στην περιοχή της Ανατολικής Αττικής: το ποσοστό διαρροής μειώνεται σημαντικά στο διάστημα της δεκαετίας (από 9,81% το 2003 σε 4,62% το 2013, βελτίωση 53%).

Συγκριτικά με το παρελθόν, πτωτική τάση και σημαντικό ποσοστό θετικής μεταβολής παρουσιάζουν οι περιοχές του Πειραιά (από 8,99% το 2001 και 8,5% το 2003 σε 3,02% το 2013, βελτίωση κατά 64%) και της Γ' Αθήνας (από 7,14% το 2003 σε 2,93% το 2013, βελτίωση κατά 59%), ενώ μικρότερη βελτίωση παρατηρείται στη Δ' Αθήνας (από 4,37% το 2003 σε 3,02% το 2013, βελτίωση 31%).

Β.2.2. Η Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο κατά διοικητική περιφέρεια και τάξη

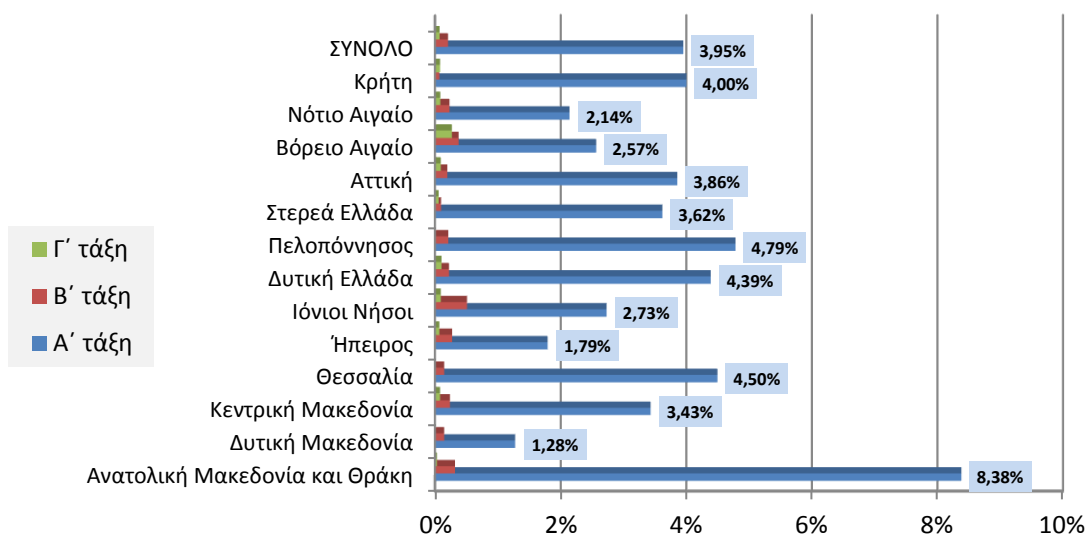
Ακολουθούν πίνακες με την αποτύπωση της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο κατά διοικητική περιφέρεια και τάξη, από τους οποίους επιβεβαιώνονται, όπως είναι λογικό, ανά διοικητική περιφέρεια τα αυξημένα ποσοστά μαθητικής διαρροής στην Α' τάξη. Τα υψηλά ποσοστά διαρροής στην Α' τάξη παρατηρούνται, λοιπόν, όχι μόνο σε επίπεδο επικράτειας, αλλά και σε επίπεδο περιφέρειας. Η κατάταξη κατά φθίνουσα σειρά, όσον αφορά την Α' τάξη, ακολουθεί τη γενική κατάταξη των διοικητικών περιφερειών: την πρώτη θέση στη διαρροή καταλαμβάνει η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης και ακολουθούν η Πελοπόννησος, η Δυτική Ελλάδα και η Θεσσαλία. Στον παραπάνω πίνακα Β.2.2.1 και στο διάγραμμα που ακολουθεί, γίνεται επίσης εμφανές ότι η διαρροή στο Γυμνάσιο εντοπίζεται κυρίως στην Α' τάξη και προοδευτικά μηδενίζεται σχεδόν προς την Γ'.

**ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.2.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ							
	N	%	N	%	Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη		ΣΥΝΟΛΟ	
					N	%	N	%	N	%	N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	6.311	100%	5.760	91,27	529	8,38	20	0,32	2	0,03	551	8,73
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	18.509	100%	17.815	96,25	635	3,43	44	0,24	15	0,08	694	3,75
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.744	100%	2.705	98,58	35	1,28	4	0,15	0	0	39	1,42
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	6.869	100%	6.549	95,34	309	4,50	10	0,15	1	0,01	320	4,66
ΗΠΕΙΡΟΥ	2.957	100%	2.894	97,87	53	1,79	8	0,27	2	0,07	63	2,13
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2.160	100%	2.088	96,67	59	2,73	11	0,51	2	0,09	72	3,33
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	6.789	100%	6.469	95,29	298	4,39	15	0,22	7	0,10	320	4,71
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5.194	100%	4.998	96,23	188	3,62	5	0,10	3	0,06	196	3,77
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5.705	100%	5.420	95,00	273	4,79	12	0,21	0	0	285	5,00
ΑΤΤΙΚΗΣ	32.467	100%	31.121	95,85	1.252	3,86	64	0,20	30	0,09	1.346	4,15
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.871	100%	1.811	96,79	48	2,57	7	0,37	5	0,27	60	3,21
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3.501	100%	3.415	97,54	75	2,14	8	0,23	3	0,09	86	2,46
ΚΡΗΤΗΣ	7.370	100%	7.064	95,85	295	4,00	5	0,07	6	0,08	306	4,15
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	102.447	100%	98.109	95,77	4.049	3,95	213	0,21	76	0,07	4.338	4,23

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.2.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Β.2.3. Η Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο κατά διοικητική περιφέρεια και φύλο

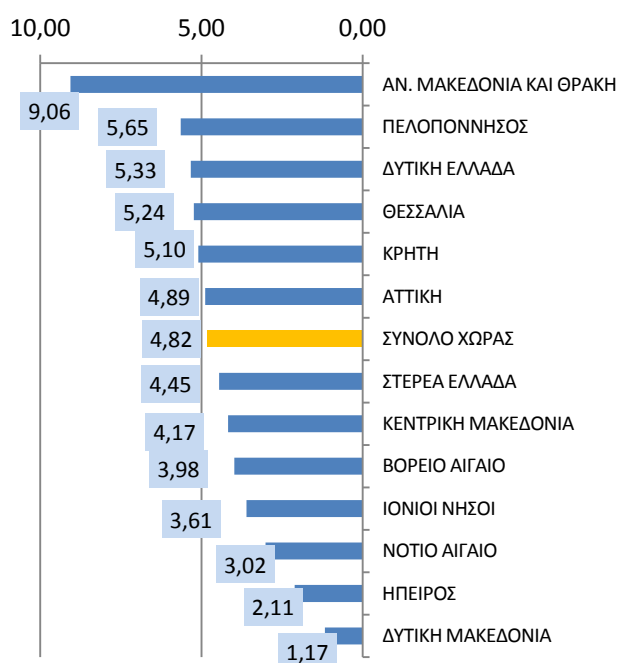
Ακολουθούν οι πίνακες Β.2.3.1 και Β.2.3.2 με την αποτύπωση της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο κατά διοικητική περιφέρεια και φύλο, από τους οποίους επιβεβαιώνονται ανά διοικητική περιφέρεια τα αυξημένα ποσοστά μαθητικής διαρροής των αγοριών έναντι των κοριτσιών.

Μεσοσταθμικά, σε επίπεδο χώρας, τα κορίτσια διαρρέουν κατά περίπου 25% λιγότερο από τα αγόρια (3,58% έναντι 4,82%). Αυτή η αναλογία τηρείται στις περισσότερες περιφέρειες, με τις εξής εξαιρέσεις: α) μόνο στη Δυτική Μακεδονία (η οποία έχει και το χαμηλότερο ποσοστό διαρροής) αντιστρέφεται η εικόνα και ο δείκτης διαρροής για τα κορίτσια είναι μεγαλύτερος από αυτόν των αγοριών (1,70% έναντι 1,17%), β) στην Ήπειρο τα ποσοστά είναι περίπου ίδια για τα δύο φύλα, με το ποσοστό διαρροής των κοριτσιών να είναι ελαφρώς μεγαλύτερο από των αγοριών (2,15% και 2,11%), γ) στα Ιόνια νησιά και στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη παρατηρούνται οι μικρότερες διαφορές μεταξύ των ποσοστών διαρροής των δύο φύλων (0.7 και 0.58) και δ) στην Κρήτη, στο Βόρειο Αιγαίο και στο Νότιο Αιγαίο τα κορίτσια διαρρέουν περίπου 40% λιγότερο σε σχέση με τα αγόρια, δηλ. σε ποσοστό αρκετά πιο μικρό από τον μέσο όρο της χώρας.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.3.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ ΜΕ ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΑΓΟΡΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	% ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	Αγόρια	Κορίτσια
ΑΝ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	9,06	8,36
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5,65	4,26
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5,33	3,98
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5,24	4,03
ΚΡΗΤΗΣ	5,10	3,05
ΑΤΤΙΚΗΣ	4,89	3,33
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4,45	3,02
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4,17	3,28
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3,98	2,40
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	3,61	3,03
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3,02	1,85
ΗΠΕΙΡΟΥ	2,11	2,15
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,17	1,70
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4,82	3,58

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.3.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΜΕ ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΑΓΟΡΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

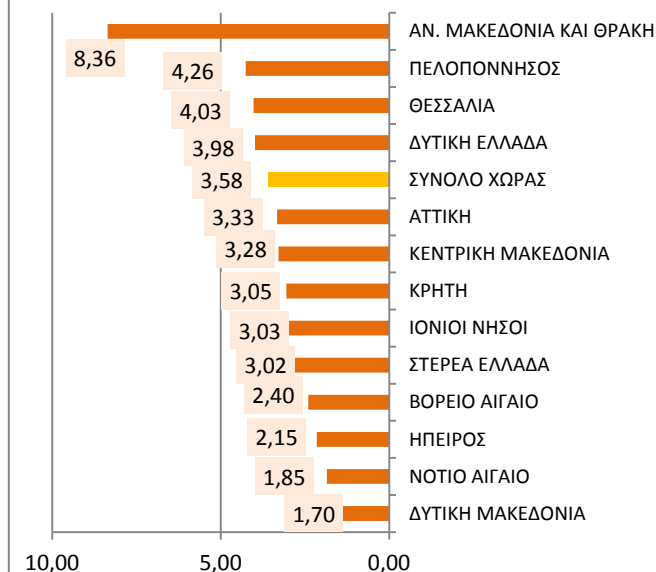

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.3.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ ΜΕ ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	% ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	Αγόρια	Κορίτσια
ΑΝ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	9,06	8,36
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5,65	4,26
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5,24	4,03
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5,33	3,98
ΑΤΤΙΚΗΣ	4,89	3,33
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4,17	3,28
ΚΡΗΤΗΣ	5,1	3,05
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	3,61	3,03
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4,45	3,02
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3,98	2,40
ΗΠΕΙΡΟΥ	2,11	2,15
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3,02	1,85
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,17	1,70
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4,82	3,58

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.3.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΜΕ ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

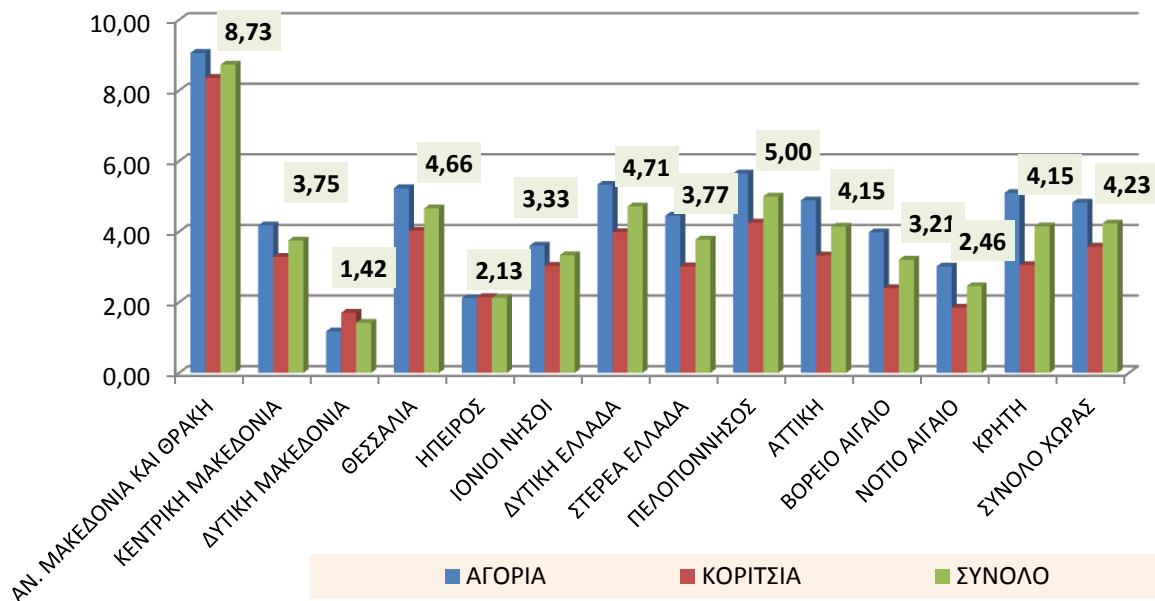
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.3.3: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΑΓΟΡΙΑ			ΚΟΡΙΤΣΙΑ			ΣΥΝΟΛΟ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	N		%	N		N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	3.343	303	9,06	2.968	248	8,36	6.311	551	8,73
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	9.677	404	4,17	8.832	290	3,28	18.509	694	3,75
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.451	17	1,17	1.293	22	1,70	2.744	39	1,42
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3.591	188	5,24	3.278	132	4,03	6.869	320	4,66
ΗΠΕΙΡΟΥ	1.515	32	2,11	1.442	31	2,15	2.957	63	2,13
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1.137	41	3,61	1.023	31	3,03	2.160	72	3,33
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3.677	196	5,33	3.112	124	3,98	6.789	320	4,71
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2.740	122	4,45	2.454	74	3,02	5.194	196	3,77
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	3.029	171	5,65	2.676	114	4,26	5.705	285	5,00
ΑΤΤΙΚΗΣ	17.048	833	4,89	15.419	513	3,33	32.467	1.346	4,15
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	955	38	3,98	916	22	2,40	1.871	60	3,21
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.824	55	3,02	1.677	31	1,85	3.501	86	2,46
ΚΡΗΤΗΣ	3.962	202	5,10	3.408	104	3,05	7.370	306	4,15
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	53.949	2.602	4,82	48.498	1.736	3,58	102.447	4.338	4,23

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.3.3: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

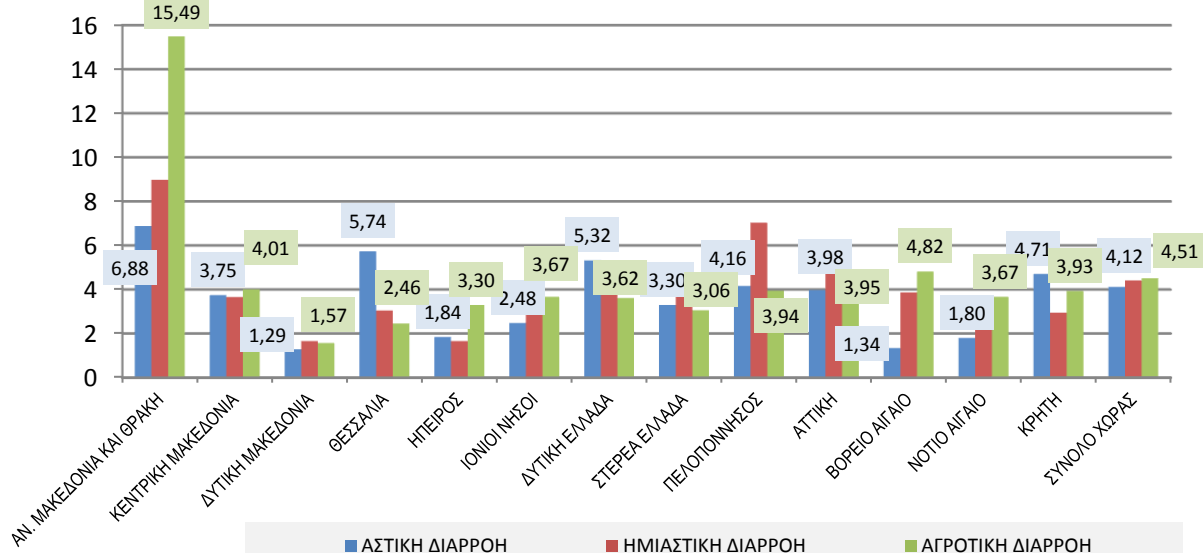
Β.2.4. Η Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο κατά διοικητική περιφέρεια και αστικότητα

Ακολουθούν ο πίνακας Β.2.4.1 και το σχετικό διάγραμμα με την αποτύπωση της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο κατά διοικητική περιφέρεια και αστικότητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.4.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)												
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ											
	ΑΣΤΙΚΗ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ			ΑΓΡΟΤΙΚΗ			ΣΥΝΟΛΟ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	%	
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	3.867	266	6,88	1.437	129	8,98	1.007	156	15,49	6.311	551	8,73
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	11.352	426	3,75	5.387	197	3,66	1.770	71	4,01	18.509	694	3,75
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.630	21	1,29	541	9	1,66	573	9	1,57	2.744	39	1,42
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	4.302	247	5,74	1.671	51	3,05	896	22	2,46	6.869	320	4,66
ΗΠΕΙΡΟΥ	1.359	25	1,84	902	15	1,66	696	23	3,30	2.957	63	2,13
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	767	19	2,48	494	20	4,05	899	33	3,67	2.160	72	3,33
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3.626	193	5,32	1.590	70	4,40	1.573	57	3,62	6.789	320	4,71
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2.031	67	3,30	2.282	102	4,47	881	27	3,06	5.194	196	3,77
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2.575	107	4,16	1.761	124	7,04	1.369	54	3,94	5.705	285	5,00
ΑΤΤΙΚΗΣ	29.505	1.173	3,98	2.633	160	6,08	329	13	3,95	32.467	1.346	4,15
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	748	10	1,34	439	17	3,87	684	33	4,82	1.871	60	3,21
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.334	24	1,80	1.268	29	2,29	899	33	3,67	3.501	86	2,46
ΚΡΗΤΗΣ	4.165	196	4,71	1.629	48	2,95	1.576	62	3,93	7.370	306	4,15
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	67.261	2.774	4,12	22.034	971	4,41	13.152	593	4,51	102.447	4.338	4,23

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.4.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Από την επισκόπηση του παραπάνω πίνακα και διαγράμματος, η μαθητική διαρροή δεν παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις σε σχέση με την αστικότητα στο σύνολο της χώρας. Στις αστικές περιοχές η διαρροή είναι λίγο χαμηλότερη (4,12%) σε σύγκριση με τις ημιαστικές (4,41%) και τις αγροτικές (4,51%). Στην ανάλυση ανά περιφέρεια σημαντικές αποκλίσεις παρατηρούνται μεμονωμένα: α) στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, όπου η διαρροή στις αγροτικές περιοχές (15,49%) είναι υπερδιπλάσια από τις αστικές (6,88%) και σχεδόν διπλάσια από τις ημιαστικές περιοχές (8,98%), β) στη Θεσσαλία, όπου η διαρροή στις αστικές περιοχές (5,74%) είναι υπερδιπλάσια από τη διαρροή στις αγροτικές περιοχές (2,46%) και αρκετά μεγαλύτερη σε σχέση με τις ημιαστικές (3,05%) και γ) στο Νότιο Αιγαίο και στο Βόρειο Αιγαίο η διαρροή στις αγροτικές περιοχές είναι 2 και 3,5 φορές αντίστοιχα μεγαλύτερη από τη διαρροή στις αστικές περιοχές.

B.2.5. Η Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο κατά διοικητική περιφέρεια και έτος γέννησης

Ακολουθεί ο πίνακας B.2.5.1 με την αποτύπωση της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο κατά διοικητική περιφέρεια και έτος γέννησης, από τους οποίους επιβεβαιώνονται, όπως είναι λογικό, και ανά διοικητική περιφέρεια τα αυξημένα ποσοστά μαθητικής διαρροής αναλογικά με την προϊούσα ηλικία των μαθητών/τριών.

Όπως παρατηρήσαμε και σε επίπεδο επικράτειας για τη σχέση της μαθητικής διαρροής με το έτος γέννησης, όσο η ηλικία ενός/μιας μαθητή/τριας απομακρύνεται από την κανονική ηλικία της τάξης που φοιτά, τόσο οι πιθανότητες για διαρροή αυξάνονται. Η εικόνα που παρατηρείται στο σύνολο της χώρας για τα ποσοστά διαρροής σε σχέση με την ημερομηνία γέννησης εμφανίζεται αναλογικά και σε όλες τις περιφέρειες, χωρίς αξιοσημείωτες διακυμάνσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.5.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ																	
	ΣΥΝΟΛΟ		1995		1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ N	ΔΙΑΡΡΟΗ %	Γ.Κ. N	Δ %	Γ.Κ. N	Δ %	Γ.Κ. N	Δ %	Γ.Κ. N	Δ %	Γ.Κ. N	Δ %	Γ.Κ. N	Δ %	Γ.Κ. N	Δ %	Γ.Κ. N	Δ %
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	6.311	8,73	3	100	19	94,74	47	89,36	151	79,47	297	52,53	571	21,02	5.222	1,76	1	0,00
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	18.509	3,75	16	87,50	38	84,21	129	70,54	229	69,43	410	38,78	975	10,46	16.708	0,81	4	25,00
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.744	1,42	0		3	66,67	7	85,71	13	46,15	33	27,27	100	5,00	2.588	0,43	0	
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	6.869	4,66	5	100	12	83,33	29	79,31	100	66,00	235	41,70	400	19,00	6.085	0,69	3	0,00
ΗΠΕΙΡΟΥ	2.957	2,13	1	0,00	2	100	6	50,00	18	44,44	51	37,25	142	10,56	2.737	0,58	0	
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2.160	3,33	3	33,33	3	100	13	61,54	27	44,44	41	26,83	167	6,59	1.900	1,16	6	66,67
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	6.789	4,71	11	81,82	21	95,24	54	72,22	140	63,57	230	34,35	446	6,28	5.886	0,95	1	0,00
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5.194	3,77	13	92,31	20	80,00	30	66,67	63	52,38	141	33,33	370	11,35	4.556	0,57	1	0,00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5.705	5,00	1	100	15	86,67	54	90,74	96	72,92	171	33,33	420	9,29	4.946	1,11	2	50,00
ΑΤΤΙΚΗΣ	32.467	4,15	32	90,63	71	85,92	192	69,79	387	61,76	808	37,87	2.019	13,67	28.949	1,04	9	0,00
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.871	3,21	1	100	4	100	11	63,64	14	57,14	28	21,43	96	13,54	1.716	1,22	1	0,00
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3.501	2,46	0		3	66,67	10	40,00	26	50,00	67	22,39	189	11,64	3.205	0,94	1	0,00
ΚΡΗΤΗΣ	7.370	4,15	6	66,67	34	76,47	62	79,03	115	53,04	189	35,45	481	11,23	6.479	0,69	4	0,00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	102.447	4,23	92	85,87	245	85,31	644	73,76	1.379	64,10	2.701	38,10	6.376	12,59	90.977	0,94	33	18,18

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

B.3. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά νομό

B.3.1. Γενικά για τη Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο κατά νομό

Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά νομό παρουσιάζονται στους Πίνακες Β.3.1.1 - Β.3.1.3. Στον Πίνακα Β.3.1.1 παρουσιάζονται στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά νομό στο σύνολο της χώρας. Με τον πίνακα αυτόν και το σχετικό διάγραμμα παρακολουθείται το φαινόμενο της κατανομής της μαθητικής διαρροής με εστίαση σε πλησιέστερο τοπικά επίπεδο (εδαφική στατιστική μονάδα επιπέδου NUTS3), σε σχέση με τις αναλύσεις που προηγήθηκαν σε επίπεδο επικράτειας και περιφέρειας. Το σύνολο των νομών που καταγράφονται είναι 54, επειδή ο νομός Αττικής δεν εξετάζεται ως ενιαίο σύνολο, αλλά διακρίνεται σε επιμέρους διαιρέσεις (Αθήνα, Πειραιάς, Ανατολική Αττική, Δυτική Αττική). Σημειώνεται ότι, μετά το πρόγραμμα Καλλικράτης, οι νομοί ταυτίζονται σχεδόν απόλυτα με τις περιφερειακές ενότητες. Παρόλα αυτά, στην παρούσα έρευνα, η μητροπολιτική περιφέρεια Αττικής δε διακρίνεται σε όλες τις επιμέρους περιφερειακές της ενότητες, αλλά γίνεται ξεχωριστή αναφορά μόνο στις περιοχές της Αθήνας, του Πειραιά, της Ανατολικής και της Δυτικής Αττικής, κατ' αντιστοιχία με τις παλαιότερες νομαρχίες και κατ' αναλογία με τις έρευνες του Π.Ι. Οι νομοί στον πίνακα Β.3.1.1 ταξινομούνται κατά αλφαβητική σειρά.

Στον επόμενο πίνακα Β.3.1.2 οι νομοί της Ελλάδας κατατάσσονται σε φθίνουσα ταξινόμηση και χωρίζονται με έντονη οριζόντια γραμμή σε δύο κατηγορίες: στην πρώτη κατηγορία (πάνω μέρος της στήλης) αναγράφονται οι νομοί με μαθητική διαρροή μεγαλύτερη από τον δείκτη ΜΔ της χώρας για την εξεταζόμενη γενιά μαθητών/τριών, ενώ στη δεύτερη κατηγορία (κάτω μέρος της στήλης) οι νομοί με μικρότερη μαθητική διαρροή. Στα επόμενα υποκεφάλαια, ακολουθούν οι Πίνακες Β.3.2.1, Β.3.3.1, Β.3.4.1 και Β.3.5.1 και συναφή διαγράμματα, στα οποία αποτυπώνονται διαδοχικά η παράμετρος του νομού σε σχέση με τις μεταβλητές της τάξης, του φύλου, της αστικότητας και του έτους γέννησης (ηλικία). Με δεδομένο ότι πρόκειται για απογραφική έρευνα και παρέχεται πλήθος στοιχείων, καθίσταται δυνατή η περαιτέρω αξιοποίησή τους για ειδικότερες αναλύσεις.

Από τη γενική επισκόπηση των στοιχείων των πινάκων αυτών διαπιστώνονται τα εξής:

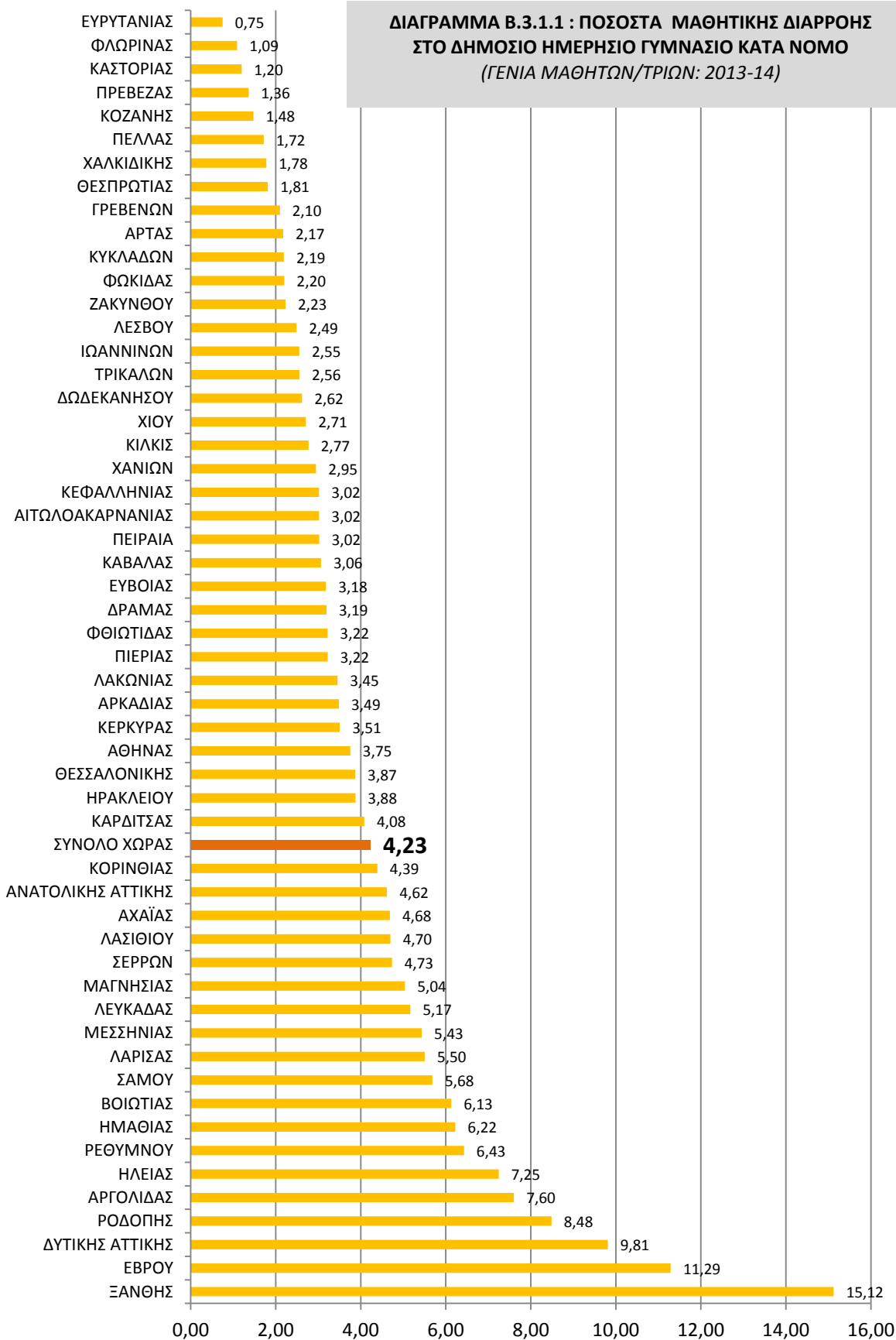
Στο σύνολο των 54 Νομών, οι 35 παρουσιάζουν μαθητική διαρροή μικρότερη από τον εθνικό δείκτη της μαθητικής διαρροής στο γυμνάσιο και οι 19 μεγαλύτερη.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.3.1.1 : Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ

(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

A/A	ΝΟΜΟΙ	Ποσοστά %	α/α	ΝΟΜΟΣ	Ποσοστά %
1	ΑΘΗΝΑΣ	3,75	28	ΚΙΛΚΙΣ	2,77
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	3,02	29	ΚΟΖΑΝΗΣ	1,48
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	4,62	30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	4,39
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	7,60	31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	2,19
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	3,49	32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	3,45
6	ΑΡΤΑΣ	2,17	33	ΛΑΡΙΣΑΣ	5,50
7	ΑΧΑΪΑΣ	4,68	34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	4,70
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	6,13	35	ΛΕΣΒΟΥ	2,49
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2,10	36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	5,17
10	ΔΡΑΜΑΣ	3,19	37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	5,04
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	9,81	38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5,43
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	2,62	39	ΞΑΝΘΗΣ	15,12
13	ΕΒΡΟΥ	11,29	40	ΠΕΙΡΑΙΑ	3,02
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	3,18	41	ΠΕΛΛΑΣ	1,72
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,75	42	ΠΙΕΡΙΑΣ	3,22
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	2,23	43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	1,36
17	ΗΛΕΙΑΣ	7,25	44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	6,43
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	6,22	45	ΡΟΔΟΠΗΣ	8,48
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3,88	46	ΣΑΜΟΥ	5,68
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1,81	47	ΣΕΡΡΩΝ	4,73
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	3,87	48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2,56
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2,55	49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	3,22
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	3,06	50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	1,09
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	4,08	51	ΦΩΚΙΔΑΣ	2,20
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1,20	52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1,78
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	3,51	53	ΧΑΝΙΩΝ	2,95
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	3,02	54	ΧΙΟΥ	2,71
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ					4,23
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ					

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.3.1.1 : ΠΟΣΟΣΤΑ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ
ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.3.1.2 : Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14) ΣΕ ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ		
Α/Α	ΝΟΜΟΙ	Ποσοστά %
1	ΞΑΝΘΗΣ	15,12
2	ΕΒΡΟΥ	11,29
3	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	9,81
4	ΡΟΔΟΠΗΣ	8,48
5	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	7,60
6	ΗΛΕΙΑΣ	7,25
7	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	6,43
8	ΗΜΑΘΙΑΣ	6,22
9	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	6,13
10	ΣΑΜΟΥ	5,68
11	ΛΑΡΙΣΑΣ	5,50
12	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5,43
13	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	5,17
14	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	5,04
15	ΣΕΡΡΩΝ	4,73
16	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	4,70
17	ΑΧΑΪΑΣ	4,68
18	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	4,62
19	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	4,39
20	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	4,08
21	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3,88
22	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	3,87
23	ΑΘΗΝΑΣ	3,75
24	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	3,51
25	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	3,49
26	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	3,45
27	ΠΙΕΡΙΑΣ	3,22
28	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	3,22
29	ΔΡΑΜΑΣ	3,19
30	ΕΥΒΟΙΑΣ	3,18
31	ΚΑΒΑΛΑΣ	3,06
32	ΠΕΙΡΑΙΑ	3,02
33	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	3,02
34	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	3,02
35	ΧΑΝΙΩΝ	2,95
36	ΚΙΛΚΙΣ	2,77
37	ΧΙΟΥ	2,71
38	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	2,62
39	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2,56
40	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2,55
41	ΛΕΣΒΟΥ	2,49
42	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	2,23

43	ΦΩΚΙΔΑΣ	2,20
44	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	2,19
45	ΑΡΤΑΣ	2,17
46	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2,10
47	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1,81
48	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1,78
49	ΠΕΛΛΑΣ	1,72
50	ΚΟΖΑΝΗΣ	1,48
51	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	1,36
52	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1,20
53	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	1,09
54	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,75
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		4,23
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ		

Επομένως, η διακύμανση των ποσοστών μαθητικής διαρροής στους διάφορους νομούς είναι μεγάλη. Όμως, συνεξετάζοντας αυτά τα ευρήματα με εκείνα των ερευνών του 2001 και του 2003, παρατηρούμε ότι το εύρος τιμών του ποσοστού μαθητικής διαρροής τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει μείωση (Πίνακας Β.3.1.3). Συγκεκριμένα:

Για τη γενιά μαθητών 1987-88 η μαθητική διαρροή κυμαίνεται από 5,34% (Αθήνα) μέχρι 35,75% (Ξάνθη) [εύρος τιμών: 30,41].

Για τη γενιά μαθητών 1989-90 η μαθητική διαρροή κυμαίνεται από 5,00% (Αθήνα) μέχρι 34,63% (Ζάκυνθος) [εύρος τιμών: 29,63]

Για τη γενιά μαθητών 1991-92 η μαθητική διαρροή κυμαίνεται από 4,29% (Κοζάνη) μέχρι 30,43% (Ζάκυνθος) [εύρος τιμών: 26,14].

Για τη γενιά μαθητών 1997-98 η μαθητική διαρροή κυμαίνεται από 1,30% (Γρεβενά) μέχρι 21,71% (Ξάνθη) [εύρος τιμών: 20,41].

Για τη γενιά μαθητών 2000-01 η μαθητική διαρροή κυμαίνεται από 1,83% (Κοζάνη) μέχρι 17,08% (Ξάνθη) [εύρος τιμών: 15,25].

Για τη γενιά μαθητών 2003-04 η μαθητική διαρροή κυμαίνεται από 0,83% (Καστοριά) μέχρι 16,74% (Ξάνθη) [εύρος τιμών: 15,91].

Για τη γενιά μαθητών 2013-14 η μαθητική διαρροή κυμαίνεται από 0,75% (Ευρυτανία) μέχρι 15,12% (Ξάνθη) [εύρος τιμών: 14,37].

Συγκριτικά με τις σχετικά πιο πρόσφατες έρευνες για τις γενιές του 2001 και του 2003, ως νομοί που εμφανίζουν διαχρονικά υψηλή μαθητική διαρροή μπορούν να χαρακτηριστούν εκείνοι οι οποίοι και στις τρεις εξεταζόμενες γενιές μαθητών παρουσιάζουν ποσοστό μαθητικής διαρροής υψηλότερο από το αντίστοιχο του συνόλου της χώρας: Ξάνθης, Δυτικής Αττικής, Ροδόπης, Ηλείας, Ρεθύμνου.

Νομοί με διαχρονικά χαμηλή μαθητική διαρροή μπορούν να χαρακτηριστούν εκείνοι οι οποίοι και στις τρεις εξεταζόμενες γενιές μαθητών παρουσιάζουν ποσοστό μαθητικής διαρροής χαμηλότερο από το αντίστοιχο του συνόλου της χώρας. Οι Νομοί αυτοί είναι οι: Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών, Φωκίδας, Ιωαννίνων, Άρτας.

**ΠΙΝΑΚΑΣ Β.3.1.3: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ
(ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01, 2003-04, 2013-14)**

Α/Α	ΝΟΜΟΙ	ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ						
		1987-88	1989-90	1991-92	1997-98	2000-01	2003-04	2013-14
		%	%	%	%	%	%	%
1	ΑΘΗΝΑΣ	5,34	5,00	4,42	6,26	5,55	6,67	3,75
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	20,23	16,59	14,66	9,22	6,23	7,46	3,02
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	9,08	7,73	7,07	4,85	7,99	9,81	4,62
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	13,03	11,40	8,36	6,17	4,81	5,02	7,60
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	9,22	9,26	6,93	3,92	2,13	2,95	3,49
6	ΑΡΤΑΣ	10,76	10,77	10,74	4,50	3,32	1,98	2,17
7	ΑΧΑΪΑΣ	14,24	11,75	11,32	6,67	4,81	6,13	4,68
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	10,79	11,98	7,09	6,29	3,68	5,70	6,13
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	13,54	11,85	12,41	1,30	3,02	3,06	2,10
10	ΔΡΑΜΑΣ	14,70	12,37	8,68	6,42	7,55	7,48	3,19
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	11,35	11,64	9,86	7,78	9,27	15,09	9,81
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	18,38	17,61	14,89	10,38	7,79	6,58	2,62
13	ΕΒΡΟΥ	11,45	9,70	8,92	4,86	7,07	6,50	11,29
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	15,55	15,35	12,00	8,70	4,89	6,81	3,18
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	30,03	26,42	22,18	16,18	4,30	5,59	0,75
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	30,57	34,63	30,43	10,53	8,06	11,60	2,23
17	ΗΛΕΙΑΣ	25,25	19,53	17,68	9,41	10,02	9,05	7,25
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	12,45	12,83	9,32	5,89	7,03	7,24	6,22
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	19,05	18,73	15,66	10,82	8,18	7,30	3,88
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	19,56	19,87	14,08	4,84	4,50	6,40	1,81
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	9,67	9,32	6,33	7,29	5,81	5,65	3,87
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	8,22	7,69	7,23	3,49	3,51	4,05	2,55
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	14,57	15,13	14,31	5,16	4,45	5,14	3,06
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	11,48	11,13	7,82	3,66	2,80	3,86	4,08
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	14,17	8,80	7,02	4,27	3,62	0,83	1,20
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	19,04	20,01	16,65	6,76	6,26	4,70	3,51
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	12,60	12,75	10,66	9,45	8,97	5,53	3,02
28	ΚΙΛΚΙΣ	14,30	15,54	10,20	6,00	6,47	4,18	2,77
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	8,00	6,40	4,29	1,51	1,83	1,26	1,48
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	16,80	13,59	12,34	7,16	4,42	5,46	4,39
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	21,43	21,39	17,55	7,78	4,52	4,40	2,19
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	17,41	17,84	15,74	9,03	7,16	6,38	3,45
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	9,25	8,05	5,96	5,17	2,40	4,25	5,50
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	21,73	17,96	16,41	9,34	8,38	9,31	4,70
35	ΛΕΣΒΟΥ	20,41	16,25	12,56	7,61	6,34	4,44	2,49
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	14,97	12,22	9,79	11,4	6,98	6,19	5,17
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	10,09	7,54	7,20	4,08	3,35	4,46	5,04
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	10,10	8,74	7,70	4,97	6,37	4,54	5,43
39	ΞΑΝΘΗΣ	35,75	30,23	29,73	21,71	17,08	16,74	15,12
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	8,61	8,16	8,18	7,47	8,99	8,50	3,02
41	ΠΕΛΛΑΣ	20,61	17,60	12,59	8,72	4,88	5,08	1,72
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	11,82	7,96	6,09	3,39	3,97	3,31	3,22
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	14,01	10,34	7,97	3,07	4,33	6,00	1,36
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	27,66	28,29	25,99	11,41	10,79	7,74	6,43

45	ΡΟΔΟΠΗΣ	21,32	14,05	16,43	12,94	14,43	12,11	8,48
46	ΣΑΜΟΥ	17,96	17,12	10,88	9,21	9,30	6,17	5,68
47	ΣΕΡΡΩΝ	18,31	16,33	13,17	11,44	4,40	4,59	4,73
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	16,44	15,75	11,72	4,96	6,42	4,47	2,56
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	9,83	9,84	6,44	3,49	3,72	4,44	3,22
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	9,72	10,27	5,99	3,95	4,38	4,97	1,09
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	9,91	8,90	5,67	5,18	2,40	3,67	2,20
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	13,83	15,25	12,62	8,39	7,98	7,64	1,78
53	ΧΑΝΙΩΝ	15,25	14,73	9,29	9,17	7,51	8,13	2,95
54	ΧΙΟΥ	15,01	13,35	9,63	5,37	5,90	4,35	2,71
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		12,60	11,55	9,60	6,98	6,09	6,51	4,23

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Β.3.2. Η Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο κατά νομό και τάξη

Κατά την παρακολούθηση της μαθητικής διαρροής κατά νομό και τάξη, παρατηρείται ότι η συνολική εικόνα της χώρας, σύμφωνα με την οποία η υψηλότερη διαρροή στην κοόρτη εμφανίζεται στο πρώτο έτος της εξακολουθεί να υφίσταται και σε επίπεδο νομού. Σε όλους τους νομούς η μεγαλύτερη διαρροή σημειώνεται στην Α' τάξη. Επίσης, όσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό διαρροής τόσο μεγαλύτερη η διαφορά με το ποσοστό των υπόλοιπων τάξεων Β' και Γ'.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.3.2.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)							
Α/Α	ΝΟΜΟΙ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ	ΦΟΙΤΗΣΑΝ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ			
		ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΚΑΝΟΝΙΚΑ	Α' τάξη	Β' τάξη	Γ' τάξη	ΣΥΝΟΛΟ
		N	%	%	%	%	%
1	ΑΘΗΝΑΣ	20.720	96,25	3,46	0,21	0,09	3,75
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	2.218	96,98	2,89	0,14	0,00	3,02
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	5.242	95,38	4,25	0,29	0,08	4,62
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	1.013	92,40	7,21	0,39	0,00	7,60
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	717	96,51	3,35	0,14	0,00	3,49
6	ΑΡΤΑΣ	598	97,83	2,17	0,00	0,00	2,17
7	ΑΧΑΪΑΣ	3.053	95,32	4,23	0,29	0,16	4,68
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1.240	93,87	6,05	0,00	0,08	6,13
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	286	97,90	2,10	0,00	0,00	2,10
10	ΔΡΑΜΑΣ	939	96,81	2,88	0,32	0,00	3,19
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.906	90,19	9,39	0,21	0,21	9,81
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	2.177	97,38	2,30	0,18	0,14	2,62
13	ΕΒΡΟΥ	1.391	88,71	10,93	0,29	0,07	11,29
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	2.075	96,82	2,89	0,24	0,05	3,18
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	133	99,25	0,75	0,00	0,00	0,75
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	493	97,77	1,83	0,41	0,00	2,23
17	ΗΛΕΙΑΣ	1.518	92,75	6,92	0,20	0,13	7,25
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	1.623	93,78	5,79	0,31	0,12	6,22
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3.561	96,12	3,73	0,00	0,14	3,88
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	441	98,19	1,13	0,45	0,23	1,81
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	10.518	96,13	3,67	0,13	0,07	3,87

22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1.331	97,45	2,10	0,45	0,00	2,55
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	1.338	96,94	2,77	0,30	0,00	3,06
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	1.004	95,92	4,08	0,00	0,00	4,08
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	417	98,80	1,20	0,00	0,00	1,20
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	998	96,49	2,71	0,70	0,10	3,51
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	398	96,98	3,02	0,00	0,00	3,02
28	ΚΙΛΚΙΣ	794	97,23	2,27	0,38	0,13	2,77
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	1.491	98,52	1,27	0,20	0,00	1,48
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1.571	95,61	4,39	0,00	0,00	4,39
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1.324	97,81	1,89	0,30	0,00	2,19
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	840	96,55	3,10	0,36	0,00	3,45
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	2.707	94,50	5,36	0,15	0,00	5,50
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	894	95,30	4,70	0,00	0,00	4,70
35	ΛΕΣΒΟΥ	1.004	97,51	1,69	0,40	0,40	2,49
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	271	94,83	4,06	0,74	0,37	5,17
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.985	94,96	4,79	0,20	0,05	5,04
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1.564	94,57	5,18	0,26	0,00	5,43
39	ΞΑΝΘΗΣ	1.488	84,88	14,52	0,60	0,00	15,12
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	4.599	96,98	2,91	0,04	0,07	3,02
41	ΠΕΛΛΑΣ	1.456	98,28	1,51	0,14	0,07	1,72
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	1.396	96,78	2,51	0,57	0,14	3,22
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	587	98,64	1,19	0,00	0,17	1,36
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1.151	93,57	6,08	0,35	0,00	6,43
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	1.155	91,52	8,40	0,00	0,09	8,48
46	ΣΑΜΟΥ	387	94,32	4,91	0,52	0,26	5,68
47	ΣΕΡΡΩΝ	1.542	95,27	4,09	0,52	0,13	4,73
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1.173	97,44	2,39	0,17	0,00	2,56
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1.428	96,78	3,22	0,00	0,00	3,22
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	550	98,91	0,91	0,18	0,00	1,09
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	318	97,80	1,89	0,00	0,31	2,20
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1.180	98,22	1,44	0,34	0,00	1,78
53	ΧΑΝΙΩΝ	1.764	97,05	2,83	0,06	0,06	2,95
54	ΧΙΟΥ	480	97,29	2,50	0,21	0,00	2,71
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		102.447	95,77	3,95	0,21	0,07	4,23

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Β.3.3. Η Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο κατά νομό και φύλο

Από την παρακολούθηση της μαθητικής διαρροής κατά νομό και φύλο των μαθητών/τριών (Πίνακας Β.3.3.1) προκύπτει ότι τα αγόρια διαρρέουν περισσότερο σε σχέση με τα κορίτσια. Στους περισσότερους νομούς και συγκεκριμένα στους 43 από τους 54, τα αγόρια παρουσιάζουν μεγαλύτερο ποσοστό διαρροής από τα κορίτσια. Εστιάζοντας, όμως, στο στενότερο τοπικό επίπεδο παρατηρείται ότι σε ορισμένους τα ποσοστά των κοριτσιών είναι συγκριτικά πιο αυξημένα σε σχέση με των αγοριών (Χαλκιδικής, Φλώρινας, Φθιώτιδας, Ροδόπης, Κοζάνης, Κέρκυρας, Καβάλας, Θεσπρωτίας, Γρεβενών). Οι διαφορές δεν είναι σημαντικές σε απόλυτους αριθμούς, γιατί εμφανίζονται σε νομούς με ιδιαίτερα μικρό αριθμό μαθητών/τριών.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.3.3.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

Α/Α	ΝΟΜΟΙ	ΑΓΟΡΙΑ			ΚΟΡΙΤΣΙΑ			ΣΥΝΟΛΟ		
		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
			N	%		N	%		N	%
1	ΑΘΗΝΑΣ	10.890	478	4,39	9.830	300	3,05	20.720	778	3,75
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	1.222	49	4,01	996	18	1,81	2.218	67	3,02
3	ΑΝΑΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ	2.752	153	5,56	2.490	89	3,57	5.242	242	4,62
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	544	42	7,72	469	35	7,46	1.013	77	7,60
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	387	17	4,39	330	8	2,42	717	25	3,49
6	ΑΡΤΑΣ	331	9	2,72	267	4	1,50	598	13	2,17
7	ΑΧΑΪΑΣ	1.635	82	5,02	1.418	61	4,30	3.053	143	4,68
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	672	51	7,59	568	25	4,40	1.240	76	6,13
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	151	1	0,66	135	5	3,70	286	6	2,10
10	ΔΡΑΜΑΣ	496	19	3,83	443	11	2,48	939	30	3,19
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.026	130	12,67	880	57	6,48	1.906	187	9,81
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1.117	38	3,40	1.060	19	1,79	2.177	57	2,62
13	ΕΒΡΟΥ	775	93	12,00	616	64	10,39	1.391	157	11,29
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	1.092	43	3,94	983	23	2,34	2.075	66	3,18
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	75	1	1,33	58	0	0,00	133	1	0,75
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	272	7	2,57	221	4	1,81	493	11	2,23
17	ΗΛΕΙΑΣ	820	65	7,93	698	45	6,45	1.518	110	7,25
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	832	57	6,85	791	44	5,56	1.623	101	6,22
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.943	81	4,17	1.618	57	3,52	3.561	138	3,88
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	219	1	0,46	222	7	3,15	441	8	1,81
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5.538	235	4,24	4.980	172	3,45	10.518	407	3,87
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	662	17	2,57	669	17	2,54	1.331	34	2,55
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	712	20	2,81	626	21	3,35	1.338	41	3,06
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	528	31	5,87	476	10	2,10	1.004	41	4,08
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	228	3	1,32	189	2	1,06	417	5	1,20
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	514	17	3,31	484	18	3,72	998	35	3,51
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	197	9	4,57	201	3	1,49	398	12	3,02
28	ΚΙΛΚΙΣ	421	15	3,56	373	7	1,88	794	22	2,77
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	793	11	1,39	698	11	1,58	1.491	22	1,48
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	794	39	4,91	777	30	3,86	1.571	69	4,39
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	707	17	2,40	617	12	1,94	1.324	29	2,19
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	452	22	4,87	388	7	1,80	840	29	3,45
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	1.424	75	5,27	1.283	74	5,77	2.707	149	5,50
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	481	34	7,07	413	8	1,94	894	42	4,70
35	ΛΕΣΒΟΥ	526	15	2,85	478	10	2,09	1.004	25	2,49
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	154	8	5,19	117	6	5,13	271	14	5,17
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.032	62	6,01	953	38	3,99	1.985	100	5,04
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	852	51	5,99	712	34	4,78	1.564	85	5,43
39	ΞΑΝΘΗΣ	763	123	16,12	725	102	14,07	1.488	225	15,12
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	2.380	72	3,03	2.219	67	3,02	4.599	139	3,02
41	ΠΕΛΛΑΣ	746	19	2,55	710	6	0,85	1.456	25	1,72
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	701	24	3,42	695	21	3,02	1.396	45	3,22
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	303	5	1,65	284	3	1,06	587	8	1,36
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	637	52	8,16	514	22	4,28	1.151	74	6,43
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	597	48	8,04	558	50	8,96	1.155	98	8,48
46	ΣΑΜΟΥ	192	15	7,81	195	7	3,59	387	22	5,68
47	ΣΕΡΡΩΝ	816	44	5,39	726	29	3,99	1.542	73	4,73
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	607	20	3,29	566	10	1,77	1.173	30	2,56
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	743	22	2,96	685	24	3,50	1.428	46	3,22

50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	279	2	0,72	271	4	1,48	550	6	1,09
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	158	5	3,16	160	2	1,25	318	7	2,20
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	623	10	1,61	557	11	1,97	1.180	21	1,78
53	ΧΑΝΙΩΝ	901	35	3,88	863	17	1,97	1.764	52	2,95
54	ΧΙΟΥ	237	8	3,38	243	5	2,06	480	13	2,71
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		53.949	2.602	4,82	48.498	1.736	3,58	102.447	4.338	4,23

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Β.3.4. Η Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο κατά νομό και αστικότητα

Η μαθητική διαρροή κατά νομό και αστικότητα αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας Β.3.4.1).

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.3.4.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)													
Α/Α	ΝΟΜΟΙ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ											
		ΑΣΤΙΚΗ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ			ΑΓΡΟΤΙΚΗ			ΣΥΝΟΛΟ		
		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%		N	%		N	%		N	%	
1	ΑΘΗΝΑΣ	20.477	765	3,74	243	13	5,35				20.720	778	3,75
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	957	33	3,45	548	18	3,28	713	16	2,24	2.218	67	3,02
3	ΑΝΑΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	3.333	159	4,77	1.677	75	4,47	232	8	3,45	5.242	242	4,62
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	536	33	6,16	305	41	13,44	172	3	1,74	1.013	77	7,60
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	403	21	5,21	23	1	4,35	291	3	1,03	717	25	3,49
6	ΑΡΤΑΣ	285	5	1,75	86	1	1,16	227	7	3,08	598	13	2,17
7	ΑΧΑΪΑΣ	1.962	93	4,74	563	22	3,91	528	28	5,30	3.053	143	4,68
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	584	10	1,71	496	62	12,50	160	4	2,50	1.240	76	6,13
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	223	4	1,79				63	2	3,17	286	6	2,10
10	ΔΡΑΜΑΣ	573	16	2,79	208	12	5,77	158	2	1,27	939	30	3,19
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.433	120	8,37	454	67	14,76	19	0	0,00	1.906	187	9,81
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1.143	22	1,92	718	20	2,79	316	15	4,75	2.177	57	2,62
13	ΕΒΡΟΥ	890	71	7,98	353	70	19,83	148	16	10,81	1.391	157	11,29
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	739	36	4,87	961	20	2,08	375	10	2,67	2.075	66	3,18
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ				102	1	0,98	31	0	0,00	133	1	0,75
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	281	11	3,91				212	0	0,00	493	11	2,23
17	ΗΛΕΙΑΣ	707	67	9,48	479	30	6,26	332	13	3,92	1.518	110	7,25
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	1.096	70	6,39	266	11	4,14	261	20	7,66	1.623	101	6,22
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2.105	86	4,09	810	28	3,46	646	24	3,72	3.561	138	3,88
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ				333	5	1,50	108	3	2,78	441	8	1,81
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	7.642	288	3,77	2.555	108	4,23	321	11	3,43	10.518	407	3,87
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	869	19	2,19	196	4	2,04	266	11	4,14	1.331	34	2,55
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	538	9	1,67	580	16	2,76	220	16	7,27	1.338	41	3,06
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	599	33	5,51	251	5	1,99	154	3	1,95	1.004	41	4,08
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	159	0	0,00	133	3	2,26	125	2	1,60	417	5	1,20
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	486	8	1,65	66	3	4,55	446	24	5,38	998	35	3,51
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ				221	3	1,36	177	9	5,08	398	12	3,02
28	ΚΙΛΚΙΣ	349	2	0,57	230	6	2,61	215	14	6,51	794	22	2,77
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	993	14	1,41	301	4	1,33	197	4	2,03	1.491	22	1,48
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	595	15	2,52	760	52	6,84	216	2	0,93	1.571	69	4,39
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	191	2	1,05	550	9	1,64	583	18	3,09	1.324	29	2,19
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	241	6	2,49	273	14	5,13	326	9	2,76	840	29	3,45
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	1.703	126	7,40	698	19	2,72	306	4	1,31	2.707	149	5,50

34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	606	32	5,28	204	7	3,43	84	3	3,57	894	42	4,70
35	ΛΕΣΒΟΥ	370	3	0,81	218	9	4,13	416	13	3,13	1.004	25	2,49
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ				207	14	6,76	64	0	0,00	271	14	5,17
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.242	71	5,72	478	19	3,97	265	10	3,77	1.985	100	5,04
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	800	32	4,00	400	16	4,00	364	37	10,16	1.564	85	5,43
39	ΞΑΝΘΗΣ	1.003	122	12,16	111	8	7,21	374	95	25,40	1.488	225	15,12
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	4.262	129	3,03	259	5	1,93	78	5	6,41	4.599	139	3,02
41	ΠΕΛΛΑΣ	731	15	2,05	447	6	1,34	278	4	1,44	1.456	25	1,72
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	790	22	2,78	389	20	5,14	217	3	1,38	1.396	45	3,22
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	205	1	0,49	287	5	1,74	95	2	2,11	587	8	1,36
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	673	46	6,84	51	7	13,73	427	21	4,92	1.151	74	6,43
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	863	48	5,56	185	23	12,43	107	27	25,23	1.155	98	8,48
46	ΣΑΜΟΥ				221	8	3,62	166	14	8,43	387	22	5,68
47	ΣΕΡΡΩΝ	744	29	3,90	501	26	5,19	297	18	6,06	1.542	73	4,73
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	758	17	2,24	244	8	3,28	171	5	2,92	1.173	30	2,56
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	708	21	2,97	508	14	2,76	212	11	5,19	1.428	46	3,22
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	255	3	1,18	107	2	1,87	188	1	0,53	550	6	1,09
51	ΦΩΚΙΔΑΣ				215	5	2,33	103	2	1,94	318	7	2,20
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ				999	20	2,00	181	1	0,55	1.180	21	1,78
53	ΧΑΝΙΩΝ	781	32	4,10	564	6	1,06	419	14	3,34	1.764	52	2,95
54	ΧΙΟΥ	378	7	1,85				102	6	5,88	480	13	2,71
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	67.261	2.774	4,12	22.034	971	4,41	13.152	593	4,51	102.447	4.338	4,23

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Β.3.5. Η Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο κατά νομό και έτος γέννησης

Η εικόνα της μαθητικής διαρροής ανά έτος γέννησης των μαθητών/τριών (πίν. Β.3.5.1) και νομό επιβεβαιώνει τη γενική εικόνα ανά έτος γέννησης στο σύνολο της χώρας. Όσο παρατηρείται απόκλιση από το «κανονικό» έτος γέννησης των μαθητών/τριών για την τάξη που φοιτούν, ο αριθμός τους προοδευτικά μειώνεται και αντίστροφα το ποσοστό της διαρροής τους αυξάνεται. Σε επίπεδο νομών, λοιπόν, τα χαμηλότερα ποσοστά διαρροής παρατηρούνται στους/στις μαθητές/τριες που βρίσκονται στο «φυσιολογικό» έτος φοίτησης σύμφωνα με την ηλικία τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.3.5.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ

(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

Α/Α	ΝΟΜΟΙ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ																	
		ΣΥΝΟΛΟ		1995		1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ Ν	ΔΙΑΡΡΟΗ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)
1	ΑΘΗΝΑΣ	20.720	3,75	20	100	45	84,44	107	71,96	234	59,40	438	35,39	1250	13,52	18622	0,97	4	0,00
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	2.218	3,02	2	100	6	100	13	69,23	33	39,39	67	31,34	147	8,16	1950	0,21		
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	5.242	4,62	2	50,00	14	78,57	36	61,11	51	70,59	147	39,46	318	17,30	4672	1,26	2	0,00
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	1.013	7,60			6	100	12	100	11	63,64	25	32,00	56	17,86	903	3,77		
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	717	3,49			1	100	6	66,67	10	60,00	23	30,43	38	13,16	639	0,31		
6	ΑΡΤΑΣ	598	2,17			1	100	3	100	3	66,67	9	44,44	38	2,63	544	0,37		
7	ΑΧΑΪΑΣ	3.053	4,68	7	85,71	12	91,67	27	74,07	53	67,92	87	26,44	183	7,65	2683	1,23	1	0,00
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1.240	6,13	9	88,89	14	85,71	13	53,85	28	39,29	56	33,93	113	11,50	1006	0,60	1	0,00
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	286	2,10							2	100	5	60,00	11	9,09	268	0,00		
10	ΔΡΑΜΑΣ	939	3,19			3	100	8	75,00	6	50,00	19	21,05	61	11,48	842	0,83		
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.906	9,81	4	50,00	5	100	24	75,00	47	72,34	111	58,56	174	18,97	1538	1,95	3	0,00
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	2.177	2,62			2	100	7	42,86	19	47,37	45	26,67	111	10,81	1993	0,95		
13	ΕΒΡΟΥ	1.391	11,29	1	100	9	100	13	100	52	92,31	66	57,58	113	27,43	1136	1,50	1	0,00
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	2.075	3,18	4	100	3	66,67	9	77,78	15	86,67	39	41,03	115	11,30	1890	0,58		
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	133	0,75									4	0,00	10	10,00	119	0,00		
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	493	2,23					4	25,00	5	0,00	8	12,50	58	8,62	418	0,96		
17	ΗΛΕΙΑΣ	1.518	7,25	2	50,00	3	100	14	71,43	54	74,07	76	46,05	116	1,72	1253	1,52		
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	1.623	6,22			3	66,67	13	69,23	24	70,83	60	56,67	130	16,92	1393	1,22		
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3.561	3,88	5	60,00	13	84,62	29	72,41	51	52,94	91	30,77	202	12,87	3170	0,69		
20	ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	441	1,81					1	0,00	6	0,00	8	37,50	27	7,41	399	0,75		
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	10.518	3,87	13	92,31	23	86,96	96	72,92	144	70,14	232	37,07	500	10,20	9508	0,70	2	0,00
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1.331	2,55	1	0,00	1	100	2	0,00	6	83,33	17	52,94	44	22,73	1260	0,71		
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	1.338	3,06	2	100	2	100	8	75,00	12	41,67	37	29,73	84	4,76	1193	0,92		
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	1.004	4,08			3	100	10	60,00	28	39,29	80	16,25	66	9,09	817	0,24		
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	417	1,20			1	100	1	100			3	0,00	11	9,09	401	0,50		

26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	998	3,51	1	100	2	100	6	83,33	14	35,71	24	20,83	62	6,45	884	1,13	5	60,00
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	398	3,02	2	0,00					8	87,50	5	40,00	32	0,00	350	0,57	1	100
28	ΚΙΛΚΙΣ	794	2,77			1	100			5	60,00	19	42,11	33	0,00	735	1,22	1	100
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	1.491	1,48			2	50,00	6	83,33	2	100	14	28,57	56	3,57	1411	0,57		
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1.571	4,39	1	100	4	75,00	14	85,71	29	68,97	39	46,15	126	7,14	1358	0,44		
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1.324	2,19			1	0,00	3	33,33	7	57,14	22	13,64	78	12,82	1212	0,91	1	0,00
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	840	3,45					2	100	11	72,73	21	33,33	61	9,84	743	0,67	2	50,00
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	2.707	5,50	3	100	4	100	11	81,82	40	82,50	74	63,51	153	22,22	2422	0,78		
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	894	4,70			3	0,00	6	83,33	25	64,00	23	39,13	85	7,06	751	0,80	1	0,00
35	ΛΕΣΒΟΥ	1.004	2,49			1	100	6	66,67	4	75,00	14	21,43	45	13,33	933	0,86	1	0,00
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	271	5,17			1	100	3	66,67			4	75,00	15	13,33	248	2,42		
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.985	5,04			4	50,00	6	100	27	70,37	60	58,33	118	20,34	1768	0,79	2	0,00
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1.564	5,43			4	75,00	20	95,00	35	82,86	63	26,98	139	6,47	1303	0,61		
39	ΞΑΝΘΗΣ	1.488	15,12			3	100	13	100	50	86,00	104	72,12	167	32,93	1151	3,13		
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	4.599	3,02	6	100	7	100	25	68,00	55	54,55	112	25,00	277	6,86	4117	0,78		
41	ΠΕΛΛΑΣ	1.456	1,72			7	85,71	4	75,00	8	37,50	14	28,57	62	8,06	1361	0,29		
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	1.396	3,22					5	80,00	9	66,67	21	23,81	80	13,75	1281	1,48		
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	587	1,36							3	33,33	17	17,65	33	6,06	534	0,37		
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1.151	6,43	1	100	12	83,33	16	93,75	20	35,00	37	54,05	77	14,29	986	1,01	2	0,00
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	1.155	8,48			2	50,00	5	80,00	31	67,74	71	39,44	146	15,75	900	2,33		
46	ΣΑΜΟΥ	387	5,68	1	100	2	100	4	75,00	7	28,57	7	0,00	30	20,00	336	2,38		
47	ΣΕΡΡΩΝ	1.542	4,73			1	100	5	80,00	25	92,00	39	46,15	92	13,04	1380	1,09		
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1.173	2,56	2	100	1	100	2	100	5	60,00	21	14,29	63	19,05	1078	0,65	1	0,00
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1.428	3,22			3	66,67	7	71,43	18	50,00	38	26,32	110	10,91	1252	0,64		
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	550	1,09							9	22,22	11	18,18	22	4,55	508	0,20		
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	318	2,20					1	100	2	0,00	4	50,00	22	13,64	289	0,35		
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1.180	1,78	3	66,67	3	66,67	6	16,67	14	42,86	25	16,00	78	1,28	1050	0,48	1	0,00
53	ΧΑΝΙΩΝ	1.764	2,95			6	83,33	11	72,73	19	57,89	38	26,32	117	9,40	1572	0,45	1	0,00
54	ΧΙΟΥ	480	2,71			1	100	1	0,00	3	100	7	42,86	21	4,76	447	1,12		0,00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		102.447	4,23	92	85,87	245	85,31	644	73,76	1.379	64,10	2.701	38,10	6.376	12,59	90.977	0,94	33	18,18

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

B.4. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο - Σύνοψη

Η καταγεγραμμένη μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο και επομένως στο σύνολο της δευτεροβάθμιας υποχρεωτικής εκπαίδευσης και σύμφωνα με τη διεθνή ταξινόμηση ISCED2, δεν παρουσιάζεται πολύ υψηλή για τη Γενιά μαθητών/τριών 2013-14, κατά την τριετή πορεία τους στο εκπαιδευτικό σύστημα τα σχολικά έτη 2013-2016. Αξίζει να παρατηρηθεί, ότι σε σχέση με προηγούμενες μετρήσεις, παρουσιάζεται ιδιαίτερα μειωμένη, αν και δεν υπάρχει απόλυτη συμβατότητα μεθοδολογιών καταγραφής. Πάντως, όσον αφορά τη σύγκριση με τη γενιά 2003-04, μετά μία δεκαετία, διαπιστώνεται ότι η μαθητική διαρροή μειώθηκε από 6,51% σε 4,23% (διαφορά 2,28 και μεταβολή κατά 35%).

Το υψηλότερο ποσοστό ανάμεσα στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου εμφανίζεται στην Α΄ τάξη και ως απόλυτη τιμή, αλλά και ως ποσοστό συγκριτικά. Η διαρροή «κατά τη μετάβαση» από τη μία σχολική βαθμίδα στην άλλη καταγράφηκε και στις παλαιότερες έρευνες του Π.Ι. Η διερεύνηση των αιτιών του φαινομένου αυτού χρήζει περαιτέρω ανάλυσης.

Το φύλο συνδέεται με το φαινόμενο της διαρροής και τα αγόρια φαίνεται να διαρρέουν σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τα κορίτσια, γεγονός που επιβεβαιώνεται και ανά περιφέρεια και στους περισσότερους νομούς της χώρας.

Ο παράγοντας της αστικότητας δεν προκύπτει ότι επηρεάζει σημαντικά το φαινόμενο, καθώς οι διαφορές μεταξύ των τριών τιμών της αστικότητας εμφανίζονται χαμηλότερες από μια εκατοστιαία μονάδα με χαμηλότερη διαρροή στις αστικές περιοχές, όπου βρίσκονται εγγεγραμμένοι/ες και οι περισσότεροι μαθητές/τριες.

Σημαντικότατο ρόλο διαδραματίζει η ηλικία (έτος γέννησης) των μαθητών/τριών. Όσο η ηλικία ενός/μιας μαθητή/τριας απομακρύνεται από την κανονική ηλικία της τάξης που φοιτά, τόσο οι πιθανότητες για διαρροή αυξάνονται. Επίσης, το φαινόμενο αυτό χρειάζεται να διερευνηθεί περαιτέρω και να συσχετιστεί με πλείστα παιδαγωγικά θέματα (ενδεχόμενη υποεπίδοση, σχολική αποτυχία, επανάληψη τάξης, κ.τ.λ.).

Η διοικητική περιφέρεια συνδέεται με το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής, καθώς τα ποσοστά δεν εμφανίζονται παρόμοια κατανομημένα. Η Ανατολική Μακεδονία-Θράκη, η Πελοπόννησος και η Δυτική Ελλάδα παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά, ενώ η Δυτική Μακεδονία, η Ήπειρος και το Νότιο Αιγαίο εμφανίζουν τη χαμηλότερη διαρροή. Παρόμοια κατανομή εμφανίζεται αν εξετάσουμε τις περιφέρειες και κατά φύλο. Όσον αφορά το στοιχείο της αστικότητας, δεν εμφανίζεται κάποιο συστηματικό προφίλ εντός των περιφερειών.

Κατά τη θεώρηση του φαινομένου ανά νομό/περιφερειακή ενότητα, επαναλαμβάνεται η ίδια εικόνα. Οι περιοχές με την υψηλότερη διαρροή είναι νομοί που περιλαμβάνονται στην Ανατολική Μακεδονία-Θράκη, αλλά και η Αργολίδα και η Ηλεία.

Εντός της μητροπολιτικής περιφέρειας Αττικής, υψηλότερη διαρροή εμφανίζεται στην περιφερειακή ενότητα της Δυτικής Αττικής (9,81%), η οποία αποτελεί μία από τις υψηλότερες της χώρας (τρίτη κατά σειρά), καθώς και της Α΄ Αθήνας (5,71%), η οποία περικλείει το κέντρο της Αθήνας.

Γ. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (Γενιά Μαθητών/τριών: 2013-2014)

Εισαγωγή

Στους Πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα ποσοτικά στοιχεία που αποτυπώνουν τη φοίτηση του μαθητικού πληθυσμού του ημερήσιου δημόσιου Γενικού Λυκείου ως προς τη Γενιά Μαθητών/τριών 2013-2014. Πριν από τους πίνακες που εστιάζουν σε επιμέρους εκφάνσεις της μαθητικής διαρροής, προτάσσεται ένας πίνακας με γενικά στοιχεία όσον αφορά τη φοίτηση και τη διαρροή των μαθητών/τριών.

Στο κεφάλαιο αυτό, επίσης, τα στοιχεία της παρούσας έρευνας παρουσιάζονται σε επιμέρους θεματικούς πίνακες, με βάση τα κριτήρια που έχουν τεθεί, όπως είναι η γεωγραφική περιοχή, η σχολική τάξη, το φύλο, η αστικότητα, καθώς και η ηλικία των μαθητών/τριών. Τους πίνακες αυτούς ακολουθεί συχνά η διαγραμματική αποτύπωση των στοιχείων, προκειμένου να αποτυπωθούν κατά τρόπο πιο παραστατικό τα παραπάνω ποιοτικά στοιχεία. Επιπρόσθετα, με αυτόν τον τρόπο παρουσίασης επιτυγχάνεται η σε βάθος επεξεργασία των αποτελεσμάτων της έρευνας με την εκπόνηση χρήσιμων συγκρίσεων, με αποτέλεσμα την πληρέστερη κατανόηση των ποσοτικών δεδομένων και την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων. Δίνεται μάλιστα η δυνατότητα, ώστε η παρουσίαση να συμπληρώνεται σταδιακά με μια ανακεφαλαιωτική συνοπτική εικόνα.

Υπενθυμίζεται ότι η παρουσίαση ακολουθεί την εξής σειρά: αρχικά γίνεται η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης σε όλη τη χώρα σχετικά με τη μαθητική διαρροή. Στη συνέχεια, αναλύονται επιμέρους παράμετροι για το σύνολο της χώρας και συγκεκριμένα οι εξής: «Τάξη», «Φύλο», «Αστικότητα», «Ηλικία», με σκοπό να δοθεί η γενική εικόνα του φαινομένου στο σύνολο της χώρας υπό το πρίσμα διαφορετικών μεταβλητών. Η ίδια πορεία ακολουθείται και στη συνέχεια, εντοπισμένη στο στενότερο γεωγραφικά πεδίο της διοικητικής περιφέρειας, όπου παρουσιάζονται διαδοχικά οι ίδιες παράμετροι. Τέλος, περιγράφεται η διαρροή στο ακόμη στενότερο πλαίσιο του νομού, όπου διερευνώνται οι ίδιες θεματικές. Ως αποτέλεσμα, τηρείται μία σαφής διάρθρωση των επιμέρους κεφαλαίων, η οποία αποτυπώνει σταδιακά και αποκαλύπτει διαδοχικά το σύνολο ειδικών παραμέτρων, εκκινώντας από το επίπεδο της επικράτειας, περνώντας σε αυτό της περιφέρειας και καταλήγοντας σε επίπεδο νομού. Το κεφάλαιο για το Γενικό Λύκειο κλείνει με τη σχετική σύνοψη και τα εξαγόμενα συμπεράσματα.

Τέλος, η εκπόνηση ορισμένων συνολικών συγκρίσεων ανάμεσα στα στοιχεία, ποσοτικά και ποιοτικά, τα οποία αφορούν τις δύο προηγούμενες έρευνες του Π.Ι., και σε αυτά που παρουσιάζει η παρούσα έρευνα για τη Γενιά Μαθητών/τριών 2013-14, αποσκοπεί στη διαχρονική παρακολούθηση του φαινομένου της ΜΔ. Σε κάθε περίπτωση, η συγκριτική αποτύπωση στοιχείων της Μαθητικής Διαρροής, σε βάθος περίπου μιας δεκαπενταετίας και σε χρονικό διάστημα που ορίζεται από 5 Γενιές Μαθητών/τριών (2000-2013), παρέχει μια πιο ολοκληρωμένη συνολική θεώρηση (βλ. Συγκριτικούς Πίνακες για το Γενικό Λύκειο).

Γ.1. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο στην επικράτεια

Γ.1.1. Γενικά για τη Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο στην επικράτεια

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1.1.1: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ (ΑΠΟ 1.161 ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ) (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)					
ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ	ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ			ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ
Α.	Β.	Γ.	Δ.	Ε+ΣΤ+Ζ	Η.
Γράφθηκαν στο Μητρώο Μαθητών (Α' τάξη Λυκείου)	Μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο <u>κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου</u>	Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο	Πρόαχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο	Μαθητική Διαρροή (Α', Β', Γ' τάξης)	Πήραν το απολυτήριο του Λυκείου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου
78.481	244	2.017	7.501	1.499	67.220

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα *myschool* (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στον Πίνακα Γ.1.1.1 παρουσιάζονται τα συγκεντρωτικά στοιχεία σε απόλυτους αριθμούς της Γενιάς Μαθητών/τριών 2013-2014 στο σύνολο των Γενικών Λυκείων της χώρας, καταναμημένα σε τέσσερις βασικές κατηγορίες:

1. Μαθητές/τριες με Αρχική Εγγραφή στο Μητρώο στην Α' τάξη Γενικού Λυκείου (Στήλη Α),
2. Μαθητές/τριες που πήραν Μετεγγραφή (Στήλες Β+Γ+Δ),
3. Μαθητές/τριες που Διέρρευσαν σε κάποια από τις τρεις τάξεις Γενικού Λυκείου (Στήλες Ε+ΣΤ+Ζ) και
4. Μαθητές/τριες με Κανονική Φοίτηση, οι οποίοι είτε πήραν το απολυτήριο του Γενικού Λυκείου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου (Στήλη Η).

Στον Πίνακα Γ.1.1.1 παρουσιάζονται συγκεντρωτικά στοιχεία για το σχολικό έτος 2013-14 από 1.161 δημόσια ημερήσια Γενικά Λύκεια. Αρχικά εγγεγραμμένοι/ες στο μητρώο μαθητών στην Α' τάξη είναι 78.481 μαθητές/τριες (Γενιά Μαθητών/τριών 2013-14).

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1.1.2: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ, ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ				ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ	
ΣΤΗΛΕΣ Α-Β (του Πίνακα Γ.1.1) Γράφτηκαν κανονικά		Γ. Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο		Δ. Προάχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο		Ε+ΣΤ+Ζ Μαθητική Διαρροή (Α', Β', Γ' τάξης)		Η. Πήραν το απολυτήριο του Γενικού Λυκείου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου	
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
78.237	100%	2.017	2,58	7.501	9,59	1.499	1,92	67.220	85,92
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ									

Στον Πίνακα Γ.1.1.2 παρουσιάζονται τα ίδια συγκεντρωτικά ποσοτικά στοιχεία με ποσοστιαία απεικόνιση επί του συνόλου των μαθητών/τριών, για τους/τις «κανονικά εγγραφέντες/είσες» μαθητές/τριες. Εδώ η «Αρχική Εγγραφή στο Μητρώο» γίνεται «Κανονική Εγγραφή» (Στήλη Α), αφού ο αριθμός των μαθητών/τριών που εγγράφηκαν τελικά κανονικά στην Α' τάξη προκύπτει αφαιρώντας τους/τις μαθητές/τριες που μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου από εκείνους/-ες που είχαν αρχικά εγγραφεί στο μητρώο (Στήλη Α - Στήλη Β του πίνακα Γ.1.1.1).

Από την εξέταση των στοιχείων του Πίνακα Γ.1.1.2 προκύπτει ότι, όσον αφορά την εξεταζόμενη γενιά μαθητών/τριών 2013-14, από τους/τις μαθητές/τριες που εγγράφηκαν κανονικά στην Α' τάξη Γενικού Λυκείου το σχολικό έτος 2013-14 ένα ποσοστό 2,58%, δηλαδή 2.017 μαθητές/τριες απορρίφθηκαν στην Α' ή στη Β' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο. Επίσης, ποσοστό 9,59%, δηλαδή 7.501 μαθητές/τριες από τους/τις κανονικά εγγραφέντες/είσες μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο, αφού πήραν πρώτα προαγωγή στη Β' ή στη Γ' τάξη. Η σχολική πορεία των μαθητών/τριών των δύο αυτών κατηγοριών από εκείνους/-ες που μετεγγράφηκαν είναι αδύνατο να διερευνηθεί. Για τον λόγο αυτόν και προκειμένου να διευκολυνθεί η καταγραφή και η μελέτη των στοιχείων, θεωρείται ότι οι δύο αυτές κατηγορίες μετεγγραφέντων/εισών μαθητών/τριών φοίτησαν κανονικά στο νέο τους σχολείο, κι επομένως συναθροίζονται στη στήλη της κανονικής φοίτησης. Έτσι οι στήλες Γ και Δ προστίθενται στη στήλη Η (βλ. Πίνακα Γ.1.1.3 που ακολουθεί). Η προσέγγιση αυτή είναι ίδια με εκείνη που έχει ήδη περιγραφεί για το Γυμνάσιο.

Για την επίτευξη υψηλότερου βαθμού αξιοπιστίας ως προς την προσέγγιση της πραγματικότητας, κρίνεται μεθοδολογικά ορθό να υπολογιστεί ένα ποσοστό διαρροής και για τους μετεγγραφέντες μαθητές⁸⁰. Στο πλαίσιο αυτό, δύναται να υπολογιστεί το ίδιο ποσοστό διαρροής στους μετεγγραφέντες μαθητές με αυτό που καταγράφηκε στο σύνολο του υπόλοιπου

⁸⁰ *Infra*, βλ. Παράρτημα: Πίνακας «Μία άλλη προσέγγιση στην εκτίμηση της μαθητικής διαρροής στη γενιά μαθητών-τριών 2013-16 (ΥΠΟΘΕΣΗ Β')», καθώς και Π.Ι. (2006): *op. cit.*

μαθητικού πληθυσμού. Με αυτή την προσαρμογή, το ποσοστό της διαρροής διαμορφώνεται για την κοόρτη Α' - Γ' ΓΕΛ στο 2,18% (μεταβολή τιμής κατά 0,27 και ποσοστιαία μεταβολή 13,85%).

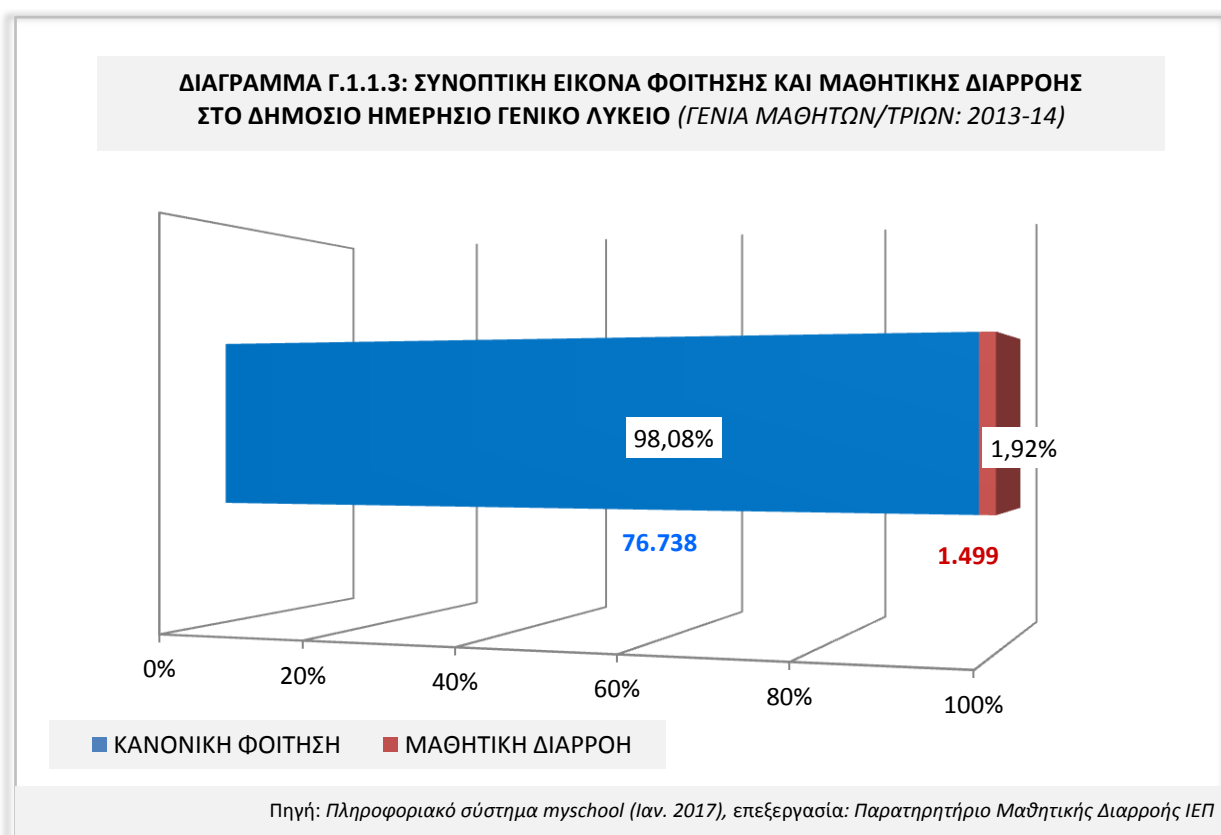
Πάντως, επειδή και στην περίπτωση αυτή επιτυγχάνεται προσέγγιση της πραγματικότητας, χωρίς όμως να αποτυπώνεται η ίδια η πραγματικότητα, για λόγους σύγκρισης και με παλαιότερες καταγραφές, σύμφωνα με την αρχική μεθοδολογία, ο γενικός δείκτης διαρροής για την κοόρτη του Γενικού Λυκείου εξάγεται χωρίς τον συνυπολογισμό των μετεγγραφών και ως γενικό ποσοστό θεωρείται το 1,92%.

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1.1.3: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ					
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)					
ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
N	%	N	%	N	%
78.237	100%	76.738	98,08	1.499	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Με βάση τα στοιχεία του Πίνακα Γ.1.1.3, διαπιστώνεται ότι από τους/τις 78.237 (100%) μαθητές/τριες της γενιάς 2013-14, οι οποίοι/ες εγγράφηκαν κανονικά στην Α' τάξη Γενικού Λυκείου, οι 76.738 (98,08%) φοίτησαν κανονικά, ενώ 1.499 μαθητές/τριες, δηλαδή ένα ποσοστό 1,92% επί του συνόλου, διέρρευσαν.

Άρα η μαθητική διαρροή στο Γενικό Λύκειο είναι 1,92 % (Γενιά Μαθητών/τριών 2013-14).

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΓ.1.1: ΑΡΧΙΚΗ ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΑ (και πρώην ΕΝΙΑΙΑ) ΛΥΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
(ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)**

ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ /ΤΡΙΩΝ	ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ	ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ				ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ
	Α.	Β.	Γ.	Δ.	Ε+ΣΤ+Ζ.	Η.	
	Γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών (Α' τάξη Λυκείου)	Μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου	Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο	Προάχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο	Μαθητική Διαρροή (Διαρροή Α', Β', Γ' τάξης)	Πήραν το απολυτήριο του Λυκείου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου	
2000-01	79.980	5.934	2.883	5.382	2.455	63.326	
2003-04	77.214	4.623	1.279	4.178	1.684	65.450	
2013-14	78.481	244	2.017	7.501	1.499	67.220	

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

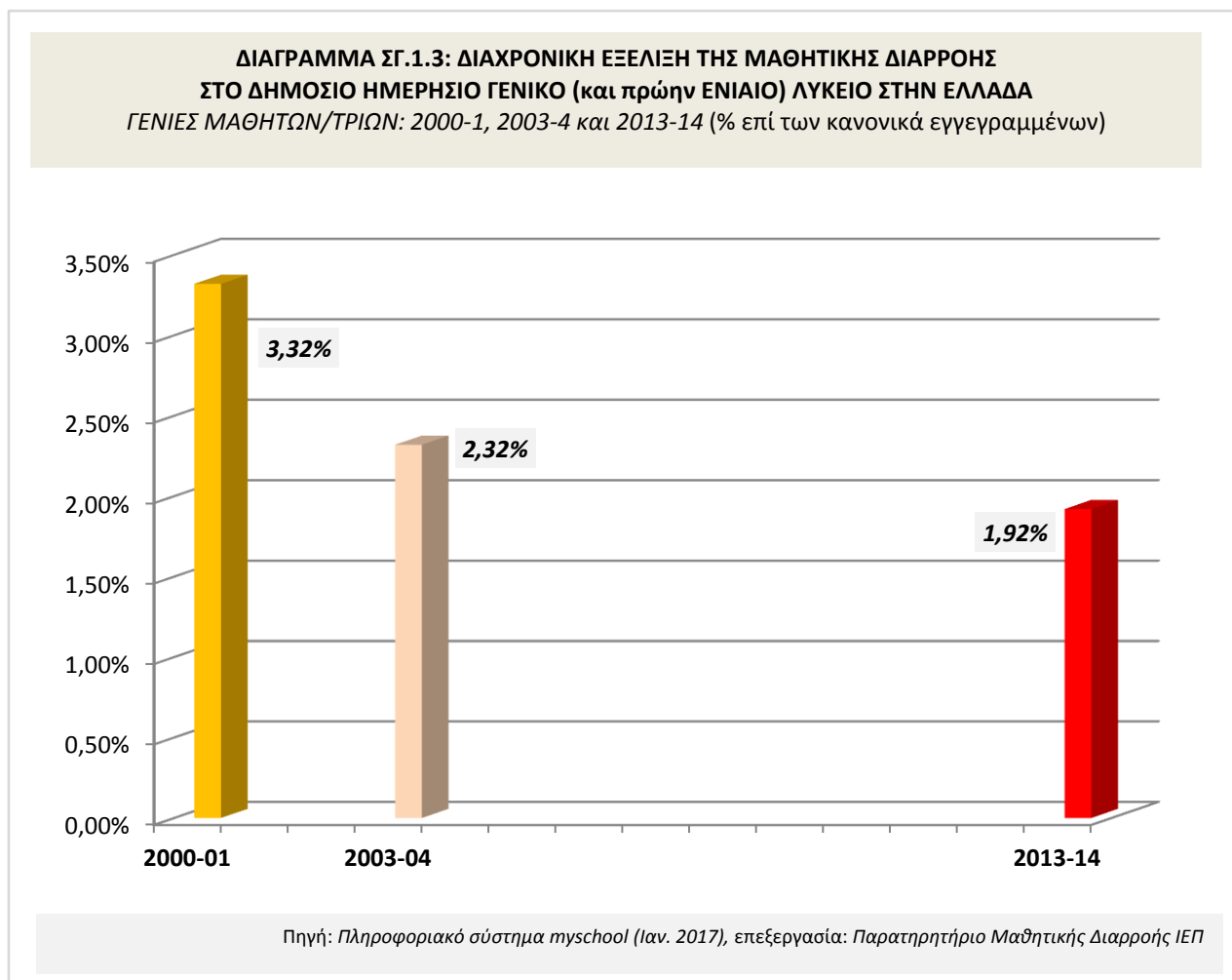
**ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΓ.1.2: ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΑ (και πρώην ΕΝΙΑΙΑ) ΛΥΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
(ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)**

ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ /ΤΡΙΩΝ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ				ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ	
	ΣΤΗΛΕΣ Α-Β (του Πίν. ΣΓ.1.1) Γράφτηκαν κανονικά		Γ. Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο		Δ. Προάχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο		Ε+ΣΤ+Ζ Μαθητική Διαρροή (Α', Β', Γ' τάξης)		Η. Πήραν το απολυτήριο του Λυκείου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
2000-01	74.046	100%	2.883	3,89	5.382	7,27	2.455	3,32	63.326	85,52
2003-04	72.591	100%	1.279	1,76	4.178	5,76	1.684	2,32	65.450	90,16
2013-14	78.237	100%	2.017	2,58	7.501	9,59	1.499	1,92	67.220	85,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΓ.1.3: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ (και πρώην ΕΝΙΑΙΟ) ΛΥΚΕΙΟ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)						
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	N	%
2000-01	74.046	100%	71.591	96,68	2.455	3,32
2003-04	72.591	100%	70.907	97,68	1.684	2,32
2013-14	78.237	100%	76.738	98,08%	1.499	1,92%

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στους Συγκριτικούς Πίνακες και το αντίστοιχο Διάγραμμα που προηγούνται, αποτυπώνεται συγκριτικά το φαινόμενο της ΜΔ σε σχέση με προηγούμενες γενιές μαθητών/τριών (2000-01 και 2003-04), προκειμένου να γίνουν οι απαραίτητοι συσχετισμοί με την εξεταζόμενη από την παρούσα έρευνα Γενιά Μαθητών/τριών 2013-14. Στον Συγκριτικό Πίνακα ΣΓ.1.1 φαίνεται να μειώνεται διαχρονικά ο απόλυτος αριθμός των μαθητών/τριών που εμφανίζονται να διαρρέουν στο Γενικό Λύκειο με το πέρασμα από τη μία γενιά μαθητών/τριών στην άλλη, καθώς και το αντίστοιχο ποσοστό τους επί του συνόλου των μαθητών/τριών που «εγγράφηκαν κανονικά».

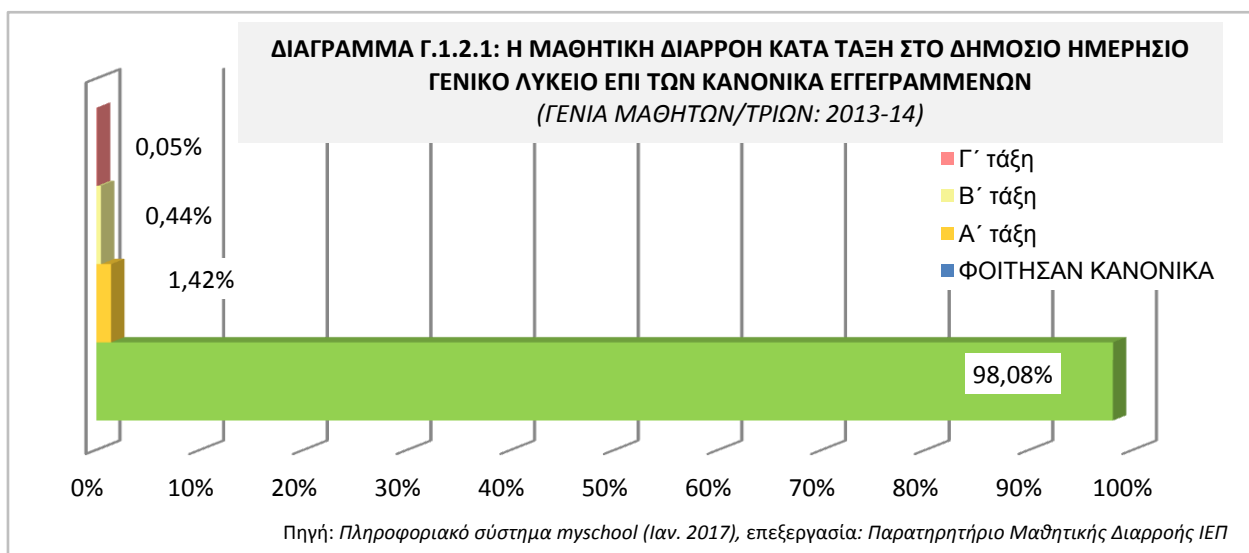
Ειδικότερα, ενώ στη μαθητική γενιά 2000-01 το ποσοστό των μαθητών/τριών που διέρρευσαν ήταν 3,32% (2.455 μαθητές/τριες) επί των «κανονικά εγγεγραμμένων» (79.980), μετά από 3 χρόνια μειώθηκε στο 2,32% (1.684 μαθητές/τριες επί συνόλου 77.214) και 10 χρόνια αργότερα στη Γενιά Μαθητών/τριών του 2013-14 το ποσοστό της μαθητικής διαρροής μειώνεται στο 1,92% (1.499 μαθητές/τριες) επί του συνόλου των μαθητών/τριών που εγγράφηκαν κανονικά (78.237 μαθητές/τριες).

Επίσης, τα στοιχεία του συγκριτικού πίνακα ΣΓ.1.3 αποτυπώνουν ένα ακόμη θετικό στοιχείο για τη Γενιά Μαθητών/τριών 2013-2014, ότι δηλαδή έχει αυξηθεί το ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού με κανονική φοίτηση, από το 96,68% για τη μαθητική γενιά 2000-01, σε 97,68% για τη μαθητική γενιά 2003-04 και σε 98,08% για τη μαθητική γενιά 2013-2014⁸¹.

Γ.1.2. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο στην επικράτεια κατά τάξη

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1.2.1.: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)									
ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ					
				Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη	
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
78.237	100%	76.738	98,08	1.113	1,42	343	0,44	43	0,05
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ									

⁸¹ **Σημείωση:** Ως προς τον αριθμό των μετεγγραφών του σχ. έτους 2013-14, από τη συγκριτική εξέταση των στοιχείων των τριών ερευνών που παρουσιάζονται στον συγκριτικό πίνακα ΣΓ1.1., προκύπτει ότι ο αριθμός των μαθητών/τριών της Α' Λυκείου που μετεγγράφηκαν το σχ. έτος 2013-2014 είναι κατά πολύ μικρότερος από τους αντίστοιχους αριθμούς μετεγγραφών των σχ. ετών 2000-01 και 2003-04 (244 έναντι 4.623 κα 5.934 για τα σχ. έτη 2000-01 και 2003-04). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η χρήση του διαδικτυακού συστήματος καταχώρισης των μαθητών myschool έγινε υποχρεωτική για όλες τις σχολικές μονάδες της χώρας μόλις με την έναρξη του δεύτερου τετραμήνου φοίτησης στο Λύκειο, δηλαδή τον Ιανουάριο του 2014. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μην αποτυπωθούν οι περισσότερες μετεγγραφές μαθητών, οι οποίες στο μεγαλύτερο μέρος τους γίνονται την περίοδο της έναρξης του σχ. έτους (και έως τις 15 Οκτωβρίου). Ωστόσο, από τη διαφορά αυτή δε δημιουργείται πρόβλημα στην παρούσα έρευνα, εφόσον σύμφωνα με τη μέθοδο της κόορτης ενδιαφέρουν οι μαθητές που «εγγράφονται κανονικά», με βάση την παραδοχή - υπόθεση που έχει ήδη γίνει προηγουμένως (όπως και στις προηγούμενες έρευνες για τη ΜΔ του Π.Ι.), κατά την οποία οι μετεγγραφέντες/είσες μαθητές/τριες στην αρχή του πρώτου έτους θεωρείται ότι φοιτούν κανονικά στη συνέχεια.

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1.2.2: ΠΟΣΟΣΤΑ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΡΡΕΥΣΑΝ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)							
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ					
		Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη	
N	%	N	%	N	%	N	%
1.499	100%	1.113	74,25	343	22,88	43	2,87

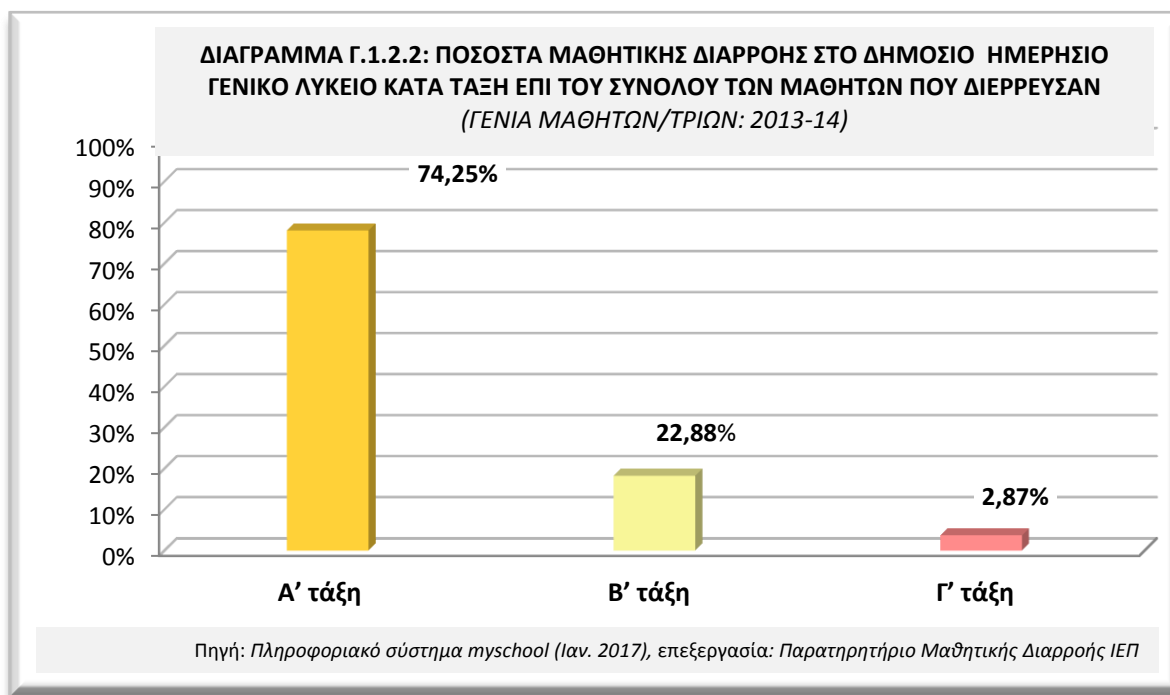
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στους Πίνακες Γ.1.2.1 και Γ.1.2.2 και στο αντίστοιχο Διάγραμμα Γ.1.2.1, αποτυπώνεται η φοίτηση των μαθητών/τριών του Γενικού Λυκείου κατά τάξη και τα στοιχεία που αφορούν τη ΜΔ σε καθεμιά από τις τρεις τάξεις.

Ειδικότερα, επί του συνόλου των 76.738 μαθητών/τριών του Γενικού Λυκείου που φοίτησαν κανονικά, στην Α' τάξη διέρρευσαν 1.113 μαθητές/τριες, έναντι 343 μαθητών/τριών που διέρρευσαν στη Β' και 43 μαθητών/τριών που διέρρευσαν στη Γ' τάξη. Επομένως, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, δηλαδή σε ποσοστό 1,42%, οι μαθητές/τριες διαρρέουν στην Α' τάξη, ενώ η ΜΔ μειώνεται προοδευτικά στη Β' τάξη σε ποσοστό 0,44% επί του συνόλου, για να φτάσει στη Γ' τάξη σε ποσοστό μόλις 0,05% επί του συνόλου των μαθητών/τριών, οι οποίοι/-ες φοίτησαν κανονικά και τελικά δεν πήραν απολυτήριο Γενικού Λυκείου.

Επομένως τα 3/4 περίπου των μαθητών/τριών που διαρρέουν στο Γενικό Λύκειο διαρρέουν στην Α' τάξη, ενώ το ποσοστό τους βγαίνει μειούμενο στις τάξεις Β' και Γ' (ποσοστά επί του συνόλου της μαθητικής διαρροής: 74,25% στην Α' τάξη, έναντι 22,88% στη Β' τάξη και 2,87% στη Γ' τάξη).

Επομένως, οι 3 στους/στις 4 μαθητές/τριες περίπου, που διαρρέουν στο Γενικό Λύκειο, εγκαταλείπουν τη φοίτηση στην Α' τάξη.

Γ.1.3. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο στην επικράτεια κατά φύλο

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα Γ.1.3.1 που ακολουθεί, ο οποίος αποτυπώνει τη φοίτηση και τη μαθητική διαρροή κατά φύλο, στην εξεταζόμενη γενιά μαθητών/τριών 2013-14 ο αριθμός των αγοριών που εγγράφηκαν και φοίτησαν κανονικά στο Γενικό Λύκειο είναι μικρότερος από τον αριθμό των κοριτσιών.

Ειδικότερα, όσον αφορά τη ΜΔ, τα αγόρια, αριθμώντας 37.005 στο σύνολο του μαθητικού πληθυσμού που εγγράφηκε κανονικά, διαρρέουν σε ποσοστό 2,08%, δηλαδή 771 μαθητές, ενώ τα κορίτσια που εγγράφηκαν κανονικά, αριθμώντας 41.232 στο σύνολο του μαθητικού πληθυσμού, διαρρέουν σε ποσοστό 1,77%, δηλαδή 728 μαθήτριες.

Άρα, τα αγόρια διαρρέουν στο Γενικό Λύκειο σε μεγαλύτερο ποσοστό απ' ό,τι τα κορίτσια.

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1.3.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)												
ΦΥΛΟ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ						ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
					Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Αγόρια	37.005	100%	36.234	97,92	563	1,52	191	0,52	17	0,05	771	2,08
Κορίτσια	41.232	100%	40.504	98,23	550	1,33	152	0,37	26	0,06	728	1,77
ΣΥΝΟΛΟ	78.237	100%	76.738	98,08	1.113	1,42	343	0,44	43	0,05	1.499	1,92

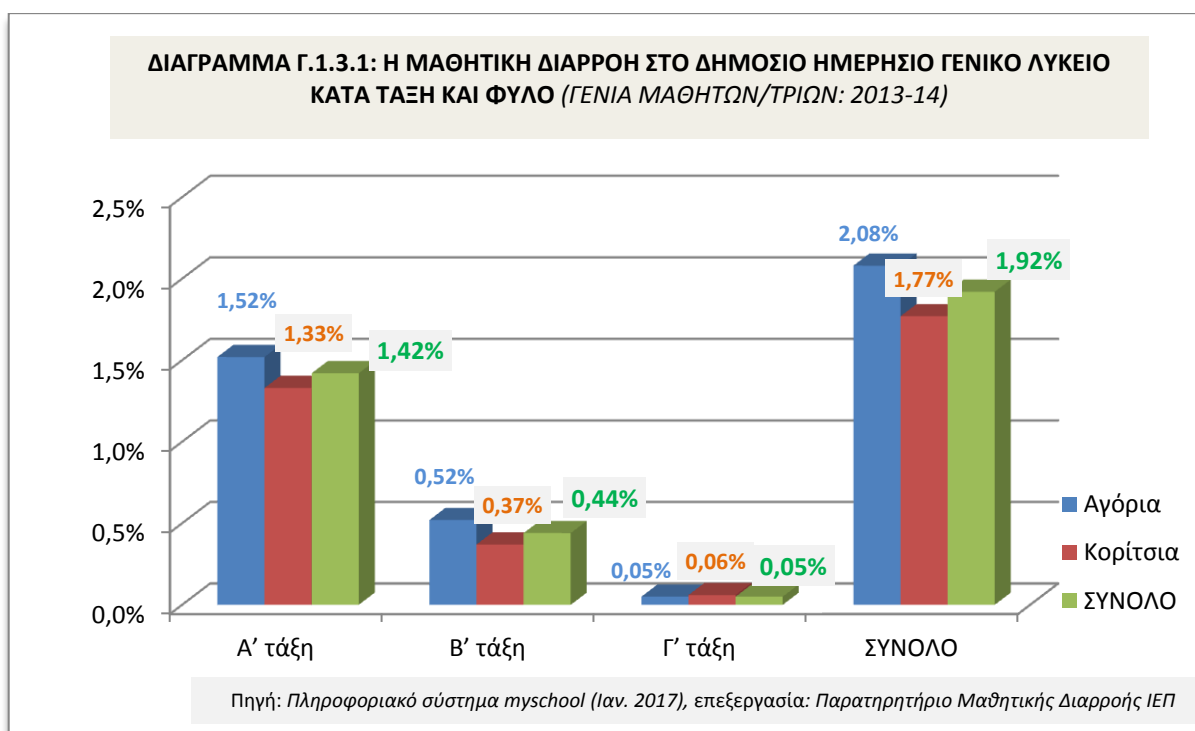
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Γ.1.3.1. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο στην επικράτεια κατά φύλο και τάξη

Εάν η ΜΔ κατά φύλο εξεταστεί και κατά τάξη, και πάλι από τα στοιχεία του Πίνακα Γ.1.3.1 γίνεται φανερό ότι τα ποσοστά της διαρροής και για τα δύο φύλα των μαθητών/τριών μοιράζονται στο μεγαλύτερο μέρος τους στην Α' τάξη. Ειδικότερα, τα αγόρια διαρρέουν σε ποσοστό 1,52% (563 μαθητές) στην Α' τάξη, ενώ στη Β' το ποσοστό είναι μόλις 0,52% (191 μαθητές) και στη Γ' τάξη εμφανίζεται αμελητέο (0,05% και 17 μαθητές). Τα κορίτσια από την άλλη διαρρέουν σε ποσοστό 1,33% (550 μαθήτριες) στην Α' τάξη, ενώ στη Β' το ποσοστό είναι μόλις 0,37% (152 μαθήτριες) και στη Γ' τάξη εμφανίζεται αμελητέο (0,06% και 26 μαθήτριες).

Συγκεκριμένα, περίπου 3 στα 4 αγόρια που διαρρέουν στο Γενικό Λύκειο εγκαταλείπουν τη φοίτηση στην Α' τάξη και για τα κορίτσια ισχύει ανάλογο ποσοστό, ενώ στις τάξεις Β' και Γ' παρατηρείται μια μικρή διαφοροποίηση.

Επομένως, τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια διαρρέουν στο Γενικό Λύκειο σε μεγαλύτερο ποσοστό στην Α' τάξη, ενώ συγχρόνως τα αγόρια διαρρέουν σε μεγαλύτερο βαθμό από τα κορίτσια.

Γ.1.4. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο στην επικράτεια κατά αστικότητα

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα Γ.1.4.1 που ακολουθεί, όπου αποτυπώνεται το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής στο Γενικό Λύκειο με βάση το κριτήριο της αστικότητας, οι μαθητές/τριες της Γενιάς Μαθητών/τριών 2013-14 στη συντριπτική πλειοψηφία τους (περίπου

τα 2/3, δηλαδή 54.709 επί συνόλου 78.237 που γράφτηκαν κανονικά) βρίσκονται σε αστικές περιοχές.

Το ποσοστό της μαθητικής διαρροής στις αστικές περιοχές (1,54% και 841 μαθητές/τριες επί συνόλου 54.709 που γράφτηκαν κανονικά) παρουσιάζεται σημαντικά μικρότερο από εκείνο των ημιαστικών (2,35% και 398 μαθητές/τριες επί συνόλου 16.951 που εγγράφηκαν κανονικά) και των αγροτικών περιοχών (3,95% και 260 μαθητές/τριες επί συνόλου 6.577 που εγγράφηκαν κανονικά).

Άρα, το ποσοστό μαθητικής διαρροής στο Γενικό Λύκειο είναι κατά πολύ μικρότερο στις αστικές περιοχές απ' ό,τι στις αγροτικές.

Γ.1.4.1. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο στην επικράτεια κατά αστικότητα και τάξη

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1.4.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)										
ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ							
			Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ΑΣΤΙΚΗ	54.709	100%	644	1,18	174	0,32	23	0,04	841	1,54
ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ	16.951	100%	286	1,69	99	0,58	13	0,08	398	2,35
ΑΓΡΟΤΙΚΗ	6.577	100%	183	2,78	70	1,06	7	0,11	260	3,95
ΣΥΝΟΛΟ	78.237	100%	1.113	1,42	343	0,44	43	0,05	1.499	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Εάν τα παραπάνω στοιχεία του Πίνακα Γ.1.4.1, τα οποία εμφανίζουν τη μαθητική διαρροή στο Γενικό Λύκειο με βάση το κριτήριο της αστικότητας, εξεταστούν συγχρόνως με βάση την τάξη φοίτησης, διαπιστώνεται ότι η μαθητική διαρροή παρουσιάζεται ιδιαίτερα αυξημένη στην Α' τάξη, είτε πρόκειται για αστικές είτε για ημιαστικές είτε για αγροτικές περιοχές.

Συγκεκριμένα, στις αστικές περιοχές, επί του συνολικού ποσοστού 1,54% της ΜΔ το 1,18% αφορά στην Α' τάξη, ενώ στις ημιαστικές περιοχές, από το συνολικό ποσοστό 2,35% των μαθητών/τριών που διαρρέουν το 1,69% αφορά στην Α' τάξη. Συγχρόνως, στις περιοχές που χαρακτηρίζονται από τους δύο αυτούς τύπους αστικότητας, τα ποσοστά των μαθητών/τριών που διαρρέουν στις τάξεις Β' και Γ' εμφανίζονται σημαντικά μειωμένα σε σχέση με εκείνα της Α' τάξης.

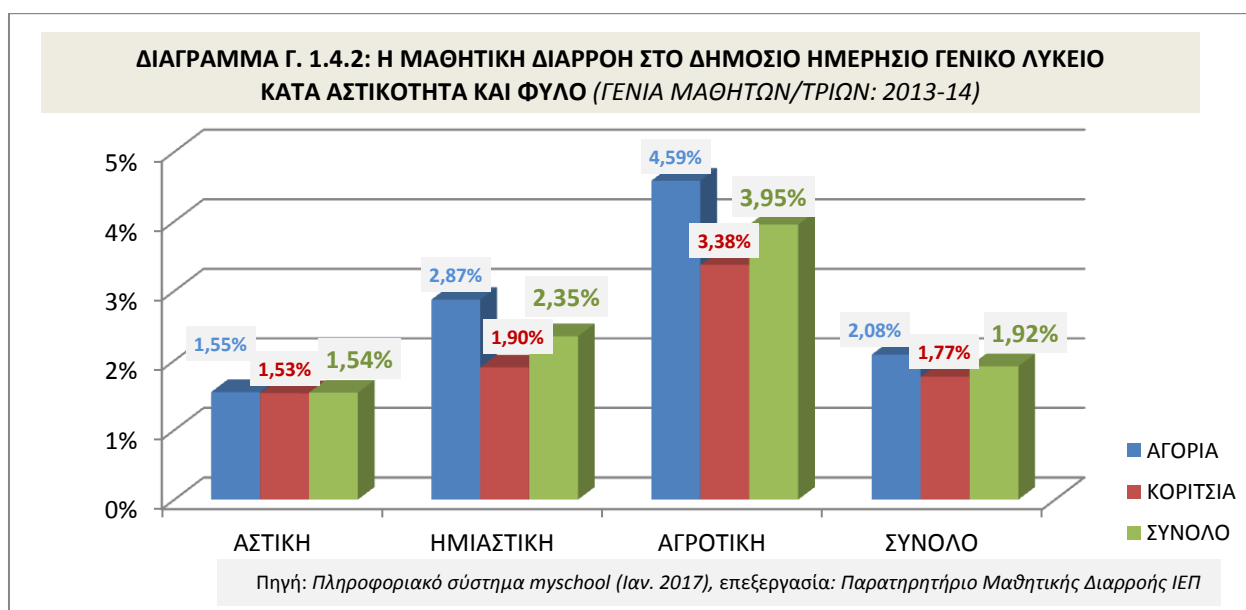
Μια πιο αναλυτική περιγραφή ειδικότερα για τις αγροτικές περιοχές καταδεικνύει ότι επί του συνόλου των 6.577 μαθητών/τριών του Γενικού Λυκείου που γράφτηκαν κανονικά, στην Α' τάξη διέρρευσαν 183 μαθητές/τριες και σε ποσοστό 2,78%, έναντι 70 μαθητών/τριών που διέρρευσαν στη Β' (ποσοστό 1,06%), και μόλις 7 μαθητών/τριών που διέρρευσαν στη Γ' τάξη (ποσοστό 0,11%).

Επομένως, τα 2/3 περίπου των μαθητών/τριών που διαρρέουν στις αγροτικές περιοχές διαρρέουν στην Α' τάξη, το ποσοστό τους μειώνεται στο 1/4 των μαθητών/τριών που διαρρέουν στις αγροτικές περιοχές περίπου στη Β' τάξη (70 μαθητές/τριες), ενώ είναι αμελητέο στη Γ' τάξη.

Γ.1.4.2. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο στην επικράτεια κατά αστικότητα και φύλο

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1.4.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)									
ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΕΣ	ΑΓΟΡΙΑ			ΚΟΡΙΤΣΙΑ			ΣΥΝΟΛΟ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	N	%	N	N	%	N	N	%
ΑΣΤΙΚΗ	26.071	403	1,55	28.638	438	1,53	54.709	841	1,54
ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ	7.794	224	2,87	9.157	174	1,90	16.951	398	2,35
ΑΓΡΟΤΙΚΗ	3.140	144	4,59	3.437	116	3,38	6.577	260	3,95
ΣΥΝΟΛΟ	37.005	771	2,08	41.232	728	1,77	78.237	1.499	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Εάν τα στοιχεία για τη μαθητική διαρροή στο Γενικό Λύκειο με βάση το κριτήριο της αστικότητας εξεταστούν συγχρόνως με βάση το φύλο (βλ. Πίνακα Γ.1.4.2 και αντίστοιχο Διάγραμμα), διαπιστώνεται ότι η μαθητική διαρροή παρουσιάζεται αυξημένη στα αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια σε όλες τις περιοχές της χώρας, αστικές, ημιαστικές και αγροτικές. Η διαφορά αυτή ανάμεσα στα δύο φύλα είναι μάλιστα σημαντικά μεγαλύτερη στις αγροτικές περιοχές (ποσοστό 4,59% για τα αγόρια έναντι 3,38% για τα κορίτσια). Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι τα ποσοστά αυτά είναι και τα δύο σχεδόν διπλάσια από τα αντίστοιχα ποσοστά της ΜΔ επί του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού της χώρας στα δύο φύλα (ποσοστό 2,08% για τα αγόρια έναντι 1,77% για τα κορίτσια).

Επομένως, η μαθητική διαρροή στο Γενικό Λύκειο παρουσιάζεται αυξημένη στα αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια σε όλες τις περιοχές της χώρας, αστικές, ημιαστικές και, κυρίως, στις αγροτικές.

Γ.1.5. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο στην επικράτεια κατά έτος γέννησης

Η εξέταση της μαθητικής διαρροής στο Γενικό Λύκειο που παρουσιάζεται σε αυτήν την ενότητα, η οποία για πρώτη φορά γίνεται στην παρούσα μελέτη, αφορά τους/τις μαθητές/τριες που είχαν συμπληρώσει (ή διένυαν) το 15^ο έτος της ηλικίας τους κατά την εγγραφή τους στην Α' τάξη το σχ. έτος 2013-2014. Επομένως οι μαθητές/τριες, που αποτελούν τη βασική ηλικιακή ομάδα της υπό μελέτη Γενιάς Μαθητών/τριών, είναι γεννημένοι/ες το 1998.

Σύμφωνα με τη μεθοδολογική παραδοχή που έχει ήδη περιγραφεί στην παρούσα μελέτη εξετάζονται μαθητές/τριες γεννημένοι/ες από 6 έτη νωρίτερα⁸² έως και 1 έτος μετά από το έτος της «κανονικής» ηλικίας φοίτησης στην τάξη.

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1.5.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ			
<i>(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)</i>			
ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	N	%
1992	28	18	64,29
1993	59	39	66,10
1994	134	65	48,51
1995	265	105	39,62
1996	834	218	26,14
1997	3.104	323	10,41
1998	73.782	729	0,99
1999	31	2	6,45
ΣΥΝΟΛΟ	78.237	1.499	1,92

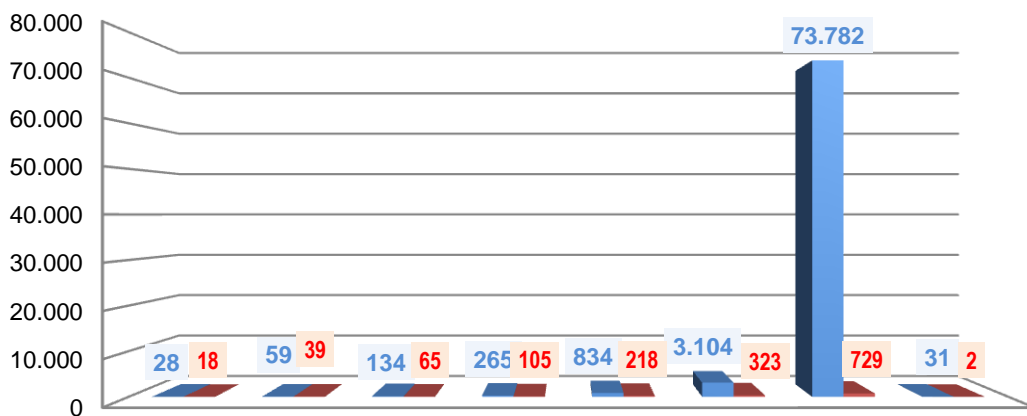
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα *myschool* (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Από την εξέταση των στοιχείων του Πίνακα Γ.1.5.1 και των Διαγραμμάτων που ακολουθούν, προκύπτει ότι από τους μαθητές/τριες της «κανονικής» ηλικίας φοίτησης διαρρέει ένα ελάχιστο ποσοστό, της τάξης του 0,99%, ενώ αντίθετα όσο περισσότερο το έτος γέννησης των μαθητών/τριών απέχει χρονικά προς τα πίσω σε σχέση με το έτος γέννησης της βασικής ηλικιακής ομάδας, τόσο αυξάνεται το ποσοστό της μαθητικής διαρροής. Μάλιστα για τα 4 έτη που απέχουν περισσότερο (μαθητές/τριες γεννημένοι/ες από το 1992 έως το 1995) το ποσοστό της μαθητικής διαρροής φτάνει ή ξεπερνά το μισό της αντίστοιχης ηλικιακής ομάδας.

⁸² Η επιλογή αυτή συμβαδίζει με τη σχετική νομοθετική πρόβλεψη ότι «Μέγιστο όριο ηλικίας φοίτησης στα Ημερήσια Γενικά Λύκεια είναι το εικοστό (20) έτος συμπληρωμένο προ της ημερομηνίας φοίτησης με την έναρξη εκάστου σχολικού έτους» (Ν. 4186/2013, ΦΕΚ 193 τ. Α').

Άρα, οι μεγαλύτεροι/ες ηλικιακά μαθητές/τριες σε σχέση με τους/τις μαθητές/τριες της «κανονικής» ηλικίας φοίτησης διαρρέουν σε υψηλά ποσοστά στο Γενικό Λύκειο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ.1.5.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ (επί του κανονικά εγγεγραμμένου μαθητικού πληθυσμού) (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

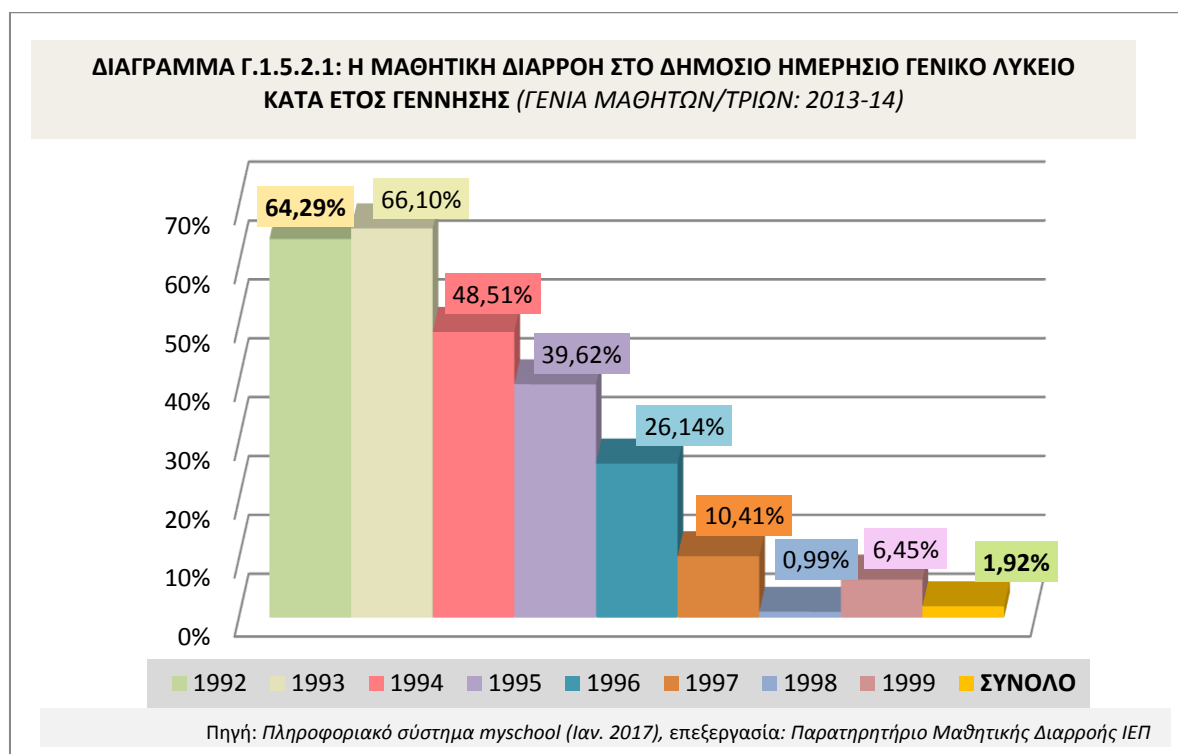

	ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ							
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
■ ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	28	59	134	265	834	3.104	73.782	31
■ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	18	39	65	105	218	323	729	2

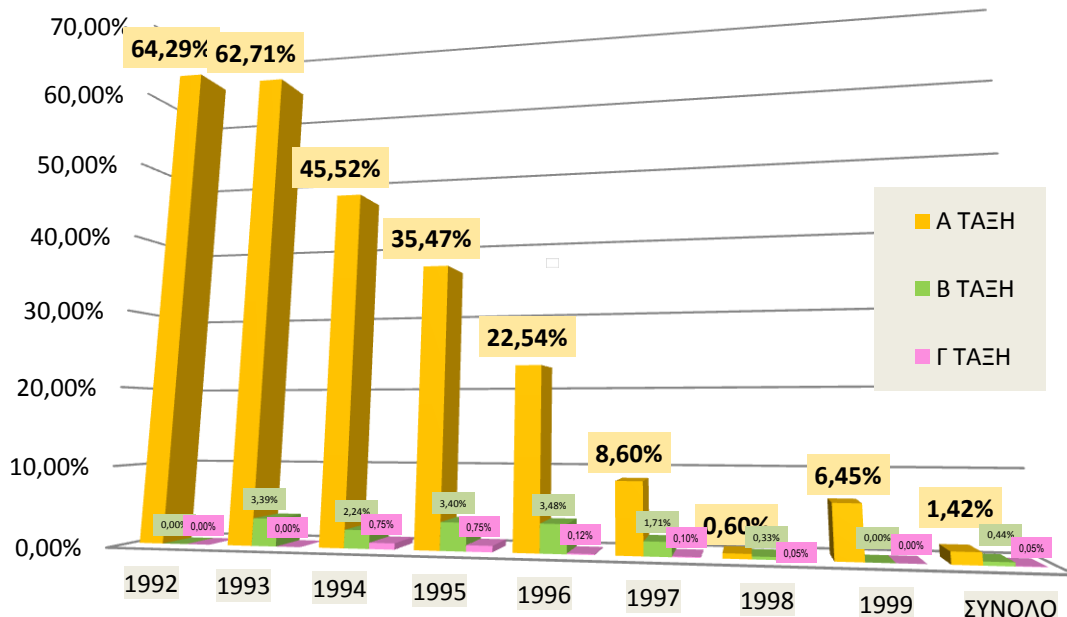
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1.5.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)									
ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ N	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ							
		Α ΤΑΞΗ		Β ΤΑΞΗ		Γ ΤΑΞΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
		N	%	N	%	N	%	N	%
1992	28	18	64,29	0	0,00	0	0,00	18	64,29
1993	59	37	62,71	2	3,39	0	0,00	39	66,10
1994	134	61	45,52	3	2,24	1	0,75	65	48,51
1995	265	94	35,47	9	3,40	2	0,75	105	39,62
1996	834	188	22,54	29	3,48	1	0,12	218	26,14
1997	3.104	267	8,60	53	1,71	3	0,10	323	10,41
1998	73.782	446	0,60	247	0,33	36	0,05	729	0,99
1999	31	2	6,45	0	0,00	0	0,00	2	6,45
ΣΥΝΟΛΟ	78.237	1.113	1,42	343	0,44	43	0,05	1.499	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ.1.5.2.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Σύμφωνα με τα στοιχεία των Πινάκων Γ.1.5.1 και Γ.1.5.2, διαπιστώνεται ότι από τους/τις ελάχιστους/ες μαθητές/τριες της «κανονικής» ηλικίας φοίτησης που διαρρέουν οι περισσότεροι/ες εγκαταλείπουν στην Α' τάξη, ενώ το ίδιο ισχύει κυρίως για τους/τις μεγαλύτερους/ες ηλικιακά μαθητές/τριες, έστω και αν αυτοί/ές οι τελευταίοι/ες είναι ελάχιστοι/ες σε απόλυτους αριθμούς σε σχέση με τους/τις διαρρέοντες/ουσες της βασικής ηλικιακής ομάδας. Άλλωστε στο γενικό σύνολο, όπως προκύπτει έως τώρα (βλ. Πίνακα Γ.1.2.1), η μαθητική διαρροή στην Α' τάξη (1,42%) έχει τη μεγαλύτερη συμμετοχή στη συνολική διαρροή (1,92%) όλων των τάξεων του Γενικού Λυκείου.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα Γ.1.5.3 που ακολουθεί, καθώς και το αντίστοιχο Διάγραμμα, στην Α' τάξη διέρρευσαν συνολικά 446 μαθητές/τριες γεννημένοι/ες το 1998, δηλαδή μαθητές/τριες της «κανονικής» ηλικίας φοίτησης, που αποτελούν το 40,07% της συνολικής διαρροής της Α' τάξης, καταλαμβάνουν δηλαδή περίπου το μισό της μαθητικής διαρροής της Α' τάξης (η οποία ανέρχεται στο 1,42%), ενώ είναι μόλις το 0,60% του συνολικού αριθμού των μαθητών/τριών της Α' τάξης που εγγράφηκαν κανονικά στη Γενιά Μαθητών 2013-2014 (δηλαδή στους/στις 73.782 μαθητές/τριες). Αντίθετα, στους/στις 28 μαθητές/τριες που γεννήθηκαν το 1992 διαρρέουν οι 18, αποτελώντας το 64,29% του συνολικού αριθμού των μαθητών/τριών της ίδιας ηλικιακής ομάδας της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου, ενώ δεν αποτελούν παρά μόνο το 1,62% της μαθητικής διαρροής της Α' τάξης συνολικά. Την ίδια στιγμή, η διαρροή στις τάξεις Β' και Γ' είναι μηδενική, οπότε αυτοί/ές οι μεγαλύτεροι/ες ηλικιακά διαρρέοντες/ουσες μαθητές/τριες αποτελούν το 1,20% της συνολικής μαθητικής διαρροής και για τις τρεις τάξεις του Γενικού Λυκείου.

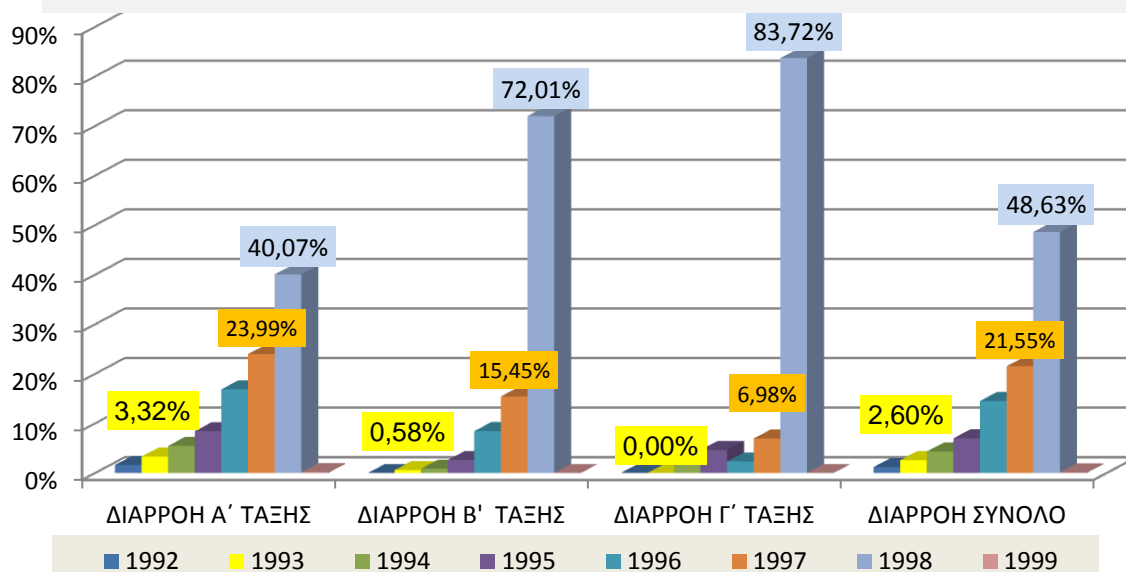

**ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1.5.3: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (% επί του μαθητικού πληθυσμού που διαρρέει)
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14**

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ							
	Α ΤΑΞΗ		Β ΤΑΞΗ		Γ ΤΑΞΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
1992	18	1,62	0	0,00	0	0,00	18	1,20
1993	37	3,32	2	0,58	0	0,00	39	2,60
1994	61	5,48	3	0,87	1	2,33	65	4,34
1995	94	8,45	9	2,62	2	4,65	105	7,00
1996	188	16,89	29	8,45	1	2,33	218	14,54
1997	267	23,99	53	15,45	3	6,98	323	21,55
1998	446	40,07	247	72,01	36	83,72	729	48,63
1999	2	0,18	0	0,00	0	0,00	2	0,13
ΣΥΝΟΛΟ	1.113	100%	343	100%	43	100%	1.499	100%

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ.1.5.3: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (% επί του μαθητικού πληθυσμού που διαρρέει)
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14**

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Όσον αφορά και πάλι τη ΜΔ των μεγαλύτερων ηλικιακά μαθητών/τριών ως προς την «κανονική» ηλικία φοίτησης στην Α' τάξη, από τα στοιχεία του Πίνακα Γ.1.5.3 προκύπτει ότι διέρρευσαν συνολικά 188 μαθητές/τριες γεννημένοι/ες το 1996 και 267 μαθητές/τριες γεννημένοι/ες το 1997, συναποτελώντας το σημαντικό ποσοστό 40,88% της συνολικής διαρροής της Α' τάξης και καταλαμβάνοντας περίπου το μισό της μαθητικής διαρροής στην τάξη αυτήν. Έτσι, οι διαρρέοντες/ουσες μαθητές/τριες που έχουν γεννηθεί δύο μόνο έτη νωρίτερα από τη χρονιά της «κανονικής» ηλικιακής ομάδας, ενώ αποτελούν σημαντικό

ποσοστό επί του συνόλου των μαθητών/τριών του δικού τους έτους (22,54% επί των κανονικά εγγραφέντων/εισών το 1996 και 8,60% επί των κανονικά εγγραφέντων/εισών το 1997), την ίδια στιγμή ξεπερνούν αριθμητικά κατά τι τους/τις διαρρέοντες/ουσες μαθητές/τριες της βασικής ηλικιακής ομάδας του 1998 (455 μαθητές/τριες έναντι 446 μαθητών/τριών του 1998).

Όσον αφορά τη συμμετοχή των μαθητών/τριών των γεννημένων τα έτη 1996 και 1997 στα ποσοστά της μαθητικής διαρροής της Β' τάξης, ενδεικτικά σημειώνεται ότι συναποτελούν ένα σημαντικό μέρος της, δηλαδή περίπου το 1/4 της συνολικής μαθητικής διαρροής της Β' τάξης (ποσοστό 23,9%), ενώ τα υπόλοιπα 3/4 προέρχονται κυρίως από τη βασική ηλικιακή ομάδα μαθητών/τριών με έτος γέννησης το 1998 (βλ. Πίνακα Γ.1.5.3). Επιπρόσθετα, αν μελετηθεί η συμμετοχή των γεννημένων τα ίδια έτη μαθητών/τριών στα ποσοστά της μαθητικής διαρροής της Γ' τάξης, προκύπτει ότι περίπου το 1/10 της συνολικής μαθητικής διαρροής της Γ' τάξης (ποσοστό 9,31%) προέρχεται από αυτήν την ομάδα των μεγαλύτερων ηλικιακά μαθητών/τριών.

Πέρα από τα προηγούμενα επιμέρους συμπεράσματα σχετικά με την ηλικία φοίτησης των μαθητών/τριών και τη μαθητική διαρροή, μπορεί ενδεικτικά να γίνει μία επιπλέον διαπίστωση, η οποία συντείνει στο γενικό συμπέρασμα ότι η διακύμανση των ποσοστών της μαθητικής διαρροής με βάση το έτος γέννησης είναι σημαντική κατά τάξη του Γενικού Λυκείου. Συγκεκριμένα, οι μαθητές/τριες με έτη γέννησης 1992 έως 1996 αποτελούν το 35,5% της ΜΔ στην Α' τάξη, ενώ αντίστοιχα το 12,5% στη Β' τάξη και το 9,3% στη Γ' τάξη.

Επομένως, συνάγεται ότι σε κάθε τάξη του Γενικού Λυκείου όσον αφορά τη Γενιά Μαθητών/τριών 2013-2014, η μαθητική διαρροή εμφανίζει αρκετά διαφοροποιημένα ποσοστά με βάση το έτος γέννησης των μαθητών/τριών. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, από τη συμμετοχή κάθε τάξης κατά έτος γέννησης στην τελευταία στήλη, δηλαδή στο σύνολο της ΜΔ, προκύπτει ότι η όποια «καθυστέρηση στην κανονική φοίτηση» συνδέεται με τη μαθητική διαρροή.

Γίνεται λοιπόν φανερό ότι η μαθητική διαρροή παρουσιάζει αρκετά διαφορετικά ποσοστά σε κάθε τάξη του Γενικού Λυκείου ανάλογα με το έτος γέννησης των μαθητών/τριών, και πάντως εμφανίζεται αυξημένη στους/στις μεγαλύτερους/ες ηλικιακά μαθητές/τριες σε σχέση με τους/τις μαθητές/τριες της «κανονικής» ηλικίας φοίτησης.

Ειδικότερα, η συντριπτική πλειοψηφία των μεγαλύτερων ηλικιακά μαθητών/τριών που διαρρέουν στο Γενικό Λύκειο εγκαταλείπουν τη φοίτηση στην Α' τάξη. Οι μεγαλύτεροι/-ες σε ηλικία μαθητές/τριες που βρίσκονται ηλικιακά πιο κοντά στους/στις μαθητές/τριες της «κανονικής» ηλικίας φοίτησης διαρρέουν σε υψηλά ποσοστά και στη Β' τάξη του Γενικού Λυκείου.

**ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1.5.4: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	Γράφτηκαν κανονικά			Μαθητική Διαρροή κατά φύλο					
	Αγόρια	Κορίτσια	Σύνολο	Αγόρια		Κορίτσια		Σύνολο	
	N	N	N	N	%	N	%	N	%
1992	16	12	28	8	50,00	10	83,33	18	64,29
1993	33	26	59	20	60,61	19	73,08	39	66,10
1994	71	63	134	33	46,48	32	50,79	65	48,51
1995	141	124	265	64	45,39	41	33,06	105	39,62
1996	418	416	834	109	26,08	109	26,20	218	26,14
1997	1.660	1.444	3.104	174	10,48	149	10,32	323	10,41
1998	34.655	39.127	73.782	362	1,04	367	0,94	729	0,99
1999	11	20	31	1	9,09	1	5,00	2	6,45
ΣΥΝΟΛΟ	37.005	41.232	78.237	771	2,08	728	1,77	1.499	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Με βάση τα στοιχεία του Πίνακα Γ.1.5.4, μια πρώτη διαπίστωση είναι ότι στον μαθητικό πληθυσμό, ο οποίος εμφανίζει επανάληψη φοίτησης και χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη ηλικία από την «κανονική» ηλικία φοίτησης, τα αγόρια αποτελούν σταθερά την πλειοψηφία (στο βάθος ολόκληρης της επισκοπούμενης χρονικής περιόδου των 6 ετών), ενώ αντίθετα τα κορίτσια αποτελούν την πλειοψηφία στον μαθητικό πληθυσμό που εγγράφηκε κανονικά στο Γενικό Λύκειο στην ηλικία των 15 ετών (έτος γέννησης 1998) το σχ. έτος 2013-2014 (39.127 μαθήτριες έναντι 34.655 μαθητών). Να σημειωθεί μάλιστα ότι ο αριθμός των κοριτσιών που εγγράφηκαν κανονικά στην Α' τάξη σε ηλικία κατά ένα χρόνο μικρότερη από την «κανονική» είναι σχεδόν διπλάσιος από εκείνον των αγοριών.

Όσον αφορά τα στοιχεία της ΜΔ, ο μαθητικός πληθυσμός, ο οποίος εμφανίζει «καθυστερημένη φοίτηση» κατά τα δύο έτη νωρίτερα από την «κανονική» ηλικία φοίτησης (έτη γέννησης 1996 και 1997), εμφανίζει διαρροή ίση στα αγόρια και στα κορίτσια. Συγκεκριμένα, διαρρέουν 1 στους/στις 10 μαθητές/τριες γεννημένοι/ες το 1997 (ποσοστά 10,48% για τα αγόρια και 10,32% για τα κορίτσια επί του συνόλου αυτών που εγγράφηκαν κανονικά) και 1 στους/στις 4 μαθητές/τριες γεννημένοι/ες το 1996 (ποσοστά 26,08% για τα αγόρια και 26,20% για τα κορίτσια).

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η παραπάνω αναλογία στη μαθητική διαρροή ανάμεσα σε αγόρια και κορίτσια γίνεται 1 στους/στις 100, όταν πρόκειται για τη βασική ηλικιακή ομάδα (έτος γέννησης 1998), για την οποία το ποσοστό διαρροής είναι 1,04% για τα αγόρια και 0,94% για τα κορίτσια.

Άρα, η μαθητική διαρροή στο Γενικό Λύκειο με βάση το έτος γέννησης των μαθητών/τριών δε διαφοροποιείται σημαντικά στα αγόρια και στα κορίτσια, τα οποία βρίσκονται κοντά στην «κανονική» ηλικία φοίτησης.

Γ.2. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά διοικητική περιφέρεια

Γ2.1. Γενικά για τη Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο κατά διοικητική περιφέρεια

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.2.1.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ <i>(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)</i>		ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.2.1.2: ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΚΑΘΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΠΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ <i>(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)</i>	
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΙΑΡΡΟΗΣ %	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΙΑΡΡΟΗΣ %
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	2,11%	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	0,19
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,78%	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	-0,14
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,22%	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	-0,70
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1,73%	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	-0,19
ΗΠΕΙΡΟΥ	1,42%	ΗΠΕΙΡΟΥ	-0,50
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2,46%	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	0,54
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1,90%	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	-0,02
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2,21%	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,29
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2,07%	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,15
ΑΤΤΙΚΗΣ	1,83%	ΑΤΤΙΚΗΣ	-0,09
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1,04%	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	-0,88
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2,61%	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,69
ΚΡΗΤΗΣ	2,68%	ΚΡΗΤΗΣ	0,76
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1,92%	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1,92%

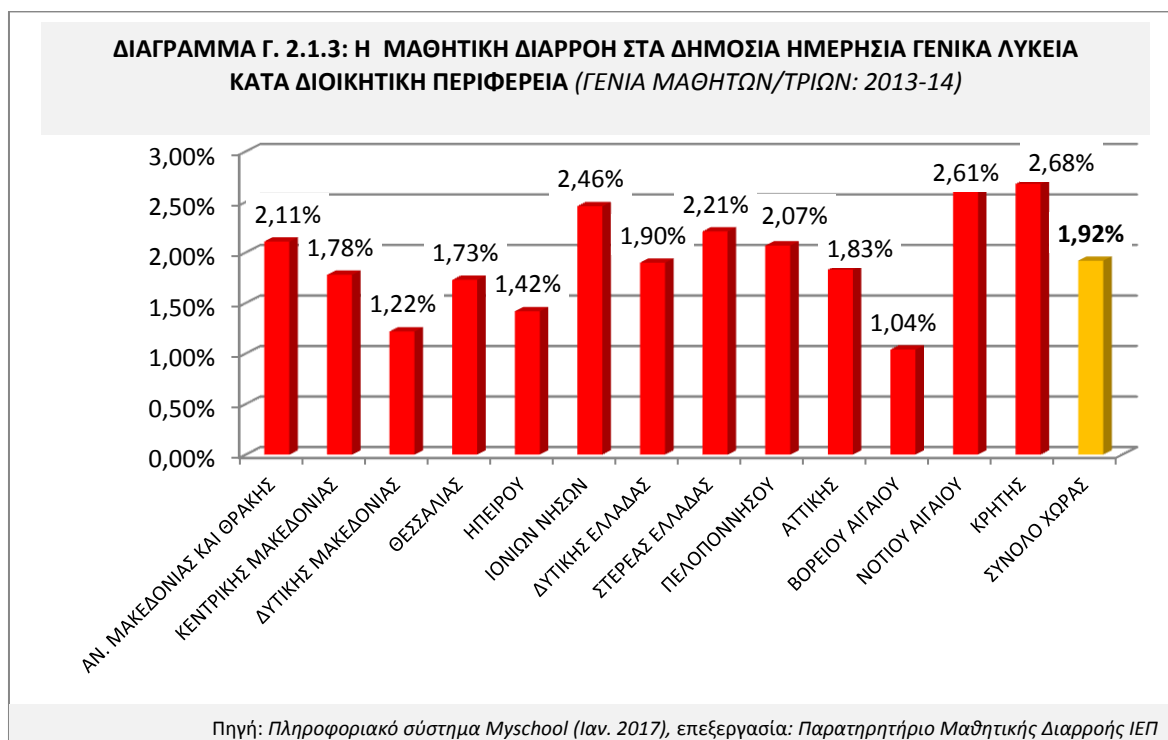
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Με βάση τα στοιχεία των Πινάκων Γ.2.1.1 και Γ.2.1.2, καθώς και του αντίστοιχου Διαγράμματος Γ.2.1.3 που ακολουθεί, διαπιστώνεται διακύμανση στα ποσοστά της μαθητικής διαρροής ανάμεσα στις 13 διοικητικές περιφέρειες της χώρας, η οποία κινείται μεταξύ 1,04% για την περιφέρεια Βόρειου Αιγαίου και φθάνει στο 2,68% για την περιφέρεια Κρήτης.

Στα στοιχεία του Πίνακα Γ.2.1.3 που ακολουθεί, ενδεικτικά μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι σε διοικητικές περιφέρειες όπως είναι η Αττική, όπου το ποσοστό της ΜΔ βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της χώρας (1,83% έναντι 1,92%), ο διαρρέων μαθητικός πληθυσμός ανέρχεται περίπου στο 1/3 του συνολικού απόλυτου αριθμού στο σύνολο της χώρας (469 μαθητές/τριες επί συνόλου 1.499 που διέρρευσαν συνολικά).

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.2.1.3: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)						
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	4.303	100%	4.212	97,89	91	2,11
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	13.897	100%	13.650	98,22	247	1,78
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.378	100%	2.349	98,78	29	1,22
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5.433	100%	5.339	98,27	94	1,73
ΗΠΕΙΡΟΥ	2.470	100%	2.435	98,58	35	1,42
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1.705	100%	1.663	97,54	42	2,46
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5.327	100%	5.226	98,10	101	1,90
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4.028	100%	3.939	97,79	89	2,21
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	4.243	100%	4.155	97,93	88	2,07
ΑΤΤΙΚΗΣ	25.582	100%	25.113	98,17	469	1,83
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.343	100%	1.329	98,96	14	1,04
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2.417	100%	2.354	97,39	63	2,61
ΚΡΗΤΗΣ	5.111	100%	4.974	97,32	137	2,68
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	78.237	100%	76.738	98,08	1.499	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής

Επομένως, όσον αφορά τη μαθητική διαρροή στις διοικητικές περιφέρειες της χώρας διαπιστώνεται ότι η υψηλότερη μαθητική διαρροή στο Γενικό Λύκειο παρουσιάζεται στη νησιωτική χώρα, Κρήτη (2,68%), Νότιο Αιγαίο (2,61%) και Ιόνια Νησιά (2,46%). Αντίθετα, η χαμηλότερη μαθητική διαρροή παρουσιάζεται στο Βόρειο Αιγαίο (1,04%) και στη Δυτική Μακεδονία (1,22%).

**ΧΑΡΤΗΣ 3: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ
ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ 2013-14)**

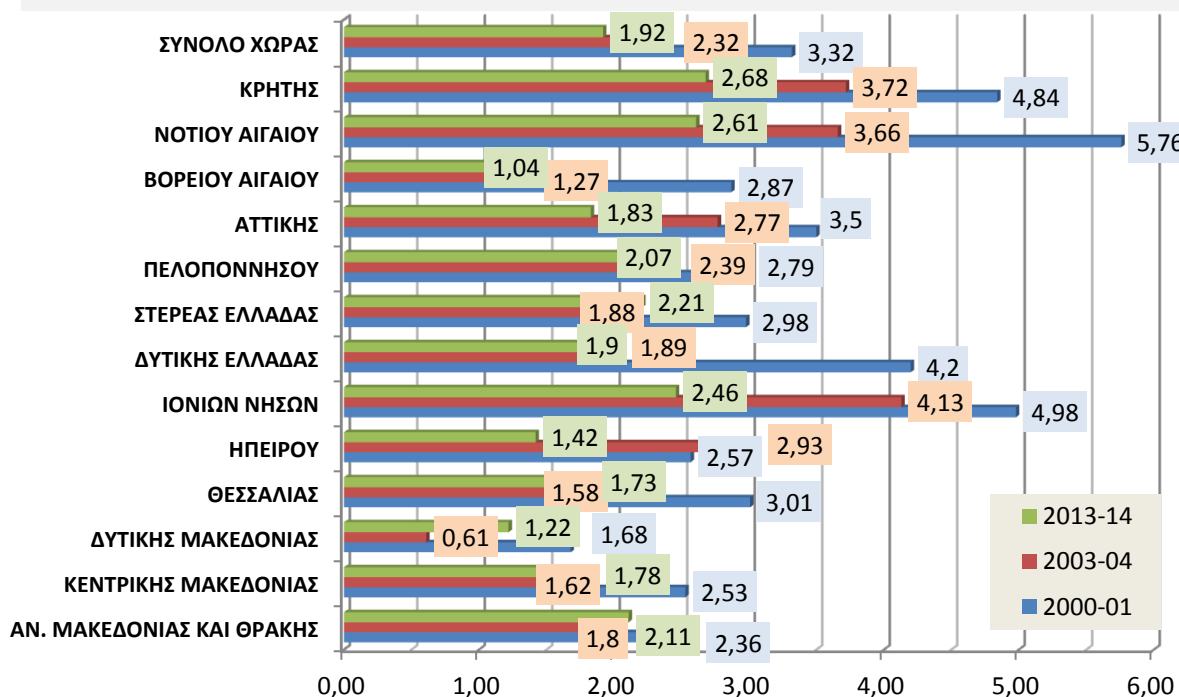
Πηγές: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), <https://www.d-maps.com>, επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΓ.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (και πρώην ΕΝΙΑΙΟ)
ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)**

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΓΕΝΙΑ 2000-01	ΓΕΝΙΑ 2003-04	ΓΕΝΙΑ 2013-14
	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (%)		
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	2,36	1,8	2,11
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2,53	1,62	1,78
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,68	0,61	1,22
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3,01	1,58	1,73
ΗΠΕΙΡΟΥ	2,57	2,93	1,42
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	4,98	4,13	2,46
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4,2	1,89	1,90
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2,98	1,88	2,21
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2,79	2,39	2,07
ΑΤΤΙΚΗΣ	3,5	2,77	1,83
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2,87	1,27	1,04
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	5,76	3,66	2,61
ΚΡΗΤΗΣ	4,84	3,72	2,68
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3,32	2,32	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΓ.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ
(και πρώην ΕΝΙΑΙΟ) ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
(ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)**

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΓ.2.1: ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΘΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)			
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΓΕΝΙΑ 2000-01	ΓΕΝΙΑ 2003-04	ΓΕΝΙΑ 2013-14
	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ %		
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	-0,96	-0,52	0,20
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	-0,79	-0,7	-0,14
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	-1,64	-1,71	-0,70
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	-0,31	-0,74	-0,19
ΗΠΕΙΡΟΥ	-0,75	0,61	-0,50
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1,66	1,81	0,55
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,88	-0,43	-0,02
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	-0,34	-0,44	0,29
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	-0,53	0,07	0,16
ΑΤΤΙΚΗΣ	0,18	0,45	-0,08
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	-0,45	-1,05	-0,87
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2,44	1,34	0,69
ΚΡΗΤΗΣ	1,52	1,4	0,76
ΜΕΣΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	3,32	2,32	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Από τα στοιχεία των Συγκριτικών Πινάκων ΣΓ.2 και ΣΓ2.1, καθώς και από το αντίστοιχο Διάγραμμα, προκύπτει με σαφήνεια η μείωση της μαθητικής διαρροής το 2013 στις περισσότερες διοικητικές περιφέρειες της χώρας σε σχέση με το 2000. Σε πέντε από τις 13 περιφέρειες, όμως, παρατηρείται αύξηση σε σχέση με το 2003 (περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Θεσσαλίας, Λοιπής Στερεάς Ελλάδας & Εύβοιας και κατ' ελάχιστο στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας). Ανάμεσα σε αυτές τις περιφέρειες αξίζει να επισημανθεί η αύξηση στο διπλάσιο στη Δυτική Μακεδονία (από 0,61% στο 1,22%), όπου όμως η ΜΔ βρίσκεται στη δεύτερη χαμηλότερη στάθμη πανελλαδικά, ενώ μικρότερης κλίμακας αύξηση παρατηρείται στις υπόλοιπες (για παράδειγμα στην Πελοπόννησο από 1,88% σε 2,21%).

Αξιοσημείωτη είναι η σταθερή παρουσία τριών διοικητικών περιφερειών στις υψηλότερες θέσεις της μαθητικής διαρροής, δηλαδή Κρήτης, Νότιου Αιγαίου και Ιόνιων Νησιών ήδη από το 2003 έως και σήμερα. Η μόνη μεταβολή που έχει επισυμβεί είναι στη σειρά που καταλαμβάνουν αυτές οι τρεις περιφέρειες, δηλαδή η Κρήτη από τρίτη έρχεται πρώτη στην παρούσα έρευνα, ενώ το Νότιο Αιγαίο πέφτει στη δεύτερη θέση από την πρώτη που κατείχε το 2003. Ωστόσο γίνεται φανερό ότι το ποσοστό της ΜΔ έχει σημειώσει σημαντική πτώση και για τις τρεις αυτές περιφέρειες, με χαρακτηριστικές το Νότιο Αιγαίο, όπου το ποσοστό έχει πέσει κάτω από το μισό του 2003, και τα Ιόνια Νησιά όπου έχει επίσης μειωθεί κατά το ήμισυ (για παράδειγμα, αν στα Ιόνια διέρρηε από το Γενικό Λύκειο περίπου 1 μαθητής/τρια στους/στις 20 μαθητές/τριες το 2003, το 2013 διαρρέει 1 μαθητής/τρια στους/στις 40).

Γ.2.2. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο κατά διοικητική περιφέρεια και τάξη

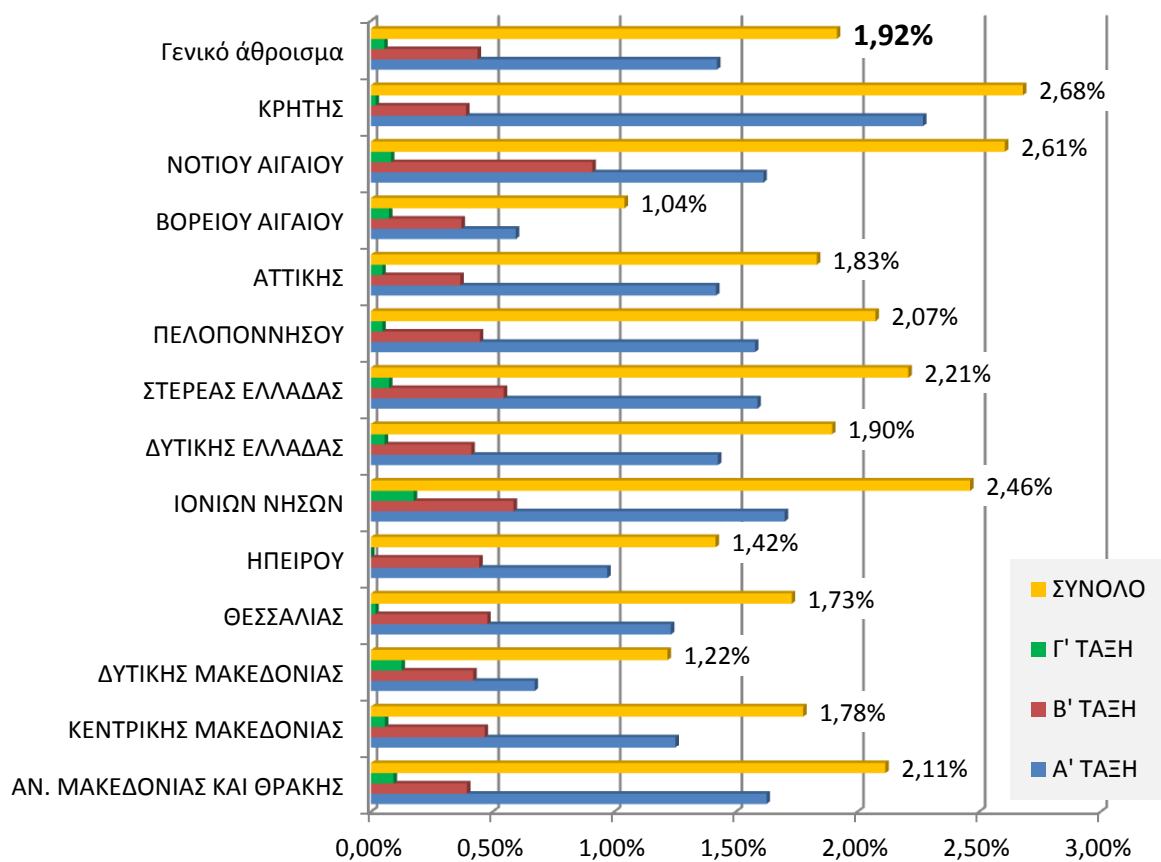
ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.2.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ												
ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ												
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)												
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ							
	N	%	N	%	Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη		ΣΥΝΟΛΟ	
					N	%	N	%	N	%	N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	4.303	100%	4.212	97,89	70	1,63	17	0,40	4	0,09	91	2,11
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	13.897	100%	13.650	98,22	174	1,25	65	0,47	8	0,06	247	1,78
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.378	100%	2.349	98,78	16	0,67	10	0,42	3	0,13	29	1,22
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5.433	100%	5.339	98,27	67	1,23	26	0,48	1	0,02	94	1,73
ΗΠΕΙΡΟΥ	2.470	100%	2.435	98,58	24	0,97	11	0,45	0	0,00	35	1,42
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1.705	100%	1.663	97,54	29	1,70	10	0,59	3	0,18	42	2,46
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5.327	100%	5.226	98,10	76	1,43	22	0,41	3	0,06	101	1,90
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4.028	100%	3.939	97,79	64	1,59	22	0,55	3	0,07	89	2,21
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	4.243	100%	4.155	97,93	67	1,58	19	0,45	2	0,05	88	2,07
ΑΤΤΙΚΗΣ	25.582	100%	25.113	98,17	363	1,42	94	0,37	12	0,05	469	1,83
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.343	100%	1.329	98,96	8	0,60	5	0,37	1	0,07	14	1,04
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2.417	100%	2.354	97,39	39	1,61	22	0,91	2	0,08	63	2,61
ΚΡΗΤΗΣ	5.111	100%	4.974	97,32	116	2,27	20	0,39	1	0,02	137	2,68
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	78.237	100%	76.738	98,08	1.113	1,42	343	0,44	43	0,05	1.499	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στον Πίνακα Γ.2.2 επιβεβαιώνεται η τάση που εντοπίστηκε σε σχέση με την αυξημένη μαθητική διαρροή στην Α' τάξη στην επικράτεια. Για παράδειγμα, στην περιφέρεια της Κρήτης, όπου το ποσοστό της ΜΔ είναι το υψηλότερο και σε επίπεδο χώρας, το ποσοστό της ΜΔ ανέρχεται στο 2,27% με 116 μαθητές/τριες διαρρέοντες/ουσες στην Α' τάξη, ξεπερνώντας τον εθνικό μέσο όρο (1,92%), αλλά και φτάνοντας ως προς τον απόλυτο αριθμό της ΜΔ ακόμα και μεγάλες περιφέρειες, όπως της Κ. Μακεδονίας, όπου οι διαρρέοντες/ουσες αριθμούν τους/τις 174 μαθητές/τριες.

Άρα, η αυξημένη μαθητική διαρροή στην Α' τάξη που ισχύει στην επικράτεια ισχύει και σε επίπεδο διοικητικής περιφέρειας.

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ.2.2.: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Γ.2.3. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο κατά διοικητική περιφέρεια και φύλο

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.2.3.1.: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)		
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	% ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	Αγόρια	Κορίτσια
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	2,10%	2,13%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,86%	1,71%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,45%	1,02%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2,22%	1,32%
ΗΠΕΙΡΟΥ	1,61%	1,24%
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2,21%	2,70%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2,25%	1,58%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2,82%	1,68%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2,26%	1,90%
ΑΤΤΙΚΗΣ	1,87%	1,80%
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,83%	1,21%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3,35%	1,98%
ΚΡΗΤΗΣ	2,97%	2,43%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	2,08%	1,77%
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ		

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία των Πινάκων Γ.2.3.1 και Γ.2.3.2 (που ακολουθεί), η μαθητική διαρροή κατά φύλο στις διοικητικές περιφέρειες εμφανίζεται, όπως και στο σύνολο της χώρας, δηλαδή αυξημένη στα αγόρια, με ποσοστό 2,08% έναντι 1,77% στα κορίτσια, με εξαίρεση δύο περιφέρειες που βρίσκονται στα άκρα της ΜΔ. Στα Ιόνια Νησιά που υπερβαίνουν τον εθνικό μέσο όρο στη ΜΔ, τα κορίτσια διαρρέουν σε ποσοστό 2,70% σε σχέση με τα αγόρια, που η ΜΔ τους είναι χαμηλότερη, δηλαδή 2,21%, και στο Βόρειο Αιγαίο, που είναι η περιφέρεια με τη χαμηλότερη διαρροή στο εθνικό επίπεδο, τα κορίτσια διαρρέουν σε ποσοστό 1,21% έναντι των αγοριών που η διαρροή τους βρίσκεται στο 0,83%.

Την ίδια στιγμή στην Κρήτη και στο Νότιο Αιγαίο τα ποσοστά παραμένουν σταθερά υψηλά, με σταθερή ποσοστιαία υπεροχή για τα αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια (Κρήτη: αγόρια 2,97% - κορίτσια 2,43% και Νότιο Αιγαίο: αγόρια 3,35% - κορίτσια 1,98%).

Τέλος, στην Αττική και στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, τα ποσοστά της ΜΔ για αγόρια και κορίτσια είναι παρόμοια, κινούνται όμως περίπου στον εθνικό μέσο όρο (Αττική: αγόρια 1,87% - κορίτσια 1,80% και Ανατολική Μακεδονία και Θράκη: αγόρια 2,10% - κορίτσια 2,13%).

Επομένως, τα αγόρια διαρρέουν στο Γενικό Λύκειο σε μεγαλύτερο ποσοστό απ' ό,τι τα κορίτσια στις περισσότερες διοικητικές περιφέρειες της χώρας.

**ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.2.3.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΑΓΟΡΙΑ			ΚΟΡΙΤΣΙΑ			ΣΥΝΟΛΟ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	N	%	N	N	%	N	N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	2.002	42	2,10	2.301	49	2,13	4.303	91	2,11
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	6.520	121	1,86	7.377	126	1,71	13.897	247	1,78
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.103	16	1,45	1.275	13	1,02	2.378	29	1,22
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2.480	55	2,22	2.953	39	1,32	5.433	94	1,73
ΗΠΕΙΡΟΥ	1.178	19	1,61	1.292	16	1,24	2.470	35	1,42
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	815	18	2,21	890	24	2,70	1.705	42	2,46
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2.534	57	2,25	2.793	44	1,58	5.327	101	1,90
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.880	53	2,82	2.148	36	1,68	4.028	89	2,21
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2.032	46	2,26	2.211	42	1,90	4.243	88	2,07
ΑΤΤΙΚΗΣ	12.402	232	1,87	13.180	237	1,80	25.582	469	1,83
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	599	5	0,83	744	9	1,21	1.343	14	1,04
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.103	37	3,35	1.314	26	1,98	2.417	63	2,61
ΚΡΗΤΗΣ	2.357	70	2,97	2.754	67	2,43	5.111	137	2,68
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	37.005	771	2,08	41.232	728	1,77	78.237	1.499	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα *myschool* (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Γ.2.4. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο κατά διοικητική περιφέρεια και αστικότητα

**ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.2.4: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ											
	ΑΣΤΙΚΗ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ			ΑΓΡΟΤΙΚΗ			ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%		N	%		N	%		N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	3.007	46	1,53	1.041	34	3,27	255	11	4,31	4.303	91	2,11
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	9.042	129	1,43	4.059	94	2,32	796	24	3,02	13.897	247	1,78
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.820	16	0,88	446	9	2,02	112	4	3,57	2.378	29	1,22
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3.514	39	1,11	1.410	42	2,98	509	13	2,55	5.433	94	1,73
ΗΠΕΙΡΟΥ	1.361	14	1,03	880	15	1,70	229	6	2,62	2.470	35	1,42
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	799	18	2,25	391	8	2,05	515	16	3,11	1.705	42	2,46
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3.348	38	1,14	1.053	23	2,18	926	40	4,32	5.327	101	1,90
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.709	19	1,11	1.843	50	2,71	476	20	4,20	4.028	89	2,21
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2.160	34	1,57	1.424	33	2,32	659	21	3,19	4.243	88	2,07
ΑΤΤΙΚΗΣ	23.388	423	1,81	1.977	41	2,07	217	5	2,30	25.582	469	1,83
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	554	0	0,00	337	4	1,19	452	10	2,21	1.343	14	1,04
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	951	17	1,79	857	21	2,45	609	25	4,11	2.417	63	2,61
ΚΡΗΤΗΣ	3.056	48	1,57	1.233	24	1,95	822	65	7,91	5.111	137	2,68
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	54.709	841	1,54	16.951	398	2,35	6.577	260	3,95	78.237	1.499	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Τα στοιχεία του Πίνακα Γ.2.4 επιβεβαιώνουν την εικόνα που έχει ήδη αποτυπωθεί ως προς την αστικότητα, ότι δηλαδή η ΜΔ είναι αυξημένη στις αγροτικές περιοχές της χώρας, υποχωρεί στις ημιαστικές και τις αστικές, ενώ συγχρόνως αναπαράγεται η γενική εικόνα που παρουσιάζεται στις διοικητικές περιφέρειες.

Ειδικότερα, το υψηλότερο ποσοστό μαθητική διαρροής εντοπίζεται στις αγροτικές περιοχές της Κρήτης και ανέρχεται στο 7,91%, κινούμενο στο τετραπλάσιο του εθνικού μέσου όρου, ακολουθούν οι αγροτικές περιοχές της Δυτικής Ελλάδας στο 4,32% και το ίδιο περίπου ποσοστό 4,31% στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, της Στερεάς Ελλάδας στο 4,20% και του Νοτίου Αιγαίου στο 4,11%, ενώ στην αγροτική Δυτική Μακεδονία εμφανίζεται το επίσης υψηλό 3,57%.

Τέλος, θα μπορούσε επιπλέον να παρατηρηθεί ότι στις ημιαστικές περιοχές εμφανίζονται ορισμένα ποσοστά ΜΔ αρκετά υψηλά, ακόμα και σε περιφέρειες όπου η ΜΔ είναι κάτω από τον εθνικό μέσο όρο. Έτσι, ενώ η Θεσσαλία εμφανίζει ένα γενικό ποσοστό ΜΔ της τάξης του 1,73%, στις ημιαστικές περιοχές της Θεσσαλίας παρουσιάζεται το αρκετά υψηλό ποσοστό 2,98%, όταν στις αγροτικές περιοχές της ίδιας περιφέρειας η ΜΔ βρίσκεται λίγο χαμηλότερα στο 2,55%. Αρκετά υψηλό ποσοστό 3,27% ΜΔ παρατηρείται και στις ημιαστικές περιοχές στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, όπως βέβαια και στις αγροτικές περιοχές της ίδιας περιφέρειας.

Γ.2.5. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο κατά διοικητική περιφέρεια και έτος γέννησης

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.2.5: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ																	
	ΣΥΝΟΛΟ		1992		1993		1994		1995		1996		1997		1998		1999	
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ N	ΔΙΑΡΡΟΗ %	ΓΡ.Κ N	Δ %	ΓΡ.Κ N	Δ %	ΓΡ.Κ N	Δ %	ΓΡ.Κ N	Δ %	ΓΡ.Κ N	Δ %	ΓΡ.Κ N	Δ %	ΓΡ.Κ N	Δ %	ΓΡ.Κ N	Δ %
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	4.303	2,11	2	50,00	1	0	14	50,00	15	33,33	70	21,43	217	6,91	3.983	1,21	1	0
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	13.897	1,78	6	66,67	7	85,71	17	58,82	36	38,89	95	29,47	487	10,47	13.247	1,01	2	0
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.378	1,22					1	100	2	100	2	50,00	51	13,73	2.322	0,78		
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5.433	1,73			1	100	4	75,00	10	20,00	50	40,00	160	11,25	5.208	0,96		
ΗΠΕΙΡΟΥ	2.470	1,42			1	100	2	100	3	33,33	14	42,86	88	9,09	2.361	0,72	1	0
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1.705	2,46	2	50,00	2	100	2	50,00	8	25,00	21	28,57	101	7,92	1.568	1,34	1	100
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5.327	1,90	1	100	7	85,71	12	58,33	27	37,04	62	30,65	198	10,10	5.019	0,76	1	0
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4.028	2,21	1	0	1	100	6	33,33	17	64,71	55	32,73	176	8,52	3.772	1,11		
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	4.243	2,07	3	100	4	100	8	37,50	16	37,50	48	22,92	212	12,26	3.950	0,89	2	0
ΑΤΤΙΚΗΣ	25.582	1,83	10	70,00	23	56,52	52	42,31	99	39,39	277	22,38	1.030	10,00	24.072	0,92	19	5,26
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.343	1,04	1	0	1	0					12	16,67	49	8,16	1.279	0,63	1	0
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2.417	2,61			3	33,33	4	25,00	12	33,33	34	17,65	96	10,42	2.267	1,81	1	0
ΚΡΗΤΗΣ	5.111	2,68	2	50,00	8	50,00	12	50,00	20	45,00	94	25,53	239	15,9	4.734	1,16	2	0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	78.237	1,92	28	64,29	59	66,10	134	48,51	265	39,62	834	26,14	3.104	10,41	73.782	0,99	31	6,45

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα *myschool* (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα Γ.2.5, διαπιστώνεται ότι στις διοικητικές περιφέρειες, τα ποσοστά της ΜΔ αυξάνονται κατακόρυφα, δηλαδή από 10 έως 30 ποσοστιαίες μονάδες περίπου, όσον αφορά ιδίως τα δύο έτη γέννησης των μαθητών/τριών νωρίτερα από τη χρονιά της «κανονικής» ηλικιακής ομάδας (έτη γέννησης 1996 και 1997). Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι τρεις πρώτες περιφέρειες στη μαθητική διαρροή, Κρήτη, Νότιο Αιγαίο και Ιόνια Νησιά, αλλά τουλάχιστον και οι τρεις επόμενες, δηλαδή η Στερεά Ελλάδα, η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και η Πελοπόννησος, όπου η μαθητική διαρροή της «κανονικής» ηλικιακής ομάδας εμφανίζεται μία περίπου ποσοστιαία μονάδα χαμηλότερα από το συνολικό ποσοστό της ΜΔ σε επίπεδο διοικητικής περιφέρειας.

Είναι λοιπόν σαφές ότι σε όλες τις διοικητικές περιφέρειες η μαθητική διαρροή παρουσιάζεται πολύ μειωμένη στους/στις μαθητές/τριες με «κανονική» ηλικία φοίτησης.

Γ.3. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά νομό

Γ.3.1. Γενικά για τη Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο κατά νομό

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.3.1.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)					
α/α	ΝΟΜΟΣ	Ποσοστά %	α/α	ΝΟΜΟΣ	Ποσοστά %
1	ΑΘΗΝΑΣ	1,76%	28	ΚΙΛΚΙΣ	2,94%
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	1,56%	29	ΚΟΖΑΝΗΣ	0,99%
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1,46%	30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	2,61%
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	2,38%	31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1,00%
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1,41%	32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0,50%
6	ΑΡΤΑΣ	0,64%	33	ΛΑΡΙΣΑΣ	2,43%
7	ΑΧΑΪΑΣ	1,83%	34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1,72%
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	2,11%	35	ΛΕΣΒΟΥ	1,35%
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2,66%	36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	2,53%
10	ΔΡΑΜΑΣ	1,21%	37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2,03%
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	2,29%	38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	2,46%
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3,40%	39	ΞΑΝΘΗΣ	2,20%
13	ΕΒΡΟΥ	2,20%	40	ΠΕΙΡΑΙΑ	2,46%
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	2,00%	41	ΠΕΛΛΑΣ	1,24%
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,93%	42	ΠΙΕΡΙΑΣ	1,73%
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	2,41%	43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	0,83%
17	ΗΛΕΙΑΣ	2,58%	44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	4,91%
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	1,95%	45	ΡΟΔΟΠΗΣ	2,39%
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2,62%	46	ΣΑΜΟΥ	0,39%
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1,63%	47	ΣΕΡΡΩΝ	1,70%
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1,73%	48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0,00%
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1,90%	49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	2,90%
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	2,42%	50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	0,97%
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	1,13%	51	ΦΩΚΙΔΑΣ	1,24%
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1,51%	52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	2,15%
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2,46%	53	ΧΑΝΙΩΝ	1,79%
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	2,50%	54	ΧΙΟΥ	0,86%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ					1,92%

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στον Πίνακα Γ.3.1.1 η μαθητική διαρροή φαίνεται και πάλι να κινείται σε υψηλά ποσοστά στους νομούς της Κρήτης, του Νότιου Αιγαίου και των Ιόνιων Νησιών, όπως παρατηρήθηκε και στους προηγούμενους πίνακες των περιφερειών. Χαρακτηριστικά παραδείγματα, επίσης, αποτελούν η Φθιώτιδα που βρίσκεται στο 2,90% και το Κιλκίς στο 2,94%, ενώ, ανεβαίνοντας σε ποσοστά, τα Δωδεκάνησα έχουν 3,40% και το Ρέθυμνο 4,91% (τη στιγμή όμως που ο Νομός Λασιθίου Κρήτης εμφανίζει ποσοστό ΜΔ 1,72%, δηλαδή κάτω από τον μέσο όρο της χώρας). Αντίθετα, σε αρκετά χαμηλά κινούνται οι νομοί Σάμου με ποσοστό 0,39%, Λακωνίας 0,50%, Άρτας με ποσοστό 0,64%, Πρέβεζας 0,83%, Ευρυτανίας 0,93%, Κοζάνης 0,99%, ενώ μηδενικό ποσοστό παρουσιάζει ο νομός Τρικάλων.

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.3.1.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)							
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%	N	%	N	%
ΑΘΗΝΑ	Α' ΑΘΗΝΑΣ	5.539	100%	5.416	97,78	123	2,22
	Β' ΑΘΗΝΑΣ	4.009	100%	3.968	98,98	41	1,02
	Γ' ΑΘΗΝΑΣ	3.701	100%	3.656	98,78	45	1,22
	Δ' ΑΘΗΝΑΣ	3.784	100%	3.694	97,62	90	2,38
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		3.834	100%	3.778	98,54	56	1,46
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		1.224	100%	1.196	97,71	28	2,29
ΠΕΙΡΑΙΑ		3.491	100%	3.405	97,54	86	2,46
ΣΥΝΟΛΟ		25.582	100%	25.113	98,17	469	1,83

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στον Πίνακα Γ.3.1.2 και στο αντίστοιχο Διάγραμμα που ακολουθεί, αποτυπώνεται η μαθητική διαρροή στις διοικητικές διαιρέσεις του νομού Αττικής, με τη Β' Αθήνας να κινείται στο πιο χαμηλό 1,02% και τον Πειραιά, τη Δ' και την Α' Αθήνας, καθώς και στη Δυτική Αττική, τα ποσοστά κινούνται πάνω από το 2%, με υψηλότερο αυτό του Πειραιά.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΓ.3: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (και πρώην ΕΝΙΑΙΟ) ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ
(ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)

Α/Α	ΝΟΜΟΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		
		2000-01	2003-04	2013-14
		%	%	%
1	ΑΘΗΝΑΣ	3,46	2,67	1,76
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	4,15	1,89	1,56
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	2,66	2,01	1,46
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	2,39	3,32	2,38
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1,82	2,22	1,41
6	ΑΡΤΑΣ	4,33	3,09	0,64
7	ΑΧΑΪΑΣ	3,25	1,69	1,83
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	3,14	2,43	2,11
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,00	0,27	2,66
10	ΔΡΑΜΑΣ	1,59	1,95	1,21
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	3,77	4,93	2,29
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	6,85	3,97	3,40
13	ΕΒΡΟΥ	1,32	1,63	2,20
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	2,35	2,14	2,00
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	2,52	0,91	0,93
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	4,86	3,58	2,41
17	ΗΛΕΙΑΣ	6,22	2,34	2,58
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	1,05	2,50	1,95
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	6,57	4,98	2,62
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	2,20	3,44	1,63
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2,80	1,58	1,73
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1,73	3,37	1,90
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	2,44	2,34	2,42
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	3,42	0,69	1,13
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	3,57	0,40	1,51
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	4,99	5,86	2,46
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4,30	1,96	2,50
28	ΚΙΛΚΙΣ	4,50	1,16	2,94
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	1,36	0,68	0,99
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	2,36	2,72	2,61
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	3,79	3,03	1,00
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	2,34	1,79	0,50
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	1,75	1,57	2,43
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1,31	1,99	1,72
35	ΛΕΣΒΟΥ	4,20	1,17	1,35
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	6,15	2,40	2,53
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	4,74	2,18	2,03
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	4,03	1,93	2,46
39	ΞΑΝΘΗΣ	5,74	1,11	2,20
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	4,17	3,27	2,46
41	ΠΕΛΛΑΣ	3,05	1,35	1,24
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	1,16	0,97	1,73
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	3,15	1,56	0,83
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	6,79	2,26	4,91

45	ΡΟΔΟΠΗΣ	1,42	1,70	2,39
46	ΣΑΜΟΥ	2,01	2,64	0,39
47	ΣΕΡΡΩΝ	1,60	1,62	1,70
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2,39	1,46	0,00
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	3,39	1,27	2,90
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	1,33	0,96	0,97
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	5,07	1,70	1,24
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	3,25	2,21	2,15
53	ΧΑΝΙΩΝ	1,73	1,47	1,79
54	ΧΙΟΥ	1,05	0,29	0,86
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		3,32	2,32	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Από τα στοιχεία του Συγκριτικού Πίνακα ΣΓ.3, προκύπτει με σαφήνεια η μείωση της μαθητικής διαρροής το 2013 στους περισσότερους νομούς της χώρας σε σχέση με το 2000 και το 2003. Σε ορισμένους νομούς, όμως, παρατηρείται αύξηση σε σχέση με το 2003, με πιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις τον νομό Γρεβενών, όπου το ποσοστό της ΜΔ περίπου δεκαπλασιάστηκε (από 0,27% στο 2,66%), τον νομό Καστοριάς όπου τριπλασιάστηκε, αν και έμεινε κάτω από τον εθνικό μέσο όρο (από 0,40% στο 1,51%) ή τους νομούς Κιλκίς και Ρεθύμνου όπου περίπου διπλασιάστηκε (από 1,16% στο 2,94% και από 2,26% στο 4,91%, αντίστοιχα), ενώ παρόμοια αισθητή αύξηση σημειώθηκε στα ποσοστά της ΜΔ και σε άλλους νομούς (Χίου, Φθιώτιδας, Ξάνθης, Πιερίας, κ.ά.).

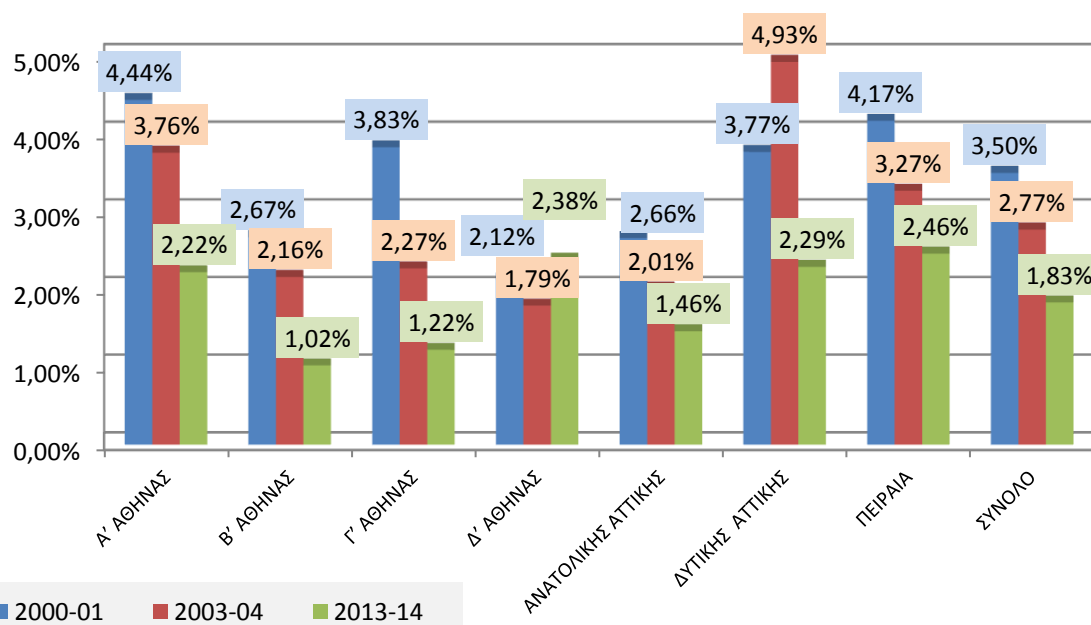
Υπάρχουν βέβαια και νομοί, όπου η ΜΔ σημείωσε αυξητική τάση από το 2000 έως το 2003, για να φτάσει όμως τελικά σε αρκετά χαμηλά επίπεδα στη Γενιά Μαθητών/τριών 2013-14. Για παράδειγμα, ο νομός Κέρκυρας, που ανήκει μάλιστα σε μία από τις τρεις διοικητικές περιφέρειες της χώρας με τα υψηλότερα διαχρονικά ποσοστά ΜΔ, παρουσιάζει μια αύξηση από 4,99% το 2000 σε 5,86% το 2003, για να πέσει στο 2,46% το 2013. Παρόμοια, στον νομό Θεσπρωτίας το ποσοστό της ΜΔ αυξάνεται το 2003 από 2,20% σε 3,44%, ενώ το 2013 έχει πέσει στο 1,63%.

Τέλος, σε ορισμένους νομούς το ποσοστό της ΜΔ μειώνεται σημαντικά μετά ήδη από το 2003, για να κρατηθεί σε χαμηλά επίπεδα, όπως για παράδειγμα στον νομό Λευκάδας, όπου από 6,15% το 2000 έφτασε στο 2,40% το 2003, για να παραμείνει περίπου εκεί το 2013 (2,53%), ή στον νομό Φωκίδας, όπου από 5,07% το 2000 έφτασε στο 1,70% το 2003, για να υποχωρήσει στο 1,24% το 2013.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΓ.3.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (και πρώην ΕΝΙΑΙΟ) ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)									
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΕΚΠ/ΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ	2000-01			2003-04			2013-14		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	N	%	N	N	%	N	N	%
Α' ΑΘΗΝΑΣ	7.136	317	4,44	5.929	223	3,76	5.539	123	2,22
Β' ΑΘΗΝΑΣ	4.345	116	2,67	3.847	83	2,16	4.009	41	1,02
Γ' ΑΘΗΝΑΣ	4.020	154	3,83	4.135	94	2,27	3.701	45	1,22
Δ' ΑΘΗΝΑΣ	3.729	79	2,12	3.303	59	1,79	3.784	90	2,38
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	2.515	67	2,66	2.581	52	2,01	3.834	56	1,46
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.088	41	3,77	953	47	4,93	1.224	28	2,29
ΠΕΙΡΑΙΑ	3.692	154	4,17	3.391	111	3,27	3.491	86	2,46
ΣΥΝΟΛΟ	26.525	928	3,50	24.139	669	2,77	25.582	469	1,83

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Σ.Γ.3.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (και πρώην ΕΝΙΑΙΟ) ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Ειδικότερα, όσον αφορά τις διοικητικές υποδιαιρέσεις του νομού Αττικής, με βάση τα στοιχεία του Πίνακα ΣΓ.3.1 και το σχετικό διάγραμμα, φαίνεται και πάλι ότι η μαθητική διαρροή μειώνεται σταθερά από τη Γενιά Μαθητών/τριών του 2000-01 έως εκείνη του 2013-14 σε όλες τις διοικητικές υποδιαιρέσεις του νομού Αττικής, με μόνη εξαίρεση τη Δ' Αθήνας, όπου η ΜΔ εμφανίζεται να αυξάνεται το 2013 σε σχέση με το 2003 κατά περίπου 0,50% και να φτάνει στο 2,38%, υπερβαίνοντας μαζί με την Α' Αθήνας το ποσοστό 2%, το οποίο βρίσκεται πάνω από τον εθνικό μέσο όρο.

Γ.3.2. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο κατά νομό και τάξη

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.3.2.: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)							
Α/Α	ΝΟΜΟΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ N	ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ %	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ			
				Α' τάξη %	Β' τάξη %	Γ' τάξη %	ΣΥΝΟΛΟ %
1	ΑΘΗΝΑΣ	17.033	98,24	1,34	0,38	0,04	1,76
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	1.795	98,44	1,17	0,39	0,00	1,56
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	3.834	98,54	1,10	0,31	0,05	1,46
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	713	97,62	1,96	0,42	0,00	2,38
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	569	98,59	0,88	0,35	0,18	1,41
6	ΑΡΤΑΣ	468	99,36	0,43	0,21	0,00	0,64
7	ΑΧΑΪΑΣ	2.409	98,17	1,29	0,42	0,12	1,83
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	804	97,89	1,87	0,25	0,00	2,11
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	188	97,34	2,13	0,53	0,00	2,66
10	ΔΡΑΜΑΣ	746	98,79	0,54	0,40	0,27	1,21
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.224	97,71	2,04	0,25	0,00	2,29
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1.619	96,60	2,10	1,30	0,00	3,40
13	ΕΒΡΟΥ	909	97,80	1,87	0,22	0,11	2,20
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	1.703	98,00	1,35	0,59	0,06	2,00
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	107	99,07	0,00	0,93	0,00	0,93
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	373	97,59	2,14	0,00	0,27	2,41
17	ΗΛΕΙΑΣ	1.123	97,42	2,14	0,45	0,00	2,58
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	1.127	98,05	1,24	0,62	0,09	1,95
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2.638	97,38	2,20	0,42	0,00	2,62
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	367	98,37	1,09	0,54	0,00	1,63
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	8.265	98,27	1,22	0,45	0,06	1,73
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1.155	98,10	1,30	0,61	0,00	1,90
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	1.075	97,58	1,77	0,65	0,00	2,42
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	706	98,87	0,99	0,14	0,00	1,13
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	463	98,49	1,08	0,22	0,22	1,51
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	814	97,54	1,60	0,86	0,00	2,46
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	320	97,50	1,88	0,63	0,00	2,50
28	ΚΙΛΚΙΣ	510	97,06	1,57	1,18	0,20	2,94
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	1.315	99,01	0,53	0,38	0,08	0,99
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1.226	97,39	2,04	0,57	0,00	2,61
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	798	99,00	0,63	0,13	0,25	1,00
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	597	99,50	0,34	0,17	0,00	0,50
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	2.347	97,57	1,41	1,02	0,00	2,43
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	524	98,28	1,72	0,00	0,00	1,72
35	ΛΕΣΒΟΥ	741	98,65	0,94	0,40	0,00	1,35
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	198	97,47	1,01	0,51	1,01	2,53
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.432	97,97	1,89	0,07	0,07	2,03
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1.138	97,54	1,85	0,53	0,09	2,46
39	ΞΑΝΘΗΣ	863	97,80	1,74	0,35	0,12	2,20
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	3.491	97,54	1,95	0,43	0,09	2,46
41	ΠΕΛΛΑΣ	1.046	98,76	1,05	0,19	0,00	1,24

42	ΠΙΕΡΙΑΣ	1.043	98,27	1,15	0,58	0,00	1,73
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	480	99,17	0,63	0,21	0,00	0,83
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	774	95,09	4,01	0,90	0,00	4,91
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	710	97,61	2,11	0,28	0,00	2,39
46	ΣΑΜΟΥ	254	99,61	0,00	0,39	0,00	0,39
47	ΣΕΡΡΩΝ	1.115	98,30	1,17	0,45	0,09	1,70
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	948	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1.172	97,10	1,96	0,77	0,17	2,90
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	412	99,03	0,00	0,73	0,24	0,97
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	242	98,76	1,24	0,00	0,00	1,24
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	791	97,85	1,90	0,25	0,00	2,15
53	ΧΑΝΙΩΝ	1.175	98,21	1,53	0,17	0,09	1,79
54	ΧΙΟΥ	348	99,14	0,29	0,29	0,29	0,86
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		78.237	98,08	1,42	0,44	0,06	1,92
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ							

Τα στοιχεία του Πίνακα Γ.3.2 επιβεβαιώνουν την τάση οι μαθητές/τριες να εγκαταλείπουν τη φοίτηση στην Α΄ τάξη. Χαρακτηριστικά παρατηρείται ότι σε αρκετούς νομούς το ποσοστό της ΜΔ υπερβαίνει το 2%, ενώ στα Δωδεκάνησα και στο Ρέθυμνο, επιβεβαιώνοντας τα υψηλά ποσοστά των αντίστοιχων περιφερειών, φθάνουν στα 3,40% και 4,91% αντίστοιχα.

Γ.3.3. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο κατά νομό και φύλο

Σύμφωνα με τα δεδομένα του Πίνακα Γ.3.3 που ακολουθεί, η ΜΔ εμφανίζεται αυξημένη στα αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια και σε επίπεδο νομού, όπως παρατηρήθηκε νωρίτερα σε επίπεδο διοικητικής περιφέρειας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα που το επιβεβαιώνουν αποτελούν ορισμένοι νομοί όπου τα αγόρια διαρρέουν σε αρκετά υψηλότερο ποσοστό από το γενικό ποσοστό της ΜΔ που παρουσιάζει ο νομός.

Ειδικότερα, σε αρκετούς νομούς το ποσοστό της ΜΔ στα αγόρια υπερβαίνει το 3% και σε σχέση με τα κορίτσια παρουσιάζει την ακόλουθη εικόνα: στον νομό Γρεβενών, το ποσοστό της ΜΔ στα αγόρια είναι 3,49%, ενώ στα κορίτσια είναι 1,96%, στον νομό Ηλείας η ΜΔ είναι στα αγόρια 3,38% ενώ στα κορίτσια 1,86%, στον νομό Κιλκίς στα αγόρια 3,35%, ενώ στα κορίτσια 2,58%, στον νομό Λάρισας στα αγόρια 3,05% ενώ στα κορίτσια 1,57%, στον νομό Λασιθίου στα αγόρια παρατηρείται το αρκετά υψηλό 3,65% ενώ στα κορίτσια μόλις 0,60% και στον νομό Φθιώτιδας στα αγόρια η ΜΔ φτάνει στο 3,68% ενώ στα κορίτσια στο 2,16%.

Εξετάζοντας ωστόσο προσεκτικά τα ίδια στοιχεία, παρατηρείται ότι σε ορισμένους νομούς η ποσοστιαία υπεροχή στη ΜΔ αντιστρέφεται και αφορά τα κορίτσια σε σχέση με τα αγόρια, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τα εξής: στον νομό Λευκάδας το ποσοστό της ΜΔ στα αγόρια είναι 1,10%, ενώ στα κορίτσια ανέρχεται στο 3,74%, στον νομό Ρεθύμνου στα αγόρια 4,43% ενώ στα κορίτσια 5,33%, στον νομό Πειραιά στα αγόρια 1,84% ενώ στα κορίτσια 3,01%, ενώ στη Θράκη, στον νομό Ροδόπης στα αγόρια 2,17% ενώ στα κορίτσια 2,58% και στον νομό Ξάνθης στα αγόρια 1,5%, ενώ στα κορίτσια 2,81%.

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.3.3: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΦΥΛΟ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

Α/Α	ΝΟΜΟΙ	ΑΓΟΡΙΑ			ΚΟΡΙΤΣΙΑ			ΣΥΝΟΛΟ		
		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
			N	%		N	%		N	%
1	ΑΘΗΝΑΣ	8.422	159	1,89	8.611	140	1,63	17.033	299	1,76
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	874	17	1,95	921	11	1,19	1.795	28	1,56
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.820	27	1,48	2.014	29	1,44	3.834	56	1,46
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	327	8	2,45	386	9	2,33	713	17	2,38
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	268	4	1,49	301	4	1,33	569	8	1,41
6	ΑΡΤΑΣ	210	1	0,48	258	2	0,78	468	3	0,64
7	ΑΧΑΪΑΣ	1.127	22	1,95	1.282	22	1,72	2.409	44	1,83
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	378	11	2,91	426	6	1,41	804	17	2,11
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	86	3	3,49	102	2	1,96	188	5	2,66
10	ΔΡΑΜΑΣ	363	4	1,10	383	5	1,31	746	9	1,21
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	532	16	3,01	692	12	1,73	1.224	28	2,29
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	771	34	4,41	848	21	2,48	1.619	55	3,40
13	ΕΒΡΟΥ	420	11	2,62	489	9	1,84	909	20	2,20
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	793	20	2,52	910	14	1,54	1.703	34	2,00
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	44	0	0,00	63	1	1,59	107	1	0,93
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	176	4	2,27	197	5	2,54	373	9	2,41
17	ΗΛΕΙΑΣ	533	18	3,38	590	11	1,86	1.123	29	2,58
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	509	13	2,55	618	9	1,46	1.127	22	1,95
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.245	35	2,81	1.393	34	2,44	2.638	69	2,62
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	178	4	2,25	189	2	1,06	367	6	1,63
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	3.984	70	1,76	4.281	73	1,71	8.265	143	1,73
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	543	11	2,03	612	11	1,80	1.155	22	1,90
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	496	14	2,82	579	12	2,07	1.075	26	2,42
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	308	5	1,62	398	3	0,75	706	8	1,13
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	208	2	0,96	255	5	1,96	463	7	1,51
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	393	11	2,80	421	9	2,14	814	20	2,46
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	155	2	1,29	165	6	3,64	320	8	2,50
28	ΚΙΛΚΙΣ	239	8	3,35	271	7	2,58	510	15	2,94
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	630	9	1,43	685	4	0,58	1.315	13	0,99
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	616	18	2,92	610	14	2,30	1.226	32	2,61
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	332	3	0,90	466	5	1,07	798	8	1,00
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	286	0	0,00	311	3	0,96	597	3	0,50
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	1.114	34	3,05	1.233	23	1,87	2.347	57	2,43
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	192	7	3,65	332	2	0,60	524	9	1,72
35	ΛΕΣΒΟΥ	335	4	1,19	406	6	1,48	741	10	1,35
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	91	1	1,10	107	4	3,74	198	5	2,53
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	651	16	2,46	781	13	1,66	1.432	29	2,03
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	535	16	2,99	603	12	1,99	1.138	28	2,46
39	ΞΑΝΘΗΣ	400	6	1,50	463	13	2,81	863	19	2,20
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	1.628	30	1,84	1.863	56	3,01	3.491	86	2,46
41	ΠΕΛΛΑΣ	424	7	1,65	622	6	0,96	1.046	13	1,24
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	512	9	1,76	531	9	1,69	1.043	18	1,73
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	247	3	1,21	233	1	0,43	480	4	0,83
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	361	16	4,43	413	22	5,33	774	38	4,91

45	ΡΟΔΟΠΗΣ	323	7	2,17	387	10	2,58	710	17	2,39
46	ΣΑΜΟΥ	117	0	0,00	137	1	0,73	254	1	0,39
47	ΣΕΡΡΩΝ	520	7	1,35	595	12	2,02	1.115	19	1,70
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	407	0	0,00	541	0	0,00	948	0	0,00
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	570	21	3,68	602	13	2,16	1.172	34	2,90
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	179	2	1,12	233	2	0,86	412	4	0,97
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	95	1	1,05	147	2	1,36	242	3	1,24
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	332	7	2,11	459	10	2,18	791	17	2,15
53	ΧΑΝΙΩΝ	559	12	2,15	616	9	1,46	1.175	21	1,79
54	ΧΙΟΥ	147	1	0,68	201	2	1,00	348	3	0,86
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		37.005	771	2,08	41.232	728	1,77	78.237	1499	1,92

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Γ.3.4. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο κατά νομό και αστικότητα

Τα δεδομένα του Πίνακα Γ.3.4 επιβεβαιώνουν την εικόνα που έχει έως τώρα αποτυπωθεί για τη μικρή μαθητική διαρροή στις αστικές περιοχές τόσο σε επίπεδο χώρας όσο και σε επίπεδο διοικητικής περιφέρειας, η οποία ενισχύεται προοδευτικά στις ημιαστικές και αυξάνεται αρκετά στις αγροτικές.

Εξετάζοντας, ωστόσο, προσεκτικά τα αριθμητικά στοιχεία, παρατηρείται ότι στις αγροτικές περιοχές τεσσάρων νομών της χώρας, αλλά και στις ημιαστικές περιοχές ενός νομού, η ποσοστιαία αποτύπωση της ΜΔ γίνεται με διψήφιους αριθμούς. Ειδικότερα, πρόκειται καταρχάς για τις ημιαστικές περιοχές του νομού Ρεθύμνου, όπου η ΜΔ ανέρχεται στο 17,50%, όταν μάλιστα στις αντίστοιχες περιοχές των υπόλοιπων νομών της Κρήτης τα ποσοστά της ΜΔ είναι ιδιαίτερα χαμηλά. Κατά δεύτερο λόγο, διψήφια ποσοστά φτάνει η ΜΔ στις αγροτικές περιοχές των νομών Γρεβενών με 18,18%, Λασιθίου 16,67%, Ροδόπης 10,53% και Φθιώτιδας 10,38%.

Τέλος, αξίζει να σημειωθούν τα ποσοστά που υπερβαίνουν το 5%, στις ημιαστικές περιοχές της Μαγνησίας, όπου η ΜΔ φτάνει στο 5,35%, ενώ εμφανίζονται αρκετά υψηλά ποσοστά ΜΔ, κατά φθίνουσα σειρά, στις αγροτικές περιοχές των νομών Ρεθύμνου 8,95%, Ηρακλείου 8,51%, Πειραιά 8,33%, Ηλείας 6,97%, Πρέβεζας 6,90%, Δωδεκανήσου 6,55%, Μεσσηνίας 6,39%, Λευκάδας 5,88% και Φλώρινας 5,56%.

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.3.4: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)													
Α/Α	ΝΟΜΟΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ											
		ΑΣΤΙΚΗ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ			ΑΓΡΟΤΙΚΗ			ΣΥΝΟΛΟ		
		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ Ν	%	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ Ν	%	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ Ν	%	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ Ν	%
1	ΑΘΗΝΑΣ	16.813	296	1,76	220	3	1,36	0	0		17.033	299	1,76
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	1.129	16	1,42	325	4	1,23	341	8	2,35	1.795	28	1,56
3	ΑΝΑΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ	2.367	26	1,10	1.317	29	2,20	150	1	0,67	3.834	56	1,46
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	497	14	2,82	154	3	1,95	62	0	0,00	713	17	2,38
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	365	5	1,37	114	2	1,75	90	1	1,11	569	8	1,41
6	ΑΡΤΑΣ	356	2	0,56	37	1	2,70	75	0	0,00	468	3	0,64
7	ΑΧΑΪΑΣ	1.665	16	0,96	360	10	2,78	384	18	4,69	2.409	44	1,83
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	403	5	1,24	281	6	2,14	120	6	5,00	804	17	2,11
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	146	3	2,05	31	0	0,00	11	2	18,18	188	5	2,66
10	ΔΡΑΜΑΣ	505	2	0,40	184	7	3,80	57	0	0,00	746	9	1,21
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	966	21	2,17	239	7	2,93	19	0	0,00	1.224	28	2,29
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	839	16	1,91	505	21	4,16	275	18	6,55	1.619	55	3,40
13	ΕΒΡΟΥ	658	11	1,67	205	7	3,41	46	2	4,35	909	20	2,20
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	695	8	1,15	866	26	3,00	142	0	0,00	1.703	34	2,00
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0	0		74	0	0,00	33	1	3,03	107	1	0,93
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	301	9	2,99	0	0		72	0	0,00	373	9	2,41
17	ΗΛΕΙΑΣ	554	6	1,08	368	9	2,45	201	14	6,97	1.123	29	2,58
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	868	10	1,15	222	10	4,50	37	2	5,41	1.127	22	1,95
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.635	32	1,96	627	5	0,80	376	32	8,51	2.638	69	2,62
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	0	0		341	6	1,76	26	0	0,00	367	6	1,63
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5.956	89	1,49	2.130	48	2,25	179	6	3,35	8.265	143	1,73
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	780	11	1,41	276	7	2,54	99	4	4,04	1.155	22	1,90
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	552	8	1,45	482	16	3,32	41	2	4,88	1.075	26	2,42
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	461	4	0,87	160	3	1,88	85	1	1,18	706	8	1,13

25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	303	7	2,31	111	0	0,00	49	0	0,00	463	7	1,51
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	498	9	1,81	54	1	1,85	262	10	3,82	814	20	2,46
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0	0		190	5	2,63	130	3	2,31	320	8	2,50
28	ΚΙΛΚΙΣ	234	4	1,71	183	8	4,37	93	3	3,23	510	15	2,94
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	1.073	6	0,56	226	7	3,10	16	0	0,00	1.315	13	0,99
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	535	12	2,24	570	18	3,16	121	2	1,65	1.226	32	2,61
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	112	1	0,89	352	0	0,00	334	7	2,10	798	8	1,00
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	251	0	0,00	226	2	0,88	120	1	0,83	597	3	0,50
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	1.502	31	2,06	637	19	2,98	208	7	3,37	2.347	57	2,43
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	319	1	0,31	163	1	0,61	42	7	16,67	524	9	1,72
35	ΛΕΣΒΟΥ	322	0	0,00	138	4	2,90	281	6	2,14	741	10	1,35
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	0	0		147	2	1,36	51	3	5,88	198	5	2,53
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	955	4	0,42	374	20	5,35	103	5	4,85	1.432	29	2,03
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	512	3	0,59	360	8	2,22	266	17	6,39	1.138	28	2,46
39	ΞΑΝΘΗΣ	700	13	1,86	71	1	1,41	92	5	5,43	863	19	2,20
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	3.242	80	2,47	201	2	1,00	48	4	8,33	3.491	86	2,46
41	ΠΕΛΛΑΣ	636	9	1,42	339	3	0,88	71	1	1,41	1.046	13	1,24
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	733	13	1,77	170	3	1,76	140	2	1,43	1.043	18	1,73
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	225	1	0,44	226	1	0,44	29	2	6,90	480	4	0,83
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	544	14	2,57	40	7	17,50	190	17	8,95	774	38	4,91
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	592	12	2,03	99	3	3,03	19	2	10,53	710	17	2,39
46	ΣΑΜΟΥ	0	0		162	0	0,00	92	1	1,09	254	1	0,39
47	ΣΕΡΡΩΝ	615	4	0,65	318	7	2,20	182	8	4,40	1.115	19	1,70
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	596	0	0,00	239	0	0,00	113	0	0,00	948	0	0,00
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	611	6	0,98	455	17	3,74	106	11	10,38	1.172	34	2,90
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	298	0	0,00	78	2	2,56	36	2	5,56	412	4	0,97
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	0	0		167	1	0,60	75	2	2,67	242	3	1,24
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	0	0		697	15	2,15	94	2	2,13	791	17	2,15
53	ΧΑΝΙΩΝ	558	1	0,18	403	11	2,73	214	9	4,21	1.175	21	1,79
54	ΧΙΟΥ	232	0	0,00	37	0	0,00	79	3	3,80	348	3	0,86
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	54.709	841	1,54	16.951	398	2,35	6.577	260	3,95	78.237	1.499	1,92
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ													

Γ.3.5. Η Μαθητική Διαρροή στο Γενικό Λύκειο κατά νομό και έτος γέννησης

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα Γ.3.5 που ακολουθεί, καταρχάς επιβεβαιώνεται η διαπίστωση που έχει γίνει έως τώρα σε επίπεδο διοικητικής περιφέρειας (βλ. Πίνακα Γ.2.5), και αφορά την αυξημένη ΜΔ στους/στις μεγαλύτερους/ες ηλικιακά μαθητές/τριες, σε σχέση με την «κανονική» ηλικία φοίτησης. Για παράδειγμα, παρατηρείται ότι μόνο σε δύο νομούς το ποσοστό της ΜΔ υπερβαίνει το 2% στην «κανονική» ηλικιακή ομάδα των γεννημένων το 1998, στον νομό Κιλκίς με 2,66% και στον νομό Δωδεκανήσου με το ποσοστό 2,37%.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι στον νομό Ρεθύμνου, ενώ έρχεται πρώτος στη ΜΔ ανάμεσα στους υπόλοιπους με ποσοστό 4,91%, η ΜΔ στους/στις μαθητές/τριες που ανήκουν στην «κανονική» ηλικιακή ομάδα του 1998 ανέρχεται μόλις στο 1,29%.

Τέλος, παρατηρείται ότι αρκετοί/ές μόνο από τους/τις μεγαλύτερους/ες ηλικιακά μαθητές/τριες, οι οποίοι/ες γεννήθηκαν κυρίως το 1995 και πίσω (έως το 1992), εγκαταλείπουν στο σύνολό τους τη φοίτηση (να σημειωθεί βέβαια ότι ο απόλυτος αριθμός αυτών των μαθητών/τριών, όπως φαίνεται από τον πίνακα, δεν είναι μεγάλος).

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.3.5: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ

(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

Α/Α	ΝΟΜΟΙ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ																	
		ΣΥΝΟΛΟ		1992		1993		1994		1995		1996		1997		1998		1999	
		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ Ν	ΔΙΑΡΡΟΗ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)	ΓΡ.Κ. Ν	Δ (%)
1	ΑΘΗΝΑΣ	17.033	1,76	7	85,71	14	42,86	36	38,89	65	40,00	193	21,24	702	10,83	16.014	0,81	2	50,00
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	1.795	1,56	1	100	3	66,67	4	25,00	10	40,00	24	33,33	61	11,48	1.691	0,30	1	0,00
3	ΑΝΑΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ	3.834	1,46	1	100	3	100	3	33,33	12	25,00	33	24,24	136	8,09	3.645	0,80	1	0,00
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	713	2,38	1	100			1	0,00	2	50,00	12	25,00	34	17,65	661	0,91	2	0,00
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	569	1,41					1	100			2	0,00	18	5,56	548	1,09		
6	ΑΡΤΑΣ	468	0,64							1	0,00	4	25,00	10	0,00	453	0,44		
7	ΑΧΑΪΑΣ	2.409	1,83			1	100	3	100	6	16,67	24	33,33	82	12,20	2.293	0,92		
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	804	2,11					2	50,00	11	54,55	18	27,78	41	9,76	732	0,14		
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	188	2,66											6	33,33	182	1,65		
10	ΔΡΑΜΑΣ	746	1,21					1	0,00	2	0,00	10	10,00	31	0,00	702	1,14		
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.224	2,29			2	50,00	3	100	8	62,50	8	12,50	58	5,17	1.129	1,33	16	0,00
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1.619	3,40			3	33,33	4	25,00	8	50,00	23	21,74	63	12,70	1.517	2,37	1	0,00
13	ΕΒΡΟΥ	909	2,20					3	100	3	100	4	50,00	20	5,00	879	1,25		
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	1.703	2,00	1	0,00	1	100	3	0,00	2	50,00	16	56,25	49	2,04	1.631	1,35		
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	107	0,93									1	0,00	3	0,00	103	0,97		
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	373	2,41							5	20,00	5	20,00	27	3,70	336	1,79		
17	ΗΛΕΙΑΣ	1.123	2,58			3	100	5	60,00	11	45,45	14	21,43	55	5,45	1.035	1,16		
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	1.127	1,95	1	100					3	66,67	9	0,00	45	2,22	1.069	1,68		
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2.638	2,62	2	50,00	6	50,00	8	50,00	10	40,00	45	24,44	125	12,00	2.442	1,27		
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	367	1,63									2	100	10	0,00	354	1,13	1	0,00
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	8.265	1,73	4	75,00	5	80,00	14	57,14	23	39,13	55	25,45	299	10,37	7.863	0,94	2	0,00
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1.155	1,90			1	100	2	100	2	50,00	4	75,00	47	12,77	1.099	0,82		
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	1.075	2,42					6	50,00			17	29,41	49	12,24	1.003	1,20		
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	706	1,13			1	100					5	40,00	19	5,26	681	0,59		
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	463	1,51					1	100	1	100			12	8,33	449	0,89		

26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	814	2,46	1	100	2	100	1	0,00	2	0,00	8	25,00	46	10,87	754	1,33		
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	320	2,50					1	100			6	33,33	20	10,00	292	0,68	1	100
28	ΚΙΛΚΙΣ	510	2,94					1	0,00	3	0,00	3	0,00	15	13,33	488	2,66		
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	1.315	0,99									2	50,00	28	10,71	1.285	0,70		
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1.226	2,61	2	100	4	100	4	25,00	10	40,00	13	23,08	74	13,51	1.119	0,71		
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	798	1,00							4	0,00	11	9,09	33	6,06	750	0,67		
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	597	0,50					1	0,00	1	0,00	7	0,00	34	5,88	554	0,18		
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	2.347	2,43	0				2	100	6	33,33	29	31,03	81	12,35	2.229	1,53		
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	524	1,72					2	100			5	40,00	17	17,65	499	0,40	1	0,00
35	ΛΕΣΒΟΥ	741	1,35			1	0,00					6	33,33	30	13,33	704	0,57		
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	198	2,53	1	0,00					1	100	2	50,00	8	0,00	186	1,61		
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.432	2,03					2	50,00	2	0,00	14	64,29	36	19,44	1.378	0,87		
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1.138	2,46					1	100	3	33,33	14	35,71	52	13,46	1.068	1,31		
39	ΞΑΝΘΗΣ	863	2,20			1	0,00			2	0,00	8	37,50	61	11,48	791	1,14		
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	3.491	2,46	2	0,00	4	75,00	10	40,00	14	35,71	43	27,91	134	9,70	3.284	1,49		
41	ΠΕΛΛΑΣ	1.046	1,24			1	100			1	100	6	50,00	25	12,00	1.013	0,49		
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	1.043	1,73			1	100			1	0,00	2	100	35	11,43	1.004	1,10		
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	480	0,83									4	0,00	21	9,52	455	0,44		
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	774	4,91					1	0,00	6	66,67	21	42,86	48	33,33	698	1,29		
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	710	2,39	2	50,00			4	25,00	8	25,00	31	12,90	56	1,79	608	1,32	1	0,00
46	ΣΑΜΟΥ	254	0,39	1	0,00							1	0,00	10	0,00	241	0,41	1	0,00
47	ΣΕΡΡΩΝ	1.115	1,70							2	100	4	25,00	39	17,95	1.070	0,84		
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	948	0,00							2	0,00	2	0,00	24	0,00	920	0,00		
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1.172	2,90					1	100	4	100	18	16,67	68	13,24	1.081	1,57		
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	412	0,97							1	100			5	20,00	406	0,49		
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	242	1,24									2	50,00	15	6,67	225	0,44		
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	791	2,15	1	0,00			2	100	3	0,00	16	50,00	29	10,34	740	0,54		
53	ΧΑΝΙΩΝ	1.175	1,79			2	50,00	1	0,00	4	25,00	23	8,70	49	8,16	1.095	1,19	1	0,00
54	ΧΙΟΥ	348	0,86									5	0,00	9	0,00	334	0,90		
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		78.237	1,92	28	64,29	59	66,10	134	48,51	265	39,62	834	26,14	3.104	10,41	73.782	0,99	31	6,45

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Γ.4. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο - Σύνοψη

Η μαθητική διαρροή στο Γενικό Λύκειο, δηλαδή στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED3 κατά τη διεθνή ταξινόμηση της UNESCO), παρουσιάζεται ιδιαίτερα χαμηλή για τη γενιά των μαθητών/τριών 2013-14, κατά την τριετή πορεία τους στο εκπαιδευτικό σύστημα τα σχολικά έτη 2013-2016. Σε σύγκριση με τις γενιές μαθητριών/τών 2000-01 και 2003-04 οι οποίες έχουν αποτελέσει αντικείμενο μελέτης στις προηγούμενες έρευνες του Π.Ι., διαπιστώνεται ότι η μαθητική διαρροή στο Γενικό Λύκειο μειώθηκε από το 2000 κατά δύο περίπου ποσοστιαίες μονάδες, ξεκινώντας από 3,32% και 2,32% για τις δύο προηγούμενες γενιές μαθητών και φτάνοντας στη μαθητική γενιά 2013-2014 στο συνολικό ποσοστό 1,92%. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι και ο απόλυτος αριθμός των μαθητριών/τών που εμφανίζονται να διαρρέουν στο Γενικό Λύκειο φαίνεται να μειώνεται διαχρονικά, ενώ συγχρόνως έχει αυξηθεί το ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού με κανονική φοίτηση στη μαθητική γενιά 2013-2014.

Όσον αφορά τη μαθητική διαρροή κατά τάξη, παρατηρείται ότι το 75% περίπου των μαθητών/τριών που διαρρέουν στο Γενικό Λύκειο διαρρέουν στην Α' τάξη και το ποσοστό τους βαίνει μειούμενο στις τάξεις Β' και Γ', ενώ ως προς το φύλο, τα αγόρια διαρρέουν στο Γενικό Λύκειο σε μεγαλύτερο ποσοστό απ' ό,τι τα κορίτσια.

Κρίνοντας με βάση το κριτήριο της αστικότητας, το ποσοστό της μαθητικής διαρροής στο Γενικό Λύκειο είναι κατά πολύ μικρότερο στις αστικές περιοχές απ' ό,τι στις αγροτικές, ενώ παρουσιάζεται ιδιαίτερα αυξημένο (οι 3 στους/στις 4 μαθητές/τριες περίπου διαρρέουν) στην Α' τάξη, καθώς και στα αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια είτε πρόκειται για αστικές είτε για ημιαστικές είτε για αγροτικές περιοχές.

Εάν το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής εξεταστεί σε κάθε τάξη του Γενικού Λυκείου ανάλογα με το έτος γέννησης των μαθητριών/τών, εμφανίζονται αυξημένα ποσοστά στις/στους μεγαλύτερες/ους ηλικιακά μαθήτριες/τές σε σχέση με τον μαθητικό πληθυσμό της «κανονικής» ηλικίας φοίτησης. Την ίδια στιγμή η μαθητική διαρροή στο Γενικό Λύκειο με βάση το έτος γέννησης των μαθητών/τριών δε διαφοροποιείται σημαντικά στα αγόρια και στα κορίτσια που βρίσκονται κοντά στην «κανονική» ηλικία φοίτησης.

Στις διοικητικές περιφέρειες της χώρας διαπιστώνεται ότι η υψηλότερη μαθητική διαρροή στο Γενικό Λύκειο παρουσιάζεται στη νησιωτική χώρα, Κρήτη (2,68%), Νότιο Αιγαίο (2,61%) και Ιόνια Νησιά (2,46%), ενώ αντίθετα, η χαμηλότερη παρουσιάζεται στο Βόρειο Αιγαίο (1,04%) και στη Δυτική Μακεδονία (1,22%). Συγχρόνως, και εδώ, αναπαράγεται η εικόνα που εμφανίζεται στην επικράτεια ως προς τα κριτήρια που έχουν τεθεί, δηλαδή αυξημένη μαθητική διαρροή στην Α' τάξη ανεξαρτήτως φύλου, καθώς και στις αγροτικές περιοχές των διοικητικών περιφερειών, αλλά πολύ μειωμένη στους/στις μαθητές/τριες με «κανονική» ηλικία φοίτησης.

Τέλος, σε επίπεδο νομού/περιφερειακής ενότητας, καταρχάς επιβεβαιώνονται οι παραπάνω διαπιστώσεις που αφορούν το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής σε επίπεδο διοικητικής περιφέρειας, ως προς την τάξη, το φύλο, την αστικότητα και το έτος γέννησης των μαθητριών/τών. Προκύπτει επομένως με σαφήνεια η μείωση της μαθητικής διαρροής το 2013 στους περισσότερους νομούς της χώρας σε σχέση με το 2000 και το 2003, σε αναφορά προς τις αντίστοιχες γενιές μαθητριών/τών.

Δ. Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (Γενιά Μαθητών/τριών: 2013-2014)

Εισαγωγή

Οι προηγούμενες έρευνες του Π.Ι. σχετικά με τη μαθητική διαρροή αναφέρονται στα ΤΕΕ, όταν αναλύουν την κατάσταση της διαρροής στην τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση.

Ειδικότερα, το 2001 ο ανώτερος κύκλος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης απαρτιζόταν από το Ενιαίο Λύκειο, το οποίο ήταν σχολείο γενικής κατεύθυνσης (Ν. 2525/1997) και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ), τα οποία παρείχαν τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση (Ν. 2640/1998).

Τα ΤΕΕ υπάγονταν στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ενώ λειτουργούσαν και ΤΕΕ υπό την εποπτεία και άλλων Υπουργείων, καθώς και ΤΕΕ μαθητείας του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ). Στόχος τους, σύμφωνα με τον Ν. 2640/1998 ήταν ο συνδυασμός της γενικής παιδείας με την εξειδικευμένη τεχνική και επαγγελματική γνώση, με σκοπό την επαγγελματική ένταξη στην αγορά εργασίας. Η φοίτηση στα ΤΕΕ διαρκούσε έως και τρία (3) χρόνια και οργανωνόταν σε δύο αυτοτελείς Κύκλους Σπουδών, οι οποίοι περιλάμβαναν επιμέρους τομείς και ειδικότητες. Ο πρώτος κύκλος διαρκούσε δύο χρόνια και ο δεύτερος έναν χρόνο.

Στα χρόνια που ακολούθησαν υπήρξαν αλλαγές στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά την τριετία 2013-16, ίσχυε ο Ν. 4186/2013 που όριζε ότι: «*Η επαγγελματική εκπαίδευση παρέχεται από το Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ) (Ημερήσιο και Εσπερινό)*».

Έκτοτε, ο χάρτης της Επαγγελματικής εκπαίδευσης άλλαξε σημαντικά μετά τη ψήφιση του Ν. 4386/16 (ΦΕΚ83Α), ο οποίος επέφερε άμεσες αλλαγές στα ΕΠΑΛ και συνολικά στη δευτεροβάθμια Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΤΕΕ), από τη σχολική χρονιά 2016-17 και εξής. Το Επαγγελματικό Λύκειο πλέον προσφέρει δύο κύκλους σπουδών, οι οποίοι ανήκουν στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα:

- α. τον «Δευτεροβάθμιο Κύκλο Σπουδών» με τρεις τάξεις, (Α', Β' και Γ') και
- β. τον «Μεταδευτεροβάθμιο κύκλο σπουδών», την «Τάξη Μαθητείας» (προαιρετική, μετά την ολοκλήρωση του Δευτεροβάθμιου Κύκλου Σπουδών).

Όσον αφορά τις πρακτικές για την αντιμετώπιση της ΜΔ και της ΠΕΣ, αυξήθηκε η ευελιξία και η διαπερατότητα του εκπαιδευτικού συστήματος, όσον αφορά τη μετάβαση από την επαγγελματική στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση⁸³. Μελλοντικές μελέτες θα καταδείξουν τη συσχέτιση της εφαρμογής των πολιτικών αυτών με τα θέματα φοίτησης και διαρροής των μαθητών/τριών.

---

⁸³ Σημειώνεται ότι σύμφωνα με την εν λόγω τροπολογία: Α. Εισάγονται δύο σημαντικές νέες δυνατότητες για τους απόφοιτους των ΕΠΑΛ: 1. Διευρύνεται η δυνατότητα της πρόσβασης στα ΤΕΙ μέσω των ειδικών πανελλαδικών εξετάσεων για τους απόφοιτους ΕΠΑΛ. 2. Αποκαθίσταται η δυνατότητα των αποφοίτων των ΕΠΑΛ να εισάγονται και σε σχολές και τμήματα των Πανεπιστημίων, η οποία καταργήθηκε με το ν.4186/13. Συγκεκριμένα, θα μπορούν με τις ίδιες να εισάγονται με τη βαθμολογία τους σε σχολές των Πανεπιστημίων αντίστοιχες των τομέων που σπούδασαν στα ΕΠΑΛ και για ειδικό ποσοστό θέσεων επιπλέον 1%. Πλέον η δυνατότητα αυτή δίνεται σε όλους τους μαθητές/-τριες και στο πιο απομακρυσμένο ΕΠΑΛ της χώρας.

Δ.1. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο ημερήσιο Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ) στην επικράτεια

Στους Πίνακες και τα σχεδιαγράμματα που ακολουθούν, παρουσιάζονται τα ποσοτικά στοιχεία, που αποτυπώνουν τη φοίτηση του μαθητικού πληθυσμού του Επαγγελματικού Λυκείου ως προς τη Γενιά Μαθητών/τριών 2013-2014.

Στο κεφάλαιο αυτό, τα στοιχεία της παρούσας έρευνας παρουσιάζονται σε επιμέρους θεματικούς πίνακες, με βάση τα κριτήρια που έχουν τεθεί, όπως είναι η σχολική τάξη, η ηλικία και το φύλο των μαθητών, καθώς και η γεωγραφική περιοχή και η αστικότητα. Τους πίνακες αυτούς ακολουθεί συχνά διαγραμματική αποτύπωση των στοιχείων, προκειμένου να αποτυπωθούν καλύτερα τα παραπάνω ποιοτικά στοιχεία. Επιπρόσθετα, με αυτόν τον τρόπο παρουσίασης, επιτυγχάνεται η σε βάθος επεξεργασία των αποτελεσμάτων της έρευνας με την παράθεση χρήσιμων συγκρίσεων, με στόχο την πληρέστερη κατανόηση των ποσοτικών δεδομένων και την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων. Δίνεται μάλιστα η δυνατότητα η παρουσίαση να συμπληρώνεται σταδιακά με μια ανακεφαλαιωτική συνοπτική εικόνα.

Ωστόσο, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η σύγκριση των δεδομένων που αφορούν στη γενιά μαθητών/τριών 2013-14 με δεδομένα από προηγούμενες γενιές (2000-01 και 2003-04) γίνεται σε περιορισμένο βαθμό, κυρίως λόγω του διαφορετικού τρόπου λειτουργίας μεταξύ των ΤΕΕ και των ΕΠΑΛ.

Δ.1.1 Γενικά για τη Μαθητική Διαρροή στα ΕΠΑΛ στην επικράτεια

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.1.1: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ (ΑΠΟ 321 ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ) (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)						
ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ	ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ				ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ
Α.	Β.	Γ.	Δ1.	Δ2.	Ε+ΣΤ+Ζ	Η.
Γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών στην Α' τάξη ΕΠΑΛ το σχολ.έτος 2013-2014	(Μετ)εγγράφηκαν σε άλλο σχολείο (ΕΠΑΛ/ΓΕΛ) κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στην Α' τάξη κατά το σχολ. έτος 2013-2014	Απορρίφθηκαν στην Α' τάξη και (μετ)εγγράφηκαν σε άλλο σχολείο (ΕΠΑΛ/ΓΕΛ) κατά τα σχολ. έτη 2014-'15, 2015-'16	Προάχθηκαν ή απορρίφθηκαν στη Β' τάξη και (μετ)εγγράφηκαν σε άλλο σχολείο (ΕΠΑΛ/ΓΕΛ) κατά τα σχολ. έτη 2014-'15, 2015-'16	Προάχθηκαν στη Γ' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο	Δε φοίτησαν καθόλου ή φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στην τάξη αλλά διέκοψαν τη φοίτησή τους και εγκατέλειψαν το σχολείο (Διαρροή της κάθε τάξης Α', Β', Γ')	Πήραν απολυτήριο ή χρωστούν μαθήματα για να πάρουν απολυτήριο ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου (έχουν χάσει μία ή περισσότερες χρονιές)
19.880	80	795	1.654	157	2.181	15.013
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ						

Στον Πίνακα Δ.1.1.1 παρουσιάζονται τα συγκεντρωτικά στοιχεία, σε απόλυτους αριθμούς, της Γενιάς Μαθητών/τριών 2013-2014 στο σύνολο των Επαγγελματικών Λυκείων της χώρας, κατανεμημένα σε τέσσερις βασικές κατηγορίες:

1. Μαθητές με Αρχική Εγγραφή στο Μητρώο στην Α' τάξη Επαγγελματικού Λυκείου (Στήλη Α),
2. Μαθητές που πήραν Μετεγγραφή (Στήλες Β+Γ+Δ),
3. Μαθητές που Διέρρευσαν σε κάποια από τις τρεις τάξεις του Επαγγελματικού Λυκείου (Στήλες Ε+ΣΤ+Ζ) και
4. Μαθητές με Κανονική Φοίτηση, οι οποίοι είτε πήραν το απολυτήριο του Επαγγελματικού Λυκείου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου (Στήλη Η).

Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζονται συγκεντρωτικά στοιχεία για το σχολικό έτος 2013-14 από 321 δημόσια ημερήσια Επαγγελματικά Λύκεια. Αρχικά εγγεγραμμένοι στο μητρώο μαθητών στην Α' τάξη είναι 19.880 μαθητές (Γενιά Μαθητών/τριών 2013-14). Από αυτούς διέρρευσαν συνολικά 2.181 μαθητές/τριες, ενώ φοίτησαν κανονικά 15.013 μαθητές/τριες.

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.1.2: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ, ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ (ΕΠΑΛ) (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)							
ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ				ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
ΣΤΗΛΕΣ Α-Β (του Πίνακα Δ.1.1.1)		ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ (Γ+Δ1+Δ2) Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' ή προάχθηκαν στη Β' ή Γ, και μετεγγράφηκαν σε άλλα σχολεία		ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ (Η) Πήραν απολυτήριο ή χρωστούν μαθήματα ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη (Α', Β', Γ') του σχολείου		(Ε+ΣΤ+Ζ) Μαθητική Διαρροή (τάξεων Α', Β', Γ')	
N	%	N	%	N	%	N	%
19.800	100%	2.606	13,16	15.013	75,82	2.181	11,02
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ							

Στον Πίνακα Δ.1.1.2 παρουσιάζονται τα ίδια συγκεντρωτικά ποσοτικά στοιχεία με ποσοστιαία απεικόνιση επί του συνόλου των μαθητών, για τους «κανονικά εγγραφέντες» μαθητές. Εδώ η «Αρχική Εγγραφή στο Μητρώο» γίνεται «Κανονική Εγγραφή» (Στήλη Α), αφού ο αριθμός των μαθητών/τριών που εγγράφηκαν τελικά κανονικά στην Α' τάξη προκύπτει αφαιρώντας τους/τις μαθητές/τριες που μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου από εκείνους που είχαν αρχικά εγγραφεί στο μητρώο (Στήλη Α-Στήλη Β του πίνακα Δ.1.1.1).

Από την εξέταση των στοιχείων του Πίνακα Δ.1.1.2 προκύπτει ότι, για την εξεταζόμενη γενιά μαθητών/τριών 2013-14, δηλαδή για τους μαθητές που εγγράφηκαν κανονικά στην Α' τάξη Επαγγελματικού Λυκείου το σχολικό έτος 2013-14, ένα ποσοστό 13,16% (N 2.606) απορρίφθηκαν στην Α' ή στη Β' τάξη και (μετε)εγγράφηκαν σε άλλο σχολείο (ΕΠΑΛ / ΓΕΛ) ή προάχθηκαν στη Β' ή στη Γ' τάξη κατά τα σχ. έτη 2014-15, 2015-16 και (μετε)εγγράφηκαν σε άλλο σχολείο (ΕΠΑΛ / ΓΕΛ). Η σχολική πορεία των μαθητών των δύο αυτών κατηγοριών από τους μετεγγραφέντες είναι αδύνατο να διερευνηθεί. Για τον λόγο αυτόν και προκειμένου να διευκολυνθεί η καταγραφή και η μελέτη των στοιχείων, θεωρείται ότι οι δύο αυτές κατηγορίες μετεγγραφέντων μαθητών

φοίτησαν κανονικά στο νέο τους σχολείο, κι επομένως συναθροίζονται στη στήλη της κανονικής φοίτησης. Έτσι οι στήλες Γ και Δ προστίθενται στη στήλη Η (βλ. στη συνέχεια Πίνακας Δ.1.1.3).

Για την επίτευξη υψηλότερου βαθμού αξιοπιστίας ως προς την προσέγγιση της πραγματικότητας, κρίνεται μεθοδολογικά ορθό να υπολογιστεί ένα ποσοστό διαρροής και για τους μετεγγραφέντες μαθητές⁸⁴. Στο πλαίσιο αυτό, δύναται να υπολογιστεί το ίδιο ποσοστό διαρροής στους μετεγγραφέντες μαθητές με αυτό που καταγράφηκε στο σύνολο του υπόλοιπου μαθητικού πληθυσμού. Με αυτή την προσαρμογή, το ποσοστό της διαρροής διαμορφώνεται για την κοόρτη Α΄ - Γ΄ ΕΠΑΛ στο 12,68% (μεταβολή τιμής κατά 1,67 και ποσοστιαία μεταβολή 15,16%).

Πάντως, επειδή και στην περίπτωση αυτή επιτυγχάνεται προσέγγιση της πραγματικότητας, χωρίς όμως να αποτυπώνεται η ίδια η πραγματικότητα, για λόγους σύγκρισης και με παλαιότερες καταγραφές, σύμφωνα με την αρχική μεθοδολογία, ο γενικός δείκτης διαρροής για την κοόρτη του Επαγγελματικού Λυκείου εξάγεται χωρίς τον συνυπολογισμό των μετεγγραφών και ως γενικό ποσοστό θεωρείται το 11,02%.

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.1.3: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ					
ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ					
<i>(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)</i>					
ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
N	%	N	%	N	%
19.800	100 %	17.619	88,98	2.181	11,02
<small>Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν.2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ</small>					

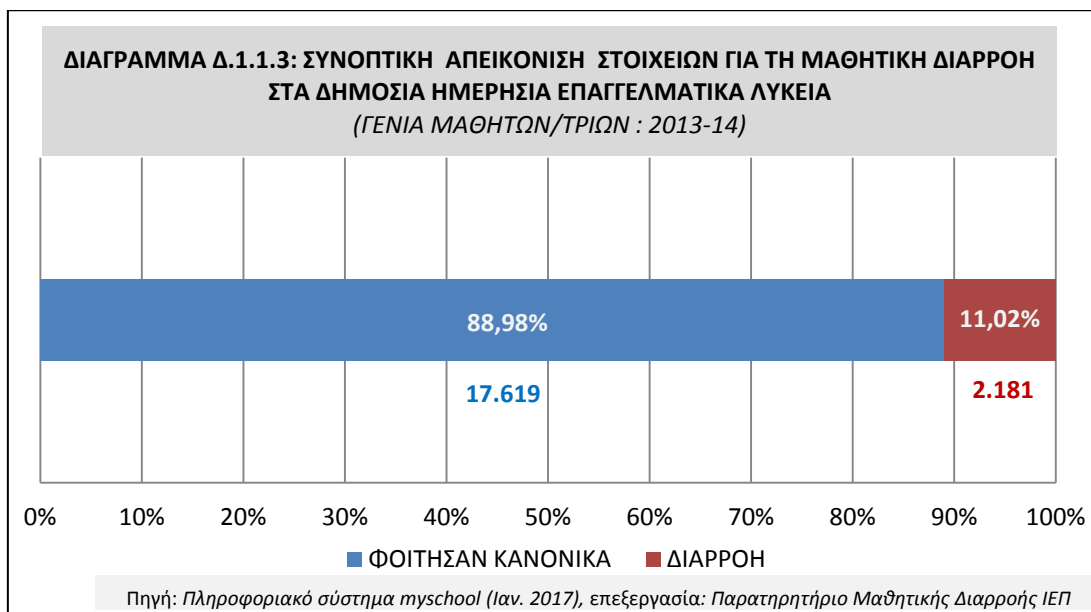
Με βάση τα στοιχεία των πινάκων Δ.1.1.2 και του Δ.1.1.3 από τους 19.800 μαθητές/τριες που γράφτηκαν κανονικά στα δημόσια ημερήσια Επαγγελματικά Λύκεια της χώρας, φοίτησαν κανονικά οι 17.619 (88,98%), ενώ 2181 (11,02%) μαθήτριες/ές διέρρευσαν.

Ο αριθμός αυτών που φοίτησαν κανονικά, όπως προαναφέρθηκε, αποτελεί το άθροισμα (Γ+Δ+Η) του αρχικού Πίνακα Δ.1.1.1.

Κατά συνέπεια η μαθητική διαρροή στο Επαγγελματικό Λύκειο είναι 11,02% (Γενιά Μαθητών 2013-2014). Το συμπέρασμα αυτό αποτυπώνεται με περισσότερη ευκρίνεια στο ακόλουθο διάγραμμα.

⁸⁴ *Infra*, βλ. Παράρτημα: Πίνακας «Μία άλλη προσέγγιση στην εκτίμηση της μαθητικής διαρροής στη γενιά μαθητών-τριών 2013-16 (ΥΠΟΘΕΣΗ Β΄)», καθώς και Π.Ι. (2006): *op. cit.*

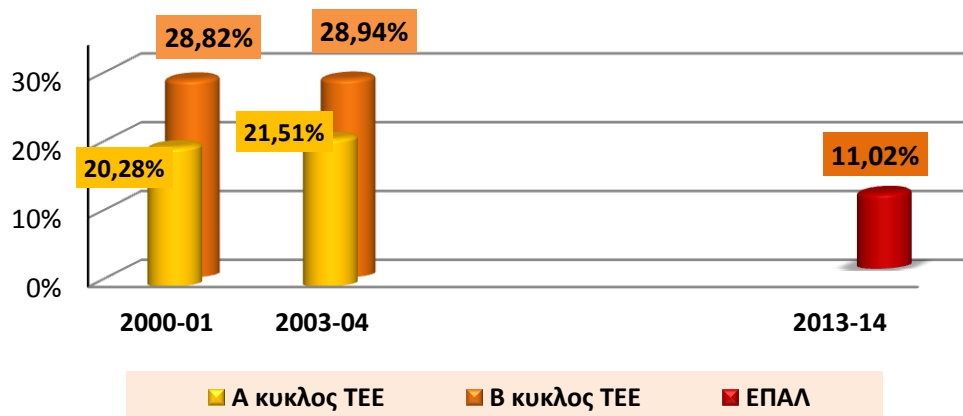
Στο σημείο αυτό αξίζει να παρουσιαστούν ο πίνακας Δ.1.1.4 και το συνακόλουθο διάγραμμα, όπου εμφανίζεται η διαχρονική εξέλιξη της μαθητικής διαρροής στη δημόσια ημερήσια επαγγελματική εκπαίδευση, σε συγκεκριμένες γενιές μαθητών/τριών (2000-01, 2003-04, 2013-14). Σύμφωνα με τα δεδομένα που απεικονίζονται, τα ποσοστά της διαρροής ήταν πιο αυξημένα στο παρελθόν και για τους δύο κύκλους της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΤΕΕ). Πιο συγκεκριμένα στον Α' κύκλο, για τη γενιά μαθητών/τριών 2000-01 η μαθητική διαρροή ανερχόταν σε ποσοστό 20,28% και για τον Β' κύκλο το ποσοστό ήταν 28,82%. Αντίστοιχα, για τη γενιά 2003-04 τα ποσοστά ήταν 21,51% και 28,94%.

Υπογραμμίζεται, ωστόσο, ότι η λεπτομερής σύγκριση των ποσοστών που προέρχονται από παλαιότερες γενιές μαθητών/τριών με τα σημερινά, η ανάλυση και αξιολόγησή τους καθίστανται ιδιαίτερα δυσχερείς, δεδομένου του διαφορετικού τρόπου λειτουργίας των εν λόγω τύπων σχολείων, όπως αρχικά έχει επισημανθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.1.4: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΤΕΕ Α'-Β' ΚΥΚΛΟΥ - ΕΠΑΛ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ : 2000-2003-2013)	
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (%)
2000-'01 (1)	20,28
2003-'04 (1)	21,51
2000-'01 (2)	28,82
2003-'04 (2)	28,94
2013-'14 (3)	11,02

(1) ΤΕΕ Α' κύκλου (διετούς φοίτησης)
(2) ΤΕΕ Α' και Β' κύκλου (τριετούς φοίτησης)
Στοιχεία ερευνών Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
(3) Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.1.1.4: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΤΕΕ Α'-Β' ΚΥΚΛΟΥ - ΕΠΑΛ
(ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ : 2000-'01, 2003-'04, 2013-'14)

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Δ.1.2. Η Μαθητική Διαρροή στα ΕΠΑΛ στην επικράτεια κατά τάξη

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.2.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΕΓΓΕΡΑΜΜΕΝΩΝ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)										
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ					
					Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
2013-14	19.800	100%	17.619	88,98	1.702	8,60	398	2,01	81	0,41

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Το υψηλότερο ποσοστό διαρροής (8,60%), στα ΕΠΑΛ ανά τάξη, στο σύνολο των κανονικά εγγεγραμμένων μαθητών/τριών, σύμφωνα με τον πίνακα Δ.1.2.1 καταγράφεται στην Α' τάξη των Επαγγελματικών Λυκείων της χώρας, απ' όπου φαίνεται ότι έχουν διαρρεύσει συνολικά 1702 μαθητές/τριες, ενώ στις επόμενες τάξεις το ποσοστό μειώνεται σημαντικά. Ειδικότερα στη Β' τάξη το ποσοστό της διαρροής γίνεται 2,01% (N: 1702) και στην Γ' τάξη καταλήγει να είναι 0,41% (N:81) για το σύνολο των μαθητριών/ών που φοίτησαν κανονικά.

Στον ακόλουθο πίνακα Δ.1.2.2 εμφανίζεται η μαθητική διαρροή στα ΕΠΑΛ ανά τάξη, επί του συνόλου των διαρρευσάντων μαθητών/τριών (N: 2.181). Η ανάγνωση των δεδομένων του πίνακα καταδεικνύει την αυξημένη συμμετοχή της Α' τάξης στο ποσοστό της διαρροής (78,04%). Η Β' τάξη συμμετέχει στο σύνολο της διαρροής με ποσοστό 18,25%, ενώ το ποσοστό της Γ' τάξης αποτελεί μόλις το 3,71% στο σύνολο των μαθητριών/τών ΕΠΑΛ που διέρρευσαν.

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.2.2: ΠΟΣΟΣΤΑ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΡΡΕΥΣΑΝ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)								
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ					
			Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη	
	N	%	N	%	N	%	N	%
2013-14	2.181	100%	1.702	78,04	398	18,25	81	3,71

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Τα δεδομένα των προηγούμενων πινάκων Δ.1.2.1 και Δ.1.2.2 επιβεβαιώνουν ότι η μαθητική διαρροή στα ΕΠΑΛ εντοπίζεται κυρίως στην Α' τάξη (το 78,04% του συνόλου της διαρροής). Στις επόμενες τάξεις Β' και Γ' της επαγγελματικής εκπαίδευσης η μαθητική διαρροή βαίνει αισθητά μειούμενη (18,25% και 3,71% αντίστοιχα).

Δ.1.3. Η Μαθητική Διαρροή στα ΕΠΑΛ στην επικράτεια κατά φύλο

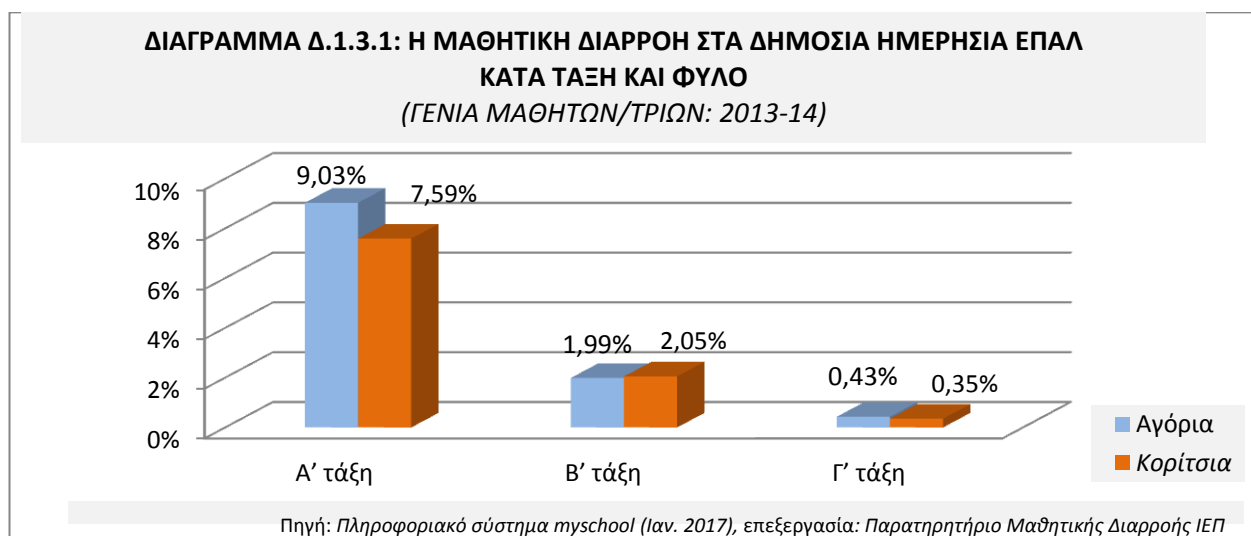
Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά φύλο και τάξη παρουσιάζονται στον πίνακα Δ.1.3.1. Από την επισκόπηση του Πίνακα Δ.1.3.1, ο οποίος απεικονίζει τη μαθητική διαρροή στα δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ ανά φύλο και τάξη προκύπτει ότι:

Τα κορίτσια εμφανίζουν συνολικά στην τριετία, μικρότερη διαρροή (9,99%) από τα αγόρια (11,45%) και ανά τάξη (7,59% έναντι 9,03% στην Α' τάξη, 0,35% έναντι 0,43% στη Γ' τάξη), με εξαίρεση τη Β' τάξη όπου το ποσοστό των μαθητριών που διέρρευσαν είναι κατά τι αυξημένο (2,05%) σε σχέση με εκείνο των αγοριών (1,99%).

Τα κορίτσια επιλέγουν να φοιτήσουν σε ΕΠΑΛ σε σημαντικά μικρότερο ποσοστό (30,02%) από τα αγόρια (69,98%) επί του συνόλου των εγγεγραμμένων μαθητών/τριών.

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.3.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)												
ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ			ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ							
					Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Αγόρια	13.857	100%	12.270	88,55	1.251	9,03	276	1,99	60	0,43%	1.587	11,45
Κορίτσια	5.943	100%	5.349	90,01	451	7,59	122	2,05	21	0,35%	594	9,99
ΣΥΝΟΛΟ	19.800	100%	17.619	88,98	1.702	8,60	398	2,01	81	0,41%	2.181	11,02

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

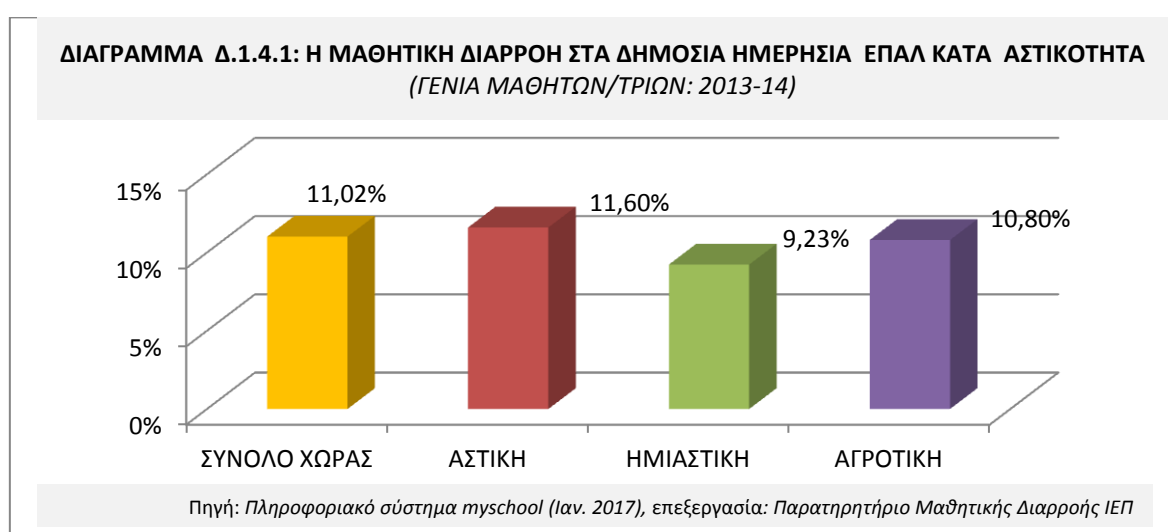

Στο προηγούμενο διάγραμμα απεικονίζεται με μεγάλη ενάργεια το αυξημένο ποσοστό διαρροής της Α' τάξης και η απόκλισή του από τα ποσοστά των λοιπών τάξεων.

Δ.1.4. Η Μαθητική Διαρροή στα ΕΠΑΛ στην επικράτεια κατά αστικότητα

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.4.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)			
ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	N	%
ΑΣΤΙΚΗ	14.417	1.673	11,60
ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ	4.661	430	9,23
ΑΓΡΟΤΙΚΗ	722	78	10,80
ΣΥΝΟΛΟ	19.800	2.181	11,02

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στον πίνακα Δ.1.4.1 και στο συνακόλουθο διάγραμμα εμφανίζεται η μαθητική διαρροή κατά αστικότητα. Καθίσταται σαφές από την ανάγνωση των στοιχείων ότι η μαθητική διαρροή στην επαγγελματική εκπαίδευση είναι κατεχοχίν αστική (11,60%). Το μικρότερο ποσοστό μαθητικής διαρροής αφορά τις ημιαστικές περιοχές (9,23%), το οποίο είναι κάτω από τον γενικό μέσο όρο στο σύνολο της χώρας (11,02%).

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.4.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)									
ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	Αγόρια			Κορίτσια			ΣΥΝΟΛΟ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%		N	%		N	%
ΑΣΤΙΚΗ	10.097	1.197	11,86	4.320	476	11,02	14.417	1.673	11,60
ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ	3.244	329	10,14	1.417	101	7,13	4.661	430	9,23
ΑΓΡΟΤΙΚΗ	516	61	11,82	206	17	8,25	722	78	10,80
ΣΥΝΟΛΟ	13.857	1.587	11,45	5.943	594	9,99	19.800	2.181	11,02

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στον πίνακα Δ.1.4.2 παρουσιάζεται ο συσχετισμός του φύλου και της αστικότητας κατά την εξέταση της μαθητικής διαρροής.

Από τα δεδομένα των προηγούμενων απεικονίσεων συνολικά φαίνεται ότι η διαρροή είναι μικρότερη και για τα δύο φύλα στην επαρχία και ιδιαίτερα στις ημιαστικές περιοχές. Ειδικότερα η διαρροή των κοριτσιών στις αστικές περιοχές είναι 11,02% (N: 476), στις ημιαστικές είναι 7,13% (N:101) και στις αγροτικές είναι 8,25% (N: 17). Αντίστοιχα τα ποσοστά για τα αγόρια είναι 11,86% (N: 1.197) στις αστικές, 10,14% (N: 329) στις ημιαστικές και 11,82% (N: 61) στις αγροτικές περιοχές.

Παρατηρείται, επίσης, ότι τα ποσοστά των κανονικά εγγεγραμμένων ανά φύλο (μαθητών και μαθητριών) δε διαφέρουν σημαντικά σε ό,τι αφορά την αστικότητα στο σύνολο της χώρας (αστικές περιοχές περίπου 73%, ημιαστικές περίπου 23,5% και στις αγροτικές περίπου 3,5%).

Το ποσοστό της μαθητικής διαρροής των αγοριών σε όλες τις περιοχές της χώρας (αστικές, ημιαστικές και αγροτικές) είναι αυξημένο σε σχέση με το ποσοστό μαθητικής διαρροής στο σύνολο της χώρας.

Δ.1.5. Η Μαθητική Διαρροή στα ΕΠΑΛ στην επικράτεια κατά έτος γέννησης

Στον ακόλουθο πίνακα Δ.1.5 απεικονίζεται η μαθητική διαρροή στο δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ ανά έτος γέννησης των κανονικά εγγεγραμμένων μαθητών/τριών και τάξη φοίτησης. Όπως φαίνεται από την ανάγνωση του πίνακα, στη γενιά των μαθητών/τριών 2013-14 συμπεριλαμβάνονται και μαθητές/τριες με έτος γέννησης προγενέστερο του κανονικού (1998) και μάλιστα σε μεγάλο εύρος (v-18). Επ' αυτού, και για την επίλυση τυχόν συναφών αποριών, πρέπει να σημειωθεί ότι στα ΕΠΑΛ, λόγω της φύσης και της ουσίας της επαγγελματικής εκπ/σης φοιτούν και μαθητές μεγαλύτερων ηλικιών.

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.5: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΗ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ							
			Α ΤΑΞΗ		Β ΤΑΞΗ		Γ ΤΑΞΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1980	5	0,03	1	20,00	0	0,00	0	0,00	1	20,00
1981	10	0,05	6	60,00	0	0,00	0	0,00	6	60,00
1982	3	0,02	1	33,33	1	33,33	0	0,00	2	66,67
1983	7	0,04	3	42,86	0	0,00	0	0,00	3	42,86
1984	10	0,05	5	50,00	1	10,00	0	0,00	6	60,00
1985	12	0,06	6	50,00	0	0,00	0	0,00	6	50,00
1986	15	0,08	7	46,67	0	0,00	0	0,00	7	46,67
1987	14	0,07	6	42,86	0	0,00	0	0,00	6	42,86
1988	15	0,08	6	40,00	1	6,67	0	0,00	7	46,67
1989	24	0,12	17	70,83	0	0,00	0	0,00	17	70,83
1990	34	0,17	22	64,71	0	0,00	0	0,00	22	64,71
1991	78	0,39	50	64,10	0	0,00	0	0,00	50	64,10
1992	111	0,56	56	50,45	4	3,60	1	0,90	61	54,95
1993	248	1,25	126	50,81	10	4,03	1	0,40	137	55,24
1994	367	1,85	170	46,32	14	3,81	2	0,54	186	50,68
1995	774	3,91	296	38,24	30	3,88	3	0,39	329	42,51
1996	1.762	8,90	366	20,77	77	4,37	11	0,62	454	25,77
1997	3.612	18,24	299	8,28	109	3,02	14	0,39	422	11,68
1998	12.694	64,11	258	2,03	150	1,18	49	0,39	457	3,60
1999	5	0,03	1	20,00	1	20,00	0	0,00	2	40,00
ΣΥΝΟΛΟ	19.800	100	1.702	8,60	398	2,01	81	0,41	2.181	11,02

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Από την επισκόπηση του παραπάνω πίνακα Δ.1.5 προκύπτει ότι η αποτύπωση της ηλικίας των μαθητών (με βάση το έτος γέννησης), που διαρρέουν σε κάθε τάξη, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, η μαθητική διαρροή και ιδιαίτερα στην Α' τάξη του ημερήσιου δημόσιου επαγγελματικού Λυκείου, αφορά κυρίως τους/τις μαθητές/τριες που έχουν καθυστερήσει στη φοίτησή τους. Η ανάγνωση του πίνακα υπαγορεύει το συμπέρασμα ότι όσο κάποιος απομακρύνεται από την κανονική ηλικία φοίτησης, τόσο εμφανίζει μεγαλύτερη πιθανότητα διαρροής.

Για την επιβεβαίωση των προαναφερομένων παρατίθεται το ακόλουθο διάγραμμα το οποίο δείχνει μια σχετική κανονικότητα στη διαρροή όσων είναι μεγαλύτεροι/ρες από την κανονική ηλικία φοίτησης.

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.1.5: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ
ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Δ.2. Η Μαθητική διαρροή στο δημόσιο ημερήσιο Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ) κατά διοικητική περιφέρεια

Δ.2.1. Γενικά για τη Μαθητική Διαρροή στα ΕΠΑΛ κατά διοικητική περιφέρεια

Στους πίνακες που ακολουθούν αποτυπώνονται τα στοιχεία της μαθητικής διαρροής στα ημερήσια ΕΠΑΛ ανά περιφέρεια, σύμφωνα με το μοντέλο παράθεσης που έχει ακολουθηθεί και στις προηγούμενες βαθμίδες εκπαίδευσης.

**ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.1.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ
ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)**

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ %
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	13,36
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	9,93
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	6,80
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	9,65
ΗΠΕΙΡΟΥ	11,25
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	10,76
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	10,00
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	14,96
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	9,60
ΑΤΤΙΚΗΣ	12,43
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	7,81
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	8,62
ΚΡΗΤΗΣ	11,86
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	11,02

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

**ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.1.2: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ
ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ**
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	1.504	100 %	1.303	86,64	201	13,36
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3.858	100 %	3.475	90,07	383	9,93
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	647	100 %	603	93,20	44	6,80
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.327	100 %	1.199	90,35	128	9,65
ΗΠΕΙΡΟΥ	542	100 %	481	88,75	61	11,25
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	409	100 %	365	89,24	44	10,76
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.390	100 %	1.251	90,00	139	10,00
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	896	100 %	762	85,04	134	14,96
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1.062	100 %	960	90,40	102	9,60
ΑΤΤΙΚΗΣ	5.173	100 %	4.530	87,57	643	12,43
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	525	100 %	484	92,19	41	7,81
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	974	100 %	890	91,38	84	8,62
ΚΡΗΤΗΣ	1.493	100 %	1.316	88,14	177	11,86
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	19.800	100 %	17.619	88,98	2.181	11,02

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Όπως συνάγεται από τον πίνακα Δ.2.1.1, ο οποίος παραθέτει τη συνοπτική απεικόνιση στοιχείων για τη μαθητική διαρροή, για την εξεταζόμενη γενιά μαθητών/τριών 2013-2014, τα υψηλότερα ποσοστά μαθητικής διαρροής στα δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ ανά γεωγραφική Περιφέρεια εμφανίζονται στη Στερεά Ελλάδα (14,96%), στην Αν. Μακεδονία και Θράκη με ποσοστό 13,36% και στην Αττική με ποσοστό 12,43%.

Τα χαμηλότερα ποσοστά μαθητικής διαρροής εμφανίζονται στη Δυτική Μακεδονία (6,80%) και στις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου (7,81%) και Νοτίου Αιγαίου (8,62%). Λίγο πάνω από το ποσοστό του ευρωπαϊκού μέσου όρου (10%) παρουσιάζει η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (10,76%).

Ο πίνακας Δ.2.1.2 αποτυπώνει, σε φυσικούς αριθμούς, τα μεγέθη της διαρροής ανά γεωγραφική περιφέρεια, σε σχέση με τους/τις κανονικά εγγεγραμμένους/νες και κανονικά φοιτήσαντες μαθητές/τριες.

Εν κατακλείδι, όπως συνάγεται από την ανάγνωση των δεδομένων, το υψηλότερο ποσοστό μαθητικής διαρροής στα δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ ανά γεωγραφική Περιφέρεια εμφανίζεται στη Στερεά Ελλάδα (14,96%), ενώ το χαμηλότερο ποσοστό μαθητικής διαρροής εμφανίζεται στη Δυτική Μακεδονία (6,80%).

Το παραπάνω συμπέρασμα επιβεβαιώνεται και από τον ακόλουθο πίνακα Δ.2.1.3, ο οποίος απεικονίζει τη διαφορά των ποσοστών μαθητικής διαρροής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας από το μέσο ποσοστό στο σύνολο της χώρας (11,02%), ενώ το διάγραμμα και ο χάρτης που ακολουθούν, εμφανίζουν με μεγαλύτερη ευκρίνεια τα προαναφερθέντα στοιχεία.

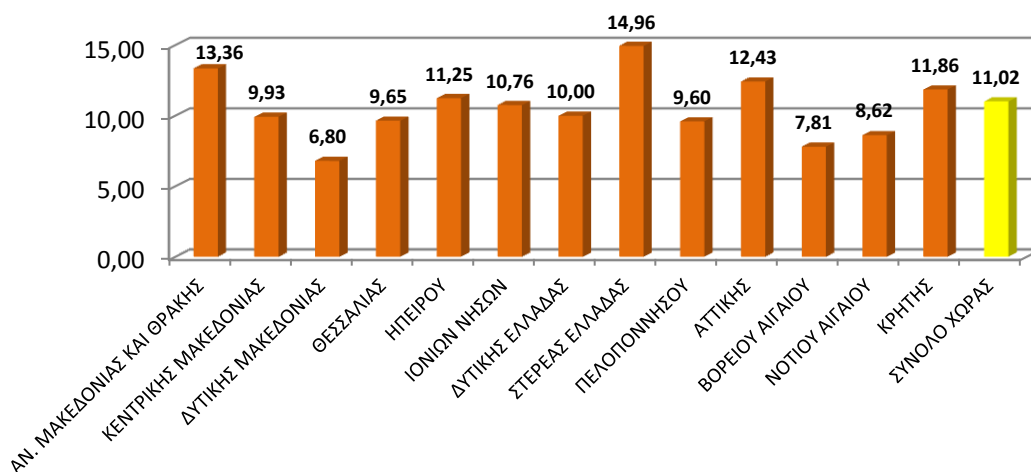
**ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.1.3: ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ
ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΚΑΘΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΜΕΣΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ**

(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΟΣΟΣΤΟΥ % ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	2,34
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	-1,09
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	-4,22
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	-1,37
ΗΠΕΙΡΟΥ	0,23
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	-0,26
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	-1,02
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3,94
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	-1,42
ΑΤΤΙΚΗΣ	1,41
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	-3,21
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	-2,40
ΚΡΗΤΗΣ	0,84
ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	11,02

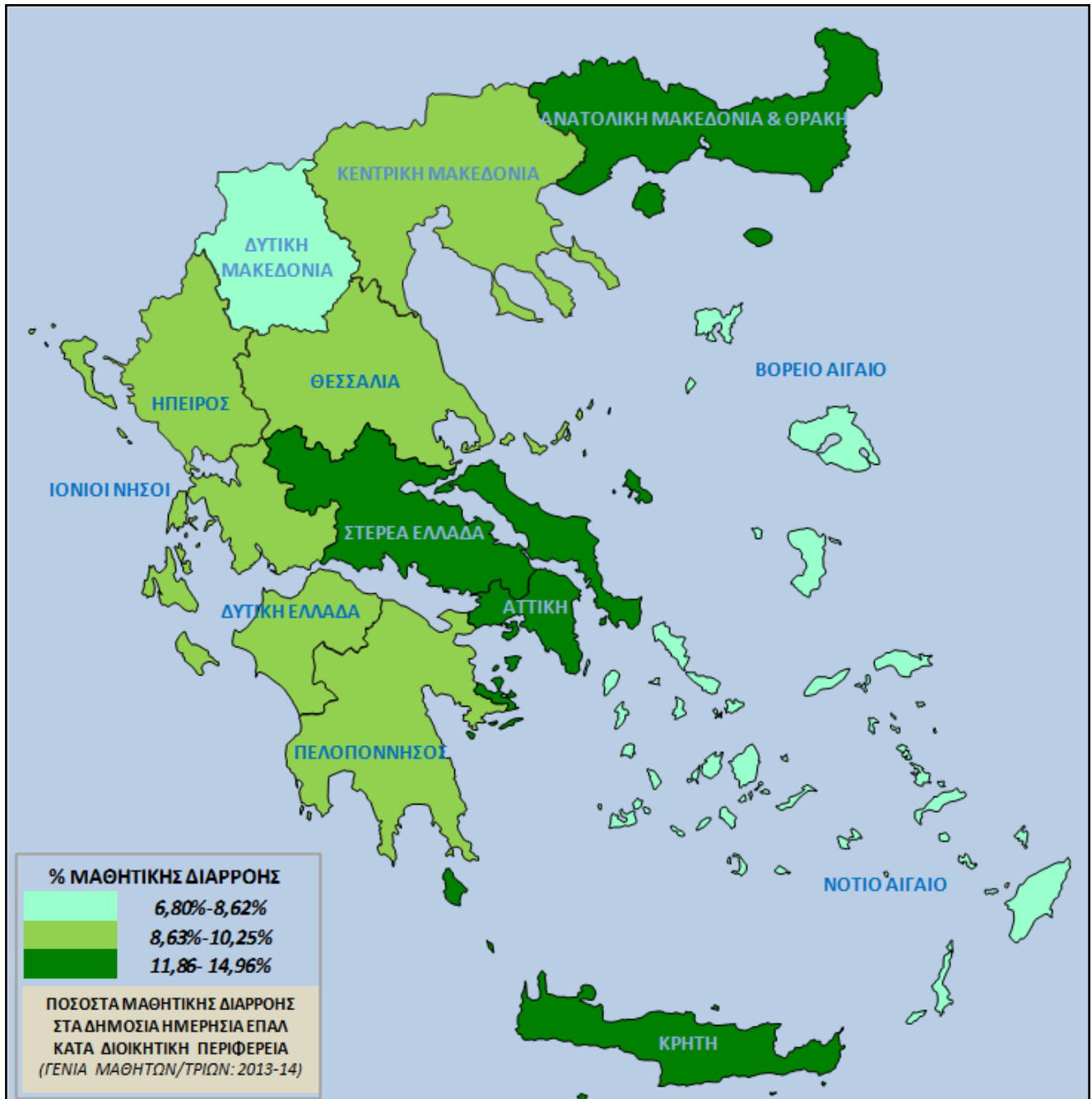
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.2.1.2: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ % ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ
ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ 2013-14)**

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

**ΧΑΡΤΗΣ 4: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ
ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ 2013-14)**

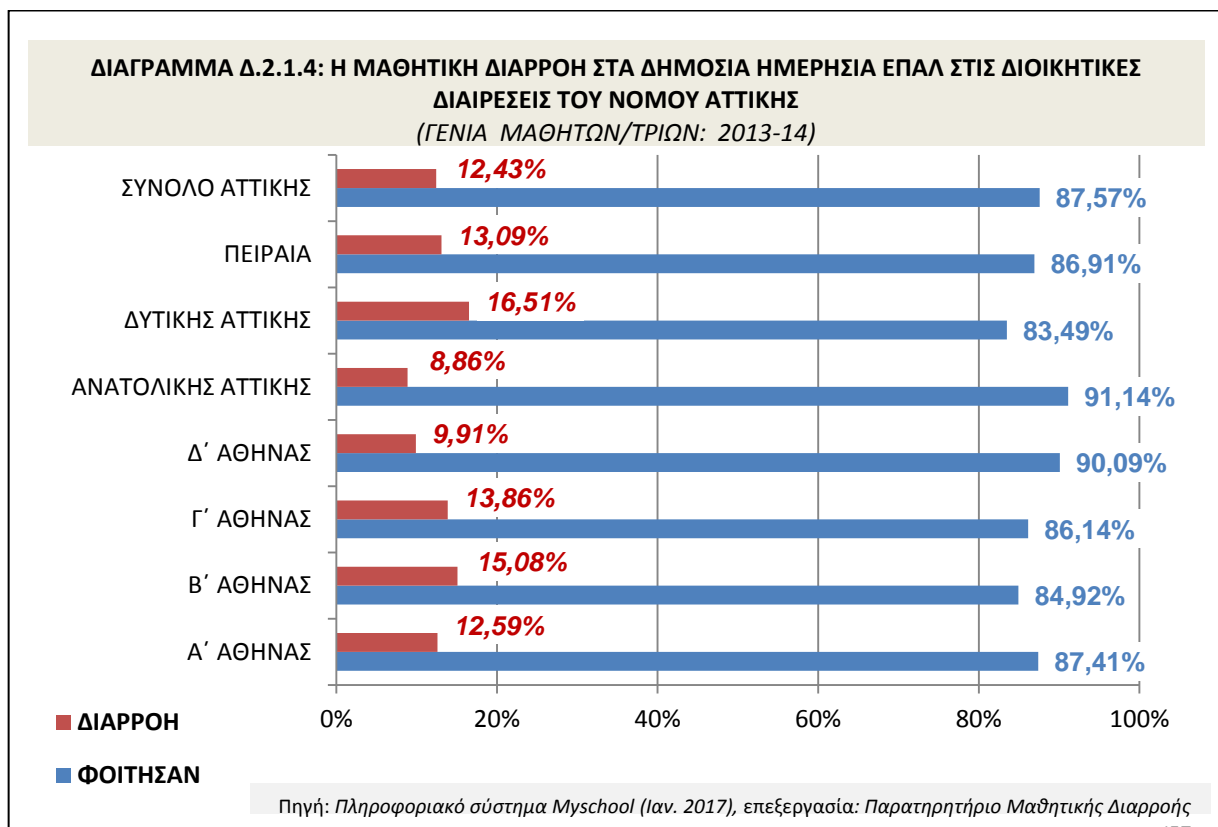
Πηγές: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), <https://www.d-maps.com>, επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.1.4: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%	N	%	N	%
ΑΘΗΝΑ	Α΄ ΑΘΗΝΑΣ	937	100%	819	87,41	118	12,59
	Β΄ ΑΘΗΝΑΣ	325	100%	276	84,92	49	15,08
	Γ΄ ΑΘΗΝΑΣ	945	100%	814	86,14	131	13,86
	Δ΄ ΑΘΗΝΑΣ	868	100%	782	90,09	86	9,91
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		722	100%	658	91,14	64	8,86
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		436	100%	364	83,49	72	16,51
ΠΕΙΡΑΙΑ		940	100%	817	86,91	123	13,09
ΣΥΝΟΛΟ		5.173	100%	4.530	87,57	643	12,43

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στον πίνακα Δ.2.1.4 και στο διάγραμμα που ακολουθεί, αποτυπώνεται η μαθητική διαρροή στα ΕΠΑΛ στις διοικητικές διαιρέσεις του νομού Αττικής. Από την ανάγνωση των δεδομένων προκύπτει ότι η διοικητική διαίρεση του νομού Αττικής με την υψηλότερη διαρροή είναι η Δυτική Αττική (16,51%), ενώ ακολουθεί η Β΄ Αθήνας (15,08%). Το μικρότερο ποσοστό μαθητικής διαρροής παρουσιάζει η Ανατολική Αττική (8,86%). Υψηλότερο ποσοστό από το γενικό ποσοστό της διαρροής στη χώρα (11,02%) εμφανίζουν και οι διοικητικές διαιρέσεις της Γ΄ Αθήνας (13,86%), του Πειραιά (13,09%) και της Α΄ Αθήνας (12,59%).

Δ.2.2. Η Μαθητική Διαρροή στα ΕΠΑΛ κατά διοικητική περιφέρεια και τάξη

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.2.1 : Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)												
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ							
	N	%	N	%	Α΄ ΤΑΞΗ		Β΄ ΤΑΞΗ		Γ΄ ΤΑΞΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
					N	%	N	%	N	%	N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	1.504	100%	1.303	86,64	153	10,17	47	3,13	1	0,07	201	13,36
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3.858	100%	3.475	90,07	292	7,57	77	2,00	14	0,36	383	9,93
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	647	100%	603	93,20	26	4,02	17	2,63	1	0,15	44	6,80
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.327	100%	1.199	90,35	101	7,61	26	1,96	1	0,08	128	9,65
ΗΠΕΙΡΟΥ	542	100%	481	88,75	50	9,23	11	2,03	0	0,00	61	11,25
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	409	100%	365	89,24	35	8,56	9	2,20	0	0,00	44	10,76
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.390	100%	1.251	90,00	118	8,49	17	1,22	4	0,29	139	10,00
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	896	100%	762	85,04	100	11,16	16	1,79	18	2,01	134	14,96
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1.062	100%	960	90,40	77	7,25	23	2,17	2	0,19	102	9,60
ΑΤΤΙΚΗΣ	5.173	100%	4.530	87,57	511	9,88	98	1,89	34	0,66	643	12,43
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	525	100%	484	92,19	32	6,10	6	1,14	3	0,57	41	7,81
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	974	100%	890	91,38	60	6,16	21	2,16	3	0,31	84	8,62
ΚΡΗΤΗΣ	1.493	100%	1.316	88,14	147	9,85	30	2,01	0	0,00	177	11,86
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	19.800	100%	17.619	88,98	1.702	8,60	398	2,01	81	0,41	2.181	11,02

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Από την εξέταση των δεδομένων του πίνακα Δ.2.2.1, ο οποίος απεικονίζει τη μαθητική διαρροή στα δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ ανά Περιφέρεια και τάξη συνάγεται ότι, σε απόλυτους αριθμούς, η Αττική κατέχει το προβάδισμα στη μαθητική διαρροή (643 μαθητές/τριες). Ωστόσο, σε μια δεύτερη ανάγνωση, πρέπει να επισημανθεί ότι στην Αττική βρίσκονται οι περισσότεροι εγγεγραμμένοι μαθητές (5.173) στο σύνολο της χώρας. Αυτός είναι κι ο λόγος που την τοποθετεί σε σχέση με το γενικό ποσοστό μαθητικής διαρροής πανελλαδικά στην τρίτη θέση (12,43%).

Όπως καταγράφεται και στον πίνακα Δ.2.2.2 και στο διάγραμμα που ακολουθεί σε όλες τις περιφέρειες της χώρας η Α΄ τάξη των ΕΠΑΛ, όπως έχει αναφερθεί και σε άλλο σημείο της παρούσας μελέτης, εμφανίζει τα υψηλότερα ποσοστά μαθητικής διαρροής, ενώ ακολουθεί φθίνουσα εξέλιξη της διαρροής στις επόμενες τάξεις με ποσοστά εξαιρετικά χαμηλά στην Γ΄ τάξη. Επισημαίνεται ωστόσο ότι η Στερεά Ελλάδα (13,43%), το Βόρειο Αιγαίο (7,32%) και η Αττική (5,29%) παρουσιάζουν σχετικά υψηλά ποσοστά μαθητικής διαρροής στη Γ΄ τάξη των ΕΠΑΛ

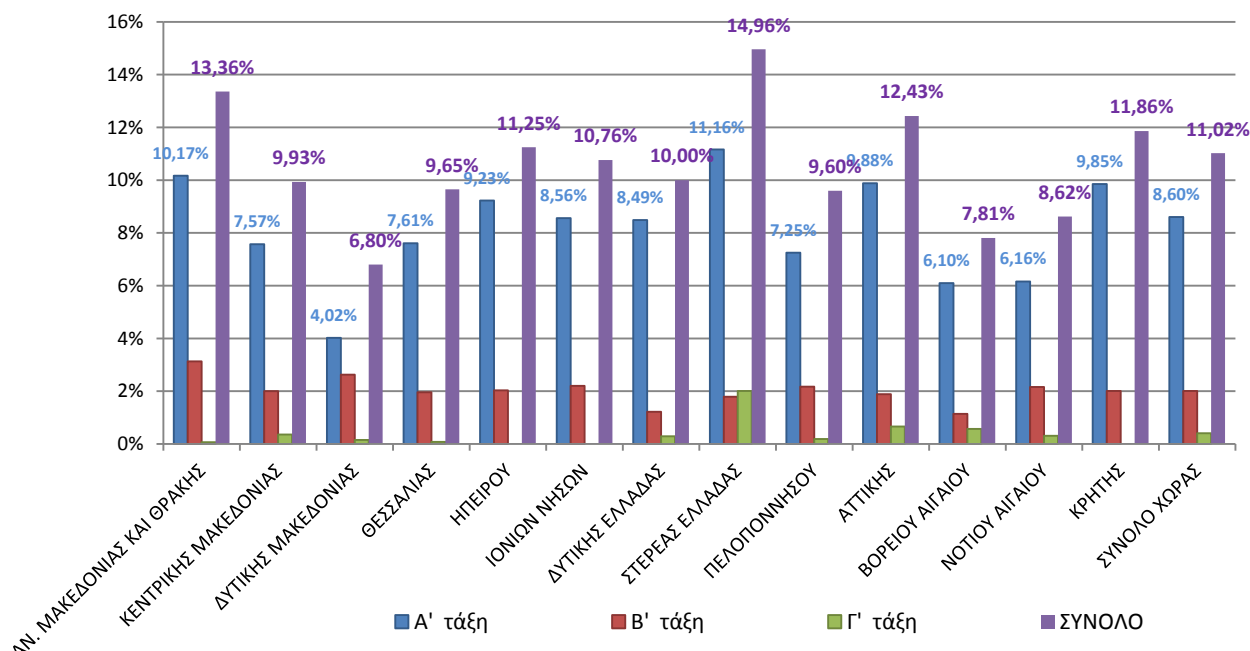
ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.2.2: ΠΟΣΟΣΤΑ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΡΡΕΥΣΑΝ

(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΑΝΑ ΤΑΞΗ					
			Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	201	100%	153	76,12	47	23,38	1	0,50
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	383	100%	292	76,24	77	20,10	14	3,66
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	44	100%	26	59,09	17	38,64	1	2,27
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	128	100%	101	78,91	26	20,31	1	0,78
ΗΠΕΙΡΟΥ	61	100%	50	81,97	11	18,03	0	0,00
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	44	100%	35	79,55	9	20,45	0	0,00
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	139	100%	118	84,89	17	12,23	4	2,88
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	134	100%	100	74,63	16	11,94	18	13,43
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	102	100%	77	75,49	23	22,55	2	1,96
ΑΤΤΙΚΗΣ	643	100%	511	79,47	98	15,24	34	5,29
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	41	100%	32	78,05	6	14,63	3	7,32
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	84	100%	60	71,43	21	25,00	3	3,57
ΚΡΗΤΗΣ	177	100%	147	83,05	30	16,95	0	0,00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	2.181	100%	1.702	78,04	398	18,25	81	3,71

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.2.2.1: ΠΟΣΟΣΤΑ % ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ : 2013-14)

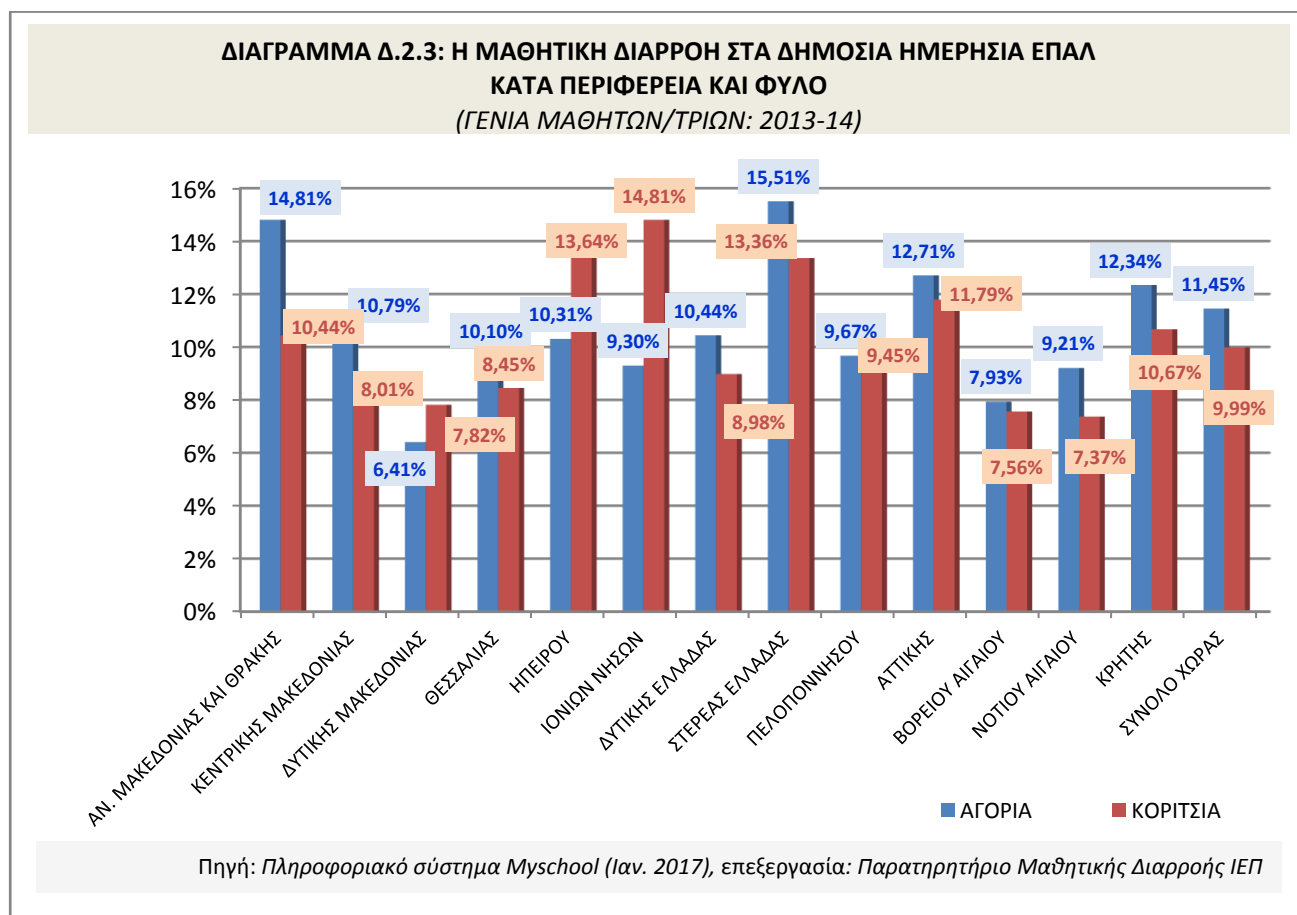

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα Myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Δ.2.3. Η Μαθητική Διαρροή στα ΕΠΑΛ κατά διοικητική περιφέρεια και φύλο

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.3: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ									
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)									
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΑΓΟΡΙΑ			ΚΟΡΙΤΣΙΑ			ΣΥΝΟΛΟ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	N	%	N	N	%	N	N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	1.006	149	14,81	498	52	10,44	1.504	201	13,36
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.659	287	10,79	1.199	96	8,01	3.858	383	9,93
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	468	30	6,41	179	14	7,82	647	44	6,80
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	960	97	10,10	367	31	8,45	1.327	128	9,65
ΗΠΕΙΡΟΥ	388	40	10,31	154	21	13,64	542	61	11,25
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	301	28	9,30	108	16	14,81	409	44	10,76
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	967	101	10,44	423	38	8,98	1.390	139	10,00
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	664	103	15,51	232	31	13,36	896	134	14,96
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	755	73	9,67	307	29	9,45	1.062	102	9,60
ΑΤΤΙΚΗΣ	3.612	459	12,71	1.561	184	11,79	5.173	643	12,43
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	353	28	7,93	172	13	7,56	525	41	7,81
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	662	61	9,21	312	23	7,37	974	84	8,62
ΚΡΗΤΗΣ	1.062	131	12,34	431	46	10,67	1.493	177	11,86
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	13.857	1.587	11,45	5.943	594	9,99	19.800	2.181	11,02

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στον παραπάνω πίνακα Δ.2.3 και στο σχετικό διάγραμμα εμφανίζεται η μαθητική διαρροή στα ΕΠΑΛ ανά φύλο και περιφέρεια. Από την παρατήρηση του πίνακα προκύπτει ότι σε γενικές γραμμές, οι αριθμοί και κατ' επέκταση τα ποσοστά των αγοριών που φοιτούν στα ΕΠΑΛ, και η διαρροή που παρουσιάζουν είναι μεγαλύτερα από εκείνα που σχετίζονται με τα κορίτσια στις περισσότερες περιφέρειες της χώρας. Εξαίρεση αποτελούν οι περιφέρειες Ιονίων νήσων και Ηπείρου, στις οποίες τα κορίτσια παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά μαθητικής διαρροής σε σχέση με τα αγόρια, με την επισήμανση ότι ο αριθμός των εγγεγραμμένων κοριτσιών, σε αυτές τις περιοχές είναι μικρότερος από αυτόν των αγοριών.

Πιο συγκεκριμένα, στα Ιόνια νησιά η διαρροή των κοριτσιών ανέρχεται σε ποσοστό 14,81% έναντι 9,30% των αγοριών και στην Ήπειρο το ποσοστό των κοριτσιών είναι 13,64% έναντι 10,31% των αγοριών. Υπάρχουν ωστόσο και περιφέρειες στις οποίες τα ποσοστά διαρροής αγοριών-κοριτσιών κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα, όπως αυτές της Πελοποννήσου (9,67% και 9,45% αντίστοιχα) και του Βορείου Αιγαίου (7,93% και 7,56% αντίστοιχα).

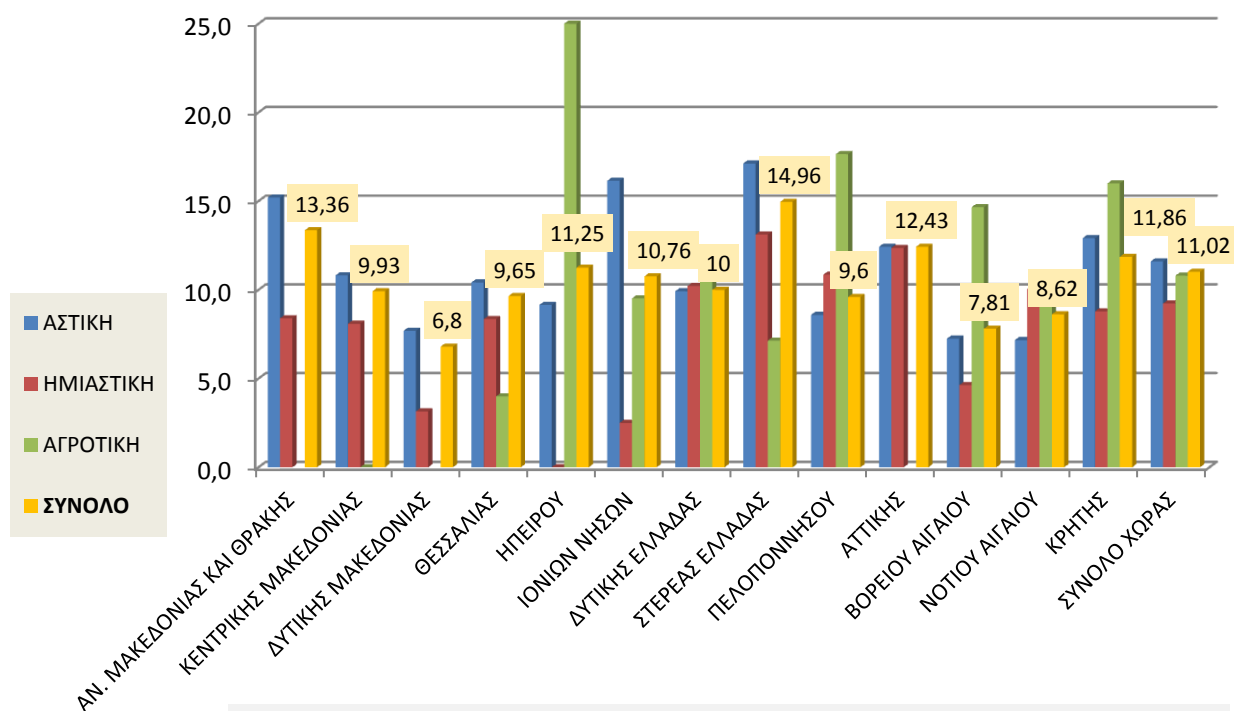
Δ.2.4. Η Μαθητική Διαρροή στα ΕΠΑΛ κατά διοικητική περιφέρεια και αστικότητα

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.4: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)												
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ											
	ΑΣΤΙΚΗ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ			ΑΓΡΟΤΙΚΗ			ΣΥΝΟΛΟ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ N	%	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ N	%	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ N	%	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ N	%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	1.099	167	15,20	405	34	8,40	0			1.504	201	13,36
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.643	286	10,82	1.199	97	8,09	16	0	0	3.858	383	9,93
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	520	40	7,69	127	4	3,15	0			647	44	6,80
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	883	92	10,42	419	35	8,35	25	1	4,00	1.327	128	9,65
ΗΠΕΙΡΟΥ	328	30	9,15	210	30	14,29	4	1	25,00	542	61	11,25
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	161	26	16,15	80	2	2,50	168	16	9,52	409	44	10,76
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.069	106	9,92	274	28	10,22	47	5	10,64	1.390	139	10,00
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	473	81	17,12	381	50	13,12	42	3	7,14	896	134	14,96
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	640	55	8,59	405	44	10,86	17	3	17,65	1.062	102	9,60
ΑΤΤΙΚΗΣ	4.898	609	12,43	275	34	12,36	0	0		5.173	643	12,43
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	193	14	7,25	216	10	4,63	116	17	14,66	525	41	7,81
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	488	35	7,17	249	25	10,04	237	24	10,13	974	84	8,62
ΚΡΗΤΗΣ	1.022	132	12,92	421	37	8,79	50	8	16,00	1.493	177	11,86
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	14.417	1.673	11,60	4.661	430	9,23	722	78	10,80	19.800	2.181	11,02

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

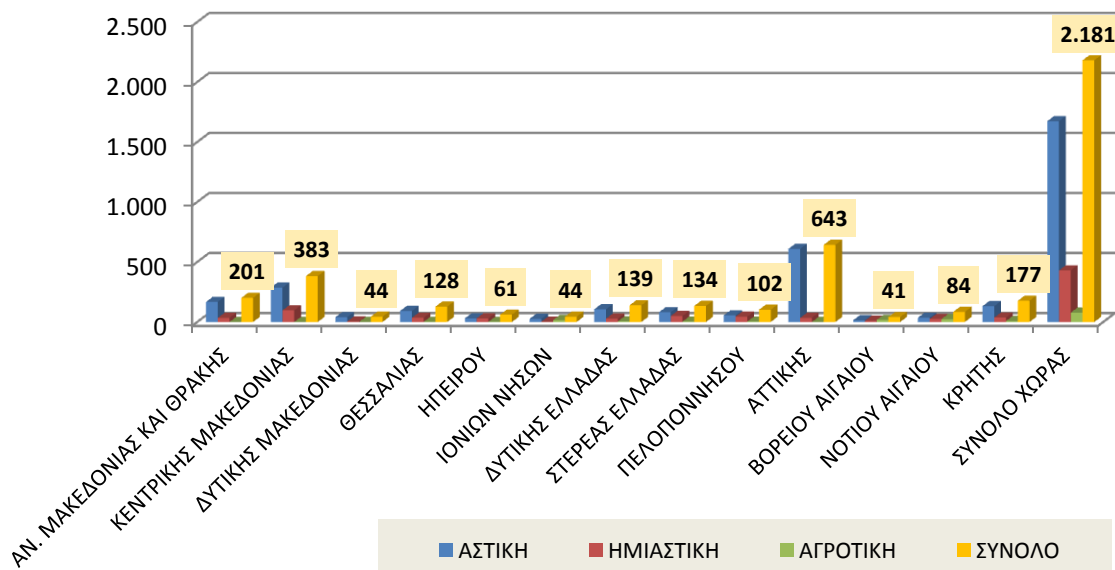
Από τα δεδομένα του πίνακα Δ.2.4 και των διαγραμμάτων (το πρώτο αναφέρει ποσοστά και το δεύτερο φυσικά μεγέθη), όπου εμφανίζεται η μαθητική διαρροή στα ΕΠΑΛ ανά περιφέρεια και αστικότητα, προκύπτει ότι οι περιφέρειες που παρουσιάζουν αυξημένη μαθητική διαρροή στις αστικές περιοχές τους έναντι των ημιαστικών και των αγροτικών είναι: Αττικής (12,43%), Στερεάς Ελλάδας (17,12%), Ιονίων Νήσων (16,15%), Θεσσαλίας (10,42%), Κεντρικής Μακεδονίας (10,82%), Ανατ. Μακεδονίας και Θράκης (15,20%). Οι περιφέρειες που παρουσιάζουν αυξημένη μαθητική διαρροή στις αγροτικές περιοχές έναντι των αστικών και των ημιαστικών είναι: Πελοποννήσου (17,65%), Δυτικής Ελλάδας (10,64%), Ηπείρου (25%), Βορείου Αιγαίου (14,66%) και Κρήτης (16%).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.2.4 (Α): ΠΟΣΟΣΤΑ % ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα Myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.2.4 (Β): ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΟΥ ΔΙΑΡΡΕΙ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα Myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Δ.2.5. Η Μαθητική Διαρροή στα ΕΠΑΛ κατά διοικητική περιφέρεια και έτος γέννησης

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.5: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ																							
	ΣΥΝΟΛΟ		1989 & πριν		1990		1991		1992		1993		1994		1995		1996		1997		1998		1999	
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ Ν	ΔΙΑΡΡΟΗ %	Γ.Κ. Ν	Δ %	Γ.Κ. Ν	Δ %	Γ.Κ. Ν	Δ %	Γ.Κ. Ν	Δ %	Γ.Κ. Ν	Δ %	Γ.Κ. Ν	Δ %	Γ.Κ. Ν	Δ %	Γ.Κ. Ν	Δ %	Γ.Κ. Ν	Δ %	Γ.Κ. Ν	Δ %	Γ.Κ. Ν	Δ %
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	1.504	13,36	8	50,00	5	100	6	50,00	8	75,00	21	66,67	24	70,83	65	40,00	155	32,90	285	14,04	927	3,78	0	
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3.858	9,93	15	60,00	5	100	13	84,62	16	56,25	41	58,54	68	52,94	118	42,37	326	27,61	683	9,66	2.573	3,23	0	
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	647	6,80	1	100	1	100	0		0		4	50,00	3	66,67	10	60,00	30	16,67	94	11,70	504	3,17	0	
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.327	9,65	13	61,54	1	100	8	100	11	54,55	12	58,33	18	61,11	38	44,74	92	23,91	179	13,41	955	2,51	0	
ΗΠΕΙΡΟΥ	542	11,25	4	75,00	0		1	100	1	100	2	50,00	13	61,54	15	40,00	51	25,49	89	20,22	366	2,73	0	
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	409	10,76	3	33,33	0		4	25,00	4	25,00	7	42,86	9	44,44	20	25,00	42	19,05	89	11,24	231	4,76	0	
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.390	10,00	9	33,33	1	100	3	66,67	11	54,55	17	47,06	25	56,00	45	55,56	108	34,26	241	10,37	930	1,94	0	
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	896	14,96	4	50,00	2	50,00	3	66,67	3	66,67	7	71,43	21	66,67	40	32,50	63	38,10	147	17,01	605	7,44	1	100
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1.062	9,60	6	0,00	2	50,00	2	0,00	2	50,00	17	47,06	19	47,37	42	47,62	106	22,64	196	10,20	670	2,84	0	
ΑΤΤΙΚΗΣ	5.173	12,43	38	50,00	10	40,00	28	50,00	49	53,06	97	51,55	132	43,94	288	40,63	568	20,42	1.042	10,46	2.918	4,42	3	33,33
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	525	7,81	5	40,00	0		1	0,00	1	100	3	33,33	8	37,50	13	53,85	35	17,14	83	10,84	376	3,19	0	
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	974	8,62	5	100	1	0,00	3	100	1	0,00	3	66,67	11	36,36	21	33,33	58	32,76	180	13,89	690	2,75	1	0,00
ΚΡΗΤΗΣ	1.493	11,86	4	100	6	50,00	6	83,33	4	50,00	17	70,59	16	37,50	59	50,85	128	30,47	304	13,16	949	3,79	0	
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	19.800	11,02	115	53,04	34	64,71	78	64,10	111	54,95	248	55,24	367	50,68	774	42,51	1.762	25,77	3.612	11,68	12.694	3,60	5	40,00

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Στον προηγούμενο πίνακα Δ.2.5, ο οποίος απεικονίζει τη μαθητική διαρροή στα ΕΠΑΛ ανά έτος γέννησης σε κάθε περιφέρεια, επιβεβαιώνονται τα όσα έχουν προαναφερθεί στον πίνακα Δ.1.5.1, για τη γενιά μαθητών/τριών 2013-14, ότι δηλαδή, όταν αυτές/οί απομακρύνονται από την κανονική ηλικία φοίτησης, διαρρέουν.

Δ.3. Η Μαθητική διαρροή στο δημόσιο ημερήσιο Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ) κατά νομό

Στο κεφάλαιο αυτό τα στοιχεία της παρούσας έρευνας παρουσιάζονται σε επίπεδο διοικητικής διαίρεσης νομού της χώρας, με τη μορφή επιμέρους θεματικών πινάκων, με βάση τα κριτήρια που έχουν τεθεί, όπως η σχολική τάξη και το φύλο των μαθητών, καθώς και η γεωγραφική περιοχή και η αστικότητα.

Στους πίνακες Δ.3.1.1 και Δ.3.1.2, Δ.3.2, Δ.3.3, Δ.3.4 και Δ.3.5 αποτυπώνονται, για τις ανάγκες μιας πιο λεπτομερούς ανάγνωσης των δεδομένων, σε αλφαβητική σειρά, αντίστοιχα, η μαθητική διαρροή στα ΕΠΑΛ: α. ανά νομό, β. ανά νομό και τάξη, γ. ανά νομό και φύλο δ. ανά νομό και αστικότητα, ε. ανά νομό και έτος γέννησης.

Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζει ο πίνακας Δ.3.1.2, στον οποίο εμφανίζεται η διαχρονική εξέλιξη της μαθητικής διαρροής, σε όλους τους νομούς της χώρας για τις γενιές μαθητών 2000-01, 2003-04 και 2013-14. Με κόκκινο χρώμα είναι σημειωμένα τα υψηλά ποσοστά που εμφανίζονταν σε διάφορους νομούς της χώρας σε προηγούμενες γενιές. Πάντως, παρά τους περιορισμούς που τίθενται στη σύγκριση της διαρροής με προηγούμενες γενιές, φαίνεται ότι υπήρχαν νομοί με εξαιρετικά υψηλά ποσοστά διαρροής.

Για να μη συνάγονται εσφαλμένες εκτιμήσεις από τα ποσοστά διαρροής και να σχηματίζεται μια πληρέστερη εικόνα σε κάθε περίπτωση, παρατίθενται στις στήλες των περισσότερων πινάκων και οι απόλυτοι αριθμοί. Η πρακτική αυτή κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη στην περίπτωση ανάγνωσης της διαρροής σύμφωνα με το έτος γέννησης όπου, σε πολλές περιπτώσεις, αν και το ποσοστό της διαρροής αυτής της κατηγορίας των μαθητών/τριών, επί του συνόλου των μαθητών/τριών που διέρρευσαν είναι αυξημένο, ο φυσικός αριθμός τους είναι μικρός.

Γενικές επισημάνσεις για τη μαθητική διαρροή στα ΕΠΑΛ σε επίπεδο διοικητικής διαίρεσης νομού της χώρας είναι οι ακόλουθες:

Τις μεγαλύτερες αποκλίσεις σε ποσοστά διαρροής από το συνολικό ποσοστό της χώρας παρουσιάζουν οι νομοί Αρκαδίας, Άρτας, Κεφαλληνίας, Φωκίδας και Ροδόπης.

Τα μεγαλύτερα ποσοστά διαρροής στην Α' τάξη εμφανίζουν οι νομοί Ροδόπης και Λασιθίου, στη Β' τάξη οι νομοί Αργολίδας και Κέρκυρας και στην Γ' τάξη οι νομοί Φθιώτιδας και Φωκίδας.

Η τάση να διαρρέουν σε μεγαλύτερο ποσοστό τα αγόρια από τα κορίτσια ανατρέπεται στην περίπτωση των νομών Πρέβεζας, Ζακύνθου και Λακωνίας.

Σε επίπεδο νομού φαίνεται ότι από τα ΕΠΑΛ των αστικών περιοχών οι μαθητές/τριες διαρρέουν σε μεγαλύτερο ποσοστό, σε σύγκριση με τις ημιαστικές και τις αγροτικές. Ωστόσο θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο αριθμός των ΕΠΑΛ που βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές είναι μικρός.

Δ.3.1. Γενικά για τη Μαθητική Διαρροή στα ΕΠΑΛ κατά νομό

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.1.1: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ					
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ 2013-14)					
Α/Α	ΝΟΜΟΙ	Ποσοστά %	α/α	ΝΟΜΟΙ	Ποσοστά %
1	ΑΘΗΝΑΣ	12,49	28	ΚΙΛΚΙΣ	16,44
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	9,03	29	ΚΟΖΑΝΗΣ	6,75
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	8,86	30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	9,83
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	11,86	31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7,49
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	2,44	32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	10,00
6	ΑΡΤΑΣ	3,74	33	ΛΑΡΙΣΑΣ	14,72
7	ΑΧΑΪΑΣ	10,80	34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	14,39
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	14,49	35	ΛΕΣΒΟΥ	6,48
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	5,17	36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	0,00
10	ΔΡΑΜΑΣ	10,38	37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	8,11
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	16,51	38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	11,83
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	9,37	39	ΞΑΝΘΗΣ	16,16
13	ΕΒΡΟΥ	9,37	40	ΠΕΙΡΑΙΑ	13,09
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	14,69	41	ΠΕΛΛΑΣ	7,90
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	6,82	42	ΠΙΕΡΙΑΣ	11,71
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	13,22	43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	12,60
17	ΗΛΕΙΑΣ	9,70	44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	10,82
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	11,46	45	ΡΟΔΟΠΗΣ	24,14
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	13,22	46	ΣΑΜΟΥ	4,10
20	ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	15,84	47	ΣΕΡΡΩΝ	6,07
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	9,97	48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	8,76
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	12,08	49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	16,94
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	9,66	50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	7,44
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	6,25	51	ΦΩΚΙΔΑΣ	20,00
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	7,35	52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	9,54
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	12,94	53	ΧΑΝΙΩΝ	8,75
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	3,70	54	ΧΙΟΥ	12,82
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ					11,02
Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ					

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.1.2: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ
(ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)

Α/Α	ΝΟΜΟΣ	ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ		
		2000-01	2003-04	2013-14
		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (%)		
1	ΑΘΗΝΑΣ	31,16	27,99	12,49
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	28,16	31,67	9,03
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	21,52	27,19	8,86
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	16,61	23,18	11,86
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	21,56	15,45	2,44
6	ΑΡΤΑΣ	35,85	26,95	3,74
7	ΑΧΑΪΑΣ	24,15	19,83	10,80
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	32,95	34,04	14,49
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	32,14	37,35	5,17
10	ΔΡΑΜΑΣ	30,72	25,35	10,38
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	30,68	24,78	16,51
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	31,01	25,33	9,37
13	ΕΒΡΟΥ	31,06	23,87	9,37
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	21,33	33,51	14,69
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	19,23	46,67	6,82
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	15,33	29,05	13,22
17	ΗΛΕΙΑΣ	21,90	22,17	9,70
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	30,91	30,51	11,46
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	33,87	31,99	13,22
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	16,79	48,95	15,84
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	33,35	33,44	9,97
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	33,23	25,50	12,08
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	22,55	28,37	9,66
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	30,39	25,43	6,25
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	19,35	23,88	7,35
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	22,69	29,94	12,94
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	23,01	20,25	3,70
28	ΚΙΛΚΙΣ	27,13	24,33	16,44
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	27,82	37,00	6,75
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	29,40	35,24	9,83
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	24,24	24,01	7,49
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	31,42	32,95	10,00
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	36,96	29,30	14,72
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	20,45	25,00	14,39
35	ΛΕΣΒΟΥ	28,43	32,89	6,48
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	26,23	53,03	0,00
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	26,39	30,83	8,11
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	31,40	20,66	11,83
39	ΞΑΝΘΗΣ	27,20	26,41	16,16
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	28,80	32,67	13,09
41	ΠΕΛΛΑΣ	28,43	42,54	7,90
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	30,31	30,17	11,71
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	18,01	43,18	12,60
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	18,92	32,56	10,82
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	28,38	17,09	24,14
46	ΣΑΜΟΥ	32,24	30,15	4,10
47	ΣΕΡΡΩΝ	18,95	27,36	6,07
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	23,64	26,72	8,76
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	38,64	21,09	16,94
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	28,96	50,35	7,44
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	9,92	21,21	20,00
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	18,68	13,41	9,54
53	ΧΑΝΙΩΝ	28,12	15,32	8,75
54	ΧΙΟΥ	21,10	11,46	12,82
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		28,82	28,94	11,02

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Δ.3.2. Η Μαθητική διαρροή στα ΕΠΑΛ κατά νομό και τάξη

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.2: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)						
Α/Α	ΝΟΜΟΙ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ N	ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		
				Α' τάξη	Β' τάξη	Γ' τάξη
			Ποσοστά %			
1	ΑΘΗΝΑΣ	3.075	87,51	9,98	1,79	0,72
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	443	90,97	7,00	2,03	0,00
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	722	91,14	6,93	1,66	0,28
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	194	88,14	5,67	5,67	0,52
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	164	97,56	2,44	0,00	0,00
6	ΑΡΤΑΣ	107	96,26	1,87	1,87	0,00
7	ΑΧΑΪΑΣ	648	89,20	9,57	0,77	0,46
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	207	85,51	10,63	2,90	0,97
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	58	94,83	1,72	1,72	1,72
10	ΔΡΑΜΑΣ	260	89,62	8,08	2,31	0,00
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	436	83,49	12,61	3,67	0,23
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	587	90,63	6,13	2,90	0,34
13	ΕΒΡΟΥ	363	90,63	7,16	2,20	0,00
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	422	85,31	13,51	0,95	0,24
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	44	93,18	6,82	0,00	0,00
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	121	86,78	12,40	0,83	0,00
17	ΗΛΕΙΑΣ	299	90,30	8,36	1,00	0,33
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	323	88,54	8,67	2,48	0,31
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	605	86,78	10,74	2,48	0,00
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	101	84,16	14,85	0,99	0,00
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1.836	90,03	8,06	1,69	0,22
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	207	87,92	8,21	3,86	0,00
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	321	90,34	7,79	1,87	0,00
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	272	93,75	6,25	0,00	0,00
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	68	92,65	5,88	1,47	0,00
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	201	87,06	8,96	3,98	0,00
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	54	96,30	3,70	0,00	0,00
28	ΚΙΛΚΙΣ	219	83,56	11,42	5,02	0,00
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	400	93,25	4,00	2,75	0,00
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	295	90,17	9,49	0,34	0,00
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	387	92,51	6,20	1,03	0,26
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	130	90,00	6,15	3,08	0,77
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	360	85,28	11,11	3,61	0,00
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	271	85,61	13,65	0,74	0,00
35	ΛΕΣΒΟΥ	247	93,52	5,26	1,21	0,00
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	33	100	0,00	0,00	0,00
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	444	91,89	6,31	1,58	0,23
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	279	88,17	9,32	2,51	0,00
39	ΞΑΝΘΗΣ	328	83,84	10,67	5,18	0,30
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	940	86,91	10,53	1,60	0,96
41	ΠΕΛΛΑΣ	481	92,10	6,44	1,25	0,21
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	316	88,29	7,91	3,48	0,32
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	127	87,40	12,60	0,00	0,00
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	194	89,18	8,76	2,06	0,00
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	232	75,86	19,83	4,31	0,00
46	ΣΑΜΟΥ	122	95,90	4,10	0,00	0,00
47	ΣΕΡΡΩΝ	379	93,93	3,69	2,11	0,26
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	251	91,24	6,37	2,39	0,00
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	183	83,06	7,10	2,73	7,10
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	121	92,56	4,13	3,31	0,00
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	40	80,00	12,50	2,50	5,00
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	304	90,46	6,91	0,66	1,97
53	ΧΑΝΙΩΝ	423	91,25	6,62	2,13	0,00
54	ΧΙΟΥ	156	87,18	8,97	1,92	1,92
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		19.800	88,98	8,60	2,01	0,41

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Δ.3.3. Η Μαθητική διαρροή στα ΕΠΑΛ κατά νομό και φύλο

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.3: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)							
Α/Α	ΝΟΜΟΙ	ΑΓΟΡΙΑ			ΚΟΡΙΤΣΙΑ		
		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	N	%	N	N	%
1	ΑΘΗΝΑΣ	2.145	273	12,73	930	111	11,94
2	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	316	31	9,81	127	9	7,09
3	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	509	47	9,23	213	17	7,98
4	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	137	14	10,22	57	9	15,79
5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	114	4	3,51	50	0	0,00
6	ΑΡΤΑΣ	78	2	2,56	29	2	6,90
7	ΑΧΑΪΑΣ	443	45	10,16	205	25	12,20
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	151	21	13,91	56	9	16,07
9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	43	2	4,65	15	1	6,67
10	ΔΡΑΜΑΣ	168	20	11,90	92	7	7,61
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	300	51	17,00	136	21	15,44
12	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	398	38	9,55	189	17	8,99
13	ΕΒΡΟΥ	239	22	9,21	124	12	9,68
14	ΕΥΒΟΙΑΣ	317	48	15,14	105	14	13,33
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	25	2	8,00	19	1	5,26
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	86	10	11,63	35	6	17,14
17	ΗΛΕΙΑΣ	208	25	12,02	91	4	4,40
18	ΗΜΑΘΙΑΣ	223	29	13,00	100	8	8,00
19	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	442	63	14,25	163	17	10,43
20	ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	73	13	17,81	28	3	10,71
21	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1.241	131	10,56	595	52	8,74
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	140	15	10,71	67	10	14,93
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	225	26	11,56	96	5	5,21
24	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	202	14	6,93	70	3	4,29
25	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	58	5	8,62	10	0	0,00
26	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	145	18	12,41	56	8	14,29
27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	40	0	0,00	14	2	14,29
28	ΚΙΛΚΙΣ	156	27	17,31	63	9	14,29
29	ΚΟΖΑΝΗΣ	269	16	5,95	131	11	8,40
30	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	212	24	11,32	83	5	6,02
31	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	264	23	8,71	123	6	4,88
32	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	88	6	6,82	42	7	16,67
33	ΛΑΡΙΣΑΣ	276	42	15,22	84	11	13,10
34	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	187	26	13,90	84	13	15,48
35	ΛΕΣΒΟΥ	172	14	8,14	75	2	2,67
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	30	0	0,00	3	0	0,00
37	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	306	25	8,17	138	11	7,97
38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	204	25	12,25	75	8	10,67
39	ΞΑΝΘΗΣ	223	39	17,49	105	14	13,33
40	ΠΕΙΡΑΙΑ	658	88	13,37	282	35	12,41
41	ΠΕΛΛΑΣ	352	32	9,09	129	6	4,65
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	233	26	11,16	83	11	13,25
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	97	10	10,31	30	6	20,00
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	143	18	12,59	51	3	5,88
45	ΡΟΔΟΠΗΣ	151	42	27,81	81	14	17,28
46	ΣΑΜΟΥ	82	1	1,22	40	4	10,00
47	ΣΕΡΡΩΝ	230	16	6,96	149	7	4,70
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	176	16	9,09	75	6	8,00
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	135	24	17,78	48	7	14,58
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	98	7	7,14	23	2	8,70
51	ΦΩΚΙΔΑΣ	36	8	22,22	4	0	0,00
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	224	26	11,61	80	3	3,75
53	ΧΑΝΙΩΝ	290	24	8,28	133	13	9,77
54	ΧΙΟΥ	99	13	13,13	57	7	12,28
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		13.857	1.587	11,45	5.943	594	9,99

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Δ.3.4. Η Μαθητική διαρροή στα ΕΠΑΛ κατά νομό και αστικότητα

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ 3.4: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ												
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)												
ΝΟΜΟΙ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΑΝΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ											
	ΑΣΤΙΚΗ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ			ΑΓΡΟΤΙΚΗ			ΣΥΝΟΛΟ		
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%		N	%		N	%		N	%
ΑΘΗΝΑΣ	3.075	384	12,49	0	0		0	0		3.075	384	12,49
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	314	28	8,92	100	7	7,00	29	5	17,24	443	40	9,03
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	520	42	8,08	202	22	10,89	0	0		722	64	8,86
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	165	19	11,52	29	4	13,79	0	0		194	23	11,86
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	69	2	2,90	95	2	2,11	0	0		164	4	2,44
ΑΡΤΑΣ	107	4	3,74	0	0		0	0		107	4	3,74
ΑΧΑΪΑΣ	539	56	10,39	91	14	15,38	18	0	0,00	648	70	10,80
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	170	26	15,29	37	4	10,81	0	0		207	30	14,49
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	53	3	5,66	5	0	0,00	0	0		58	3	5,17
ΔΡΑΜΑΣ	174	21	12,07	86	6	6,98	0	0		260	27	10,38
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	436	72	16,51	0	0		0	0		436	72	16,51
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	413	32	7,75	148	20	13,51	26	3	11,54	587	55	9,37
ΕΒΡΟΥ	293	29	9,90	70	5	7,14	0	0		363	34	9,37
ΕΥΒΟΙΑΣ	187	33	17,65	199	26	13,07	36	3	8,33	422	62	14,69
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0	0		38	3	7,89	6	0	0,00	44	3	6,82
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0	0		0	0		121	16	13,22	121	16	13,22
ΗΛΕΙΑΣ	216	22	10,19	83	7	8,43	0	0		299	29	9,70
ΗΜΑΘΙΑΣ	323	37	11,46	0	0		0	0		323	37	11,46
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	493	63	12,78	112	17	15,18	0	0		605	80	13,22
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	0	0		101	16	15,84	0	0		101	16	15,84
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1.350	141	10,44	486	42	8,64	0	0		1.836	183	9,97
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	169	20	11,83	34	4	11,76	4	1	25,00	207	25	12,08
ΚΑΒΑΛΑΣ	115	14	12,17	206	17	8,25	0	0		321	31	9,66
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	159	5	3,14	113	12	10,62	0	0		272	17	6,25
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	50	3	6,00	18	2	11,11	0	0		68	5	7,35
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	161	26	16,15	0	0		40	0	0,00	201	26	12,94

ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0	0		47	2	4,26	7	0	0,00	54	2	3,70
ΚΙΛΚΙΣ	162	27	16,67	57	9	15,79	0	0		219	36	16,44
ΚΟΖΑΝΗΣ	344	26	7,56	56	1	1,79	0	0		400	27	6,75
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	149	6	4,03	146	23	15,75	0	0		295	29	9,83
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	75	3	4,00	101	5	4,95	211	21	9,95	387	29	7,49
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	64	7	10,94	49	3	6,12	17	3	17,65	130	13	10,00
ΛΑΡΙΣΑΣ	272	44	16,18	88	9	10,23	0	0		360	53	14,72
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	174	28	16,09	97	11	11,34	0	0		271	39	14,39
ΛΕΣΒΟΥ	116	1	0,86	48	1	2,08	83	14	16,87	247	16	6,48
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	0	0		33	0	0,00	0	0		33	0	0,00
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	313	24	7,67	131	12	9,16	0	0		444	36	8,11
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	193	21	10,88	86	12	13,95	0	0		279	33	11,83
ΞΑΝΘΗΣ	285	47	16,49	43	6	13,95	0	0		328	53	16,16
ΠΕΙΡΑΙΑ	867	111	12,80	73	12	16,44	0	0		940	123	13,09
ΠΕΛΛΑΣ	328	33	10,06	153	5	3,27	0	0		481	38	7,90
ΠΙΕΡΙΑΣ	275	32	11,64	41	5	12,20	0	0		316	37	11,71
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	52	6	11,54	75	10	13,33	0	0		127	16	12,60
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	172	16	9,30	0	0		22	5	22,73	194	21	10,82
ΡΟΔΟΠΗΣ	232	56	24,14	0	0		0	0		232	56	24,14
ΣΑΜΟΥ	0	0		110	4	3,64	12	1	8,33	122	5	4,10
ΣΕΡΡΩΝ	205	16	7,80	158	7	4,43	16	0	0,00	379	23	6,07
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	139	19	13,67	87	2	2,30	25	1	4,00	251	22	8,76
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	116	22	18,97	67	9	13,43	0	0		183	31	16,94
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	73	8	10,96	48	1	2,08	0	0		121	9	7,44
ΦΩΚΙΔΑΣ	0	0		40	8	20,00	0	0		40	8	20,00
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	0	0		304	29	9,54	0	0		304	29	9,54
ΧΑΝΙΩΝ	183	25	13,66	212	9	4,25	28	3	10,71	423	37	8,75
ΧΙΟΥ	77	13	16,88	58	5	8,62	21	2	9,52	156	20	12,82
ΣΤΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	14.417	1.673	11,60	4.661	430	9,23	722	78	10,80	19.800	2.181	11,02

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Δ.3.5. Η Μαθητική διαρροή στα ΕΠΑΛ κατά νομό και έτος γέννησης

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.5: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: 2013-14)

ΝΟΜΟΙ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ																							
	ΣΥΝΟΛΟ		1989 & πριν		1990		1991		1992		1993		1994		1995		1996		1997		1998		1999	
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ Ν	ΔΙΑΡΡΟΗ %	ΓΡ.Κ. Ν	Δ %	ΓΡ.Κ. Ν	Δ %	ΓΡ.Κ. Ν	Δ %	ΓΡ.Κ. Ν	Δ %	ΓΡ.Κ. Ν	Δ %	ΓΡ.Κ. Ν	Δ %	ΓΡ.Κ. Ν	Δ %	ΓΡ.Κ. Ν	Δ %	ΓΡ.Κ. Ν	Δ %	ΓΡ.Κ. Ν	Δ %	ΓΡ.Κ. Ν	Δ %
ΑΘΗΝΑΣ	3.075	12,49	20	45,00	8	37,50	22	50,00	35	48,57	76	48,68	89	42,70	183	39,89	348	19,25	633	10,58	1.659	3,74	2	0,00
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	443	9,03	4	25,00	0		2	100	4	25,00	6	33,33	6	50,00	7	42,86	30	43,33	68	8,82	316	2,85	0	
ΑΝΑΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	722	8,86	5	40,00	1	100	2	0,00	3	33,33	4	50,00	19	31,58	37	29,73	89	16,85	165	10,91	397	2,02	0	
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	194	11,86	1	0,00	0		0		0		1	0,00	4	75,00	3	0,00	17	41,18	32	15,63	136	5,88	0	
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	164	2,44	0		0		0		0		1	0,00	0		2	50,00	11	18,18	12	8,33	138	0,00	0	
ΑΡΤΑΣ	107	3,74	0		0		0		0		0		0		2	0,00	9	0,00	19	15,79	77	1,30	0	
ΑΧΑΪΑΣ	648	10,80	4	50,00	1	100	1	0,00	1	100	4	100	14	64,29	25	56,00	50	38,00	117	12,82	431	1,16	0	
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	207	14,49	0		0		0		1	100	4	75,00	6	83,33	15	20,00	14	50,00	33	12,12	134	5,22	0	
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	58	5,17	0		0		0		0		0		0		0		0		7	28,57	51	1,96	0	
ΔΡΑΜΑΣ	260	10,38	1	0,00	0		0		0		4	100	4	100	8	12,50	21	33,33	46	8,70	176	3,98	0	
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	436	16,51	7	42,86	0		1	0,00	4	75,00	8	87,50	15	53,33	18	50,00	45	33,33	78	14,10	259	5,79	1	100
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	587	9,37	2	100	1	0,00	1	100	1	0,00	2	50,00	6	50,00	18	27,78	40	32,50	112	14,29	404	3,47	0	
ΕΒΡΟΥ	363	9,37	0		2	100	1	0,00	1	100	2	50,00	6	33,33	8	75,00	18	33,33	57	14,04	268	2,99	0	
ΕΥΒΟΙΑΣ	422	14,69	4	50,00	1	100	1	100	2	50,00	3	66,67	12	66,67	16	31,25	31	22,58	71	15,49	280	8,21	1	100
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	44	6,82	0		1	0,00	0		0		0		1	0,00	2	50,00	3	33,33	4	25,00	33	0,00	0	
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	121	13,22	0		0		0		0		3	33,33	1	100	5	20,00	11	18,18	33	21,21	68	5,88	0	
ΗΛΕΙΑΣ	299	9,70	1	0,00	0		0		6	66,67	7	28,57	5	40,00	13	61,54	28	17,86	56	7,14	183	2,19	0	
ΗΜΑΘΙΑΣ	323	11,46	0		0		0		2	100	0		5	80,00	10	70,00	24	20,83	81	11,11	201	4,98	0	
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	605	13,22	0		1	0,00	4	75,00	3	66,67	4	100	7	42,86	26	53,85	59	25,42	139	14,39	362	5,25	0	
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	101	15,84	2	50,00	0		1	100	1	100	0		7	57,14	5	60,00	6	33,33	14	28,57	65	0,00	0	
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1.836	9,97	9	66,67	3	100	8	87,50	10	40,00	30	63,33	40	52,50	66	40,91	175	25,14	325	8,31	1.170	2,14	0	
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	207	12,08	1	100	0		0		0		2	50,00	4	100	2	50,00	18	27,78	35	22,86	145	3,45	0	
ΚΑΒΑΛΑΣ	321	9,66	0		0		1	100	2	50,00	3	33,33	3	66,67	13	53,85	24	25,00	56	10,71	219	3,20	0	
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	272	6,25	1	100	0		2	100	1	100	2	50,00	5	60,00	9	55,56	13	23,08	30	0,00	209	0,48	0	
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	68	7,35	0		0		0		0		1	0,00	0		4	50,00	5	40,00	13	0,00	45	2,22	0	

ΚΕΡΚΥΡΑΣ	201	12,94	3	33,33	0		2	50,00	1	100	1	100	4	50,00	14	28,57	21	28,57	40	7,50	115	6,09	0	
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	54	3,70	0		0		1	0,00	1	0,00	3	33,33	4	25,00	1	0,00	6	0,00	10	0,00	28	0,00	0	
ΚΙΛΙΚΙΣ	219	16,44	0		0		1	100	0		1	100	3	66,67	3	66,67	20	50,00	39	15,38	152	9,21	0	
ΚΟΖΑΝΗΣ	400	6,75	1	100	1	100	0		0		3	66,67	2	50,00	5	60,00	23	13,04	61	13,11	304	2,63	0	
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	295	9,83	1	0,00	1	0,00	1	0,00	1	0,00	4	25,00	8	25,00	21	47,62	40	15,00	66	9,09	152	2,63	0	
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	387	7,49	3	100	0		2	100	0		1	100	5	20,00	3	66,67	18	33,33	68	13,24	286	1,75	1	0,00
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	130	10,00	4	0,00	0		0		0		2	100	1	0,00	4	50,00	12	33,33	21	4,76	86	4,65	0	
ΛΑΡΙΣΑΣ	360	14,72	6	50,00	1	100	3	100	5	60,00	6	50,00	7	57,14	16	31,25	34	32,35	60	13,33	222	5,41	0	
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	271	14,39	3	100	3	100	2	100	0		7	71,43	2	0,00	11	54,55	14	42,86	40	10,00	189	5,29	0	
ΛΕΣΒΟΥ	247	6,48	2	0,00	0		0		0		1	0,00	3	33,33	9	44,44	14	28,57	40	15,00	178	0,56	0	
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	33	0,00	0		0		1	0,00	2	0,00	0		0		0		4	0,00	6	0,00	20	0,00	0	
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	444	8,11	2	100	0		2	100	4	25,00	3	66,67	5	60,00	9	44,44	36	16,67	58	18,97	325	1,54	0	
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	279	11,83	0		1	100	1	0,00	1	100	9	55,56	6	66,67	12	58,33	26	19,23	65	10,77	158	1,90	0	
ΞΑΝΘΗΣ	328	16,16	1	100	1	100	0		0		2	100	1	100	10	30,00	52	48,08	79	13,92	182	4,95	0	
ΠΕΙΡΑΙΑ	940	13,09	6	83,33	1	0,00	3	100	7	71,43	9	44,44	9	66,67	50	48,00	86	22,09	166	7,83	603	7,30	0	
ΠΕΛΛΑΣ	481	7,90	0		0		2	100	1	0,00	2	0,00	6	50,00	15	26,67	31	38,71	67	7,46	357	3,36	0	
ΠΙΕΡΙΑΣ	316	11,71	3	66,67	2	100	1	100	2	100	6	66,67	4	75,00	4	50,00	18	38,89	51	13,73	225	3,11	0	
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	127	12,60	1	100	0		0		0		0		2	0,00	6	33,33	18	33,33	21	14,29	79	5,06	0	
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	194	10,82	0		0		0		1	0,00	0		4	25,00	8	37,50	20	45,00	48	10,42	113	2,65	0	
ΡΟΔΟΠΗΣ	232	24,14	6	50,00	2	100	4	50,00	5	80,00	10	60,00	10	80,00	26	34,62	40	17,50	47	23,40	82	4,88	0	
ΣΑΜΟΥ	122	4,10	2	50,00	0		0		0		1	0,00	2	0,00	2	100	14	7,14	20	5,00	81	0,00	0	
ΣΕΡΡΩΝ	379	6,07	3	33,33	0		0		0		1	0,00	3	0,00	6	66,67	24	12,50	61	6,56	281	3,91	0	
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	251	8,76	4	50,00	0		1	100	1	100	1	100	1	100	4	75,00	9	22,22	31	16,13	199	3,02	0	
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	183	16,94	0		0		1	100	0		0		2	50,00	3	33,33	13	61,54	35	22,86	129	9,30	0	
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	121	7,44	0		0		0		0		0		1	100	1	100	2	0,00	13	7,69	104	5,77	0	
ΦΩΚΙΔΑΣ	40	20,00	0		0		1	0,00	0		0		0		4	75,00	2	50,00	4	25,00	29	10,34	0	
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	304	9,54	0		0		1	0,00	1	100	1	0,00	7	42,86	14	28,57	34	26,47	59	13,56	187	2,14	0	
ΧΑΝΙΩΝ	423	8,75	1	100	2	0,00	0		0		6	50,00	3	66,67	14	50,00	35	25,71	77	14,29	285	1,40	0	
ΧΙΟΥ	156	12,82	1	100	0		1	0,00	1	100	1	100	3	66,67	2	50,00	7	14,29	23	8,70	117	9,40	0	
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	19.800	11,02	115	53,04	34	64,71	78	64,10	111	54,95	248	55,24	367	50,68	774	42,51	1.762	25,77	3.612	11,68	12.694	3,60	5	40,00

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα myschool (Ιαν. 2017), επεξεργασία: Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής ΙΕΠ

Δ.4. Η Μαθητική Διαρροή στο δημόσιο Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ) – Σύνοψη

Στην ενότητα αυτή παρουσιάστηκαν τα ποσοτικά στοιχεία που αποτυπώνουν τη φοίτηση και τη διαρροή του μαθητικού πληθυσμού του Επαγγελματικού Λυκείου ως προς τη Γενιά μαθητών/τριών 2013-2014. Η παρουσίαση πραγματοποιήθηκε σε επιμέρους θεματικούς πίνακες, με βάση κριτήρια που είχαν τεθεί, όπως η σχολική τάξη, η ηλικία και το φύλο των μαθητών, καθώς και η γεωγραφική περιοχή και η αστικότητα. Η παράθεση των πινάκων που αφορούν τη μαθητική διαρροή σε επίπεδο διοικητικής διαίρεσης νομού παρατίθενται αλφαβητικά.

Οι διαπιστώσεις οι οποίες προέκυψαν συνοψίζονται στα ακόλουθα:

Σύμφωνα με συγκεντρωτικά στοιχεία για το σχολικό έτος 2013-14 από 321 δημόσια ημερήσια Επαγγελματικά Λύκεια η μαθητική διαρροή στο δημόσιο ημερήσιο Επαγγελματικό Λύκειο είναι 11,02%.

Το υψηλότερο ποσοστό διαρροής (8,60%) εμφανίζεται στην Α' τάξη των Επαγγελματικών Λυκείων της χώρας, ενώ στις επόμενες τάξεις το ποσοστό μειώνεται σημαντικά. Η Β' τάξη συμμετέχει στο σύνολο της διαρροής με ποσοστό 18,25%, ενώ το ποσοστό της Γ' τάξης αποτελεί μόλις το 3,71% στο σύνολο των μαθητριών/των που φοίτησαν στα ΕΠΑΛ (γενιά 2013-2014).

Τα κορίτσια εμφανίζουν συνολικά στην τριετία, μικρότερη διαρροή (9,99%) από τα αγόρια (11,45%) και ανά τάξη (7,59% έναντι 9,03% κλπ). Επίσης, τα κορίτσια επιλέγουν να φοιτήσουν σε ΕΠΑΛ σε σημαντικά μικρότερο ποσοστό (30,02%) από τα αγόρια (69,98%).

Η διαρροή είναι μικρότερη και για τα δύο φύλα στην επαρχία και ιδιαίτερα στις ημιαστικές περιοχές. Ειδικότερα, η διαρροή των κοριτσιών στις αστικές περιοχές είναι 11,02%, στις ημιαστικές είναι 7,13% και στις αγροτικές είναι 8,25%. Αντίστοιχα τα ποσοστά για τα αγόρια είναι 11,86% στις αστικές, 10,14% στις ημιαστικές και 11,82% στις αγροτικές περιοχές.

Το ποσοστό της μαθητικής διαρροής των αγοριών σε όλες τις περιοχές της χώρας (αστικές, ημιαστικές και αγροτικές) είναι αυξημένο σε σχέση με το ποσοστό μαθητικής διαρροής στο σύνολο της χώρας.

Η μαθητική διαρροή, και ιδιαίτερα στην Α' τάξη του ημερήσιου δημόσιου επαγγελματικού Λυκείου, αφορά κυρίως τους/τις μαθητές/τριες που έχουν καθυστερήσει στη φοίτησή τους. Με άλλα λόγια όσο κάποιος απομακρύνεται από την κανονική ηλικία φοίτησης, τόσο εμφανίζει μεγαλύτερη πιθανότητα διαρροής. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι στα ΕΠΑΛ, λόγω της φύσης και της ουσίας της επαγγελματικής εκπαίδευσης φοιτούν και μαθητές μεγαλύτερων ηλικιών.

Το υψηλότερο ποσοστό μαθητικής διαρροής στα δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ ανά γεωγραφική Περιφέρεια εμφανίζεται στη Στερεά Ελλάδα (14,96%), ενώ το χαμηλότερο ποσοστό μαθητικής διαρροής εμφανίζεται στη Δυτική Μακεδονία (6,80%).

Η μαθητική διαρροή που παρουσιάζουν τα αγόρια είναι μεγαλύτερη συγκριτικά με αυτή των κοριτσιών στις περισσότερες περιφέρειες της χώρας. Εξάιρεση αποτελούν οι περιφέρειες Ιονίων νήσων και Ηπείρου, στις οποίες τα κορίτσια παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά μαθητικής διαρροής.

Σε όλες σχεδόν τις διοικητικές διαιρέσεις του νομού Αττικής, με εξαίρεση την Ανατολική Αττική και τη Δ' Αθήνας, το ποσοστό μαθητικής διαρροής είναι υψηλότερο από το ποσοστό στο σύνολο της χώρας.

Σε επίπεδο νομού, η παράθεση των στοιχείων της μαθητικής διαρροής στους αντίστοιχους πίνακες, εμφανίζονται αλφαβητικά. Φαίνεται ότι από τα ΕΠΑΛ των αστικών περιοχών οι μαθητές/τριες διαρρέουν σε μεγαλύτερο ποσοστό, σε σύγκριση με τις ημιαστικές και τις αγροτικές. Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι ο αριθμός των ΕΠΑΛ που βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές είναι μικρός. Επίσης, τις μεγαλύτερες αποκλίσεις σε ποσοστά διαρροής από το συνολικό ποσοστό της χώρας παρουσιάζουν οι νομοί Αρκαδίας, Άρτας, Κεφαλληνίας, Φωκίδας και Ροδόπης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η μαθητική διαρροή συνιστά ένα μέγεθος που συνδέεται με την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, το οποίο παρουσιάζει διαχρονικά σημαντική μείωση. Παρόλ' αυτά, εξακολουθεί να αποτελεί ένα αρνητικό κοινωνικό φαινόμενο που απασχολεί την εκπαιδευτική κοινότητα και χρειάζεται να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την αντιμετώπισή του και τη βελτίωση επιμέρους δεικτών, μέσω των οποίων εντοπίζονται ειδικότερα προβλήματα (π.χ. έμφυλη διάσταση, περιφερειακή διάσταση του φαινομένου).

Η χρήση της κοόρτης ως μεθοδολογικού εργαλείου έχει θετική αξία για τη διαχρονική και συγκριτική μελέτη του φαινομένου της Μαθητικής Διαρροής, αλλά συνδυάζεται με αρκετές παραδοχές και, συνεπώς, παραμένει μια σημαντική προσέγγιση των πραγματικών μεγεθών, με περιορισμένα, όμως, όρια και δυνατότητες. Ωστόσο, αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο και μία αξιόπιστη και διεθνώς αποδεκτή τεχνική για την απεικόνιση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Η θεσμοθέτηση, η εφαρμογή και η αξιοποίηση του Ενιαίου Αριθμού Μαθητή/τριας, που θα τον/τη συνοδεύει κατά τη μαθητική σταδιοδρομία του/της, θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την ακριβέστερη αποτύπωση και παρακολούθηση του δείκτη μαθητικής διαρροής και άλλων σχετικών δεικτών.

Στο πλαίσιο αυτό, κρίνεται πολύ σημαντικό, επιστημονικά και ερευνητικά, να ακολουθείται μια συγκεκριμένη μεθοδολογία υπολογισμού της μαθητικής διαρροής και των σχετικών δεικτών, υπό το πρίσμα συνεχούς επανεξέτασης και ενδεχόμενης αναθεώρησης. Μόνο με τον τρόπο αυτόν αποκτά αξία η διαχρονική παρακολούθηση του φαινομένου και η εξαγωγή συγκριτικών συμπερασμάτων.

Όλες οι μέχρι σήμερα μεθοδολογικές προσεγγίσεις, όπως και η παρούσα, δε λαμβάνουν υπόψη τους την εξαρχής «σχολική διαρροή», δηλαδή τα παιδιά που δεν εγγράφονται ποτέ στο σχολείο. Αντίθετα, αφορούν τη μαθητική διαρροή, η οποία αναφέρεται «σε παιδιά που έχουν περάσει το κατώφλι του σχολείου»⁸⁵. Κατά καιρούς έχουν γίνει αποσπασματικές προσπάθειες μέσα από προγράμματα για ευάλωτες κοινωνικά ομάδες και από διάφορους φορείς να υπολογιστεί ο αριθμός των παιδιών που δεν ξεκινούν το σχολείο, αλλά ποτέ δεν υπήρξε συστηματική καταγραφή και παρακολούθησή τους. Εκτιμάται ότι το ποσοστό αυτού του είδους της διαρροής θα είναι σήμερα σχετικά μικρό, όχι όμως ασήμαντο. Επίσης, είναι βέβαιο ότι το ποσοστό αυτό αποτυπώνεται στην εκτίμηση του δείκτη της ΠΕΣ. Στο πλαίσιο αυτό, η διασύνδεση του myschool με το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Εθνικού Δημοτολογίου θα προσφέρει χρήσιμα δεδομένα για τον υπολογισμό της διαρροής των μαθητών/τριών πριν από την πρώτη εγγραφή στο σχολείο.

Παράλληλα, η διαχρονική εξέλιξη του δείκτη της ΠΕΣ παρακολουθεί την εξέλιξη (τάση) του δείκτη της μαθητικής διαρροής. Αυτό καταδεικνύει ότι υπάρχει συμ-μεταβολή των δύο δεικτών, γεγονός που υποστηρίζεται από τη μελέτη του ΙΕΠ. Απαιτείται, όμως, περαιτέρω μελέτη και περισσότερα ερευνητικά δεδομένα σε βάθος χρόνου για να συναρτηθούν απόλυτα τα δύο

---

⁸⁵ Βλ. Σταμέλος, Γ. (2002), op.cit.

μεγέθη. Επιπλέον, κρίνεται απαραίτητο η καταγραφή της μαθητικής διαρροής να προκύπτει από όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος.

Τέλος, από τη συνολική θεώρηση των δεδομένων ανά θεματική περιοχή προκύπτουν επιγραμματικά τα εξής:

Μαθητική Διαρροή ανά βαθμίδα εκπαίδευσης

Όσον αφορά τη μαθητική διαρροή ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, διαπιστώνεται σημαντική απόκλιση στα ποσοστά διαρροής μεταξύ τύπων σχολείου και βαθμίδων. Το μεγαλύτερο ποσοστό διαπιστώνεται στην επαγγελματική εκπαίδευση (11%), ενώ ο μεγαλύτερος όγκος μαθητών διαρρέει στο Γυμνάσιο (4.338 μαθητές) με σημαντικά αυξημένο ποσοστό (4,23%) σε σχέση με το Δημοτικό ή το Λύκειο. Με μεγαλύτερη εμβάθυνση στα δεδομένα, η μελέτη έδειξε ότι τα ποσοστά διαρροής κάθε εξεταζόμενης βαθμίδας εμφανίζονται αυξημένα κυρίως στην πρώτη τάξη κάθε κούρτης. Για παράδειγμα, από όσους διαρρέουν στο Γυμνάσιο, το 93% διαρρέει από την Α' Γυμνασίου. Σε αυτό το ποσοστό περιλαμβάνονται και όσοι δε φοίτησαν καθόλου στο Γυμνάσιο. Μόλις το 1,8% εγκαταλείπει το σχολείο στην Γ' Γυμνασίου. Αντίστοιχα, οι 3 στους/στις 4 μαθητές/τριες που διαρρέουν στο Λύκειο εγκαταλείπουν από την Α' Λυκείου, ενώ ακριβώς η ίδια ποσοστιαία διαρροή (3 στους 4) από την πρώτη τάξη εμφανίζεται στο δημοτικό και για τις δύο εξεταζόμενες κούρτες.

Μαθητική Διαρροή και φύλο

Όσον αφορά την έμφυλη διάσταση της μαθητικής διαρροής για κάθε τύπο σχολείου ξεχωριστά, παρατηρείται ότι τα αγόρια εμφανίζουν σταθερά υψηλότερα ποσοστά διαρροής από τα κορίτσια (μεσοσταθμικά, 3,3% έναντι 2,5%) σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες και τους τύπους σχολείων. Μεγαλύτερη απόκλιση των επιμέρους ποσοστών εμφανίζεται στο Γυμνάσιο όπου τα αγόρια διαρρέουν κατά 35% περισσότερο από τα κορίτσια (4,82% και 3,58% αντίστοιχα). Στο Δημοτικό δεν υπάρχει αξιοσημείωτη διαφοροποίηση, ενώ τόσο στο Λύκειο όσο και στα ΕΠΑΛ τα αγόρια «προηγούνται» κατά περίπου 15% στη διαρροή έναντι των κοριτσιών.

Μαθητική Διαρροή και αστικότητα

Στο σύνολο της χώρας, η μαθητική διαρροή εμφανίζεται μικρότερη στις αστικές περιοχές και ακολουθούν οι ημιαστικές και οι αγροτικές, με μικρή όμως διαφορά. Δεν παρουσιάζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, εκτός από την επαγγελματική εκπαίδευση, στην οποία παρατηρείται μεγαλύτερη μαθητική διαρροή στις αστικές περιοχές και μικρότερη στις ημιαστικές.

Μαθητική Διαρροή και έτος γέννησης

Για την παράμετρο του έτους γέννησης δεν υπάρχει μέτρο σύγκρισης με παλαιότερες έρευνες, καθότι δεν είχε διερευνηθεί έως τώρα. Από τη μελέτη προκύπτει ότι το ποσοστό της διαρροής αυξάνεται σημαντικά όσο μεγαλώνει η ηλικία των μαθητών/τριών που φοιτούν σε μια συγκεκριμένη τάξη. Μάλιστα, στο Γυμνάσιο οι μαθητές/τριες που απέχουν περισσότερο από τέσσερα χρόνια από τη βασική ηλικιακή ομάδα της τάξης διαρρέουν σε ποσοστό που φτάνει το

85%. Γενικά, αξιοσημείωτο εύρημα αποτελεί ότι οι 8 στους 10 μαθητές/τριες που διαρρέουν από το Γυμνάσιο και από το ΕΠΑΛ δεν ανήκουν στη βασική ομάδα που βρίσκεται ηλικιακά σε κάθε τάξη. Τα αντίστοιχα ποσοστά για το Δημοτικό και το ΓΕΛ είναι 35% και 50% αντίστοιχα. Οι «μικρότεροι/ες» μαθητές/τριες σε μια τάξη, επίσης, διαρρέουν σε ποσοστά μεγαλύτερα από εκείνα που εμφανίζονται στη βασική ηλικιακή ομάδα.

Περιφερειακή διάσταση της μαθητικής διαρροής

Όσον αφορά τον επιμερισμό του φαινομένου ανά διοικητική περιφέρεια, τα υψηλότερα ποσοστά μαθητικής διαρροής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, στο Γυμνάσιο και στο ΕΠΑΛ εμφανίζονται στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη. Στο ΓΕΛ στην υψηλότερη θέση εμφανίζεται η περιφέρεια Κρήτης, η οποία σε όλες τις κατηγορίες είναι κοντά ή πάνω από τον αντίστοιχους γενικούς δείκτες. Παρόμοια εικόνα ως προς τα ποσοστά εμφανίζουν η Δυτική Ελλάδα και η Στερεά Ελλάδα. Η Δυτική Μακεδονία έχει τους χαμηλότερους δείκτες διαρροής σε όλες τις κατηγορίες, με αρκετή διαφορά από την επόμενη καλύτερη περιφέρεια που είναι η Ήπειρος.

Βέβαια, επειδή η μαθητική διαρροή αφορά πρόσωπα, το μεγαλύτερο πλήθος μαθητών/τριών που διαρρέουν σε απόλυτους αριθμούς βρίσκεται στην Αττική, ακολούθως στην Κεντρική Μακεδονία και τρίτη στη σειρά βρίσκεται η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη. Οι τρεις συγκεκριμένες περιφέρειες συγκεντρώνουν σχεδόν το 60% των μαθητών/τριών που εγκαταλείπουν το σχολείο. Το φαινόμενο για την Αττική και την Κεντρική Μακεδονία είναι αναμενόμενο, καθώς σε απόλυτους αριθμούς συγκεντρώνουν και τον μεγαλύτερο μαθητικό πληθυσμό.

Από τη μελέτη των ποσοστών για τις μεταβλητές της περιφέρειας και του φύλου προκύπτουν ενδιαφέροντα ευρήματα. Στο Δημοτικό Σχολείο, όπου σε επίπεδο επικράτειας τα ποσοστά εμφανίζονται ισορροπημένα, παρατηρούνται οι πιο δραματικές διακυμάνσεις μεταξύ περιφερειών. Στις περισσότερες περιφέρειες τα κορίτσια διαρρέουν περισσότερο (7 στις 13), με τη μεγαλύτερη διαφορά στο Βόρειο Αιγαίο (33% μεγαλύτερο το ποσοστό των κοριτσιών). Αντίθετα, στην Αττική παρατηρείται κατά 20% μεγαλύτερο ποσοστό διαρροής των αγοριών έναντι των κοριτσιών.

Στο Γυμνάσιο, όπου συνολικά το ποσοστό διαρροής των αγοριών είναι 35% μεγαλύτερο από εκείνο των κοριτσιών, η γενική εικόνα εμφανίζεται ίδια και στις περιφέρειες. Μεγαλύτερα ποσοστά διαφοροποίησης (πάνω από 60%) μεταξύ αγοριών και κοριτσιών παρατηρούνται στην Κρήτη και στα νησιά Νοτίου και Βορείου Αιγαίου. Μόνο στη Δυτική Μακεδονία τα κορίτσια έχουν κατά περίπου 30% μεγαλύτερο ποσοστό διαρροής από τα αγόρια. Σημειωτέο ότι η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχει τα μικρότερα ποσοστά διαρροής στην επικράτεια.

Στα Ιόνια νησιά τα κορίτσια έχουν μεγαλύτερα ποσοστά διαρροής από τα αγόρια σε ΓΕΛ και ΕΠΑΛ. Στην κοόρτη του ΓΕΛ εντοπίζουμε αντίστροφες εικόνες στο Βόρειο και το Νότιο Αιγαίο με τα αγόρια να έχουν κατά 31% μικρότερο και κατά 69% μεγαλύτερο ποσοστό από τα κορίτσια αντίστοιχα. Στο Γυμνάσιο πολύ μεγαλύτερα ποσοστά διαρροής εμφανίζουν επίσης τα αγόρια έναντι των κοριτσιών στα νησιά του Αιγαίου και την Κρήτη και για το ΓΕΛ στη Θεσσαλία, στη Στερεά Ελλάδα και στο Νότιο Αιγαίο (περίπου κατά 70%).

Μαθητική διαρροή ανά νομό

Σε γενικές γραμμές, η εικόνα των νομών συμβαδίζει με τα ανάλογα ευρήματα των περιφερειών. Για παράδειγμα, οι νομοί της περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης εμφανίζουν υψηλά ποσοστά τόσο μεσοσταθμικά όσο και σε όλες τις βαθμίδες. Αντίστοιχα, οι νομοί της Δυτικής Μακεδονίας, η οποία σημειώνει θετική συγκριτικά περιφερειακή επίδοση, δεν εμφανίζονται στις δεκάδες των χειρότερων επιδόσεων, με μόνη εξαίρεση τα Γρεβενά για το ΓΕΛ.

Αξιοσημείωτα υψηλά ποσοστά εμφανίζονται στη Δυτική Αττική και στην Ηλεία, συνολικά και σε όλες τις βαθμίδες. Επίσης, στη Φωκίδα τα ποσοστά είναι σχεδόν διπλάσια του γενικού δείκτη στην πρωτοβάθμια και στα ΕΠΑΛ.

Μαθητική διαρροή στην Αττική

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η περαιτέρω εξέταση της μαθητικής διαρροής στον νομό Αττικής, όπου συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο πλήθος μαθητών/τριών, περίπου το 1/3 της χώρας. Είναι αναμενόμενο στην Αττική να υπάρχει και ο μεγαλύτερος αριθμός μαθητών/τριών που διαρρέουν, ο οποίος προσδιορίζεται περίπου στο 30% του συνόλου των διαρρεόντων/ουσών σε κάθε μία από τις μελετώμενες κοόρτες. Επισημαίνεται ότι στη Δυτική Αττική σημειώνονται τα μεγαλύτερα ποσοστά διαρροής σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και τους τύπους σχολείου. Μόνο στο ΓΕΛ αντίστοιχες αρνητικές επιδόσεις έχουν ο Πειραιάς και η Δ' Αθήνας. Ωστόσο, καθώς η Δυτική Αττική αποτελεί την περιοχή με τον μικρότερο πληθυσμό στον νομό Αττικής, ο απόλυτος αριθμός μαθητών/τριών που εγκαταλείπουν το σχολείο σε κάθε κατηγορία - κοόρτη δε διαφοροποιείται σημαντικά από τις άλλες περιοχές. Παρόμοια υψηλά ποσοστά μαθητικής διαρροής εμφανίζει η Α' Αθήνας με αυξημένα ποσοστά ιδιαίτερα στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο. Επιπλέον, στην Α' Αθήνας εντοπίζεται η μεγαλύτερη διαρροή σε απόλυτους αριθμούς. Ειδικά στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο, οι μαθητές/τριες που εγκαταλείπουν στα σχολεία της Α' Αθήνας αποτελούν το 35% περίπου του συνολικού αριθμού μαθητών που διέρρευσαν σε όλον τον ερευνώμενο πληθυσμό της Αττικής στις αντίστοιχες κατηγορίες. Η Β' Αθήνας παρουσιάζει τις καλύτερες επιδόσεις σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές της Αττικής, με εξαίρεση στα ΕΠΑΛ όπου παρατηρείται υψηλό ποσοστό διαρροής, αλλά σε μικρό πληθυσμό μαθητών/τριών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ
ΚΑΙ ΠΡΩΩΡΗΣ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Η Μαθητική Διαρροή στο σύνολο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Στην παρούσα έρευνα αποτυπώθηκε, κατά την τριετία 2013-2016, η συνολική μαθητική διαρροή των μαθητών/τριών που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη των σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (κατώτερος κύκλος: Γυμνάσιο, ανώτερος κύκλος: ΓΕΛ και ΕΠΑΛ) το σχολικό έτος 2013-14, ξεχωριστά για κάθε τύπο σχολείου.

ΒΑΘΜΙΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ					ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ
					(ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2016-17)		
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	ΚΑΤΩΤΕΡΗ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ISCED 2	102.447	4.338	4,23%
	ΑΝΩΤΕΡΗ	ΜΗ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ	ΓΕΛ	ISCED 3	78.237	1.499	1.92%
		ΤΥΠΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ	ΕΠΑΛ	ISCED 3	19.800	2.181	11,02%

Το ερώτημα που είχε τεθεί στην τελευταία έρευνα του Π.Ι., δηλαδή «πώς συγκρίνεται η συνολική μαθητική διαρροή στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση με εκείνη που υπάρχει στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης», αναδιατυπώνεται και στην παρούσα, με δεδομένο ότι σε ευρωπαϊκό επίπεδο καθίσταται δύσκολη η σύγκριση λόγω των διαφορετικών εκπαιδευτικών συστημάτων και των ποικίλων μεθοδολογιών καταμέτρησης. Για τον λόγο αυτόν, κρίνεται επιτακτική ανάγκη η συσχέτιση του δείκτη της μαθητικής διαρροής με τον δείκτη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, ο οποίος διαμορφώνεται στο πλαίσιο της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, που διενεργείται με κοινή μεθοδολογία σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπό την εποπτεία της Eurostat. Υπενθυμίζουμε ότι σύμφωνα με τον ορισμό της EUROSTAT⁸⁶, άτομα που έχουν εγκαταλείψει πρόωρα το σχολείο θεωρούνται εκείνα που:

- βρίσκονται στην ηλικιακή ομάδα 18-24 ετών
- έχουν εκπαίδευση το πολύ μέχρι και απολυτήριο του κατώτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που αντιστοιχεί στο επίπεδο ISCED 2 (αντίστοιχο ελληνικού Γυμνασίου)

⁸⁶ Infra, σσ. 26-27.

- δεν έχουν συμμετάσχει σε δραστηριότητες εκπαίδευσης και κατάρτισης τέσσερις εβδομάδες πριν από την ημέρα συλλογής των στοιχείων της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού.

Με βάση τον ορισμό αυτό, δημιουργείται ο δείκτης «Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου», ο οποίος δείχνει την ποσοστιαία αναλογία των ατόμων ηλικιακής ομάδας 18-24 ετών που έχουν εγκαταλείψει πρόωρα το σχολείο στο σύνολο των ατόμων της ηλικιακής αυτής ομάδας. Επιχειρώντας, λοιπόν, μια καταρχάς συσχέτιση της μαθητικής διαρροής και της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, θεωρήθηκε απαραίτητο να υπάρχει σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση και, κατόπιν σχετικής έρευνας, κρίθηκε ότι μπορεί να αξιοποιηθεί προς τούτο η τελευταία έρευνα του Π.Ι. (2008)⁸⁷.

Ακολουθώντας την προσέγγιση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, θεωρήθηκε ότι θα ήταν χρήσιμος ο υπολογισμός της μαθητικής διαρροής της ίδιας γενιάς μαθητών/τριών στη συνολική διαδρομή τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ανώτερο και κατώτερο κύκλο). Δηλαδή, όπως αναφέρεται στην τελευταία έρευνα (2008), χρειάζεται να δοθεί απάντηση στο ερώτημα: «Από το σύνολο των μαθητών που γράφονται στην Α' τάξη Γυμνασίου μια συγκεκριμένη σχολική χρονιά πόσοι ολοκληρώνουν τον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και πόσοι διαρρέουν στη διαδρομή;». Όπως υποστηρίζεται, «άμεση απάντηση στο ερώτημα αυτό με τα δεδομένα της έρευνας δεν είναι δυνατή» και επισημαίνεται ότι «αποτελεί μεθοδολογικό λάθος η πρόσθεση των ποσοστών διαρροής του κατώτερου και του ανώτερου κύκλου με σκοπό τη αποτίμηση του ποσοστού διαρροής στο σύνολο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όταν οι μαθητές των δύο κύκλων ξεκινούν τη σχολική τους διαδρομή από διαφορετική χρονική αφετηρία».

Στην έρευνα του Π.Ι. τέθηκαν συγκεκριμένες ερευνητικές υποθέσεις και, βάσει αυτών, επιχειρήθηκε η αποτύπωση της μαθητικής διαρροής των μαθητών/τριών που γράφτηκαν στην Α' Γυμνασίου κατά εκτίμηση στη συνολική διαδρομή τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Οι ίδιες ερευνητικές υποθέσεις, αν εξεταστούν με βάση τα δεδομένα της παρούσας έρευνας, οδηγούν στην ακόλουθη εκτίμηση της μαθητικής διαρροής:

- Διερευνήθηκε ότι το σχολικό έτος 2013-14 γράφτηκαν στην Α' τάξη ημερησίου Γυμνασίου 102.447 μαθητές και ότι από αυτούς 4.338 (4,23%) διέρρευσαν και 98.109 αποφοίτησαν (95,77%).
- Α' Υπόθεση: Όλοι οι μαθητές που αποφοίτησαν από το Γυμνάσιο (98.109 μαθητές) συνεχίζουν στον ανώτερο κύκλο της ημερήσιας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (δηλαδή γράφονται το σχολικό έτος 2016-17 στην Α' τάξη ΓΕΛ ή στην Α' τάξη του ΕΠΑΛ).
- Β' Υπόθεση: Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του myschool, κατά το σχολικό έτος 2016-17 το σύνολο των μαθητών της Α' τάξης των ημερήσιων σχολείων του ανώτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιμερίζεται κατά προσέγγιση σε 78% στο Γενικό Λύκειο και κατά 22% στο ΕΠΑΛ⁸⁸. Δεχόμαστε λοιπόν ότι οι 98.109 μαθητές που συνέχισαν στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιμερίζονται μεταξύ Γενικού Λυκείου και ΕΠΑΛ με βάση τα παραπάνω ποσοστά επιμερισμού. Δηλαδή εγγράφονται 76.525 μαθητές στο Γενικό Λύκειο και 21.584 στο ΕΠΑΛ.
- Γ' Υπόθεση: Τα ποσοστά διαρροής για τους μαθητές που συνεχίζουν στο Γενικό Λύκειο και στο ΕΠΑΛ είναι ίσα με τα αντίστοιχα ποσοστά διαρροής που διερευνήθηκαν στην παρούσα

⁸⁷ Βλ. <http://www.pi-schools.gr/programs/par/p5.html> (Ανακτήθηκε στις: 21/1/2017).

⁸⁸ Στοιχεία myschool (Ανάκτηση: Μάρτιος 2017).

έρευνα. Δηλαδή, τελικά, διαρρέουν $76.525 * 1,92\% = 1.469$ μαθητές στο Γενικό Λύκειο και $21.584 * 11,02\% = 2.379$ μαθητές στο ΕΠΑΛ.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ				
	Μαθητές που γράφτηκαν στην Α' τάξη το 2013-14	% Διαρροή	Αριθμός μαθητών που διέρρευσαν	Απόφοιτοι
ΓΥΜΝΑΣΙΟ	102.447	4,23	4.338	98.109
	Μαθητές που γράφτηκαν στην Α' τάξη το 2013-14			
ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (78% * 98.109)	76.525 (ε)	1,92 (ε)	1.469	
ΕΠΑΛ (22% * 98.109)	21.584 (ε)	11,02 (ε)	2.379	
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΡΡΕΥΣΑΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ 102.447 ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΣΤΗΝ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΤΟ 2013-14			8.186	
% ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ			7,99% (ε)	

(ε) εκτίμηση

▪ Τελικά από τους 102.447 μαθητές που γράφτηκαν στην Α' τάξη Γυμνασίου το 2013-14, 4.338 μαθητές, με βάση τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, διέρρευσαν στο Γυμνάσιο και εκτιμάται ότι 1.469 και 2.379 θα διαρρέυσουν στο Γενικό Λύκειο και στο ΕΠΑΛ αντιστοίχως (συνολική διαρροή 3.848 μαθητές) μέχρι το 2019. Δηλαδή για τους μαθητές αυτούς η συνολική διαρροή από την Α' Γυμνασίου μέχρι και το τέλος του ανώτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (αθροιστικά κατώτερος και ανώτερος κύκλος) εκτιμάται στο 7,99%. Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, οι παραπάνω υπολογισμοί βασίζονται σε μερικές υποθέσεις και υπεραπλουστεύσεις, οι οποίες έχουν διαπιστωθεί και διατυπωθεί. Αυτό που ενδιαφέρει, πάντως, δεν είναι τόσο το ίδιο το ποσοστό (αφού πρόκειται για εκτίμηση) όσο η εξέταση της τάσης του φαινομένου.

▪ Το ποσοστό αυτό είναι σημαντικά μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό που εκτιμήθηκε στις προηγούμενες έρευνες μαθητικής διαρροής (Γ' και Δ' έρευνα). Στις έρευνες αυτές, με χρήση της ίδιας μεθόδου, η συνολική διαρροή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση της γενιάς μαθητών 2000-01 εκτιμήθηκε σε 14,14% και της Γενιάς 2003-04 σε 12,81%. Τα άτομα αυτής της κατηγορίας [μαθητές της γενιάς 2000-01 και 2003-04 που δεν ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED-3)] τροφοδότησαν μετά από έξι χρόνια (το 2006 και 2009) μέσω της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού την κατηγορία «Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου» της Eurostat. Ενδεικτικά, το 2006 για την Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία της EUROSTAT, η «Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου» ανερχόταν σε 15,9%. Από τον παρακάτω πίνακα φαίνεται ότι ο δείκτης της ΜΔ μειώνεται αναλογικά με την ΠΕΣ:

ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (ε)	ΠΡΟΩΡΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ
2000-01	14,14%	15,9%	2006
2003-04	12,81%	14,2%	2009

(ε) εκτίμηση

Στην έρευνα του 2008 είχε διατυπωθεί η υπόθεση ότι «αν η εκτίμηση της μαθητικής διαρροής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση της γενιάς 2000-01 (14,14%) είναι ακριβής, τότε η διαφορά των δύο σχεδόν ποσοσטיών μονάδων που προκύπτει από τη μέτρηση της EUROSTAT εκφράζει τη διαρροή που υπήρξε σε προγενέστερο εκπαιδευτικό στάδιο (πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Φαίνεται λοιπόν ότι η μαθητική διαρροή στη χώρα μας, όπως άλλωστε συμβαίνει και στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι φαινόμενο που εντοπίζεται κυρίως στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση⁸⁹». Τέλος, είχε προβλεφθεί ότι «η τελευταία εκτίμηση της μαθητικής διαρροής στο σύνολο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (12,81%), η οποία έγινε στην παρούσα έρευνα για τη γενιά μαθητών 2013-14, δεν δημιουργεί αισιοδοξία για θετική συνεισφορά από μέρους της χώρας μας για την επίτευξη του στόχου του 10% για το 2010 που έχει τεθεί από την ΕΕ». Βάσει της εκτίμησης για μαθητική διαρροή που επιχειρήθηκε ανωτέρω και των επικαιροποιημένων στοιχείων για την ΠΕΣ, συνάγεται ότι ο εθνικός στόχος της επενδυτικής προτεραιότητας 10.1 για μείωση του ποσοστού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο σε 9,7% τουλάχιστον μέχρι το 2020 είναι δυνατό να επιτευχθεί και ότι επίσης θα συνεισφέρει θετικά στον ευρωπαϊκό δείκτη για μείωση της ΠΕΣ στο 10%. Εξάλλου, πολύ πρόσφατα στατιστικά δεδομένα αναφέρουν ότι για το 2016 η πρόβλεψη της Eurostat για την ΠΕΣ στην Ελλάδα είναι 6,5%⁹⁰.

Συμπερασματικά, η ΕΛΣΤΑΤ μετράει τον δείκτη της ΠΕΣ εκ των υστέρων, αφού η εγκατάλειψη του σχολείου έχει συντελεστεί, και με στατιστικές μεθόδους, δηλαδή ο δείκτης εξάγεται από ένα μικρό δείγμα του πληθυσμού. Το ΙΕΠ μέσω του Παρατηρητηρίου Μαθητικής Διαρροής μπορεί να προβεί σε εκτίμηση του δείκτη της ΠΕΣ με προβολή των σημερινών μετρήσεων της ΜΔ στο μέλλον και για διαδοχικές εξαετίες (χρονοσειρές 18-24). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι σημερινές δύο γενιές του Γυμνασίου και ΓΕΛ-ΕΠΑΛ στα επόμενα χρόνια θα είναι ο πληθυσμός-στόχος για τη μέτρηση της ΠΕΣ. Επισημαίνεται ότι:

- Η ερευνητική μέθοδος του Παρατηρητηρίου εφαρμόζεται στο σύνολο του μαθητικού πληθυσμού
- Κατά τη μέτρηση δεν είναι δυνατό να συνηυπολογιστεί η παράμετρος της συμμετοχής σε κατάρτιση
- Απαιτείται περαιτέρω διασταύρωση και σύγκριση των δεικτών ΜΔ Παρατηρητηρίου και ΠΕΣ ΕΛΣΤΑΤ.

Συνεπώς, κρίνεται απαραίτητο να δοθεί χρόνος για την εφαρμογή των μεθόδων, ώστε να ωριμάσουν και να γίνουν οι απαραίτητες προσαρμογές-βελτιώσεις.

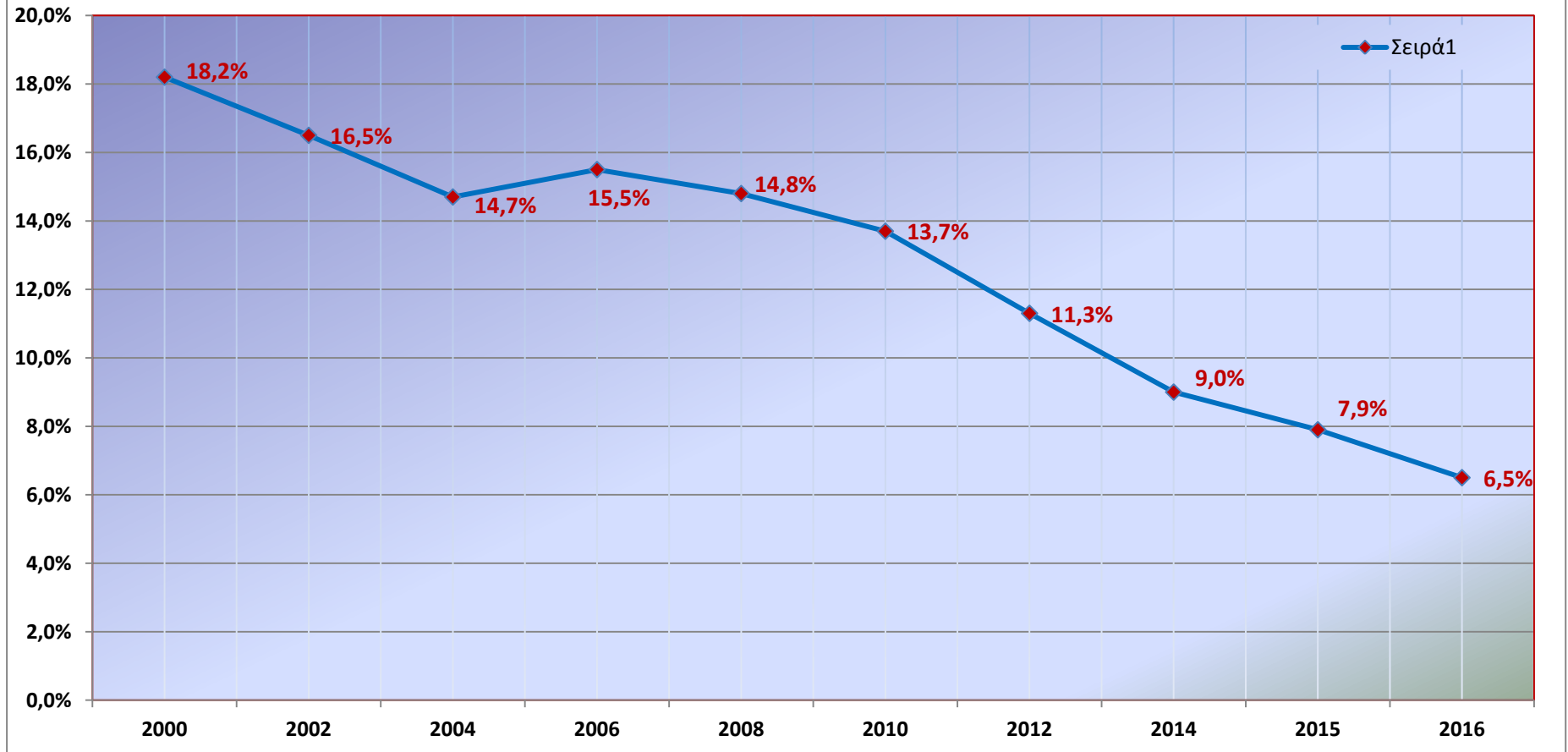
---

⁸⁹ Σταμέλος Γ. (2002), *op.cit.*

⁹⁰ Βλ. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_14&lang=en (Ανακτήθηκε στις 28/2/2017)

Χρονική μεταβολή του ποσοστού της ΠΕΣ στην Ελλάδα 2000-2016

Πηγή: Eurostat – Επεξεργασία: Παρατηρητήριο ΙΕΠ

*Η τιμή του 2016 αφορά πρόβλεψη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΜΕΤΡΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Γενικά

Ως προς το ουσιώδες ζήτημα της μαθητικής διαρροής, η ίδρυση του Παρατηρητηρίου του ΙΕΠ, βάσει του Ν. 4186/2013 (Άρθρο 36, Παρ. 29), συνιστά μία θεσμική παρέμβαση όσον αφορά τα θέματα καταγραφής και αντιμετώπισής της. Κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι, σύμφωνα με τον στρατηγικό σχεδιασμό για τη μείωση της ΠΕΣ, έχουν υιοθετηθεί ήδη μέτρα από το ΥΠΠΕΘ που περιγράφονται ακολούθως:

- Με δεδομένο ότι, στις χώρες που ήδη εφαρμόζουν στρατηγική για τη μείωση της ΠΕΣ, έχουν αναπτυχθεί πληροφοριακά συστήματα ειδικά σχεδιασμένα για τη χαρτογράφηση του φαινομένου, εντός του ΥΠΠΕΘ υλοποιείται η Πράξη με δικαιούχο το ΙΤΥΕ Διόφαντος «Ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων που αφορούν στην αντιμετώπιση του φαινομένου της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης», η οποία θα επιτρέψει συγκεκριμένες προσαρμογές του υπάρχοντος πληροφοριακού συστήματος, με γνώμονα την πληρέστερη και πιο αξιόπιστη καταγραφή της μαθητικής διαρροής και της ΠΕΣ.
- Κατά τον χρόνο συγγραφής της παρούσας μελέτης, με τον Ν. 4452/Α/2017, Άρθρο 7, παρ. 1 ολοκληρώθηκε η θεσμική ρύθμιση μίας από καιρό πρότασης του Παρατηρητηρίου/ΙΕΠ⁹¹ προς το Υπουργείο Παιδείας για θεσμοθέτηση της απόδοσης ενός μοναδικού κωδικού αριθμού σε κάθε μαθητή/τρια. Ειδικότερα, για λόγους διασταύρωσης των στοιχείων, αποφυγής σφαλμάτων και μεγαλύτερης ακρίβειας στη μέτρηση του αριθμού των μαθητών/τριών που φοιτούν και διαρρέουν, θεωρήθηκε απαραίτητο να αποδίδεται σε κάθε μαθητή/τρια κατά την εγγραφή του/της στο εκπαιδευτικό σύστημα ένας «Ενιαίος αριθμός μαθητή/τριας». Μετά τη θεσμοθέτησή του, απομένει ο καθορισμός και η εφαρμογή του Ενιαίου Αριθμού Μαθητή κατά τρόπο λειτουργικό και αξιόπιστο, ώστε να διευκολύνεται η παρακολούθηση της συνεχούς ή μη εκπαιδευτικής πορείας του/της κάθε μαθητή/τριας. Με τον τρόπο αυτό, θα καταστεί ευχερέστερη η εκπόνηση ποιοτικών και ποσοτικών ερευνών για το φαινόμενο και η κατά συνέπεια λήψη στοχευμένων μέτρων παρέμβασης για την επανένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα κάθε μαθητή/τριας που ενδέχεται να διαρρεύσει.

---

⁹¹ Βλ. ΥΠΠΕΘ, ΕΥΕ/ΥΠΠΕΘ, ΙΕΠ. (2015). Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ) στην Ελλάδα στο πλαίσιο του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020». Αθήνα: ΥΠΠΕΘ, σ. 59, Ενέργεια 4: Απόδοση μοναδικού κωδικού σε κάθε μαθητή, όπου αναφέρεται: «στο μαθητικό πληθυσμό παρατηρείται πάντα μια κινητικότητα, κυρίως γεωγραφική και μεταξύ τύπων σχολείων. [...] Είναι δύσκολη, επίσης, η παρακολούθηση της κινητικότητας των μαθητών που μετακινούνται είτε προς το εσωτερικό (αριθμός μειούμενος τα τελευταία χρόνια) είτε προς το εξωτερικό (φαινόμενο το οποίο παρουσιάζει αυξητική τάση προσφάτως). Για να καταστεί, λοιπόν, εφικτή η παρακολούθηση της μαθητικής διαρροής, πρέπει να δοθεί σε κάθε μαθητή ατομικός αριθμός μητρώου (μοναδικοποίηση του μαθητή), τον οποίο ο μαθητής θα έχει σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης [...] Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η χρήση του μοναδικού κωδικού εξυπηρετεί την στατιστική επεξεργασία των στοιχείων, χωρίς να συνεπάγεται την ταυτοποίηση με συγκεκριμένο μαθητή. Συνεπώς, τα προσωπικά δεδομένα και τα στοιχεία ταυτότητας των μαθητών θα εξακολουθήσουν να παραμένουν γνωστά μόνο στο επίπεδο της διεύθυνσης του σχολείου. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορεί να παρακολουθηθεί αν ο μαθητής διαρρέει ή μετεγγράφεται ή επιστρέφει στο σύστημα, χωρίς αυτό να σημαίνει παραβίαση των προσωπικών δεδομένων του, αφού ο μαθητής θα υπάρχει στο σύστημα μόνο ως αριθμός και όχι ως ταυτοποιημένο πρόσωπο»).

Σε συνέχεια των ανωτέρω θεσμικών μέτρων, παρατίθενται ακολούθως οι δράσεις, οι οποίες, σύμφωνα με τον στρατηγικό σχεδιασμό του ΥΠΠΕΘ για την αντιμετώπιση της ΠΕΣ, επιβεβαιώνονται εκ νέου από την ως άνω περιγραφική αποτύπωση της μαθητικής διαρροής κατά την τριετία 2013-2016. Οι δράσεις αυτές ταξινομούνται σε δύο κεντρικούς άξονες: α) στην καταγραφή και β) στην αντιμετώπιση της μαθητικής διαρροής.

Προτάσεις ως προς την καταγραφή της Μαθητικής Διαρροής

Η παραπάνω διερεύνηση της μαθητικής διαρροής για τη Γενιά μαθητών/τριών 2013-14 και η σύγκριση με το παρελθόν προσφέρει πολύτιμη εμπειρία για τη βελτιστοποίηση της καταγραφής στο μέλλον. Σε γενικές γραμμές, οι έρευνες που βασίζονται στην τεχνική της κοόρτης μπορούν να περιγράψουν με σαφήνεια την υφιστάμενη κατάσταση, αλλά όχι τόσο να την εξηγήσουν και να προτείνουν λύσεις⁹². Για τον λόγο αυτό, όσον αφορά την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης για τη μαθητική διαρροή:

- Εκτός από την εκπόνηση ερευνών με τη μεθοδολογία της κοόρτης, οι οποίες προσφέρουν σημεία σύγκρισης με έρευνες του παρελθόντος και μπορούν να αποτυπώσουν με αξιόπιστο τρόπο την υπάρχουσα μαθητική ροή και διαρροή στις επιμέρους εκπαιδευτικές βαθμίδες, η παρακολούθηση του φαινομένου της ΜΔ πρέπει να συστηματοποιηθεί με διαφορετική μεθοδολογία, σε χρονικά εγγύτερη και κατά το δυνατόν σε ετήσια βάση (εξέταση της πορείας των μαθητών/τριών από χρονιά σε χρονιά), ή/και σε διάφορα ενδιάμεσα χρονικά σημεία, κατά τη διάρκεια του ίδιου του σχ. έτους, με τον προσδιορισμό και άλλων δεικτών (π.χ. απουσίες, σχολική επίδοση), ώστε να εξασφαλίζεται η δυνατότητα έγκαιρης παρέμβασης εν τη γενέσει του φαινομένου. Για τον λόγο αυτό, στο πλαίσιο του Παρατηρητηρίου και της Πράξης «Επιστημονική υποστήριξη σχεδιασμού εξειδίκευσης δράσεων ΠΕΣ» έχουν δρομολογηθεί περαιτέρω έρευνες/μελέτες, με έμφαση στην επικαιροποίηση των διαστάσεων του φαινομένου.
- Επίσης, κρίνεται σκόπιμη η διεξαγωγή συμπληρωματικών ποιοτικών ερευνών, μελετών και εκθέσεων με έμφαση σε ποιοτικά στοιχεία και διαστάσεις του φαινομένου για την προσέγγιση των κύριων αιτιών της μαθητικής διαρροής (π.χ. μελέτες ad hoc σε περιοχές με αυξημένα ποσοστά μαθητικής διαρροής, σύνδεση με την υποεπίδοση και τη σχολική αποτυχία, τη στάση των μαθητών απέναντι στο σχολείο και σε ορισμένα μαθήματα, την οικονομική κρίση, τις κοινωνικές ανισότητες, τον ρατσισμό, την έμφυλη βία, τον σχολικό εκφοβισμό). Θα συμμετάσχουν για πρώτη φορά διοικητικά και επιστημονικά στελέχη της εκπαίδευσης, εκπαιδευτικοί, γονείς, στελέχη των τοπικών κοινωνιών κ.λπ. Επιπλέον, θα μελετηθεί η συσχέτιση της ΜΔ με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού PISA (Programme for International Student Assessment) με το σκεπτικό ότι η μείωση της μαθητικής διαρροής και η αξιολόγηση του εύρους των γνώσεων και των δεξιοτήτων των μαθητών που βρίσκονται στο τέλος της Υποχρεωτικής τους Εκπαίδευσης (PISA) καθορίζουν σε σημαντικό βαθμό την ουσιαστική και ισότιμη συμμετοχή τους στις σύγχρονα δομημένες κοινωνίες. Το Παρατηρητήριο του ΙΕΠ μέσω της Πράξης «Επιστημονική υποστήριξη σχεδιασμού εξειδίκευσης δράσεων ΠΕΣ» έχει δρομολογήσει σχετικές έρευνες.

---

⁹² Σταμέλος, Γ. (2002), *op. cit.*

- Για λόγους συγκρισιμότητας με τα ευρωπαϊκά δεδομένα, κρίνεται λειτουργικός ο προσδιορισμός του δείκτη μέτρησης της ΜΔ ώστε να δίνεται η δυνατότητα παρακολούθησης του φαινομένου σε σχέση με τον δείκτη της ΠΕΣ, όπως τον έχει προσδιορίσει η Eurostat. Η μαθητική διαρροή και η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου αποτελούν συγγενή φαινόμενα. Τα άτομα της κατηγορίας αυτής [μαθητές της γενιάς 2013-16 που δεν ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους στην πρωτοβάθμια (ISCED-1) και στη δευτεροβάθμια υποχρεωτική εκπαίδευση (ISCED-2)] θα τροφοδοτήσουν, μετά δώδεκα, έξι και τρία χρόνια αντίστοιχα, την έρευνα του Εργατικού Δυναμικού (LFS) της Eurostat όσον αφορά την “Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου” και, ως εκ τούτου, η στατιστική συσχέτιση των δύο φαινομένων κρίνεται όχι μόνο χρήσιμη, αλλά αναγκαία.
- Για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων για τα αίτια της μαθητικής διαρροής, πέρα από την αναγκαία βιβλιογραφική τεκμηρίωση, αποδεικνύεται απαραίτητος ο εμπλουτισμός της καρτέλας του μαθητή σε πεδία⁹³, όπως είναι το οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας των μαθητών/τριών, κ.ά.
- Η αποτύπωση της τάσης για μαθητική διαρροή συνδέεται αναπόσπαστα με την δυνατότητα ενημέρωσης/ειδοποίησης όλων των εμπλεκόμενων μερών (διευθυντή/τριας, γονέα/κηδεμόνα) μέσα από το πληροφοριακό σύστημα, όταν ο/η μαθητής/τρια υπερβαίνει το όριο των απουσιών. Στο πλαίσιο αυτό, όπως αποδεικνύεται από ευρωπαϊκές καλές πρακτικές⁹⁴, χρήσιμο θα ήταν, με την προϋπόθεση ότι ο γονιός/κηδεμόνας επιθυμεί και συναινεί, αφού υπογράψει σχετικό έντυπο στο σχολείο κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς, να παρέχεται η δυνατότητα να ειδοποιείται μέσω ηλεκτρονικού (email) ή τηλεφωνικού μηνύματος (sms), αυτόματα από το σύστημα, μετά την οριστική καταχώριση των απουσιών των μαθητών/τριών. Με τον τρόπο αυτό, μειώνεται και η γραφειοκρατία του σχολείου και εξασφαλίζεται μία από τις βασικές αρχές για την αντιμετώπιση της ΠΕΣ, η σύνδεση σχολείου και οικογένειας.
- Τέλος, πέρα από τα αναγκαία και ιδιαιτέρως χρηστικά βήματα που έχουν ήδη συντελεστεί και συνεχίζουν να γίνονται για την καταγραφή δεδομένων, με σκοπό τη θεμιτή αξιοποίησή τους για την αντιμετώπιση της μαθητικής διαρροής σε κεντρικό/συγκεντρωτικό επίπεδο, προτείνεται να προωθηθεί η εμπέδωση της «στατιστικής συνείδησης» σχετικά με την ακρίβεια των στοιχείων που καταχωρίζονται. Στο πλαίσιο αυτό, η διεξαγωγή σχετικών επιμορφωτικών δράσεων για τα στελέχη της εκπαίδευσης (διευθυντές σχολικών μονάδων ή διευθύνσεων εκπαίδευσης ή περιφερειακών διευθύνσεων) αποκτά προστιθέμενη αξία για την ίδια την εκπαίδευση και για την κοινωνία γενικότερα.

⁹³ Βλ. European Commission/EACEA/Eurydice/Cedefop. (2014), op.cit.: σ. 56. Οι χώρες της Ε.Ε. που εφαρμόζουν ολοκληρωμένη στρατηγική για την ΠΕΣ συλλέγουν πλήθος στοιχείων για την ακριβέστερη προσέγγιση του φαινομένου.

⁹⁴ Βλ. European Commission/EACEA/Eurydice/Cedefop. (2014), op.cit.: σ. 54, όπου αναφέρεται ως καλή πρακτική ότι στην Ολλανδία έχει δημιουργηθεί μια ψηφιακή πύλη για την καταγραφή των απουσιών (a 'Digital Absence Portal' making it possible to register school absenteeism), και σ. 61, όπου μεταξύ άλλων χωρών αναφέρεται ότι η Μάλτα, η οποία εφαρμόζει ήδη ολοκληρωμένη στρατηγική για την ΠΕΣ έχει δημιουργήσει ένα σύστημα έγκαιρης ειδοποίησης του γονιού για τις απουσίες («Some electronic diaries allow schools to send an SMS or e-mail to inform parents if their child is missing school or being late. Likewise, in Malta, the students' database in each school automatically sends an SMS to parents if their child's absence is unauthorized»).

Προτάσεις ως προς την αντιμετώπιση της Μαθητικής Διαρροής

Το Παρατηρητήριο για τα θέματα καταγραφής και αντιμετώπισης της Μαθητικής Διαρροής του ΙΕΠ αποτελεί τον φορέα που διερευνά, επεξεργάζεται, μελετά και ερμηνεύει τα δεδομένα, τα οποία συλλέγονται και παρέχονται από το διαδικτυακό πληροφοριακό σύστημα για την καταχώριση των δεδομένων των σχολικών μονάδων της επικράτειας myschool του ΙΤΥΕ-Διόφαντος. Στο πλαίσιο αυτό, παρατίθενται στη συνέχεια σχηματικά ορισμένες πολιτικές, οι οποίες συνδέονται άρρηκτα με την ελληνική πραγματικότητα, στηρίζονται επιστημονικά στη διεθνή βιβλιογραφία και συγκαταλέγονται στις βέλτιστες πρακτικές για την αντιμετώπιση της μαθητικής διαρροής και της ΠΕΣ σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Συγκεκριμένα, μετά από: 1) την πρόταση του ΙΕΠ για την καταγραφή και τη μείωση της Μαθητικής Διαρροής «Υλοποίηση δράσεων για την εκπλήρωση της θεματικής της εκ των προτέρων αιρεσιμότητας 10.1» (εφεξής: «Σχέδιο δράσης ΙΕΠ για τη μαθητική διαρροή»⁹⁵), 2) τη διαμόρφωση του στρατηγικού σχεδίου από το ΥΠΠΕΘ με τίτλο «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΩΡΗΣ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ (ΠΕΣ) ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» (εφεξής: «Στρατηγικό σχέδιο ΥΠΠΕΘ για τη μαθητική διαρροή»⁹⁶), καθώς και 3) τα πορίσματα του Εθνικού και Κοινωνικού Διαλόγου για τη Παιδεία⁹⁷, έχουν κατατεθεί μια σειρά από προτάσεις οι οποίες συνδέονται άμεσα με την αντιμετώπιση του φαινομένου της μαθητικής διαρροής. Ορισμένες από αυτές έχουν ήδη υλοποιηθεί από το ΥΠΠΕΘ, κατόπιν εισήγησης του ΙΕΠ (π.χ. εξορθολογισμός ύλης) είτε βρίσκονται εν εξελίξει ή σε φάση σχεδιασμού και χρονοπρογραμματισμού υπό το ενδεχόμενο χρηματοδοτικό σχήμα νέων έργων. Κατά το σχήμα «I. Πρόληψη- II. Παρέμβαση- III. Αντιστάθμιση» αναφέρονται ακολούθως ορισμένες από τις πολιτικές αυτές.

I. Σχεδιασμός και εφαρμογή προληπτικών μέτρων για τη μαθητική διαρροή

Πρόκειται για πολιτικές, ορισμένες από τις οποίες ήδη εφαρμόζονται και που θα συνεχίζουν να εφαρμόζονται με τις κατάλληλες προσαρμογές, προκειμένου να μειωθεί το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής. Η άμβλυνση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων, η αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και η προώθηση της ισότιμης πρόσβασης συνδέονται με ένα σύνολο πολιτικών, οι οποίες στηρίζονται στη βάση της παραγωγικής και οικονομικής δομής, των κοινωνικών παροχών, καθώς και στη θεσμική λειτουργία του κρατικού μηχανισμού. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής:

Ενίσχυση και επέκταση του Νέου Σχολείου, επικαιροποίηση και αναβάθμιση προγραμμάτων σπουδών και εγχειριδίων - παραγωγή συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού (όπου κρίνεται απαραίτητο)

⁹⁵ http://www.iep.edu.gr/index.php/el/?option=com_content&view=article&id=346 (Ανασύρθηκε στις 12/2/2017).

⁹⁶ https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2015/14.%CE%A3%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF_%CE%94%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B7%CF%82_%CE%A0%CE%95%CE%A3_2014-2020.pdf (Ανασύρθηκε στις 12/2/2017).

⁹⁷ <https://www.minedu.gov.gr/eidiseis/20336-18-05-16-ethnikos-dialogos-oi-protaseis-tis-diarkoys-epitropis-morfotikon-ypotheseon> και <http://dialogos.minedu.gov.gr/> (Ανασύρθηκε στις 12/2/2017)

Εξορθολογισμός ύλης, με απώτερο στόχο να κατακτώνται οι απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες στον συγκεκριμένο διδακτικό χρόνο που διατίθεται
Αλλαγές στον τρόπο αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών (π.χ. περιγραφική αξιολόγηση)
Επέκταση υποχρεωτικότητας της εκπαίδευσης και για το Λύκειο ή για μέρος αυτού (π.χ. τετραετές γυμνάσιο)
Ενίσχυση και επέκταση του Ψηφιακού Σχολείου, βελτίωση εκπαιδευτικών υποδομών, με στόχο τη μείωση των ανισοτήτων, που προέρχονται από τη σύνθετη γεωμορφολογία της χώρας, και την ενίσχυση της εκπαίδευσης χωρίς διακρίσεις
Εμπλουτισμός της διδακτικής μεθοδολογίας, διαφοροποιημένη παιδαγωγική προσέγγιση, υιοθέτηση πρακτικών παιδαγωγικής στήριξης των κοινωνικά ασθενέστερων μαθητών
Σχεδιασμός αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών με εστίαση ειδικά στο θέμα της πρόληψης και αντιμετώπισης της μαθητικής διαρροής, καθώς και σε θέματα ομαλής μετάβασης από τον έναν τύπο σχολείου στον άλλο, για την αποφυγή της μαθητικής διαρροής «κατά τη μετάβαση»
Σχεδιασμός εισαγωγικής επιμόρφωσης εκπαιδευτικών με εστίαση ειδικά στο θέμα της πρόληψης και αντιμετώπισης της μαθητικής διαρροής, καθώς και σε θέματα ομαλής μετάβασης από τον έναν τύπο σχολείου στον άλλο, για την αποφυγή της μαθητικής διαρροής «κατά τη μετάβαση»
Δράσεις επιμόρφωσης εκπαιδευτικών ειδικά στο θέμα της πρόληψης και αντιμετώπισης της μαθητικής διαρροής, καθώς και σε θέματα ομαλής μετάβασης από τον έναν τύπο σχολείου στον άλλο, για την αποφυγή της μαθητικής διαρροής «κατά τη μετάβαση»
Δράσεις επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στη χρήση και στην ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία
Δράσεις επιμόρφωσης ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού για μαθητές ΑμεΑ και μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες
Ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για μαθητές ΑμεΑ και μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες
Ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για την προσχολική αγωγή
Αύξηση της συμμετοχής σε καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η οποία αποτελεί ένα από τα πλέον αποτελεσματικά μέτρα προκειμένου τα παιδιά να ξεκινήσουν με καλές και σταθερές βάσεις και με τα κατάλληλα εφόδια. Επέκταση της προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης (ECEC, Early childhood education and care) - Προγράμματα εκπαίδευσης παιδιών προσχολικής ηλικίας - Διετές Νηπιαγωγείο
Μέριμνα για διαπερατότητα και ευελιξία του εκπαιδευτικού συστήματος

II. Σχεδιασμός και εφαρμογή παρεμβατικών μέτρων για τη μαθητική διαρροή

Πρόκειται για μεγαλύτερη εξειδίκευση των ad hoc μέτρων, η οποία εξαρτάται από τη συνεχή αξιολόγηση των δεδομένων και τα συμπεράσματα που εξάγονται από τη διερεύνηση του φαινομένου αυτού.

Ανάπτυξη συστήματος υποστήριξης, συμβουλευτικής και καθοδήγησης
Εφαρμογή συστήματος υποστήριξης, συμβουλευτικής και καθοδήγησης
Λειτουργία Κέντρου στήριξης για τα θέματα μαθητικής διαρροής στο ΙΕΠ

Δράσεις για την Διαπολιτισμική εκπαίδευση
Δράσεις για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση – Παράλληλη στήριξη μαθητών ΑμεΑ
Προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας από τον/την εκπαιδευτικό της τάξης στις πρώτες τάξεις του δημοτικού και κατά τη μετάβαση από το δημοτικό στο γυμνάσιο
Δημιουργία προγραμμάτων για τον εγγραμματισμό στα βασικά αντικείμενα (γλώσσα, μαθηματικά, φυσικές επιστήμες), που αποτελούν τα βασικά γνωστικά αντικείμενα, στα οποία υστερούν οι μαθητές (υιοθέτηση δράσεων γλωσσικού και μαθηματικού εγγραμματισμού, προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας κ.λπ.)
Ενίσχυση της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΤΕΕ)
Λήψη μέτρων για τη μαθητική διαρροή κατά τη μετάβαση

III. Σχεδιασμός και εφαρμογή μέτρων αντιστάθμισης της μαθητικής διαρροής

Ενίσχυση της διά βίου μάθησης
Συνεργασία με τη ΓΓΔΒΜ του ΥΠΠΕΘ
Δημιουργία αντισταθμιστικών δομών (π.χ. Λύκεια Δεύτερης Ευκαιρίας).

Στο πλαίσιο αυτό, το Παρατηρητήριο έχει σχεδιάσει να αναλάβει έναν επίσης κομβικό ρόλο και στο επίπεδο των δράσεων, οι οποίες αποσκοπούν τόσο στην πρόληψη όσο και στη διαχείριση του φαινομένου, εκεί όπου τα δεδομένα, που παρατηρεί και μελετά, το εντοπίζουν και αναδεικνύεται η ανάγκη παρέμβασης. Αυτό ασφαλώς σημαίνει ότι η όποια σχετική δράση δεν μπορεί παρά να αναπτυχθεί σε επίπεδο σχολικής μονάδας. Η προσέγγιση, η οποία θα ακολουθηθεί, όπως έχει προηγουμένως συζητηθεί, είτε «αλληλεπιδραστική» ή «πολυδιάστατη» τη χαρακτηρίσει κανείς, είτε «ολιστική», είναι γεγονός ότι προϋποθέτει την από κοινού ανάληψη δράσης από όλα τα ενδιαφερόμενα και εμπλεκόμενα μέρη, δηλαδή γονείς, εκπαιδευτικούς και διευθυντές σχολείων, τοπικές αρχές και επαγγελματίες των κοινωνικών υπηρεσιών. Είναι προφανές ότι η πρόληψη και η αντιμετώπιση της μαθητικής διαρροής είναι ζήτημα που, πέρα από την κεντρικά καθορισμένη εκπαιδευτική πολιτική, κατά κύριο λόγο αφορά την εκπαιδευτική μονάδα και τους/τις εκπαιδευτικούς, οι οποίοι μπορούν να αξιοποιήσουν τις θέσεις και τις εμπειρίες τους στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μονάδας και να συνδιαμορφώσουν την εσωτερική πολιτική της μονάδας στο συγκεκριμένο κρίσιμο ζήτημα. Το Παρατηρητήριο έχει αναλάβει αυτό το σύνθετο έργο της ενεργοποίησης και του συντονισμού των εμπλεκόμενων φορέων για την ανάπτυξη ενός δικτύου κατά περίπτωση, το οποίο κάθε φορά θα δρα είτε προληπτικά είτε παρεμβατικά είτε αντισταθμιστικά, σε ένα βασικό πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ τους.

Δεδομένου ότι από τη μια πλευρά αναγνωρίζονται από την ίδια την Ευρωπαϊκή Επιτροπή οι ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν σε κάθε εθνικό πλαίσιο, ενώ από την άλλη πλευρά δεν έχει αναπτυχθεί έως τώρα στη χώρα μας ένα πλαίσιο συνεργατικής και συνεκτικής δράσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου της μαθητικής διαρροής, σαν αυτό που περιγράφεται παραπάνω, αναδεικνύεται ένα «κενό» της ασκούμενης πολιτικής. Με δεδομένο ότι μέχρι στιγμής δεν υπήρχε ένας σταθερός μηχανισμός μέτρησης και παρακολούθησης της μαθητικής διαρροής, το Παρατηρητήριο καλείται να παίξει έναν αποφασιστικό όσο και ιδρυτικό στρατηγικό ρόλο, εγκαινιάζοντας και συντονίζοντας μια πρωτόγνωρη για τα ελληνικά εκπαιδευτικά δεδομένα

διαδικασία. Καλείται να δημιουργήσει ένα κεντρικό σημείο συντονισμού που θα εξυπηρετεί τις σχετικές περιπτώσεις μελέτης και παρέμβασης, αλλά συγχρόνως να αποτελέσει τον «κόμβο» για την υποστήριξη στους/στις ίδιους/ες τους/τις μαθητές/τριες που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο και για την παροχή βοήθειας στα ενδιαφερόμενα μέρη. Ο «κόμβος» του Παρατηρητηρίου ΜΔ θα υπηρετεί τόσο τον συντονισμό της ροής πληροφοριών με άξονες τόσο τη συνεχή παρακολούθηση και αξιολόγηση του φαινομένου, όσο και την ανατροφοδότηση κι επομένως τη συνεχή αναπροσαρμογή της διαδικασίας.

Από την άλλη, η αξιολόγηση των μέτρων που εφαρμόζονται για την καταπολέμηση του φαινομένου της μαθητικής διαρροής και η αποτίμηση της αποτελεσματικότητάς τους είναι μια διαδικασία που πρέπει να έχει έναν σταθερό και διαρκή χαρακτήρα. Σκοπός είναι η περιοδική επανεκτίμηση των αναγκών και ο επανασχεδιασμός, η προσαρμογή και η επικαιροποίηση των δράσεων και των επί μέρους μέτρων ώστε να επιτυγχάνονται καλύτερα αποτελέσματα. Η περιοδικότητα της αξιολόγησης και της αναπροσαρμογής των δράσεων εξαρτάται από το είδος των μέτρων. Τα μέτρα παρέμβασης, και ιδιαίτερα όσα έχουν ad hoc χαρακτήρα, μπορούν να αποτιμώνται σε τακτά χρονικά διαστήματα, ακόμα δηλαδή και εντός εξαμήνου, οπωσδήποτε όμως σε ετήσια βάση. Από την άλλη, ο χαρακτήρας των προληπτικών μέτρων επιτρέπει την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους μόνο μετά την πάροδο ενός μεγαλύτερου χρονικού διαστήματος, για παράδειγμα μιας τριετίας ή πενταετίας. Επομένως, θα πρέπει συγχρόνως να τεθεί σε ισχύ ένας μηχανισμός αποτίμησης για την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της μαθητικής διαρροής.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η χώρα μας καλείται μέσα στο πλαίσιο της άσκησης της εκπαιδευτικής πολιτικής να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της Μαθητικής Διαρροής, όπως εμφανίζεται εγχώρια, δρώντας μέσα στην οικογένεια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και λειτουργώντας συγχρόνως στο παγκόσμιο εκπαιδευτικό πολιτικό τοπίο. Δεδομένου ότι κινείται σε αυτόν τον δυναμικό χώρο, είναι επόμενο να συνδιαμορφώνει τις συντεταγμένες της εν λόγω πολιτικής σε συνεργασία με τους εταίρους της, με συνεχή παρακολούθηση, μελέτη και ερμηνεία του φαινομένου, ξεχωριστά για την ελληνική πραγματικότητα, αλλά και σε ευθεία σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ. Η ανάληψη δράσεων για την άμβλυση και την εξάλειψη του φαινομένου κρίνεται επιτακτική και πρέπει να τεθεί στο επίκεντρο της προσοχής του ΥΠΠΕΘ και συνολικά της εκπαιδευτικής κοινότητας. Εκσυγχρονισμός των μεθοδολογικών εργαλείων, επικαιροποίηση του στρατηγικού σχεδιασμού, αξιόπιστη καταγραφή και έγκυρη ερμηνεία των δεδομένων της Μαθητικής Διαρροής, δεν είναι δυνατόν να υπάρξουν χωρίς την εφαρμογή ενός μακρόπνοου στρατηγικού σχεδιασμού από την πολιτική ηγεσία της εκπαίδευσης στη χώρα μας, ούτε όμως χωρίς τη συνεργασία με τις ευρωπαϊκές χώρες στη διατύπωση προτάσεων πολιτικής, καθώς και τη σύμπλευση μαζί τους κατά την εφαρμογή αυτών των προτάσεων στην πράξη. Σε ένα τέτοιο βασικό κοινό πλαίσιο εργασίας εντάσσονται η ανταλλαγή καλών πρακτικών και η ανάληψη κοινών δράσεων που να υπηρετούν τους κοινούς ευρωπαϊκούς στόχους. Ο σκοπός όλων κοινός: ένα σχολείο που το διαπερνούν οι αρχές της ισότητας και του σεβασμού στη διαφορετικότητα και η έμφαση στη συλλογικότητα, ένα σχολείο που δεν αφήνει ούτε έναν/μία μαθητή/τρια να «διαρρεύσει».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ahmed, M. (2010). Economic dimensions of sustainable development, the fight against poverty and educational responses. *International Review of Education*, 56(2/3), 235-253.
- Bautier, E. (2003). Décrochage scolaire. Genèse et logique des parcours: Prévenir les ruptures scolaires. *VEI enjeux*, 132, 30-45.
- Beauregard, M. & Ouellet, G. (1995). Élaboration et mise à l'essai d'un programme de prévention du décrochage scolaire axé sur les activités parascolaires. *Loisir et Société* 18 (2), 373-394.
- Croninger, R.G. & Lee, V.E. (2001). Social capital and dropping out of high school: Benefits to at-risk students of teachers' support and guidance. *Teachers College Record*, 103, 548-581.
- Δρεττάκη, Μ. (1993). *Η εγκατάλειψη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και παράγοντες που σχετίζονται μ' αυτήν*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Egyed, J. C., David McIntosh, E. D. & Bull. S. K. (1998). School psychologists' perceptions of priorities for dealing with the dropout problem. *Psychology in the Schools*, 35 (2), 153-162.
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος. (1994). *Λεξικό των Δήμων, Κοινοτήτων και Οικισμών της Ελλάδος*. Αθήνα: ΕΣΥΕ.
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών/Δ. Μπαλούρδος, Ν. Σαρρής, Α. Τραμουντάνης & Μ. Χρυσάκης (Επιμ.). (2014). *Ευάλωτες Κοινωνικά Ομάδες και διακρίσεις στην αγορά εργασίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ΓΔ Εκπαίδευσης και Πολιτισμού. (2015). *Μια ολιστική προσέγγιση του σχολείου για την αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Μηνύματα εκπαιδευτικής πολιτικής*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή/Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. (2015). *Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020). Νέες προτεραιότητες για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης [(2015/C 417/04), 15.12.2015]*.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2016α). *Εγγυήσεις για τη νεολαία και Πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων: τρία χρόνια μετά*. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. COM (2016) [646 τελικό, 04.10.2016].
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2016β). *Νέο Θεματολόγιο Δεξιοτήτων για την Ευρώπη. Συνεργασία για την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, της απασχολησιμότητας και της ανταγωνιστικότητας*. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. COM (2016) [381 τελικό, 10.06.2016].
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2016γ). *Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης του 2016 – Ελλάδα*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2016δ). *Βελτίωση και Εκσυγχρονισμός της Εκπαίδευσης – Εκπαίδευση υψηλής ποιότητας για όλους*. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. COM (2016) [941 τελικό, 07.12.2016].
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. (2003). *Ψήφισμα του Συμβουλίου της 25^{ης} Νοεμβρίου 2003 σχετικά με το ότι «Το σχολείο πρέπει να γίνει ένα ανοιχτό περιβάλλον μάθησης για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της πρόωρης αποχώρησης από το σχολείο και της δυσφορίας των νέων και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης» [(2003/C 295/02), 5.12.2003]*.

- European Commission/Directorate General for Education and Culture. (2002). *Education and Training in Europe: diverse systems, shared goals for 2010. The Work Programme on the future objectives of education and training systems*. Brussels: European Commission.
- European Commission/EACEA/Eurydice/Cedefop. (2014). *Tackling Early Leaving from Education and Training in Europe. Strategies, Policies and Measures*. Eurydice and Cedefop Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Flavier, E., Moussay, S. & Méard, J. (2015). Les initiatives individuelles au cœur des dispositifs collectifs locaux de prévention du décrochage scolaire. *Les dossiers des sciences de l'éducation*, 33, 175-190.
- Fortin, L., Royer, É., Potvin, P., Marcotte, D. & Yergeau, É. (2004). La prédiction du risque de décrochage scolaire au secondaire : facteurs personnels, familiaux et scolaires. *Revue canadienne des sciences du comportement*, 36 (3), 219-231.
- Guigue, M. (2013). *Les déchirements des institutions éducatives. Jeux d'acteurs face au décrochage scolaire*. Paris: L'Harmattan.
- Guigue, M. (2014). La démultiplication des relations collège-famille face à des élèves décrocheurs. *Education et sociétés*, 2 (34), 87-101.
- Guigue, M. (2015). S'accrocher et décrocher. Contextes éducatifs et comportements d'élèves en difficulté. *Les Cahiers Dynamiques*, 1 (63), 61-67.
- Hardouin, M. (2013). Danielle Zay, L'Éducation inclusive. Une réponse à l'échec scolaire?, *Les dossiers des sciences de l'éducation*, 30, 187-191.
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής/Παρατηρητήριο για τα θέματα καταγραφής και αντιμετώπισης της μαθητικής διαρροής. (2015). *Υλοποίηση δράσεων για την εκπλήρωση της θεματικής της εκ των προτέρων αιρεσιμότητας 10.1. Σχέδιο πρότασης*. Αθήνα: ΙΕΠ.
- Kyriakides, L. & Creemers, B.P.M. (2011). Can Schools Achieve Both Quality and Equity? Investigating the Two Dimensions of Educational Effectiveness. *Journal of Education for Students Placed at Risk (JESPAR)*, 16(4), 237-254.
- Mouzelis, N. (1998). Multi-cultural Europe: conceptualising complexity on the socio-cultural and educational levels. Στο A. M. Kazamias & M. G. Spillan (eds). *Education and the Structuring of the European Space*. Athens: Sirios.
- OECD. (2016). *Education at a Glance 2016: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2006). *Η μαθητική διαρροή στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ)*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2008). *Έρευνα Καταγραφής μαθητικής διαρροής στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση μέσω διαδικτύου*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Pastur, T. & Foucart, J. (2014). Football, Etudes, Familles, Anderlecht (FEFA) ou le sport comme alternative au décrochage scolaire. *Asbl « FEFA ». Belgique : Faculte des Sciences de la Motricite Universite Libre de Bruxelles*.
- Reddy, R., Rhodes, J. E., Mulhall, P. (2003). The influence of teacher support on student adjustment in the middle school years: A latent growth curve study. *Development and Psychopathology*, 15, 119-138.
- Reyes, O. & Jason, A. L. (1991). An Evaluation of a High School Dropout Prevention Program. *Journal of Community Psychology*, 19, 221-230.
- Richardson, L. & Le Grand, J. (2002). Outsider and Insider Expertise: The Response of Residents of Deprived Neighbourhoods to an Academic Definition of Social Exclusion. *Social Policy and Administration*, 36(5), 496-515.
- Schnapper, D. (2008). *Η κοινωνική ενσωμάτωση: Μια σύγχρονη προσέγγιση*. Αθήνα: Κριτική.
- Σταμέλος, Γ. (2002). *Προσπάθεια Ιχνηλασίας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος γ'*. Αθήνα: Ψηφίδα.

- Σταμέλος, Γ. (Επιμ.). (2002). *Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Πρώτη και δεύτερη βαθμίδα. Δομές και ποσοτικά δεδομένα*. Αθήνα: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας.
- Teddlie, C. & Reynolds, D. (2000). *The International Handbook of School Effectiveness Research*. London: Falmer Press.
- Tomlinson, C. (1999). *The Differentiated Classroom: Responding to the Needs of All Learners*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Townsend, T. (2007). *International Handbook of School Effectiveness and Improvement*. Dordrecht, the Netherlands: Springer.
- Τσιάκαλος, Γ. (1998). Κοινωνικός αποκλεισμός: ορισμοί, πλαίσιο και σημασία. Στο Κ. Κασιμάτη (Επιμ.), *Κοινωνικός αποκλεισμός: η ελληνική εμπειρία*. Αθήνα: Gutenberg.
- ΥΠΠΕΘ, ΕΥΕ/ΥΠΠΕΘ, ΙΕΠ. (2015). Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ) στην Ελλάδα στο πλαίσιο του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020». Αθήνα: ΥΠΠΕΘ.
- Unesco. (2015). *Rethinking Education. Towards a global common good?* Paris: Unesco.
- UN General Assembly. (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015 (Διαθέσιμο στο: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E Ανασύρθηκε στις: 10.01.2017).
- Wieviorka, M. (1995). *The Arena of Racism*. London: Sage Publications.
- Williams White, S. & Kelly, F. D. (2010). Best Practices: The School Counselor's Role in School Dropout Prevention. *Journal of Counseling & Development*, 88, 227-235.
- De Witte, K., Cabus, S., Thyssen, G., Groot, W. & Van den Brink, H. M. (2013). A critical review of the literature on school dropout. *Educational Research Review* 10, 13-28.
- Φωτόπουλος, Ν. (2013). Το πρόβλημα των Neets και η ελληνική πραγματικότητα. Αναζητώντας λύσεις στη Ελλάδα του Μνημονίου. Στο Ν. Παπαδάκης (Επιμ.). *Βαρόμετρο Απόντων: Οι NEETs (Young People Not in Education, Employment or Training) στην Ελλάδα*. Αθήνα: Σιδέρης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

(Αριθμητικά στοιχεία μαθητών που γράφτηκαν στην Α' τάξη του Γενικού Λυκείου το έτος 2013-2014)

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	I. ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ			II. ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ Α', Β', Γ' ΤΑΞΗ								
	Α. Γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών στην Α' τάξη το <u>σχολ. έτος</u> 2013-2014			Β. Μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου (<u>σχολ. έτος</u> 2013-2014)			Γ. Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη (μία ή περισσότερες φορές) και μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο (<u>σχολ. έτη</u> 2014-'15, 2015-'16)			Δ. Προάχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μετεγγράφηκαν σε άλλο σχολείο (<u>σχολ. έτη</u> 2014-'15, 2015-'16)		
(1)	ΑΓΟΡΙΑ (2)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (3)	ΣΥΝΟΛΟ (4)	ΑΓΟΡΙΑ (5)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (6)	ΣΥΝΟΛΟ (7)	ΑΓΟΡΙΑ (8)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (9)	ΣΥΝΟΛΟ (10)	ΑΓΟΡΙΑ (11)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (12)	ΣΥΝΟΛΟ (13)
Α' ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ (<u>ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ</u> 2013-2014)	III. <u>ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ</u>									IV. ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ		
	ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ Α' ΤΑΞΗ			ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗ Β' ΤΑΞΗ			ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗ Γ' ΤΑΞΗ					
	Ε. Δε φοίτησαν καθόλου ή φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στην Α' τάξη αλλά διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή φοίτησαν στην Α' τάξη, δεν προβιβάστηκαν στη Β' και εγκατέλειψαν το σχολείο (<u>σχ. έτη</u> 2013-'14, 2014-'15, 2015-'16)			ΣΤ. Προάχθηκαν στη Β' τάξη αλλά δε φοίτησαν καθόλου ή διέκοψαν τη φοίτηση στη Β' και εγκατέλειψαν το σχολείο ή φοίτησαν, δεν προβιβάστηκαν στη Γ' τάξη και εγκατέλειψαν το σχολείο (<u>σχ. έτη</u> 2014-'15, 2015-'16)			Ζ. Προάχθηκαν στη Γ' τάξη αλλά δε φοίτησαν καθόλου ή διέκοψαν τη φοίτηση στη Γ' και εγκατέλειψαν το σχολείο χωρίς να προσέλθουν στις απολυτήριες εξετάσεις (<u>σχολ. έτος</u> 2015-'16)			Η. Πήραν το απολυτήριο του Ενιαίου Λυκείου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου (<u>στο τέλος του σχολ. έτους</u> 2015-'16)		
ΑΓΟΡΙΑ (14)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (15)	ΣΥΝΟΛΟ (16)	ΑΓΟΡΙΑ (17)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (18)	ΣΥΝΟΛΟ (19)	ΑΓΟΡΙΑ (20)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (21)	ΣΥΝΟΛΟ (22)	ΑΓΟΡΙΑ (23)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (24)	ΣΥΝΟΛΟ (25)	

ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΗ ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ-ΤΡΙΩΝ 2013-16 (ΥΠΟΘΕΣΗ Β'*)

ΚΟΟΡΤΗ 2013-2016	Γράφθηκαν στο Μητρώο Μαθητών στην Α' τάξη	Μετεγγράφηκαν τον πρώτο χρόνο	Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη και μετεγγράφηκαν	Προάχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μετεγγράφηκαν		Μαθητική Διαρροή στις 3 τάξεις	Πήραν απολυτήριο ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου	ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΙΜΩΝ ΔΙΑΡΡΟΗΣ	
	A	B	Γ	Δ1	Δ2	Ε-ΣΤ-Ζ	H	ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΤΙΜΗ %	ΔΙΑΡΡΟΗ % (ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΥΠΟΘΕΣΗ Β')
ΤΑΞΕΙΣ Α'-Γ'	100.600	616	274	6.828		1.788	91.094	1,79	1,93
ΤΑΞΕΙΣ Δ'-ΣΤ	96.314	509	56	5.432		1.577	88.740	1,65	1,75
ΓΥΜΝΑΣΙΟ	103.139	692	1.367	3.860		4.338	92.882	4,23	4,46
ΓΕΛ	78.481	244	2.017	7.501		1.499	67.220	1,92	2,18
ΕΠΑΛ	19.880	80	795	1.654	157	2.181	15.013	11,02	12,68

ΚΟΟΡΤΗ 2013-2016	ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ			ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΝΕΑΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ (ΦΟΙΤΗΛΑΝΤΩΝ ΣΤΟ ΙΔΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ)		ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΜΕ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ (ΜΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ % ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΛΑΝΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΝΤΕΣ της 2ης-3ης χρονιάς)			ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΙΜΩΝ ΔΙΑΡΡΟΗΣ		
	ΠΑΡΟΝΟΜΑΣΤΗΣ (Α-Β)	ΑΡΙΘΜΗΤΗΣ (Ε+ΣΤ+Ζ)	ΔΙΑΡΡΟΗ %	ΝΕΟΣ ΠΑΡΟΝΟΜΑΣΤΗΣ (Α-Β-Γ-Δ1-Δ2)	ΝΕΑ ΔΙΑΡΡΟΗ (ΧΩΡΙΣ ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΙΣ)%	ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΔΙΑΡΡΟΗ (ΑΠΟ Γ+Δ1+Δ2)	ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΣ ΑΡΙΘΜΗΤΗΣ (Ε+ΣΤ+Ζ+Μ)	ΔΙΑΡΡΟΗ % (ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΥΠΟΘΕΣΗ Β')	ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΤΙΜΗ %	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΙΜΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΤΑΞΕΙΣ Α'-Γ'	99.984	1.788	1,79	92.882	1,93	137	1.925	1,93	1,79	0,14	7,65%
ΤΑΞΕΙΣ Δ'-ΣΤ	95.805	1.577	1,65	90.317	1,75	96	1.673	1,75	1,65	0,10	6,08%
ΓΥΜΝΑΣΙΟ	102.447	4.338	4,23	97.220	4,46	233	4.571	4,46	4,23	0,23	5,38%
ΓΕΛ	78.237	1.499	1,92	68.719	2,18	208	1.707	2,18	1,92	0,27	13,85%
ΕΠΑΛ	19.800	2.181	11,02	17.194	12,68	331	2.512	12,68	11,02	1,67	15,16%

*Βλ. Π.Δ. (2006): σ. 55, 95 και 121

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ		ΣΕΛΙΔΑ
	Ποσοτικά στοιχεία Μαθητικού Δυναμικού & Αριθμός Σχολείων και Μαθητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα της Μαθητικής Διαρροής	54
	Ποσοτικά Στοιχεία Δημόσιων Σχολείων Α/Θμιας Και Β/Θμιας Εκπαίδευσης Αριθμός Σχολείων Και Μαθητικό Δυναμικό (στην έναρξη Σχ. Έτους 2013-14)	55
	Ποσοτικά Στοιχεία Δημόσιων Σχολείων Α/Θμιας Και Β/Θμιας Εκπαίδευσης Αριθμός Σχολείων Και Μαθητικό Δυναμικό (στη λήξη Σχ. Έτους 2013-14)	56
	Συγκριτικά Ποσοτικά Στοιχεία των Σχολείων που συμμετείχαν στην Έρευνα της Μαθητικής Διαρροής	56
	Συγκριτικά Ποσοτικά Στοιχεία των Μαθητών/τριών που συμμετείχαν στην Έρευνα της Μαθητικής Διαρροής	57
A.1.1.1	Συγκεντρωτικά στοιχεία του Πίνακα καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια Δημοτικά σχολεία από 3.454 Σχολικές μονάδες στην Επικράτεια	63
A.1.1.2	Συγκεντρωτική απεικόνιση στοιχείων Εγγραφής Φοίτησης και Διαρροής του Μαθητικού Πληθυσμού στα Δημόσια Δημοτικά σχολεία	63
A.1.1.3	Συνοπτική απεικόνιση Φοίτησης και Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια Δημοτικά σχολεία	65
A.1.2.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο επί των κανονικά Εγγεγραμμένων κατά τάξη	66
A.1.2.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά τάξη επί των Μαθητών/τριών που διέρρευσαν	67
A.1.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά τάξη και φύλο	68
A.1.4.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά αστικότητα	69
A.1.4.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά αστικότητα και φύλο	70
A.1.5.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά έτος γέννησης και τάξη	71
A.2.1.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Διοικητική Περιφέρεια	72
A.2.1.2	Διαφορά του μέσου ποσοστού % Μαθητικής Διαρροής στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο στο σύνολο της Χώρας από το αντίστοιχο ποσοστό κάθε Διοικητικής Περιφέρειας	74
A.2.1.3	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο στις Διοικητικές διαιρέσεις του νομού Αττικής	75
A.2.2.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Περιφέρεια και τάξη	77
A.2.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Περιφέρεια και φύλο στις τάξεις Α' - Β' - Γ' (κοόρτη Α' - Γ')	79
A.2.3.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Περιφέρεια και φύλο στις τάξεις Δ' - Ε' - Στ' (κοόρτη Δ' - Στ')	79
A.2.4.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Δημοτικό σχολείο κατά Περιφέρεια και αστικότητα στις τάξεις Α' - Β' - Γ' (κοόρτη Α' - Γ')	81
A.2.4.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Δημοτικό σχολείο κατά Περιφέρεια και αστικότητα στις τάξεις Δ' - Ε' - Στ' (κοόρτη Δ' - Στ')	82
A.2.5.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Περιφέρεια και έτος γέννησης στις τάξεις Α' - Β' - Γ' (κοόρτη Α' - Γ')	84
A.2.5.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό κατά Περιφέρεια και έτος γέννησης στις τάξεις Δ' - Ε' - Στ' (κοόρτη Δ' - Στ')	85
A.3.1.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Νομό	87

A.3.2.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Νομό και τάξη στις τάξεις Α' - Β' - Γ' (κοόρτη Α' - Γ')	89
A.3.2.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Νομό και τάξη στις τάξεις Δ' - Ε' - Στ' (κοόρτη Δ' - Στ')	90
A.3.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Νομό και φύλο στις τάξεις Α' - Β' - Γ' (κοόρτη Α' - Γ')	92
A.3.3.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Νομό και φύλο στις τάξεις Δ' - Ε' - Στ'	94
A.3.4.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Νομό και αστικότητα στις τάξεις Α' - Β' - Γ' (κοόρτη Α' - Γ')	96
A.3.4.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Νομό και αστικότητα στις τάξεις Δ' - Ε' - Στ' (κοόρτη Δ' - Στ')	97
A.3.5.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό κατά Νομό και έτος γέννησης στις τάξεις Α' - Β' - Γ' (κοόρτη Α' - Γ')	99
A.3.5.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό κατά Νομό και έτος γέννησης στις τάξεις Δ' - Ε' - Στ' (κοόρτη Δ' - Στ')	101
B.1.1	Συγκεντρωτικά στοιχεία του Πίνακα καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια Γυμνάσια (από 1.649 Σχολικές μονάδες στην Επικράτεια)	106
B.1.2	Συγκεντρωτική απεικόνιση στοιχείων εγγραφής, φοίτησης και διαρροής του Μαθητικού πληθυσμού στα Δημόσια ημερήσια Γυμνάσια	106
B.1.1.1	Συνοπτική εικόνα φοίτησης και Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια Γυμνάσια	107
ΣΒ.1	Διαχρονική εικόνα φοίτησης και Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια Γυμνάσια (Γενιές Μαθητών/τριών: 1997-2013)	108
ΣΒ.2	Διαχρονική εξέλιξη της Μαθητικής Διαρροής στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο (Γενιές Μαθητών/τριών: 1980-2013)	109
B.1.2.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά τάξη επί των κανονικά εγγεγραμμένων	111
B.1.2.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά τάξη επί του συνόλου των Μαθητών που διέρρευσαν	112
B.1.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά τάξη και φύλο	113
B.1.4.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά αστικότητα και φύλο	115
B.1.5.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά έτος γέννησης και τάξη	116
B.2.1.1	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια Γυμνάσια κατά Διοικητική Περιφέρεια	119
B.2.1.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Διοικητική Περιφέρεια σε αύξουσα ταξινόμηση	119
B.2.1.3	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Διοικητική Περιφέρεια σε φθίνουσα ταξινόμηση	119
B.2.1.4	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο στις Διοικητικές διαιρέσεις του νομού Αττικής	121
B.2.1.5	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Διοικητική Περιφέρεια (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04 και 2013-2014)	122
B.2.1.6	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Διοικητική Περιφέρεια σε φθίνουσα ταξινόμηση κατά τη Γενιά 2013-14 (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)	122

B.2.1.7	Διαφορά του μέσου ποσοστού Μαθητικής Διαρροής στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο στο σύνολο της Χώρας από το αντίστοιχο ποσοστό κάθε διοικητικής Περιφέρειας (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)	124
B.2.1.8	Συγκριτική καταγραφή Μαθητικής Διαρροής στο Γυμνάσιο στις Διοικητικές διαιρέσεις Εκπ/σης του νομού Αττικής (Γενιές Μαθητών/τριών: 1997/98, 2000-01, 2003-04 και 2013-14)	124
B.2.2.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Περιφέρεια και τάξη	126
B.2.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Γυμνάσιο κατά Περιφέρεια και φύλο Με φθίνουσα ταξινόμηση κατά αγόρια	127
B.2.3.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Γυμνάσιο κατά Περιφέρεια και φύλο Με φθίνουσα ταξινόμηση κατά κορίτσια	128
B.2.3.3	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Περιφέρεια και φύλο	129
B.2.4.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Περιφέρεια και αστικότητα	130
B.2.5.1	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια Γυμνάσια κατά Περιφέρεια και έτος γέννησης	132
B.3.1.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Νομό	134
B.3.1.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Νομό σε φθίνουσα ταξινόμηση	136
B.3.1.3	Συγκριτική Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο κατά Νομό (Γενιές Μαθητών/τριών: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01, 2003-04) (Αλφαβητική ταξινόμηση Νομών]	138
B.3.2.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Νομό και τάξη	139
B.3.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Νομό και φύλο	141
B.3.4.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Νομό και αστικότητα	142
B.3.5.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Νομό και έτος γέννησης	144
Γ.1.1.1	Συγκεντρωτικά στοιχεία του Πίνακα καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια Γενικά Λύκεια (από 1.161 Σχολικές μονάδες στην Επικράτεια)	148
Γ.1.1.2	Συγκεντρωτική απεικόνιση στοιχείων Εγγραφής, Φοίτησης και Διαρροής του Μαθητικού πληθυσμού στα Δημόσια ημερήσια Γενικά Λύκεια	149
Γ.1.1.3	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο - Συγκεντρωτικά στοιχεία στην Επικράτεια	150
ΣΓ.1.1	Αρχική Εγγραφή στο Μητρώο και Μαθητική Διαρροή - Συγκεντρωτικά στοιχεία από Δημόσια ημερήσια Γενικά (και πρώην Ενιαία) Λύκεια της Επικράτειας (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)	151
ΣΓ.1.2	Κανονική Εγγραφή και Μαθητική Διαρροή Ποσοστιαία απεικόνιση Συγκεντρωτικών στοιχείων από Δημόσια ημερήσια Γενικά (και πρώην Ενιαία) Λύκεια της Επικράτειας (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)	151
ΣΓ.1.3	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό (και πρώην Ενιαίο) Λύκειο (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)	152
Γ.1.2.1.	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά τάξη επί των κανονικά Εγγεγραμμένων	153
Γ.1.2.2	Ποσοστά Μαθητικής Διαρροής στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά τάξη επί του συνόλου Των Μαθητών που διέρρευσαν	154
Γ.1.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά τάξη και φύλο	155

Γ.1.4.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά αστικότητα και τάξη	157
Γ.1.4.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά αστικότητα και φύλο	158
Γ.1.5.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά έτος γέννησης	159
Γ.1.5.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά έτος γέννησης και τάξη	161
Γ.1.5.3	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά έτος γέννησης και τάξη (% Επί του Μαθητικού Πληθυσμού που Διαρρέει) Γενιά Μαθητών/τριών: 2013-14	163
Γ.1.5.4	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά έτος γέννησης και φύλο	165
Γ.2.1.1	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια Γενικά Λύκεια κατά Διοικητική Περιφέρεια	166
Γ.2.1.2	Διαφορά του ποσοστού Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια Γενικά Λύκεια κάθε Διοικητικής Περιφέρειας από αντίστοιχο ποσοστό συνόλου της Χώρας	166
Γ.2.1.3	Συνοπτική απεικόνιση στοιχείων για τη Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια Γενικά Λύκεια κατά Διοικητική Περιφέρεια	167
ΣΓ.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο (και πρώην Ενιαίο) κατά Διοικητική Περιφέρεια (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)	169
Γ.2.1	Διαφορά του μέσου ποσοστού Μαθητικής Διαρροής στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο στο σύνολο της Χώρας από το αντίστοιχο ποσοστό κάθε Διοικητικής Περιφέρειας (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)	170
Γ.2.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά Περιφέρεια και τάξη	171
Γ.2.3.1.	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά Περιφέρεια και φύλο	173
Γ.2.3.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά Περιφέρεια και φύλο	174
Γ. 2.4	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά Περιφέρεια και αστικότητα	175
Γ.2.5	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια Γενικά Λύκεια κατά Περιφέρεια και έτος γέννησης	176
Γ.3.1.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά Νομό	177
Γ.3.1.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο στις Διοικητικές διαιρέσεις του νομού Αττικής	178
Γ.3	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο (και πρώην Ενιαίο) κατά Νομό (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)	179
Γ.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο (και πρώην Ενιαίο) στις Διοικητικές διαιρέσεις του νομού Αττικής (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)	180
Γ.3.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά Νομό και τάξη	182
Γ.3.3	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά Νομό και φύλο	184
Γ.3.4	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά Νομό και αστικότητα	186

Γ.3.5	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά Νομό και έτος γέννησης	187
Δ.1.1.1	Συγκεντρωτικά στοιχεία του Πίνακα καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια Επαγγελματικά Λύκεια (από 321 Σχολικές μονάδες στην Επικράτεια)	192
Δ.1.1.2	Συγκεντρωτική απεικόνιση στοιχείων Εγγραφής, Φοίτησης και Διαρροής του Μαθητικού πληθυσμού στα Δημόσια ημερήσια Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ)	193
Δ.1.1.3	Συνοπτική εικόνα Φοίτησης και Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ)	194
Δ.1.1.4	Διαχρονική εξέλιξη της Μαθητικής Διαρροής στη Δημόσια ημερήσια Επαγγελματική Εκπαίδευση: ΤΕΕ Α΄-Β΄ Κύκλου ΕΠΑΛ(Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-2003-2013)	195
Δ.1.2.1	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ επί των κανονικά εγγραμμένων κατά τάξη	197
Δ.1.2.2	Ποσοστά Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά τάξη επί του συνόλου των Μαθητών/τριών που διέρρευσαν	197
Δ.1.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά τάξη και φύλο	198
Δ.1.4.1	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά αστικότητα	199
Δ.1.4.2	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά αστικότητα και φύλο	199
Δ.1.5	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά έτος γέννησης και τάξη	201
Δ.2.1.1	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Διοικητική Περιφέρεια	202
Δ.2.1.2	Συνοπτική απεικόνιση στοιχείων Για Τη Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Διοικητική Περιφέρεια	203
Δ.2.1.3	Διαφορά του Ποσοστού Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κάθε Διοικητικής Περιφέρειας από το αντίστοιχο μέσο ποσοστό του συνόλου της Χώρας	204
Δ.2.1.4	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ στις Διοικητικές διαιρέσεις του νομού Αττικής	206
Δ.2.2.1	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Περιφέρεια και τάξη	207
Δ.2.2.2	Ποσοστά Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Περιφέρεια και τάξη επί του συνόλου των Μαθητών που διέρρευσαν	208
Δ.2.3	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Περιφέρεια και φύλο	209
Δ.2.4	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Περιφέρεια και αστικότητα	211
Δ.2.5	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Περιφέρεια και έτος γέννησης	213
Δ.3.1.1	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Νομό	215
Δ.3.1.2	Διαχρονική εξέλιξη Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Νομό (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)	216
Δ.3.2	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Νομό και τάξη	217
Δ.3.3	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Νομό και φύλο	218
Δ.3.4	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Νομό και αστικότητα	219
Δ.3.5	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Νομό και έτος γέννησης	221
	Συσχέτιση Δεικτών Μαθητικής Διαρροής και Πρώρης Εγκατάλειψης του Σχολείου	229
	Εκτίμηση της Μαθητικής Διαρροής στο σύνολο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	231

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ		ΣΕΛΙΔΑ
A.1.1.3	Συνοπτική απεικόνιση Φοίτησης και Μαθητικής Διαρροής στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο	65
A.1.2.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο επί των κανονικά Εγγεγραμμένων κατά τάξη	66
A.1.2.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά τάξη επί των Μαθητών που διέρρευσαν	67
A.1.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά τάξη και φύλο	68
A.1.4.1	Συνοπτική απεικόνιση στοιχείων Μαθητικής Διαρροής στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο	69
A.1.4.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά φύλο και αστικότητα	70
A.2.1.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Διοικητική Περιφέρεια	74
A.2.1.3	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο στις Διοικητικές διαιρέσεις του νομού Αττικής	76
A.2.2.1α	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Διοικητική Περιφέρεια και τάξη (κοόρτη Α΄-Β΄-Γ΄)	78
A.2.2.1β	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Διοικητική Περιφέρεια και τάξη (κοόρτη Δ΄-Ε΄-ΣΤ΄)	78
A.2.3	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Διοικητική Περιφέρεια και φύλο	80
A.3.1.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Δημοτικό σχολείο κατά Νομό	88
B.1.1.1	Συνοπτική εικόνα Φοίτησης και Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια Γυμνάσια	107
ΣΒ.2	Διαχρονική Εξέλιξη ΜΔ στο Δημόσιο Γυμνάσιο	110
B.1.2.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά τάξη επί των κανονικά εγγεγραμμένων	111
B.1.2.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά τάξη επί του συνόλου των Μαθητών που διέρρευσαν	112
B.1.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά τάξη και φύλο	114
B.1.4.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά αστικότητα και φύλο	115
B.1.5.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά έτος γέννησης και τάξη	116
B.2.1.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Διοικητική Περιφέρεια	120
B.2.1.4	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο στις Διοικητικές διαιρέσεις του νομού Αττικής	121
B.2.1.5	Διαχρονική Εξέλιξη της Μαθητικής Διαρροής στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Διοικητική Περιφέρεια (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04, 2013-14)	123
B.2.2.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Διοικητική Περιφέρεια και τάξη	126
B.2.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Γυμνάσιο κατά Περιφέρεια Με φθίνουσα ταξινόμηση κατά αγόρια	127
B.2.3.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο Γυμνάσιο κατά Περιφέρεια Με φθίνουσα ταξινόμηση κατά κορίτσια	128
B.2.3.3	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Περιφέρεια και φύλο	129

B.2.4.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Περιφέρεια και αστικότητα	130
B.3.1.1	Ποσοστά Μαθητικής Διαρροής στο Δημόσιο ημερήσιο Γυμνάσιο κατά Νομό	135
Γ.1.1.3	Συνοπτική εικόνα φοίτησης και Μαθητικής Διαρροής στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο	150
Γ.1.3	Διαχρονική εξέλιξη της Μαθητικής Διαρροής στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό (και Πρώην Ενιαίο) Λύκειο στην Ελλάδα - Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-1, 2003-4 και 2013-14 (% Επί Των Κανονικά Εγγεγραμμένων)	152
Γ. 1.2.1	Η Μαθητική Διαρροή κατά τάξη στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο επί Των κανονικά εγγεγραμμένων	153
Γ.1.2.2	Ποσοστά Μαθητικής Διαρροής στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά τάξη επί του συνόλου των Μαθητών που διέρρευσαν	154
Γ.1.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά τάξη και φύλο	156
Γ. 1.4.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά αστικότητα και φύλο	158
Γ.1.5.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά έτος γέννησης (επί του κανονικά εγγεγραμμένου Μαθητικού Πληθυσμού)	160
Γ.1.5.2.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά έτος γέννησης	161
Γ.1.5.2.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά έτος γέννησης και τάξη	162
Γ.1.5.3	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά έτος γέννησης και τάξη (% επί του Μαθητικού Πληθυσμού που Διαρρέει)	163
Γ. 2.1.3	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά Διοικητική Περιφέρεια	167
ΣΓ.2	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο (και Πρώην Ενιαίο) κατά Περιφέρεια (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)	169
Γ.2.2.	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο κατά Διοικητική Περιφέρεια και τάξη	172
Γ.3.1.2.	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο στις Διοικητικές διαιρέσεις του νομού Αττικής	178
Γ.Γ.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στο Δημόσιο ημερήσιο Γενικό Λύκειο (και Πρώην Ενιαίο) στις Διοικητικές διαιρέσεις του νομού Αττικής (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04 και 2013-14)	181
Δ.1.1.3	Συνοπτική απεικόνιση στοιχείων Για Τη Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ	195
Δ.1.1.4	Διαχρονική εξέλιξη της Μαθητικής Διαρροής στη Δημόσια ημερήσια Επαγγελματική Εκπαίδευση: ΤΕΕ Α΄-Β΄ Κύκλου - ΕΠΑΛ (Γενιές Μαθητών/τριών: 2000-01, 2003-04, 2013-14)	196
Δ.1.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά τάξη και φύλο	198
Δ.1.4.1	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά αστικότητα	199
Δ.1.5.1	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά έτος γέννησης	202
Δ.2.1.2	Συνοπτική απεικόνιση στοιχείων % για τη Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ	204
Δ.2.1.4	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ στις Διοικητικές διαιρέσεις του νομού Αττικής	206
Δ.2.2.1	Ποσοστά % Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Περιφέρεια και τάξη	208

Δ.2.3.1	Η Μαθητική Διαρροή στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Περιφέρεια και φύλο	209
Δ.2.4.1(A)	Ποσοστά % Μαθητικής Διαρροής στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Περιφέρεια και αστικότητα	212
Δ.2.4.1(B)	Μαθητικός πληθυσμός που διαρρέει στα Δημόσια ημερήσια ΕΠΑΛ κατά Περιφέρεια και αστικότητα	212
	Χρονική Μεταβολή του Ποσοστού της Π.Ε.Σ. στην Ελλάδα (2000-2016)	233
	Πίνακες καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής (Παράρτημα)	250
	Μια άλλη προσέγγιση στην εκτίμηση της Μαθητικής Διαρροής (Υπόθεση Β')	255
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΧΑΡΤΩΝ		ΣΕΛΙΔΑ
ΧΑΡΤΗΣ 1	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	73
ΧΑΡΤΗΣ 2	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	120
ΧΑΡΤΗΣ 3	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	168
ΧΑΡΤΗΣ 4	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	205

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ISBN 978-618-80089-5-3

9 786188 008953 >